

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

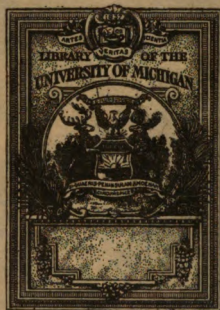
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

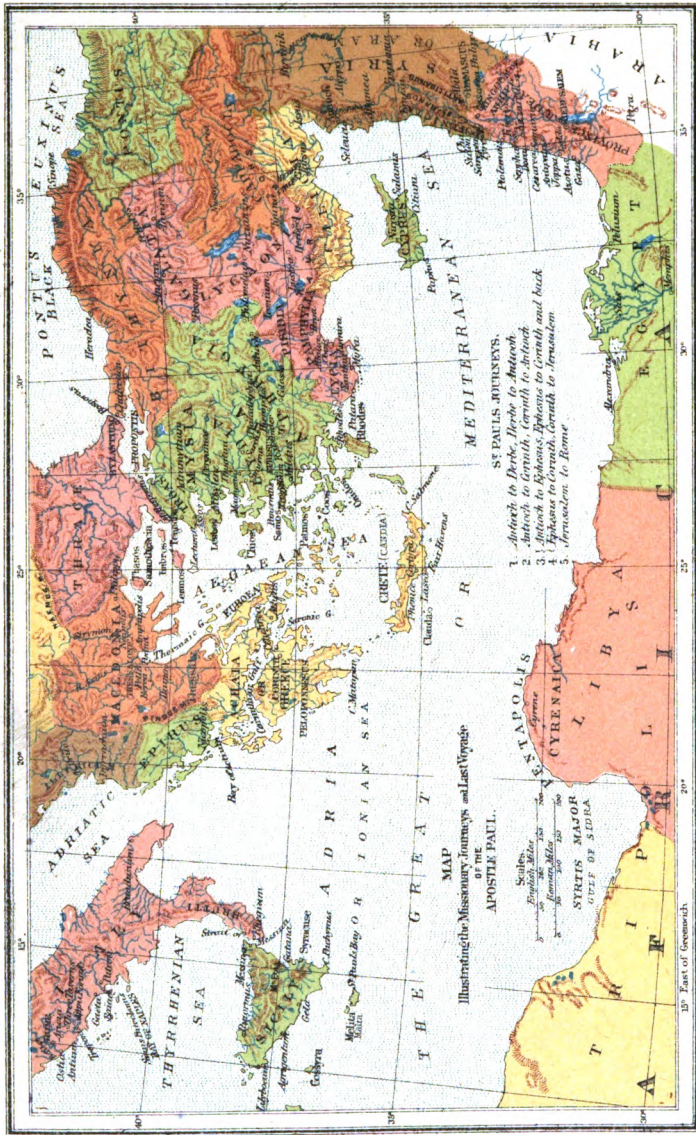
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

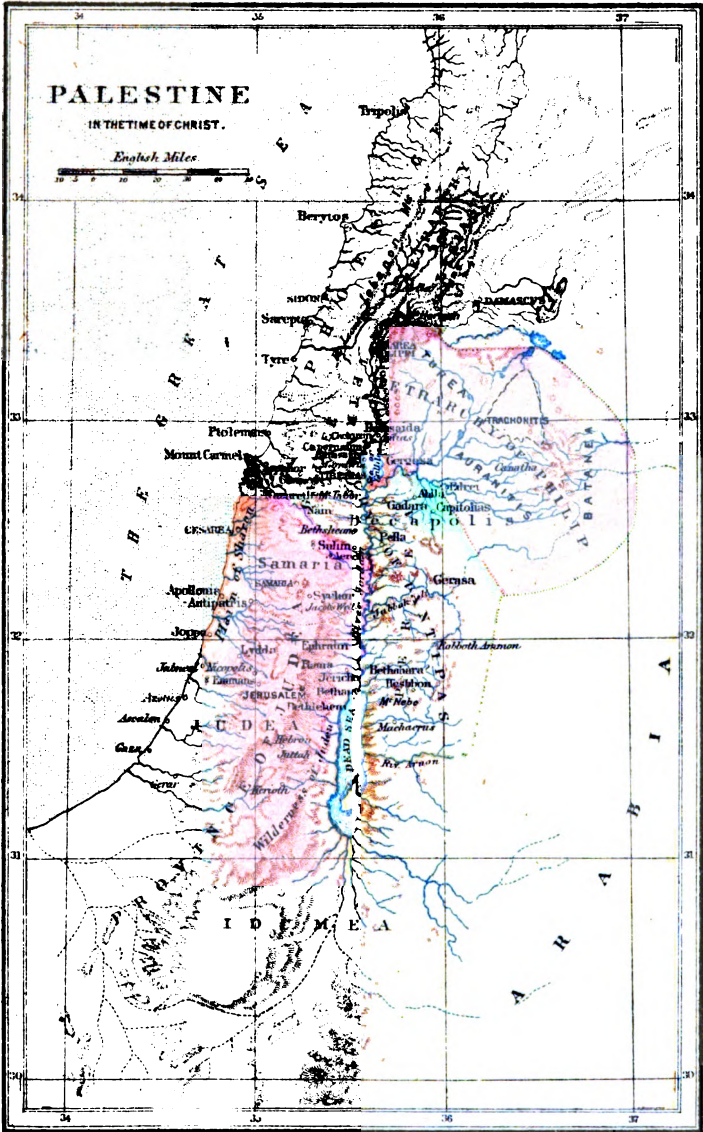
PRESENTED BY
THE SOCIETY

BS
2225
.M9
1893

MAP
 Illustrating the Missionary Journeys of the
 APOSTLE PAUL.

American Bible Society.

American Bible Society

Bible, N.T. Mpongwe, 1893

TESTAMÈNT NYONLA

NLI

MPÔNGWÈ.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1893.

[*Mpongwe, New Testament.*]

ANA MI NKONDO YI YANGÔ YINLO, NLI NTANGÔ YI
WÔNJÔ YA YÔ.

<i>Ouvri.</i>	<i>Wônjô.</i>
1 MATIU	28
41 MARK	16
66 LUK	24
109 JAN	21
141 IJANJA	28
182 GÔRE MONGI RÔMA	16
199 GÔRE MONGI KORINTH I.	16
216 GÔRE MONGI KORINTH II.	13
228 GÔRE MONGI GALATIA	6
234 GÔRE MONGI EFISUS	6
240 GÔRE MONGI FILIPAI	4
245 GÔRE MONGI KOLOSI	4
249 I. GÔRE MONGI THESALONIKA	5
253 II. GÔRE MONGI THESALONIKA	3
255 I. TIMOTHE	6
260 II. TIMOTHE	4
264 TITUS	3
266 FILEMON	1
267 IHEBRU	13
280 JEMS	5
285 I. PITER	5
290 II. PITER	3
293 I. JAN	5
298 II. JAN	1
299 III. JAN	1
300 JUD	1
302 ITUMINLIA	12

Recd. M.V.P. 11-13-39

NTYANGÔ MBIA YI MATIU.

- 1 Ezangô z' irerè si Jisu Kraiss, y' ôfiwa wi David, y' ôfiwa wi Ábra-
2 ham. Abraham ayanli Izak; nli' ayanli Izak ayanle Jakob; nli' ayanli Jakob ayanle Juda nli' awarer' iyè. Nli' ayanli Juda nli' Tamar y' ôfiwant' wè ayanle Farèz nli' Zara; nli' ayanli Farèz ayanle Esrom; nli' ayanli Esrom ayanle Aram. Nli' ayanli Aram ayanle Aminadab; nli' ayanli Aminadab ayanle Nason; nli' ayanli Nason ayanle Salmon. Nli' ayanli Salmon nli' Rahab y' ôfiwant' wè ayanle Bôaz; nli' ayanli Bôaz nli' Ruth y' ôfiwant' wè ayanle Ôbèd; 6 nli' ayanli Ôbèd ayanle Jèsi. Nli' ayanli Jèsi ayanli David y' ôga; nli' David y' ôga ayanli nli' yè ò vegagi ôfiwantò wi Uria ayanle 7 Solòmôn. Nli' ayanli Solòmôn ayanle Rôbôam; nli' ayanli Rôbôam ayanle Abia; nli' ayanli 8 Abia ayanle Asa. Nli' ayanli Asa ayanle Josefát; nli' ayanli Josefát ayanle Jôram; nli' ayanli Jôram ayanle Ôzias. Nli' ayanli Ôzias ayanle Jôtham; nli' ayanli Jôtham ayanle Akaz; nli' ayanli Akaz ayanle Hèzekia. Nli' ayanli Hèzekia ayanle Manasa; nli' ayanli Manasa ayanle Amon; nli' ayanli 11 Amon ayanle Jôsía. Nli' ayanli Jôsía ayanle Jèkonía nli' awarer' iyè, gw' aròrizò wàò agènda gò 12 Babilon. Nli' avila gw' itòrizò saò agènda gò Babilon, ayanli Jèkonía ayanle Salatièl; nli' ayanli 13 Salatièl ayanle Zóròbabèl. Nli' ayanli Zóròbabèl ayanle Abiud; nli' ayanli Abiud ayanle Eliakim; nli' ayanli Eliakim ayanle Azor. 14 Nli' ayanli Azor ayanle Zadok; nli' ayanli Zadok ayanli Akim; nli' ayanli Akim ayanle Eliud. 15 Nli' ayanli Eliud ayanle Eleazar; nli' ayanli Eleazar ayanle Matan; nli' ayanle Matan ayanle Jakob. 16 Nli' ayanle Jakob ayanle Jòsèf y' ònlòmè wi Mari y' ayanli Jisu, ò fweliò inlè Kraiss. 17 Yenlo ampòmá mòdu avila gòre Abraham avia gòre David m' arwenl' igòmí nli' ampòmí anlai; nli' avila gòre David avia gw' itòrizò saò agènda gò Babilon m' arwenl' igòmí nli' ampòmí anlai; nli' avila gw' itòrizò saò agènda gò Babilon avia gòre Kraiss m' arwenli igòmí nli' ampòmí anlai. 18 Nli njanli y' ayanliò Jisu Kraiss y' avegagi yenlo inlè, gw' aluò ngi yè atomiò nle Jòsèf, wàò latanlaga rò, ayenliò inlè, atwenli nli' inyemè nli' Inlinl' I'via. 19 Nli Jòsèf y' ònlòmè wè ò vegagi òm' ombia, e jivire jenlizè ntyonli gò bwi, ndò avèli tòmbe ntyòria. 20 Ndò gw' avikiliagè isaòn yinlo, vónla enjèl ya Rerè y' awòwunli gòre yè gò nyilinlò awullia 'nle, Jòsèf, ôfiwa wi David, aria gò bongè Mari y' ôfiwant' wo; konde eza zi re yè pundiga pa z' avili 21 gòr' Inlinl' I'via. Ayè kè e be janl' ôfiwo-nlòmè, ko 'wè bèt' in' inyè inlè, Jisu; konde ayè be sunginle mongi yè avila gw' ibe saò. 22 Isaòn yinlo yòdu y' arwenl' inlè igamba ny' agambiò nle Rerè y'

- 23 òvogisi ga lwanle rèti, inlè; Vò-
nla, izyali nyi be pundig' inyefie
ayanl' òfiwo nlòmfe, ko waò bèt'
in' inyè inlè, Emanuèl, nyò bè-
ngunlò pa, nyi re, 'nlè, Anyambiè
- 24 nl' azwè. Nl' anlongwi Jòsèf avi-
la gw' antyovinlo alenda ga nt'
azòmbiò yè nli enjèl ya Rerè; nl'
- 25 awonglè òfiwant' wè. Ndò e miè
du, kaò ayè janla p' òfiwo nlòmfe:
nl' avètìè in' inyè, inlè, Jisu.
- 2 Gw' ayanliò Jisu gò Bèthleèm yi
Judia gw' intyugu si Hèrod y'
òga, vònlà, avienl' anlaga w' imia
gò Jerusaèlm, avila gò tòngwa nli
- 2 nkòmbe, awulia inlè, Are nla
gwi, ò re janlò p' òga w' Iju?
Konde azw' ayenl' ògègènlì wè gò
tòngwa nli nkòmbe, abia 'zwè gò
- 3 savinlè. Nli Hèrod y' òga, gw'
ayogió yè igamba, az yokoliò, nli
- 4 Jerusaèlm yòdu nla yè. Nl' ala-
tizìè iminis' impòlò sòdu nl' irè-
ndisi y' anlaga, avàmbia waò mbò-
ra yi re Kraìs gò janlò. Nl' awu-
linli waò yè inlè. Gò Bèthleèm
yi Judia, konde re tèndò pa nl'
- 6 òvogisi, inlè: Awè kè Bèthleèm
gò ntye yi Juda, ò zy' ivend' inya-
ngò gw' ampenda mi Juda, ko-
nde be bia avila gòre 'wè òvangi-
nli, ò be penjavenje mongi yam'
- 7 Israel. Vovo Hèrod aweli anlaga
mè w' imia ntyoria, avàmbia
waò mbiambie egòmbe z' awò-
8 wunl' ògègènlì. Nl' aròmfiè waò
gò Bèthleèm awulia, 'nlè. Gè-
ndaganli ko butanli mbiambie g'
òfiwanja w' òfiwanla; nla gò be
dènga 'nlwè yè, ko boganli miè
ntyangò, ko miè kènda kè aza-
9 vinlè. Waò pòganliò p' òga w'
agèndagi; nla vònlà ògègènlì w'
ayenliò waò gò tongwa nli nkò-
mbe, w' agèndi gò bòsyò yaò kaò
avienli wò agumanla gw' igònlò
nyi mbòra y' avegag' òfiwanla.
- 10 Nla gw' ayenli waò ògègènlì, w'
- 11 ayenli mbia mpòlò. Nl' ayingi-
nli waò gò nagò, ayenl' òfiwanla
nli Mari yi ngi yè; nl' avòswi
waò gò ntye, azavinlè. Nl' anlu-
ngunli waò gar' iyaò, avè ya yi
mpagaga, inlè, syika yatenlatenla
nli ya yi nkangò. Nla gw' awu-
linliò waò nl' Anyambiè gò nyi-
linlò, inlè, w' awinya du gòre
Hèrod, agèndi waò gò ntye yaò
13 nl' mponlo nyènlè. Waò kè-
ndaga pa, vònlà, enjèl ya Rerè y'
ayenlanli gòre Jòsèf gò nyilinlò,
awulia 'nlè, Nlongwa ko bong'
òfiwanla nli ngi yè awanga gò
Ejipt, ko dwanla gògò kaò mi
abulinliò: konde Hèrod e be but'
- 14 òfiwanla gò jònlè. Nl' anlongwè,
awong' òfiwanla nli ngi yè ògwè-
15 ra, alubwa agènda gò Ejipt. Nl'
alwanliè gògò kwanga gw' ijuwa
si Hèrod; ko twa rèti igamba ny'
agambiò nle Rerè v' òvogisi, inlè:
Avila gò Ejipt aweli miè òfiwanl'
- 16 iyam'. Vovo, gw' ayenli Hèrod
inlè avèdiò nl' anlaga w' imia,
avendi pòlò; nl' aròmfiè, ayònliz'
aw' anlòmfe waòdu w' avegagi gò
Bèthleèm nla gò ntye yòdu vingò-
vingò gò yò, avila gòr' awanla w'
impum' imbanli agènda gòr' a-
wangò, ga nt' avegag' egòmbe z'
- 17 avàmbiè anlaga w' imia. Vovo,
arwenli rèti òsaòn w' agambiò nli
- 18 Jèremia y' òvogisi, inlè: Gò Rama
ayoganliò inyòl, idenla nl' edingò
evòlò; Ratyèl ndenlag' awanl'
iyè; e jivire sindi' òrèmia kè,
konde wi zyele.
- 19 Ndò gw' ayuwi Hèrod, enjèl ya
Rerè y' awòwunli gòre Jòsèf gò
- 20 Ejipt gò nyilinlò, awulia 'nlè,
Nlongwa, ko bong' òfiwanla nli
ngi yè, agènda gò ntye yi Israel:
konde mongi w' awutag' emènlo
- 21 z' òfiwanla wi re juwa pa. Nl'
anlongwè, awong' òfiwanla nli
ngi yè, avia gò ntye yi Israël.

22 Ndó gw' ayogió yè inlè Arkèlos e panginla gó Judia gw' inyanga nya rer' iyè Hèrod, arienli gó kènda gógó; nla gw' awulinlió yè nli' Anyambiè gó nyilinlò, agèndi
 23 gó wógó yi Galile. Nl' a'vieniè alwana gó nkala yi fwelió inlè Nazarèth, inlè igamba ny' agambió nli' ivogisi ga lwanle rèti, inlè, E be fwelió, inlè, òfiwo-Nazarèth.

3 Gw' intyugu mèsonlo a'vieni Jan yi Baptist, nkambinlaga gw' itòve 2 si Judia awulia inlè, Galwanli, konde inlongo nya Rerè ny' a- 3 twenli pièrè. Konde winlo nle yè ó gambió nli' Esala y' óvogisi, inlè, Inyóí ny' óma ntóngaga gw' itòve inlè, Gekizanli mponlo ya Rerè; vanganl' imponlo sè góre.

4 Nli Jan ayè avegagi nli' ingoi sè pangó pa nli' imia y' inyama, nli' ótumba w' ebanda g' ón' iwè; nli' ity' isè s' avegag' isakampazyó 5 nli' ónlèmbe w' iga. Vovo agènda-gi góre yè Jerusalem nli' Judia yódu, nli ntye yódu Jordan vingó- 6 vingó; nli' a'vaptaizó waó nle yè gó Jordan mèmag' ibe saó.

7 Ndó gw' ayenliè awenge w' Ifarisí nli' Isadusi wi bia gw' iba- 8 ptaiáz' isè, awulinli waó inlè, Awa w' impenli, ó re 'nlwè kelima pa 9 Yanlanli sambó ilónda yi mèpa 10 nli' ikalwa s' órèfía: ko avikili- anli gó bulia nli' irèfí' iyanli inlè, Azw' are nli Abraham, ayè rer' iyazyó: konde mi bulinlia 'nlwè inlè, Anyambiè are ngulu yi nongunli awanla góre Abraham avi- 11 la gw' adó minlo. Nla vanganle vèno erèfíi zi re dimbinlò pa g' óramba w' erere: erer' iedu sambó zi re zi pa janl' ilónd' imbia zi begó awaló g' ógónli. Miè, mi baptaiza 'nlwè rèti nli' anlingó gw' ikalwa s' órèfía; ndó ayè ó

sónga miè, are nli ngulu viaganlò nla miè, ó re mi aze nli' inyanga nyi twanl' intyózyó sè satanga. Ayè be baptaiza 'nlwè nli' Inlinl' 12 I'via nli' ógónli. Ó re nli' evèp' izè g' ógo wè. E be jombunli ilónd' iyè pupu, agenja yó gó nagó; ndó wulu yó be pezyó ndè nli' ógónli wi re w' anlimize.

13 Vovo a'vieni Jisu avila gó Galile gó Jordan góre Jan, gó baptaizó 14 nle yè. Ndó Jan alegiè, awulia 'nlè, Mi are nli' isyolo nyi baptaizó nle 'wè, nli' awè ó bia góre miè? 15 Awinlizi Jisu awulinliè inlè, Yivira egómbe zinlo: konde re kwèkwè góre 'zwè gó mènli'z' órèti wódu. Vovo ayiviriè yè.

16 Nli Jisu, ayè baptaizó pa aralwi pele avila gw' anlingó: nla vónla, óròwa w' anlungunlò góre yè, nli' ayenliè Inlinla ny' Anyambiè nyi suminla egolanli g' ibembe a'v- 17 tafinlè. Nla vónla, inyóí avila g' óròwa nyi bulia 'nlè, Winlo nli' ófiwanl' iyam' ó tondó miè, ó re mi jenle mbia góre yè.

4 Vovo agèndizí Jisu nli' Inlinla gw' itòve gó syorió nli Satan. 2 Nl' ayè penga p' esyóngè agófíi m' ifíanda anlai nli' agófíi m' igwèra anlai, avila vovo ayogió 3 njanla. Nl' a'vieni' ózyorisi awulinliè 'nlè, Ja awè Ófiwa w' Anyambiè, zómbia 'nlè, adó minlo mi 4 ga galwe mpèmbe. Ndó awinlizi awulia 'nlè, re tèndó pa inlè, Aranga nli mpèmbe dadíè be dwani' óma, ndó nli' igamb' iedu nyi kogwa avila g' ógwanla w' 5 Anyambiè. Vovo awongió yè nle Satan agènda gó nkala y' órunnda; nli' alóviiè yè gw' igónlò nyi nagó 6 y' Anyambiè; nli' awulinliè yè inlè, Ja awè Ófiwa w' Anyambiè, vósyunl' óku' wo gó ntye; konde re tèndó pa inlè, E be sómbia ienjèl sè g' ófiwanj' iwo, nla gw' ó

ago maò wi be twanlo, ó vende
 7 duk' ógóló gw' idó. Jisu awulinliè
 nliè inlè. Re tэндó pa kè 'nlè,
 8 Alembe Rerè Anyambiè yo. Avo
 bongió yè nle Satan agènda gò
 nómbe ndóndwi mpóló; n' aru-
 minliè yè anlongo mi ntye módu
 9 n' ivenda nya mó. Nl' awulinliè
 yè inlè, Ya yinlo yódu, m' be po
 yó, ja w' apóswa gò ntye azavinla
 10 miè. Vovo awulinliè yè nli Jisu
 inlè, Lubwa vèno Satan; konde
 re tэндó pa inlè, Zavinle Rerè
 Anyambiè yo, ko jaujinlè dadiè.
 11 Vovo arigió yè nle Satan, ula
 vónla, ienjèl s' a'vieni, ayanjinlè.
 12 Nla gw' ayogió Jisu inlè Jan afe-
 lió gò ntyógò, alubwi agènda gò
 13 Galile. Nl' alubwè gò Nazareth,
 a'via, alwanla gò Kapèrnaum
 yi re g' ózamba w' eli'va,
 14 ntyo Zabulon nli Nèftali, inlè
 igamba ny' agambiò nl' Esaia y'
 15 óvogisi ko twa rèti, inlè: ntye
 yi Zabulon nli ntye yi Nèftali gò
 nkóva y' eli'va, ntye mori yi Jo-
 16 rdan, Galile y' anlongo. Anlaga
 w' avegagi tu gò mpiri w' ayenli
 ózange ómpóló, nla góre waò w'
 avegagi tu gò mbóra nla gw' iviri
 ny' ijuwa, ózange w' ayenji.
 17 Avila gw' egómbe mè Jisu ava-
 killi gò kambinla nla gò bulia 'nlè,
 Galwanli, konde inlongo ny' óró-
 18 wa w' atwenli pièrè. Nla gw'
 aganganlagiè g' ózamba w' eli'va
 zi Galile, ayenli awarerè a'vanli,
 Simon ó wellagó inlè Pitèr, nli
 Andru y' óñworer' iyè, wi pung'
 elóva gw' eli'va; konde w' avegag'
 19 iyónlisi yi vèrè. Nl' awulinliè
 waò, inlè, Zonganli miè, gambè
 m' be panga 'nlwè igótisi y' anla-
 20 ga. Nl' arigi waò lóv' iyaò pele,
 21 azóngè. Ayè piaganla pa avila
 vovo, ayenli awarerè awènlè a'va-
 nli, Jems y' óñwa wi Zebède nli
 Jan y' óñworer' iyè, wi re gw'

elende nli Zebède ya Rer' iyaò,
 azongage lóv' iyaò. Nl' aweliè
 22 waò. Nl' arigi waò elende pele
 23 nli rer' iyaò kè, azóngè. Nl'
 aganganlagi Jisu gò Galile yódu,
 nlènjaga gw' inagó saò si syonlo,
 agambinle ntyangó mbia y' inlo-
 ngo, ayinga k' inkanli sódu nl'
 24 indèlinli sódu gòr' anlaga. Nl'
 ayagayag' eluffii zè gò Siria yó-
 du; nl' avagi waò góre yè waò
 du w' avegagi nl' ijógò, nla waò
 w' avegagi kótò pa nl' anlongo
 w' inkanli nl' inkazya, nli mo-
 ngi w' avegagi nl' anlinl' ambe,
 nli ranlia, nl' awogo; nl' arólizè
 25 waò. Nl' azóngió yè nl' anlaga'
 awenge avila gò Galile nli Deka-
 pólis nli Jerusalèm nli Judia nli
 ntye móri yi Jordan.

5 Gw' ayenliè inkondo s' anlaga,
 avandi gò nómbe; nla gw' alwa-
 nliè tu inlengi yè y' a'vieni
 2 góre yè. Nl' anlungunliè ógwa-
 3 nl' iwè anlènja waò inlè: Óza-
 vinlò gòr' iyunge y' órèfia,
 konde inlongo ny' órówa inyaò.
 4 Ózavinlò góre waò wi jenl' ekéva,
 5 konde wi be sindiò irèfia. Óza-
 vinlò góre waò wi re nkèngo,
 6 konde wi be jige ntye. Ózavinlò
 góre waò wi jenl' ógóre njanla
 nl' esyóve, konde wi be jóra.
 7 Ózavinlò góre waò wi póginla
 8 konde wi be póginlò. Ózavinlò
 góre waò wi re nl' irèfia yi
 nkèrè, konde wi be jenl' Anya-
 9 mbiè. Ózavinlò góre waò wi
 pang' a'ñèujè, konde wi be fwe-
 10 lió inlè, awa w' Anyambiè. Óza-
 vinlò góre waò wi kombizò g'
 óñwanja w' ógóre, konde inlongo
 11 ny' órówa inyaò. Ózavinlò góre
 'nlwè gò be towò 'nlwè, agò-
 mbizò a'vèrinlò igamb' iedu i'vè
 12 g' óñwanj' iwam'. Yenlanli mbia
 nl' lge'v' ivóló, konde ip' isanli si
 re sipóló g' órówa; konde yenlo

- agombizagi waò ivogisi y' alôngi nla 'nlwè.
- 13 Anlwè n' ezanga zi ntye; ndò ja ezanga z' asyambwa, zi be pangò ònligi n' ezande? zi zye n' isyolo nyènlè kaò gò falò gw'
- 14 igala ayarò n' anlaga. Anlwè n' ózange wi ntye; nkala dòvìò pa gw' igònlò nyi nòmba y' ayo-
- 15 lie nìmbaule. Anlaga kè w' aulang' òjò azòliza wò gw' egara, ndò wi fela wò g' òfwanga w' òjò, ko wò bafinla gòre waò du
- 16 wi re gò nagò. Yenlo ózange wanli wi ga vambe gw' azyò m' anlaga, ko waò jenl' ijanj' isanli sibia, azuminlie Rer' iyanli yi re g' òròwa.
- 17 Aranganl' inlè mi a'vieni gò tómb' ampanga ge ivogisi; mi bia gò tómba, ndò gò dwanliza.
- 18 Konde giligili mi bulinlia 'nlwè inlè, Kaò òròwa nli ntye y' apiaganla, òrèndo òmìori ge idodo ìmìori ny' aviaganle avila gw' ampanga, Kaò ya yòdu y'
- 19 adendo. Ayè sambò ò be jónl' òmìori gw' isòmbia siulo ijangò-mè, anlènj' anlaga yenlo, e be fweliò inlè òfwangò mè gw' inlongo ny' òròwa; ndò ayè ò be denda anlènja sò, ayè be fweliò inlè òmpólò gw' inlongo ny'
- 20 òròwa. Koude mi bulinlia 'nlwè, inlè, kaò ógòre wanli w' apiaganl' ógòre w' irèndisi n' Ifarisi, anlw' ayinginie du gw' inlongo ny' òròwa.
- 21 Anlw' are jogo pa, inlè, awulinliò anlag' alònga, inlè, Ayònia; n' ayè ò jónla are gò jèkèliò.
- 22 Ndò mi bulinlia 'nlwè, inlè, òm' edu ò bendinl' òfworer' iyè are gò jèkèliò; n' ayè ò bulinli' òfworer' iyè, inlè, Awè nkende, are gò sozizò g' òvag' òmpólò; n' ayè ò bulia, 'nlè, Aw' edosyu, are gò kènda gw' elóngò z' ógònli.
- 23 Sambò ja w' abag' ida'vì' so gò mbòra yi ntyagò ayònginlia vovo inlè òfworer' iyo are nla 'wè nli
- 24 ndaga, rig' ida'vì' so vovo swaswo nli mbòra yi ntyagò ko kèndaga; lónge mèpanla n' òfworer' iyo,
- 25 ko vanga bia av' ida'vì' so. Zunge mèpanla n' òlò'valòvì wo gò pare 'wè nla yè gò mponlo; òlò'valòvì e vende po gòr' òyèkèli, ko òyèkèli po gòr' òmo penginla, ko
- 26 'wè felò gò ntyògò. Rèti, mi bulinlio, inlè, ò be kogwa vovo Kaò w' ape vinte nuunla.
- 27 Anlw' are jogo pa inlè awulinliò, inlè, Anlanla nla winganli.
- 28 Ndò mi bulinlia 'nlwè, inlè, òm' edu ò pònl' òfwantò gò tónginlè, are nanla pa nla yè
- 29 g' òrè'm' iwè. Nla ja intyo nyo inlò'miè ny' akwezo, ròduula nyò, ko fala nyò avila gòre 'wè: konde re mbia gòre 'wè, inlè, èmìori gò v' iyo z' apera, n' arang' inl' òku' wo wòdu w' afalò gw'
- 30 elóngò z' ógònli. Nla ja ógo wo ònlò'miè ny' akwezo, renla wò nkwi, ko fala wò avila gòre 'wè; konde re mbia gòre 'wè inlè èmìori gò v' iyo z' apera, n' arang' inl' òku' wo wòdu w' afalò gw' elóngò
- 31 z' ógònli. Awulinliò kè, inlè, Ayè ò tómb' òfwant' wè, e ga vé ezangò z' itómbò. Ndò mi bulinlia 'nlwè, inlè, òm' edu ò tómb' òfwant' wè, kaò gò ntinla y' ò'vèlanlò, e pangè gò nanla nla winginli; n' ayè ò jòmb' òfwantò ò re tómbò pa, e nanla nla winganli.
- 33 Anlw' are jogo pa kè, 'nlè, awulinliò anlag' alònga, inlè, Arang' òrangò w' inòka, ndò
- 34 zuliz' irangò yo gòre Rerè. Ndò mi bulinlia 'nlwè, inlè, Aranganli du òrangò; aranga n' òròwa, konde wò n' eka z' Anyambiè.
- 35 Aranga nli ntye, konde yò n' iyarinlò ny' agólò mè; aranga nli

Jerusalèm, konde yò nle nkala
38 y' òg' òmpòlò. Arang' òrangò
nl' ewònjò zo, konde ò zye ngulu
yi pang' òrwi òmìori pupu ge vio-
37 vio. Ndò nkambinli yanli yi ga
lwanle, inlè, Ifi, ifi, Nyawè, nya-
wè; nl' eza zi piaganl' agamba
minlo zi pila gw' ibe.

38 Anlw' are jogo pa, inlè, awuliò,
inlè, Intyo gw' intyo, nl' ino gw'
39 ino. Ndò mi bulinliò, inlè, Anlwa
nl' òmo mbe; ndò ayè ò be bòlo
gw' iwugu nyo inlòfmiè, gegunliè
40 ifìori kè. Nl' ayè ò bele sozizo
awonginlo ngoi yo, vè kè òrò-
41 gòsamb' iwo. Nl' ayè ò be pango
42 kènda nla yè nanda mori, gènda
nla yè mbanli. Gòre yè ò bambio,
va; nl' ayè ò bele sungò gòre 'wè,
agegwa avila gòre yè.

43 Anlw' are jogo pa inlè awuliò,
inlè, Rond' òganganlò wo, ko
44 numb' olòvålòv' iwo. Ndò mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Rondanl'
ilòvålòv' iyanli, ko kambinlanli
g' òfiwanj' iwaò wi kombiza

45 'nlwè; ko 'nlwè dwanl' awanla
wa rer' iyanli yi re g' òròwa:
konde e tongunlle nkòmbe yè
gòr' a'vè nl' a'via, anlogize ningò
46 gòr' agòre nl' arègo. Konde ja
'nlw' atonda waò wi tonda 'nlwè,
ipa nde si re nla 'nlwè? Ipubli-
kan kè si pa dend' egolanli mèmò?

47 Nla ja 'nlw' asavinl' awarer' iya-
nli dadiè, anlwè dend' ande via-
ganlò nl' a'fìoriè? Anlongo kè mi
48 pa dend' egolanli mèmò? Lwa-
nlanli sambò mèpa pa, ga nt' are
Rer' iyanli yi re g' òròwa mè-
pa pa.

6 Gelimanli ko alendanl' òmbi' wa-
nli gw' azyò m' anlaga go jenlò
ule waò; azya nlonlo, anlw' azye
nl' ipa gòre Rer' iyanli yi re g'
2 òròwa. Sambò gò dendo ida'vi'
iso, aròng' òreru gò bòsyò yo ga
nte dend' imbiagwanla gw' ina-

gò si syonlo nla gw' agala, inlè,
wi ga zuminliò nl' anlaga; rèti,
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Wi re bo-
3 nga p' ip' isaò. Ndò gò dendo
ida'vi' iso, ògo wo ònyantwe w'
amie nte dend' ògo wo ònlòfmiè;
4 ko ida'vi' iso dwanla gw' iyumbun-
lò; nli Rer' iyo ò jenla gw' iyu-
mbunlò e be fwinlizo go bwi.
5 Nla gò kambinlia 'nlwè Anya-
mbiè, alwanlanli nt' ar' imbia-
gwanla; konde wi tonde kambi-
nla kumanla pa gw' inagò si syo-
nlo, nla gw' amarakanlò m'
agala, inlè, wi ga yenlò nl' anla-
ga; rèti, mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Wi re bongà p' ip' isaò.

6 Ndò awè, gò kambinlo Anya-
mbiè, yinginla gò bèdi yo, nl' awe
nunja p' igug' inyo, gambinla
gòre Rer' iyo ò re gw' iyumbunlò,
nli Rer' iyo ò jenla gw' iyumbun-
lò e be po gò bwi. Nla gw' ika-

7 mbinla, agambanl' egamb' anya-
mbiè, ga nte dend' anlongo;
konde wi pikilia 'nlè wi be
pòganliò g' òfiwanja w' ibu-

8 nla s' agamb' imaò. Sambò
alwanlanli ga waò, konde Rer'
iyanli avòrò ya yi re nla 'nlwè
9 isyolo anlwè vambiage ro. Sambò
gambinlanli yenlo, inlè: Rer'
iyazyò yi re g' òròwa. In' inyo

10 nyl ga lwanl' òruna; inlongo
nyo nyò ga vie. Ntondinli yo yò
ga yanjò, ga nt' are g' òròwa, ye-
11 nlo kè gò ntye. Va 'zwè inya si
re nla 'zwè kwèkwè nlenlo wi-

12 nlo. Ko nyeza 'zwè inwan' isazyò
ga nt' are 'zwè nyeza pe mongi wi
13 nwana 'zwè. Agèndia 'zwè gw'
isyoriò, ndò ròmba 'zwè avila gw'

14 ibe. Koude ja 'nlw' anyez' anlaga
ifwe'f' isaò, gambènè Rer' iyanli
15 y' òròwa anyeza 'nlwè kè. Ndò
ja 'nlw' anyez' anlaga ifwe'f' isaò,
gambènè Rer' iyanli kè anyeze

16 'nlwè ifwe'f' isanli. Nla gò pe-

- nga 'nlwè esyonge, alwanlanli g' imbiagwanla n' azyò m' ekèva; konde wi feviz' azyò maò gò jenlò n' anlaga inlè wi peng' esyonge. Rèti, mi bulinlia 'nlwè, inlè, Wi
- 17 re bonga p' ip' isaò. Ndò awè, gò pengò esyonge, zagiz' ewónjò zo ko jòvunl' ózyò wo; ko w' ayenlò n' anlaga inlè ò peng' esyonge, ndò kaò nle Rer' iyo yi re gw' iyumbunlò; nli Rer' iyo yi jena gw' iyumbunlò e be fwilizo.
- 19 Agenjinlanl' iku' iyanli igumba gò ntye yinlo, gò re intyèlèlè nli nyanga yi bundakanla, nla gò re
- 20 ife yi pòdunla ayufa. Ndò genjinlanl' ikuw' iyanli igumba g' òròwa mbòra yi re yi zyel' intyèlèlè nli nyanga yi bundakanla, n'
- 21 ife yi pa pòdunla ayufa: konde gò r' agumb' imo, vovo be dwanl'
- 22 òrèm' iwo kè. Intyo nli ójò w' ókuwa: Sambò jog' intyo nyo ny' adwanla mbiambiè, gambèn' ókuw' wo wòdu w' ajónlia n' ózange.
- 23 Ndò jog' intyo nyo ny' adwanl' i'vè, gambèn' ókuw' wo wòdu w' ajónlia nli mpiri. Sambò ja ózange wi re gòre 'wè w' adwanle mpiri,
- 24 mpiri nde mpólò mèyo! Zyel' ómo re ko jolie janjinle 'rerè mbanli; konde e be numbe mori ko yè tonde mori; azya nlonlo, e be dwanla nli mori ko yè pèdie mori. Anlw' ayolie janjinl' Anyambiè nli mamon ta. Yenlo bulinlia miè 'nlwè, inlè, Alwanlanli n' a'fandi g' ófiwanja wi mènlo yanli, inlè, ande zi be nyò 'nlwè ge ande zi be jongò 'nlwè, ge g' ófiwanja w' ikuw' iyanli, inlè, ande zi be borò 'nlwè. Efiènlo zi zye viaganlò n' inya, n' ókuwa
- 26 viaganlò nli ya yi borò? Vónlanli inyonli s' igónlò, inlè si bènla du, si tenla kè, ge kenja gw' inagò; nli Rer' iyanli y' òròwa e nyeza
- sò. Anlw' azye viaganlò nla sò? 27 Nla mande gòre 'nlwè ko jolie kund' ófiwozoma gw' elavinli zè
- 28 n' a'fandi? Nla g' ófiwanja wi ya yi borò, anlwè dwanl' a'fandi sè? Vikilianl' alanga m' òròve nte pòfma mò; mi janja du ge pèn! 29 igoli; ndò mi bulinlia 'nlwè, inlè, Vanganle Solòmon, gw' ivend' inyè nyòdu, e pegaga bora pa g'
- 30 ifìori gò mò. Vòndò Anyambiè e bori' a'fianli m' òròve, mi re nlèno, mènle ko mò pikò gw' inlu, nkèmbo yenlo, ko pòrò
- 31 'nlwè, anlwè y' ibekel' ijangò! Sambò alwanlanli n' a'fandi, inlè, ande zi be nyò 'zwè? ge, ande zi be jongò 'zwè? ge, ande zi be
- 32 borò 'zwè? Konde ya yinlo yòdu yi butò n' anlongo; konde Rer' iyanli y' òròwa avòrò, inlè, anlw' are n' isyolo nli ya yinlo yòdu.
- 33 Ndò lóngè buteni' inlongo ny' Anyambiè n' ógòre wè, n' isaòn yinlo yòdu yi be kundò gòre
- 34 'nlwè. Sambò alwanlanli n' a'fandi g' ófiwanja wi mènle, konde mènle yi be pikilie ya yèmè. Ambe mi ntyugu mi re kwèkwè gò yò.
- 7 Ayèkèlianli, gambèn' anlw' ayè- 2 kèliò. Konde nli' óyèkèliò wi jèkèlia 'nlwè a'fiori, anlwè be jèkèliò kè: n' egènlizò zi kènliza 'nlwè gòr' a'fiori zò be kènlizò
- 3 gòre 'nlwè. Ezande zi pònlò ndo nkizi yi re gw' intyo ny' ófiworer' iyo, ndò ò pikili' ókoga wi re
- 4 gw' intyo nyomè? Ge, awè ko bulinli' ófiworer' iyo sè inlè, Nde-re, mi tòmbe nkizi yi re gw' intyo nyo, nla vónla, ókoga wi re
- 5 gw' intyo nyomè? Awè ómbiagwanla, lóngè tómb' ókoga gw' intyo nyomè, gambènle ò be jena zange gò tòmbe nkizi gw' intyo ny' ófiworer' iyo.
- 6 Avani' imbwa eza z' òrunða;

- awalanli kè adò manli ambia gw' azyò m' ingòá, si vende jara mó n' intyòzyò saò, avo fwiza awonja 'nlwè.
- 7 Vambianli, gambènè anlw' apò; wutanli, gambenl' anlw' adèngá; lókanli, gambènè ny' 8 anungunlò 'nlwè. Konde òm' edu ò bambia, e bongá; n' ayè ò buta e dèngá; nla gòre yè ò dòka 9 nyi be nungunlò. Òma mè mande gòre 'nlwè, ò rel'jog' òñwanl' iyè abambie mpèmba, e be pè 10 idò? Ge, j' abambi' evèrè, e be pè 11 òñmamba? Anlwè a'vè sambò, ja 'nlw' avòrò p' awanl' iyanli ya 'via, ko pòrò Rer' iyanli yi re g' òròwa e be pè ya 'via gòre waò wi 12 bambiè! Sambò isaòn yòdu nte bela 'nlwè inlè anlaga wi ga lendinle 'nlwè, lendanli waò yenlo kè: konde yinlo n' ivanga n' ivogisi kè.
- 13 Yinginlanli g' òmpòmbala wa zwa; konde òmpòmbala wi r' òmpòlò, nli mponlo yi r' òmpuzyu yi kènda gw' ijiliza, n' aweinge wi jingina gò wò. Konde òmpòmbala wi re zwa, nli mponlo yi re nyangò yi kènda gw' emènlo, nla wa kwè wi dèngá yò.
- 15 Gellimanli gòr' ivogisi y' inòka yi bia gòre 'nlwè n' egolanli z' adombe, ndò, gò garegare waò, 16 sinjogo si sazunla. Anlwè be mia waò n' ilònd' iyaò. Anlaga wi dule dukatonda avila gw' arènde, 17 ge ifig avila gw' imbará? Yenlo kè erer' iedu e'via zi janl' ilònd' imbia; ndò erer' e'vè zi janl' ilònd' 18 imbe. Erer' e'via z' ayolie janl' ilònd' imbe, ge erer' e'vè ilònd' 19 imbia. Erer' iedu zi re zi janl' ilònd' imbia, zi begò avungò g' ògò-nli. Sambò anlwè be mia waò n' 20 ilònd' iyaò. Arang' òm' edu ò bulinlia miè, inlè, Rera, Rera, e 21 be jingina gw' inlongo ny' òròwa; ndò ayè ò dende ntòndinli ya Rer' iyam' yi re g' òròwa.
- 22 Awenge wi be bulinlia miè gò ntyugu mè inlè Rera, Rera, azwè pa poga ul' in' inyo, aròmb' anlinl' ambe n' in' inyo, nla n' in' inyo azwè pa dend' isaòn yi ma- 23 mò imienge? Gambènè m' be bulinlia waò, inlè, Mi pa mia 'nlwè nli m'ori, lubwanli gòre miè anlwè yi janj' ibe.
- 24 Òm' edu sambò ò jogo agamb' imam' minlo ayanja mò, m' be kolanlè g' òma w' òkeli ò nlògi 25 nag' wè gw' idò. Nl' anlogi ningò, n' avòv' intònda, n' avèvinl' òmpunga, awòle nagò mè, ndò yi tugwa du, konde y' ave- 26 gagi do'vìò pa gw' idò. Nl' òm' edu ò jogo agamb' imam' minlo ko ayanja mò, e be kolanlò g' òma w' òtefù ò nlògi nag' wè gò 27 ntyenge; n' anlogi ningò, n' avòv' intònda, n' avèvinl' òmpunga, awòle nagò mè; n' arugwi yò; n' itugwa sa yò s' avegagi sipòlò.
- 28 Nl' arwenl' inlè, gw' amènlizi Jisu agamba minlo, anlaga w' 29 a'ñam' inènj' isè; konde anlènji waò g' òmo re n' inyanga, n' aranga g' irèndisi yaò.
- 8 Nla gw' azuminliè avila gò nòmba, anlag' awenge w' azòngiè. Nla vònla a'vienli gòre yè òmo yogiò egolanli, alèmbinlè, awulia, 'nlè, Rera, jogo w' ajivira, 3 awè ko tóliza miè. Nl' ala'vinli Jisu ògo, a'vatè, awulia, 'nlè, Mi jivira, lwanla pupu. Nl' ayingiò 4 egolanli zè pele. Nl' awulinliò yè nle Jisu, inlè, Vònla, awulinli' òm' edu, ndò gèndaga ko tuminle minisè òkuw' wo, av' ida'via s' azòmbiò nle Mòsès gò mieza waò.
- 5 Gw' ayinginliè gò Kapèrnaum

- a'vienli ofisè gòre yè, agwenlè
 6 nkolo awulia, inlè, Rera, nyòngò
 yam' are gò nagò bu, juwa p'
 awogo, e jenle njuke mpólò kè.
 7 Nl' awulinliò yè nli Jisu, inlè,
 8 M' be bia arólizè. Awinlizi ofisè
 awulia, 'nlè, Rera, mi azye nl'
 inyanga nyi jinginlò ndo gò nag'
 wam', ndò wuli' igamba dadìè,
 gambènèlè nyòngò yam' e be tóla.
 9 Konde miè mi pauginlò, mi pa-
 nginl' isozyè kè miè mè; mi bu-
 llinl' óma winlo, inlè, Gèndaga,
 ko yè kènda; nl' ómori, inlè, Yò-
 gò, ko yè bia; nli nyòngò yam',
 inlè, Lenda zinlo, ko yè denda
 10 zò. Nla gw' ayogió Jisu, a'fiami;
 nl' awulinliè mongi w' azòngiè,
 inlè, Rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè,
 m' pa jenl' ibekelia ónlongo wi-
 nlo gò Israël. Mi bulinlia 'nlwè
 11 kè, inlè, awenge wi be bia avila
 gò tongwa nli nkómbe nl' avila gò
 kwa yò, alwanla tu nli Abraham
 nli Izak nli Jakob gw' inlongo
 12 ny' óròwa: ndò awanla w' inlo-
 ngo wi be falò gò mpiri yado'va-
 do'va: gògò be dwani' edinglò nli
 13 nkègèrè y' ano. Nl' awuli Jisu
 awulinliè ofisè, inlè, Gèndaga, ga
 lwanle gòre 'wè nt' are 'wè beke-
 lia pa. Nl' aróli nyòngò yè igwèra
 mèmò.
 14 Nla gw' ayinginli Jisu gò nagò
 yi Pitèr ayenli ngwè y' ófwantò
 15 wi Pitèr bu, e jogo ifwe. Nl'
 awatiè ógo wè; nl' arigiò yè nl'
 16 ifwe, anlongwa ayanjinlè. Gw'
 ayil' ówenja, w' a'vagitòre yè awe-
 nge w' avegagi nl' anlinl' ambe;
 nl' aròmbiè anlinla nl' igamb'
 inyè, aróliza waòdu w' avegagi
 17 nli nkanli: inlè, igamba ny' aga-
 mbìò nl' Esaia y' óvogisi nyi ga
 rwe rèti, inlè, Ayèmè awong'
 indèlinli sazyò, azindinl' inka-
 nli sazyò.
 18 Nla gw' ayenli Jisu anlag' awe-
 nge wi kòmbinlè, azòmb', inlè, Ga
 laliònlì gò ntye mori. Nl' a'vienl'
 19 òrèndisi awulinliè, inlè, Ónlèuji,
 m' be sòngo mbòr' iedu yi kèndò
 20 ndò. Nl' awulinliò yè nle Jisu,
 inlè, Imbògò si re nl' impògònlì,
 nl' inyonli s' igònlò si re nl' imbò-
 ra si nanlò sò, ndò Ófwa w' óma
 azye nli mbòra yi nanlizò ndè
 21 ewònjò. Nl' ómori w' inlèngi yè
 awulinliè, 'nlè, Rera, riga miè
 dónge kènda avènde rer' iyam'.
 22 Ndò Jisu awulinliè, inlè, Zònga
 miè, ko tige bende gò bènde bend'
 iyaò.
 23 Nla gw' agwenliè gw' elende,
 24 inlèngi yè y' azòngiè. Nla vónla
 a'vienl' ógul' ómpólò gw' eli'va,
 ko elende pugò nl' ike'va: ndò
 25 ayè avegagi gw' antyovinlo. Nl'
 a'vienl' inlèngi ayèmè awulia,
 'nlè, Rera, zunginla 'zwè, azwè
 26 pera. Nl' awulinliè waò, inlè,
 Anlwè tia sè, anlwè y' ibekel'
 ijangò? Vovo anlongwè, aleg'
 ómpunga nli mbenle; nl' arweul'
 27 ódèmb' ómpólò. Nl' a'fiami anlò-
 fite, awulia, 'nlè, Winlo óm' o-
 nlongo nde, inlè, vangani' impu-
 nga nli mbenle yi joginlò yè?
 28 Nla gw' awófwè gò ntye mori,
 gò ntye yi mongi Gadara, alatanli
 nla yè anlòmè a'vanli w' avegagi
 nl' anlinl' ambe, wi pil' avila gw'
 29 abe nl' ereri' evólò, ko aviaganl'
 óma gò mponlo mèyonlo. Nla
 vónla w'. aròngi awulia, 'nlè,
 Ande zi re 'zwè nla 'wè, Jisu y'
 Ófwa w' Anyambiè? Ó bia gu-
 nlu gò jenliza 'zwè azyingò, egò-
 30 mbe viagaga ro? Nl' avegagi bó
 avila gòre waò, ip' ivólò ny'
 31 ingòa nyi nya. Nl' agwenl' anli-
 nl' ambe agwenlè nkolo, inlè, Ja
 w' atómbe 'zwè, riga 'zwè kè ji-
 32 nginla gw' ipa ny' ingòa. Nl'
 awulinliè mò, inlè, Gèndanli.
 Nl' agogwi mò ayinginla gw' ipa

- ny' ingôa: nla vônla, ipa ny' ingôa nyôdu ny' ayiranli gô mbôra y' ôlôl v̄a agènda gô mbenle, 33 ayuwa gw' anlingô. Nl' awangi mongi w' aṽandaminlagi sô, agènda gô nkala, arakili' isaôn yôdu nli nt' arwenli gôr' anlôm̄e w' 34 avegagi nl' anlinl' ambe. Nla vônla, nkala yôdu y' agogwi gô datanla nli Jisu; nla gw' ayenli waô yè w' agwenlè nkolo, inlè, e ga lubwè gô ntye yaô.
- 9 Nl' agwenliè gw' elende, alalia, 2 aṽia gô ntye yèmè. Nla vônla, w' aṽagi gôre yè ômo yuwi awogo, bu g' ôdô; nla gw' ayenli Jisu ibekeli' saô, awulinli' ômo yuwi awogo, inlè, Ôñw' aṽi, zindî' ôrèṽa; ibe so s' anyezô 'wè.
- 3 Vovo awuli irèndisi imièwo gw' irèṽi' iyaô inlè, Ôma winlo e 4 pèdi' Anyambiè. Nl' amienli Jisu ipikili' saô awulia, inlè, Ezande zi pikiliô 'nlwè ibe gw' 5 irèṽi' iyanli? Konde ande zi re dèla viaganlô, gô bulia, 'nlè, Ibe so s' anyezô; ge, gô bulia, 'nlè, 6 Nlongwa, ko kènda? Ndô ko 'nlwè mia, 'nlè, Ôñwa w' ôma are nli ngulu gô ntye gô nyez' ibe, vovo awulinliè ômo yuwi awogo, inlè, Nlongwa, rôm̄binl' ôdô wo, ko kènda gô nag' 7 wo. Nl' anlongwè agènda gô nag' 8 wèmè. Nla gw' ayenli anlaga w' arienli, azuminli' Anyambiè ô venli anlaga ngulu ônlongo mè.
- 9 Gw' aviganlagi Jisu avila vovo, ayenli' ôma tu gô nagô yi mpagô ô weliagô, inlè, Matiu. Nl' awulinliè yè, inlè, Zônga miè. Nl' agumanliè, azôngè.
- 10 Nl' arwenli gw' avegagiè tu gw' inya gô nagô, vônla, ipublikan sinyenge nl' anlag' aṽe w' aṽienli alwanla tu nli Jisu nl' inlengi yè.
- 11 Gw' ayenli' Ifarisi w' awulinl' inlengi yè, inlè, Rer' iyanli e nya 12 Ndô gw' ayogiô Jisu igamba, awuli, 'nlè, Waô wi re mbiambiè wi zye nl' isyolo ny' ôganga, ndô 13 waô wi jogo. Ndô gèndaganli ko nlènganli nte pivia igamba nyinlo, inlè, Mi bele nkèngo nl' arang' intyagô. Konde mi bia gô fey' aṽia, ndô aṽe.
- 14 Vovo aṽienl' inlengi yi Jan gôre yè awulia, 'nlè, Ezande zi re 'nlè azwè nl' Ifarisi azwè pengaveng' esyônge, ndô inlengi yo yi peng' 15 esyônge du? Nl' awulinliô waô nle Jisu inlè, Awanla wi nontye y' ijômbanla waô ko denla gô pare waô nl' ômo jômba? Ndô intyugu si be bia si be bonginlô waô ômo jômba; gambènè wi be peng' 16 esyônge. Zyel' ômo fel' elimfè z' ônlamb' ôñwonla gô ngoi nungu, konde elimfè mè zi be bonginle 17 ngoi, ko ijôkwa penda. Anlaga wi jira k' ivè inyonla gw' imbute inungu si banda; azya nlonlo, imbute si tuwa, ko ivè jiranla, nl' imbute bundakanla. Ndô wi jir' iv' inyonla gw' imbute si banda inyonla, 18 ko yô v̄anli penjavenjô. Gw' awulinliagè waô isaôn yinlo, vônla, aṽienl' eulaṽi, alèmbinlè, awulia, 'nlè, Ôñwanl' iam ôñwantô ajuwi vo tè v̄enlo, ndô ôvirô ko 19 taliè ôgo wo gambènli' atôla. Nl' agumanli Jisu azôngè, nl' inlengi kè w' agèndi nla yè. Nla vônla ôñwantô ô vegagi nl' ijiranla si ntyinla vo igôṽi ny' impuṽi nl' impuṽi' imbanli, aṽienli gô nyuṽi' iyè aṽat' ôgômbinlô wi 20 ngoi yè. Konde awuli nl' ôrèṽi' iwè, inlè, Ja mi abwata vanganle 21 ngoi yè, gambènè mi atôla. Nl' awizi Jisu ayenlè awulia 'nlè, Ôñw' waṽi, yenle mbia; ibekeli' so s' atôlizo. Nl' arôli ôñwantô 22 avila gw' igwèra mè. Nla gw' aṽienli Jisu gô nagô y' enlaṽi,

- ayenli waò wi tòng' abeka nl'
- 24 anlaga ntóngaga. Nl' awulinliè waò, inlè, Verianli miè, konde òfiwanla e pa juwa, ndò e nanla.
- 25 Nl' azyèli waò yè. Ndò gw' agogunliò anlaga, ayinginliè, agòtè g' ògo; nl' aròngw' isyesa. Nl' aya-gayag' elumli zinlo gò ntye mèyo yòdu.
- 27 Gw' aviaganli Jisu avila vovo, azòngiò nl' apoku ambanli, m' aròngagi awulia, 'nlè, Vòginla
- 28 'zwè òfiwa wi David. Nla gw' ayinginliè gò nagò, apoku m' a'vi-enli gòre yè; nl' awulinliò waò nle Jisu, inlè, Anlwè bekelia 'nlè miè ko jolie dende ndaga yinlo? W'
- 29 awulinliè, inlè, Ifi, Rera. Vovo awatè antyo maò, awulia, 'nlè, Ga lwanle gòre 'nlwè ga nt' ar' ibekeli' sanli. Nl' anlungw' antyo maò. Nl' azòmbiò waò nle Jisu, inlè, Vandaminlanl'
- 31 inlè am' òma. Ndò w' agèndagi, amiezagè gò ntye mèyo yòdu.
- 32 Gw' agogwi waò gw' igala, vònla, w' a'vagi gòre yè ifiamu ò vegagi
- 33 nl' inliul' i'vè. Nla gw' aròmbiò inlinl' i'vè, ifiamu ny' agambi. Nl' amami aulaga awulia, 'nlè, Pa jenlò yenlo gò Israèl nli mori.
- 34 Ndò Ifarisi w' awul', inlè, E tòm' anlinl' ambe vo òvanganli w' anlinl' ambe.
- 35 Nl' aganganlagi Jisu gw' inkal' impòlò sòdu nl' inyangò kè, nlè-njaga gw' inagò saò si syonlo, agambinlage ntyangò mbia y' inlongo, ayinge nkanli edu nli ndèlinli edu. Ndò gw' avònlè anlaga avoginli waò, konde w' ayenlagi njuke avazanla g' adombe mi r' òvenjavenji fo.
- 37 Vovo awulinliè inlèngi yè, inlè, Inya si re rèti ijenge gò ntyaga ndò mongi janja wi r' awèwo.
- 38 Sambò gwenlanli ònlivi w' inya nkolo, inlè, e ga rôfiè mongi janja gò ntyag' iyè.
- 10 Nl' aweliè inlèng' iyè igòfmi nl' imbanli, ava waò ngulu gòr' anlinla m' isyèkè gò tòmbe mò, nla gò jinge nkanli edu nli ndèlinli edu.
- 2 Nl' ana m' igòfmi nyi rôfiè nli rôfiè v'anli m' minlo; Olònga nle Simon ò wellagò inlè Pitèr, nli Andru y' òfiworer' iyè; Jems y' òfiwa wi Zebèdè, nli Jan y' òfiwo-
- 3 rer' iyè; Filip, nli Bartolomiu; Tomas, nli Matiu yi publikan; Jems y' òfiwa wi Alfius, nli Ta-
- 4 dius; Simon Zelòtis, nli Judas
- 5 Iskariot, ò gondiè kè. Mongi sinlo igòfmi nl' a'vanli w' aròfmiò nle Jisu; nl' azòmbiè waò, inlè, Agèndanli g' mponlo y' anlongo, nla gò nkal' iedu yi Mongi Sama-
- 6 ria ayinginlanli du: ndò ro kènde-nli gw' adombe mi re pera pa mi
- 7 nagò yi Israèl. Nla gò kènda 'nlwè, gambinlanli, awulia, inlè, Inlongo ny' òròwa w' atwenli
- 8 pièrè. Ròlisanl' ibèli, ròngunli-anli bende, yombunlianli mongi 'golanli, ròmbanl' anlinl' ambe; anlw' a'venliò mpagagò, v'anli kè
- 9 mpagaga. Awonginlanli syika yatenlatenla ge yapupu, ge nyè-nliè gw' itumb' iyanli; ge ngo'vè g' ògèndo, ge ngoi mbanli, ge intyòzyò satanga, ge ntóngò: konde òmo janja are nl' inyanga
- 11 ny' iny' isè. Nla gò nkal' iedu mpòlò ge nyangò yi be jinginlò 'nlwè, vambianli ò re nl' inyanga vovo; ko dwanlanli vovo kaò
- 12 anlw' adubwa. Nla gò jinginla 'nlwè gò nagò, zavinlanli yò.
- 13 Nla ja nagò y' adwanla nl' inyan-ga, amènjà manli mi ga v'ie gò yò; ndò ja yi zye nl' inyanga, amènjà manli mi ga winye gòre
- 14 'nlwè. Ndò jog' òm' awonga 'nlwè, ge jogo agamb' imanli, go-

- gwanli gò nagò mè ge nkala mè,
ko palanli ntyènge avila gw' agò-
15 lô mauli. Giligili mi bulinlia
'nlwè, inlè, Ntye yi Sodom nli
Gomora yi be dwanla nli' azyingò
makwè gò ntyugu y' ijèkèlia via-
ganlò nli nkala mè.
- 16 Vónlanli, mi tóma 'nlwè g'
adombe gò garegare y' injego:
sambò lwanlanli avónlò g' ifiña-
17 mba, nli nkèngog' abembe. Ndó
gelimanli gòr' anlaga: konde wi
be nozinla 'nlwè gw' ivagò, azyi-
va 'nlwè gw' inagò saò si syoulo;
18 anlwè be bagò kè gòr' iguvèrùèr
nli' aga g' òfiwanj' iwam', gò dwa-
nli' atakwè gòre waò nla gòr' anlo-
19 ngo. Ndó gò be nozinla waò
'nlwè, alwanlanli nli' afiandi nte
be kamba 'nlwè, ge ande zi be
buliò 'nlwè; konde gw' igwèra
mè anlwè be pò nte be kamba
20 'nlwè. Konde arang' anlwè ka-
21 mba, ndó Inlinla nya Rer' iyanli
nyò kamba gò gare yanli. Òfiwo-
rerè e be nozinl' òfiworer' iyè gò
juwa, nli rerè kè òfiwanja; nli' awa-
nla wi bekumanla azir' izombiyaò,
22 ayòuliza waò. Nla 'nlwè be nu-
mbò nli' anlaga waòdu g' òfiwanja
w' in' inyam'; ndó ayè ò be ko-
ngwa gò ntyai e be sunginlò.
- 23 Ndó gò kombiza waò 'nlwè gò nka-
la yinlo, wanganli gò nkala nyè-
nlè; giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Anlw' amènliz' inkala si Israèl,
Òfiwa w' òma viagaga ro:
- 24 Òulèngi azye viaganlò nli' ònlènji
wè, ge nyóngò viaganlò nla rer'
25 iyè. Re kwèkwè gòr' òulèngi
gò dwanla g' ònlènji wè, nli
nyóngò ga rer' iyè. Vòndò rerè
yi nagò awèlò nle waò inlè
Beelzebul, ko pòrò mongi wi
26 nag' wè! Sambò arianli waò;
konde zyel' ezoma pugò pa zi
re z' awòwunliò; ge jumbunlò
27 pa, zi re z' amiò. Eza zi bulinlia
- miè'nlwè gò mpiri, gambanli zò g'
òzange; nli' eza zi jogo 'nlwè g'
òròl, gambanli zò gw' imianjimia-
28 nja y' inagò. Arianli waò wi
jónl' òkuwa, ndó wi jolliejòul' inli-
nla; ndó ro tienliè ò re ko jiliz'
inlinla nli' òkuwa ta gw' elóngò
29 y' ògònlì. Intyol' imbanli si pa
kòlò nli viutè? nli mori gò sò y'
avòswe gò ntye, kaò Rer' iyanli
30 ajivira. Ndó vangan' itwi si wò-
njo yanli sòdu si re tangò pa. Sa-
31 mbò arianli; anlw' are njónli via-
32 ganlò nli' intyoli sinyenge. Sa-
mbò òm' edu ò be mèma miè gw'
azyò m' anlaga, miè kè m' be mè-
mè g' òzyò wa Rer' iyam' yi re g'
33 òròwa. Ndó òm' edu ò be danda
miè gw' azyò m' anlaga, miè kè
m' be dandè g' òzyò wa Rer' iyam'
yi re g' òròwa.
- 34 Avikilian' inlè mi a'vienli gò
pinl' afiènje gò ntye; mi bia gò
pinl' afiènje, ndó òkwara wiwo-
35 ra. Konde mi a'vienli gò pang'
òma ndòva nli rer' iyè, nli' òfiwo
fiwantò nli ngi yè, nli' òfiwantò
36 nli ngwè y' ònlòfiè wè; nli' ilòva-
lòvi y' òma be dwanle mongi wi
37 nag' wè mè. Ayè ò tonde rerè ge
ngwè viaganlò nla miè, azye nli'
inyanga gòre miè; nli' ayè ò tond'
òfiwo nlòfiè ge òfiwo fiwantò via-
38 ganlò nla miè, azye nli' inyanga
gòre miè. Nli' òm' edu ò re awo-
nge krosi yè, azònga miè, azye
39 nli' inyanga gòre miè. Ayè ò dè-
ng' emènlo zè e be pèrinlò nle zò;
ndó ayè ò periz' emènlo g' òfiwa-
nj' iwam' e be dènga zò.
- 40 Ayè ò bonga 'nlwè e bonga miè;
nla yè ò bonga miè, e bongè ò
41 ròfiil miè. Ayè ò bong' òvogisi
gw' ina ny' òvogisi, e be bong'
ipa s' òvogisi; nli' ayè ò bong'
òma w' ògòre gw' ina ny' òma w'
ògòre, e be bong' ipa s' òma w' ògò-
42 re. Nli' òm' edu ò be jonj' òfiòri

gôr' awangô winlo ingôngô ny'
anlingo minkei dadîè gw' ina ny'
ônîngi, gilîgili mi bulinia 'nlwè
inlè, averinlò nl' ip' isè.

11 Arwenli, gw' amênîlîzi Jîsu nli
sômbi' inîngi yèîgôîmi nl' imba-
nli inlè, alubwi vovo gô nênja nla
gô kambinla gw' inkal' isaô.

2 Nla gw' ayogiô Jan gô ntyôgô
ayogo g' ôîwanja w' ijanja si

3 Kraîs, arôîm' inîngi yè, awuli-
nliè, inlè, Awè nle yè ô bia, ge

4 azwè ga vengînl' ôîwênîè? Awî-
nîlîzi Jîsu awulinlia waô, inlè,
Gèndanli ko takîlianli Jan isaôn

5 yi jogo 'nlwè nli jenla : apoku mi
fo jenla, nli nîlèma yi kènda, go-
lanli yi jombunlîô, nl' împôge si
jogo, bende yi tângunlîô, nl' îyu-
nge yi kambinlîô ntyangô mbia.

6 Nl' ôzavinlîô gôre yè ô re e pa

7 kwezô g' ôîwanj' iwam'. Nla gw'
agèndagi waô, Jîsu awakîli gô bu-
linli', anlaga g' ôîwanja wi Jan,
inlè, Ande z' agè jenlô 'nlwè gw'
itôve? nkunli yi syugazugiô nl'

8 ômpunga? Ndô ande z' agè jenlô
'nlwè? ôma borîô pa nl' îngoi si-
ndèli? Vônla, waô wi bor' îngoi
sindèli wi re gw' înagô s' aga.

9 Ndô ande z' agè jenlô 'nlwè? ôvo-
gîsi? Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Îî ;

10 nli viaganlîô nl' ôvogîsi kè. Konde
winlo nle yè ô rêndîô; inlè, Vônla,
mi tôîm' ôvovi wam' gô bôsyô yo, ô
be kekize mponlo yo gô bôsyô yo.

11 Gîlîgili mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Gôre waô wi re janlô pa nl' antô,
pa bôwunlia ôm' ompôlô viaganlîô
nli Jan yi Baptist : ndô ayè ô r'
ôîwangô gw' înlongo ny' ôrôwa

12 ar' ômpôlô viaganlîô nla yè. Nl'
avila gw' întyugu si Jan yi Ba-
ptist aîia gw' egômbè zinlo, înlô-
ngo ny' ôrôwa nyi bongô nli ngu-
lu, nli vèmba yi swa nyô nli ngu-

13 lu. Konde îvogîsi yôdu nl' îva-
nga y' avogagi aîia gw' egômbè

14 zi Jan. Nla ja 'nlw' ajivire bong'
îgamba, winlo nle Elias, ô vegagi

15 gô bia. Ayè ô re nl' arôî gô jôgo,
16 e ga yogo. Ndô nl' ezande zi be

kolanlîô mîè îvôîma nyinlo? Nyi
re g' awanla wi re tugetu gw' îgô-
linlîô wi kamba nl' îndegô saô,
17 awulia 'nlè, Azw' atôngînlî 'nlwè

abeka, ndô anlwè pa jinla ; azw'
adenlinli 'nlwè iwoga, ndô anlwè

18 pa denla. Konde Jan aîienli, e
nyagaga ge jongaga, ul' awuli

19 waô, inlè, Are nl' înlînl' îve. Ndô
Ôîwa w' ôma aîienli nyagaga nli

njongaga, ko waô bulia, 'nlè, Vôn-
la, înyenli nli nyongi, ndegô y'
îpublikan nl' anlag' aîve. Ndô
îmia si pô mbèîm' nl' îjanja sa sô.

20 Vovo awakîliè gô sèmb' inkala
s' alendiô ndè pôsyô îjanj' isè si

21 ngulu, konde si pa kalwa. Azyî-
le gôre 'wè, Korazin ! azyîle gôre

'wè, Bèthsaida ! konde arwe 'nlè
îjanja si ngulu s' ayanjô gôre
'nlwè s' aluô s' ajanjô gô Tîrus

nli Sidon, gavo s' adîngi kalwa
22 nli pînda nl' ômbu. Ndô mi buli-
nli 'nlwè, inlè, Gô ntyugu y' îjè-
kèlia be dwanl' azyingô makwè gô

Tîrus nli Sidon viaganlîô nla gôre
23 'nlwè. Nl' awè Kapèrnaum, ô

re pandîô pa kwanga g' ôrôwa, ô
be syônliô gw' îlômbô: konde
arwe 'nlè îjanja si ngulu s' aya-
njô gôre 'wè s' aluô s' ajanjô gô

Sodom, gavonlo y' adwanla
24 kwanga nla nînlô. Ndô mi buli-
nli 'nlwè, inlè, Gô ntyugu y'
îjèkèlia, azyingô mi be dwanla
makwè gô ntye yi Sodom, via-
ganlîô nla gôre 'wè.

25 Gw' egômbè mèzo ayiviri Jîsu
awulia, 'nlè, Akeîa, Rera, Ôva-
ngînlî w' ôrôwa nli ntye, konde ô
yumbunl' isaôn yîulo avila gôr'
anlaga w' îmia nl' ôkèli, arumi-
nli yô gôre keikei. Îî, Rera ;

26 konde yenlo avegagi mbia gw'

- 27 antyo mo. Ya yôdu yi re pò pa miè nle Rer' iyam': nla zyel' òmo mi' Òñwanla, kaò Rerè; zyel' òma kè ò mie Rerè, kaò Òñwanla, nì' òm' edu ò jivirò nì' Òñwanla gò
- 28 tuminliè yè. Yògònlì gòre miè, anlwèdu y' ajasi, alirinlò nì' arwanlò, ko miè jowiza 'nlwè.
- 29 Wonganli mpang' iyam' gw' ikuw' iyanli, ko nènganli gòre miè; konde mi are nkèngo nì' òkèndekende g' òrèñña: ko 'nlwè dèng' ijowa gw' ikuw' iyanli:
- 30 konde mpang' iyam' yi re dèla, nì' irwanli nyam' nyi re javura.
- 12** Fgòmbe mè aviaganli Jisu gw' intyaga òwenja wi Syonlo; nì' ayogió inlèngi y' njanla, ko waò
- 2 pakilia gò dul' imba anya. Ndò gw' ayenli Ifarisi w' awulinliè, inlè, Vónla, inlèngi yo yi dende ndaga yi re yi zye kwèkwè gò
- 3 dendò gò ntyugu yi Syonlo. Ndò Jisu awulinli waò, inlè, Anlwè pa tanguña nt' alendìò nle David, gw' ayogió yè njanla, ayè nla waò w' avegagi nla yè;
- 4 nt' ayinginliè gò nagò y' Anyambìè anye mpèmbe y' ituminli, yi re yi pegaga kwèkwè gòre yè gò nya, ge gòre waò w' avegagi nla yè, ndò kaò gòr' iminìsè dadìè? Ge anlwè pa tanguña gw' ivanga, inlè, gw' intyugu si Syonlo, iminìsè gò nagò y' Anyambìè wi bundakanl' òwenja wi Syonlo, ko waò dwanle ntyè-
- 6 mbo fo? Ndò mi bulinli 'nlwè, inlè, Vènlo r' òmo re viaganlò nli
- 7 nagò y' Anyambìè. Ndò konle anlw' amienli nt' ar' igamba nyinlo, inlè, Mi bel' ipòginla nì' arang' intyagò, gavonlo anlwè to sèmba waò wi re ntyèmbo fo.
- 8 Konde Òñwa w' òma ayè Òvanginginli wi ntyugu yi Syonlo.
- 9 Nì' alubwè vovo ayinginla gò
- 10 nagò yaò yi Syonlo. Nla vónla,
- avegagi vovo ònlòññe nì' ògo wè juwa pa. Nì' aṣambi waò yè, inlè, Re mbia gò jinga gò ntyugu yi Syonlo? mbutage ntinla yi sozizè. Nì' awulinliè waò inlè, Òma mè gòre 'nlwè mande, ò re j' adwanla nì' idombe iffiori, ko nyò pòswa gw' ivemba g' òwenja wi Syonlo, agòte nyò aròmba
- 11 nyò? Njònlì mpòlò nde sambò yi r' òma viaganlò nì' idombe! Sambò re kwèkwè gò dende mbia
- 12 g' òwenja wi Syonlo. Vovo awulinliè ònlòññe mè inlè, Nyonyuni' ògo wo. Nì' anyonyunliè wò; nì' awinlizò wò mbi-
- 14 ambìè, egolanli g' òffiori. Ndò Ifarisi w' agogwi, awònde mòndo g' òñwanj' iwè nt' are
- 15 waò ko jónlè. Nla gw' amienli Jisu, alubwi vovo. Nì' azòngió yè nì' anlag' awenge, nì' ayingiè
- 16 waò du. Nì' azòmbiè waò inlè
- 17 w' avangè miò: ko igamba ny' agambiò nì' Esaia y' òvogisi twa rèti, inlè, Vònle nyòngi yam', yi re miè pinja pa, irond' inyam', ò jenlò miè mbia g' òrèñña. M' be fel' Inlinl' inyam' gòre yè, ko yè tuminli'
- 19 anlongo ijèkèlia. E be jómanla ge tónga; òm' ayogo k' inyòl nyè
- 20 gw' agala. Nkunli tukió pa amogunle yò, nì' òtutu w' òjò, anlème wò, kaò akèndi' ijèkèlia gw' ike-
- 21 va. Nì' anlongo kè mi be bekèlia in' inyè.
- 22 Egòmbe mè aṣagiò gòre yè òmo vegagi nì' inlinl' iṣe, ipoku nì' iffiññu; nì' ayingiè yè. Nì' arwenl' inlè, ipoku nì' iffiññu
- 23 ny' agambi, ayenla. Nì' aṣiami anlaga waò du, awulia, 'nlè,
- 24 Winlo nì' òñwa wi David? Ndò Ifarisi gw' ayogió waò igamba, w' awuli 'nlè, Òma winlo e tòmbe'
- 25 anlinl' ambe, kaò vò Beelzebub y' òvanginli w' anlinl' ambe. Ndò

- Jisu amieni' ipikili' saò awulinli waò, inlè, Inlongo edu nyi kera-
nla nyòmè nyi jila; nli nkal' iedu
ge nagó yi keranla, y' agumanle.
- 26 Nla ja Satan atómbe Satan, gam-
bènl' akeranla, nli' ipanginl' isè
- 27 sò ko kumanla sè? Nla ja mi
atómb' anlinl' ambe vo Beëlzebul,
awanl' iwanli waò wi tómba mò
vo mande? Waò sambó wi be
- 28 dwanl' iyèkèli yanli. Ndó ja mi
atómb' anlinl' ambe nli' Inlinla
ny' Anyambiè, gambènl' anlw'
abienlò nli' inlongo ny' Anyambiè.
- 29 Ge óma ko jinginla gò nagó y'
óma wi ngulu, agwèr' igumb' inyè
sè, kaò adóngo kór' óma wi ngulu?
- 30 vovo be kwèrè nag' wè. Ayè ó re
e pa kanla miè e sira miè; nli' ayè
ó re e pa kenja nla miè e bunda-
- 31 kanla. Yenlo mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Ibe sòdu, nli' ipèdia si ya yò-
runda, si be nyezò anlaga; ndó
ipèdia s' Inlinl' I'via si be nyezò
- 32 du. Nli' óm' edu ó kamb' igamba
nyi sir' Ófiwa w' óma nyi be nye-
zò yè; ndó óm' edu ó kamb' igam-
ba nyi sir' Inlinl' I'via, ny'
anyezò yè, nlo gò ntye yinlo, nlo
- 33 gò ntye yi re gò bia. Vanganl'
erere e'via nli' ilónd' iyè imbia;
azyá nlonlo, vanganl' erere e'vé
nli' ilónd' iyè imbe; kónde ere-
re zi miò nli' ilónd' iyè. Awa
- 34 w' impenle, anlw' a'vé, anlwè ko
jolie kamb' agamb' ambia sè?
konde avila gò mbunlinli y' órèma
- 35 ógwanla wi kamba. Ómò mbia
avila gw' ibunla sibia si re nla
yè, e kogunliag' isaón imbia; nli'
ómo mbe avila gw' ibunla sibe, e
- 36 kogunliag' isaón imbe. Ndó mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Egamb' anyam-
biè edu zi be kambó nli' anlaga,
wi be pe ntangó g' ófiwanja wa
- 37 zó gò ntyugu y' óyèkèlió. Konde
ó be pò mbèfi nli' agamb' imo, ó
be pò k' ógara nli' agamb' imo.
- 38 Vovo awinlizi awèwo w' irèndisi
nli' Ifarisi, awulia, 'nlè, Ónlènji,
azwè bele jenl' elemba góre 'wè.
- 39 Nli' awinlizè awulinlia waò, inlè,
Ivóma ny' ibe nla ny' óvèlanlò
nyi but' elemba; ndó elemba z'
avó nyò, kaò elemba zi Jóna y'
40 óvogisi. Konde, ga nt' avegagi
Jóna gw' iwumú nyi nyondo
ifmíand' iraró nli' igwèr' iraró,
yenlo be dwanl' Ónwa w' óma g'
órèma wi ntye ifmíand' iraró nli'
- 41 igwèra k' iraró. Mongi wi Ni-
niva wi be kumanla g' óyèkèlió
nli' ivómia nyinlo, ava nyò ógara;
konde w' anligi nkóndi gw' ikam-
binla si Jóna; ndó vónla, vèllo
- 42 r' ómo re viaganlò nli Jóna. Óg'
ófiwantó wi Syiba e be kumanla
g' óyèkèlió nli' ivómia nyinlo, ava
nyò ógara: konde ayè avienli
avila gw' intyai si ntye gò jogo
imia si Solómon; nla vónla, vèllo
r' ómo re viaganlò nli Solómon.
- 43 Gó redubwap' inlinla ny' isyèkè
gór' óma, nyi kèndagènda gò wò-
gò yakaka mbutag' ijowa ko ny'
44 alénga. Vovo bulia nyò, inlè, M'
be fwinya gò nag' wam' y' aviló
miè; nla gò bia nyò, nyi dènga
yò ntevò, jombunlò pa, nli keka
- 45 pa. Vovo kènda nyò, awonga
nla nyòmè, anlinl' amènlè óroge-
nlò, ambe viaganlò nli' ayèmè, ko
mò jinginla, alwanla vovo; nli
ndwanli nuunla y' óma mè yi twe
mbe viaganlò nli nónga. Yenlo
be dwanla kè gòr' ivóm' i'vé nyi-
nlo.
- 46 Gw' agambè nli' anlaga, vónla,
ngi yè nli' awarer' iyè w' aguma-
nli gw' igala mbutaga gò kamba
- 47 nla yè. Nli' awulinlió yè nli'
ófióri, inlè, Vónla, ngi yo nli'
awarer' iyo wi kumanla gw' iga-
48 la, wi buta gò kamba nla 'wè. Nli'
awinlizè awulinli' ómo wulinliè
yenlo, inlè, Ngi yam' mande, nli'

49 awarer' iyam' waò mande? Nl' alavinlè ògo wè gòr' inlèngi yè, awullia, 'nlè, Vónla ngi yam' nl' 50 awarer' iyam'. Konde òm' edu ò dende ntòndinli ya Rer' iyam' yi re g' òròwa, ayè òfiworer' iyam' ònlòmè, nl' òfiworer' iyam' òfiw-
ntò, nli ngi yam'.

13 Ntyugu mèmò agogwi Jisu gò nagò, alwanla tu g' òzamba w'

2 eliṽa. Nl' alatanli gòre yè anlag' awenge; yenlo agwenlè gw' ele-

nde, alwanla tu; nl' anlaga waò-
du w' agumanli g' òzyègè. Nl' agambinlè waò isaòu imienge nl'

inkògò, awullia, 'nlè, Vónla, agè-
ndi ònyenyisi gò nyènya. Nla gw' anyènyè, ilònd' imièwo y' avòswi

gò mponlo, nl' aṽienl' inyonli
5 anya yò. Nl' imièwo y' avòswi gw' imbòra s' adò, si re si pegaga

nl' òroi òfiwenge; nl' azunge fwe-
li yò, konde yi pegaga nl' òroi

6 òfiwenge. Nla gw' arongwi nkò-
mbe, y' avezyò; nl' ayòṽi yò, 7 konde yi pegaga nl' iramba. Nl'

avòsw' imièwo gw' arèndè; nl' 8 avòṽi arèndè, araga yò. Nl' avò-
sw' imièwo kè g' òroi òmbia; nl' ayanli yò ilònda, imièwo nkama,

imièwo agòṽi òròwa, nl' imièwo
9 agòṽi ararò. Ayè ò re nl' aròl gò jogo, e ga yogo.

10 Nl' aṽienl' inlèngi yè awulinlè, inlè, Ò kamba nla waò nl' inkògò

11 sè? Nl' awinlize awulinlè waò, inlè, Konde gòre 'nlwè re pò pa gò

mi' ayumbunlò m' inlongo ny' òròwa; ndò gòre waò zye pò pa.

12 Konde ayè ò re dènga pa, gòre yè be pò, ko yè bunliò: ndò ayè ò re

azyele, vanganl' eza zi re nla yè zi
13 be bonginlò yè. Gò ntinla yinlo yò kòvinla miè waò inkògò; ko-

nde gò jenla waò wi pa jenla; nla
gò jogo waò wi pa jogo nlo kòtiza.

14 Nla gòre waò ipoga s' Esaia si twa rèti si bulla, 'nlè, Gw' ijogo anlwè

be jogo, ko 'nlw' agòtiza; nla gw' ipònia anlwè be pònia ko 'nlw'

15 ayenla. Konde irèṽia y' anlaga winlo y' apòṽi, wi sile jogo nl'

aròl waò, w' anunji k' antyo maò; wi vende jenla nl' antyo, ayogo

nl' aròl, agòtiza nl' òrèṽia, aga-
16 lwa, ko miè tóliza waò. Ndò òza-

vinlò gw' antyo manli, konde mi
jenla; nla gw' aròl manli, konde

17 mi jogo. Konde rèti mi bulinlè 'nlwè, inlè, ivogisi imienge nl'

anlag' aṽia, w' aṽelagi gò jenl' isaòu yi jenlò 'nlwè, ko w' ayenla;

nla gò jogo isaòu yi jogo 'nlwè, ko
18 w' ayogo. Yogonli sambò nkògò

19 y' ònyenyisi. Gò jog' òm' edu igamba ny' inlongo, ko agòtiza

nyò, vovo bi' òmo mbe azwa igam-
ba nyi re nyènyò pa g' òrèṽi

iwè. Winlo nle yè ò nyènyìò gò
20 mponlo. Nl' ayè ò nyènyò gw' imbòra s' adò, nle yè ò jogo igam-

ba, kè sunge bonga nyò nli
21 mbia: ndò aze nl' òramba g' òkuw' wèmè, ndò are w' òfiwolingò.

Nla gò bie njuke ge ikombizò g' òfiwanja w' igamba, e kwezò nè-

22 ganèga. Nl' ayè ò nyènyò gw' arèndè, nle yè ò jogo igamba, ko

inaka si ntye yinlo nl' itemiza s' auliva tag' igamba, ko yè twe

23 nkeli. Nl' ayè ò nyènyò g' òroi òmbia, nle yè ò jogo igamba, agò-

tiza nyò; ò janl' ilònda kè, avang' òlònd', òṽmori nkama, òṽmori agò-

ṽi òròwa, nl' òṽmori agòṽi ararò.
24 Nl' agòvinlè waò nkògò mori, awullia, 'nlè, Inlongo ny' òròwa

nyi re g' òmo nyèny' ilònd' imbia
25 gò ntyag' iyè. Ndò gw' anlanli anlaga, aṽienl' òlòṽalòṽ' iwè,

anyèny' ilònd' imbe gò gare y'
26 imbia, agèndaga. Ndò gw' awei ijavi, ayanl' ilònda, vovo ayenla-

nl' ilònd' imbe kè. Nl' aṽienl' inyòngò s' òmo nivi ntyaga, awu-

liullè, inlè, Rera, ò pa nyèny'

- ilònd' imbia gò ntyag' iyo? Ndò
y' adèng' ilònd' imbe nla gwí?
- 28 Nl' awulinliè waò, inlè, Ólòvã-
lòvi are denda pe ndaga yinlo.
Nl' awulinliè yè nl' inyòngò mè
inlè, Ó hela 'zwè kè kuminlia yò
29 sambò? Nl' awuliè, inlè, Nya-
wè; gò kuminlia 'nlwè ilònd'
imbe, anlwè vende tódunl' ilònd'
30 imbia kè nla yò. Riganli yò
imbanli pòmã ta agènda gw' egò-
mbe z' itenla. Gw' egòmbe z'
itenla m' be bulinlie mongi wi
tenla, inlè, Lónge kuminlienl'
ilònd' imbe, ko kòranli yò ata gò
pezaya yò: ndò imbia vaganli yò
gò nag' wam'.
- 31 Nl' agòvinliè waò nkògò mori,
awulia, 'nlè, Inlongo ny' òròwa
nyi r' egolanli g' intyo nyi mutard
ny' awongiò nl' òma avènlò gò
32 ntyag' iyè; nyi re rèti inyàngò
viaganlò nl' ilònda yòdu; ndò ja
ny' apòmã, nyi r' ivòlò viaganlò
nl' òwongo edu, agalw' erere, ko
inyonli s' igònlò bia alwanla gw'
ampar' imè.
- 33 Nl' agòvinliè waò nkògò mori,
inlè, Inlongo ny' òròwa nyi r'
egolanli ga lèvèn y' awongiò nl'
òfiwantò, ayumbunla yò gw' itò-
nda yi mpèmba irarò, kaò yòdu
y' atìva nli lèvèn.
- 34 Jisu agambinl' anlaga isaòn yinlo
yòdu nl' inkògò; e kamba nla
35 waò nkògò fo: ko igamba ny'
òvogisi twa rèti nyi bulia, 'nlè,
M' be nungunl' ògwanl' iwam' nl'
inkògò; m' be kogunli' isaòn y'
avegagi jumbunlò pa avila gw'
36 idòvliò si ntye. Vovo awinlizi
Jisu awinliz' anlaga, ayinginla
gò nagò. Nl' avienl' inlèngi
yè gòre yè, awulia, 'nlè, Vèngu-
nla 'zwè nkògò y' ilònd' imbe
37 yi ntyaga. Nl' ayiviriè awuli-
nliã waò, inlè, Ayè ò nyèny' ilò-
nd' imbia nle Ófiwa w' òma.
- 38 Ntyaga nle ntye yinlo; ilònd' i-
mbia nle awanla w' inlongo; nl'
ilònd' imbe nle awanla w' òmbe.
39 Ólòvãlòvi ò nyènyi yò nle Sa-
tan; egòmbe z' itenla nle ntyai
yi ntye; nli mongi wi tenla nl'
40 ienjèl. Sambò ga nte kuminliò
ilònd' imbe, avezyò g' ògònlì, nlo-
nlo be dwanla gò ntyai yi ntye.
41 Ófiwa w' òma e be tòm' ienjèl sè,
ko waò kuminlia avila gw' inlo-
ngo nyè abaku mòdu, nla waò
42 wi janj' ibe, awala waò gw' elò-
ngò z' ògònlì; gògò be dwanl'
43 edingò nli nkègèrè y' ano. Vovo
be bamb' anlag' avia ga nkòmbe
gw' inlongo nya Rer' iyao. Ayè
ò re nl' aròlì gò jogo, e ga yogo.
44 Inlongo ny' òròwa nyi re k' ego-
lanli ga syika jumbunlò pa gò
ntyaga; yi re gò dèngò yò nl'
òma, e jumbunla yò; nla vo mbia
ya yò, e kènda, agòle ya yòdu yi
re nla yè, ko yè kòle ntyaga mè.
45 Inlongo ny' òròwa nyi re k' ego-
lanli g' òma w' agòlò mbutag' adò
46 ambia; ò re gò dèngè idò ifìori
nyi njònlì mpòlò, e kènda agòle
ya yòdu yi re nla yè ko yè kòla
nyò.
47 Inlongo ny' òròwa nyi re k' ego-
lanli g' elòvã pungò pa gò mbe-
48 nle, ko yò datiz' ònlongo edu; zi
re gò jònlia zò, wi dura zò g' òzyò-
gè; ko waò dwanla tu agenje
vèrè vìa gw' ilòmbò, ndò vè wi
49 fala yò. Yenlo be dwanla gò
ntyai yi ntye: ienjèl si be bia,
ager' avè avila gò gare y' avia,
50 awala waò gw' elòngò z' ògònlì;
gògò be dwanl' edingò nli nkè-
gèrè y' ano.
51 Jisu awulinli waò, inlè, Anlw'
akòtiz' isaòn yinlo yòdu? w'
52 awulinliè, inlè, In, Rera. Nl'
awulinliè waò, inlè, Òrèndisi edu
sambò ò re nènga pa gw' inlongo
ny' òròwa, ar' egolanli g' òmo ni-

- ve nagô, ô kogunlia avila gw' igumb' inyè ya yonla nli lungu.
- 53 NI' arwenl', inlè, gw' amènlizi Jisu inkôgô sinlo, alubwi vovo.
- 54 NI' avienliè gô ntye yèmè, anlè-nja waô gô nag' waô yi Syonlo; ko waô mama, awulia, 'nlè, Imia sinlo nli' ijanja si ngulu sinlo si re nli' ôma winlo si pila gw'?
- 55 Winlo arang' ôfiwanla w' ôkèngè-kèngè? Ngi yè e pa fweliô inlè Mari? NI' awongi yè anlôfiè, wa Jems, wa Jôsèf, wa Simon ula
- 56 wa Judas? NI' awongi yè antô, waôdu wi zye nla 'zwè kè? Isa-ôn yinlo yôdu yi re nli' ôma winlo
- 57 sambô yi pila gw' NI' agwezô waô gôre yè. Ndô Jisu awulinlia waô, inlè, Ôvogisi azyel' ôlubô fo, kaô gô ntye yèmè nla gô nag' wòmè. Yenlo e dende lembe ye-nger gôgô, g' ôfiwanja w' itwayi- vir' isaô.
- 14** Egômbe mè ayogio Hèrod yi Tetrark ayogo elufi zi Jisu.
- 2 NI' awulinliè inyôngô sè, inlè, Winlo nle Jan yi Baptist; are tôngwa pa avila gw' ijuwa; yenlo
- 3 ingulu sinlo si janja gôre yè. Konde Hèrod aluô akôti' Jan, agôrè, awelè gô ntyôgô g' ôfiwanja wi Hèrôdias y' ôfiwantô wi Fillp y'
- 4 ôfiworer' iyè. Konde Jan awulinliè, inlè, Zyele kwèkwè gôrè 'wè
- 5 gô jômbè. Nla gw' avèlagiè gô jônè, arienl' anlaga, konde w'
- 6 arangiè inlè ay' ôvogisi. Ndô gw' arwenli ntyagô yi ntyugu y' ayanliô Hèrod, ôfiwo fiwantô wi Hèrôdias ayinlagi gô garegare yaô arondie Hèrod. Yenlo avanganliè nli' ôrangô gô pè ezom' edu zi be bambiè yè. NI' ayè, syoriô pa nli ngi yè, awuli 'nlè, Va mè vèno gw' epèlè ewônjô zi Jan yi
- 9 Baptist. NI' ayenli ôga ekèva; ndô g' ôfiwanja w' ôrangô nla waô w' avegagi tu nla yè, azô-
- 10 mbi zô gô pô. NI' arôfiè, arenle Jan ômpele gô nagô y' intyôgô.
- 11 NI' avagiô ewônjô zè gw' epèlè avô isesa; nli' avagiè zô gôre ngi
- 12 yè. NI' avienl' inlengi yè, arômbini' ebende, avènia zô; nli' agèndi waô awulinlie Jisu.
- 13 Gw' ayogio Jisu Igamba, alubwi vovo nli' elende, agènda gô mbôra y' ôrôve waô anka: nla gw' ayogio anlaga yenlo, w' azôngtè nli ntye
- 14 avila gw' inkala. Nla gw' azumiè, ayenl' anlag' awenge; nli' avô-
- 15 ginliè waô aying' ibèli yaô. NI' egômbe zi ukôlô avienl' inlengi gôre yè, awulia 'nlè, Yinlo mbôra y' ôrôve nli' owenja w' ajili; winliz' anlaga ko waô kènda gw'
- 16 inkala agôl' iny' isaômè. Ndô Jisu awulinli waô, inlè, Wi zy' isyolo nyi kènda; vanli waô inya
- 17 anlwè mè. NI' awulinli waô yô, inlè, Azw' azye nli' inya vèno, kaô amônga mi mpè-
- 18 mba atanli nli vèrè vanli. NI' awuliè, inlè, Vaganli sô gunlu
- 19 gôre miè. NI' azômbiè anlaga gô dwanla tu gw' afianti; nli' awongiè amônga mi mpèmbe atanni nli vèrè vanli, avônla g' ôrôwa azavinla; ul' amoguuliè amônga, ava mô inlengi, ko inlengi p'
- 20 anlaga: NI' anyenli waô du, ayôra; nli' aguminli waô nkizi y' ariganli, igôfi ny' itôndô nli' itô-
- 21 ndô imbanli ralie. Nla waô w' anyenli w' avegagi vo ntozèn s' anlôfiè ntyanli, tômbare p' antô ul' awanla.
- 22 NI' azômbiè inlengi yè pele gô kwenla gw' elende, alalia gô bôsyô yè gô ntye mori, gô fwilnizè
- 23 anlaga. Ayè fwilniza p' anlaga, avandi gô nômba ay' anka, gô kambinla: nla gw' arwenli nkô-
- 24 lô, avegagi gôgô ayè dadè. Ndô elende z' aluô z' atwenli gô garegare y' eli'va, mbôlanganlagô nli'

ikeva, konde òmpunga w'avegag'
 25 akòma gòre waò. Nl' ayenjinla
 a'vienliè gòre waò, njarag' eli'va
 26 nl' agòlò. Nla gw' ayenl' inlèngi
 ayenlè njarag' eli'va, w' arienli,
 awulia, 'nlè, Ibambò; nl' awògi-
 27 nli waò nl' itia. Ndò Jisu azunge
 kambì nla waò awulia, 'nlè, Zi-
 ndianl' irèfma; nle miè; arianli.
 28 Nl' ayiviri Pitèr ayivirè, awulia,
 'nlè, Rera, jogo nle 'wè, zòmbia
 miè bia gòre 'wè njarag' anlingò.
 29 Nl' awuliè, inlè, Yògò: nl' azu-
 minli Pitèr avila gw' elende, ayar'
 30 anlingò gò kènda gòre Jisu. Ndò
 gw' ayenliè òmpung' òmpòlò, ari-
 enli; nl' avakillè dominla, arò-
 nga, inlè, Rera, zunginla miè.
 31 Nl' azunge da'vinli Jisu ògo, agò-
 tè, awulinliè, inlè, Awè, y' ibekel'
 ijangò, ezande z' adòvo mpaga?
 32 Nla gw' agwenli waò gw' elende,
 33 ayèk' òmpunga. Nla waò w'
 avegagi gw' elende w' azavinlè,
 awulia, 'nlè, Giligili awè nl'
 Òfwa w' Anyambiè.
 34 Waò dalia pa, a'vienli waò gò
 35 ntye yi Gènèsarèt. Nl' anlòfme
 wi mbòra mè gw' amienli waò yè,
 w' aròfmi gò ntye yòdu vingò-
 vingò, a'vaga gòre yè anlaga waò-
 36 du w' avegagi nl' inkanli. Nl'
 agwenli waò yè nkolo, inlè, wi
 ga gòte vanganl' ògòmbinlò wi
 ngoi yè; nl' aròli waòdu w' agòti.
15 Vovo a'vienli gòre Jisu irèndisi
 nl' Ifarisi avila gò Jerusalèm,
 2 awulia, 'nlè, Ezande zi pav' inlè-
 ngi yo inènja s' aulèro? konde wi
 jòvunl' ago maò gò nya waò inya.
 3 Nl' awinlizi Jisu awulinlia waò,
 inlè, Ezandezi pava 'nlwè kèavav'
 òzòmbiò w' Anyambiè nl' inènj'
 4 isanli? Konde Anyambiè awuli,
 'nlè, Lube rer' iyo nli ngi yo: nl'
 ayè ò towe rerè ge ngwè, e ga
 5 yuwe njuwaga. Ndò anlwè bulia,
 'nlè, Òm' edu ò bulinliè rerè ge

ngwè, inlè, Eza z' aro tólizo avila
 gòre miè, zi r' òrunða; alube rer'
 6 iyè ge t'ngi yè nyènè. Yenlo
 anlw' are panga p' òzòmbò w'
 Anyambiè òsaòn wa nyawè, nl'
 7 inènj' isanli. Imbiagwanla, Esa-
 ia avogi mbiambiè g' òfwanj'
 8 iwanli, inlè, Mongi sinlo wi
 syusya pièrè nla miè nl' agwanl'
 imaò, aluba miè nl' inlumbu yaò;
 ndò irèfmi' iyaò yi re bò avila gòre
 9 miè. Ndò wi savinla miè vo nya-
 wènyawè, nènjag' isòmbia s' anla-
 10 ga. Nl' aweliè anlaga awulinlia
 waò, inlè, Yagonli ko kòtizanli.
 11 Arang' eza zi jinginla g' ògwanla
 zi feviz' òma; ndò eza zi kogwa
 avila g' ògwanla, zò feviz' òma.
 12 Vovo a'vienl' inlèngi yè awulinliè,
 inlè, Ò vòrò inlè Ifarisi gw' ayo-
 giò waò igamba mènyo, w' a'Ve-
 13 ndi? Ndò awinlizi awulia, 'nlè,
 Òwongo edu, wi re wi pa bènlò
 14 nle Rer' iyam', wi be tòdunlò. Ri-
 ganli waò: waò nl' apokumi kèndi'
 apoku. Nla ja ipoku ny' akèndi'
 ipoku, waò a'vani wi be pòswa
 15 gw' ivemba. Nl' awinlizi Pitèr,
 awulinliè, inlè, Vèngunla 'zwè
 16 nkògò yinlo. Nl' awuli Jisu,
 inlè, Anlwè pare sikòtiza fo kò?
 17 Anlwè pa kòtiza, inlè, ezom' edu
 zi jinginla g' ògwanla, zi piaganla
 gw' iwuñu, ko zò falò gò nagò y'
 18 ògombo? Ndò isaòn yi kogwa g'
 ògwanla, yi pila g' òrèfma; yimlò
 19 yò feviz' òma. Konde avila g'
 òrèfma kogw' ipikil' ibe, ijònlà s'
 anlaga, inanla nla winganli, òve-
 lanlò, ijufa, iberinla, nl' ipèdi'
 20 Anyambiè: ya yi feviz' òma nle
 yinlo: ndò gò nya nl' ago mi pa
 jòvunlò, yi pa feviz' òma.
 21 Nl' alubwi Jisu avila vovo agò-
 nda gò wògò yi Tirus nli Sidon.
 22 Nla vònlà, òfwanlò wi Kanaan
 a'vienli avila gw' inkòva mè, ala-
 ginlè, awulia 'nlè, Yenla mi' ekd-

- 23 Va Rera, ôfiwa wi David; ôfiwanli' iyam' ôfiwantô are syokoliô pa nli inlinli' iŵe pôlô. Ndô ejîvirê mpongo; nli' aŵienli' inlengi yê agwenlê nkolo, awulia 'nlê, Winlizê, konde e tônga gô nyuŵi' iyazyô.
- 24 Awinlizê, awulia, 'nlê, Mi tômô kaô gw' adombe mi re pera pa mi
- 25 nagô yi Israël. Ndô ôfiwantô aŵienli, alôŵinlê akotolo, awulia,
- 26 'nlê, Rera, nlungunla miê. Nli' awinlizê awulia, 'nlê, Zyele mbia gô bong' inya s' awanla avunginla sô imbwa. Nli' awuliê, inlê, Ifi, Rera; ndô vanganli' imbwa si nye nkizi yi pôswa avila gô tavuru y' irer' isaô. Vovo awinlizi Jisu awulinliê 'nlê, Ôfiwantô, ibekeli' so si r' ipôlô: ga lwanle gôre 'wê nte belo. Nli' arôliziô ôfiwanli' iyê ôfiwantô avila gw' igwêra mê.
- 29 Nli' alubwi Jisu avila vovo aŵia gw' eliŵa zi Galile; nli' avandîê
- 30 gô nôm̄ba, alwanla tu gôgô. Nli' aŵienli gôre yê anlag' awenge, avage bôke, nli' apoku, nli' aŵia-ŵiu, nli nlêŵia, nli' awênli' awenge, alimbiula waô gw' agôlô mê; nli'
- 31 ayingiê waô. Yenlo anlaga waôdu w' aŵiami, gw' ayenli waô aŵiaŵiu mi kamba, nli nlêŵia tôlizô pa, nli bôke yi kênda, nli' apoku mi jenla. Nli' azuminli waô Anyambiê yi Israël.
- 32 Nli' aweli Jisu inlengi yê awulia, 'nlê, Mi jenli' anlaga winlo ekêŵa, konde w' adwanli nla miê ntyugu ntyarô, ndô wi zye nli' eza zi nyô waô. Mi pa bele fwinliza waô nli njanla wi vende kwa sike gô
- 33 mponlo. Nli' awulinlô yê nli' inlengi yê, inlê, Gwenli be denga 'zwê g' ôrôve, inya kwêkwê gô
- 34 jôriz' anlaga ntangô yinlo? Nli' awulinliô waô nle Jisu, inlê, Anlw' are nli' amông' amia? Nli' awuli waô, inlê, Ôrogênlô, nli
- 35 yeŵêrê yakwê. Nli' azômbiê anlaga gô dwanla tu gô ntye. Nli' awongiê amông' ôrogênlô nli ŵêrê, av' akeŵa; nli' amogunliê mô,
- 37 anlaga. Nli' anyenli waôdu, ayôra; nli' aguminli waô nkizi y' ariganli, itôndô ôrogênlô ralie.
- 38 Nla waô w' anyenli w' avegagi intozên s' anlôŵie nlai, tômbare p'
- 39 antô nli' awanla. Nla gw' awinlizê anlaga, agwenli gw' elende aŵia gô wôgô yi Magdala.
- 16 Nli' aŵienli' Ifarisi nli' Isadusi alembê, aŵambiê gô tuminlia
- 2 waô elemba avila g' ôrôwa. Nli' awinlizê awulinlia waô, inlê, Egômbê zi nkôlô anlê baula 'nlê, Ôgwêr' ômbia, konde ôrôwa wi re
- 3 tenlatenla. Nli' ibanga, inlê, Ôwenj' ôŵe nlenlo, konde ôrôwa wi re tenlatenla nli viovio. Anlw' imbiagwanla, anlw' avôrô gô kêlagêl' ôzyô w' ôrôwa, ndô anlw'
- 4 ayolle mie lingilîlô yi gômbê. Ivôŵi' iŵe nla ny' ôŵelanlô nyi but' elemba, ndô ny' avô elemba kaô elemba zi Jôna. Nli' arigiê waô agêndaga.
- 5 Nla gw' alali inlengi yê gô ntye mori, w' alevanli gô bouge mpêmba. Nli' awulinliô waô nle Jisu, inlê, Vônlanli ko kelimanli gô
- 7 lèvên y' Ifarisi nli' Isadusi. Nli' agambanlagi waô, inlê, E kamba yenlo konde azwê pa bouge mpêmba. Nli' amienli Jisu, awulia, 'nlê, Anlwê y' ibekel' ijangô; ezande zi kambaŵa 'nlwê, konde
- 9 anlwê pa bouge mpêmba? Nla nlenlo anlê pa kôtiza ge jônginlia amông' atanli m' intozên s' anlaga ntyanli, nli ntangô y' itôndô
- 10 ndô y' aguminliô 'nlwê? Ge amông' ôrogênlô m' intozên s' anlaga 'nlai, nli ntangô y' itôndô
- 11 y' aguminliô 'nlwê? Ezande zi re 'nlê anlê pa kôtiza 'nlê, mi pa

- kamba nla 'nlwè g' òfiwanja wi mpemba? Ndò gelimanli gò lè-
 12 vèn y' Ifarisi n' Isadusi. Vovo agòtizi waò inlè, e pa bulinlia waò, inlè, wi ga gelime gò lèvèn yi mpemba, ndò gw' inènja s' Ifarisi n' Isadusi.
- 13 Gw' a'vienti Jisu gò wògò yi Sesarria yi Filip, a'vambi inlengi yè, awulia, 'nlè, Miè Òfiwa w' òma, anlaga wi bulia 'nlè, miè mande?
- 14 Nl' awuli waò, inlè, Awèwo inlè, Jan yi Baptist; awèwo inlè, Elias; nl' awèwo inlè, Jèremia ge òmòri
- 15 w' ivogisi. Awulinliè waò, inlè, Ndò anlwè bulia 'nlè miè mande?
- 16 Nl' awinlizi Simon Pitèr, awulia, 'nlè, Awè nle Kraisi y' Òfiwa w'
- 17 Anyambiè yabo. Awinlizi Jisu awulinliè, 'nlè, Ò re savinlò pa Simon y' òfiwa wi Jóna: konde ò miezò igamba nyinlo nl' òzyòuli nli ntyinla, ndò nle Rer' iyam' yi
- 18 re g' òròwa. Mi bulinlio kè, 'nlè, Awè nle Pitèr, nlagw' idò nyinlo m' be nòge fiandò yam'; nl' agugi m' elòngò z' ògònlì m' ageve yò.
- 19 M' be po k' isyape s' inlongo ny' òròwa: nl' ezom' edu zi be diriò ndò gò ntye zi be diriò g' òròwa; nl' ezom' edu zi be purunlò ndò gò ntye zi be purunlò g' òròwa.
- 20 Vovo azòmbiè inlengi yè inlè w' amiez' òm' edu inlè ayè nle Kraisi.
- 21 Avila gw' egòmbè mè avakili Jisu gò miez' inlengi yè inlè, e ga gènde gò Jerusalem, azindinl' isaòn imienge gòr' anlero, nl' iminis' impòlò, nl' irèndisi, kè jònlò, aròngunliò ntyugu yi
- 22 ntyarò. Nl' awongi Pitèr awongè, avakilia gò sèmbè, awulia, 'nlè, Anyambiè e ga vòginlo Rera: igamba nyinlo ny' alwanle
- 23 gòre 'wè. Ndò awizi, awulinli' Pitèr, inlè, Gènda gò nyum' iyam' Satan: awè ibaku gòre miè:
- 24 konde ò nak' isaòu y' Anyambiè, ndò isaòn y' anlaga. Vovo Jisu awulinl' inlengi yè, inlè, Jog' òm' abele sònga miè e ga nliminl' okuw' wèmbè, kè tòmbinle krosi
- 25 yè, a'venga miè. Konde òm' edu ò bele sunginl' emènlò zè, e be periza zò; nl' òm' edu ò be periz' emènlò zè g' òfiwanj' iwam', e be
- 26 dènga zò. Konde òba nde wi re nl' òma, ja anyenle ntye yòdu, averiz' inlinl' inyè? ge ande zi r' òma ko pa gw' avende m' inlinl'
- 27 inyè? Konde Òfiwa w' òma e be bia nl' ivenda nya Rer' iyè nl' ienjèl sè nla yè; egòmbè mè e be p' òm' edu ga nt' ar' ijanj' isè.
- 28 Giligili mi, bulinlia 'nlwè, inlè, R' awèwo gòre waò wi re vènlò gòre, wi re, w' alemb' ijuwa, kaò w' ajenl' Òfiwa w' Òma e bia gw' inlongo nyè.
- 17 Ntyugu òròwa piaganla pa, Jisu awongi Pitèr nli Jems nli Jan y' òfiworer' iyè, avanda nla waò gò nòmba ndòndwi, waò
- 2 dadìè. Nl' agalunliò egolanli zè gw' azyò maò, nl' òzyò wè w' a'vambi ga nkòmbè, nl' ingoi sè s'
- 3 arwenli pupu g' òzange. Nla vò- nla, awòwunli gòre waò Mòsès
- 4 nl' Elias nkambaga nla yè. Nl' ayiviri Pitèr awulinli Jisu, inlè, Rera, re mbia gòre 'zwè gò dwanla vènlò: ja w' ajivira, m' be nòga vènlò sapala raro, emòri gòre 'wè, nl' emòri gòre Mòsès, nl' emòri
- 5 gòr' Elias. Gw' agambagiè yenlo, vònla, evindi eyombwi z' ali'vinli waò, nla vònla, inyò avila gw' evindi ny' awul', inlè, Winlo nl' Òfiwanl' iyam' ò tondò miè, mi jenle mbia gòre yè; yoginlònlì
- 6 yè. Nla gw' ayogiò inlengi w' avòswi, azyò maò gò ntye, aria
- 7 pòlò. Nl' a'vienti Jisu a'vata waò, awulia, 'nlè, Nlongwanli, ko ari-
- 8 anli. Nla gw' aròmbinli waò

- antyo maò, wi jenl' òma nyènlè, 22 Nla gw' alwanlagi waò gò Galile, Jisu awulinli waò, inlè, Òfiwa w' òma e be nozò gw' ago m' anlaga; 9 kaò Jisu dadidè. Gw' azuminlagi waò avila gò nòmba, Jisu azòmbi waò, inlè, Awulinlianl' òm' edu 23 ko waò jònè; nli ntyugu yi ntyarò e be tòngunliò. Nl' aye-nli waò ekèv' evòlò.
- 10 Nl' aṽambiò yè nl' inlèngi yè, 24 Gw' aṽienli waò gò Kapèrnaum, waò w' awongagi mpagò w' aṽienli gòre Pitàr, awulia, 'nlè, Ònlè- 11 inlè, Elias e ga lónge bie? Awinliziè awulinlia waò, inlè, Rèti Elias e bia, kè dwanliz' isaòñ 25 nji wanli e pa pe mpagò? Nl' awuliè, inlè, Ifi. Nla gw' ayingi-nliè gò nagò, Jisu alónge kambini 12 yòdu. Ndò mi bulinlia 'nlwè inlè, Elias are bia pa, ko w' amidè nla yè, awulia, 'nlè, Ò pikilia sè, 13 Vovo agótiz' inlèngi, inlè, agambi nla waò g' òfiwanja wi Jan yi Baptist. 26 aṽiori? Awuli Pitàr, inlè, Avila gòr' anlag' aṽiori. Vovo awulinliò nle Jisu, inlè, Awanla sa- 14 Gw' aṽienli waò gòr' anlaga, aṽien- 27 mbò wi re dièngadiènga. Ndò azwè vende kweza waò, gènda awulia, 'nlè, Rera, vòginl' òfiwan- 15 awulia, 'nlè, konde ar' eranlia, e jenle njuke mpòlò: konde gòmbe yenge e poswa g' ògònlì nli gòmbe yenge gw' anlingò. Nl' aṽagi miè yè gòr' inlèngi yo, ndò 16 wi jolie jingè. Nl' awinlizi Jisu awulia, 'nlè, E! ivòfma nyi r' ibekelia fo, nli feva pa kè, òlingò sè wi be dwanla miè nla 'nlwè? òlingò sè wi be sindinla miè 'nlwè? 17 Vaganliè gunlu gòre miè. Nl' azèmbi Jisu azèmb' inlinl' iṽe, ko nyò kogwa avila gòre yè; nl' ayingiò òfiwanla avila gw' igwèra 18 mè. Vovo aṽienl' inlèngi gòre Jisu, waò anka, awulia, 'nlè, 19 Azwè jolle, tòmba nyò sè? Nl' awulinliò waò nle Jisu, inlè, G' òfiwanja w' itwavekeli' sanli: konde gilgili, mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ja 'nlw' adwanla nl' ibekelia g' intyo nyi mutard, gambèn' anlw' abulinlie nòmba yinlo, inlè, Lubwa venlo; agènda gò- nlo, ko yò dubwa; nla zyel' ezoma zi re z' ayoliò nle 'nlwè.

- g' òfiwanja w' ikweza! konde
 rèti ikweza si be bia, ndò azyile
 8 gòr' òma mè ò bag' ikweza. Nla
 ja ògo wo ge ògòlò w' akwezo, re-
 nla wò nkwi, ko fala wò avila
 gòre 'wè: re mbia gòre 'wè gò
 jinginla gw' emènlo ebòke g'
 enlèma, viaganlò nla gò dwa n'
 ago ambanli ge n' agòlò ambanli
 gò falò g' ògònlì w' egòmbe zòdu.
- 9 Nla ja intyo nyo ny' akwezo, rò-
 kunla nyò, ko fala nyò avila gòre
 'wè: re mbia gòre 'wè gò jinginla
 gw' emènlo n' intyo ifìori, viaga-
 nò nla gò dwa n' antyo ambanli
 10 gò falò gw' elòngò z' ògònlì. Geli-
 manli, anlwè vende pèdì' òmòri
 gòr' awangò winlo; konde mi
 bulinlia 'nlwè, inlè, lenjèl saò g'
 òròwa, si pònl' òzyò wa Rer' iyam'
 yi re g' òròwa pèkèpèkè.
- 12 Anlwè tanga sè? Jog' òm' are
 nli nkama y' adombe, ko ifìori
 gò mò pera, e pa tig' agòfmi enlo-
 gòfmi n' adombe enlogòfmi, ko yè
 kènda gw' inòmba awuta nyò nyi
 13 re pera pa? Nla j' atwa 'nlè e dè-
 nga nyò, rèti mi bulinlia 'nlwè,
 inlè, e jenla nyò mbia viaganlò
 n' agòfmi enlogòfmi n' adombe
 14 enlogòfmi mi re mi pa pera. Ye-
 nlo kè arange ntòndinli ya Rer'
 iyanli yi re g' òròwa, inlè, òmòri
 gòr' awangò winlo e ga vere.
- 15 Nla ja òfiworer' iyo adendo mbe,
 gè tevunlè awè n' ayè anka: j' ajo-
 ginlò 'wè, gambènè w' adèng' ò-
 fiworer' iyo. Nla ja ayoginlò 'wè,
 wonga nla 'wè òmòri ge aʼanli
 inlè, gw' agwanla m' iyenl' imba-
 nli ge irarò, igamb' iedu nyi ga
 16 lwanlizò. Nla ja ayoginlò waò, ra-
 kille fiandò; nla ja ayoginlò fiandò,
 e galwanle gòre 'wè g' òmo re e m'
 18 Anyambè nla ga publikan. Rèti
 mi bulinlia 'nlwè, inlè, Òsaòn
 wedu wi be dirìò 'nlwè gò ntye,
 wò kè wi be dirìò g' òròwa: n'
- òsaòn wedu wi be purunlò 'nlwè
 gò ntye wò kè wi be purunlò g'
 19 òròwa. Mi fo bulinlia 'nlwè,
 inlè, Jogo aʼanli gòre 'nlwè w'
 akwezanganla gò ntye g' òfiwanja
 wi ndag' iedu yi be bambiò waò,
 yi be dendinlò waò nle Rer' iyam'
 20 yi re g' òròwa. Konde gò r' aʼa-
 nli ge ararò datanla pa gw' in'
 inyam', gògò re miè gò garegare
 yaò.
- 21 Vovo aʼienli Pitèr gòre yè awu-
 lia, 'nlè, Nyongo mia be dendinlò
 miè mbe n' òfiworer' iyam', ko
 miè nyezè? nyongo òrogènlò?
 22 Jisu awulinliè, inlè, Mi pa buli-
 nlio, inlè, vo nyongo òrogènlò,
 ndò vo nyongo òrogènlò agòfmi
 23 òrogènlò. Yenlo inlongo ny' òrò-
 wa nyi r' egolanli g' òga ò vèli
 bongè ntangò gòr' inyòngò sè.
- 24 Nla gw' avakiliè bongè ntangò
 aʼvagiò gòre yè òmòri ò nwanliè
 25 igòfmi ny' intòzèn s' italent. Ndò
 gò re 'nlè e pegaga n' eza zi pa,
 rer' iyè azòmbi 'nlè, e ga gòlò n'
 òfiwant' wè n' awanli wè nli ya
 yòdu y' avegagi nla yè; ko inwa-
 26 nla menlizò. Yenlo avòswi nyò-
 ngò mè gò ntye, azavinla, awulia,
 'nlè, Rera, venginla miè, gambè
 27 m' be po sòdu. Nl' avòginli rerè
 yi nyòngò mè avòginlè, avurunlè,
 28 anyez' inwanla mè. Ndò nyòngò
 mè agogwi alèng' òmòri w' inyò-
 ngò nla yè ò nwanliè nkama y'
 ifura: n' agòtiè yè, aviare g' òngò-
 nga, awulia, 'nlè, V' inwanl' iso.
- 29 Yenlo nyòngò nla yè avòswi
 gò ntye, agwenlè nkolo, inlè, Ve-
 nginginla miè gambè m' be po. Ndò
 30 e jivira du; ndò agèndi awelè gò
 31 ntyògò, kaò ap' inwanla mè. Nla
 gw' ayenl' inyòngò nla yè n'
 arwenli, w' ayenl' ekèv' eʼvòlò; n'
 aʼienli waò arakili rer' iyaò isa-
 32 òn yòdu y' arwenli. Vovo rerè yi
 nyòngò mè aweliè, awulinliè 'nlè,

- Nyôngô mbe, ni anyezo inwanla mè sôdu, konde ô gwenli miè
- 33 nkolo: zye kwêkwê gôre 'wè gô pôginla kè nyôngô nla 'wè, nt'
- 34 avôginli miè 'wè? Nl' a'vendi rer' iyè anozinlè gô jenlizô azyingô, kaô ap' inwanl' isè sôdu.
- 35 Yenlo kè Rer' iyam' yi re g' ôrôwa e be dendinla 'nlwè, kaô anlw' anyezanla gw' irêm' iyanli ôm' edu ôfworer' iyè.
- 19 Nl' arwenl' inlè, gw' amênlizi Jisu agamba minlo, alubwi gô Gallie, a'via gô wôgô yi Judia g'
- 2 ôzamb' ômîori wi Jordan. Nl' azôngiô yè nl' anlag' awenge; nl' ayingiè waô vovo.
- 3 Nl' a'vienli gôre yè Ifarisi ndembagè awulia, 'nlè, Re kwêkwê gôr' ôma gô tômb' ôfiwant' wè gô
- 4 ndag' iedu? Nl' awinliziè, awulinlia waô, inlè, Anlwè pa tangu-nla, inlè, ayè ô vangl waô avila gw' ipakillia avangi waô ônlômfie
- 5 nl' ôfiwantô, awulia, 'nlè, G' ôfiwanja w' igamba nyinlo ônlômfie e ga rige rer' iyè nli ngi yè, alwa jôngô pa gôr' ôfiwant' wè, ko waô a'vanli dwanl' ôzyônli
- 6 ômô? Yenlo wi zyel' a'vanli nyè-nlè ndô ôzyônli ômô. Eza z' ayôngiô nl' Anyambiè sambô, z' a'vangu-nliô nl' ôma. W' awulinliè, inlè, Sambô Môsès azômbi gô p' ezangô z' itômbô arômb' ôfiwantô
- 8 sè? Awulinli waô, inlè, Môsès, g' ôfiwanja wi njolinli y' irêm' iyanli, ayiviri 'nlwè tômb' antô wanli: ndô pegaga yenlo avila gw'
- 9 ipakillia. Mi bulinlia 'nlwè kè, inlè, Ôm' edu ô tômb' ôfiwant' wè, kaô gô ntinla y' ôvelanlô, kè jômb' ôfiwênlè, e nanla nla winganli: nl' ayè ô jômbè ô re tômbô pa e nanla nla winganli.
- 10 Inlèngi y' awulinliè, inlè, J' adwanla yenlo gôr' ônlômfie nl' ôfiwant' wè, gambênlè zyele mbia
- 11 gôjômba. Ndô awulinli waô, inlè, Arang' anlaga waôdu ko bong' igamba nyinlo, ndô kaô waô
- 12 wi pô nyô. Konde r' ivèngunli y' ayanliô yenlo, avila gw' ambu-mû m' ingi saô: r' ivèngunli kè y' avèngunliô nl' anlaga: r' ivèngunli kè y' avèngunli' ikuw' iyaô g' ôfiwanja w' inlongo ny' Anyambiè. Ômo re ko jollie bong' igamba mè, e ga wonge nyô.
- 13 Vovo a'vagiô gôre yè awanla, inlè, e ga rallie ago mè gôre waô, agambinla; ndô inlèngi yè y'
- 14 alegi waô. Ndô Jisu awuli, 'nlè, Yiviranl' awanla, ko aleganli waô bia gôre miè: konde inlongo ny' ôrôwa nyô nl' ônlongo winlo.
- 15 Nl' araliè waô ago, alubwa vovo.
- 16 Nla vônla, ôm' a'vienli awulinliè, inlè, Ônlènji, ezom' e'via ande zi be dendô miè, ko miè dwanla nl'
- 17 emênlo z' egômbè zôdu? Nl' awulinliè yè, inlè, Ezande zi bambio miè g' ôfiwanja w' eza zi r' e'via? R' ômîori ô r' ômbia; ndô ja w' abele jinginla gw' emênlo,
- 18 venjavenj' ampanga. Awulinliè yè, inlè, Ampanga mi? Awuli Jisu, inlè, Ayônli' ôma, Anlanla nla winganli, Ayufa, A'verinla,
- 19 Lube rer' iyo nli ngi yo, ko tond' ônganganlô wo g' ôkuw' womè.
- 20 Awulinliô yè nl' iwanjo, inlè, Minlo môdu mi are mô penjavenja
- 21 pa: ezande zi pe butô miè? Jisu awulinliè, 'nlè, Ja w' abele dwanla keka pa, gè kôle ya yi re nla 'wè, ava gôr' iyunge, gambênlè ô be dwanla nl' igumba g' ôrôwa: ko
- 22 bia azônga miè. Ndô gw' ayogiô iwanjo igamba nyinlo, agèndagi gèvage'va: konde avegagi nl' anliv' a'fienge.
- 23 Nl' awuli Jisu awulinli inlèngi yè, inlè, Rêti mi bulinlia 'nlwè, inlè, Enla'fî e be sile jinginla

- 24 gw' inlongo ny' òròwa. Mi fo bulinlia 'nlwè, inlè, Re dèla gò shamò gò pokosa gw' igola nyi ntòmbò, viaganlò nla gòr' enlami gò jinginla gw' inlongo ny' òròwa.
- 25 Nla gw' ayogiò inlengi w' aŋami pòlò, awulia, 'nlè, Mande sambò ko jollie sunginlò? Jisu avònlì waò, awulinlia waò, inlè, Gòr' anlaga y' ayoliò; ndò gòr' Anyambiè isaòn yòdu ko joliò.
- 27 Vovo awinlizi Pitèr, awulinliè, 'nlè, Vònla, azw' are tiga pe yoma yòdu azòngo; ezande sambò zi be dwanla gòre 'zwè. Nl' awulinliò waò nle Jisu, inlè, Rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè, anlwè. yi re sònga pa miè, gw' ijanlò ijona gò be dwanl' Òfiwa w' òma tugw' eka z' ivend' inyè, anlwè kè anlwè be dwanla tu gw' igòfmi nyi ka nli ka v'anlı, njèkèliag' igòfmi ny' imbuve nl' imbuva
- 29 imbanli si Israèl. Nl' òm' edu ò re tiga p' inagò, ge awongwè anlòmè, ge awòngwè antò, ge rerè, ge ngwè, ge òfiwantò, ge awanla, ge intyaga, g' òfiwanja w' in' inyam', e be pò nkama y' inyongo, ayig' emènlo z' egòmbe zòdu. Ndò alòng' awenge wi be nuunla, nl' anuunla wi be dònga.
- 20 Konde inlongo ny' òròwa nyi r' egolanli g' ònlivi wi nagò, ò gèndi ibanga sòdu gò panganla nl' anlaga gò janja gò ntyag' iyè 2 y' igoll. Nl' ayè panganla pa nli mongi janja, fura gò ntyugu, arò- 3 fìl waò gò ntyag' iyè. Nl' agèndiè vo igwèra nyararò ny' òwenja, ayenl' aŋmori wi kumanla 4 gw' igòlinlò evilò fo. Nl' awulinliè waò, inlè, Gèndanli 'nlwè kè gò ntyaga, nl' eza zi re kwèkwè m' be pa 'nlwè. Nl' agèndi waò. 5 Nl' avo kèndiè vo igwèra nyòròwa, nl' igwèra ny' enlogòfmi, 6 alend' egolanli mèmò. Nl' agèndiè vo igòfmi ny' agwèra nl' igwèr' ifmori, alèng' aŋmori wi kumanla, awulinlia waò, inlè, Ezande zi kumanla 'nlwè vèno 7 òwenja wòdu evilò fo? W' awulinliè, inlè, Konde zyel' òmo re panganla pa nla 'zwè. Awulinli waò, inlè, Anlwè kè, gèndaganli gò ntyaga, nl' eza zi re kwèkwè zi 8 be pò 'nlwè. Gw' arwenli nkòlò, ònlivi wi ntyaga awulinli nyòngò yè, inlè, Welie mongi janja, ko pa waò ipa, mpakiliaga gòr' anuunla agènda gòr' alònga. Nla gw' aŋienli waò w' avakili janja vo igòfmi ny' agwèra nl' igwèr' ifmori, w' aŋenliò òm' edu fura. 10 Nla gw' aŋienl' alònga w' avikili 'nlè, wi be pò viaganlò; nl' ave- 11 nliò waò kè òm' edu fura. Nla gw' aŋenliò waò w' alagalagi gòr' 12 ònlivi wi nagò, awulia, 'nlè, anuunla winlo, w' ajanja kaò igwèr' ifmori, ko 'wè panga waò egolanli ga 'zwè, yi're sindinla p' irwanlò ny' òwenja; nli mpiu y' òfiwel. 13 Ndò awinlizi awulinli' òfiori gòre waò, inlè, Ndegò, m' pa dendo mbe: ò pa panganla nla miè 14 fura? Wong' iyo ko kèndaga; mi bele p' ònuunla winlo g' awè. 15 Zyele kwèkwè'gòre miè gò denda nte tonda miè nli yom' iyami mè? Ge intyo nyo nyi r' iŋe kònde mi ar' òmbia? Yenlo anuunla wi be dònga, nl' alònga wi be nuunla. 17 Gw' avandagi Jisu gò Jerusalèm, awong' igòfmi ny' inlengi nl' inlèng' imbanli g' òzamba gò 18 mponlo, awulinli waò, inlè, Vònla, azwè panda gò Jerusalèm; nl' Òfiwa w' òma e be kòtizò gòr' iminis' impòlò nl' irèndisi; ko 19 waò pè ògara w' ijuwa, anozè gòr' anlongo gò syèliò nla gò syiwò nla gò banliò gò kros: nli ntyugu yi ntyarò e be tòngwa.

- 20 Vovo aſienli gôre yè ngwè y' awanla wi Zèbède ni' awani' iwè nla yè, azavinlè, aſambiè ndaga.
- 21 Ni' awulinliè yè, inlè, Ô bel' ande? Awulinliè yè, inlè, Yivira 'nlè, awani' iyam' aſanli winlo, wi ga lwanle tu gw' inlongo nyo, ôſiori z' ôgo wo ônlôſiè, ni' ôſiori z' ôgo wo ônyantwè. Ndô Jisu awinlizi awulia, 'nlè, Anlwè pa mia nte bambia 'nlwè. Anlwè ko jong' imogi nyi be jongô miè? W' awulinliè, 'nlè, Azwè ko jolia.
- 23 Ni' awulinliè waò, inlè, Rètì anlwè be jong' imogi nyam': ndô gô dwanla tu g' ôgo wam' ônlôſiè nla gô nyantwè, arang' iyam' gô pa, ndô yi be pò waò w' agekizò
- 24 yò nle Rer' iyam'. Nla gw' ayogiò igôſi ny' inlèngi, w' aſendi-ni' awarer' iyaò aſanli. Ndô Jisu aweli waò gôre yè, awulia, 'nlè, Anlw' avôrò, inlè, ivanginli y' anlongo yi panginia waò, ni' avôlò wi bong' anyanga gôre waò. Alwanlize yenlo gôre 'nlwè, ndô òm' edu ô bele dwanl' òm' òmpôlò gôre 'nlwè, e ga lwanl' òmo janjinla 'nlwè. Ni' òm' edu ô bele dwanla gw' ewônjò gôre 'nlwè, e ga lwanle nyôngô
- 28 yanli: ga nt' ar' Ôſiwa w' òna, e bia gô janjinlò, ndô gô janjinla, nla gô p' eſiènlò zè ôlandunlò w' awenge.
- 29 Nla gw' alubwi waò gô Jèrikò,
- 30 azôngiò ni' anlag' awenge. Nla vonla, apoku ambanli tu g' ôzamba wi mponlo, gw' ayogiò waò, inlè, Jisu e piaganla, w' alaginlè, awulia 'nlè, Vôginla 'zwè Rera,
- 31 ôſiwa wi David. Ni' alegiò waò ni' anlaga inlè wi ga lwanle do: ndô w' arôngi viaganlò inlè, Vôginla 'zwè Rera, Ôſiwa wi David.
- 32 Ni' agumanli Jisu gôre, awelia waò, awulia, 'nlè, Anlwè bela
- 33 miè dendinla 'nlwè ande? W' awulinliè, 'nlè, Rera, antyo mazyò 34 mi ga nlungunlò. Ni' avôginli Jisu avôginla waò, aſat' antyo maò: ni' anlungw' antyo maò pele ko waò sôngè.
- 21 Gw' aruri waò pièrè nli Jerusalem, avia gô Bèthpaj gô nômba y' Ioliv, vovo arôſi Jisu
- 2 inlèng' imbanli, awulinlia waò, inlè, Gèndanli gô nkala yi re swaswo nla 'nlwè; vovo be jenla 'nlwè pele buru diriò pa ni' ôſiwo buru nla yò: vurunlanli sò ko
- 3 baganli sò gôre miè. Nla jog' òm' abulinlia 'nlwè ndaga, wulianl', inlè, Rerè are ni' isyolo nla sò;
- 4 ni' ayè be sunge tôſi sò. Yinlo y' arwenl' inlè, ko twa rèti igamba ny' ôvogisi, inlè, Wulinlianl' ôſiwo ſiwantò wi Sion, inlè, Vônla, ôg' iwo e bia gôre 'wèkendekende, panda pa gô buru,
- 6 vanganl' ôſiwo buru. Ni' agèndi inlèngi alenda nt' azômbiò waò
- 7 nle Jisu. Ni' aſagi waò buru ni' ôſiwanla, arali ingoi saò gô, sò; ni' alwanli Jisu tu gô sò gô buru.
- 8 Ni' anlag' awenge w' azyambunl' ingoi saò gô mponlo, ni' awènèlè w' arenl' ampare mi rere, ayanlia
- 9 mò gô mponlo. Ni' inkondo s' agèndi gô bôsyò nla s' azôngi gô nyuſi, s' awôginli, 'nlè, Ôzana gôr' Ôſiwa wi David: Ôzavinlò gôre yè ô bia gw' ina nya Rerè;
- 10 Ôzana gw' igônlo mè. Nla gw' aſienliè gô Jerusalem, nkala yòdu y' azyugiò, awulia, 'nlè, Winlo
- 11 mande? Ni' awuli anlaga, inlè, Winlo nle Jisu y' ôvogisi y' avilli gô Nazareth yi Galile.
- 12 Ni' ayinginli Jisu gô nagò y' Anyambiè, agogunlia waòdu w' agôlagi anlivaga gôgò; ni' awônlè bundu itavuru si mongi pengakanle syika, ni' alwanlò mi
- 13 mongi kôl' abembe. Ni' awulinliè waò, inlè, Re tëndò pa, inlè, Nag'

wam' yi be fweliò inlè, nagò y' ika-
 mbinla: ndò anlw' are yò panga p'
 14 òbulungu w' ife. Nl' a'vienl' apo-
 ku nli nlféma gòre yè gò nagò y'
 15 Anyambiè, nl' aròlizè waò. Ndò
 gw' ayenl' iminis' impòlò nl' irè-
 ndisi ayenl' isaòn yi mamò y' ale-
 ndiò ndè, nl' awanla wi bòginla
 gò nagò y' Anyambiè, awulia'nlè,
 Ózana gòr' Óñwa wi David; w'
 16 a'vendi, awulinliè, inlè, Ó jogo
 nte bulie mongi sinlo? Jisu awu-
 linli waò, inlè, Ifi; anlwè pa ta-
 ngunla nli mori, inlè, Avila gw'
 agwanla m' awanla nli keikei ó
 17 re kekiza p' isuminlia? Nl' ari-
 giè waò, agogwa avila gò nkala,
 agènda gò Bèthani; nl' anlanliè
 vovo.
 18 Ibanga, gw' awinyagè gò nkala,
 19 ayogiò njanla. Nl' ayenliè erere
 z' ifig g' ózamba wi mponlo, a'via
 gò zò, ndò e' dèng' ezoma gò zò
 kaò ijavi; nl' awulinliè zò, inlè,
 Alwani' ilònda nyènlè avila gòre
 'wè agènda gò konlako. Nl' ayò-
 20 mli erere pele. Nla gw' ayenl'
 inlèngi w' a'fiami, awulia, 'nlè,
 21 Erere z' asungi jòma yenlo? Aw-
 inlizi Jisu awulinlia waò, inlè,
 Rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ja
 'nlw' adwanla nl' ibekelia ko
 'nlw' alòve mpaga, anlwè be de-
 nda aranga nt' alendiò gw' erere
 z' ifig dadiè, ndò vanganl' anlw'
 abulinlie nòmba yinlo, inlè, Rò-
 mbiniò ko falò gò ntyu'va, yi be
 22 dendò. Nl' isaòn yòdu yi be ba-
 mbìò 'nlwè gw' ikambinla, mbe-
 keliaga, yi be pò 'nlwè.
 23 Ayè jinginla pa gò nagò y' Anya-
 ambiè, iminis' impòlò nl' anlero
 w' anlaga w' a'vieni gòre yè gw'
 anlènjagiè, awulia, 'nlè, Nl' inya-
 nga nde nyl dendò ndò isaòn
 yiulo? ó venlio k' inyanga nyl-
 24 no mande? Awinlizi Jisu awu-
 linlia waò, inlè, Miè kè m' be ba-

mbia 'nlwè igamb' ifiori; ja 'nlw'
 abulinlia miè nyò, gambènè miè
 kè m' be bulinlia 'nlwè inyanga
 25 nyl dendò miè isaòn yinlo. Mba-
 ptaizinli yi Jan y' aviligwi? avila
 g' òròwa mbè gòr' anlaga? Nl'
 agambanlagi waò, inlè, Ja 'zw'
 abulia, 'nlè, Avila g' òròwa, gam-
 bèn'l' abulinlia 'zwè, inlè, Sambò
 26 anlw' ajasi bekelie sè? Ndò ja
 'zw' abulia, 'nlè, Y' avili gòr' anla-
 ga; azwè ti' anlaga; konde waò-
 27 du wi bongè Jan g' óvogisi. Nl'
 awinlizi waò Jisu awulia, 'nle,
 Azwè pa mia. Ayè kè awulinli
 waò, inlè, Miè kè m' be bulinlia
 'nlwè nl' inyanga nde nyl dendò
 28 miè isaòn yinlo. Ndò anlwè ta-
 nga sè? Ómo vegagi nl' aw' anlò-
 fime a'vanli. Nl' a'vieniè gòr' olò-
 nga awulia, 'nlè, Óñw' a'fii, gè
 29 janje nlenlo gò ntyaga. Nl' awi-
 nliè awulia, 'nlè, M' pa bela:
 ndò avila vovo, anligi nkòndi,
 30 agènda. Nl' a'vieniè gòr' ómori,
 awulie ntaga mèmò: nl' ayiviriè
 awulia, 'nlè, Mi kènda rera; ndò
 31 e kènda du. Gòre waò a'vanli,
 ó lendi ntòndinli ya rer' iyè ma-
 nde? W' awuli, 'nlè, Ólònga.
 Jisu awulinli waò, inlè, Giligili
 mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ipublikan
 nli vòve wi kènda gò bòsyò yanli
 32 gw' inlongo ny' Anyambiè. Ko-
 nde Jan a'vieni gòre 'nlwè gò
 mponlo y' ógòre, ko 'nlw' a'vèke-
 liè: ipublikan nli vòve w' a'vèke-
 liè: nla gw' ayenli 'nlwè yenlo,
 avila vovo kè anlwè pa nige nkò-
 ndi, ko 'nlwè bekelie.
 33 Yogonli nkògò mori: Avegag'
 óma, ónlivi wi nagò, ó vèni
 ntyaga y' igolì, agòmbinla yò nl'
 ógòmba w' arèndè, arumbe mbò-
 ra yi piar' ivè, anlòge nagò y'
 ipènginla; nl' a'vieniè yò gòre
 mongi janja, agènda gò ntye nyè-
 34 nlè. Nla gw' aruri egòmbè z' ilò-

- nda, arõm' inyõngõ sè gõre mongi
 35 janja gõ bong' ilõnd' iyè. Nl' agõtì mongi janja agõt' inyõngõ sè, azyiw' õmõri, ayõnl' õmõri,
 36 avung' õmõri add. Nl' avo tõmìè inyõngõ sinyènlè, viaganlõ nl' inõnga: nl' alendinli mongi janja alendinla waõ egolanli mèmò.
 37 Ndò avila vovo, arõmì gõre waõ õfiwanl' iyè, awulia, 'nlè, Wi be bimbi' õfiwanl' iyam'. Ndò mongi
 38 janja, gw' ayenli waõ õfiwanla, w' awulianl', inlè, Winlo nl' õyigisi; õvirõanli, azwè ga yõnlè, ko
 39 'zwè bong' ijig' isè. Nl' agõtì waõ yè, arõmbè gõ ntyaga, ayõnlè.
 40 Gõ be bie rerè yì ntyaga sambò, e be dendinla mongi mèsò ande?
 41 W' awulinliè, inlè, E be jiliz' anlag' afe mèwo nl' ijiliza sibe, ave ntyaga y' igoli gõt' anlag' awènlè, wi be pè ilõnda gõ gõmbe
 42 ya yò. Jisu awulinli waõ inlè, Anlwè pa tangunla nli mori gw' irèndo, inlè, Idò ny' a vikio nl' inlõgisi nyò mèmò ny' atwenl' ewõnjò zi ntulungu: ndaga yinlo y' avili gõre Rerè, yi re kè ndaga
 43 yi mamò gw' antyo mazyò? Yenlo bulinlia miè 'nlwè, inlè, Inlongo ny' Anyambiè nyi be bonginlò 'nlwè, ko nyò pò anlaga wi
 44 janlag' ilõnda ya nyò. Nl' õm' edu ò pòswa gw' idò nyinlo, e be jaruayarua; ndò õm' edu ò be pòsyunliò nle nyò, nyi be kilè ga
 45 ntyèngè. Nla gw' ayogìò iminis' impòlò nl' Ifarisi ayogo inkògò sè, w' amienl' inlè, e kamba g' õfiwanj' iwaõ. Nla gw' a vèll waõ gõ kõtè, w' arienl' anlaga, konde w' awongìè g' õvogìsì.
 22 Nl' awinlizi Jisu avo kamba nla waõ nl' inkògò, awulia, 2 'nlè, Inlongo ny' òrõwa nyi r' egolanli g' òga ò vanginl' õfiwanl' iyè ijõmbanla; nl' arõmìè inyõngõ sè gõ feye mongi w' aweliò
 gw' ijõmbanla: ndò wi jèvire bia.
 4 Avo tõmè inyõngõ sinyènlè, awulia, 'nlè, Wulinlianli mongi w' aweliò, inlè, Võnla, mi akekizi ntyagò yam': inyare sam' nl' inyam' isam' impoffi s' ajõnlìò, nli ya yòdu y' akeki: yògõnli gò
 5 ntyagò y' ijõmbanla. Ndò wi pegaga nl' isyolo vovo, agèndaga, õmõri gõ ntyag' iyè nl' õmõri gw'
 6 ikòl' isè. Nl' a miori w' agõt' inyõngõ sè, avugiza waõ, ayõnla
 7 waõ. Nl' avendi òga mè, arõm' isozy' isè, ayiliz' iyõnlisi mè, ave
 8 zye nkal' iyaõ. Vovo awulinl' inyõngõ sè, inlè, Ijõmbanla s' akeki, ndò mongi w' aweliò wi
 9 pegaga nl' inyanga. Gèndaganli sambò gw' amarkanlò m' impo- nlo, nli ntangò yi be dèngò 'nlwè ko fwellianli waõ; gw' ijõmbanla.
 10 Nl' agèndì inyõngò mè gw' impo- nlo, alatiza waõdu w' alèngiõ waõ, afe nl' a via: nl' ayõnl' ijõ-
 11 mbanla nl' anlaga. Ndò gw' ayinginli òga gõ põnla waõ w' avegagi tu, ayenli vovo õm' ò re e pegaga bora pe ngoi y' ijõmbanla.
 12 Nl' awulinliè yè, inlè, Ndeg' wam', w' ayinginla gunlu ngoi y'
 13 ijõmbanla fo sè? Nl' arwenliè do. Vovo òga awulinli mongi pènginla, inlè, Gõranliè, ago nl' agòlò, ko falanli yè gò mpiri yado- vadova; gògò be dwanl' edingò
 14 nli nkègèrè y' ano. Konde awe- nge wi re fwelliò pa, ndò awèwo wi re pinjò pa.
 15 Vovo agènd' Ifarisi, awõnde mò- ndo nt' are waõ ko kõtè nl'
 16 agamb' imè. Nl' arõmì waõ gõre yè inlèngi yaõ nli nkumba yi Hè- rod, w' awul', inlè, Ònlènji, azw' avòrò, inlè, awè òma wagiligili, ò nènje mponlo y' Anyambiè nl' òrètì, ò naka k' õm' edu, konde ò
 17 pònl' azyò m' anlaga. Sambò wu- linlia 'zwè, ò tanga sè? Re kwè-

- kwè gò pe Sezar mpagò, ge gò dw' 34 Ndò Ifarisi gw' ayogió wàò, inlè, alwanliz' Isadusi dò, w' alatanli
 18 ava? Ndò Jisu amienli avònlò 35 mbòra mò. Nl' òmìori gòre wàò, ònlènji w' ampanga, avàmbi nde-
 maò ambe, awulia, 'nlè, Ezande 36 mbagè, awulia, 'nlè, Ònlènji, òzò-
 zi demba 'nlwè miè, anlw' imbia- 37 mbi' òmpòlò gw' ivanga nle wi?
 gwanla? Ruminlianli miè syika 38 Nl' awulinliò yè nle Jisu, inlè,
 yi mpagò. Nl' avàgi wàò yè fura. 39 Ronde Rerè, Anyambiè yo, nl'
 20 Nl' awulinliè wàò, inlè, Edidi zi- 40 òrèfì' iwo wòdu, nl' inlinl' iuyo
 nlo za mande nl' Irèndo yinlo kè? 41 nyòdu, nl' ògu wo wòdu. Winlo
 21 W' awulinliè, inlè, Yi Sezar. Vo- 42 nl' òzòmbi' òmpòlò nl' òlònga.
 vo awulinli wàò, inlè, Vauli Se- 43 Nla wimbanli wi r' egolanli ga
 zar ya yi Sezar, nl' Anyambiè kè 44 wò, inlè, Rond' òganganlò wo ga
 22 ya y' Anyambiè. Nla gw' ayogió 45 òku' womè. Gw' isòmbia sinlo
 wàò w' afiamì; nl' arigi wàò yè, 46 ibanli, dwanl' ivanga nyòdu nl'
 agèndaga. 47 ivogisi kè.
- 23 Ntyugu mèmò avienli gòre yè 48 Nla gw' avegag' Ifarisi datanla
 Isadusi si bulliaga, 'nlè, Zyel' itò- 49 pa, Jisu avàmbi wàò, inlè, Anlwè
 ngwa avila gw' ijuwa: nl' avàmbi 50 pikilia sè g' òfiwanja wi Kraisi?
 24 wàò yè, inlè, Ònlènji, Mòsès 51 Ayè òfiwa wa mande? W' awu-
 awuli, 'nlè, Jog' òm' ajuwa awa- 52 linliè, 'nlè, Wi David. Awulinli
 nla fo, òfiwongi yè e ga yòmb' 53 wàò, inlè, Sambò David wo Inli-
 òfiwant' wè avòfìz' awanla gòr' 54 nla e fweliè, inlè, Rera sè, gò
 25 òfiwongi yè. Ndò avegagi gòre 55 buliè, inlè, Rerè awulinli Rer'
 'zwè, awongwè òrogènlò: nl' ayò- 56 iyam', inlè, Lwa tu g' ògo wam'
 mbi òlònga, kè juwa, arig' òfiwa- 57 ònlòfìè, kaò mi afel' ilòvalòvi
 26 ayuwi òfiwanla fo; egolanli mè- 58 yo g' òdòlòngò w' intyòzyò so?
 mò wàvanli kè, nla wararò, agè- 59 Sambò ja David afweliè, inlè,
 27 nda g' òrogènlò. Wàòdu juwa pa 60 Rera, ayè ko dwanl' òfiwanl' iyè
 g' ònuunia ayuwi k' òfiwantò. 61 sè? Nla joli' òma fwiniizè iga-
 28 Sambò gw' itòngwa, e be dwanl' 62 mba, ge dèng' òma nl' òrèfìia gò
 òfiwantò wa mande gòre wàò 63 fo bambiè ndaga nyènlè avila gò
 òrogènlò? Konde wàòdu w' alwa- 64 ntyugu mè.
- 29 nli nla yè. Awinlizi Jisu awuli- 65 **23** Egòmbè mè Jisu agambi nl'
 nli wàò, inlè, Anlwè fema, konde 66 anlaga nl' inlèngi yè awulia,
 anlwè pa mi' Irèndo ge ngulu y' 67 'nlè, Irèndisi nl' Ifarisi wi dwa
 30 Anyambiè. Konde gw' itòngwa 68 3 tu gw' epwi zi Mòsès. Sambò isa-
 wi jòmba du ge jòmbizò, ndò wi 69 òn yòdu yi bulinlia wàò 'nlwè,
 re g' ienjèl s' Anyambiè g' òròwa. 70 lèndanli ko penjavenjanli yò:
 31 Ndò g' òfiwanja w' itòngwa si 71 ndò alèndanli ga nt' ar' ijanj'
 mongi wi re juwa pa, anlwè pa 72 isaò: konde wi bullia, ndò wi de-
 tangunla nt' awulinliò 'nlwè nl' 73 nda du. Konde wi kòr' arwanlò
 32 Anyambiè, inlè, Miè nl' Anya- 74 alire nli jola gò twanlò, aralia mò
 ambiè yi Abraham, nl' Anyambiè 75 gw' ibega s' anlaga; ndò wi jivi-
 yi Izak, nl' Anyambiè yi Jakob? 76 re tómbinla mò wàò mè nl' òmìori
 Anyambiè arang' Anyambiè yi 77 5 w' iffienlò yaò. Ndò wi dend'
 bende, ndò yi mongi wi re bo. 78 ijanj' isaò sòdu gò jenlò nl' anla-
 33 Nla gw' ayogió anlaga, w' afiam' 79 ga: konde wi pang' iflakteri saò
 inènj' isè.

- 6 nI' òmpuzyu, avendi' anyègè m' ingoi saò; wi tonda k' ilwanlò ìvia gw' intyagò, nI' alwanlò mi
 7 nI'afim gw' inagò si Syonlo; nI' ibògizyò gw' agòlinlò, nIa gò fwe-
 8 liò nI' anlaga, inlè, Rabi. Ndò anlw' aweliò, inlè, Rabi: konde òm'ori nI' ònlènji wanli, nI' anlwè-
 9 du anlwè awarerè. Awelianli k' òm' edu gò ntye, inlè, Rera: konde òm'ori nle Rer' iyanli, ayè ò re g'
 10 òròwa. Aweliònlì kè inlè, inlèn-
 11 nji: konde òm'ori nI' Ònlènji wa-
 12 nli, inlè, Krai. Ndò òmpòlò gòre 'nlwè e be dwanle nyòngò yanli.
 13 Nl' òm' edu ò pendi' òku' wè, e be syònlìò; ndò ayè ò syònlì' òku' wè, e be pendiò.
 14 Ndò azyile gòre 'nlwè, irèndisi nI' Ifarisi, imbiagwanla! konde anlwè nunj' inlongo ny' òròwa gw' azyò m' anlaga: konde anlwè jinginla anlwè mè, nlo jivira waò
 15 jinginla wi bele jinginla. Azyile gòre 'nlwè, irèndisi nI' Ifarisi, imbiagwanla! konde anlwè pingwavingwe ntyu'va nli ntye gò pang' ònlèngi òm'ori; nIa gw' atwè yenlo, anlwè pangè òfiwa w' elòngò z' ògònlì viaganlò nI' a-
 16 nlwèmè nyongo mbanli. Azyile gòre 'nlwè, apoku mi kèndi anlaga, wi bulia, 'nlè, Òm' edu ò tange nagò y' Anyambìè òrangò, zye mpongo; ndò òm' edu ò tange syika yatenlatenla yi nagò y' Anyambìè òrangò, ega lend' òrangò mè. Anlwè dosyu nI' apoku: konde evòlò nle zi, syika yatenlatenla, mbè nagò y' Anyambìè yi
 17 dwanlize syika mè òrunda? Wi bulia kè, 'nlè, Òm' edu ò tange mbòra yi ntyagò òrangò, zye mpongo; ndò òm' edu ò tang' ida'via si re gò yò òrangò, e ga
 18 lend' òrangò mè. Anlwè apoku: konde evòlò nle zi, ida'via mè, mbè mbòra yi ntyagò yi dwanliz'
 19
 20 ida'via òrunda? Ayè sambò ò tange mbòra yi ntyagò òrangò, e tanga yò òrangò, nli ya yòdu yi re
 21 gò yò. Nl' ayè ò tange nagò y' Anyambìè òrangò, e tanga yò òrangò, nI' ayè kè ò dwanla gò yò.
 22 Nl' ayè ò tang' òròwa òrangò, e tang' eka z' Anyambìè òrangò, nI' ayè kè ò re tu gò zò.
 23 Azyile gòre 'nlwè, irèndisi nI' Ifarisi, imbiagwanla! konde anlwè p' èm'ori gw' igòfimi zi nunduvèlè nli anis nli kumin, ndò anlw' are tiga p' isaònl iliri y' ivauga, inlè, ijèkèlia, nI' ipòginla, nI' ibekelia: ndò yinlo y' aro dendò nle 'nlwè,
 24 ko 'nlw' ariga kè yonlo. Apoku mi kèndi' anlaga: anlwè kanjunl' òfuru kò 'nlwè mènle nyare.
 25 Azyile gòre 'nlwè, irèndisi nI' Ifarisi, imbiagwanla! konde anlwè jòvunl' izamba y' imogi nI' epèlè, ndò gò garegare, yi re rallie nI'
 26 ikwèra nI' ibe. Aw' ipoku nyi Farisi, lònge jòvunle garegare y' imogi nI' epèlè, kò izamba ya yò dwanla pupu kè.
 27 Azyile gòre 'nlwè, irèndisi nI' Ifarisi, imbiagwanla! konde anlw' ar' egolanli g' inagò si bende, kemò pa pupu; si re si mèpe jenlò gw' igala, ndò, gò garegare, si re nli pa yi bende nI' isyèkè sòdu
 28 rallie. Yenlo re 'nlwè kè, gw' igala anlwè jenlanl' agòre gòr' anlaga, ndò gò gare anlw' are nI' òmbiagwanla nI' ijanj' ibe rallie.
 29 Azyile gòre 'nlwè, irèndisi nI' Ifarisi, imbiagwanla! konde anlwè nòg' inagò si bende s' ivogisi,
 30 amèpiz' irònginlò y' agòre, awulla nIè, Arwe 'nlè azw' avegagi gw' intyugu s' irer' isazyò, gavo azwè d'iva nIa waò gò ntyinla y'
 31 ivogisi. Yenlo anlwè takilia gw' iku' iyanlimè, inlè, anlwè nI' awanla nli mongi w' ayònl' ivogisi.
 32 Yònlìanli sambò egènlizò z' irer'

- 33 isanli. Anlw' ifiamba, anlw' awanla w' impenli, anlwè ko fang'
- 34 elóngò z' ògònli sè? Yenlo vò-nlanli, mi tóma góre 'nlwè ivogisi, nì' anlaga w' imia, nì' irèndisi: nì' awèwo góre waò wi be jónlò nle 'nlwè, a'vanliò gò kros; nì' awèwo wi be syiwò gw' inagò sanli si Syonlo, agombizò avila gò
- 35 nkala agènda gò nkala: ko 'nlwè bienlò nle ntyinla y' agóre yòdu, avila gò ntyinla yi Abèl y' ògóre, agènda gò ntyinla yi Zakaria y' òfiwa wi Barakia, ò yónliò nle 'nlwè ntyo nagò y' Anyambiè nli
- 36 mbóra yi ntyagò. Rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè, Isaòn yinlo yòdu yi be bia gòr' ivòfia nyinlo.
- 37 Jerusalem, Jerusalem, awè yi jónl' ivogisi, avunga waò wi tòmò góre 'wè adò! nyongo sinyenge mi a'vèl datiz' awanl' iwo, ga nte datiz' òbòta wi njogonli alatiz' awanl' iwè gw' ampav' imè, ndò anlwè jévirá. Vònlanli, nag' wanli y' atiganli góre 'nlwè nte-vò.
- 38 Konde mi bulinlia 'nlwè, inlè, Anlwè be fo jenla miè nyè-nlè, kaò anlw' abulia nlè, Ózavinlò góre yè ò bia gw' ina nya Rerè.
- 24 Nì' agogwi Jisu avila gò nagò y' Anyambiè agèndaga; nì' a'vieni' inlèngi yè góre yè gò tuminliè nòginli yi nagò y' Anyambiè. Ndò Jisu awulinli waò, inlè, Anlwè pa jenle ya yinlo yòdu? Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ariganle vèulo idò gw' idò nyl re ny' avòsyunlò.
- 3 Nla gw' alwanliè tu gò nòmba y' Ioliv, a'vieni' inlèngi yè góre yè, waò anka, awulia, 'nlè, Wulinlia 'zwè; isaòn yinlo yi be twa egómbe zi? nì' ezande zi be dwanl' elingillò z' ibi' so, nla z'
- 4 isula si ntye yinlo? Nì' awinlizi Jisu, awulinlia waò, inlè, Geli-manli, ko aremizónli nì' òm' edu.
- 5 Konde awenge wi be bia gw' in' inyam', awulia, 'nlè, Miè nle Kraisi; ko waò temiz' awenge.
- 6 Anlwè be jogo kè g' òfiwanja w' agovi, nì' intyangò s' agovi: azyugazyugòni; konde isaòn yinlo yi ga rwe; ndò ntyai yi pa twa.
- 7 Konde inlongo nyi be kumanla gò nwa nì' inlongo, nì' ivenda gò nwa nì' ivenda: be dwanla k' injanla nì' isyugazyugia si ntye
- 8 gw' imbóra. Ndò isaòn yinlo yòdu nì' ipakilia s' injuke. Vovo be nozinla waò 'nlwè gò jenlizò azyingò, ayónla 'nlwè: anlwè be numbò kè nì' anlongo mòdu g'
- 10 òfiwanja w' in' inyam'. Nì' egómbe mè awenge wi be kwezò, ko
- 11 waò nozanla, anumbanla. Be nongwa k' ivogist' y' inòka imiè-
- 12 nge, aremiz' awenge. Nla gw' òfiwanja w' ibunla s' ipava, ito-
- 13 nda s' awenge si be ponla. Ndò ayè ò be kongwa gò ntyai e be sun-
- 14 gnilò. Nli ntyangò mbia yinlo y' inlongo yi be kaminlò gò ntye yòdu, gò dwanl' atakwè gw' anlongo mòdu; gambènliè ntyai y' atwa.
- 15 Sambò gò be jenla 'nlwè eza z' isyèkè zi jiliza, z' agambiò nle Danlèl p' òvogisi, nkumanlaga gò mbóra y' òrunla, (ayè ò tangunla
- 16 e ga gòtize,) vovo waò wi-re gò Judia, wi ga wange gw' inòmba.
- 17 Ayè ò re g' òfiwanjafiwanja wi nagò, e ga rig' azuminla gò bongè
- 18 yoma yi re gò nag' wè. Nì' ayè ò re gò ntyaga, e ga rig' awinya gò
- 19 nyufia gò bongè ngoi yè. Ndò azyile góre waò wi re nì' anyèfiè, nla góre waò wi jonj' awanla, gw'
- 20 intyugu mèsunlo. Ko kaminlanl' Anyambiè, inlè, ifang' isanli s' alwanl' egómbe z' ifwi, ge gò
- 21 ntyugu yi Syonlo. Konde vovo be dwanl' azyingò ampòlò, mi re

- mi pa dwanla avila gw' ipakilia si ntye a'via vènlò, mò kè m' avo
 22 dwanle nyènlè. Nl' arwe 'nlè intyugu mèsônlo si pa tunlizò, azunginl' ôzyônli edu: ndò g' ôfiwanja wi mongl wi re pinjò pa, intyugu mèsônlo si be tunlizò.
- 23 Egòmbe mè, jog' òm' abulinlia 'nlwè, inlè, Vónlanli Kraiss are vènlò ge vovo; avekelianliè. Konde be bówunlia Ikraiss s' inòka, nl' ivogisi y' inòka, aruminlie lemba vólò nl' isaón yi mamò, yi re ko temiza, ja y' ajoliò, vangane waò wi re pinjò pa. Vónlanli, mi are bulinlia pa 'nlwè egòmbe viagaga ro. Sambò ja w' abulinlia 'nlwè, inlè, Vónlanli, are gw' itòve; agèndanli; ge, inlè, Vónlanli, are gw' inontye;
- 27 a'vèkelianl' igamba. Konde ga nte pill' inonyingwèmbòlò avila gò tongwa nli nkòmbe, a'vamba agènda gò kwa nla yò; yenlo be dwanl' ibia s' Ôfiwa w' òma.
- 28 Mbòr' iedu yi r' ebende, vovo be datanl' inkungu.
- 29 Nl' azyingò m' intyugu mèsônlo viaganlò, nkòmbe yi be jilanganla pele, nl' ògwèli wi be fo bamb' inlang' inyè nyènlè, igègènlè kè yi be pòswa avila g' òròwa, nl' ingulu s' òròwa si be syugazyugiò. Egòmbe mè be jenlanl' elingiliò z' Ôfiwa w' òma g' òròwa: nla vovo be burinlia imbue si ntye sòdu, ko waò jenl' Ôfiwa w' òma e bia gò vindi y' òròwa, nli ngulu nl' ivend' ivólò. Nl' ayè be tòfi' ienjèl' sè nl' inyò' ivólò ny' òreru, ko waò datize mongl wi re yè pinja pa avila gw' impung' inal, nl' avila gò utyai mori y' òròwa agènda gò ntyai mori.
- 32 Nlènganli nkògò avila gw' erere z' ifig: ja ivare nya zò ny' atwe dèla nl' ijavi si fwèlia, anlwè avò-
- rò inlè egòmbe zi mpiu z' atwenli pièrè. Yenlo kè 'nlwè, gò be jenla 'nlwè isaón yinlo yòdu, miaganl' inlè atwenli pièrè, vanganle
 34 gw' impòmbala. Rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ivòfia nyinlò ny' aviaganle, kaò isaón yinlo yòdu y' atwa. Ôròwa nli ntye yi be piaganla, ndò agamb' imam' m' aviaganle. Ndò g' ôfiwanja wi ntyugu mè nl' igwèra, zyel' òmo mia, vangani' ienjèl' si re g' òròwa, nlo Ôfiwanla, ndò kaò Rerè dadìè. Ga nt' avegag' intyugu si Nòa, yenlo kè be dwanl' ibia s' Ôfiwa w' òma. Konde ga nt' avegagi waò, intyugu s' ijambunlia s' anlingò viagaga ro, nyagaga, njongaga, njòmbaga nli njòmbizaga, agènda gò ntyugu y' ayinginli Nòa g' òwatanga, ko w' amia, kaò a'vieni' ijambunlia s' anlingò, ayiliza waòdu; yenlo be dwanla k' ibia s' Ôfiwa w' òma.
- 40 Egòmbe mè be dwanl' anlag' a'vanli gò ntyaga; òfiori e be bongò, 41 k' òfiori tiganla: be dwanl' antò a'vanli wi kil' imba gw' ezò emò; òfiori e be bongò, k' òfiori tiganla.
- 42 Vèmbaganli sambò, konde anlwè pa mi' igwèra nyi be bie Rer' 43 iyanli. Ndò mianl' igamba nyinlo, inlè, arwe 'nlè ònlivi wi nagò amienl' igwèra nyi be bi' òfe, gavo a'vèmbi, ko ayivire nag' wè pòdu- 44 ulò. Yenlo kè lwanlanli 'nlwè kekizò pa kè, konde Ôfiwa w' òma e be bia gw' igwèra nyi re 45 'nlw' avikilie. Nyòngò mè yi bekelìò nla y' imia mande, ò re dò- 46 viò pa nle rer' iyè ewònjò zi nag' wè, gò p' anlag' iwè iny' isaò gw' 46 egòmbe? Ôzavinlò gòre nyòngò mè, ò be duò nle rer' iyè e denda 47 nlonlo gò biè. Rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè, e be dòviè ewònjò zi 48 yom' iyè yòdu. Ndò jogo nyòngò mè mèyo abulla g' òrèf' iwè,

inlè, Rer' iyam' e pa twa gò bia:
 49 ko yè pakilie bôl' inyôngò nla yè,
 nla gò nya ayonga nli yonga;
 50 gambè rerè yi nyôngò mè e be bia
 gò ntyugu yi re avikilie, nla gw'
 51 igwèra nyi re amie, ko yè tenlè,
 ayè mbòr' iyè nli imbiagwanla:
 gògò be dwani' edingò nli nkè-
 gèrè y' aho.

25 Egombe mè inlongo ny' òròwa
 nyi be kolanlò nli' igòfii ny'
 azyali, w' awong' ilampi saò, agè-
 nda gò datanla nli' ònlòfme ò jò-
 2 mba. Atanli gòre waò w' avegag'
 3 ikeli, nli' atanli k' itefiu. Konde
 itefiu gw' awongi waò ilampi saò,
 4 wi bong' agali nla sò. Ndò waò
 w' òkeli w' awong' agali gw'
 5 imbuti saò nli' ilampi saò ta. Nla
 gw' alingagi ònlòfme ò jòmba,
 waòdu w' amègi anlanl' antyovi-
 6 nlo. Ndò ògwèra nlèngènlènge
 arwenl' ibòginla, inlè, Vònlani,
 7 ònlòfme wi jòmba e bia. Vovo
 anlongw' azyali mè mòdu, avang'
 8 ilampi saò. Nli' itefiu w' awuli-
 nli waò w' òkeli, inlè, Vani' zwè
 agali avila gw' agali manli, ko-
 nde ilampi sazyò s' atwenli gò
 9 nima. Ndò waò w' òkeli w' awinli-
 zi, awulia, 'nlè, Nyawè, mi vende
 dwa m' ageka 'zwè nla 'nlwè: ro
 kèndenli gòre mongi kòla, ko kò-
 10 lanl' imanli. Nla gw' agèndi
 waò gò kòla, a'vieni' ònlòfme wi
 jòmba; nla waò w' avegagi keka
 pa, w' ayinginli nla yè gw' ijò-
 11 mbanla: nli' anunjò igugi. Avila
 vovo a'vieni' k' azyali a'fiori, awu-
 lia, 'nlè, Rera, Rera, nlungunia
 12 'zwè igugi. Ndò awinlizi awulia,
 'nlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè,
 13 inlè, mi amie 'nlwè. Vèmbaga-
 nli sambò, konde anlwè pa mie
 ntyugu ge igwèra.

14 Konde yi re ga òmo kènda gw'
 ialongo inyènè, ò well' inyôngò
 15 sè ava waò anliv' imè. Nli' ave-

[Mpongwe.]

3

nlè òfiori talènt ntyanli, nli'
 òfiori mbanli, nli' òfiori mori;
 gòr' òm' edu nt' avegagi ngulu yè;
 16 nli' agèndagiè pele. Nli' agèndiè
 ò vènlìò talènt ntyanli agòla nla
 sò, nli' avangie italènt sinyènè
 17 ntyanli. Egolani mèndò kè ayè
 ò vènlìò mbanli, alèngi sinyènè
 18 kè mbanli. Ndò ayè ò vènlìò
 mori, agèndi, arumba gò ntye,
 19 ayumbunle syika ya rer' iyè. Nli'
 òling' òla piaganla pa, a'vieni'
 rerè y' inyôngò mè, a'vambia waò
 20 ntangò. Nli' a'vieni' òmo vènlìò
 italènt ntyanli, a'vag' italènt si-
 nyènè ntyanli, awulia, inlè, Rera,
 ò venli miè talènt ntyanli; vònla,
 mi are dènga p' italènt sinyènè
 21 kè ntyanli. Rer' iyè awulinliè,
 'nlè, Mbiambiè, nyôngò mbia nla
 yi bekelìò: ò yanjagi yèyoma
 mbiambiè, m' be dòvio ewònjò zi
 ya yenge: gwenla gò mbia ya
 22 rer' iyo. Nli' a'vieni' kè ò vènlìò
 talènt mbanli, awulia, 'nlè, Rera,
 ò venli miè talènt mbanli; vònla
 mi are dènga p' italènt sinyènè
 23 mbanli. Rer' iyè awulinliè, 'nlè,
 Mbiambiè, awè nyôngò mbia nla
 yi bekelìò; ò yanjagi yèyoma
 mbiambiè, m' be dòvio ewònjò zi
 ya yenge: gwenla gò mbia ya rer'
 24 iyo. Nli' a'vieni' kè ò vènlìò tal-
 ènt mori awulia, 'nlè, Rera, mi
 amienli inlè aw' òm' òyoli, nte-
 nlaga mbòra yi re ò pa bènla, nku-
 minliaga kè avila gò mbòra yi re
 25 ò pa pazanganla: nli' arienli miè,
 agènda, ayumbunle talènt yo gò
 ntye: vònla, ò re nli' ezom' izo.
 26 Ndò rer' iyè awinlizi awulinliè,
 'nlè, Awè nyôngò mbe nli' ògera;
 ò mienl' inlè mi tenle mbòra yi re
 mi pa bènla, aguminlia avila gò
 mbòra yi re mi pa pazanganla;
 27 sambò w' aro felì syik' iyam' gòre
 mongi pèngakanl' anli'va, gambè-
 nlè gw' ibi' sam' mi ato dèng' iya-

33

- 28 mimè nì' òba ta. Sambò wongli-
nlanliè talènt mè, ko panli yò
òmo re nì' igòfmi ny' italènt.
- 29 Konde gòre yè ò re dènga pa be
pò, ko yè bunliò: ndò ayè ò re
azyè dènga pa, vanganl' eza zi re
30 nla yè zi be bonginlò yè. Wala-
nli kè nyòngò y' isyolo fo mèyo
gò mpiri yadoṽadoṽa: gògò be
dwanl' edingò nli nkègèrè y'
ano.
- 31 Ndò gò be bi' Òfiwa w' òma gw'
ivend' inyè, nì' ienjèl sòdu nla yè,
vovo e be dwa tu gw' eka z' ivend'
32 inyè. Nì' anlougo mòdu mi be
datizò g' òzyò wè: ko yè kera
wad ga nte ker' òvenjavenji ager'
33 adombe avila gw' imbòni. E be
dòvi' adombe g' ògo wè ònlòfmiè,
34 ndò imbòni g' ònyantwè. Vovo
òga e be bulinlia wad wi re g' ògo
wè ònlòfmiè, inlè, Yògòni, anlwè
yi re savinlò pa nle Rer' iyam',
yiganl' inlongo nyi re kekizò pa
gòre 'nlwè avila gw' idòṽiò 'si
35 ntye. Konde mi ayogiò njanla,
ko 'nlwè pa miè inya; mi agòtiò
nì' esyòve, ko 'nlwè jonja miè;
mi avegag' ògènda ko 'nlwè ji-
36 nginlia miè; tele, ko 'nlwè boria
miè; mi ayogiò nkanli, ko 'nlwè
bia gò jenla miè; mi avegagi gò
ntyògò, ko 'nlwè bià gòre miè.
- 37 Vovo agòre wi be fwiniizè awulia,
'nlè, Rera, egòmbe zi z' ayenli
'zwè 'wè nli njanla, ko 'zwè nye-
zo? ge kòtò pa nì' esyòve, ko 'zwè
38 jonjo? Egòmbe zyi z' ayenli 'zwè
'wè ògènda, ko 'zwè jinginiò?
39 ge tele, ko 'zwè borio. Egòmbe
zyi z' ayenli 'zwè 'wè nli nka-
nli, ge gò ntyògò, ko 'zwè bia-
40 gaga gòre 'wè? Ndò òga e be
fwiniiza awulinlia wad, inlè, Gili-
gili mi bulinlia 'nlwè, inlè, ntaga
yi re 'nlwè dendinla p' òffiori gòr'
awarer' iyam' winlo, vanganl' ò-
fiwangò mè, anlw' alendinli miè
- 41 yò. Vovo be bulinliè wad wi re
g' ònyantwè kè, inlè, Lubwanli
gòre miè anlwè yi re savò pa,
agènda g' ògòni w' egòmbe zòdu,
wi re kekizò pa gòre Satan nì'
42 ienjèl sè. Konde mi ayogiò nja-
nla, ko 'nlw' ava miè inya; mi
agòtiò nì' esyòve, ko 'nlw' ayonja
43 miè. Mi avegag' ògènda, ko 'nlw'
ayinginlia miè; tele, ko 'nlw'
aworia miè; nli nkanli, nla gò
ntyògò, ko 'nlw' aviagaga gòre
44 miè. Vovo be fwiniiza wad kè
awulia, 'nlè, Egòmbe zyi z' aye-
nli 'zwè 'wè nli njanla, ge nì'
esyòve, ge ògènda, ge tele, ge nli
nkanli, ge gò ntyògò, ko 'zw'
45 ayanjinlo? Vovo be fwiniizè wad
awulia, 'nlè, Giligili mi bulinlia
'nlwè, inlè, ntaga yi re 'nlwè de-
ndinl' òffiori gòr' awangò winlo,
46 anlwè dendinla miè yò kè. Wi-
nlo wi be kènda gw' azyingò m'
egòmbe zòdu, ndò agòre gw' effè-
nlo z' egòmbe zòdu.
- 26 Nì' arwenl', inlè, gw' amènlizi
Jisu agamba minlo mòdu, awu-
2 linl' inlengi yè, inlè, Anlw' avò-
rò, inlè, ntyugu mbanli viaganlò
gambènl' adwanle ntyagò y' ònlo-
ganlò, nì' Òfiwa w' òma e be nozò
gò banliò gò kros.
- 3 Vovo alatanl' iminis' impòlò nì'
anlero w' anlaga, gw' evungu zi
minisè mpòlò ò weliagò inlè Kaie-
4 fa; nì' awòndi wad mòndo gò kòte
5 Jisu nì' avònlò, ayònlè. Ndò w'
awul', inlè, Aranga gò ntyagò,
anlaga nì' vende kwez' edungu.
- 6 Nla gw' avegagi Jisu gò Bethani
gò nagò yi Simon y' egolanli,
7 aṽienl' òfiwantò gòre yè ò ve-
gagi nì' eva z' agali mi nkangò
mi njòni mpòlò; nì' ayiriè mò
gw' ewònjò zè gw' alwanliè tu
8 gw' inya. Ndò gw' ayenl' inlè-
ngi ayenl' igamba, w' aṽendi,
awulia, 'nlè, Ibundakanla sinlo si

- 9 re ntinla nde? Konde agali minlo m' aro joliò kòlò nì' anliv' 24 Ófiwa w' óma e kènda ga nt' are
10 aſienge, avò ikuge. Ndò Jisu tendò pa g' ófiwanj' iwè; ndò
amienli, awulinlia waò, inlè, A- azyile gòr' óma mè ó kòtiz' Ófiwa
nlwè syokoli' ófiwantò sè? konde w' óma! aro dwanle mbia gòr'
11 are denda p' igamb' ívia gòre miè. 25 óma mè inlè, e pa janlò. Nì' awi-
12 Konde ikuge yi re nla 'nlwè egò- nlizi Judas ó gòtizè awulia, 'nlè,
mbe zòdu, ndò mi azye nla 'nlwè Nle miè, Rera? Jisu awulinliè,
13 egòmbe zòdu. Konde gw' ayiriè inlè, Ifi, nt' abulio.
agali minlo g' óku' wam', adendi 26 Nla gw' anyagagi waò, Jisu awo-
14 yeno gw' ibènlò sam'. Rèti mi ngi mpèmba, av' akeva; nì' amo-
bulinlia 'nlwè, inlè, Mbòr' iedu yi gunliè yò, av' inlengi awulia, 'nlè,
15 be kaminlò ntyangò mbia yinlo, Wonganli ko nyanli; yinlo nì'
gò ntye yòdu, ndaga yinlo y' ade- 27 óku' wam'. Nì' awongìè imogi,
ndò ndè yi be takiliò kè óyòngu- av' akeva, ava waò, awulia, 'nlè,
16 nlò gòre yè. 28 Yonganli gò nyò anlwèdu. Ko-
17 Egòmbe mè ómòri w' igòmfi nì' nde nyinlo nle ntyinl' iyam' yi
aſanli, ó weliagò inlè Judas Is- njeka nyonla, yi pòvizò g' ófiwa-
18 kariot, agèndi gòr' iminis' impòlò nja w' awenge gw' inyeza sibe.
19 awulia, 'nlè, Anlwè be jivira gò 29 Ndò mi bulinlia 'nlwè, inlè, Mi
pa miè sè, ko miè nozinla 'nlwè ayonge nyènè ilònda yinlo y'
yè? Nì' avesinli waò yè agòmfi ògoli, kaò gò ntyugu mè yi be
20 mi syika yapupu ararò. Nì' avila jonga miè yò nla 'nlwè imionla,
vovo awutag' egòmb' eſia gò gw' inlongo nya Rer' iyam'.
kòtizè. 30 Waò jemba p' ówembò, w' ago-
17 Gò ntyugu nònga yi mpèmba yi gwì, agènda gò nòmba y' Ioliv.
re lèvèn fo, aſienl' inlengi gòre 31 Vovo awulinliò waò nle Jisu,
Jisu awulia, 'nlè, Ó bela 'zwè gò inlè, Anlwèdu, anlwè be kwezò
kekiza gòre 'wè gò nye ntyagò g' ófiwanj' iwam' ógwèra winlo:
18 y' ónloganlò gwì? Nì' awuliè, konde re tendò pa, inlè, M' be
'nlè, Gèndanli gò nkala gòre re- bòl' óvenjavenji ko adombe m'
kadie, ko bulinlianli yè, inlè, 32 ólemba pazanganliò. Ndò miè
Ónlènji e bulia, 'nlè, Egòmbe tòngwa pa, m' be kènda gò bò-
19 zam' z' atwenli pièrè; m' be pa- 33 syò yanli gò Galile. Nì' awinlizi
nge ntyagò y' ónloganlò gò nag' Pitàr awulinliè, 'nlè, Ja waòdu
20 wo nì' inlengi yam'. Nì' alend' w' akwezò g' ófiwanj' iwo mi
inlengi nt' azòmbiò waò nle Jisu; 34 agwezò du. Jisu awulinliè, 'nlè,
nì' agekizi waò ntyagò y' ónlo- Rèti mi bulinliò, inlè, Ógwèra
21 ganlò. Gw' arwenli nkòlò, ave- winlo, njogonli gògaga ro, ó be
gagi tu gw' inya nì' igòmfi ny' danda miè nyongo ntyarò. Pitàr
22 inlengi nì' inlèng' imbanli. Nla awulinliè, inlè, Vanganle mi aju-
gw' anyagagi waò awuli, 'nlè, wa nla 'wè, mi alandize 'wè; ye-
Rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè, ómo- nlo kè awul' inlengi yòdu.
23 ri gòre 'nlwè be kòtiza miè. Nì' 36 Vovo aſienli Jisu nla waò gò
ayenli waò ekèſ' evòlò, avakilia mbòra yi fweliò, inlè, Gèthshè-
óm' edu gò bulinliè, 'nlè, Miè, mane; nì' awulinliè inlengi yè,
24 Rera? Nì' awinliziè awulia, 'nlè, inlè, Lwanlanli tu vènlo, gò kè-
Ayè ó be duvi' ógo gò ntyèngè 37 nda miè gògò agambinla. Nì'

- awonglè Pitèr nì' awani' aʋani | wi Zèbède, avakilla gò jenl' ekèʋa
 38 nì' aʋandi. Vovo awulinliè waò, inlè, Inlinl' inyam' nyi jenl' ekèʋ' evòlò, vanganle gò juwa: riganlanl' vèno, ko bèmbaganli nla miè.
- 39 Nì' agèndiè gò bósyo kwè, avòswa ózyò wè gò ntye, agambinla, inlè, Rer' iyam', ja y' ajoliò, imogì nyinlo nyi ga viaganle avila gòre miè; ndò aranga nte bela
 40 miè ndò nte belo. Nì' aʋienliè gòr' inlengi, aluunlò waò gw' antyovinlo; nì' awulinliè Pitèr, inlè, Sambò anlw' ayolie bèmba
 41 nla miè igwèr' ifiñori? Vèmbaganli ko kambinlanli, anlwè vende kwenla gw' isyoriò: inlinla nyi re keka pa, ndò ózyòni wi
 42 re dèla. Nì' avo kèndiè nyongo yimbanli, agambinla, awulia, 'nlè, Rer' iyam', ja imogi nyinlo ny' ayolie piaganla ko mi ajonga nyò, ntondinli yo yi ga lendò.
- 43 Nì' avo bienliè aluunlò waò gw' antyovinlo, konde antyo maò m' avegagi dira. Nì' arigiè waò, avo kènda, agambinla nyongo yi ntyarò, nkambag' agamba mè-mò. Vovo aʋienliè gòr' inlengi yè, awulinlia waò, inlè, Nlanlaganli, kojowanli: vònanli, igwèra ny' atwenli, nì' Òñwa w' òma akòtizò gw' ago m' anlag' aʋe.
 46 Nlongwanli, ko 'zwè kèndanli: vònanli yè ò kòtiza miè, atwenli pièrè.
- 47 Nla gw' agambagiè, vònla Judas, òñori w' igòmi nì' aʋani, aʋienli, nì' anlag' awenge nla yè, nì' ikwara nli viso, avila gòr' iminis' 48 impòlò nì' anlero w' anlaga. Nla yè ò gòtizè aluò apenli waò elingiliò, inlè, Ayè ò be sombò miè
 49 nle yè, gòtanli yè ngwasyi. Nì' aʋienliè gòre Jisu pele awulia, 'nlè, Mbòlò, Rera, kè sombè. Nì' 50 awulinliò yè nle Jisu, inlè, Nde-
- 51 waò aralie Jisu ago, agòtè. Nla vònla, òñfiori gòre waò w' avegagi nli Jisu, alaʋinl' ògo wè, alur' òkwar' iwè; nì' agwèriè nyòngò yi minisè mpòlò, arenl' òròl wè
 52 nkwi. Vovo Jisu awulinliè, 'nlè, Winliz' òkwar' iwo gw' egòrò: konde waòdu wi kòt' òkwarà wi
 53 be jònlò nì' òkwara. Ge ò tanga 'nlè mi ayolie bambie Rer' iyam' ko yè pa miè vèno, viaganlò nì' igòmi ny' ilijon nì' ilijon mbanli
 54 s' ienjèl? Ndò irèndo yò ko twa rèti sè, inlè ga lwanle yenlo?
 55 Gw' igwèra mè Jisu awulinli anlaga, inlè, Anlwè bia nì' ikwara nli viso gò kòta miè egolanli g' òfe? Ntyugu edu mi alwanli tu nla 'nlwè, nì' njaga gò nagò y' Anyambiè, ko 'nlw' agòta miè.
 56 Ndò isaòu yinlo yòdu y' atwenli, inlè, irèndo y' ivogisi ko twa rèti. Vovo inlengi yòdu y' arigiè, awanga.
- 57 Nla waò w' agòti Jisu, w' agèndiè gòre Katefa yi minisè mpòlò, mbòra y' avegag' irèndisi nì' anlero datanla pa. Ndò Pitèr azòngiè daʋadaʋie kwanga gw' evungu zi nagò yi minisè mpòlò. Nì' ayi-
 58 nginliè, alwanla tu nli mongi w' agòti Jisu, gò jenla nte be twa.
 59 Nì' iminis' impòlò nli fiandò yòdu, w' awutag' atakwè m' inòka
 60 mi sire Jisu, gò jònlè. Ndò wi denga du, vanganle gw' aʋienl' iʋerini' imienge. Ndò avila vovo aʋienl' iyenli y' inòka imbanli,
 61 awulia, 'nlè, Òma winlo awuli, 'nlè, Miè ko sazye nagò y' Anyambiè, avò nòga yò nì' intyugu
 62 ntyarò. Nì' agumanli minisè mpòlò, awulinliè, inlè, Ò fwiniize mpongo? Igamba nyinlo nyi takiliò nle mongi sinlo g' òñwanj'
 63 iwo ande? Ndò Jisu alwanli dò. Nì' awulinliò yè nle minisè mpò-

- 10, inlè, Mi tangizo òrangò w' Anyambiè yabo, inlè, wullinlia 'zwè, ja awè nle Kraiss y' Ôfiwa
- 64 w' Anyambiè. Jisu awulinliè, 'nlè, Ifi, nt' abulio: ndò mi bulinlia 'nlwè kè, inlè, Avila vèno anlwè be jenl' Ôfiwa w' òma tu g' ògò 'nlòfmiè wi ngulu, anlwè be jenlè kè e bia gò vindi y' òròwa.
- 65 Vovo minisè mpòlò ayòkunle ngoi yè, awulia, 'nlè, Are pèdia p' Anyambiè: Azw' are nl' isyolo ande ny' iyenli? vòulanli vèno anlw' ajogió ipèdió s' Anyambiè.
- 66 Anlwè tanga sè? W' awinlizi, awulia, 'nlè, Are nl' inyanga ny'
- 67 ijuwa. Vovo aruenli waò yè igwanla g' òzyò, awòlè; nl' aǹmori w' awòlè asapòga, awulia, 'nlè, Vòginla 'zwè Kraiss, ò bólo mande?
- 69 Nl' alwanli Pitèr tu gw' igala gw' evungu: nl' aǹvienli gòre yè òfiwantò ò venginlagi nagò, awulia, 'nlè, Awè kè ò vegagi nli Jisu yi Galile. Ndò alandi gw' azyò ma waòdu, awulia, 'nlè, Mi amie
- 71 nt' akambo. Nla gw' agogwiè g' òmpòmbala, ayenliò nl' òfiwant' òǹmori, ò wulinli waò w' avegagi vovo, inlè, Winlo kè 'avegagi nli
- 72 Jisu yi Nazarèth. Nl' avo dandìè nl' òrangò, inlè, Mi ami' òma mè.
- 73 Nl' òfiwolingò viaganlò, waò w' avegagi vovo gòre, w' aǹvienli awulinliè Pitèr, inlè, Rèti awè k' òǹmori gòre waò, konde nkambinli yo yi pango miò. Vovo avakiliè gò sava, arang' irangò, inlè, Mi ami' òma mè. Nl' agògi njongonli pele. Nl' ayònginli Pitèr igamba ny' awulinliò yè nle Jisu, inlè, Njongonli gògaga ro, ò be danda miè nyongo ntyaro. Nl' agogwiè gw' igala, alenla nl' ekè-ǹ' evòlò.
- 27 Gw' ayenj' òwenja iminis' impòl, sòdu nl' anlero w' anla-
- ga w' awòndi mòndo g' òfiwanja
- 2 wi Jisu gò jònlè. Nl' agòri waò yè, agè nozinlè gòre Pontius Pilat yi guverner.
- 3 Vovo Judas ògòtizè, gw' ayenliè inlè avenli' ògara, anligi nkòndi awinliz' agòǹmi mi syika ararò gòr' iminis' impòlò nl' anlero.
- 4 awulia, inlè, Mi ayanji mbe gw' agòtizi ntyinla yi r' ògara fo. Ndò w' awul', inlè, Mèzo ande gòre 'zwè? Mèyo ndag' iyomè.
- 5 Nl' awalìè syika gò ntye gò nagò y' Anyambiè, kè kogwa; nl' agèndidè aǹvanli' òku' wèmè. Nl' awong' iminis' impòlò awonge syika mè awulia, 'nlè, Zyele kwèkwè gò fela yò gw' egara zòrunda, konde yò nl' igòlò nyi ntyinla.
- 7 Nl' awòndi waò mòndo, agòla nla yò mbòra y' òmo vangì ya yakwakwa, gw' abe m' agènda.
- 8 Yenlo mbòra mè y' aweliagò, inlè, Mbòra yi ntyinla, kwanga
- 9 nla nlenlo. Vovo arwenli rèti igamba nyi Jeremia y' òvogisi nyi bulia, 'nlè, Nl' awongi waò agòǹmi mi syika ararò, igòlò ny' òmo rangiò igòlò, ò rangiò nl' awa
- 10 wi Israël; ko waò pa mò gò kòle mbòra y' òmo vangì ya yakwakwa, ga nt' azòmbliò miè nle Rerè.
- 11 Nl' agumanli Jisu gòre g' òzyò wi guverner; nl' aǹvambi guverner aǹvambiè, inlè, Awè nl' òga w' Iju? Nl' awulinliò yè nle
- 12 Jisu, inlè, Ifi, nt' abulio. Nla gw' azozizò yè nl' iminis' impòlò nl'
- 13 anlero, e fwinnize mpougo. Vovo Pilat awulinliè, 'nlè, Ó pa jogo nte takilia waò isaòn imienge g'
- 14 òfiwanj' iwo? Ndò Jisu e fwinnizè igamba du: yenlo aǹiami guverner pòlò.
- 15 Gò ntyagò mè avegagi ntyali yi guverner gò tiginli' anlaga mbwedi mori ò vèliò waò. Nl' egòmbe

- mè w' avegagi nli mbwedi y' elu-
 17 mli ò weliagò, inlè, Barabas. Sam-
 bò gw' avegagi waò datanla pa,
 Pilat awulinli waò, inlè, Anlwè
 bela miè tiginla 'nlwè mande?
 Barabas, mbè Jisu ò fweliò inlè
 18 Krai. Konde amieni' inlè w' a-
 19 luò w' anlozinlè nli fiandi. Gw'
 avegagiè tu gw' eka z' ijèkèlia,
 òfwant' we' aròmi gòre yè awu-
 lia, 'nlè, Alwanla nli ndaga nl'
 òma w' ògòre mèwonlo, konde mi
 ajenle njuke nyenge gò nyillinò
 20 gò òfwanj' iwè nlenlo winlo. Ndò
 iminis' impòlò nl' anlero w' azyo-
 ri anlaga gò bambie Barabas, a-
 21 yònlize Jisu. Nl' awinlizi gu-
 verner awulinlia waò, inlè, Gòre
 waò aʋanli anlwè bela miè tiginla
 'nlwè mande? W' awul', inlè,
 22 Barabas. Pilat awulinli waò, i-
 nlè, Ande sambò zi be dendinla
 miè Jisu ò fweliò inlè Krai. Wa-
 òdu w' awul', inlè, E ga ʋanliò
 23 gò kros. Nl' awuli guverner, i-
 nlè, Konde sè, ndaga mbe yi re yè
 denda pa ande? Ndò w' aròngi
 viaganlò, inlè, E ga ʋanliò gò
 24 kros. Gw' ayepli Pilat inlè e de-
 nde mpongo, ndò inlè ato kwez' e-
 dungu, awong' anlingò ayòvunl'
 ago mè gw' azyò m' anlaga, awu-
 lia, 'nlè, Mi ar' ògara fo wi ntyi-
 nla y' òma w' ògòre winlo: vò-
 25 nlanli ndaga anlwè mè. Nl' awi-
 nliz' anlaga waòdu, awulia, 'nlè,
 Ntyinl' iyè yi ga lwanle gòre 'zwè
 26 nla gòr' awanl' iyazyò. Vovo ari-
 ginliè waò Barabas diènga: ndò
 azyiwi Jisu, aʋè gò banliò gò kros.
 27 Vovo isozyè si guverner s' awo-
 ngi Jisu, agènda gò fianja, alatiz'
 28 isozyè sòdu ta gòre yè. Nl' azyò-
 runli waò ingoi sè, aworiè òrògò-
 29 samba watenlatenla. Nl' anlògi
 waò kòròwa yarèndè, awela yò
 gw' ewònjò zè, nli ntòngò yi nku-
 nle g' ògo wè ònlòmìè; nl' alòʋi
 waò akotolo g' òzyò wè, azyèliè,
 awulia 'nlè, Mbòlò, Òga w' Iju.
 30 Nl' aruenli waò yè igwanla, awo-
 nge ntòngò, awòlè gw' ewònjò.
 31 Nla gw' aluò waò w' azyèliè, w'
 azyòrunl' òrògòsamba, aworiè i-
 ngoi sèmè; nl' agèndizi waò yè gò
 banliò gò kros.
 32 Nla gw' agogwi waò w' alèng'
 ònlòmìè wi Sirèn, ò weliagò inlè
 Simon; nl' aʋangati waò yè gò
 33 kumbe krosi yè. Nla gw' aʋieni
 waò gò mbòra yi fweliò, inlè, Go-
 lgotha, nyi pivia, 'nlè, Mbòra yi
 34 nkèli, w' aʋenliè ivè sògò pa nli
 ya yi nònlì gò jonga: nla gw'
 35 alembiè nyò e jìvire jonga. Nla
 gw' aluò waò w' abanliè gò kros,
 w' ageranl' ingoi sè mpungag' e-
 36 ganlò. Nl' alwanli waò tu, aʋè-
 37 mbagè vovo. Nl' aweli waò gw'
 igònlò ny' ewònjò zè ndaga y' a-
 zozizò yè tèndò pa, inlè, Winlo
 38 nle Jisu y' òga w' Iju. Aʋanliò
 kè nla yè if' imbanli, òmòri g'
 ògo 'nlòmìè nl' òmòri g' ògo 'nya-
 39 ntwe. Nla waò w' aviaganlagi w'
 arowi yè, fwazawizage wònjò yaò,
 40 awulia, inlè, Awè yi sazye nagò
 y' Anyambiè avo nòga yò nl' i-
 ntyugu ntyarò, zunginl' òku' wo-
 mè: ja awè Òfiwa w' Anyambiè,
 41 zumina avila gò kros. Egolani
 mèmò k' iminis' impòlò s' azyèliè,
 waò nl' irèndisi nl' anlero, awu-
 42 lia, 'nlè, Azunginl' aʋòri, ndò a-
 yolie sunginl' òku' wè mè. Ayè
 nl' òga wi Israël; sambò e ga zu-
 minle avila gò kros, gambèn' azw'
 43 abekeliè. Avekeli Anyambiè; e
 ga zunginlè sambò j' atondè: ko-
 nde awul', inlè, miè nl' Òfiwa w'
 44 Anyambiè. Nl' ife kè y' aʋanliò
 nla yè w' azyèliè kè nl' igamba
 mèmò.
 45 Nl' arwenli mpiri gò ntye yòdu
 avila gw' igwèra ny' òròwa agè-
 nda gw' igwèra ny' enlogòmi:

46 Nla v' igwèra ny' enlogómi aró-
ngi Jisu ni' inyó' ivólò awulia,
'nlè, Eli, Eli, lama sabakthani?
nyi pivia 'nlè, Anyambiè yam',
Anyambiè yam', ezande zi re 'wè
47 fala pa miè? Ni' awèdo góre
waò w' avegagi vovo góre gw' a-
yogió waò, w' awul', inlè, Óma
48 winlo e fey' Elias. Ni' òfiori gó-
re waò azunge kèndi nli mangò,
awong' eponj' ayónlia zò nli vine-
gèr, awela zò gò ntóngò, ayonjè.
49 Ni' awuli añori, inlè, Riga, azwè
ga yenle vendetwa Elias e bia gò
50 sunginlè. Ni' avo tóngi Jisu ni'
51 inyó' ivólò, azul' òfwei. Nla
vónla, onlamb' ózambi wi nagò
y' Anyambiè w' ayarwi imbei
mbanli avila gw' igónlò agènda
gò ntye; ni' azyugazyugi ntye,
52 ni' adó m' ayaruayarui; ni' anlu-
ngw' irónginlò, ni' ikuwa imienge
y' anlag' aña w' aluò juwa pa, y'
53 aróngwi agogwa avila gw' iróngi-
nì, ayè tóngwa pa, ayinginla gò
nkala yòrunda, awòdunlia gòr'
54 awenge. Ni' òmo vegagi gw' ewò-
njò z' isozyè nla waò w' avegagi
nla yè mbèmbage Jisu, gw' ayenli
waò isyugazyuga si ntye ni' isaón
y' arwenli, w' arienli pólò, awu-
lia, 'nlè, Giligili winlo ni' Óña
55 w' Anyambiè. Vovo avegagi k'
antó awenge mpónlaga dañada-
ñie, waò w' azóngi Jisu avila gò
56 Galile ayanjinlè. Góre waò ave-
gagi wa Mari yi Magdala, nla wa
Mari yi ngwè yi Jems nli Jòsès,
nli ngwè y' awa wi Zèbède.
57 Nla gw' arwenli nkólò añienl'
enlamí zi Arimathia, ó weliagò
inlè Jòsèf, ó vegagi k' ayèmè ònlè-
ngi wi Jisu. Ni' ayinginlè góre
58 Pilat, añambi ókuwa wi Jisu. Vo-
vo azómbi Pilat inlè wi ga vò yè.
59 Ni' awongi Jòsèf awong' ebende,
60 avinga zò ni' ivèla nyapupu, ali-
mbinla zò g' òrónginlò wèmè

òfiwonla w' aluò yè atóki wò gw'
idò: ni' agavaliè idò ivólò g' òmpò-
mbala w' òrónginlò, agèndaga.
61 Ni' avegagi vovo Mari yi Magdala
nli Mari mori, ndwanlaga tu swa-
swo ni' òrónginlò.
62 Bunya, ntyugu y' ikekiza viaga-
nì, alatanl' iminis' impólo ni'
63 Ifarisi góre Pilat, awulia, 'nlè, Re-
ra, azw' ajónginl' inlè òremisi mè-
wonlogw' avegagiè bo awul', inlè,
Ntyugu ntyarò viaganlò gambè
64 mi atóngwa. Sambò zómbia 'nlè
òrónginlò wi ga yolizò agènda gò
ntyugu yi ntyarò, inlengi yè yi
vende bia, ayufe, awulinli' anla-
ga inlè, Are tóngwa pa: ko ifwe-
m' inuunla feva viaganlò ni' idò-
65 nga. Pilat awulinli waò, inlè,
Anlw' are nli mongi bèmba: gè-
ndaganli ko jolizanli wò nte mia
66 'nlwè. Ni' agèndi waò ayoliz'
òrónginlò, añèb' elingiliò gw' idò,
alóñi' anlaga gò bèmba.
28 Syono piaganla pa, gw' ayenl'
òwenja wi ntyugu nónga yi Syo-
no, añienli Mari yi Magdala nli
2 Mari mori gò jenl' òrónginlò. Nla
vónla, arwenl' isyugazyuga si
ntyè sipólò; konde enjèl ya Rerè
y' azuminli avila g' òròwa, aña,
agavalia idò avila g' òrónginlò,
3 alwanla tu gò nyò. Ni' edidi zè,
z' avegagi g' ibamínla si njalitò-
wa, ni' ingoi sè s' avegagi pupu
4 pólò. Ni' arataminli mongi pe-
nginla arataminla ni' itia g' òñwa-
nj' iwè, arwa ga bende. Ni' aga-
mbi enjèl awulinli antó, inlè, Ari-
anli: konde mi avòrò inlè anlwè
bute Jisu, y' añanliò gò kros.
6 Azyeje vèno; konde atóngwi, ga
nt' awulè. Yògò jenlenli mbòra
7 y' anlanlagi Rerè. Ko kèndaganli
nèganèga, awulinl' inlengi yè, i-
nlè, Atóngwi avila gw' ijuwa; nla
vónlanli, e kènda gò bósyò yanli
gò Galile; gògò anlwè be jenlè:

- 8 vónlanli, mi abulinli 'nlwè. Nl' alubwi waò nèganèga avila g' òrònginlò nl' itia nli mbia mpòlò, agènda nli mangò gò bulinli inlè-
 9 ngi yè. Nla vónla, Jisu alatanli nla waò, awulia, 'nlè, Mbòlòanli. Nl' a'vieni waò, agòt' agòlò mè,
 10 azavinlè. Vovo Jisu awulinli waò, inlè, Arianli : gèndaganli ko bulinlianli awarer' iyam' inlè, wí ga gènde gò Galile, gògò wi be jenla miè.
 11 Nla gw' agèndagi waò vónla, awèwo gòre mongi pènginla w' a'vieni gò nkala, arakil' iminis' impòlò isaón yòdu y' arwenli.
 12 Nla gw' alatanli waò nl' anlero, awònde mòndo, w' avenl' isozyè
 13 syika nyenge, awulia, 'inlè, Wu-lianli', inlè, Inlèngi yè y' a'vieni' ògwèra, ayufè gw' anlanlagi 'zwè
 14 antyovinlo. Nla ja guverner ajo-
 go igamba, azwè be ponlizè, alwanliza 'nlwè njuke fo. Nl' awongi waò syika, alenda nt' anlènjìò wao. Nl' igamba mè nyl re takiliò pa gòr' Iju, kwanga nla nlè-nlo.
 16 Nl' agènd' t'gòfìl ny' inlèngi nl' ònlèngi òfìori agènda gò Galile, gò nòmba y' areviò waò nle Jisu.
 17 Nla gw' ayenli waò yè w' azavinlè, ndò awèwo w' alòvè mpaga.
 18 Nl' a'vieni Jisu agamba nla waò, awulia, 'nlè, Ngulu yòdu g' òròwa nla gò ntye yi re pò pa miè.
 19 Sambò gèndaganli ko nènjanli' anlongo mòdu, a'vaptaiza waò gw' ina nya Rerè nl' Ófìwanla nl' Inlinl' I'vía : nlènjaga waò gò bandaminl' isaón yòdu y' azòmbi miè 'nlwè : nla vónla, mi are nla 'nlwè egòmbè zòdu kwanga gò be sule ntye.

NTYANGÔ MBIA YI MARK.

1 Ipakilia si ntyangô mbia yi Jisu
2 Krais y' Ôfiwa w' Anyambiè.
 Ga nt' ar' igamba nyi re tëndò pa
 gw' ezangò z' Esaia y' òvogisi, i-
 nlè, Vónla mi tòm' igendi nyam'
 gò bósýò yo ò be kekize mponlo
3 yo; Inyóì ny' óma utóngaga gw'
 itòve, inlè, gekizani mponlo ya
 Rerè; vanganl' imponlo sè góre.
4 Añienli Jan mbaptaizaga gw' itò-
 ve, nli nkambinlag' ibaptaiza s'
 ikalwa s' òrèfíia gw' inyeza s' ibe.
5 Nl' agèndi góre yè ntye yi Judia
 yódu nla waò wi Jerusalèm waò-
 du, añaptaizò nle yè g' ólovi wi
6 Jordan mèmag' ibe saò. Nli Jan
 avegagi boriò pa nl' ingoi s' imia
 y' inyama, nl' òtumba w' ebanda
 g' òn' iwè; nl' anyagagiè isaka-
7 mpazyò nl' onlèmbè w' iga. Nl'
 agambinlagiè, inlè, Be bia gò nyu-
 fí' iyam', òm' òmpòlò viaganlò
 nla miè, ò re mi azye nl' inyanga
 nyi dèmbia avurunl' igoli y' i-
8 ntyózyò sè. Miè, mi añaptaizi
 'nlwè nl' anlingò, ndò ayè be ba-
 ptaiza 'nlwè nl' Iulinl' Ivía.
9 Nl' arwenli gw' intyugu mèsò-
 nlo, inlè, Jisu añienli avila gò Na-
 zarèth yi Galile, añaptaizò nle Jan
10 gò Jordan. Nl' aralwiè pele avila
 gw' anlingò, ayenl' òròwa nu-
 ngwa pa, nl' Inlinla g' ibembe,
11 nsuminlaga góre yè. Nl' añienl'
 inyóì avila g' òròwa, inlè, Awè nl'
 òfiwani' iyam' ò tondò miè, mi
12 jenl' imbia góre 'wè. Nl' agèndi-
 zò yè pele nl' Inlinla agènda gw'
13 itòve. Nl' avegagiè gw' itòve agò-
 mí m' intyugu anlai nsyoriagò

nle Satan, alwanla nl' inyafia s'
 iga. Nl' ienjèl s' ayanjinlè.
14 Jan felò pa gò ntyògò, añienli
 Jisu-gò Galile, nkambinlage ntya-
15 ngò mbia y' Anyambiè. Awulia,
 inlè, Egòmbe z' asyiñi, nl' inlo-
 ngo ny' Anyambiè ny' atwenli
 pièrè; galwanli, ko bekelianli
 ntyangò mbia.
16 Nla gw' aviaganliè g' ózyègè, w'
 eliñva zi Galile, ayenli Simon nli
 Andru òfiworerè wi Simon mpun-
 ngag' elòña gw' eliñva, konde w'
17 avegag' iyónlisi yi vèrè. Nl' awu-
 linliò waò nle Jisu, inlè, Zóngan-
 nli miè, ko miè pang' anlwè ilu-
18 risi y' anlaga. Nl' arigi waò lòv'
19 iyaò pele, azòngè. Ayè kènda pa
 gò bósýò kwè, ayenli Jems yi
 òfiwa wi Zèbède, nli Jan òfiworer'
 iyè, waò kè gw' elende nsongage
20 lòva. Nl' aweliè waò pele; nl'
 arigi waò rer' iyaò Zèbède gw'
 elende ayè nl' anlaga' iwè, azòngè.
21 Nl' ayinginli waò gò Kapèrnaum,
 nla gò ntyugu yi Syonlo ayinginli
 pele gò nagò yi syonlo, anlènja.
22 Nl' añaiani waò inènj' isè, konde
 anènji waò g' óma w' inyanga,
23 nl' aranga g' irèndisi. Avegagi
 gò nagò yaò yi syonlo òm' ò vega-
 gi nl' inlinla ny' isyèkè; nl' arò-
24 ngiè, awulia, 'nlè, Ezande zi re
 'zwè nla 'wè, Jisu yi Nazarèth? ò
 re bia pa gò jiliz' azwè? Mi avòrò
 'wè, òm' orunda w' Anyambiè.
25 Nl' azèmbiò nyò nle Jisu, inlè,
 Lwa do, ko kogwa avila góre yè.
26 Nl' azunji iulinla ny' isyèkè azu-
 njiè, arònga nl' inyò' ivòlò, ago-

- 27 gwa avila gôre yè. Nl' affiami waôdu, ko waô bambianla, awulia, 'nè, Ôsaôn nde winlo? Inè-nj' ijônla nde sinlo? Konde e sômbia nl' inyanga, vangani' anlinna m' isyèkè, ko mô joginlô yè.
- 28 Nl' azungi kènd' elumfi zè gô ntye yi Galile yôdu vingôvingô.
- 29 Gw' agogwi waô gô nagô yi syonlo, w' ayinginli pele gô nagô yi Simon nli Andru, waô nli Jems
- 30 nli Jan. Nli ngwè y' ôñwantô wi Simon avegagi bu nl' ifwi; nl' awulinli waô yè pele g' ôñwanj'
- 31 iwè. Nl' aÿienliè, agôtè g' ôgo, anlongunliè; nl' alubw' ifwi gôre yè pele, nl' ayaujinliè waô.
- 32 Nla gw' arweni nkôlô, gw' avôswi nkômbè, w' aÿagi gôre yè waôdu w' avegagi nl' inkanli nla waô w' avegagi nl' anlinl' ambe.
- 33 Nli nkala yôdu y' avegagi datanla
- 34 pa ta gw' igugi. Nl' aÿingid' awe-nge arômb' aulinl' ambe aÿenge; ndô e jévir' anlinl' ambe kamba, konde m' amienliè.
- 35 Nl' ibanga, ntye mpiri anlongwi, agogwa, agènda gô mbôra yi ntyoria, agambinla gôgô. Nl' azôngiô yè nle Simon nla waô w' avegagi nla yè. Gw' alèngi waô yè w' awulinliè, inlè, Anlaga waôdu
- 36 wi buto. Nl' awulinliè waô, inlè, Ôvirôanli gw' inkal' ifñori, ko miè kambinla gôgô kè; konde mi
- 37 aÿienli ntinla mè. Nl' agambinlagiè gw' inagô saô si syonlo gô Galile yôdu, arômbag' anlinl' ambe.
- 38 Nl' aÿienli gôre yè ôma w' egolanli, nkwenlage nkolo, alôv' akotolo, awulinliè, 'nè, Ja w' ajivira,
- 39 awè ko tôliza miè. Nl' avôginli Jisu avôginlè, anyonyunl' ôgo, aÿatè, awulia, inlè, Mi ajiviri;
- 40 rôla. Nl' alubwi egolanli gôre yè
- 41 pele, ko yè tôla. Nl' azômbiè yè pôlô, awinlizè pele, awulinliè niè,
- 42
- 44 Vônla, awulinli ôm' edu mpongo: ndô gènda ko tuminliè minise ôku' wo, ava gw' ijombunl' iso, ya y' azômbiô nli Môsès, g' atakwè
- 45 gôre waô. Ndô agogwi, avakillie kamba pôlô, amiezag' igamba; yenlo Jisu e jollie fo jinginla gô nkala gô bwi, ndô avegagi gw' igala gw' imbôra s' itôve; nl' aÿi-agag' anlaga gôre yè avila nkôv' iedu.
- 2 Avo jinginliè gô Kapèrnaum intyugu sinyèwo piaganla pa; nl' ayoganliô, inlè, are gô nagô.
- 2 Nl' azungi datanl' awenge; yenlo arwenl', inlè, pegaga mbôra nyè-nlè, vanganle gw' igugi; nl' agambinliè waô igamba. Nl' aÿienli waô gôre yè, mbagag' ôm' ô vegagi juwa p' awogo, twanlô pa
- 4 nl' anlaga' anlai. Nla gw' avegagi waô wi dènge ngulu yi syusya pièrè nla yè g' ôñwanja w' anlaga, w' arômb' ôñwanjafwanja gô mbôra y' avegagô ndè; nla waô pôdunla pa wô w' azyônli ôdô w'
- 5 anlanliô ôm' ô yuwi awogo. Gw' ayenli Jisu ibekeli' saô awulinli ôm' ô yuwi awogo, inlè, Ôñ' wami, ibe so s' anyezô. Ndô avegag' irèndisi imièwo vovo tugetu; nl' avikiliagi waô gw' irèñ' iyaô,
- 7 inlè, Winlo e kamba yenlo sè? E pèdi' Anyambiè: Mande ko nyez' ibe kaô Anyambiè dadiè?
- 8 Nl' amienli Jisu pele g' ôrèñ' iwè, inlè, wi pikilia yenlo gw' irèñ' iyaô, awulinlia waô, inlè, Anlwè pikili' isaôn yinlo gw'
- 9 irèñ' iyanli sè? Eza zi're dela nle zi; gô bulinli ôm' ô yuwi awogo, inlè, Ibe so s' anyezô, ge gô bulia, 'nè, Nlongwa, rômbinl' ôdô wo, ko kènda? Ndô gô mieza 'niwè, inlè, Ôñwa w' ôma are nli ngulu gô ntye yinlo gô nyez' ibe; awulinliè ôm' ô yuwi
- 11 awogo, inlè, Mi bulinli, inlè,

- 12 nlongwa, rōmbinl' òdò wo ko kè-ndaga gò nag' wo. Nl' anlongwè pele, arōmbinl' òdò wè, agogwa gw' azyò ma waòdu; ko waò mama pòlò, azuminli' Anyambie, awulia, inlè, Azwè pa jenla yenlo nli mori.
- 13 Nl' avo kogwè, agènda g' òzamba w' eliṽa; nl' aṽienli anlaga waòdu gòre yè, nl' anlèngiè waò.
- 14 Nla gw' aviaganliè, ayenli Levi òfiwa wi Alfus, are tu gò nagò yi mpagò; nl' awulinliè yè, inlè, Zònga miè; nl' agumanliè, azòngè. Nl' arwenl', inlè, avegagi tu gw' inya gò nag' wè nl' ipublikan' sinyenge nl' anlag' aṽe w' alwanli tu nli Jisu nl' inlèngi yè; konde w' avegag' awenge.
- 16 Nl' azòngi waò yè. Nl' irèndisi nl' Ifarisi gw' ayenli waò yè e nya nl' ipublikan' nl' anlag' aṽe, w' awulinl' inlèngi yè, inlè, E nya nli jonga nl' ipublikan' nl' anlag' aṽe sè? Nla gw' ayogiò Jisu awulinli waò, inlè, waò wi re mbiambiè wi zye nl' isyolo ny' òganga, ndò waò wi re nl' inkanli. Mi bia gò fey' agòre, ndò aṽe.
- 18 Nl' inlèngi yi Jan nl' Ifarisi w' avegagi mpengag' esyònge; nl' aṽienli waò gòre yè, awulinliè, inlè, Ande zi re 'nlè inlèngi yi Jan nla y' Ifarisi yi pengag' esyònge, ndò inlèngi yo yi penga du?
- 19 Nl' awulinliè waò nle Jisu, inlè, Mongi w' ijòmbanla waò ko peng' esyònge gò par' ònlòfiè wi jòmba ula waò? Ólingò wi re waò nl' ònlòfiè wi jòmba, w' ayolie peng' esyònge. Ndò intyugu si bia si be bonginlò waò òm' ò jòmba, gambènè w' apeng' esyònge gò ntyugu mè. Zyel' òm' ò tum' elifimè z' ònlamb' òfiwonla gò ngol nungu; azya nlonlo elifim' ezonla zi bonginl' ònlamb' òlungu, k'
- 22 ijòkwa penda. Zyel' òma kè ò jir' iv' inyonla gw' imbute inungu si banda; azya nlonlo ivè nyi jònl' imbute, k' ivè jiranla, nl' imbute bundakanla. Ndò iv' inyonla nyò ga yirò gw' imbut' inyonla.
- 23 Nl' arwenl', inlè, aviaganli gw' intyaga s' imba gò ntyugu yi Syonlo; nl' avakil' inlèngi yè gò dul' imba gw' agèndagi waò. Nl' awulinliè yè nl' Ifarisi, inlè, Vònla, wi deuda gò ntyugu yi Syonlo ndaga yi re yi zyele kwèkwè sè? Nl' awulinliè waò, inlè, Aniwè pa tangunla nli mori nt' alendi David gw' ayeliè, ayogo njanla, ayè nla waò w' avegagi nla yè? Nt' ayinginliè gò nagò y' Anyambiè gw' avegagi Abiathar minise mpòlò; anyè mpèmba yi dòṽinlò yi re yi zye kwèkwè gò nyò kaò nl' iminisè, ava kè waò w' avegagi nla yè. Nl' awulinliè waò, inlè, Syonlo y' avanginlò anlaga, arang' anlaga w' avanginlò Syonlo. Yenlo re Ófiwa w' òfiwa ayè nl' ònlivi wi Syonlo kè.
- 3 Nl' avo jinginliè gò nagò yi Syonlo; nl' avegagi gògò ònlòfiè nl' ògo juwa pa. Nl' aṽembagi waò yè vendetwa e be jingè òwenja 3 wi Syonlo, ko waò sozizè. Nl' awulinliè òm' ò vegagi nl' ògo juwa pa, inlè, Gumanla gòre gò 4 garegare. Nl' awulinliè waò, inlè, Re kwèkwè gò ntyugu yi Syonlo gò dende mbia, ge gò dende mbe? gò sunginl' emènto, ge gò jònla? Ndò w' alwanli do.
- 5 Nl' avònlè waò vingòvingò nl' egunlu, njenlag' ekeṽa g' òfiwanja wi njolinli y' irèfm' iyad; nl' awulinliè òma mè, inlè, Nyonyunl' ògo wo; nl' anyonyunliè wò, 6 nl' arwenl' ògo mbiambiè. Nl' agogw' Ifarisi, awònde mòndo g'

- òfiwanj' iwe pele waò nli mongi
 wi Hèrod, nt' are waò ko jònè.
- 7 Nl' agèndagi Jisu nl' inlèngi
 yè agènda gw' eliṽa; nl' azòngi
 anlag' awènge avila gò Galile nl'
- 8 avila gò Judia, nl' avila gò Jerusa-
 lèm, nl' avila gò Idumea, nl' avila
 gò ntye mori yi Jordan, nla waò
 vingòvingò Sidon nli Tirus, anla-
 g' awènge gw' ayogiò waò isaòn
 impòlò y' alendiò ndè w' aṽienli
- 9 gòre yè. Nl' awulinliè inlèngi
 yè, inlè, elende zi ga venginlè g'
 òfiwanja w' iparanla s' anlaga, wi
- 10 vende bangatiè. Konde aluò aji-
 ng' awenge; yenlo aṽangati waò
 yè gò bwatè, waòdu w' avegagi
- 11 nl' inkanli. Nla waò w' avegagi
 nl' anlina m' isyèkè, gw' ayenli
 waò yè, w' avòswi g' òzyò wè,
 arònga, inlè, Awè nl' Òfiwa w'
- 12 Anyambiè. Nl' alegiè waò pòlò,
 13 inlè, w' avangè miò. Nl' avandiè
 gò nòmba, awella gòre yè waò w'
 aṽelò ndè. Nl' aṽienli waò gòre
- 14 yè. Nl' alòṽiè igòmfi nl' aṽanli
 inlè, wi ga lwanle nla yè ko yè
- 15 tòfia waò gò kambinla, nla gò
 dwanla nli ngulu yi jing' inkanli
- 16 nla gò tòmbe' anlil' ambe. Nl'
 17 aṽètiè Simon inlè Pitàr. Nli
 Jems y' òfiwa wi Zèbède nli Jan
 y' òfiworerè wi Jems; aṽètiè waò
 inlè, Bòauèrgès, nyi pivia, inlè,
- 18 Awa wi njali-tòwa. Nli Andru,
 nli Filip, nli Bartolomiu, nli
 Matiu, nli Tomas, nli Jems y'
 òfiwa wi Alfius, nli Tadius, nli
- 19 Simon Zelòtis, nli Judas Iskariot
 ò gondiè kè.
- 20 Nl' ayinginli waò gò nagò. Nl'
 avo datani' anlaga parapara, ye-
 nlo wi jolia, vanganle gò ny'
- 21 inya. Nla gw' ayogiò mongi yè
 w' agèndi gò kòte; konde w'
- 22 awuli' nle, aperò nl' ògu. Nl'
 irèndisi y' azuminli avila gò Jeru-
 salèm w' awul' inlè, Are nli
- Bèlzebul, nla inlè, E tòmbe' anli-
 nl' ambe, vo òvanginli w' anlil'
 23 ambe. Nl' aweliè waò awulinli
 waò nl' inkògò inlè, Satan ko
- 24 jolie tòmbe Satan sè? Nla ja
 inlongo ny' akeranla nyòmè, inlo-
 25 ngo mè ny' ayolie kumanle. Nla
 ja nagò y' akeranla yòmè, nagò
- 26 mè y' ayolie kumanle. Nla ja
 Satan akumanli gò sir' òku' wè-
 mè, ageranla, ayolie kumanle,
- 27 ndò are nli ntyai. Zyel' òm' ò re
 ko jinginla gò nagò y' òma wi
 ngulu, agwèr' igumb' inyè, kaò
- adònge kòr' òma wi ngulu, ga-
 28 mbenl' akwèrenag' wè. Rèti mi
 bulinli' anlwè, inlè, Ibe sòdu si
 be nyezò awa w' anlaga nl' ipèdia
- 29 si pèdia waò Anyambiè; ndò òm'
 edu ò be pèdia Inlinl' Iṽia, azye
 nl' inyezò gò konlako, ndò ar'
- 30 ògara w' ibe sapèkèpèkè. Konde
 w' awul' inlè, are nl' inlinl' iṽe.
- 31 Nl' aṽienli ngi yè nl' awarer'
 iyè; nl' agumanli waò gw' igala,
 aròfia gòre yè gò feyè. Nl' anla-
 32 ga w' avegagi tugetu gòre yè vi-
 ngòvingò; nl' awulinli waò yè,
 inlè, Vònla ngi yo nl' awarer'
- 33 iyo wi buto gw' igala. Nl' awi-
 nliziè waò, inlè, Ngi yam' mande,
 nl' awarer' iyam' wa mande?
- 34 Nl' avònlè waò w' avegagi tuge-
 tu gòre yè vingòvingò, awulia,
 inlè, Vònanli ngi yam' nl' awa-
 35 rer' iyam'. Konde òm' edu ò
 dende ntòndinli y' Anyambiè,
 ayè nl' òfiworer' iyam' ònlòmie,
 nl' òfiworer' iyam' òfiwantò nli
 ngi yam'.
- 4 Nl' awo pakiliè gò nènja g' òza-
 mba w' eliṽa; nl' alatani' anlag'
 awènge gòre yè; yenlo agwenli
 gw' elende, alwanla tu gw' eliṽa;
 nl' anlaga waòdu w' avegagi gò
- 2 ntye g' òzamba w' eliṽa. Nl'
 anlènjiè waò isaòn imienge nl'
 inkògò, awulinlia waò gw' inenj'

- 3 isè, inlè, Vòganliónli, Vónla, ònyènyisi agèndi gw' nyènya.
- 4 Nl' arwenl' inlè, gw' anyènyidè, ilònd' imièwo y' avòswi gò mponlo; nl' avienl' inyonli anya yò.
- 5 Nl' imièwo y' avòswi gw' imbòra s' adò si re si pegaga nl' òroi òfiwenge; nl' azungi fweli yò, konde yi pegaga nl' òroi òfiwenge.
- 6 Nla gw' arongwi nkómbe y' avezyò, nl' ayòmi yò, konde yi pegaga nl' òramba. Avòsw' imièwo kè gw' arèndè: nl' avòfmi arèndè, araga yò, ko y' avanl' ilònda.
- 8 Nl' avòsw' imièwo g' òroi òmbia, ayanl' ilònda, mpòmaga nli mpendaga, ko yò janla, òfiori agòfmi ararò, nl' òfiori agòfmi òròwa, nl' òfiori nkama. Nl' awulidè, inlè, Ayè ò re nl' aròl gò jogo, e ga yogo. Gw' avegagidè anka, waò w' avegagi nla yè nl' igòfmi nl' avànli, nl' avambiè nkògò mè. Nl' awulinliè waò, inlè, Anlw' are pò p' òsaòn w' iyumbunlò w' inlongo ny' Anyambiè: ndò gòre waò wi re gw' igala, isaòn yòdu yi dendò
- 12 nl' inkògò; inlè, gw' ijenla wi ga yenle, ko w' azyilia; nla gw' ijogo wi ga yogo, ko w' agòtiza; wi vende kalwa ko waò nyezò.
- 13 Nl' awulinliè waò, inlè, Anlwè pa miè nkògò yinlo? Anlwè be
- 14 mi' inkògò sòdu sè? Ònyènyisi e nyèny' igamba. Winlo nle waò gò mponlo, wi nyènyò igamba, nla waò jogo pa, Satan e bia pele, aròmb' igamba ny' anyènyò gòre
- 16 waò. Egolani mèndò kè, winlò nle waò w' anyènyò gw' imbòra s' adò, wi re waò jogo p' igamba, wi bonga nyò nli mbia. Ndò wi zye nl' òramba; ndò wi re v' òfiwolingò. Avila vovo, gò bie njuke ge ikombizò g' òfiwanja w'
- 18 igamba, nèganèga wi kwezò. Nl' affiori nle waò wi nyènyò gw' arèndè; Winlo nle waò wi re jogo
- 19 p' igamba, ko affandi mi ntye, nl' itemiza s' anliva nl' ògasyò wi ya yènlè, jinginla, arag' igamba ko ny' ayanl' ilònda. Winlo nle waò w' anyènyò g' òroi òmbia, wi re wi jogo igamba awonga nyò, ayanla k' ilònda, òfiori agòfmi ararò, nl' òfiori agòfmi òròwa, nl' òfiori nkama.
- 21 Nl' awulinliè waò, inlè, Òjò wi bagò gòsòlizò gw' egara, ge g' òdòlòngò w' òdò? nl' aranga gò felò
- 22 g' òfiwanga w' òjò? Konde zyel' òsaòn jumbunlò pa wi re w' amiezò, ge òsaòn wi ntyoria wi re w' awòfiwe g' òzange. Jog' òm' edu are nl' aròl gò jogo, e ga yogo.
- 24 Nl' awulinliè waò, inlè, Vandaminlanli nte jogo 'nlwè. Egenlizò zi kenlizò nle 'ulwè, zi be kènlizò gòre 'nlwè; nl' anlwè be pò viagaulò. Konde ayè ò re dèuga pa e be pò; ndò ayè ò re azyele, vanganl' eza zi re nla yè, zi be bonginlò yè.
- 26 Nl' awulidè, inlè, Yenlo r' inlongo ny' Anyambiè ga nt' are ja
- 27 òm' ò bènl' ilònda gò ntye, ko yè nanla, anongw' ògwèra, nl' òfia-nda, k' ilònda tuwunla, avòfia, nt' are yè amia. Ntye yi janl' ilònda yòmè, gw' alònga ijavi, avila vovo ambongi, nl' avila vovo antyo ayoli gw' ambongi.
- 29 Ndò gò jol' antyo, e tòmb' òkwara gògò pele; konde egòmbe zi tenla z' asyivi. Nl' awulidè, inlè, Azwè be tev' egolanli z' inlongo ny' Anyambiè sè? ge azwè be kolania
- 31 nyò nli nkògò ndè? Nyi re g' intyo nyi mutard, nyi re gò bènlò nyò gò ntye, nyi r' inyangò viaganlò nl' ilònda yòdu yi re gò ntye. Ndò ja ny' abèulò nyi pòfia, arw' ezom' evòlò viaganlò nl' òwongw' edu, aweli' ampore ampòlò; yenlo inyonli s' òròwa ko dwanla gw' iviri nya zò.

33 Nl' agambinliè waò igamba nl' inkògò sinyenge ga sinlo, nt' are
 34 waò ko jolie jogo. Ndò e kamba du nla waò nkògò fo, ndò gw' avegagi waò anka, avèngunl' isaòñ
 35 yòdu gòr' inlèngi yè. Nl' òwenja mèmò, gw' arwenli nkòlò, awulinli waò, inlè, Azwè ga lalienli gò
 36 ntye mori. Nla gw' arigi waò anlaga, w' awongiè nt' avegagiè gw' elende. Nl' avegagi kè nla
 37 yè lende yènlè. Nl' arwenli ògul' òmpòlò; nl' awòlagi keva gw' elende, yenlo elende z' aro jònlì'
 38 nl' anlingò. Nl' ayèmè avegagi gw' atinla, nlanla pa gw' inanlò. Nl' ayèmi waò yè, awulinliè, inlè, Ònlenji, ò zye nl' isyolo ja zw'
 39 apera? Nl' anlongwè, aleg' òmpunga, awulinliè mbenle, inlè, Lwa do, vonlare; nl' ayèk' òmpunga,
 40 alimbini' òdèmb' òmpòlò. Nl' awulinliè waò, inlè, Anlwè tia
 41 sè? Anlwè par' ibekelia fo? Nl' arienli waò pòlò, awulianla, inlè, Winlo mande sambò? ò re vanganl' òmpunga nli mbenle yi joginlò yè?
 5 Nl' avienli waò gò ntye mori y' 2 eliḡa gò ntye yi Gerasa. Nla gw' azumiè avila gw' elende, alatanli pele nl' òm' ò vili gw' abe, ò vegagi nl' inlinla ny' isyèkè.
 3 Ò vegagi nl' ezigi zè gw' abe; e jolie kòrò nl' òm' edu kè, vanga
 4 nle nl' azungakanlò. Konde nyongo sinyenge alud akòriò nl' igòrò nl' azungakanlò; kè taḡ' azungakanlò, ayònl' igòrò: pegag' oma kè nli ngulu yi kevé.
 5 Nl' egòmbe zòdu, ògwèra nl' òmianla, avegagi gw' abe nla gw' inòmba, ntòngaga nli mbonjag' òku'
 6 wè nl' adò. Ndò gw' ayenliè Jisu davadavie, avuli mangò, avuranla
 7 mbè gòre yè. Nl' aròngiè nl' inyò' ivòlò, awulla, 'nlè, Ezande zi re miè nla 'wè, Jisu Òfiwa w'

Anyambiè y' igònlò mè; mi tangizo òrangò nl' Anyambiè, inlè,
 8 ayenliè miè azyingò. Konde awulinliè, 'nlè, Aw' inlinla ny' isyèkè, gogwa gòr' òma winlo.
 9 Nl' awulinliè, inlè, In' inyo mande? Nl' ayiviriè yè, inlè, In' inyam' nle Lijon, konde azw' ar'
 10 awenge. Nl' agwenliè yè nkolo pòlò, inlè, E ga rig' aròmbe waò
 11 avila gò ntye mèyo. Nl' avegagi vovo gò nòmba ip' ivòlò ny' ingòa
 12 ny' anyagagi. Nl' agwenli waò yè nkolo, inlè, Ròm' azwè gw' ingòa ko 'zwè jingina gò sò.
 13 Nl' ayiviriè waò pele. Nl' agogw' anlinla m' isyèkè, ayi-
 nginla gw' ingòa; nl' ayiranl' ipa nli mangò, azuminle mbòra y' òlòlòwa, agènda gw' eliḡa, vo
 ntangò yi ntosen mbanli; nl'
 14 ayuwi sò gw' eliḡa. Nla waò w' anyezagi sò, w' awangi, arakilia igamba gò nkala nla gw' impin-
 di; nl' avienli waò gò jenle
 15 ndaga y' arwenli. Nl' avienli waò gòre Jisu, ayenl' òm' ò vegagi nl' anlinl' ambe, are tu, bo-
 riò pa, nl' ògu wè mbiambiè; inlè ayè ò vegagi nli lijon; nl'
 16 arienli waò. Nla waò w' ayenli, w' arakili waò nt' arwenli gòr' òm' ò vegagi nl' anlinl' ambe,
 17 nla g' òfiwanja w' ingòa. Nl' avakili waò gò kwenlè nkolo, inlè, E ga lubwe avila gò ntye
 18 yaò. Nla gw' agwenliè gw' elende, òm' ò vegagi nl' anlinl' ambe, agwenlè nkolo inlè e ga
 19 lwanle nla yè. Ndò e jivirè, ndò awulinliè, inlè, Gènda gò nag' wo
 nla gòre mongi yo, ko takilia waò nt' are 'wè dendinlò pa nle Rerè, nli nt' avòginlè 'wè. Nl' agè-
 ndiè, avakille mieza gò Dèkapòlis isaòñ impòlò y' alendinliò yè nle Jisu; nl' aḡiam' anlaga waò-
 du.

- 21 Nla gw' alali Jisu ni' elende gò ntye mori, alatanl' anlag' awenge gòre yè. Ni' avegagiè g' òzamba
- 22 w' eliŵa. Aŵienl' òŵiori w' ivanginli yi nagò yi Syonlo, in' inyè ny' aveliagò, inlè, Jairus; nla gw' ayenliè yè, avòswi gw' agò-
- 23 lò mè. Agwenle nkolo pòlò, awulia, inlè, Òŵwanl' iyam' òŵwanlò atwe pièrè ni' ijuwa; òvirò, ko tali' ògo wo gòre yè, ko yè
- 24 tòla, alwanla bo. Ni' agèndiè nla yè; ni' azòngiò yè ni' anlag' awenge; ni' aŵangati waò yè.
- 25 Ni' òŵiantò ò yiranlagiò, nle ntyinla v' igòmi ny' impuŵia ni'
- 26 impuŵi' imbanli, ò luò asindinli pòlò ni' agang' awenge, averize yom' iyè yòdu, ko aròla du, ndò
- 27 nkanli y' aliri, ndiraga, gw' ayogiò yè g' òŵwanja wi Jisu, aŵienli gò nkondo gò nyuŵi' iyè
- 28 awate ngoi yè. Konde awuli, 'nlè, Ja mi abwata, vanganl'
- 29 ingoi sè, gambè mi atòla. Ni' arenl' ijiranla si ntyinl' iyè pele; ni' amienliè g' òku' wè inlè, ajingiò avila gò nkanli mè. Nli
- 30 Jisu ayèmè amienli pele, inlè, ngulu y' akogwi avila gòre yè; ni' awizè gòr' anlaga awulia, inlè,
- 31 Ò bwat' ingoisam' mande? Awulinliò yè ni' lulèngi yè, inlè, Ò jenle nkondo yi bangatio, ko 'wè bulia, inlè, Ò bwata miè mande?
- 32 Ni' avònlè vingòvingò gò jenl' òm' ò lendi ndaga mè. Ndò òŵwantò arienli, arataminla, mi-agage ndaga y' arwenli gòre yè, ko yè bia, avòswa g' òzyò wè
- 34 awulluliè òrèti wòdu. Ni' awulinliè yè, inlè, Òŵwanl' iyam', ibekeli' so s' atòlizo; gèndaga ni' affènjà, ko dwanla tòla pa avila gò nkanli yo.
- 35 Gw' agambiè nlo, aŵienl' anlaga avila gò nagò y' òvanginli wi nagò yi Syonlo, awulia inlè,
- Òŵwanl' iyo ajuwi; ò pe syokoli'
- 36 Ònlènji sè? Ndò Jisu e pa bong' igamba ny' agambiò: ndò awulinli òvanginli wi nagò yi Syonlo,
- 37 inlè, Aria, vekelia dadìè. Ndò e jévir' òm' edu sòngè, kaò Pitèr nli Jems nli Jan y' òŵwongwè
- 38 wi Jems. Ni' aŵienliè gò nagò y' òvanginli wi nagò yi Syonlo; ni' ayenliè edungu ni' anlaga
- 39 ndenlag' edingò evòlò. Nla gw' ayinginliè awulinli waò, inlè, Ezande zi panga 'nlwè nyongole, alenla? òŵwanla e pa juwa, ndò
- 40 e nanla. Ni' azyèli waò yè. Ndò ayè kogunlia p' anlaga waòdu, awongi rerè nli ngwè y' òŵwanla
- 41 nla waò w' avegagi nla yè, ayuginla gò mbòra y' avegagi òŵwanla. Ni' agòtìè ògo w' òŵwanla, awulinliè, inlè, "Talitha Kumi," nyò bengunlò pa nyi re, 'nlè, Iessa, mi bulinli, inlè, ulongwa.
- 42 Ni' anlongw' isesa pele agènda, konde avegagi igòmi ny' impuŵia ni' impuŵi' imbanli g' ònlero wè;
- 43 ni' aŵiami waò aŵama pòlò. Ni' azòmbiè waò pòlò inlè ny' amiò ni' òm' edu; ni' awuliè, inlè, E ga vò eza zi nya.
- 6 Ni' alubwè vovo aŵia gò ntye yèmè; ni' azòngiò yè ni' inlèngi
- 2 yè. Nla gw' azyiŵi ntyugu yi Syonlo, avakili gò nènja gò nagò yi Syonlo, ni' awenge gw' ayogiò waò yè, w' aŵiami awulia, 'nlè, Isaòu yinlo yi re ni' òma winlo y' avili gwi? Ni' imia nde sinlo si re yè pò pa ni' ijanja si ngulu nde
- 3 sinlo si dendò ni' ago mè? Winlo arang' òkengekenge, òŵwa wi Mari, ni' òŵworerè wi Jems, nli Jòsès, nli Juda, nli Simon? Ni' awarer' iyè antò wi zye ni' azwè vè-nlo? Ni' agwezyò waò g' òŵwanj' iwè. Ni' awulinliò waò nle
- 4 Jisu, inlè, Òvogisi e pa dwanl' òlubò fo kaò gw' inlongo nyèmè

nla gô mbuŵe yèmè nla gô nag'
 5 wèmè. E jolle janj' ijanja si ngu-
 lu vovo kè, kaò gô tal' ago gôr'
 6 anlag' awèwo w' avegagi n' inka-
 nli, ayinga waò. Nl' affiamè g'
 ôŵwanja w' itòavekeli' saò, Nl'
 agèndagiè gw' inkala vingòvingò
 nlenjaga.
 7 Nl' aweliè igòŵni n' aŵanli ava-
 kilia gô tóma waò aŵanli, aŵanli,
 ava waò ngulu gôr' anlinla m'
 8 isyèkè gô tómba mò. Nl' azò-
 mbiè waò, inlè, w' awong' ezoma
 g' ògèndo kaò ntóngò dadiè; ara-
 nga mpèmba, ge puka, ge syika
 9 gw' itumb' iyaò. Ndò wi ga gènde
 n' intyòzò: w' awonga kè kòtò
 10 mbanli. Nl' awulinliè waò, inlè,
 Mbòr' iedu yi be jinginiò 'nlwè
 gô nagò, lwanlanli vovo, kaò a-
 11 nlw' adubwa gô mbòra mè. Nli
 mbòr' iedu yi re wi pa bonga
 'nlwè, ge pòganliò 'nlwè, gô du-
 bwa 'nlwè vovo, zaganli ntyèngè
 y' intyòzyò sanli gô dwanl' ata-
 12 kwè gô sira waò. Nl' agèndagi
 waò agambinla, inlè, anlaga wi
 13 ga galwe. Nl' aròmbi waò anli-
 n' ambe amenge, agil' awengè
 w' avegagi n' inkanli agali, ayi-
 nga waò.
 14 Nl' ayogiò Hèrod y' òga g' ôŵwa-
 nj' iwè, konde in' inyè ny' aluò
 ny' ajagayagi, awulia, inlè, Jan
 yi Baptist are tóngwa pa avila
 gw' ijuwa; yenlo ijanja si ngulu
 15 sinlo si janjò nle yè. Ndò affiori
 w' awuli, 'nlè, Nle Elias; n' a-
 ffiori, inlè, n' òvogial ga ôffiori
 16 w' ivogisi. Ndò gw' ayogiò Hè-
 rod, awul', inlè, Jan, y' arenlò miè
 òmpele, are tóngwa pa avila gw'
 17 ijuwa. Konde Hèrod ayèmè aluò
 atòŵni agòte Jan, agòrè gô nagò yi
 ntyògò g' ôŵwanja wi Hèròdias
 y' ôŵwanto wi Filp y' ôŵworer'
 18 iyè: konde aluò ajòmbè. Konde
 Jan aluò abulinli Hèrod, inlè,

Zyele kwèkwè gòre 'wè gô dwa-
 nla n' ôŵmantò w' ôŵworer' iyo.
 19 Nli Hèròdias avendinlè, aŵele jò-
 20 nlè, ndò e jolia. Konde Hèrod
 arienli Jan, konde amienl' inlè,
 ayè n' òma w' ògòre n' òm'
 òmbia n' avenjavenjiè yè. Nla
 gw' ayogiò yè yè, alend' isaòn
 imienge, avòganliò yè nli mbia.
 21 Nla gw' arwenli ntyugu mbia,
 gw' avangi Hèrod avange ntyagò
 y' ijanlò sè gòre nlaŵi yè n' iko-
 manda n' anlag' avòlò wi Galile;
 22 nla gw' ayinginli ôŵwanl' ôŵwa-
 ntò wi Hèròdias mèwo, ayinla,
 arondie Hèrod nla waò w' avega-
 gi tu nla yè gw' inya; òga awuli-
 n' isesa, inlè, Vambia miè ezom'
 23 edu zi belò ndò; m' be po zò. Nl'
 aranginliè yè òrangò, inlè, Ezom'
 edu zi be bambiò ndò miè, m' be
 po zò kwanga gw' erenle z' ive-
 nd' inyam'. Nl' agogwè, awuli-
 nliè ngi yè, inlè, Mi ga ŵambie
 ande? Nl' awuliè, inlè, Ewònjò
 25 zi Jan yi Baptist. Nl' azunge
 jinginiè nèganèga gôr' òga, aŵa-
 mbiè, inlè, Mi belo pa miè pele
 ewònjò zi Jan yi Baptist gw' epè-
 26 lè. Nl' ayenl' òga ekèŵ' evòlò;
 ndò g' ôŵwanja w' òrangò, nla
 waò w' avegagi nla yè tugetu, e
 27 jivire nimirè. Nl' aròŵni òga so-
 zyè pele azòmbia gô bag' ewònjò
 zè. Nl' agèndiè, arenlè òmpele
 28 gô nagò yi ntyògò, avag' ewònjò
 zè gw' epèlè, ava-zò isesa; n' ise-
 29 sa avenil zò gòre ngi yè. Gw'
 ayogiò inlèngi yè, w' aŵienli arò-
 mbinl' ebende zè, avènla zò g'
 òrònginiò.
 30 Nl' alatanl' inlèngi gòre Jisu,
 arakiliè isaòn yòdu nt' alendagi
 31 waò, nli nt' anlenjagi waò. Nl'
 awulinliè waò, inlè, Òviròanli gô
 mbòra yi ntyoria g' òròve, ko jo-
 wanli kwè; konde avegag' awe-
 nge mbiagaga nli nkèndaga, ko

w' alèng' egòmbe, vanganle gò
 32 nya. Alubwi waò nì' elende agè-
 nda gò mbòra y' òróve ntyoria.
 33 Nì' anlaga w' ayenli waò wi kè-
 nda, nì' awenge w' amienli waò;
 nì' agèndi waòdu ta nli mangò
 agènda gògò nli ntye avila gw'
 34 inkala sòdu, avlaganla waò. Nla
 gw' azumiè ayenli' anlag' awenge;
 nì' avòginliè waò, konde w' ave-
 gagi g' adombe mi re mi zye nì'
 òvenjavenji; nì' avakiliè gò nè-
 35 nja waò isaòn imienge. Gw' a-
 rwenli' òwenja pìdèrè gò jila, inlè-
 ngi yè y' avienli gòre yè, awulia,
 inlè, Yinlo nle mbòra y' òróve, nì'
 36 òwenja w' akèndi. Winliza waò,
 ko waò kènda gw' impindi nla gw'
 inkala vingòvingò, agòlinli' iku'
 37 iyaò mè eza zi nya. Ndò awinlizi, a-
 wulinlia waò inlè, Vanli waò inya
 anlwèmè. Nì' awulinli' waò yè, i-
 nle, Azwè ga gè kól' inkama s'
 ifura mbanli si mpèmba, ava waò
 38 gò nya? Nì' awulinliè waò, inlè,
 Amònga mia mi re nì' anlwè? gè
 pònlenni. Nla gw' amienli waò,
 w' awul', inlè, Atanli, nli vèrè vā-
 39 nli. Nì' azòmbiè waò gò dwa-
 nliz' anlaga waòdu tugetu gw'
 40 igondo gw' aḡianli ambezyò. Nì'
 alwanli waò tugetu gw' igondo,
 ògondo nkama, ògondo agòḡi a-
 41 tauli. Nì' awongìè amòng' atanli
 mè nli vèrè vānli, avònia g' òró-
 wa, azavinla zò; nì' amogunliè
 amònga, ava mò inlèngi yè gò dō-
 42 vīa gòre waò; nì' ageriniè waòdu
 43 vèrè vānli kè. Nì' anyenli waò-
 du, ayòra kè. Nì' aguminli waò
 nkizi, igòḡi ny' itòndò nì' itòndò
 44 imbanli nli vèrè kè. Nla waò w'
 anyenli amònga w' avegagi bara-
 ba nli ntozèn s' anlòḡiè ntyanli.
 45 Nì' azòmbiè inlèngi yè pele gò
 kwenla gw' elende, alalia gò bō-
 syò gò ntye mori gò Bèthsaida, gò
 46 fwinlizè anlaga. Nì' ayè fwinliza

[mpongwe.]

4

pa waò, agèndi gò nòmba gò ka-
 47 mbinla. Ndò gw' ayil' òwenja,
 elende z' avegagi gò garegare y'
 48 eliḡa, nì' ayè anka gò ntye. Nì'
 ayenliè waò wi jela nì' inuga; ko-
 nde òmpunga w' avegagi akòma
 nla waò; nì' avienliè gòre waò a-
 yenjlnla njarag' eliḡa; nì' aro pi-
 49 aganlè waò. Nla gw' ayenli waò
 yè, njarag' eliḡa, w' avikil', inlè,
 50 ibambò; nì' aròngi waò. Konde
 waòdu w' ayenliè, arataminla.
 Nì' agambiè nla waò pele, awu-
 llinlia waò inlè, Zindianli' irèḡia:
 51 nle miè; arianli. Nì' agwenliè
 gòre waò gw' elende; nì' ayèk' ò-
 mpunga: yenlo aḡiami waò pòlò-
 52 mè gw' ikuw' iyaò. Konde wi kò-
 tiza du g' òḡwanja w' amònga,
 ndò irèḡi' iyaò y' arwenli jola.
 53 Nla gw' alali waò, w' avienli gò
 ntye yi Gènèsarèt, nì' azyumi
 54 waò òzègè. Nla gw' azyumi waò
 avila gw' elende, anlaga w' amie-
 55 nli yè pele. Nì' agèndi waò nli
 mangò gò ntye mèyonlo yòdu vingò,
 avakilia gò twanla mongi
 jogo gw' adò gò mbòra y' ayogiò
 56 waò inlè are vovo. Nli mbòr' i-
 du y' ayinginliè gò nkala, ge gw'
 ink' impòlò, ge gw' impindi, w'
 alimbinli mongi wi jogo gw' aga-
 la, agwenlè nkolo, inlè, wi ga wa-
 te vanganli' anyègè mi ngoi yè;
 nli ntangò y' awatiè y' aròli.
 7 Nì' alatanli gòre yè Ifarisi nì' i-
 rèndisi imièwo, y' avili gò Jeru-
 2 salèm. Nì' ayenli waò, inlè, imi-
 èwo gòr' inlèngi yè w' anyenli
 mpèmba nì' ago ambe, inlè, m'
 3 ayòvunlò. Konde Ifarisi nì' Iju
 sòdu w' anye, kaò w' ajòvunli' ago
 mbiambiè, mpenjavenjag' inènja
 4 s' anlero. Nla gò fwinlia waò avila
 gw' igòlinlò, w' anye kaò w' asyo-
 vunla. R' isaòn imiènlè k' imie-
 nge y' awongìò waò gò penjave-
 nja, ijòvunla s' amogi, nì' intyua-

49

5 nla, nI' ilòmbò. Nl' aŵambiò yè
 nI' Ifarisi nI' irèndisi, inlè, Inlè-
 ngi yo wi pa denda nt' ar' inènja
 s' anlero sè, ndò wi nye mpèmba
 6 nI' ago mi re mi pa jòvunlò? Nl'
 awulinlè waò, inlè, Esaia avogi
 ambiambiè g' òfiwanj' iwanli, i-
 ambiagwanla, nt' are tэндò pa, i-
 nàlè, Mongi sinlo wi duba miè nI'
 inlumba yaò, ndò irèmi' iyaò yi
 7 re bò avila gòre miè. Ndò wi sa-
 vinla miè vo nyawènyawè, nènja-
 ga g' inènaj' isaò isòmbia s' anlaga.
 8 Konde anlw' afal' isòmbia s' A-
 nyambiè, avenjavenj' inènja s' a-
 9 nlaga. Nl' awulinlè waò, inlè,
 Èbèti anlwè tòmb' òzòmbiò w' A-
 nyambiè, ko 'nlwè penjavenj' i-
 10 nènaj' isanli. Konde Mòsès awul',
 inlè, Lube rer' iyo nli ngi yo; nI'
 òm' edu ò kambe rerè ge ngwè
 11 mabe, e ga yuwè njuwaga. Ndò a-
 nlwè bulia inlè, Jog' òm' abulinli
 rerè ge ngwè, inlè, Eza zi re 'wè
 ke nungunlò nle miè zi re ko-
 12 rban, nyò inlè òrunda, gambènli
 anlw' avo jivirè gò nungunle rer'
 13 iyè ge agi yè mpongo. Yenlo pa-
 ag' anlwè igamba ny' Anyambiè
 eza za nyawè nI' inènja si nènjò
 'nlwè; nI' isaòni mienge ònlongo
 14 wiulo yi dendò 'nlwè. Nl' avo
 fweliè anlaga gòre yè, awulinlia
 waò, inlè, Vòganliòni miè, anlwè
 15 du, ko kòtizanli. Zyel' ezoma zi
 re ko feviz' òma nI' ijinginla gòre
 yè: ndò ya yi kogwa avila gòre
 17 yè, nle yò yi feviz' òma. Gw' a-
 yinginiè gò nagò avila gòr' anla-
 ga, inlèngi yè y' aŵambiè g' ò-
 18 fiwanja wi nkògò yinlo. Nl' a-
 wulinlè waò, inlè, Anlw' are kè
 sikòtiza fo yenlo? Anlwè pa jenl'
 inlè, ezom' edu zi jinginla gòr' ò-
 19 ma z' ayolie fevize? Konde zi pa
 jinginla g' òrèmi' iwè, ndò gw' i-
 wufu, agogwa g' ògombo mepi-
 20 zag' inya sòdu. Nl' awuliè, inlè,

Eza zi kogwa avila gòr' òma, zò
 21 feviz' òma. Konde avila gò gare-
 gare, avila gw' irèmiā y' anlaga
 kogw' ipikil' ibe, òvelanlò, ijufa,
 22 ijònl' anlaga, inanla nla winga-
 nli, ògasyò w' anliva, ijanj' ibe,
 itemiza, itonginla, intyo iŵe, imo-
 23 ginla, ekale nI' edosyu: Isaòni i-
 mbe yinlo yòdu yi pil' avila gò
 gare, aweviz' òma.
 24 Nl' agumanliè avila vovo agènda
 gw' inkòŵa si Tirus nli Sidon; nI'
 ayinginliè gò nagò ko yè aŵel'
 òma gò mia nlonlo; ndò e jolie
 25 nimbanla. Ndò òfiwantò ò vegagi
 òfiwanl' iyè òfiwantò aluò nI' inli-
 nla ny' isyèkè, ayogiò pele g'
 òfiwanj' iwè, aŵia, avòswa gw'
 26 agòlò mè. Òfiwantò mè avegag'
 òfiwo-Grek, inlongo nyè Siròfi-
 nis. Nl' aŵambiè yè gò tòmb'
 inlinl' iŵe avila gòr' òfiwanl' iyè.
 27 Nl' awulinliò yè nle Jisu, inlè,
 Awanla wi ga lònge jòrizò. Ko-
 nde zye mbia gò bong' inya s'
 28 awanla avunginla sò imbwa. Nl'
 ayiviriè, awulinliè, inlè, Iñ, Rera:
 ndò vanganl' imbwa g' òdòlòngò
 wi tavuru si nye nkizi yi yawa-
 29 nla. Nl' awulinliè yè, inlè, V'
 igamba nyinlo gèndaga; inlinl'
 iŵe ny' akogwi avila gòr' òfiwa-
 30 nl' iyo. Nl' agèndiè gò nag' wè,
 aluunl' òfiwanl' iyè bu g' òdò, nI'
 inlinl' iŵe kogwa pa gòre yè.
 31 Nl' avo dubwè avila gò wògò yi
 Tirus, aviaganla gò Sidon agènda
 gw' eliŵa zi Galile, mpiaganlaga
 gò garegare yi wògò yi Dekapolis.
 32 Nl' aŵagi waò gòre yè òm' ò ve-
 gagi nli mpòge, nI' igagufiā,
 agwenli waò yè nkolo, inlè, e ga
 33 ralie ògo gòre yè. Nl' awongiè
 yè nkòŵa avila gòr' anlaga, aŵel'
 ifiènlò yè gw' aròl mè; nI' arue-
 nliè igwanla, awat' ònlèmiè wè.
 34 Nl' avònlè g' òròwa, azèkuma,
 awulia, inlè, Effatha, inlè Nlu-

- 35 ngwanli. NI' anungwi arôlî mè, avuru' eza z' agôt' ònlèfîmè wè;
- 36 ni' agambîè zange. NI' azòmbîè wàò, inlè, w' awulinli òma; ndò gw' alegiè wàò pòlò, w' amiez'
- 37 igamba pòlò viaganlò. NI' aña-magi wàò pòlò mè, awulia, inlè, Are denda p' isaón yòdu mbiambiè; e pang' impòge gò jogo ni' affiafiu gò kamba kè.
- 8 Gw' intyugu mèso, gw' avo bunli anlag' awènge, ko w' alwaula ni' eza zi nya, Jisu aweli inlèngi
- 2 yè, awulinli wàò, inlè, Mi jenl' anlaga ekèva, konde wi re dwanla pa nla miè ntyugu ntyarò,
- 3 yenlo wi zye ni' eza z' inya. Nla ja mi afwinliza wàò nli njanla gw' inagò saò, gambènèlè wi be kwa sike gò mponlo; konde awè-
- 4 wo gòre wàò w' avili bò. NI' awinizìò yè ni' inlèngi yè, inlè, Òma ko jolie jorize mongi sinlo ni' inya vèlò g' òròve nla gwe-
- 5 ni? NI' aṽambiè wàò, inlè, Amònga mia mi re ni' anlwè?
- 6 W' awul', inlè, Órogènlò. NI' azòmbîè anlaga gò dwanla tu gò ntye: ni' awongìè amònga mè òrogènlò, av' akeva, amogunla mò, av' inlèngi yè gò dòvia; ni'
- 7 alòṽinli wàò mò anlaga. W' avegagi kè nli yeṽèrè yakwè; ni' azavianiè yò awulia, inlè, Lòṽi-
- 8 nliani wàò yò kè. NI' anyenli wàò ayòra; ni' awonginli wàò nkizi y' ariganli itòndò òrogènlò.
- 9 Nla wàò w' anyenli, w' avegagi ṽo ntozèn nai; ni' awinlizìè wàò.
- 10 NI' azunge kwenliè gw' elende ayè ni' inlèngi yè, aṽia gò wògò yi Dalmanutha.
- 11 NI' aṽienl' Ifarisi, avakilla dòṽe mpaga nla yè, mbutaga gòre yè elemba avila g' òròwa, ndembagè.
- 12 NI' azèkumiè pòlò g' òrèfî' iwè, awulia, inlè, Ezande zi but' ivòfia nyinlo awut' elemba? Gili-
- gili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ele-
- 13 mba zi be po ivòfia nyinlo. NI' arigiè wàò, avo kwenla gw' elende, alalia gò ntye mori.
- 14 NI' aleṽanli wàò gò bong' inya; pegaga kè nla wàò gw' elende
- 15 kaò imòng' ifiòri. NI' azòmbîè wàò, inlè, Vònlanli, gelimanli gò lèvèn y' Ifarisi nli lèvèn yi Hè-
- 16 rod. NI' agambanlagi wàò, awulia, 'nlè, Azw' azye nla sinyà.
- 17 NI' amienli Jisu, awulinli wàò, inlè, Ezande zi kabanla 'nlwè, konde anlwè azye nla sinyà? Nla nièlò aulwè pa mia ge kòtiza? Irèfî' iyanli yi re jola pa?
- 18 Anlw' are ni' antyo, ko 'nlw' ayenla? Anlw' are ni' aròlî, ko 'nlw' ayogo? Anlwè pa jònginli kè? Gw' amogunli miè amòng' atanli gòr' intozèn ntyanli, anlw' awonginl' itòndò mia ralie nli nkizi? Awulinli wàò yè,
- 20 inlè, Igòfî' nli mbanli. NI' òrogènlò kè gòr' intozèn nai; anlw' awonginl' itòndò mia ralie nli nkizi? NI' awulinli wàò yè, inlè,
- 21 Órogènlò. NI' awulinliè wàò,
- 22 inlè, Anlwè pa kòtiza? NI' aṽienli wàò gò Bethsaida; ni' aṽagi wàò gòre yè ipoku, agwenlè nko-
- 23 lo gò bwatè. NI' agòtìè ipoku g' ògo, agogunliè gò nkala; NI' aruenliè igwanla gw' antyo mè, arali ago gòre yè, aṽambiè, inlè, Ó
- 24 jenl' ezoma? NI' avònlìè awulia, 'nlè, Mi jenl' anlaga; konde mi jenla ga rere yi kèndagènda.
- 25 Vovo avo tali' ago gw' antyo mè; ni' avònlìè mbiambiè, aròla, aye-
- 26 ni' isaón yòdu zange. NI' awinlizìè yè gò nag' wèmè, awulia, 'nlè, Ayinginla du gò nkala.
- 27 NI' alubwi Jisu, ayè ni' inlèngi yè, agènda gw' inkala si Sesaria yi Filip; ni' aṽambiè inlèngi yè gò mponlo, awulinli wàò, inlè, Anlaga wi bulia, 'nlè, miè mande?

28 W' awulinliè, inlè, Jan yi Baptist, nì' affiori inlè Elias; ndò affiori inlè, òffiori gòr' ivogisi.

29 Nì' aʋambiè waò, inlè Ndò auiwè bulia 'nlè miè mande? Awinlizi Pitèr awulinliè, 'nlè, Awè nle

30 Krai. Nì' azòmbiè waò, inlè, w' awulinli' òma g' òffwanj' iwè.

31 Nì' avakiliè nèuja waò, inlè, Òffwa w' òma e ga zindinl' isaòn imienge, kè bikò nì' anlero, nì' iminis' impòlò, nì' irèndisi, kè jónlò, kè tóngwa ntyugu ntyarò

32 piaganla pa. Nì' awukunliè igamba mè buku; vovo Pitèr awongliè avakille sèmbè. Ndò awizi avònl' inlengi yè, azèmbe Pitèr, awulia, inlè, Wata gò nyuñ' iyam' Satan: konde ò nak' isaòn y' Anyambiè ndò isaòn y' anlaga.

34 Ayè fwelia p' anlaga nì' inlengi yè, awulinli waò, inlè, Jag' òm' edu abele sònga miè, e ga nliminl' òku' wè, aròmbinle krosi yè, aʋènga miè. Konde òm' edu ò bele sunginl' emènlo zè, e be periza zò; nì' òm' edu ò be periz' emènlo zè g' òffwanj' iwam' nli ntyangò

36 mbia, e be sunginla zò. Konde òba nde wi re nì' òma, ja anyenle ntye yòdu, averiz' emènlo zè?

37 Konde ande zi r' òma ko pa gw' avende m' emènlo zè? Konde òm' edu ò be jenla miè nì' agamb' imam' ntyonli gw' ivòma nyinlo ny' òʋelanlò nì' ibe, ayè be jenlò ntyonli kè nì' Òffwa w' òma gò be biè gw' ivenda nya Rer' iyè, ayè nì' ienjèl sòrunda.

9 Nì' awulinliè waò, inlè. Rèti mi bulinlia 'nlwè inlè, R' awèwo gòre waò wi kumanla vèulo wi re wi be demb' ijuwa, kaò w' ajenl' inlongo ny Anyambiè nyi bia nli

2 ngulu. Nli ntyugu òròwa piaganla pa, Jisu awongi Pitèr, nli Jems, nli Jan, agèndia waò gò nòmba ndòndwi, waò dadìè: nì'

3 agalwiè gw' azyò maò. Nì' ingoi sè s' arwenl' ònjèlènjàlè, pupu pòlò ga nt' are zyel' òma gò ntye

4 ò re ko jombunlia sò. Nì' awòwunli gòre waò Elias nli Mòsès: nì' avegagi waò nkambaga nli

5 Jisu. Nì' agambiè Pitèr awulinlie Jisu, inlè, Ònlènji, re mbia gòre 'zwè gò dwanla vèulo; azwè ga nòge saka rarò; emòri gòre wè, nì' emòri gòre Mòsès, nì' emòri

6 gòr' Elias. Konde e mia nt' agambiè; konde w' arienli pòlò.

7 Nì' arwenl' evindi z' aliʋinli waò; nì' aʋienl' inyòl avila gw' evindi, inlè, Winlo nì' Òffwanl' iyam' ò

8 tondò miè, yoginlònlì yè. Ndò nèganèga gw' avònlagi waò vingòvingò, wi jenl' òma nla waò nyènèlè, kaò Jisu dadìè.

9 Nla gw' azuminlagi waò avila gò nòmba, azombi waò, inlè, w' awulinl' òma isaòn y' ayeñlò waò, kaò Òffwa w' òma atóngwa

10 avila gw' ijuwa. Nì' avigi waò igamba mè, mbambianlag', inlè, itóngwa avila gw' ijuwa ande?

11 Nì' aʋambiè waò yè, inlè, Irèndisi wi bulia 'nlè, Elias ega lóngè bie?

12 Awulinliè waò, inlè, Rèti, Elias e dónge bia, alwanliz' isaòn yòdu; re tendò pa g' òffwanja w' Òffwa w' òma kè, inlè, e ga zindinl'

13 isaòn imienge, kè bikò kè. Ndò mi bulinlia 'nlwè, inlè, Elias are bia pa; w' alendinliè kè isaòn yòdu nt' aʋeli waò ga nt' are tendò pa g' òffwanj' iwè.

14 Nla gw' aʋienli waò gòr' inlèngi, w' ayeñl' aulag' awenge vingòvingò gòre waò, nì' irèndisi

15 ndòʋage mpaga nla waò. Ndò nèganèga gw' ayeñl' anlaga, ayeñlè, w' aʋiamagi pòlò; nì' aʋienli

16 waò nli maugò, azavinlè. Nì' aʋambiè irèndisi, inlè, Ezande z' adòʋaga 'nlwè mpaga nla waò?

17 Nì' awinliziò yè nì' òffiori gòr'

anlaga, inlè, Ònlènji, mi abagio òfiwanl' iyam', ò re nl' inlinla ny' 18 ifiãfiu. Nli mbòr' iedu yi kòtó yè nle nyò nyi pòsyunliè; kè pandi ivunli, agambiz' ano nkègèrè, agw' òge. Awulinli miè inlèngi yo, inlè, wi ga ròmbe nyò, ndò wi 19 jolia. Awinlizè waò, inlè, E! Ivòfina nyi r' ibekelia fo, élingò sè wi be dwanla miè nla 'nlwè? Ólingò sè wi be sindinla miè 'nlwè? Vaganli yè gòre miè. 20 Nl' a'vagi waò yè gòre yè. Nla gw' ayenliè yè, inlinla ny' azunjiè pele; nl' avoswè gò ntye, 21 azambakala, avandi' ivunli. Nl' a'vambidè rer' iyè, 'nlè, Ólingò sè wi re eza yinlo ga bienlè? Awu- 22 liè, inlè, Avila gw' erumbe. Nli gòmbe yenge nyi re yè punga pa g' ògònlì, nla gw' anlingò kè, gò jónlè; ndò ja w' ajolie dende nda- ga, yenla 'zwè ekèvã, ko nungu- 23 nla 'zwè. Jisu awulinliè, inlè, Ja w' ajolia! Gòre yè ò bekelia, 24 isaòn yòdu ko jolìò. Nl' aròngi rerè y' òfiwanla pele, awulia, inlè, Mi bekelia; nlungunl' itwaveke- 25 li' sam'. Gw' ayenli Jisu, inlè, anlag' awenge wi bia ta nli mangò, azèmbi inlinla ny' isyèkè, awulinlia nyò, inlè, Awè inlinla ny' ifiãfiu, nli mpòge, mi sòmblo, inlè, Gogwa avila gòre yè, ko avo jinginla gòre yè nyènè. 26 Aròngi nyò, azunjè pòlò, agogwa. Nl' arwenl' òfiwanla g' ebende; yenlo awuli awenge, inlè, Ajuwi. 27 Ndò Jisu agòtìè g' ògo, anlongu- 28 nliè; nl' agumanliè gòre. Gw' ayinginliè gò nagò, inlèngi yè w' a'vambidè ntyoria, inlè, Azwè jolie 29 tòmba nyò sè? Awulinliè waò, inlè, Ónlongo winlo w' ayolie ko- gwe du kaò nl' ikambinla. 30 Nl' alubwi waò vovo aviaganla gò Galile, ndò e bel' òma gò mia 31 nlonlo. Konde anlènji' inlèngi yè,

awulinlia waò, inlè, Ofiwa w' ò- ma e be pò gw' ago m' anlaga, ko waò jónlè; nl' ayè jónlò pa, ntyu- gu ntyarò piaganla pa, e be tòn- 32 ngwa. Ndò wi kótiz' igamba mè; nl' arienli waò gò bambidè. 33 Nl' a'vienli waò gò Kapèrnaum; nla gw' ave azìè gò nagò a'vambi waò inlè, Ósaòn nde w' adòvågò 34 'nlwè mpaga gò mponlo? Ndò w' a'finliè; konde gò mponlo w' alòvãnlagi mpaga, inlè, Ómpòlò 35 gòre waò mande. Nl' alwanliè tu, awel' igòfmi nl' a'vanli, awuli- nlia waò, inlè, Jog' òm' edu abele 36 dõnga, e ga lwani' ònuunla wa waòdu, nli nyòngò ya waòdu. Nl' awonglè òfiwanla, alòvìè gò gare; nl' avariè yè, awulinlia waò, inlè, 37 Óm' edu ò bong' òfiwo 'rumbe ga winlogw' in' inyam', e bongamìè; nl' òm' edu ò bongamìè e pa bong- 38 a miè, ndò ayè ò ròmfi miè. Awulinliò yè nle Jan, inlè, Ónlènji, azw' ayenl' òma e tòm' anlinl' ambe gw' in' inyo; alegi 'zwè yè, 39 konde e pa sònga 'zwè. Ndò Jisu awul', inlè, Aleganli yè; konde zyel' òmo be janj' elemba gw' in' 40 inyam', ò re ko sunge kamba miè mbe. Konde ayè ò re e pa sira 41 'zwè e kanla 'zwè. Kond' òm' e- du ò be jonja 'nlwè imogi ny' a- nlingò, konde anlwè nle mongi wi Krai, rèti mi bulinlia 'nlwè 42 inlè e be però du nl' ip' isè. Ndò re mbia gòr' òma gò diridò idò ivò- lò nyi kilinl' imba g' òmpele wè, ko yè pungò gò ntyu'vã, viaganlò 43 nla gò kwez' òmori gòr' awangò winlo wi bekelia miè. Ja ògo wo w' akwezo, renla wò nkwi: re mbia gòre 'wè gò jinginla gw' e- 44 fìenlo enlèfina, viaganlò nla gò dwanla nl' ago ambanli ko kènda gw' elòngò z' ògònlì, g' ògònlì mè 45 wi re w' anlìfize. Nla ja ògòlò wo w' akwezo, renla wò nkwi: re

mbia gôre 'wè gô jinginla gw' e-
 fîènlò enlèfîa, viaganlò nla gô
 dwanla nî' agólò ambanli ko falò
 47 gw' elóngò z' ògônli. Nla ja intyo
 nyo ny' akwezo, ròmba nyò: re
 mbia gôre 'wè gô jinginla gw' i-
 nlongo ny' Anyambiè nî' intyo i-
 fîori, viaganlò nla gô dwanla nî'
 antyo ambanli, ko falò gw' elóngò
 48 z' ògòuli. Gô r' ògu waò w' ayu-
 wize, nî' ògônli kè w' anlîfîize.
 49 Konde òm' edu e be kekizò nî' ò-
 50 gônli. Ezanga zi r' e'via; ndò j'
 ezanga z' asyambwa, anlwè be fo
 sôgiza zò nî' ande? Lwanlanli
 nî' ezanga gw' ikuw' iyanli mè,
 ka dwanlanlanli nî' a'fîenje.

10 Nî' agumanliè avila vovo, avia
 gô wògò yi Judia nla gô ntye
 mori yi Jordan; nî' avo datanl' a-
 nlag' awenge gôre yè; nli nt' ave-
 2 gagi ntyali yè, avo nènji waò. Nî'
 a'vîenl' Ifarisi a'vambiè, 'nlè, Re
 swaswo gôr' ònlòmîe gô tómb' ò-
 3 fiwantò? ndembage. Awinlizîè
 awulinlia waò, inlè, Mòsès azò-
 4 mbi 'nlwè sè? W' awuli, 'nlè,
 Mòsès ayivir' ònlòmîe tènd' eza-
 5 ngò z' itòmba, aròmbè. Ndo Jisu
 awulinli waò, inlè, G' òfiwanja wi
 njolinli y' irèfî' iyanli, arèndinli
 6 'nlwè ivanga mè. Ndò avila gw'
 ipakilia s' ipangò si ntye, Anya-
 mbiè avangi waò ònlòmîe nî' ò-
 7 fiwantò. V' igamba nyinlo òma
 e ga rige rer' iyè nli ngwè, ayóngò
 8 gôr' òfîant' wè, 'ko w' a'vanli
 dwanl' òzyònlî òmò; yenlo re wi
 zy' a'vanli nyènè, ndò òzyònlî ò-
 9 mò. Sambò eza zi re jóngò pa nî'
 Anyambiè, z' avangunliò nî' òma.

10 Nî' avo bambiò yè nî' inlèngi yè
 gô nagò g' òfiwanja wi ndaga
 11 mè. Awulinliè waò, inlè, Òm'
 edu ò be tómb' òmant' wè, ayò-
 mb' òfiwènlè, gambènli' ananla-
 12 nla winganli. Ja òfiwantò kè
 atómb' ònlòmîe wè ayòmb' òfiwè-

nlè, gambènli' ananla nla winga-
 nli.

13 Nî' a'vagi waò yè awa rumbe,
 inlè, e ga wate waò; ndò inlèngi

14 w' alegi waò. Ndò gw' ayenli
 Jisu yenlo, avendi, awulinlia waò,
 inlè, Yiviranli' awanla bia gôre

miè, konde inlongo ny' Anya-
 15 mbiè nî' ònlongo wiulo. Rèti
 mi bulinlia 'nlwè, inlè, Òm' edu

ò re e pa bong' inlongo ny' Anya-
 mbiè ga òfiworumbe, ayinginle

16 gô nyò. Nî' avariè waò azavinla
 waò, ntagliaga waò ago mè.

17 Nla gw' agogwè gô mponlo,
 a'vîenl' òma nli mangò gôre yè,
 alòvînlè akotolo, a'vambiè, inlè,
 Ònlènj' òmbia, mi ga lend' ande

18 gô jig' e'fîenlo zakonlako? Awu-
 linliò yè nle Jisu, inlè, Ò fwelia

miè òmbia sè? Zyel' òmbia, kaò
 19 òfîori, ayè nî' Anyambiè. Ò vò-
 rò ampanga; ayònlà, ananla nla

winganli, ayufa, a'vèrinla, avita,
 20 lube rer' iyo nli ngi yo. Awuli-
 nliè yè, inlè, Ònlènji, mi are pe-
 njavenja p' agamba minlo mò-

21 du avila gw' erumbe zam'. Nî'
 avònlî Jisu avònlè, arondè, awu-
 linliè inlè, Atiganli gôre 'wè iga-
 mb' ifîori; gènda ko kòle ya yò-
 du yi re nla 'wè, ava gôr' ikuge,
 gambènliè w' adwanla nî' igumba
 g' òròwa: ko bia, azônga miè.

22 Ndò arwenli gevageva nî' igamba
 mè, agèndaga nî' ekèva; konde

23 avegagi nî' igumb' inyenge. Nî'
 avònlî Jisu vingòvingò, awulinli
 inlèngi yè, inlè, Nî' ijola nde be
 jinginla waò wi re nî' igumb'
 inyenge ayinginla gw' inlè òma

24 ny' Anyambiè! Nî' a'fîam' inlè-
 ngi, a'fîam' agamb' imè; ndò Ji-
 su awinlizî awulinlia waò, inlè,
 Awanl' ia'fîi, ijola nde, gôre waò
 wi bekeli' igumba, gô jinginla

25 gw' inlongo ny' Anyambiè! Re
 dèla gô shamò gô pokosa gw' igo-

la nyi ntómbó, viaganló nla gôr' enlamíi gó jinginla gw' inlango
 26 ny' Anyambiè. Nl' aŋmami waó póló mè, awulinliè, 'nlè, Sambó
 27 mande be jolie sunginló? Jisu avónli waó awulia, inlè, gôr' anla-
 ga ny' ayolió, ndó aranga gôr' Anyambiè; konde isaón yódu ko
 28 jolió nl' Anyambiè. Piter avakili gó bulinliè, 'nlè, Vónla, azw'
 29 are tiga pa yódu, azóngo. Awuli Jisu, inlè, Rèti mi bulinlia 'nlwè,
 inlè, zyel' ómo re tiga pe nagó, ge awongwè anlóŋiè, ge awongwè
 antó, ge ngwè, ge rerè, ge awanla, ge intyaga, g' óŋwanj' iwam'
 30 ó re awonge nkama y' inyongo vèno gw' egómbe zinlo, inagó nl'
 awongwè anlóŋiè, nl' awongwè antó, nl' ingwè, nl' awanla, nl'
 intyaga, nl' ikombizó ta; nla gó ntye mori eŋèno z' egómbe zó-
 31 du. Ndó awenge wi re dóna pa wi be nuwunla; ko anluwunla
 dóna.
 32 Nl' avegagi waó gó mponlo mpandaga gó Jerusalem, nli Jisu ave-
 gagi nkendaga gó bósyó. Nl' aŋiamagi waó; nla waó w' azó-
 ngagi, w' arienli. Nl' avo bongiè igóŋi ni' aŋanli, avakiliè bulinlia
 waó isaón yi be twa góre yè, inlè,
 33 Vónlanli, azwè panda gó Jerusalem; nl' Óŋwa w' óma e be pò
 gôr' iminis' impóló nl' irèndisi; nla waó wi be pè ógara w' ijuwa,
 34 avè gôr' anlongo. Waó kè wi be syèliè, aruenliè igwanla, azyivè,
 ayónlè; nli ntyugu ntyaró piaganla pa e be tóngwa. Nl' aŋienli
 35 góre yè Jems nli Jan, awa wi Zèbède, awulia, inlè, Ónènji, azwè
 belo dendinla 'zwè ntè be bambia
 36 'zwè 'wè. Nl' awulinliè waó, inlè, Anlwè bela miè dendinla
 37 'nlwè aude? Awulinli waó yè, inlè, Va zwè, inlè, azwè ga lwa-

nle tu gw' ivend' inyo, óŋiori g' ógo wo ónlóŋiè nl' óŋiori g' ónyantwè. Ndó Jisu awulinli waó,
 38 inlè, Anlwè pa mia nte bambia 'nlwè; anlwè ko jolie jong' imogi
 nyi jongó miè, aŋaptaizó nl' ibaptaizó si baptaizó miè? Awuli-
 39 nli waó yè, inlè, Azwè be jolia. Jisu awulinli waó, inlè, Anlwè
 be jong' imogi nyi jongó miè, aŋaptaizó nl' ibaptaizó si baptaizó
 40 miè; ndó gó dwanla tu g' ógo wam' ónlóŋiè, ge g' ógo wam' ónyantwè,
 arang' iyam' gó pa: ndó yi be pò góre waó w' agekizó
 41 yó. Gw' ayogié igóŋi, w' avakili bendenle Jems nli Jan. Aweli
 42 Jisu awelia waó góre yè, awulinlia waó, inlè, Anlw' avóró, inlè,
 waó wi tangó inlè, wi panginl' anlongo, wi panginla waó nli
 ngulu; nl' ampend' imá mi bong' inyanga góre waó. Ndó zye-
 43 le yenlo góre 'nlwè: ndó ja' óm' abele dwanl' ómpóló góre 'nlwè,
 e ga lwanl' ómo janjinla 'nlwè.
 44 Nla ja' óm' abele dwanl' ólóna góre 'nlwè, e ga lwanle nyóngó
 45 ya waódu. Konde Óŋwa w' óma kè e bia gó janjinló ndó gó janji-
 nla, nla gó p' eŋèno zè ólandunló w' awenge.
 46 Nl' aŋienli waó gó Jèrikó; nla gw' alubwè avila gó uka' mè, ayè
 nl' inlèngi yè nli nkondo mpóló y' anlaga, Bartimeus y' ipoku,
 óŋwa wi Timeus, avegagi tu gó mponlo nègiraga. Gw' ayogié yè
 47 inlè nle Jisu yi Nazareth, avakili tóna awulia, inlè, Jisu, y' Ónwa
 48 wi David, vóginla miè. Nl' alegió yè nl' awenge inlè e ga lwanle
 do; ndó aróngi viaganló póló, inlè, Awè y' Óŋwa wi David, vó-
 49 ginla miè. Nl' agumanli Jisu góre, awulia, 'nlè. Welianli yè. Nl' aweli waó ipoku, awulinliè,
 inlè, Zindi' órèŋa, gumanla, e

50 fweleo. NI' awaliè ngoi yè, agu-
51 manla, a'via gòre Jisu. NI' awi-
nlizi Jisu awulinliè, inlè, Ô bela
miè dendinlo andè? Awulinliò
yè n' ipoku, inlè, Rera, mi ga
52 yenle bwi. NI' awulinliò yè nli
Jisu, inlè, Gèndaga, ibekeli' so s'
atòlizo. NI' ayenliè pele, azònge
Jisu gò mponlo.

11 Gw' arwenli waò pièrè nli Jeru-
salem, gò Bèthpaj nli Bèthani
gò nòmba y' Ioliv', aròfmi a'vanli
2 w' inlengi yè. Awulinlia waò,
inlè, Gèndanli gò nkala yi re swa-
swo nla 'nlwè; nla gò jinginla
'nlwè gò yò, anlwè-be sunge jenl'
òfwo buru diriò pa, wi re wi pa pa-
ndò nli òma nli mori; vurulanli
3 kò baganli wò. Nla ja 'nlw' abuli-
nliò nli òma, inlè, Anlwè denda
yenlo sè? Wulianli', inlè, Rerè
are nla yò isyolo; gambènl' ato-
4 fma yò gunlu pele. NI' agèndagi
waò, alèng' òfwo buru diriò pa
gw' igala, swaswo nli' igugi; avu-
5 runli waò wò. NI' awewo gòre
waò w' avegagi vovo gòre w'
awulinli waò, inlè, Anlwè dend'
ande, mpurunlag' òfwo-buru ?
6 NI' awulinli waò nt' awuli Jisu ;
7 ko waò jivira waò kènda. NI'
a'vagi waò òfwo buru gòre Jisu,
arali ingoi saò gò wò; nli' alwanliè
8 tu gò wò. NI' awenge w' aza-
mbunli' ingoi saò gò mponlo; nli'
awènlè w' ayanli' ampere, m'
9 arenliò waò gw' intyaga. Nla
waò w' agèndi gò bòsyò, nla
waò w' azòngi gò nyufma, w'
aròngag', inlè, Ôsana; Ôzavinlò
gòre yè ò bia gw' ina nya
10 Rerè. Ôzavinlò gw' ipanginla si
bia, ipanginla sa rer' iyazyò Da-
11 vid. Ôsana gw' igònlò mè. NI'
ayinginliè gò Jerusalem, nla gò
nagò y' Anyambiè. Nla gw'
aluò yè apònli yoma yòdu vingò-
vingò, egòmbe zi nkòlò agèndi

gò Bèthani, agè. nli' igòfmi nli'
a'vauli.

12 Bu nya gw' a'vènlè waò avila gò
13 Bethani, ayogio yè njanla. Nla
gw' ayenliè erere z' ifig davada-
viè, z' avegagi nli' ijavi, a'vènlè
vendetwa e be dèng' ezoma gò zò :
ndò gw' a'vènlè e dèng' ezoma
kaò ijavi, konde pegag' egòmbe z'
14 ifig. Awinlizi Jisu awulinlia zò,
inlè, Avo ny' òma ilònda nyènlè
avila gòre 'wè, agènda gò konla-
ko. NI' ayogio inlengi yè.
15 NI' a'vènlè waò gò Jerusalem.
NI' ayinginli Jisu gò nagò y'
Anyambiè, avakilie kogunlia waò
w' agòlagi vovo, awònlie bundu
itavuru si mongi pèngakanl' anli-
va, nli' alwanlò mi mongi kòl'
16 abembe. E jivira k' òm' edu pia-
ganla gò nagò y' Anyambiè nli'
17 evagò. NI' anlènjiè, awulinlia
waò, inle, Zye tèndò pa inlè, Na-
g' wam' yi be fweliò inlè, nagò y'
ikambinla gòr' anlongo mòdu?
Ndò anlw' apangi yò òbulungu
18 w' ife. NI' ayogio iminis' impolò
nli' irèndisi; nli' awutagi waò nt'
are waò kò jònè: konde w' arie-
nliè, konde anlaga waòdu w' a-
fiam' inlènji' isè.
19 Nla gw' arwenli nkòlò, agogwè
20 avila gò nkala. Nla gw' avlaga-
nli waò ibanga, w' ayenl' erere z'
ifig, jòma pa kwanga gw' iramba.
21 NI' ayònginli Pitèr, awulinliè,
inlè, Rera vòna, erere z' ifig z'
22 azaviò ndo, z' ajòmi. Awinlizi
Jisu awulinlia waò, inlè, Lwanla-
nli nli' ibekelia gòr' Anyambiè.
23 Rèti mi bulinlia 'nlwè, inle, Ôm'
edu ò be bulinlie nòmba yinlo,
inlè, Rombinlò, kò falò gò ntyua,
kò alòve mpaga g' òrèfmi iwè, ndò
e bekelia 'nlè, òsaòn wi buliò ndè
24 wi be twa, e be jenla wò. Yenlo
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Isaòn yò-
du yi bambiò 'nlwè gw' ikambi-

nla, vekelian! inlè anlwè bongwa yò, gambènèlè y' adwanla gòre
 25 'nlwè. Nla gò kumanla 'nlwè gw' ikambinla, nyezani, ja 'nlw' adwanla nli ndaga nl' òma; ko Rer' iyanli yi re g' òròwa nyeza 'nlwè kè ifwem' isanli.
 27 Nl' avo bienli waò gò Jerusalèm; nla gw' agombagiè gò nagò y' Anyambìè, a'vienli gòre yè iminis'
 28 impòlò nl' irèndisi nl' anlero. Nl' awulinliò yè nle waò, inlè, Gw' inyanga nde nyi dendò ndo isaòn yinlo? Ge mande avenlio inyanganga nyi dend' isaòn yinlo? Nl' awulinliò waò nle Jisu, inlè, M' be bambia 'nlwè igamb' iffiori, ko jiviranli miè, gambènèlè m' be bulinlia 'nlwè inyanga nyi denda miè isaòn yinlo. Ibaptaiza si Jan, y' avili g' òròwa, mbè gòr',
 31 anlaga? Yiviranli miè. Nl' agambanlagi waò awulia, 'nlè, Ja zw' abulia 'nlè, S' avili g' òròwa, e be bulia, 'nlè, Sambò anlwè pa be
 32 kelia sò sè? Ndò ja 'zw' abulia 'nlè, S' avili gòr' anlaga; azwè ti' anlaga, konde waòdu wi tange
 33 Jan inlè, ayè nl' òvogisi rèti. Nl' awinlizi waò Jisu, awulia, 'nlè, Azwè pa mia, Jisu awulinlia waò kè, inlè, Miè kè mi awulinlie 'nlwè inyanga nyi denda miè isaòn yinlo.
 12 Nl' avakiliè gò kamba nla waò nl' inkògò; nl' awulie, inlè, Òmo vèni ntyaga y' igoli, agòmbinla yò ògòmba, arumbe mbòra yi piar' ivè, anòge nagò yi penginla, ava yò mongi janja; nl' agèndiè
 2 gw' inlongo iffiori. Nla gw' egòmbe z' ilònda, aròmi nyòngò gòre mongi mè inlè, e ga wong' ilònda yi ntyaga avila gòre mongi wi janja. Nl' agòti waò yè, azyiwè,
 3 awinlizè, òrevò. Nl' avo tòfmiè gòre waò nyòngò nyènèlè; nl' awonji waò yè gw' ewònjò, alèngèliè.

5 Nl' aròfmiè nyènèlè; nl' ayònlì waò yè; nl' inyènèlè kè sinyenge; sinyèwo syiwagò, sinyèwo kè njò-
 6 nlagò. Avegagi kè nl' òffiori, ò-fiwoulòfmiè w' arondiò ndè. Nl' anluunlè tòfmiè gòre waò, awulia,
 7 'nlè, Wi be dub' òffwanl' iyam'. Ndò mongi mè w' awulianl', inlè, Winlo nl' òyigisi; òviròanli, ko 'zwè jònlè, gambèul' ijiga s' atò'
 8 isazyò. Nl' agòti waò yè ayònlè,
 9 aròmbè avila gò ntyaga. Sambò ònlivi wi ntyaga e be denda sè? E be bia ayillize mongi mè, ave
 10 ntyaga gòr' awènèlè. Anlwè pa tangunl' irèndo yinlo, inlè, Idò ny' a'vikio nl' inlògisi nyò mèmò ny' atwenli ewònjò zì ntulungu?
 11 Ndaga yinlo nle njanjinli ya Rerè, yò kè yi mamò gw' antyo ma-
 12 zyò. Nl' aveli waò gò kòtè, ndò w' arienl' anlaga: konde w' amienl' inlè, agòvi nkògò mè gò sira waò. Nl' arigi waò yè, agèndaga.
 13 Nl' aròfmiè waò gòre yè awèwo w' Ifarisi nla wi mongi wi Hèrod, gò
 14 kòtè nl' agamb' imè. Nl' a'vienli waò awulinliè, inlè, Ònlènji, a-zw' avòrò inlè, awè òma w' òrèti, ò zy' isyolo kè nl' òm' edu: konde ò pòul' azyò m' anlaga, ndò ò nè-nje mponlo y' Anyambìè rèti. Re kwèkwè go pe mpagò gòre Sezar,
 15 ge gò dò' ava? Azwè ga ve mbè azw' ava? Ndò amienl' òmbiagwanl' iwaò, awulinlia waò, inlè, Anlwè demba miè ande? V'aga-
 16 nli miè fura, ko miè jenla yò. Nl' a'vagi waò yò. Nl' awulinliè waò, inlè, Egolani zinlo za mande, nl' irèndo yinlo? Awulinli waò yè,
 17 inlè, Zi Sezar. Nl' awulinliò waò nle Jisu, inlè, V'anli Sezar ya yi Sezar, nl' Anyambìè ya y' Anyambìè. Nl' a'fiami waò yè pòlò.
 18 A'vienl' Isadusi gòre yè, wi bulia, inlè, Zyel' itòngwa avila gw'

- ijuwa; nI' aŋambi wað yè, inlè, 32 Òrèndisi awulinliè, inlè, Ònlè-
 19 Ònlènji, Mòsès arèndinli 'zwè, i- nji, rèti w' abuli mbiambiè, inlè,
 nè, Ja òŋwongwè w' òma ajuwa, r' Anyambiè mori; yi zyele kè
 kè tig' òŋmiant' wè ko arig' awanla, 33 nyènlè kað ayè. Nla gò tonde
 òŋwongi yè e ga wong' òŋmiant' nI' òrèŋŋa wòdu, nI' ikòtiza sòdu,
 wè avòŋmiz' awanla gòr' òŋwongi nli ngulu yòdu, nla gò tond' òga-
 20 yè. Avegag' awongwè òrogènlò. nanganlò g' òku' wèmè, re viaganlò
 Nl' ayòmbi òlònga ayòmb' òŋwa- nI' intyagò si pezyò sòdu, nI' ijir'
 21 ntò, ayuwa, ko arig' awanla. Nl' 34 inya sòdu. Nla gw' ayenli Jisu
 awonglò yè nle w' aŋanli; nI' inlè, afwinlizi mbiambiè, awuli-
 ayuwè kè, ndò e tig' awanla. Nl' nliè, inlè, Ò zye bò avila gw'
 22 egolanli memò w' ararò: Yenlo inlongo ny' Anyambiè. Avila
 kè waðdu òrogènlò, ndò wi tig' vovo, joli' òma gò fo bambiè Iga-
 23 ŋwanlò kè. Gw' itòngwa e be 35 Nl' awinlizi Jisu gw' anènjagiè
 dwani' òŋwantò wa mande gòre gò nagò y' Anyambiè awulla, 'nlè,
 wað? Konde wað òrogènlò w' Irèndisi yi bulia, 'nlè, Kraisi nI'
 24 ayòmbiè. Jisu awulinli wað, inlè, 36 Òŋwa wi David sè? David ayè-
 Ntinla yi fwema 'nlwè aranga yi- mè awuli nI' Inlinl' Iŋia, inlè,
 inlè, anlwè pa mi' irèndo ge Rerè awulinli Rer' iyam', inlè,
 25 ngulu y' Anyambiè? Konde gò Lwa tu g' ògo wam' ònlòŋmè, kað
 be tòngwa wað avila gw' ijuwa mi apang' ilòŋalòŋi yo iyarinlò
 nlo, wi be jòmba ge jòmbizò; ndò 37 ny' agòlò mo. David ayèmè e
 wi be dwanla g' ienjel' g' òròwa. fweiliè, inlè, Rerè; sambò ayè ko
 26 Ndò g' òŋwanl' wi mongl' wi re dwani' òŋwanl' iyè sè? Nl' arondi
 juwa pa, inlè wi tòngwa; anlwè 38 anlaga gò pòganliò yè. Nl' awu-
 pa tangunla gw' ezangò zi Mòsès llinliè wað nI' inènj' isè, inlè, V-
 nt' awulinliò yè nI' Anyambiè gò ndaminlanl' irèndisi, yi tonde
 27 ŋonjò, inlè, Miè nI' Anyambiè yi kanganla nI' irògòsamba, arond'
 Abraham, ul' Anyambiè yi Izak, 39 imbògizyi gw' agòlinlò, nI' alwa-
 nI' Anyambiè yi Jakob? Ayè inlò mi nlaŋmi gw' inagò si Syonlo
 28 arang' Anyambiè yi bende, ndò nla gw' intyagò. Wi re wi ny'
 wi re bo. Anlwè fwema pòlò. inagò s' antò wi tigò, agambiul'
 29 Nl' aŋienli gòre yè òŋmori w' Irè- òlingò 'la impondiaga; winlo wi
 ndisi, ayogo wað wi kotanla, be dèng' ògara viaganlò.
 30 amia inlè afwinlizi wað mbia- 41 Nl' alwanli Jisu tu swaswo nI'
 mbiè; nI' aŋambiè yè, inlè, Iva- egara z' anliva, avòŋla nt' awe-
 ng' ivòlò gò mòdu nle nyi? lag' anlaga syika gw' egara: nI'
 31 Awinliziò yè nle Jisu, inlè, Iva- awenge w' avegagi paga pa w'
 ng' ivòlò ule, inlè, Israèl vòga- 42 aweli pòlò. Nl' aŋienl' òkuge w'
 nliò; Rerè Anyambiè yazyo nle òŋwantò wi tigò, aweli vinte
 32 Rerè mori. Ronde Rerè Anya- 43 mbanli. Nl' aweliè inlèngi gòre
 mbiè yo nI' òrèŋŋ' iwo wòdu, nI' yè, awulinli wað, inlè, Rèti mi
 inlinl' inyo nyòdu, nI' ogu wo bulinli 'nlwè, inlè, Òkuge w'
 31 wòdu, nli ngulu yo yòdu. Nya- òŋwantò winlo afeli viaganlò nla
 mbanli nyò, inlè, Rond' òganganlò waðdu wi fela gw' egara. Konde
 wo ga òku' womè. Zyel' ivang' waðdu w' afela avila gw' ibunl'
 inyènlè ivòlò viaganlò nla minlo. isaò; ndò ayè avila gw' ikug' isè,

- afela yòdu y' avegagi nla yè, vanganle ntòlinlò yè yòdu.
- 13 Gw' agogwè avila gò nagò y' Anyambiè, awulinliò nì' òmòri w' inlèngi yè, inlè, Ònlènji, vònl' ònlon o w' ad' minlo, nli nòginli 2 yinlo. Nì' awulinliò waò nle Jisu, inlè, Ò jenle nòginli mpòlò yinlo? Be tiganl' idò gw' idò bata nyi re nyi be pòsyunlò.
- 3 Nla gw' avegagiè tu gò nòmba y' Ioliv swaswo nli nagò y' Anyambiè, aṽambiò ntyoria nle Pitèr 4 nli Jems nli Jan i' Andru, inlè, Wulinlia 'zwe egòmbè zì be tw' isa'n yinlo? nì' ezande be dwanl' elingiliò gò r' isa'n yinlo yòdu 5 pièrè gò twa? Nì' avakili Jisugò bulinlia waò, inlè, Gelimanli anlwè vende temizò nì' òma.
- 6 Awenge wi be bia gw' in' inyam', awulia 'nlè, Mfè nle yè; aremiz' 7 awenge. Ndò gò be jogo 'nlw' agovi nì' intyangò s' agovi, azyugazyugò nli; konde isa'n yinlo yi ga lwanle, ndò ntyai yi pa twa.
- 8 Konde inlongo nyi be kumanla gò nwa nì' inlongo, nì' ivenda nì' ivenda; be dwanl' isyu iazyugia si ntye gw' imbòra sinyenge, nì' injanla kè; isa'n yinlo nì' ipakilia s' azyingò.
- 9 Ndò v'andaminlanl' ikuw' jyanli: konde wi be pinla 'nlwè gw' ilatanlò y' ijèkèlia; anlwè be syiwò kè gw' inagò si Syonlo, agumanla gw' azyò m' ivanginli nì' aga g' òṽwanj' iwam', ko 'nlwè dwanl' 10 atakwè gòre waò. Nli ntyangò mbia yi ga lóngè kaminlò gw' 11 anlongo módu. Nla gò kèndia waò 'nlwè gw' ijèkèlia, aviula 'nlwè gògò, ayenlanl' aṽandí nte be kamba 'nlwè egòmbè viagaga ro: ndò eza zì be pò 'nlwè gw' igwèra mè, gambanli zò; konde aranga 'nlwè kamba, ndò Ìnlini' 12 Iṽia. Nì' òṽwongwè e be kòtiz'
- òṽwongwè gw' Ijuwa, nli rerè òṽwanla; nì' awanla wi be kumanla gò sir' izomb' iyaò, ayònliza waò. Nì' anlwè be numbò nì' 13 anlaga waòdu g' òṽwanja w' in' inyam'; ndò ayè ò be sindinla kwanga gò ntyai, ayè be sunginlò.
- 14 Ndò gò be jenla 'nlwè eza z' isyèkè zì jiliza, zì kumanla gò mbòra yi re zò, zì zy' inyanga, (aye ò tangunla e ga gòtize,) vovo waò wi re gò Judia wi ga wange gw' 15 inòmba. Nla yè ò re g' òṽwanjanwanja wi nagò e ga rig' azumunla gò nagò, ge jinginla gògò gò bong' ezom' edu avila gò nag' wè.
- 16 Nla yè ò re gò ntyaga, e ge rig' avo fwinya gò bonge ngoi yè. 17 Ndò azyili gòre waò wi re nì' anyèṽe, nla waò wi jonj' awanla gw' intyugu mèsò! Ndò 18 gambinlaul' inlè, alwanl' egòmbè z' ifwi. Konde gw' intyugu 19 mèsò nle be dwanl' azyingò mi re mi pa dwanla nli mori avila gw' ipakilia s' ipangò si ntye y' avangiò nì' Anyambiè aṽia vènlò, mò kè m' avo dwanle nyènlè. 20 Nì' arwe 'nlè Rerè e pa tunliz' intyugu mèsò, gavo zyel' ozyò nli wi be sunginlò. Ndò g' òṽwanja wi mongi wi re yè pinja pa, arunliz' intyugu mèsò nle. 21 Nla ja 'nlw' abulinliò nì' òma egòmbè mè, inlè, Vònlanli Kraiis vènlò; ge vonlanli vovo; ayiviranliè. Konde be nongwa Ikraiss' inòka nì' ivogisi y' inòka, aruminlie lemba nì' isa'n yi mamò, gò temiza vanganlè mongi pinjò, 22 yò to joliò. Ndò gelimanli. Mi are 'nlwè bulinlia p' isa'n yòdu 24 yò viagaga ro. Ndò gw' intyugu mèsò, azyingò mè viaganlò, nkòmbè yi be jilanganla, nì' ògwèli wi be bamb' inlanga nyènlè. 25 Nì' igègè nli y' òròwa yi be pò-

swa, nɪ' ingulu si re g' ɔrɔwa si
 26 be syugazyugiɔ. Nɪ' egɔmbe mɛ
 wi be jeni' Ōfiwa w' ɔma e bia gɔ
 vindi nli ngulu mpɔlɔ nɪ' ivenda.
 27 Egɔmbe mɛ e be tɔmɪ' ienjɛl, ko
 waɔ datize mongi pinjɔ ndɛ avila
 gw' impung' inlai, avila g' ɔmɔ-
 ndɔ wi ntye agɛnda g' ɔmɔndɔ w'
 ɔrɔwa.
 28 Nɛnganli avila gɔ nkɔgɔ y' erɛrɛ
 z' ifig: j' ivare nyɛ ny' atwe dɛla,
 awel' ijavi, anlw' avɔrɔ inlɛ, egɔ-
 29 mbe zi mpiu z' atwe piɛrɛ. Ye-
 nlo kɛ 'nlwɛ, gɔ be jeni, 'nlwɛ
 isaɔn yinlo y' atwa, mianɪ' inlɛ,
 atwenli piɛrɛ vanganle gw' impɔ-
 30 mbala. Rɛti mi bulinlia 'nlwɛ,
 inlɛ, Ivɔmɪa nyinlo nyi be piaga-
 nla kaɔ isaɔn yinlo yɔdu y' atwa.
 31 Ōrɔwa nli ntye yi be piaganla,
 ndɔ agamb' imam' m' aviaganle.
 32 Ndɔ g' ɔfiwanja wi ntyugu mɛ
 nɪ' igwɛra mɛ, zyel' ɔmo mia,
 arang' ienjɛl si re g' ɔrɔwa, ge
 33 Ōfiwanla, ndɔ kaɔ Rerɛ. Geli-
 manli, vɛmbaganli ko kambinla-
 nli; konde anlwɛ pa mia gɔ be
 34 tw' egɔmbe. Ga nt' ar' ɔma gɔ
 ntye yabɔ ɔ re tiga pe nag' wɛ,
 av' inyɔngɔ sɛ inyanga, gɔr' ɔm'
 edu evilɔ zɛ, kɛ sɔmbia ɔmo pe-
 ngini' igugi, inlɛ, e ga vɛmbage.
 35 Vɛmbaganli sambɔ, konde anlwɛ
 pa mia egɔmbe zi be bi' ɔmo nive
 nagɔ, ntyo anlaga wi tenla, ntyo
 ɔgwɛra nlɛngɛlɛnge, ntyo njo-
 36 gonli nɔnga, ntyo ibanga. E
 vende bia ndumbaga, aluunlɔ
 37 'nlwɛ gw' antyovinlo. Nte
 bulinlia miɛ 'nlwɛ, yenlo buli-
 nlia miɛ kɛ waɔdu, inlɛ, Vɛmba-
 ganli.
 14 Ntyugu mbanli viaganlɔ ave-
 gagi ntyagɔ y' ɔnloganlɔ nli
 mpɛmba yi re lɛvɛn fo. Nɪ' awu-
 tag' iminis' impɔlɔ nɪ' irɛndisi
 awuta nt' are waɔ ko kɔtɛ nɪ'
 2 avɔnlɔ, ayɔnlɛ. Ndɔ w' awuli,

'nlɛ, Aranga gɔ ntyagɔ, anlaga
 wi vende kwez' edungu.
 3 Gw' avegagiɛ gɔ Bɛthani, gɔ na-
 gɔ yi Simon y' egolauli, ayɛ tu
 gw' inya, avieni' ɔfiwantɔ nɪ'
 eva z' agali mi nkangɔ mi nard
 ambia, zi njonli mpɔlɔ; nɪ' ayɔ-
 nliɛ eva, ayira mɔ gw' ewɔnjɔ zɛ.
 4 Nɪ' avegagi awɛwo w' avendi,
 awulianla, inlɛ, Mbundakanli yi-
 nlo y' agali mi nkangɔ yi re nti-
 5 nla nde? Konde agali mi nka-
 ngɔ minlo m' aro kɔliɔ nli nka-
 ma s' ifura ntyarɔ nla viaganlɔ,
 ko sɔ pɔ ikuge. Nɪ' avumawumi
 6 waɔ ɔfiwantɔ. Ndɔ Jisu awul',
 inlɛ, Riganliɛ diɛ; anlwɛ syugɛ
 sɛ? Ajanjinla miɛ ndaga mbia.
 7 Konde ikuge yi re nla 'nlwɛ pɛ-
 kɛpɛkɛ, nɪ' egɔmb' iedu zi belɔ
 'nlwɛ, anlwɛ ko dendinla waɔ
 mbia: ndɔ anlw' azyɛ nla miɛ
 8 pɛkɛpɛkɛ. Adendi nt' are yɛ ko
 jolia; aɔɔngi sagi' ɔku' wam' aga-
 9 li, miɛ vɛnlagɔ ro. Rɛti mi bu-
 linlia 'nlwɛ, inlɛ, Mbɔr' iedu yi
 be kambinlɔ ntyangɔ mbia gɔ
 ntye yɔdu, ndaga yinlo kɛ yi r'
 ɔfiwantɔ winlo denda pa yi be
 kambɔ gw' ijɔnginli' sɛ.
 10 Nɪ' agɛndi Judas Iskariot, ɔmiori
 w' igɔmɪ nɪ' avani, agɛnda gɔr'
 iminis' impɔlɔ gɔ kɔtizɛ gɔre
 11 waɔ. Nla gw' ayogɔ waɔ w'
 ayenle mbia, avanganla gɔ pɛ syi-
 ka. Nɪ' awutagiɛ egɔmb' evia zi
 re yɛ ko kɔtizɛ.
 12 Gɔ ntyugu nɔnga yi mpɛmba yi
 re lɛvɛn fo, gw' ayɔnlɔ ɔfiwido-
 mbe w' ɔnloganlɔ, inlɛngi yɛ y'
 awulinliɛ, inlɛ, Ō bela 'zwɛ kɛ
 kekiza gwi gɔre 'wɛ gɔ nye ntya-
 13 gɔ y' ɔnloganlɔ? Nɪ' arɔmɪɛ
 avani w' inlɛngi yɛ, awulinlia
 waɔ, inlɛ, Gɛndanli gɔ nkala, vo-
 vo ɔma be datanla nla 'nlwɛ
 ntwanlag' ikɔpa ny' anlingɔ: ko
 14 sɔnganliɛ. Nli mbɔr' iedu yi be

- jinginlò yè, wulinlia nì' òmo nì-
 ve nagò, inlè, Òulènji abulia, 'nlè,
 Nontye y' agènda yì re gwi yì be
 nyò miè ntyagò nì' inlèngi yam' ?
 15 Nì' ayè be teva 'nlwè nontye
 mpòlò y' igònlò nli yoma yòdu
 keka pa. Gekizauli 'zwè vovo.
 16 Nì' agèndi inlèngi yè a'via gò
 nkala, alènga nt' awulinliè waò ;
 nì' agekizi waò ntyagò.
 17 Nkòlò a'vienli nì' igòmí nì' a'va-
 nli. Nla gw' avegagi waò tuge-
 tu, anya, Jisu awuli, 'nlè, Rèti
 mi bulinlia 'nlwè, inlè, Òmòri
 gòre 'nlwè, ò nya nla miè, e be
 kòtiza miè. Avakili waò gò jenl'
 ekèva, awulinliè òmòri, òmòri,
 20 inlè, Nle miè? Nì' awulinliè
 waò inlè, Nì' òmòri w' igòmí nì'
 a'vanli ò du'fia nla miè gò ntyè-
 ngè. Konde Òñwa w' òma e kè-
 nda nt' are tèndò pa g' òñwanj'
 iwè; ndò azyile gòr' òma mè ò
 kòtiz' Òñwa w' òma. Mbia gòr'
 òma mè arwe 'nlè e pa janlò.
 22 Gw' anyagagi waò, awongi Jisu
 mpèmba, azavinla, amogunla yò,
 ava waò, awulia 'nlè Wonganli :
 23 yinlo nì' òku' wam'. Nì' awon-
 gliè k' imogi, av' akeva, ava waò ;
 24 nì' ayongi waòdu gò nyò. Nì'
 awulinliè waò, inlè, Yinlo nle
 ntyinl' iyam' yì njeka yì pòvizò
 25 g' òñwanja w' awenge. -Rèti mi
 bulinlia 'nlwè, inlè, M' be fo jong'
 ilònda y' igoli nyènlè, kaò gò
 ntyugu mè yì be jonga miè nyò
 inyonla gw' inlongo ny' Anya-
 mbìè.
 26 Waò jemba p' òwembò, agogwi
 waò, agènda gò nòmba y' Ioliv.
 27 Nì' awulinliè waò nle Jisu, inlè,
 Anlwè du anlwè be kwezò: ko-
 nde yì re tèndò pa, inlè, M' be bò-
 l' òvenjavenji, ko adombe paza-
 28 nganla. Ndò miè tóngwa pa, m'
 be kènda gò bòsyò yanli gò Galile.
 29 Ndò Pitèr awulinliè, inlè, Vanga-
 nle waòdu w' akwezò, mi agwezò.
 30 Nì' awulinliè yè nle Jisu, inlè,
 Rèti mi bulinliè, inlè, Nlèno wi-
 nlo, vanganl' ògwèra winlo, njo-
 gonli gogaga ro nyongo mbanli,
 ò be danda miè nyongo ntyarò.
 31 Ndò ayolliz' igamba pòlò, awulia,
 inlè, Vanganle mi ajuwa nla 'wè,
 mi alandizi 'wè, Yenlo k' awuli
 waòdu.
 32 Nì' a'vienli waò gò mbòra yì fwe-
 liò, inlè Gèthsemàne; nì' awuli-
 niè inlèngi yè, inlè, Lwanlanli
 33 tu vèno, gò kambinla miè. Nì'
 awongìè nla yè Pitèr nli Jems
 nli Jan, avakille mama pòlò
 34 ayenl' a'fandi. Nì' awulinliè
 waò, inlè, Inlinl' inyam' nyi
 jenl' ekèv' ève, vanganle gw'
 ijuwa; riganlanli vèno, ko bè-
 mbaganli. Nì' agèndiè gò bòsyò
 35 kwè, avòswa gò ntye, agambinla,
 inlè, Ja y' ajoliò, igwèra mè nyi
 ga viaganle avila gòre yè. Nì'
 36 awuliè, inlè, Abba Rera, isaòu
 yòdu ko joliò gòre 'wè; ròmb'
 imogi nyinlo avila gòre miè: ndò
 aranga nte bela miè ndò nte belo.
 37 Nì' a'vienliè, aluunlò waò gw'
 antyovinlo; nì' awulinliè Pitèr,
 inlè, Simon, ò nanla? W' ayoli
 38 bèmba nla miè igwèr' imòri? Vè-
 mbaganli ko kambinlanli, anlwè
 vende kwenla gw' idembò. Inli-
 nla nyi jivira, ndò òzyònlì wi re
 39 dèla. Nì' avo kèndiè, agambinl'
 40 igamba memò. Nì' avo bienliè
 aluunlò waò gw' antyovinlo, ko-
 nde antyo maò m' avegagi dira;
 ko w' amia nt' are waò ko fwini-
 41 zè. Nì' a'vienliè nyongo yì ntya-
 rò, awulinlia waò, inlè, Nlanla-
 ganli ko jowanli: yì re kwèkwè:
 igwèra ny' asyivi; vònanli, Òñwa
 w' òma akòtizò gw' ago m' anlag'
 42 a'vè. Nlongwanli, azwè ga gè-
 ndenli; vònanli ayè ò kòtiza miè
 atwenli pièrè.

43 Nla vovo, gw' agambagiè, a'vieni
nli Judas òmiori w' igòmii nli' a'va-
nli, nli nkondo mpòlò nla yè, nli'
ikwara nli viso, avila gòr' iminis'
44 impòlò nli' irèndisi nli' anlèro. Nl'
ògòtisi aluò apenli waò elingiliò,
inlè, Ayè ò sambò miè nlè yè;
gòtauliè, ko kèndanli nla yè
45 ngwasi. Gw' a'vieniè, agèndi
gòre yè pele, awulinliè, inlè, Ònlè-
46 nji; nli' azombiè yè. Nl' arali
47 waò yè ago, agòtè. Ndò òmiori
gòre waò w' agumanli pièrè, alur'
òkwara, agwèrè nyóngò yi minisè
48 mpòlò, arenlè òròi nkwi. Nl'
awinlizi Jisu awulinlia waò, inlè,
Anlw' abia gò kòta miè egolanli
ga gòr' òfe, nli' ikwara nli viso.
49 Ntyugu edu mi avegagi nla
'nlwè gò nagò y' Anyambiè, ndò
anlwè kòta miè; ndò yinlo y'
atwenli inlè, irèndo yi ga lwanli-
50 zò. Vovo inlèngi yè waòdu w'
arigiè, awanga.
51 Nl' azóngiò yè nli' iwanjo syagu-
za p' ònlamba w' ivèla; nli' agòti
52 waò yè. Ndò arig' ivèl' inyè,
awanga tele.
53 Nl' agèndizi waò Jisu gòre mini-
se mpòlò: nli' alatanli nla yè imi-
nis' impòlò sòdu nli' anlèro nli' irè-
54 ndisi. Nl' azóngi Pitèr azóngè
davadvie kwanga gw' evungu zi
nagò yi minisè mpòlò; nli' alwan-
liè tu nli mongi pènginla, ayog'
55 ògònlì. Nl' iminis' impòlò nli
fiandò yòdu w' awut' atakwè mi
sire Jisu gò jònlè; ndò wi dènga
56 du. Konde awenge w' a'vèrinliè,
ndò inlumbu yaò yi kwezanganla.
57 Nl' agumanli awèwo, a'vèrinlè,
58 awulia, inlè, Azw' ayogió yè bulia
'nlè, M' be sazye nagò y' Anyam-
biè yinlo y' anlògiò nli' ago, nla
gò ntyugu nytarò m' be nòge nyè-
59 nlè yi re yi nògo nli' ago. Ndò
vanga nlonlo inlumbu yaò yi
60 kwezanganla. Nl' agumanli mi-

nisè mpòlò gò garegare, a'vambie
Jisu, inlè. Ò fwiniiz' igamba?
Òsàd' 'nde wi kambò nle mongi
61 sinlo g' òfiwanj' iwo? Ndò ami-
nliè, ko awinlize mpongo; nli' avo
bambiò yè nlè minisè mpòlò, inlè,
Awè nle Kraisi y' Onwa w' Anyam-
62 biè yi saviniò? Awuli Jisu,
inlè, Miè nle yè; anlwè ke anlwè
be jenl' Òfiwa w' òma tu g' ògo
'nlòmiiè wi ngulu, a'via gò vindi
63 y' òròwa. Ayòkunli minisè mpò-
lò, ayòkunl' ingoi sè, awulia, 'nlè,
Azw' are nli' isyolo ande ny' inlu-
64 mb' iminiè? Anlw' ajogió ipè-
di' Anyambiè sinlo; anlwè tanga
sè? Nla waòdu w' avenliè ògara w'
65 ijuwa. Nl' avakili awèwo tuenliè
igwanla, al'vini' òzyò' wè, awòlè
bòle, awulinliè, inlè, Voga. Mongi
pènginla kè w' awòliè asapòga.
66 Nla gw' avegagi Pitèr gw' evu-
ngu zi ntye, a'vieni' òmiori gòr'
antò wi pènginle nagò yi minisè
67 mpòlò; nla gw' ayenliè Pitèr e
jog' ògònlì, azyillè, awulia, 'nlè,
Awè kè ò vegagi nli Jisu yi Na-
68 zerèth. Nl' alandiè, awulia, 'nlè,
Mi pa mia ge kòtiza nte bulio.
Nl' agogwiè, alwanla pièrè nli'
69 evungu. Nl' agòge njogonli. Nl'
ayenliò yè nli' òfiwantò; nli' ava-
kiliè bulinlia waò w' agumanli
vovo, inlè, Winlo nli' òmiori gòre
70 waò. Nl' avo dandie. Nl' òfiwo-
lingò piaganla pa, waò w' agum-
anli vovo w' awulinli Pitèr,
inlè, Rèti awè òmiori gòre waò,
71 konde awè òma wi Galile. Ndò
avakili sava, arang' irangò, inlè,
Mi pa mi' òma winlo ò kambò
72 'nlwè. Nl' agòge njogonli pele
nyongo yi mbanli. Nl' ayòngi-
nli Pitèr igamba ny' awulinliò yè
nle Jisu, inlè, Njogonli gògaga ro
nyongo mbanli, ò be danda miè
nyongo ntyarò. Nla gw' avikiliè
nyò, alenli.

- 15 Bu nya iminis' impòlò s' azunge bòndi mòndo, waò nl' anlero nl' irèndisi nli fiandò yòdu; nl' agòri waò Jisu agènda nla yè anlozinliè Pilat. NI' aʋambiò yè nle Pilat, inlè, Awè nl' òga w' Iju? NI' awinliziè yè awulia, 2 NI' agòti waò Simon òma wi Siren, rerè yi Alexandèr nli Rufus, ò viagagi avila g' òmpindi, ko 21 NI' agòti waò Simon òma wi Siren, rerè yi Alexandèr nli Rufus, ò viagagi avila g' òmpindi, ko 22 waò twanliè krosi yè. NI' agèndizi waò yè gò mbòra yi fweliò, inlè, Golgotha, nyò bèngunlò pa 23 nyi re' nlè, Mbòra yi nkèli. NI' avenli waò yè ivè bundunlò pa 24 nli mur: ndò è bonga nyò. NI' aʋanli waò yè, ager' ingoi sè, mpungag' eganlò gò sò, ute be 25 bong' òm' edu. Avegag' agwer' 26 ararò gw' avanliò waò yè. NI' irèndò y' arevi ntinla y' aʋanliò yè y' avegagi, 'nlè, Òga w' Iju. 27 NI' aʋanli waò if' imbanli nla yè, òmòri g' ògo wè ònlòfmiè, nl' 29 òmòri g' ònyantwè. Nla waò w' aviaganli w' azyèliè, awizawizagè wònjò, awulia, inlè, E, awè yi sazeye nagò y' Anyambiè, avo nòga 30 yò vo ntyugu ntyarò. Zunginl' òku' wo mè, azumila avila gò 31 kros. Nlonlo kè azyèliag' iminis' impòlò waò nla waò, nl' irèndisi, awulia, 'nlè, Azunginl' aʋmòri, ayolie sunginl' òku' wè 32 mè. Kraisi òga wi Israèl e ga zuminle vèno avila gò kros, kò 'zwè jèna, avekèlia. Waò w' aʋanliò nla yè w' azyèliè kè. 33 Nla gw' azyiʋi agwèr' òròwa, arwenli mpiri gò ntye yòdu agènda gw' agwèr' enlogòfmi. Nla 34 gw' igwèra ny' enlogòfmi, aròngi Jisu nl' inyò' ivòlò, inlè, Eloi, Eloi, lama sabakthani, nyò bèngunlò pa nyi re, 'nlè, Anyambiè yam', Anyambiè yam', eza nde zi 35 re 'wè fala pa miè? NI' awèwo gòre waò, agumanli vovo, gw' ayogiò waò, w' awull, 'nlè, Vònia,

36 e fwelia Elias. NI' agèndi òma nli mangò ayònlie eponj nli vinegèr, awela yò gò nkogu, ayonjè yò, awulia, 'nlè, Riganli diè; azwè ga yenlere vendetwa Elias e
 37 be, bia gò syònlìè. NI' aròngi Jisu
 38 nli' inyò ivòlò, azul, òfiwei. NI' ayarui ònlamb' òzyambi wi nagò y' Anyambiè mbwa, avila gw'
 39 igònlò kwanga gò ntye. Gw' ayenli ewònjò z' isozyè ò gumanli swaswo nla yè, ayenlè sul' òfiwei yenlo, awuli, 'nlè, Giligili òma winlo Òfiwa w' Anyambiè. NI'
 40 avegagi k' antò wi pònlà davada-vie; gòre waò avegagi wa Mari yi Magdala, nli Mari ngwè yi Jems nyangò nli Jòsès, nli Salò-me; Wi re gw' avegagiè gò Galile, w' azòngagiè ayanjinlagè; nli' antò awènl' awenge w' avandi nla yè gò Jerusalem, w' avònlagi vovo.
 42 Nla gw' arwenli nkòlò, gòre nlè y' avegagi ntyugu y' ikekiza yisò-ngò nle Syonlo, Jòsèf yi Arimatea, òma w' inyanga g' òvagò w' Iju, ò vegagi k' ayèmè mpònlag' inlongo ny' Anyambiè, aʋienli nli' iganda gòre Pilat, aʋambi'
 44 ebende zi Jisu. NI' aʋiami Pilat inlè, asungi juwa yenlo; nli' awelè ewònjò z' isozyè aʋambiè,
 45 inlè, Adingi juwa? Nla gw' amiezò yè nle yè, aʋenli Jòsèf
 46 ebende. NI' agòliè ivèl' iʋia, azyònlìè, avingè nli' ivèla; nli' alimbinlìè yè g' òrònginlò w' avegagi tòkò pa gw' idò, agavali idò
 47 g' òmpòmbala w' òrònginlò. NI' ayenli Mari yi Magdala, nli Mari ngwè yi Jòsès ayenle mbòra y' alimbinlìè yè.
16 Syonlo viaganlò, Mari yi Magdala, nli Mari ngwè yi Jems, nli Salòme, w' agòli aka mi nkan-gò mbia gò bia gò sagiè mò.
 2 NI' ibanga sòdu, gò ntyugu nònga

yi Syonlo, aʋienli waò g' òrònginlò gw' aròngwi nkòmbè. NI' agambanlagi waò, inlè, Mande be kavalia 'zwè idò avila g' òmpòmbala w' òrònginlò? Nla gw' avònlì waò w' ayenli' inlè, idò ny' aludò ny' akavaliò, ny' avegagi k' ivòlò pòlò. NI' ayinginli waò g' òrònginlò, ayenli' iwanjo tu g' ògo 'nlòfiè, bora p' ònlamb' òla wa-
 6 pupu; nli' aʋiami waò. NI' awulinlìè waò inlè, Arianli; anlwè bute Jisu yi Nazarèth, y' aʋanliò gò kros: atòngwi; azyele ʋènlò; ʋònlanli mbòra y' alimbinli waò
 7 yè. Ndò gèndaganli, ko bulinli-anli' inlèngi yè nli Pitèr, inlè, E kènda gò bòsyò yanli gò Galile; gògò be jenla 'nlwè yè ga nt'
 8 awulinlìè 'nlwè. NI' agogwi waò, awanga avila g' òrònginlò; konde w' arataminli, aʋiama: ko w' awulinli' òm' igamba, konde w' arienli.
 9 Ayè tòngwa pa, ibanga sòdu ntyugu nònga yi Syonlo, alònge bòwunli gòre Mari yi Magdala, y' aròmbiò ndè anlinli' ambe òrò-
 10 gènlò. Agèndiè awulinla waò w' aludò w' adwanlagi nli Jisu, gw'
 11 ayenlagi waò ekèʋa, alenla. Waò gw' ayogió waò inle, are bo, aye-nlò nle yè, wi jìvira. Avila vovo awòwunli nli' nli' edidi ezènlè gòr' aʋanli gòre waò, gw' agèndagi
 13 waò g' òmpindi. NI' agèndagi waò awulinli' aʋmòri; ndò wi jìvira waò.
 14 NI' avila vovo awòwunli gòr' igòfi nli' òfiòri gw' avegagi waò tu gw' inya, azèmba waò g' òfiwanja w' itwayivir' isaò nli njolinli y' irèm' iyaò, konde wi jìvira
 15 waò w' ayenliè tòngwa pa. NI' awulinlìè waò, inlè, Gèndaganli gò ntye yòdu, ko kambinlanli ntyangò mbia gòr' òm' edu.
 16 Ayè ò bekelia, avaptaizò, e be

- sunginlò; ndò ayè ò re e bekelia, | 19 Vovo, Rerè Jisu ayè kamba
 17 e be p' ògara. Nli lemba yinlo yi | pa nla waò, awongiò g' òròwa,
 be sònga waò wi bekelia, inlè, | alwanla tu g' ògo 'nlòmíè w'
 Gw' in' inyam' wi be tòm' anli- | 20 Anyambiè. Nl' agèndagi waò,
 nl' ambe; agamb' inkambinli si- | agambinle mbòr' iedu. Rerè
 18 nyonla; wi be tòmbinl' ifiamba; | kè ayanjagi nla waò, njoli-
 nla ja w' ajong' eza zi jónl' anlaga, | zag' igamba nli lemba y' azò-
 z' alende waò mpongo; wi be talla | ngagi.
 mongi wi jogo ago, ko waò tóla.

NTYANGÔ MBIA YI LUK.

- 1 Gô re 'nlè awenge wi re kênliza pa gô tènde yangô g' ôfiwanja w' isaôn yi re dwanlizô pa gôre 'zwè, 2 vanganle nt' avenli waô 'zwè yô, waô w' avegag' iyenli n' iminisé 3 s' igamba avila gw' ipakilla, y' ayenliô mbia gôre miè kè, miè kèlagèla p' isaôn yôdu mbiambiè avila gw' ipakilla, gô tëndinlo yô, Rerè Theofilus, nt' arwenli yô; 4 ko 'wè mi' ôrèti g' ôfiwanja w' isaôn y' anlènjo 'wè. 5 Gw' intyugu si Hèrod y' ôga wi Judia, avegagi minisé gô nkumba y' Abia, in' inyè nle Zakaria: n' ôfiwant' wè avegagi ôfiwo fiwantô wi Eron, in' inyè nle Elizabèth. Nla waô aʋanli w' avegag' agôre g' ôzyô w' Anyambiè, ndwanlaga gw' ampanga nla gw' isômbia sa Rerè ntyembo fo. Nl' avegagi waô ôfiwanla fo, konde Elizabèth avegagi nkell, nla waô aʋanli w' avegagi dômbinla pa. 8 Nl' arwenli, gw' ayanjagiè evilô zi minisé gô nkumb' iyè g' ôzyô 9 w' Anyambiè inlè, arwenli gôre yè, ga nt' avegagi ntyali y' evilô zi minisé, gô jinginla gô nagô y' Anyambiè gô pezye ya yi nkanngô. Nl' anlaga waôdu w' avegagi nkambinlaga gw' igala gw' igwèra nyi jirô ya yi nkanngô. 11 Nl' awôwunli gôre yè enjèl ya Rerè, kumanla pa g' ôzamba w' ôgo 'nlôfîlè wi mbôra yi jirô ya 12 yi nkanngô. Nl' ayègeri Zakaria, gw' ayenliè yè, agôtiô n' itia. 13 Ndô enjèl y' awulinliè, 'nlè, Zakaria, aria, konde Anyambiè are jogo p' ikambinl' iso, n' ôfiwant' wo Elizabèth e be janl' ôfiwo nlôfîe gôre 'wè, n' in' inyè anlwè be 14 bèta nyô inlè Jan. Ô be jenle mbia n' igeva, n' awenge wi be 15 jenle mbia gw' ijanlô sè. Konde e be dwanl' ômpôlô gw' antyo ma Rerè, e be jonga du ivè g' ijong' ijoli; ndô e be jônliô n' Iulinl' Iŷia, vanganle avila gw' iwuffu 16 nyi ngi yè. E be fwinliz' awenge w' awa wi Israèl gôre Rerè A- 17 nyambiè yaô. E be kènda gô bôsyô yè nli mpanginli nli ngulu y' Elias, gô kalunl' irèma y' irerè gôr' awanla, nla waô wi r' ijoginlô fo gw' imia s' agôre; gô kekize Rerè anlaga wi be dwanla ke- 18 ka pa gôre yè. Nl' awulinli Zakaria awulinlie enjèl, inlè, Mi be mi' ôsaôn winlo se? konde mi adômbinli, n' ôfiwant' wam' atwenli 19 mbôlô. Nl' awinliziô yè nli enjèl, inlè, Miè nle Gabrièl, yi kumanla g' ôzyô w' Anyambiè; mi atôfîô gô kamba nla 'wè, awungunlo 20 ntyangô mbia yinlo, Nla wônla, ô be dwanl' ifiafiu, ko w' alenge ngulu yi kamba, agènda gô ntyugu yi be tó, isaôn yinlo, konde ô pa bekel' agamb' imam', mi be twa 21 rêti gô be syiŷ' egômbe. Nl' avegagi anlaga mpenginlage Zakaria, afiama nt' alingè gô nagô y' A- 22 nyambiè. Nla gw' agogwiè, e jolie kamba nla waô: n' amienli waô inlè aduô ajenl' ezoma gô nagô y' Anyambiè: n' agambagiè nla waô n' ago, alwanl' ifiafiu. 23 Nl' arwenli 'nlè, gw' azul' intyug-

- gu s' ečilò zè, agèndagi gò nag' wè.
- 24 Nl' avila gw' intyugu mèsônlo Elizabèth y' òñwant' wè avundi-gi; nl' azyombunliè agwèl' atanli,
- 25 awulia, 'nlè. Yenlo re Rerè dendinla pa miè gw' intyugu s' avòñliè miè, aròmbe ntyonli yam' gòr' anlaga.
- 26 G' ògwèli w' òròwa enjèl Gabrièl y' aròmiò gò nkala yi Galile,
- 27 yi fwellò, inlè Nazarèth, gòr' izyali ny' avegagi tofò pa nl' ònlòfñe wi fwellò, inlè, Jòsèf, òma wi nagò yi David; nl' ina ny' òñwantò ny' avegagi, 'nlè, Mari.
- 28 Nl' ayinginli enjèl gòre yè, awulia, 'nlè, Sale, awè yi re dènga p'
- 29 imèpinlò, Rerè are nla 'wè. Ndò ayègèri pòlò gw' igamba mè, ayèkèlia g' òrèfñ' iwè nt' are ko pivì òzavinlò ònlongo mè. Nl' awulinliò yè nli enjèl, inlè, Aria, Mari: konde ò re dènga p' imèpinlò gòr'
- 31 Anyambiè. Nla vónla, ò be pundiga gw' iwufñu nyo, ayanl' òñwo 'nlòfñe, ko 'wè bèt' in' inyè, inlè, Jisu. Ayè be dwanl' òmpòlò, kè fwellò, inlè, Òñwa w' Anyambiè y' igònlò mè: Rerè Anyambiè e be pè eka za Rer'
- 33 iyè David: e be panginle nagò yi Jakob egòmbe zòdu, nl' inlongo nyè nyi be dwanla nli ntyal.
- 34 Nl' awuli Mari awulinli' enjèl, inlè, Òsaón winlo wi be twa sè, gò re 'nlè mi mia du ònlòfñe?
- 35 Nl' awinlizìò yè nli enjèl, inlè, Inlinl' Ivia nyi be bla gòre 'wè, nli ngulu y' òma w' igònlò mè yi be puginlò: yenlo kè eza mè zòrunda zi re gò janlò zi be fwellò,
- 36 inlè, Òñwa w' Anyambiè. Nla vónla, Elizabèth y' òñwongi yo, ayè kè are pundiga p' inyèfñe ny' òñwo 'nlòfñe gò mbòlò yè: nla winlo atwenli ògwèli w' òròwa gòre yè ò vegagi fwellò pa inlè
- 37 nkeli. Konde gòr' Anyambiè zyel' igamba nyi re ny' alendizò.
- 38 Nl' awuli Mari, inlè, Vónla miè nyóngò nyantò ya Rerè; ga lwanle gòre miè ga nt' ar' igamb' inyo. Nl' alubwi enjèl avila gòre yè. Nl' agumanli Mari gw' intyugu mèsônlo, anlègize kènda gò ntye y' inòmba, gò nkala yi
- 40 Juda. Nl' ayinginliè gò nagò yi
- 41 Zakaria, awògizye Elizabèth. Nl' arwenli 'nlè, gw' ayogiò Elizabèth mbògizyi yi Mari, òñwanla arulagi gw' iwufñu nyè; nl' ayònlìò Elizabèth nl' Inlinl' Ivia.
- 42 Nl' aròngiè nl' inyò' ivòlò awulia, 'nlè, Ò re savinlò pa gòr' antò, nl' òlònda w' iwufñu nyo
- 43 wi re savinlò pa. Yi re twa pa gòre miè sè, inlè ngwè ya Rer'
- 44 iyam' abla gòre miè? Konde vónla, gw' abi' inyòl' nyi mbògizyi yo gw' aròl' mam', òñwanla atula
- 45 gw' iwufñu nyam' nli mbia. Nl' òzavinlò gòre yè ò re bekèlia pa, konde be dwanl' isuliza s' isaón mèyonlo yi re kambò pa gòre yè
- 46 avila gòre Rerè. Nl' awuli Mari, inlè, Òrèfñ' iwam' wi pendie Rerè,
- 47 nl' inlinl' inyam' nyi jenle mbia gòr' Anyambiè y' Òzunge wam'. Konde ayè ò re nli ngulu are dendinla pa miè isaón impòlò;
- 50 nl' in' inyè nyi r' òrunda, nli nkèngo yè yi re gw' ampòfña nl'
- 51 ampòfña gòre waò wi tiè. Are tuminlia pe ngulu nl' ògo wè; are pazanganla pa waò wi r' ekale
- 52 gw' ipikilla s' irèfñ' iyaò. Are syónlia p' ampènda avila gò k' iyaò, avandl' anlaga w' inyang'
- 53 inyangò. Are jòriza pe mongl' wi re nli njanla nl' ambia, awinlizè
- 54 nlañni revò. Are nungunla pe Israël nyóngò yè, ko yè jònginli'
- 55 ikèsyi sè, nt' awulinliè irer' isazyò, gòre Abraham nl' awanliè egòmbe zòdu.
- 48 Konde are pónla p' inyang' inyangò nyi nyóngò nyè nyantò: konde vónla, avila vèlò ampòma mòdu mi be bulla 'nlè, ni are nl' òzavinlò.

56 NI' alwanli Mari nla yè vo agwè-
 57 niè. NI' azyiŵ' egómbe z' ave-
 58 gagi Elizabèth gò janla, ni' aya-
 59 nliè òfiwo 'nlòfiè. NI' ayogio
 60 iganganlo yè ni' awongie inlè Re-
 61 rè aluò abunliz' ikèsyi sè gòre yè,
 62 ni' ayenli waò mbia nla yè. NI'
 63 arwenli gò ntyugu ènlènlai inlè,
 64 w' aŵienli gò kèr' òfiwanla; ni'
 65 aro bèti waò in' inyè, inlè, Zaka-
 66 ria, ina nya rer' iyè. NI' agambi
 67 ngi yè awulia, 'nlè, Aranga ye-
 68 nlo, ndò e ga welio, inlè, Jan.
 69 NI' awulinli waò yè, inlè, Gòr'
 70 awongi yo zyel' òmo re bètò p'
 71 ina mè. NI' agambi waò nli rer'
 72 iyè ni' ago, aŵambidè nt' aŵeliè
 73 inlè e ga vètò. NI' aŵambidè ta-
 74 vuru yi tèndinla, arènda, inlè,
 75 In' inyè nle Jan. NI' aŵiami
 76 waòdu. NI' anungunliò ògwani'
 77 iwè pele, avurunlò ònlèfiè wè, ko
 78 yè kamba azavinli' Anyambidè.
 79 NI' agòtiò waòdu w' alwanli vi-
 80 ngòvingò ni' itia, ni' agamba mi-
 81 nlo mòdu m' ayagayagi gò mbòr'
 82 ièdu gw' inòmba si Judia. Nla
 83 waòdu w' ayogio w' avenjavenji
 84 mò gw' irèfi' iyaò, awulia, 'nlè,
 85 Òfiwanla winlo be dwanl' ande?
 86 Konde ògo wa Rerè w' avegagi
 87 nla yè.
 88 NI' ayònlò Rer' iyè Zakaria ni'
 89 Inlinli' Ivia, avoga, awulia, 'nlè,
 90 Ózavinlò gòre Rerè, Anyambidè
 91 y' Israël; konde are pònia pa,
 92 alandunl' anlag' iwè. Are non-
 93 gunlia pe mengò y' isunginlò
 94 gòre 'zwè gò nagò yi nyòngò yè
 95 David, nt' awuliè ni' agwanla
 96 m' ivogisi yè yòruna yi re
 97 dwanla pa avila gw' ipakilia si
 98 ntye, inlè, Isunginlò avila gòr'
 99 ilòŵalòŵi yazyò, ni' avila gw' ago
 100 ma waòdu wi bika 'zwè. Gò tu-
 101 minli' ikèsyi gòr' irer' isazyò,
 102 ayònginlie njek' iyè yòruna;

73 Órangò w' arangio yè gòre Abra-
 74 ham rer' iyazyò, inlè gò panga
 75 inlè, azwè sunginlò pa avila gw'
 76 ago m' ilòŵalòŵi yazyò, azwè ga
 77 yanjinlè itia fo, ndwanlaga g'
 78 ózyò wè òruna ni' ògòre intyugu
 79 sazyò sòdu. NI' awè, òfiwanla, ò
 80 be fweliò inlè òvogisi w' òma w'
 81 igònlò mè: konde ò be kènda gò
 82 bòsyò ya Rerè agekiz' imponlo sè.
 83 Gò p' anlag' iwè imia s' òzungi-
 84 nlo ŵ' inyeza s' ibe saò, g' òfiwa-
 85 nja w' òrèfiia wi nkèngò w' Anya-
 86 mbidè yazyò wi re jenliza pa 'zwè
 87 ijenja s' òwenja avila gw' igòulò.
 88 Gò bamba gòre waò wi re tu gò
 89 mpiri nla gw' iviri ny' ijuwa, agè-
 90 ndi' agòlò mazyò gò mponlo y'
 91 aŵiènjà.
 92 NI' avòfiil' òfiwanla, ayola g' òrè-
 93 fiia, ni' alwanlè gw' itòve kwa-
 94 nga gò ntyugu y' ibòwunli' sè gò-
 95 re Israël.
 96 NI' arwenli gw' intyugu mèso-
 97 nlo, inlè, ivanga ny' avili gòre
 98 Sezar Augustus inlè ntye yòdu yi
 99 ga rèndò gw' ezangò. Ntèndinli
 100 yinlo nònga y' avangio gw' ave-
 101 gagi Kwirinius òvanginli wi Si-
 102 ria. NI' agèndi waòdu gò tèndò
 103 òm' edu gò nkal' iyè mè. NI' ava-
 104 ndi Jòsèf kè avila gò Galile, avila
 105 gò nkala yi fweliò inlè Naza-
 106 rèth, agènda gò Judia, gò nkala
 107 yi David, yi fweliò inlè Bèthlèem,
 108 konde avegagi gò nagò nli mbuŵe
 109 yi David; gò tèndò ayè nli Mari,
 110 ò rofiò ndè, ò vegagi ni' inyeŵiè.
 111 NI' arwenli 'nlè, gw' avegagi waò
 112 gògò, egómbe z' azyiŵi gòre Mari
 113 gò janla. NI' ayanliè njaliè yè
 114 nlòfiè; ni' avugiè yè ni' inla-
 115 mba, ananlizè gò mbòra yi ny'
 116 inyare, konde pegage mbòra gòre
 117 waò gò nagò yi simbò ni' agènda.
 118 NI' avegagi gò ntye mè ivenjave-
 119 nji y' adombè ndwanlaga g' òrò-
 120 ve, mbandaminlag' òlemi waò

9 ògwèra. Nl' agumanli enjèl ya
 Rerè pièrè nla waò, nl' ònjèlènjè-
 le wa Rerè w' aʋambi gòre waò
 vingòvingò: nl' arienli waò pòlò.
 10 Nl' awulinliò waò nle enjèl, inlè,
 Arianli; konde vònlanli, mi бага
 'nlwè ntyangò mbia y' igev' ivò-
 lò yi be dwanla gòr' anlaga waò-
 11 du. Konde re janlò pa gòre 'nlwè
 nlèulo winlo gò nkala yi David
 Ózunge, ayè nle Krai ya Rerè.
 12 Nl' elingiliò gòre 'nlwè ze zinlo
 inlè, anlwè be dèng' ekeikel pi-
 ngò pa nl' inlamba, anlanlizò gò
 13 mbòra yi ny' inyare. Nla v' iga-
 mba ny' agwanla avegagi nli
 enjèl nkumba mpòlò y' imbèli s'
 òròwa nsavinliag' Anyambiè, a-
 14 wulia, 'nlè, Ivenda gòr' Anya-
 mbiè gw' igònlò mè, nla gò ntye
 aʋènjè gòr' anlaga wi tondò
 ndè.
 15 Nl' arwenli 'nlè, gw' alubw' ie-
 njèl avila gòre waò agènda g' òrò-
 wa, ivenjavenji y' awulianli, inlè,
 Azwè ga gèndenli kwanga gò Bè-
 thleem, ayènl' òsaòn winlo wi re
 twa pa, wi re Rerè mieza pa 'zwè.
 16 Nl' aʋienli waò nèganèga, alènge
 Mari nli Jòsèf, nl' òʋwanla bu gò
 17 mbòra yi ny' inyare. Nla gw'
 ayenli waò, w' amiez' agamba m'
 awulinliò waò g' ònwanja w' ò-
 18 fiwanla winlo. Nla waòdu w'
 ayogiò w' aʋiam' isaòn y' awuli-
 nliò waò nl' ivenjavenji y' ado-
 19 mbè. Ndò Mari avig' agamba
 minlo mòdu, avikiliaga mò g'
 20 òrèṃ' iwè. Nl' awiny' ivenjave-
 nji, mpendiaga azuminliag' A;
 nyambiè g' òʋwanja w' isaòn y'
 21 du y' ayogiò waò ayenla, vanga-
 nle nt' aluò y' abulinliò waò.
 22 Gw' azyiʋi ntyugu y' ònlènla
 y' avegagiò gò kèrò, in' inyè ny'
 aʋètiò, inlè, Jisu, nt' aʋètiò yè nle
 enjèl ayè vundigagò ro gw' iwu-
 22 ŋu. Nla gw' amanli' iutyugu s'

ijombunli' saò ga nt' ar' ivanga
 nyi Mòsès, w' aʋagiè gò Jerusa-
 23 lèm gò dòʋiè g' òzyò wa Rerè, (ga
 nt' are tènò pa gw' ivanga ny'
 Anyambiè, inlè, Óʋwo 'nlòṃie
 edu wi nungunli' iwuŋu e be fwe-
 24 liò inlè, òrunða gòre Rerè,) ko
 waò jire ntyagò kè ga nt' are tèn-
 ò pa gw' ivanga nya Rerè inle,
 abemb' ambanli ge awa w' ime-
 25 nga aʋanli. Vònla avegagi gò
 Jerusalèm ònlòṃie, in' inyè ny'
 awelliagò, inlè, Simeon; nl' òma
 mè avegagi ògòre, nl' òmbia, nde-
 vinlag' òzindiò wi Israèl: nl' Inli-
 26 nl' Iʋia ny' avegagi gòre yè. Aluò
 amiezìò nl' Inlini' Iʋia inlè aye-
 nl' ijuwa, kaò adònge jenle Krai
 27 y' Anyambiè. Nl' ayinginliè nl'
 Inlini' Iʋia ayinginla gò nagò y'
 Anyambiè: nla gw' ayinginli' i-
 zombi ayinginli òʋwanla Jisu gò
 dendinliè ga nt' are ntyale y' iva-
 28 nga, vovo awongiè yè gw' ago
 mè, azavinli' Anyambiè, awulia,
 29 'nlè, Rera vènlo, yivire nyòngò
 yo kèndaga nl' aʋènjè, ga nt' ar'
 30 igambi nyo; Konde antyo mam'
 31 m' ajenl' òzunginlò wo, wi re 'wè
 kekiza pa gw' azyò m' anlongo
 32 mòdu; òzange wi nungunli' anlo-
 ngo, nl' ònjèlènjèlè wi mongi yo
 33 Israèl. Nl' aʋiam' rèr' iyè nli ngi
 yè aʋiam' isaòn y' agambìò g' ò-
 34 fiwanj' iwè. Nl' azavinli Simeon
 azavinla waò, awulinliè Mari yi
 ngi yè, inlè, Vònla, òʋwanla wi-
 nlo are dòviò pa gò pòsyunlia ano-
 ngunli' awènge gò Israèl; nla gò
 35 dwanl' elingiliò zi be kambò mbè;
 nl, òrèṃ' iwomè wi be tòlò nl'
 òkwara pokoso, ko ipikilia s'
 irèṃ' imienge tuminliò.
 36 Avegagi k' òvogisi w' òʋwantò,
 in' inyè ny' awelliagò, inlè, Ana,
 òʋwanli' òʋwantò wi Fanuèl, òma
 wi mbuʋe yi Aser; avegagi mbòlò
 mpòlò: aluò adwanli nl' ònlòṃie

impum' òrogènlò ayè jòmba pa,
 37 nla vèno aduò adwanli òfiwantò
 wi tigò agòmí m' impum' ònlè-
 nlai n' impum' inlai; òfiwantò
 winlo e pa dubwa gò nagò y' A-
 nyambìè, ndò alwanli nsavinlag'
 Anyambiè n' ipèng' esyònge, n'
 ikwenl' inkolo, ògwèra n' òfma-
 38 nda. Ayè avienl' egómbe mè av'
 Anyambiè akeva, agamba g' ò-
 fiwanj' iwè gòre waòdu w' avò-
 nlag' òlandunli w' Jerusalèm.
 39 Gw' amènlizi waò isaòn yòdu ga
 nt' ar' ivanga nya Rerè, w' awi-
 nyi gò Galile, gò nkala yaò Na-
 zareth.
 40 Nl' avòmíag' òfiwanla, ayola, a-
 yònlò n' imia: n' imèpinlò s'
 Anyambiè s' avegagi gòre yè.
 41 Òmpum' iedu izombi yè y' agèndi
 gò Jerusalèm gò ntyagò y' ònlo-
 42 ganlò. Nla gw' arwenliè igòmí
 ny' impum' n' impum' imbanli
 g' ònlero wè, avandi waò ga nt'
 43 avegagi ntyali yi ntyagò. Gw' a-
 luò waò w' amènliz' intyugu, gw'
 awinyi waò, òfiwanla Jisu ariga-
 nli gò Jerusalèm, ndò izombi yè
 44 wi mia du; ndo w' avikiliag' inlè
 are gò nkondo, agènda ògèndo wi
 ntyugu mori; vovo awutagi waò
 yè gòre mongi yaò n' iganganlò
 45 yaò: nla gw' arwenli 'nlè wi dè-
 ngè du, w' awinyi gò Jerusalèm
 46 mbutagè. Nl' arwenl' inlè, ntyu-
 gu ntyarò viaganlò, alèngi waò yè
 gò nagò y' Anyambiè, are tu gò
 gare y' inlènji, njogogo waò nli
 47 mbambiaga waò ikote: nla waò-
 du w' ayogiò yè w' aŋm' ikòtiz'
 48 isè n' ijivir' isè. Gw' ayenli waò
 yè w' aŋmami pòlò, n' awulinliò
 yè nle ngi yè, inlè, Òfi' wafmi, ò
 re dendinla pa 'zwè yenlo sè? vò-
 nla, rer' iyo nla miè azw' awuta-
 49 go n' aŋandi. Awulinliè waò,
 inlè, Anlw' awutagi miè sè? A-
 nlwè pa mia 'nlè mi ga lwanle gò

50 nagò ya Rer' iyam'? Ndò wi kò-
 tiz' igamba ny' agambinliè waò.
 51 Nl' azuminliè nla waò agènda gò
 Nazarèth, arugiz' òku' wè gòre
 waò: n' avigi ngi yè isaòn yinlo
 52 yòdu g' òrèmi' iwè. Nl' avòmagi
 Jisu gw' imia nla gw' elavinli,
 nla gw' itondò kè gòr' Anyambiè
 nla gòr' anlaga.

3 G' òmpum' w' igòmí n' itanli
 w' ipanginla si Tiberius Sezar,
 Pontius Pilat ayè òvanganli wi
 Judia, Hèrod kè òvanganli wi Ga-
 lile, n' òfiwongi yè Filip òvangi-
 nli w' Ituria nli ntye yi Trakoni-
 ta, nli Lusinas òvanganli wi Abi-
 2 lene, gw' avegagi Anas nli Kafefa
 iminis' impòlò, avienl' igamba
 ny' Anyambiè gòre Jan òfiwanla
 3 wi Zakaria g' òròwe. Nl' avienliè
 gw' imbòra sòdu vingòvingò Jo-
 rdan, nkambinlag' ibaptaiza s' i-
 kalwa s' òrèma gw' inyeza s' ibe;
 4 ga nt' are tèndò pa gw' ezangò z'
 agamba m' Esaia y' òvogisi, inlè,
 Inyòl ny' òma ntòngaga gw' itò-
 ve, inlè, Gekizaule mponlo ya Re-
 5 rè, vanganl' imponlo sè gòre. Ò-
 dèd' iedu wi be jònlò, nli nòmb'
 iedu nli sadòmba yi be syònlò;
 imbòra sarègo si be nyonyunlò,
 n' imponlo sapatakapatata si be
 6 pangò vèvèlè. Nl' izyònlì yòdu
 yi be jenl' òzunginlò w' Anya-
 mbiè.
 7 Yenlo awulinl' inkonde s' agèndi
 gòre yè gò baptaizò nle yè, inlè,
 Anlw' awa w' impenni, ò miezi
 'nlwè gò fang' egunlu zi bia ma-
 8 nde? Yanlanli sambò flònda yi
 keka n' ikalwa s' òrèma, ko a-
 wulianli gw' irèmi' iyanli, inlè,
 Azw' are nli Abraham ayè rer'
 iyazyò: konde mi bulinlia 'nlwè,
 inlè, Anyambiè are nli ngulu yi
 nongunli' adò minlo awanla gòre
 9 Abraham. Vanganlè vèno erè-
 mi' zi re dimbinlò pa gò ntinla yi

rere: erer' iedu sambó zi re zi pa
 10 jani' ilónd' imbia zi begó, awaló
 g' ógónli. Ní' aṽambió yè ní' a-
 nlagá, inlè, Azwè ga lend' ande
 11 sambó? Awínlizè awulinliá waó,
 inlè, Ayè ó re ní' ingoi mbanli, e
 ga vè ó re azyele; ní' ayè ó re ní'
 inya, e ga lend' egolanli mèmó.
 12 Aṽienli k' ipublikan gò baptaizó,
 ní' awulinli waó yè, inlè, Ónlènji,
 13 azwè ga lend' ande? Awulinliè
 waó, inlè, Awonganli viaganló
 14 nli nte sómbió 'nlwè. Isozyè kè
 s' aṽambiè, inlè, Azwè kè azwè
 ga lend' ande? Ní' awulinliè
 waó, inlè, Awonginlanl' óm' edu
 ezoma nli ngulu, ge ní' iberinla;
 ko dwanlanl' ódwèrè ní' ip' isanli.
 15 Gw' avegagi anlagá waódu mpe-
 nginlagá, nli njékèliaga gw' irèfí'
 iyaó g' óṽwanja wi Jan, vende-
 16 twa ayè nle Kraís; awínlizi Jan
 awulinliá waódu, inlè, Mí bapta-
 iza 'nlwè, rèti ní' anlingó; ndó be
 bí' óma wi ngulu viaganló nla
 fíliè, ó re mí azye ní' inyanga nyi
 purunl' intyyózyó sè, satanga:
 ayè be baptaiza 'nlwè ní' Inlinl'
 17 Iṽia ní' ógónli. Are ní' evèp' izè
 g' ógò wè, gò jumbunliè mbóra yi
 tèv' órèsi wè pupu, ko yè kumi-
 nli' óresi awela wò gw' egar' izè;
 ndó wulu e be pezya yó ní' ógónli
 18 wi re w' anlimize. Ní' agamb'
 affènlè affienge m' órevunló kè
 agambinliè anlagá ntyangó mbia.
 19 Ndó Hèrod y' óvanginli, gw' are-
 vunlió yè nle Jan g' óṽwanja wi
 Hèródias y' óṽwantó w' óṽwongi
 yè, nla g' óṽwanja w' isaón imbe
 20 yódu y' aluó y' adendió ndè, avo
 kund' igamba nyinlo kè, inlè,
 anlunji Jan gò ntyógò.
 21 Ní' arwenl' inlè, gw' avaptalzió
 anlagá waódu, nla gw' avaptalzió
 Jisu kè, agambinla, óròwa w'
 22 anlungwi, ní' Inlinl' Iṽia ny'
 azuminli góre yè ní' egolanli z'

ókuwa g' ibembe, ní' inyól ny'
 avili g' óròwa, inlè, Awè ní'
 Óṽwanl' iyam wi tondó mie:
 góre wè mí jenle mbia.
 23 Jisu gw' avakiliè gò nènja, ave-
 gaga vo agómí m' impuṽm' araró
 g' ónlero wè, avegagi kè, nt' avi-
 killi anlagá, óṽwa wi Jòsèf, y'
 24 óṽwa wi Heli, y' óṽwa wi Ma-
 that, y' óṽwa wi Levi, y' óṽwa
 wi Mèlki, y' óṽwa wi Janai, y'
 25 óṽwa wi Josef, y' óṽwa wi Mata-
 thias, y' óṽwa wi Amos, y' óṽwa
 wi Nahum, y' óṽwa wi Esli, y'
 26 óṽwa wi Nagai, y' óṽwa wi Ma-
 ath, y' óṽwa wi Matathias, y' óṽwa
 wi Sèmi, y' óṽwa wi Jòsèf, y' óṽwa
 27 wi Jòda, y' óṽwa wi Jòanan, y'
 óṽwa wi Resa, y' óṽwa wi Zóròba-
 bèl, y' óṽwa wi Salatìl, y' óṽwa
 28 wi Neri, y' óṽwa wi Mèlki, y'
 óṽwa wi Adi, y' óṽwa wi Kòsam,
 y' óṽwa wi Elmadam, y' óṽwa wi
 29 Er, y' óṽwa wi Jesus, y' óṽwa wi
 Eliezar, y' óṽwa wi Jòrim, y'
 óṽwa wi Mathat, y' óṽwa wi
 30 Levi, y' óṽwa wi Simion, y'
 óṽwa wi Juda, y' óṽwa wi Jòsèf,
 y' óṽwa wi Jònam, y' óṽwa wi
 31 Ellakim, y' óṽwa wi Mèlea, y'
 óṽwa wi Mèna, y' óṽwa wi Mata-
 tha, y' óṽwa wi Nathan, y' óṽwa
 32 wi David, y' óṽwa wi Jèsi, y'
 óṽwa wi Jòbèd, y' óṽwa wi Bòaz,
 y' óṽwa wi Salmon, y' óṽwa wi
 33 Nasan, y' óṽwa wi Aminadab, y'
 óṽwa wi Aram, y' óṽwa wi
 Eseròm, y' óṽwa wi Farès, y'
 34 óṽwa wi Juda, y' óṽwa wi Jakob,
 y' óṽwa wi Isak, y' óṽwa wi
 Abraham, y' óṽwa wi Tara, y'
 35 óṽwa wi Nakor, y' óṽwa wi
 Seruk, y' óṽwa wi Ragau, y'
 óṽwa wi Falèk, y' óṽwa wi Eber,
 36 y' óṽwa wi Sala, y' óṽwa wi Kai-
 nan, y' óṽwa wi Arfaxad, y' óṽwa
 wi Sèm, y' óṽwa wi Nòa, y' óṽwa
 37 wi Lamèk, y' óṽwa wi Mathusala,

y' òfiwa wi Enok, y' òfiwa wi Jared, y' òfiwa wi Malaleèl, y' 38 òfiwa wi Kainan, y' òfiwa wi Enos, y' òfiwa wi Sèth, y' òfiwa wi Adam, y' òfiwa w' Anyambìè.

4 Nl' awinyi Jisu avila gò Jordan, ralie nl' Inlipi' I'via, agèndiò nl' 2 Inlinlagw' itòve; vovo azyoriagò nli Satan agòfmi m' intyugu anlai. Gw' intyugu mèsòno e ny' ezoma: nla gw' amanli sò, ayogió 3 njanla. Nl' awulinliò yè nle Satan, inlè, Ja awè Òfiwa w' Anyambìè, zòmbi' idò nyinlo inlè nyi 4 ga galwè mpèmba. Jisu awinlizè, inlè, Re tэндò pa, inlè, Òfiwonlaga e dwanzizò bo nli mpèmba 5 dadìè. Nl' agèndiò yè nle Satan, aruminliò anlongo mi ntye mòdu 6 v' igamba ny' agwanla. Nl' awulinliò yè nli Satan, inlè, Gòre 'wè be pa miè inyanga nyinlo nyòdu, nl' ivenda ny' anlongo minlo: konde nyi re pò pa miè, nla gòre yè ò tondò miè be pa miè 7 nyò. Jogo w' asavinla miè sambò, nyi be dwanl' inyo. Awinlizi Jisu, awulinliè, 'nlè, Re tэндò pa, inlè, Zavinle Rerè Anyambìè yo, ko janjinlè dadìè. Nl' 9 agèndi Satan agèndiè gò Jerusalem, alòviè g' òfiwanjafwanja wi nagò y' Anyambìè, awulinliè, 'nlè, Ja awè Òfiwa w' Anyambìè, 10 vòsyunli' òku' wo gò ntye: konde re tэндò pa, inlè, E be sòmbi' idènjèl sè g' òfiwanj' iwo gò bandaminlo: nla inlè, Si be simbio gw' 11 ago maò, ò vende duke ntyòzyò 12 yo gw' idò. Awinlizi Jisu awulinliè, inlè, Re bullò pa, inlè, Alembe Rerè Anyambìè yo. Gw' 13 aluò Satan amènliz' isyoria sòdu, alubwi gòre yè v' egòmbè.

14 Nl' awinyi Jisu nli ngulu y' Inlinla gò Galile: nl' agènd' elumfi zè gò ntye yòdu vingòvingò.

15 Nl' anlènjiè gw' inagò saò si Syonlo, nsuminliagò nl' anlaga waòdu.

16 Nl' avienliè gò Nazarèth, nkala y' avòmizò yè, ayinginla gò nagò y' Anyambìè gò ntyugu yi Syonlo, nt' avegagi ntyali yè, aguanla gò tangunla. Nl' avenliò yè ezangò z' òvogisi Esaia. Nl' anungunliè ezangò, alènge mbòra 17 yi re tэндò pa, inlè, Inlinla nya Rerè nyi re gòre miè, konde are miè sagia pa gò kambini' ikuge ntyangò mbia: are tòfia pa miè gò miez' imbwedì inlè wi be tigò diènga, nl' apoku inlè mi be fo jenla, gò tigiza waò diènga wi re tukiò pa nl' ibangatiò, gò kambini' òmpufi' òmbia wa Rerè. Nl' 19 anunjiè ezangò, ava zò gòr' òma pènginla, alwanla tu: nl' antyo ma waòdu w' avegagi gò nagò yi 20 Syonlò nl' avònlè. Nl' avakiliè gò bulinlia waò, inlè, Nlènlo winlo irèndò yinlo yi re twa pa rèti gw' aròl manli. Nla waòdu w' 21 arakili g' òfiwanj' iwè, aífama g' òfiwanja w' agamba m' ikèsyi m' agogwi avila g' ògwanl' iwè: nl' awuli waò, inlè, Winlo arang' 22 òfiwa wi Jòsèf? Awulinliè waò, inlè, Zye mpaga anlwè be kòvinla miè nkògò yinlo, inlè, Óganga, ying' òku' womè: òsaon wedu wi re 'zwè jogo pa inlè ò re denda pa gò Kapernaum, lenda 23 kè wèno gò ntye yomè. Nl' awuliè, 'nlè, Rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè, Zyel' òvogisi wi bongò gò ntye yèmè. Ndò giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Antò wi tigò awenge w' avegagi gò Israèl gw' intyugu si Elias, gw' anunjiò òròwa impufi' irarò nl' agwèllì òròwa, ko njanla mpòlò 24 dwanla gò ntye yòdu; ndò Elias e tòfiò du gòre waò, ndò aròfiò gò Sarèpta, gò ntye yi Sidon, gòr'

27 òñwantò wi tigò. Avegagi kè mongi wi golanli awenge gò Isra-
 èl gw' intyugu si 'Eliisa y' òvog-
 si; ndò gòre waò jing' òma, ndò
 28 ayingiò kaò Naaman òfiwo Siria.
 Nl' ayónliò waòdu w' avegagi gò
 nagò yi Syonlo nl' egunlu, gw'
 29 ayogiò waò isaòñ yinlo; nl' agu-
 manli waò, agogunliè avila gò
 nkala, agèndiè g' òzamba wi nò-
 mba, y' avegagi nkal' iyaò nògò
 pa, gò bele pungè òlòlòwa g' òlo-
 30 nga. Ndo aviaganli gò gare yaò,
 agèndaga.
 31 Nl' a'vieniè gò Kapernaum nka-
 la yi Galile. Anlenjagiè waò gò
 32 intyugu yi Syonlo: nl' a'fiami
 waò a'fiam' inènj' isè; konde
 33 agambagi nl' inyanga. Avegagi
 gò nagò yi Syonlo òmo vegagi nl'
 inlini' i'vè ny' isyèkè; nl' aròngiè
 34 nl' inyò, ivòlò, inlè, E, ezande zi
 re 'zwè nla 'wè, awè Jisu yi Na-
 zarèth? Ó re bia pa gò jiliza
 'zwè? mi avòrò 'wè, Óma w'
 35 Órunða w' Anyambiè. Nl' azè
 mbi Jisu azèmbè, awullia, inlè,
 Lwanla do, ko kogwa avila gòre
 yè. Nl' avòsyunl' inlini' i'vè
 avòsyunliè gò gare yaò, agogwa
 avila gòre yè, ndò nyl jenlizè
 36 nkazya du. Nl' a'fiami waòdu
 nl' ifiama sipòlò, agambanla
 awullia, 'nlè, Igamba nde nyinlo?
 konde nl' inyanga nli ngulu e
 sòmbi' anlinla m' isyèkè, ko mò
 37 kogwa. Nl' agèndi elumí zè gò
 mbòr' iedu gò ntye mè vingò-
 vingò.
 38 Agogwiè gò nagò yi Syonlo, ayi-
 nginla gò nagò yi Simon. Nli
 ngwè y' òñwantò wi Simon ave-
 gagi kòtò pa nl' ifw' ivòlò, agwe-
 nli waò yè nkolo g' òñwanj' iwè.
 39 Nl' agumanliè gòre yè, azèmb'
 ifwi; nl' arigiò yè nl' ifwi, agu-
 40 manla pele, ayanjinla waò. Gw'
 avòswi nkòmbè, waòdu w' ave-

gagi nli mongi yaò wi jogo nka-
 nli edu, w' a'vagi waò gòre ye;
 nl' araliè ago mè gòr' òm' edu
 41 gòre waò, ayinga waò. Anlini'
 ambe kè m' agogwi avila gòr'
 awenge ntóngaga, inlè, Awè nl'
 Ófiwa w' Anyambiè. Ndò azè-
 mbi mò, ko ayivira mò kamba,
 konde m' amieni' inlè ayè nle
 Kraiss.
 42 Gw' ayenj' òwenja, agogwi agè-
 nda gò mbòra y' òròve: nl' anla-
 ga w' awutiè a'via gòre yè, a'vèle
 simbiè inlè alubwa avila gòre
 43 waò. Ndò awulinli waò, inlè,
 Mi ga gambinle ntyangò mbia y'
 inlongo ny' Anyambiè gw' inkal'
 ifmori kè, konde mi aròmiò gò
 44 ntinla mè. Nl' agambinlagiè
 gw' inagò si Syonlo si Galile.
 5 Nl' arweni' inlè, gw' avangatiò
 yè nl' anlaga gò jogo igamba ny'
 Anyambiè, avegagi kumanla pa
 g' òzamba w' eli'va zi Gènèsarèt;
 2 nl' ayenliè lende v'anlı g' òzamba
 w' eli'va: ndò iyónlisi yi v'èrè y'
 aluò y' adubwi gò yò, ayòvunlage
 3 ló'v' iyaò. Agwenliè gw' elend'
 e'fiori z' aniviò nle Simon, awul-
 nliè 'nlè e ga zanjine zò kwè avi-
 la gò ntye. Nl' alwanliè tu anlè-
 4 nj' anlaga avila gw' elende. Nla
 gw' azulè nl' ikamba awulinli
 Simon, inlè, Gogwanli g' òronga,
 ko syónlianli ló'v' iyanli gò dura.
 5 Awinlizi Simon awullia, 'nlè, Re-
 ra, azw' ajanji ògwèra wòdu, ko
 zw' alèng' ezoma, ndò gw' iga-
 mb' inyo, mi be syónlie ló'va.
 6 Gw' alendi waò yenlo, w' agò-
 mbinli v'èrè yenge mè; nl' avakili
 7 ló'v' iyaò gò juwa; nl' avèpi waò
 gòr' indegò saò s' avegagi gw' ele-
 nd', e'fiori gò bia gò nungunla
 waò. Nl' a'vieni' waò, ayónlie
 lende yòdu v'anlı, ko yò pakilia
 8 gò dominla. Ndò gw' ayenli Si-
 mon Pitèr ayenli igamba, avòswi

gw' agólò mi Jisu, awulia, 'nlè,
 Lubwa góre miè Rera, konde mi'
 9 ómo 'mbe. Konde aŋiami pólò
 nla waòdu w' avegagi nla yè,
 aŋiam' idura si vèrè s' alurìò waò;
 10 nla yenlo kè Jems, nli Jan, awa-
 nla wi Zèbèdè, w' ayanjagi ta nli
 Simon. Nl' awuli Jisu awulinli
 Simon, inlè, Aria, avila venlo ó
 11 be kòtag' anlaga. Nla gw' aluò
 waò w' ajèzyi lende yaò gò ntye,
 w' arigi ya yòdu azòngè.
 12 Gw' avegagiè gò nkala mori, vò-
 nla, avegag' óma ralie nl' egola-
 nli; nla gw' ayenliè Jisu, avòswi
 ózyò wè gò ntye, agwenlè nkolo,
 awulia 'nlè, Rera, ja w' ajivira,
 13 awè ko panga miè pupu. Nl'
 anyonyunliè ógo wè, awatè, awu-
 lia, nlè, Mi jivira; Iwanla pupu.
 Nl' alubwi egolanli pele góre yè.
 14 Nl' azòmbiè yè, inlè, Awulinli
 óma: ndò gèndaga, ko tuminlie
 minisè óku' wo, ayira gw' jombu-
 nliò so nt' azòmbiò nle Mosès, ko
 15 yò dwanl' atakwè góre waò. Ndò
 eluŋmi zè z' ayagayagi pólò viaga-
 nlò: nl' anlaga' awenge w' alata-
 nli gò jogo nla gò jingò inkanli
 16 saò. Ndò aròmbi' óku' wè agè-
 nda gw' itòve, agambinla.
 17 Nl' arwenli gò ntyugu mori, inlè,
 anlènjagi; nl' Ifarisi nl' inlènji
 y' ivanga y' aluò y' abienli avila
 gò nkal' iedu yi Galile, nl' Judia,
 nl' avila gò Jerusalem, w' avegagi
 vovo tugetu: nli ngulu ya Rerè
 18 y' avegagi nla yè gò jinga. Nla
 vònla, anlaga w' avagi g' ódò ómo
 vegagi juwa p' awogo. Nl' awu-
 tagi waò nt' are waò ko jinginliè
 19 alimbinlè g' ózyò wè. Ndò gw'
 arwenl' inlè wi dènge mponlo yi
 re waò ko jinginliè g' óŋwanja w'
 ibunla s' anlaga, w' avandi gw'
 igònlò nyi nagò, aròl' óŋwanja-
 ŋwanja, azyònlè nl' ódò wè gò
 20 gare g' ózyò wi Jisu. Gw' ayenliè

ibekeli' saò awuli, 'nlè, Ónlòŋme,
 21 ibe so s' anyezò wè. Nl' avakili'
 irèndisi nl' Ifarisi gò pikilia, awu-
 lia, 'nlè, Winlo mande ó pèdi'
 Anyambiè? Mande ko nyez' ibe,
 22 kaò Anyambiè dadiè? Ndò Jisu
 amienl' ipikili' saò, awinliza,
 awulinlia waò, inlè, Ande zi piki-
 23 liò 'nlwè gw' irèŋm' iyanli? Ande
 zi re dèla viaganlò, gò bulia, 'nlè,
 Ibe so s' anyezò wè, ge gò bulia,
 24 'nlè, Nlongwa, ko kènda? Ndò
 gò panga 'nlwè mia, 'nlè Óŋwa
 w' óma are nli ngulu gò ntye gò
 nyez' ibe, awulinli ómo vegagi
 juwa p' awogo, inlè, Mi bulinliò
 inlè nlongwa, ko tòmbinl' inlanlò
 25 nyo, agènda gò nag' wo. Nl'
 anlongwiè pele gw' azyò maò,
 aròmbinl' eza z' ananlagò ndè,
 agèndaga gò nag' wè, nsuminlia-
 26 g' Anyambiè. Nl' aŋiami waòdu
 pòlò, azuminli' Anyambiè; nl'
 agòtiò waò nl' itia awulia, 'nlè,
 Azw' are jeula p' isaòn yi mamò
 nlenlo.
 27 Isaòn yinlo viaganlò agogwiè,
 ayenle publikan, in' inyè nle Le-
 vi, are tu gò mbóra yi mpagò; nl'
 awulinliè yè, inlè, Zònga miè.
 28 Nl' arigiè ya yòdu, agumanla,
 29 azòngè. Nl' avangi Levi avangi-
 nlè ntyagò mpòlò gò nag' wè:
 nl' ipublikan sinyenge nl' anlaga'
 awènlè w' avegagi tu nla waò gò
 30 tavuru. Nl' alagalag' Ifarisi nl'
 irèndisi yaò azoza nl' inlèngi yè,
 awulia, 'nlè, Ezande zi nya 'nlwè
 ayonga nl' ipublikan nl' anlaga'
 31 aŋe? Awinlizi Jisu awulinlia
 waò, inlè, Waò wi re mbiambiè
 wi zye nl' isyolo ny' óganga, ndò
 32 waò wi re nl' ijogo. Mi azye bia
 pa gò fwelia avia ndò aŋe gw'
 33 ikalwa s' órèŋma. Nl' awulinli
 waò yè, inlè, Inlèngi yi Jan yi
 peng' esyònge nyongo sinyenge,
 alwanla gw' ikambinla; yenlo kè

dend' inlengi yi Farisi, ndò iyo
 34 yi nya nli jonga. Jisu awulinli
 waò, inlè, Anlwè ko pange mo-
 ngi wi nontye y' Ijombanla peng'
 esyònge gò par' ònlòmíe wi jòmba
 35 nla waò? Ndò intyugu si be bia ;
 nla gò be duò waò w' abonginlò
 ònlòmíe wi jòmba, vovo be penga
 waò esyònge gw' intyugu mèsò-
 36 nlo. Agòvinli waò nkògò kè,
 inle, Zyel' òmo jòkunl' erènde
 avila gò ngoi nyonla, ko yè fela
 zò gò ngoi nungu; azya nlonlo,
 è be jòkunle nyonla, nl' erènde
 avila gò ngoi nyonla zi be kwe-
 37 zanganla nli nungu. Zyel' òmo
 jir' iv' inyonla gw' imbut' inlu-
 ngu si banda; azya nlonlo, iv'
 inyonla nyi jònl' imbute, ko nyò
 jiranla nl' imbute bundakanla.
 38 Ndò iv' inyonla nyi ga yirò gw'
 39 imbut' inyonla. Nla zyel' òmo
 re jonga p' iv' ilungu ò bel' inyo-
 nla: konde e bulia 'nlè, Ilungu
 nyi r' ívia.
6 Arwenli gò ntyugu yi Syonlo
 inle aviaganlagi gw' intyaga; nl'
 alul' inlengi yè alul' ambongi m'
 inya, anya, nkilaga mò gw' intyo-
 2 mè saò. Ndò awèwo w' Ifarisi
 w' awul', inlè, Ezande zi denda
 'nlwè ndaga yi re yi zye kwèkwè
 gò dendò gò ntyugu yi Syonlo?
 3 Awinlizi Jisu awulinla waò, inlè,
 Anlwè pa tangunla nt' alendiò
 nle David gw' ayogiò yè njanla,
 ayè nla waò w' avegagi nla yè,
 4 nt' ayinginliè gò nagò y' Anya-
 mbiè, awonge mpèmba y' itumi-
 nla, anya yò, ava waò kè w' ave-
 gagi nla yè, yi re yi zye kwèkwè
 gò nyò, kaò nl' iminisé dadìè?
 5 Nl' awulinliè waò, inlè, Ófiwa w'
 òma ayè nl' òvanginli wi ntyugu
 yi Syonlo.
 6 Arwenli g' òwenja wi Syonlo
 mori, inlè, ayinginli gò nagò yi
 Syonlò, anlènja: nl' avegagi vo-

vo ònlòmíe ò vegagi nl' ògo wè
 7 ònlòmíe juwa pa. Nl' irèndisi
 nl' Ifarisi w' avèmbagiè, vende-
 twa e be jinga g' òwenja wi Syo-
 nlo; ko waò dènga nt' are waò
 8 ko sozizè. Ndò amienl' ipikill'
 saò, awulinli ònlòmíe mè ò vegagi
 nl' ògò juwà pa, inle, Gumanla
 gòre gò gare. Nl' agumanliè
 9 gòre. Nl' awulinliò waò nlè Ji-
 su, inlè, Mi bambia 'nlwè, inlè,
 Re kwèkwè gò ntyugu yi Syonlo
 gò dende mbia, ge gò dende mbe?
 gò sunginl' emèno, ge gò jónla?
 10 Nl' avòuliè waòdu vingòvingò
 awulinli ònlòmíe, inlè, Nyonyunl'
 ògo. Nl' alendiè yenlo: nl' awi-
 11 ny' ògo wè mbiambiè. Ndò w'
 ayònlìò nl' egunlu, ko waò bòn-
 de mòndo nt' are waò dendinle
 Jisu.
 12 Arwenli gw' intyugu mèsòno
 inlè, agèndi gò nòmba gò kambì-
 nla; nl' alwanliè ògwèra wòdu
 13 nkambinlag' Anyambiè. Nla
 gw' ayenj' òwenja, awal' inlengi
 yè: nl' avinjìè avila gòre waò
 igòfmi ny' anlaga nl' anlag' afa-
 nli, w' avètiò ndè, inlè ròmí:
 14 inlè, Simon ò vètio ndè inlè Pi-
 tètèr, nli Andru y' òfiwarer' iyè,
 nli Jems, nli Jan, nli Filip, nli
 15 Bartolomiu, nli Matiu, nli To-
 mas, nli Jems y' òfiwa wi Alfius,
 nli Simon y' aweliagò inle Zelò-
 16 tis, nli Judas y' òfiwa wi Jems,
 nli Judas Iskariot, ò vegagi ògo-
 17 ndisi. Azuminlè nla waò, agu-
 manla gò mbòra yavèvèlè, nl'
 aluunlò yè vovo awenge w' inlè-
 ngi yè, nl' anlag' awènl' awenge
 avila gò Judia yòdu nli Jerusa-
 lèm, nl' avila gò ntye yi Tirus nli
 Sidon, g' òzamba wi ntyuŕa, w'
 avienli gò jògo nla gò jingo inka-
 18 nli saò. Nla waò w' azyokoliò
 19 nl' anlinl' ambe w' ayingiò. Nl'
 avèlagi anlaga waòdu gò bwatè,

- konde ngulu y' agogwi gôre yè, ayinga waôdu.
- 20 Nl' arômbinliè antyo mè gôr' inlengi yè, awulia, 'nlè, Ôzavinlô gôre 'nlwè ikuge; konde inlongo
- 21 ny' Anyambiè inyanli. Ôzavinlô gôre 'nlwè yi jogo njanla vè-nlo; konde anlwè be jôrizô. Ôzavinlô gôre 'nlwè yi denla vè-nlo; konde anlwè be jonla. Ôzavinlô gôre 'nlwè, gô be bikô 'nlwè n' anlaga, nla gô be tômba waô arômba 'nlwè gô nkumb' iyaô, aro-wa 'nlwè, awal' an' imanli g' ezom' eÿe g' ôñwanja w' Ôñwa
- 23 w' ôma. Yenlanli mbia gô ntyugu mè, ko dôgwanli n' igeÿa: konde vônla ip' isanli si re sipôlô g' ôrôwa: konde yenlo alend'
- 24 irer' isaô alendini' ivogisi. Ndô azyile gôre 'nlwè, nlañi, konde anlw' are dènga p' ôzindio wanli.
- 25 Azyile gôre 'nlwè yi jôra vè-nlo, konde anlwè be jogo njanla. Azyile gôre 'nlwè yi jonla vè-nlo, konde anlwè be denla avôviz'
- 26 antyonli. Azyile gôre 'nlwè gô be suminliô 'nlwè n' anlaga waôdu, konde irer' isaô s' alendini' ivogisi y' inôka egolanli mèmô.
- 27 Ndô mi bulinlia 'nlwè yi jogo, inlè, Rondanl' ilôÿalôÿi yanli, yanjinlanli waô mbia wi numba
- 28 'nlwè, zavinlanli waô wi sava 'nlwè, ko kambinlanl' Anyambiè g' ôñwanj' iwaô wi dendinla
- 29 'nlwè mbe. Ayè ô bôlo gw' iwu-gu, gegunliè k' ifôri; nla yè ô bonginlo ôrôgôsamb' iwo, anlimi-nlè kè ngoi. Va gôr' ôm' edu ô bambio, nla yè ô bonginlo yom'
- 30 iyo, avo bambiè yô. Nla ga nte bela 'nlwè inlè anlaga wi ga lendinle 'nlwè, lendanli gôre waô kè
- 32 ntaga mèmô. Nla ja 'nlw' atonda waô wi tonda 'nlwè, akeÿ' ande mi re gôre 'nlwè? Konde vanganl' anlag' aÿe wi tonde mongi wi
- 33 tonda waô. Nla ja 'nlw' aden-dinla waô mbia wi dendinla 'nlwè mbia, akeÿ' ande mi re gôre 'nlwe? konde vanganl' anlag' aÿe wi dend' egolanli mèmô.
- 34 Nla ja 'nlw' asunga waô wi re 'nlwè ko devinla gô fo dènga, akeÿ' ande wi re gôre 'nlwè? vanganl' anlag' aÿe wi sung' aÿe,
- 35 gô fo dènge ntaga mèmô. Ndô rondanl' ilôÿalôÿi yanli, ko dendinla waô mbia, azunga, iguñu fo nyi fo dèng ezoma; gambènl' ip' isanli si be dwanla sipôlô, ko 'nlwè dwanl' awanla w' ôma w' Igônlo mè, konde are nli nkèngo
- 36 gôr' abodiè n' aÿe. Lwanlanli nli nkèngo, vanganle nt' are
- 37 Rer' iyanli nli nkèngo. Ayèkèli-anli, gambènlè anlw' ayèkèliô: avanl' anlag' ôgara, gambènl' anlw' av' ôgara: nyezani gambènlè anlwè be nyezô kè.
- 38 Vanli, gambènlè anlwè be pô: anlaga wi be jônli' egara zi kè-nliz' ôresi gôre 'nlwè ralie, avitakanla wô, azyugiazyugia wô, ko wô dwanla mpôsawavôswaga. Konde egènlizô zi kènlizô 'nlwè zi be fo kènlizô gôre 'nlwè.
- 39 Nl' agôvinliè waô nkôgô kè, inlè, Ipoku nyô ko kèndi' ipoku? arang' inlè waô aÿanli wi be pô-
- 40 swa gw' ivemba? Ônlengi azye viaganlô n' ônlènji wè: ndô ôm' edu ô re kekizô pa be dwanla g'
- 41 ônlènji wè. Ande zi pônlo ndo nkizi yi re gw' intyo ny' ôñwongl' yo, ndô ô pèkili' ôkoga wi re gw'
- 42 intyo nyomè? Ge awè ko bulinli' ôñwongl' yo sè, inlè, Ôñwongl' yam', yivira miè tômbè nkizi yi re gw' intyo nyo, awè mè ô pônli' ôkoga wi re gw' intyo nyomè? Aw' ômbiagwanla, lônge tômb' ôkoga wi re gw' intyo nyomè, gambènl' ô be jenla zange gô tômbè nkizi yi re gw' intyo ny'

43 òfwongl yo. Konde zyel' erer' e'via zi janl' ilònd' imbe, ge erer'
 44 e'ye zi janl' ilònd' imbia. Konde erer' iedu zi miò nl' òlònd' iwè. Konde anlaga wi dul' ifig avila gw' ifalifa, ge iresin avila g'
 45 imbara. Òmo mbia e kogunliag' agamb' ambia avila gw' ibunla s' òmbia g' òrèfm' iwè; nl' òmo mbe avila gw' ibunla s' ibe g' òrèfm' iwè e kogunliag' agamb' ambe: konde ògwanl' iwè wi kamb' isaòn yi re bunla pa g' òrèfia.
 46 Ntinl' ande yi fwelia 'nlwè miè, inlè, Rera, Rera, ko 'nlwè ayanja
 47 nte bulia miè? Òm' edu ò bia gòre miè, ayogo agamb' imam', kè janja mò, mi be teva 'nlwè òmo
 48 re ko kolanlò nla yè: ar' egolanli g' òma nlògagi nagò, ò rumbi pòlò gò ntye, alòvie ntinla yi nag' wè gw' idò: nla gw' avandl enlingò evòlò, ntònda y' awolagè nagò, ndò yi dènge ngulu yi syugia-zyugia yò; konde y' aluò y' anògiò mbiambiè. Ndò ayè ò jogo, ko alenda, ar' egolanli g' òmo nògi nagò gò ntye òsyemi fò; awalìò yò nli ntònda, nl' ayiranli yò pele; nl' ijila si nagò mè s' avegagi sipòlò.
 7 Ayè suliza p' agambi mè mòdu gw' ijogo s' anlaga, agèndi gò Ka-
 2 pèrnaum. Nli ofisè mori avegagi nli nyòngò y' arondiò ndè pòlò, ò vegagi nl' ijogo pièrè nl' ljuwa.
 3 Gw' ayogiò yè g' òfwanja wi Jisu aròm' anlero w' Iju gòre yè, a'vambiè inlè e ga vie ayinge nyòngò
 4 yè. Gw' a'vienli waò gòre Jisu, w' agwenliè nkolo awulia, inle, Are nl' inyanga nyi re wè ko den-
 5 dinlè ndaga yinlo: Konde e tond' inlongo nyazyò, ayè kè anlòginli 'zwè nagò yi Syonlo.
 6 Agèndi Jisu nla waò. Nla gw' arwenliè pièrè nli nagò, ofisè arò-

m' indegò sè gòre yè, awulia, 'nlè, Rera, azyokoli' òku' wo: konde mi azye nl' inyanga nyi re 'wè gò jinginla gò nag' wam'.
 7 Yenlo kè mi pikilia 'nlè mi are nl' inyanga nyi bia gòre 'wè: ndò wuli' igamba, gambènè nyòngò
 8 yam' atòla. Konde miè kè miè òmo panginlò, mi panginla k' isozyè: mi bulinli' òma winlo, inlè, Gènda, ko yè kènda; nla gòr' òfwènèlè, inlè, Yògò, ko yè bia; nla gòre nyòngò yam', inlè, Lenda zinlo, ko yè denda zò.
 9 Nla gw' ayogiò Jisu agamba minlo, a'iami g' òfwanj' iwè, nl' agegwiè, awulinli' anlaga w' azòngiè, inlè, Mi bulinli' 'nlwè, inlè, Mi pa dèng' ibekelia sipòlò ga sinlo, vanganle gòre mongi wi
 10 Israel. Nla waò w' aròmìò, gw' awinyl waò gò nagò, w' aluunlò
 11 nyòngò atwenli mbiambiè. Nl' arwenli bunya inlè, agèndi gò nkala yi fweliò, 'nlè Nain; agèndi nla yè kè inlèngi yè nl' anlag' awenge.
 12 Gw' arwenliè pièrè nl' igugi nyi nkala, vòna, arwanliò ebende gò bènlo, òfwonlòmiè wikika wi ngi yè, ò vegagi k' òfwantò wi tigò: nl' anlaga wi nkala awenge
 13 w' avegagi nla yè. Gw' ayenli Rerè ayenl' òfwantò, avòginliè,
 14 awulinliè, inlè, Alenla. A'vienliè pièrè, awat' egara, nl' agumanli waò w' arwanli zò gòre. Nl' awuliè, 'nlè, Iwanjo, mi bulinliò,
 15 inlè, Nlongwa. Nl' ayè ò vegagi juwa pa anlongwi tu, awakille kamba. Nl' anloziè yè gòre ngi
 16 yè. Agòtiò waòdu nl' itia, nl' azuminli waò Anyambiè awulia, 'nlè, Òvogisi òmpòlò are nongwa pa gòre 'zwè, nl' Anyambiè are bala pe mongi yè. Nl' igamba nyinlo g' òfwanj' iwè ny' agèndi gò Judia yòdu, nla gò ntye yòdu vingòvingò.

- 18 Nl' inlèngi yi Jan y' awulinliè
 19 isaòu yinlo yòdu. Aweli Jan a-
 weli imbanli gòr' inlèngi yè, arò-
 fma waò gòre Rerè, awulia, 'nlè,
 Awè nle yè yi bia, ge azwè ga
 20 venginl' òfwènlè? Gw' a'fienl'
 anlòfme gòre yè w' awuli, 'nlè,
 Jan yi Baptist are tòfma pa 'zwè
 gòre 'wè, inlè, Awè nle yè yi bia,
 ge azwè ga venginl' òfwènlè?
 21 Gw' igwèra mè Jisu aying' awe-
 nge w' avegagi nl' Inkanli nl' Ijo-
 go nl' anlinl' ambe, avanga k' a-
 wenge w' avegag' apoku gò jenla.
 22 Awinliziè awulinli inlèngi yi
 Jan, inlè, Gèndanli, ko bulinlianli
 Jan isaòu yi re 'nlwè jenla pa nli
 jogo; apoku mi fo jenla, nlèfma yi
 fo kènda, mongi wi golanli wi
 tólizò, impòge si jogo, bende yi tò-
 ngunliò, nl' ikuge yi kambinlò
 23 ntyangò mbia. Ózavinlò gòr' òm'
 edu, ò re alèng' ibaku gòre miè.
 24 Gw' aluò igendi nyi Jan ny' a-
 dubwi, avakillì gò bulinli' anlaga
 g' òfiwanja wi Jan, inlè, Ezandi
 z' agè jenlò 'nlwe gw' itòve? nku-
 nli yi syugazyuglò nl' òmpunga?
 25 Ndò ezande z' agè jenlò 'nlwè?
 òma boriò pa nl' ingo' indèli?
 Vónlanli, waò wi bor' ingoi si-
 mbia, alwanla gw' ambia, wi re
 26 gw' inagò s' aga. Ndò ezande z'
 agè jenlò 'nlwè? òvogisi? Ifi,
 mi bulinlia 'nlwè, inlè, nla viaga-
 nliò nl' òvogisi. Winlo nle yè ò
 rèndiò, inlè, Vónla, mi tòm' òfòvi
 wam' gò bòsyò yo, ò be kekize
 28 mponlo yo gò bòsyò yo. Mi buli-
 nlia 'nlwè, inlè, Gòre waò wi re
 janlò pa nl' antò zyel' òmpòlò vi-
 aganolò nli Jan: ndò ayè ò r' ò-
 fiwangò gw' inlongo ny' Anya-
 29 mbiè are viaganlò nla yè. Nl'
 anlaga waòdu nl' ipublikan kè
 gw' ayogiò waò Jan, w' ayiviri
 mponlo y Anyambiè, a'vaptaiò
 30 nl' ibaptaiò si Jan. Ndò Ifarisi
 nl' inlènji y' ampanga g' òzamb'
 iwaò, w' aviki nkenjinli y' Anya-
 31 mbiè, ko w' avaptaiò nle yè. M'
 be kolani' anlaga w' ivòfma nyinlo
 nl' ezande sambò? wi r' egolanli
 32 g' ande? Wi re g' awanla wi re
 tugetu gw' igòlinlò, awelianla, a-
 wulia, 'nlè, Azw' arònginli 'nlwè
 33 ibeka, ndò anlwè jinla du; azw'
 adenlinli 'nlwè edingò, ndò a-
 nlwè denla du. Konde Jan yi
 Baptist are bia pa, e nye mpè-
 mba ge jong' ivè; ko 'nlwè bulia
 34 'nlè, Are nl' inlinl' ivè. Ófiwa
 w' òma are bia pa nyagaga nli
 njongaga; ko 'nlwè bulia, 'nlè,
 Vónle nyenli nli nyongi, ndegò
 35 y' ipublikan nl' anlag' a'vè. Ndò
 imia si re pò pa mbèfmi nl' awanl'
 iyè waòdu.
 36 Aweliò yè nl' òfòri w' Ifarisi gò
 nya nla yè. Nl' ayinginliè gò na-
 gò yi Farisi, alwanla tu gò nya.
 37 Nla vónla, òfwantò wi nkala mè,
 ò vegagi òmbe; gw' amienliè inlè
 are tu gw' inya gò nagò yi Farisi,
 avag' eva z' agali mi nkangò,
 38 agumanla gò nyufma gw' agòlò
 wè ndenlaga, nl' avakilliè gò tè-
 viz' intyòzyò sè nl' antyonli mè,
 aziza sò nl' itwe s' ewònjò zè; nl'
 azombagiè intyòzyò sè, agila sò
 39 nl' agali mi nkangò. Gw' aye-
 nli Farisi ò weliè ayenle ndaga,
 agambi nl' òrèfmi iwè, awulia,
 'nlè, Arwe 'nlè ònlòfme winlò ò-
 vogisi, gavo ato mia ònlongo wi r'
 òfwantò winlo wi bwatè, inlè ar'
 40 òmbe. Awinlizi Jisu awulinliè,
 'nlè, Simon, mi are nli ndaga yi
 bulinlio. Nl' awuliè, inlè, Ònlè-
 41 nji, wuliare. Óyegisi avegagi
 nwanlò pa nl' anlag' a'vanli: ò-
 fòri anwanliè nkama s' ifura
 ntyanli, nl' òfòri agòfmi atanli.
 42 Gw' avegagi waò wi pegaga nl'
 eza zi pa, anyezi waò a'vanli.
 Wenli gòre waò sambò wi be to-

43 ndè pòsyò? Awinlizi Simon awulinliè, 'nlè, Mi tanga 'nlè, ayè ò nyezò ndè pòsyò. Awulinliè yè, inlè, Ò re tenliza pambiambiè.

44 Nl' awiziè gòr' òfwantò awulia, nlè, Simòn, ò jenl' òfwantò winlo? Mi ajinginla gò nag' wo, ndò ò pa miè anlingò gw' agòlò mam': ndò ayè are tèviza p' agòlò mam' nl' antyonli mè, aziza

45 mò nl' itwe sè. Ò pa miè isomba: nd' ayè mi ga jinginle gò nag' wo,

46 e pa tige somb' agòlò mam'. Ò pa kil' ewònjò zam' agali: ndò ayè are kila p' intyòzyò sam' agali mi nkangò. Sambò mi bulinlo, inle,

47 Ibe sè, si r' ijenge, si re nyezò pa; konde arondi pòlò: ndò ayè ò re nyezò p' òfwozoma e tond' òfwozoma.

48 Nl' awulinliè òfwantò,

49 inlè, Ibe so si re nyezò pa. Nla waò w' avegagi tu nla yè gw' inya, w' avakili gò bulia gw' irèmm' iyaò, inlè, Winlo mande

50 ò nyeza vanganl' ibe? Nl' awulinliè òfwantò, inlè, Ibekeli' so si re 'wè sunginla pa; gèndaga nl' amènjè.

8 Egòmbe mè viaganlo kwè arwenl' inlè, aviaganli gw' inkal' impòlò nl' inyangò, nkambinlaga nli mbungunlage utyangò mbia y' inlongo ny' Anyambiè; avegagi kè nla yè igòmmi nyi ròmmi nli

2 ròmmi fanli, nl' antò awèwo w' aluò w' atòmbiò ndè anlinl' ambe ayingò inkanli, wa Mari ò weliagò inlè, yi Magdala, ò luò anlinl' ambe òrogènlò m' akogwi

3 avila gòre yè, wa Jòana y' òfwantò wi Kuza nyòngò yi Hèrod, wa Susana, nl' awènl' awenge, winlo w' ayanjinli waò nl' igumb' inyaò.

4 Gw' alatanl' anlag' awenge, ko waò bla gòre yè avila gò nkal'

5 iedu, agòvi nkògò, inlè, Ònyènyisi agèndi gò nyèny' ilònd'

iyè: nla gw' anyènyè, imièwo y' avòswi gò mponlo; ko yò jarò nl' anlaga, nl' inyonli s' igònlò

6 nya yò. Imièwo y' avòswi gw' ido; nla gw' avòmmi yò, y' ayòmmi pele, konde yi pegaga nli nkei.

7 Imièwo y' avòswi gò gare y' arèndè; nl' avòmmi arèndè nla yò

8 mpo mò, araga yò. Nl' imièwo y' avòswi g' òroi òmbia, avòmmi, ayanl' ilònda, intyo ifmòri nkama. Gw' awuliè isaòn yinlo, arònga, inlè, Ayè ò re nl' aròl gò jogo, e ga yogo.

9 Nl' avambid yè nl' iulèngi yè,

10 inlè, Nkògò yinlo yi re sè? Nl' awuliè, inlè, Re pò pa 'nlwè gò mi' isaòn y' iyumbunlò y' inlongo ny' Anyambiè: ndò gòr' amòri yi kambò nl' inkògò; inlè, gò jenla waò w' ayenle, nla gò

11 jogo waò w' agòtize. Nkògò nle yinlo, inlè, Ilònda nl' igamba ny'

12 Anyambiè. Waò gò mponlo nle waò wi re jogo pa; vovo bie Satan, aròmb' igamba avila gw' irèmm' iyaò, wi vende bekelia azunginlò.

13 Nla waò gw' idò nle waò wi rè gò jogo waò, wi bong' igamba nli mbia; winlo ni zye nl' oramba; wi bekelia v' òfwolingò, ndò gw' egòmbe z' isyoriò

14 wi fwinya nli nyumia. Mèyo y' avòswi gw' arèndè nle waò wi re jogo pa, ko waò kèndaga, aragò nl' inaka nl' igumba nl' igeva ny' emènlo ziulo, ko w' awondiz'

15 ilònda. Ndò mèyo y' avòswi g' aroi òmbia nle waò wi re gò jogo waò, wi pig' igamba g' òrèmm' òmbia w' ògòre, ko waò janl' ilònda nl' isindinla.

16 Zyel' òmo re ayè nunga pe lampi, e puga yò nl' egara, ge sòliza yò g' òdò; ndò e fela yò gò mbòra yi re waò wi jinginla ko

17 jenl' òzange. Konde zyel, ezoma jumbunlò pa zi re z' awòwunliò

ge ósaón wi ntyoria wi re w'
 18 amió, awófiwa gó bwi. Vanda-
 minlanli sambó nte jogo 'nlwè:
 konde ayè ò re n' ezoma, góre yè
 be pò; nla yè ò re azye n' ezoma,
 vangaul' eza zi tangó ndè inlè are
 nla zò, zi be bonginlò yè.
 19 Nl' aŵienli góre yè ngi yè nl'
 awarer' iyè, ndò wi dènge ngulu
 yi benginla góre yè g' ónwanja
 20 w' ibunla s' anlaga. Nl' awuli-
 nliò yè, inlè, Ngi yo nl' awarer'
 iyo wi kumanla gw' igala, wi be-
 21 le jenlo. Ndò awinlizi awulinla
 waó, inlè, Ngi yam' nl' awarer'
 iyam' nle winlo wi jog' igamba
 ny' Anyambiè, alenda nyò.
 22 Arwenli ntyugu mori, inlè,
 agwenli gw' elende ayè nl' inlè-
 ngi yè; nl' awulinliè waó, inlè,
 Azwè ga lalienli gó ntye mori y'
 23 eliŵa: nl' azyèni waó. Ndò gw'
 agèndi waó nl' ikuku, anlanli
 antyovinlo; nl, avòswi ógula gw'
 eliŵa: yenlo elende z' awakili jò-
 nliá, ko waó dwanla gw' ereria.
 24 Nl' aŵienli waó góre yè, ayèmè,
 awulia, 'nle, Rera, Rera, azwè ji-
 la. Nl' anlongwè, aleg' ómpu-
 nga nl' ibenda si mbenle: nl'
 25 avonli yò, alimbini' ódèmbè. Nl'
 awulinliè waó, inlè, Ibekeli' sa-
 ni si re gwi? Arienli waó, affia-
 ma, awulianla, inlè, Winlo ma-
 nde sambó inlè, e sòmbia vanga-
 nl' impunga nli mbenli, ko yò
 joginlò yè?
 26 Nl' awófiwi waó gó ntye yi mo-
 ngi wi Gerasa, yi re swaswo nli
 27 Galile. Gw' azumiè gó ntye, ala-
 tanlò nl' óma wi nka' mè, ò ve-
 gagi nl' anlinl' ambe, ò vegagi
 óling' óla e pa bor' ingoi, ge dwa-
 nla gó nagó, ndò kaó gw' abe.
 28 Gw' ayenliè Jisu, aróngi, avòswa
 g' ózyò wè, awulia nl' inyò' ivò-
 lò, inlè, Ezande zi rè miè nla 'wè
 Jisu, aw' Ófiwa w' Anyambiè y'

igónlò mè? kokolo ayenliza miè
 29 azyingó. Konde azómb' inlinla
 ny' isyèkè gó kogwa avila gó'r'
 óma mè. Konde gómbe .yenge
 ny' aluó ny' akótiè: nl' aŵanda-
 minli waó yè, agòrè nl' ózunga-
 kanlò nl' igòrò; ndò arav' igòrò,
 agèndiò nl' inlinl' iŵe gw' itòve.
 30 Nl' aŵambiò yè nle Jisu, inlè,
 In' inyo mande? Nl' awuliè,
 inlè, Lejon; konde anlinl' ambe
 affienge m' avegagi jinginla pa
 31 góre yè. Nl' agwèni mò yè nko-
 lo inlè, azómbia mò gó dubwa,
 agènda gw' ivemba ny' óronga.
 32 Avegagi vovo ip' ivòlò ny' ingóla
 nyagaga gó nómba: nl' agwenli
 mò agwenlè nkolo inlè, e ga yivi-
 re mò jinginla gó sò. Nl' ayivi-
 33 riè mò. Nl' agogwi anlinl' ambe
 avila gó'r' ónlómé, agè jinginla
 gw' ingóla: nl' agèndi ipa nli
 mangó, azuminle mbóra y' ólòlò-
 wa gw' eliŵa, ayuwa gw' anlingó.
 34 Gw' ayenli waó w' anyezagi sò
 ayenla nt' arwenli, w' awangi,
 amieze ndaga gó nkala nla gó
 35 ntye yòdu. Nl' agèndi waó gó
 jenla nt' arwenli; nl' aŵienli waó
 góre Jisu, alèng' óma, ò gogwò
 nl' anlinl' ambe, are tu gw' agòlò
 mi Jisu, boríò pa nl' ógu wè mbi-
 36 ambiè: nl' arienli waó. Nla waó
 w' aluó w' ajenli w' awulinli waó
 nt' avangió yè mbiambiè ò vegagi
 37 nl' anlinl' ambe. Nl' agwenliò
 yè nkolo nl' anlaga waódu wi
 ntye yi Gerasa vingóvingó inlè,
 e ga lubwe góre waó; konde w'
 agótiò nl' itia sipólò. Nl' agwe-
 38 nliè gw' elende, awinya. Ndò
 óma mè ò gogwò nl' anlinl' ambe
 agwenliè nkolo inlè, e ga Iwanle
 nla yè: ndò Jisu awinlizè, awu-
 39 lia, 'nlè, Winya gó nag' wo, ko
 takili' isaón impólò yi re 'wè
 dendinlò pa nl' Anyambiè.
 Agèndiè, awulia gó nkala yòdu

isaôn impôlô yi re Jisu dendinlè pa.

- 40 Nla gw' awinyi Jisu, anlaga w' arondi gò jenlè; konde waôdu
 41 v' avegagi mpènginlagè. Nla wónla, aŵienl' ôma, in' inyè nle Jairus, ôvanginli wi nagò yi Syonlo, avôswa gw' agôlô mi Jisu, agwenlè nkolo inlè, e ga yinginle
 42 gò nag' wè; konde avegagi nl' ôŵwanl' ôŵwantô ômô, ô vegagi v' igômi ny' impufiã nl' impufiã imbanli g' onlero wè, nl' ôŵwanla avegagi pièrè nl' ijuwa. Ndô gw' agèndagi Jisu, anlaga w' avangatiè.
- 43 Nl' ôŵwantô ô yiranlagiô nli ntyinla v' igômi ny' impufiã nl' impufiã imbanli, ô luô amènlizi anlivi mè môdu gôr' aganga, ndô
 44 e jolie jingô nl' ôgangi edu, avienli gò nyumi' iyè, awat' ôgômbinlô wi ngoi yè: nl' arenl' iŵiranla
 45 si ntyinl' iyè pele. Nl' awuli Jisu, inlè, Mi abwatô nle mande? Gw' alandi waôdu, Pitèr nla waô w' avegagi nla yè w' awuli, 'nlè, Ônlènji, anlaga wi bangatio avi-
 46 takanlo. Ndô Jisu awuli, 'nlè, Mi abwatô nl' ôma, konde mi jenla 'nlè ngulu yi re kogwa pa
 47 avila gôre miè. Nla gw' ayenli ôŵwantô inlè, e jumbunlô du, aŵienli ntataminlaga, avôswa g' ôzyô wè, arakilia gw' azyô m' anlaga waôdu ntinla y' abwatô ndè yè,
 48 nli nt' ajingô yè pele. Nl' awulinlè yè, inlè, Ôñ, wafii, Ibekeli' so s' atôlizo; gèndaga nl' aŵen-
 49 jè.
- 49 Gw' agambagiè, aŵienl' ôma avila gò nagò y' ôvanginli wi nagò yi Syonlo, awulia, 'nlè, Ôŵwanlio
 50 ajuwi; azyakoli' ônlènji. Ndô Jisu gw' ayogiô yè, awulinlè, inlè, Aria; ŵekelia dadiè, gambè-
 51 nl' ôŵwanlio e be tólizô. Gw' aŵienliè gò nagò e jâvir' ôm' edu

[Mpongwe.]

6

- 52 jinginla nla yè, kaô Pitèr, nli Jan, nli Jems, nli rerè y' ôŵwanlu nli ngi yè. Nla 'waôdu w' avegagi fidenlaga nli ntôngaga g' ôŵwanj' iwè: ndô awuli, 'nlè, Alenlanli; konde e pa juwa, ndô e nanla.
 53 Azyèli waô yè nsèliaga, konde w' 54 amienl' inlè ajuwi. Ndô ayè agôtiè g' ôgo aweliè, 'nlè, Ôŵwanla, 55 unlongwa. Nl' awiny' inlinl' inyè, ko yè nongwa pele: nl' azômbiè
 56 inlè e ga vò eza z' inya. Nl' affiam' izombi yè: ndô awulinli waô inlè, w' awulinl' ôm' edu nt' alen-
 ndiô.

- 9 Alatiziè igômi ny' inlèngi nl' inlèng' imbanli, ava waô ngulu nl' inyanga gôr' anlinl' ambe mô-
 2 du, nla gò jing' inkanli. Nl' arô-
 fiiè waô gò kambinl' inlongo ny' Anyambiè, nla gò jinge mongi wi
 3 jogo. Nl' awulinlè waô, inlè, Awonganl' ezoma g' ôgènda wani, nlo ntôngô, nlo puka, nlo mpèmba, nlo syika; alwanlanli
 4 k' ôm' edu nl' ingoi imbanli. Nli nagò edu yi jinginlè 'nlwè, lwanlanli vovo, ko kèndaganli avila
 5 vovo. Nla waô wi pa bonga 'nlwè, gò dubwa 'nlwè gò nkala mèyonlo, valauli ntyenge avila gw' agôlô manli, ko yò dwanl'
 6 atakwè gò sira waô. Nl' agèndagi waô, aviaganla gw' inkala, nkambinlage ntyangô mbia, ayingag' ambaga mbôr' iedu.
- 7 Ayogiô Hèrod yi Tetrark isaôn yôdu y' alendiè: nl' avegagiè nli mpaga mpôlô, konde awèwo w' awuli, 'nlè, Jan are tôngwa pa
 8 avila gw' ijuwa; nl' awèwo, inlè, Elias abôwunli; nl' aŵiori inlè, ôŵiori gôr' ivogis' ilungu are tôngwa pa. Nl' awuli Hèrod, inlè, Mi arenli Jan ewônjô: ndô winlo mande ô re mi jogo isaôn yinlo g' ôŵwanj' wè. Nl' awutiè gò jenlè.

81

- 10 NH rôfîl waô fwinya pa w' arakillè isaôn y' alendiô waô. Nl' awongîè waô, agènda nla waô anka gô nkala yi fweliô, inlè Bè-
 11 thsaïda. Ndô, gw' amieni' anlaga, w' azôngîè: nl' awongîè waô, agambîna waô g' ôfiwanja w' inlongo ny' Anyambiè, ayinga waô w' avegagi nl' isyolo nyi
 12 jingô. Gw' avakilli nkômbe gô kènda, inlèngi y' aŵieni awulinliè, 'nlè, Winliz' anlaga, ko waô kènda gw' inkala nla gô ntye vingôvingô, alèng' inagô nl' inya: konde azw' are vèllo gô mbôra yi
 13 zyel' anlaga. Ndô awulinli waô, inlè, Vanli waô inya anlwèmè. Awuli waô inlè, Azw' azye vè-nlo nl' inya viaganlô nl' amônga mi mpèmba atanli nli vèrè v'anli; kaô azwè to kènda gô kôl' inya
 14 gôr' anlaga winlo waôdu. Konde w' avegagi vo ntosèn s' anlômie ntyanli. Nl' awulinliè inlèngi yè, inlè, Lwanlizanli waô tugetu gw' inkumba vo agôfîl atanli gô
 15 mbôra. Alendi waô yenlo, alwa-
 16 nliza waôdu tu. Nl' awongîè amônga mi mpèmba atanli nli vèrè v'anli, avônla g' ôrôwa, azavinla mô. Nl' amogunliè mô, av' inlèngi gô
 17 dôvia gôr' anlaga. Nl' anyeuli waô, ayôra waôdu: nl' aguminliô igôfîl ny' itôndô nl' itôndô imba-
 18 nli y' nkizi y' ariganli. Nl' arwenli, gw' agambinlagîè inlè, inlèngi yè y' avegagîè nla yè waô dadîè: nl' aŵambiè waô, inlè, Anlaga wi bulia 'nlè miè mande?
 19 Awiulizi waô, inlè, Jan yi Baptist, ndô affôri inlè, Elias; nl' affôri inlè, ôffôri w' ivogis' ilungu
 20 are tôngwa pa. Awulinliè waô, inlè, Ndô anlwè bulia inlè miè mande? Ayiviri Pitèr awulia, inlè,
 21 Awè nle Kraïis y' Anyambiè. Ndô aŵeni waô ôzômbiô, alega waô gô bulinli' ôm' edu igamba mè;
 22 awulia, 'nlè, Ôfiwa w' ôma e be sindinl' isaôn mienge, avikô nl' anlero nl' iminis' impôlô nl' irèndisi, ayônlo, nli ntyugu yi ntyarô e be tôngunliô. Nl' awunli-
 23 nliè waôdu, inlè, Jog' ôm' abele sônga miè, e ga nliminl' ôku' wè, arômbinle krosi yè ntyug' wèdu,
 24 aŵenga miè. Konde ôm' edu ô bele sunginl' emîenlo zè e be periza zô; ndô ôm' edu ô be periz' emîenlo zè g' ôfiwanj' iwam', ayè
 25 be sunginla zô. Konde ôba nde wi re nl' ôma, j' adenge ntyè yôdu, awundakanla ge periz' ôku'
 26 wèmè? Konde ôm' edu ô be jè-nla miè nl' agamb' mam' ntyonli, ayè be jènlô ntyonli nl' Ôfiwa w' ôma gô be biè gw' ivend' inyèmè, nla gw' ivenda nya Rerè, nla ny'
 27 ienjèl sôrunla. Ndô mi bulinlia 'nlwè rêti, inlè, R' awèwo gôre waô wi kumanla vèllo wi re w' alemb' ijuwa, kaô w' ajeni' inlongo ny' Anyambiè.
 28 Aŵila gw' agamba minlo ntyugu ènlènlai piaganla pa arwenl' inlè, awongi nla yè Pitèr nli Jan nli Jema, avanda gô nômba gô kambinla. Nla gw' agambinlayîè,
 29 egolanli z' ôzyô wè z' agalwi, nl' ingol sè s' arwenli pupu nl' ônjè-
 30 lènjèlè. Nla vônla, anlag' aŵanli w' agambagi nla yè, waô nle Mô-
 31 sès nl' Elias. W' ayenlanli nl' ônjèlènjèlè, agamba g' ôfiwanja wi njuwinli yi be juwô ndè gô
 32 Jerusalèm. Ndô Pitèr nla waô w' avegagi nla yè w' agôtiô nl' antyovinlo ampôlô: ndô gw' anlongwi waô, w' ayenl' ônjèlènjèlè wè, nl' anlaga mè aŵanli gôre nla
 33 yè. Nla gw' arwenli waô gô dubwa avila gôre yè, Pitèr awulinli Jisu, inlè, Rera, re mbia gôre 'zwè gô dwanla vèllo: azwè ga nlôge saka rarô; emôri gôre 'wè, emôri gôre Môsès, nl' emôri gôr' Elias:

34 e mia du nt' agambiè. Gw' agambagiè isaon yinlo, a vienl' evindi, alivinla waò : nl' arienli waò gw' iyinginli waò gw' evindi.

35 Nl' a vienl' inyòl avila gw' evindi, inlè, Winlo nl' òfiwanl' iam' wi re miè pinja pa: yoginlònlì yè.

36 Nla gw' a vienl' inyòl mè Jisu alèngiò ayè anka. Nl' alwanli waòdu, do, ko w' awulinl' òm' edu gw' intyugu mèsonlo isaon y' a yenliò waò. Nl' arwenl' inlè, bu nya, waò suminla pa avila gò nòmba, anlag' awenge w' alatanli nla yè. Nla vònla, òmòri gòr' anlaga aròngi, awulia, inlè, Rera, kokolo, vònl' òfiwanl' iam' ; konde ayè

39 nl' ikik' inyam' : nla vònla, inlinla nyi kòtè, ko yè tònga nèganèga ; nyi sunjè kè, ko yè kogunli' ivunli, nyò kè nyi re jola gò sunge dubwa gòre yè, njenlizage nkaza mpòlò. Nl' agwenli miè inlèngi yo nkolo gò tòmba nyò,

41 ndò wi jolia. Awinlizi Jisu awulia, 'nlè, E, ivòmia nyi r' ibekelia fo nl' ijoginlo fo, òlingò sè be dwanla miè nla 'nlwè, azindinla 'nlwè? Vag' òfiwanla gunlu.

42 Nla gw' a viagagiè inlinl' i ve ny' avòsyunliè gò ntye, azunje pòlò. Ndò Jisu azèmb' inliula ny' isyèkè, aying òfiwanla, awinlizè gòrer' iyè.

43 Nl' a mami waòdu a mame ngulu mpòlò y' Anyambiè. Ndò gw' a mami waòdu a mami gw' isaon yòdu y' alendiò nle Jisu, awulinl'

44 inlèngi yè, inlè, Yinginlianl' agamba minlo gw' aròl manli ; konde Òfiwa w' òma e be pò gw' ago m' anlaga. Ndò wi kòtiz' igamba nyinlo, nyò kè ny' ayumbunliò gòre waò inlè, w' amie nyò : nl' arienli waò gò bambiè g' òfiwanja

46 w' igamba mè. Nl' alòvagi waò mpaga inlè, mande gòre waò be 47 dwaul' òmpòlò. Ndò gw' ayenli

Jisu impaga s' irèmi' iyò, awong' òfiwanl' erumbe, alòviè g' òzamb' iwè, awulinla waò, inlè, Òm' edu ò be bong' òfiworumbe winlo gw' in' inyam' e bongamè : nl' ayè ò bongamè e bongakè òmo ròmì miè : konde ayè r' òfiwangò mè gòre 'nlwè du, ayè nl' òmpòlò.

49 Agambi Jan, awulia, 'nlè, Rera, azw' ayenl' òma e tòm' anlinl' ambe gw' in' inyo ; alegi 'zwè yè, konde e pa sònga 'zwè. Ndò Jisu awulinliè, inlè, Aleganli yè : konde ayè ò re e pa sira 'nlwè, e kanela 'nlwè, Nl' arwenli gw' azyi v' intyugu pièrè si re yè gò bongò gw' igònlò inlè, agenji gò panda gò Jerusalèm. Nl' aròmìè igendi gò bòsyò yè : agèndi waò, ayinginla gò nkala yi mongi wi Samaria

53 gò kekiza gòre yè. Ndò wi bongè, konde òzyò wè w' arev' iulè e kènda gò Jerusalèm. Nla gw' aye-nl' inlèngi yè wa Jems nla wa Jan ayenle ndaga, w' awul', iulè, Rera, ò jivira 'nlè azwè ga zòmbi ògònlì gò suminla avila g' òròwa,

55 ayiliza waò? Ndò agegwì, azèmba waò. Nl' agèudi waò gò nkala nyènèlè.

57 Nla gw' agèndagi waò gò mpònlò, awulinlò nl' òma, inlè, M' be sòngò mbòr' iedu yi kèndò ndo.

58 Nl' awulinliò yè nli Jisu, inlè, Imbòyò si re nl' impògònlì, nl' inyoni s' igònlò si re nl' akundu : ndò Òfiwa w' òma azye nli mbòra

59 yi nanlizò ndè èwòjò zè. Nl' awulinliè òmòri, inlè, Zònga miè. Ndò awuli, 'nlè, Rera, yivira miè dònge kè bènlè rer' iyam'. Ndò Jisu awulinliè, iulè, Rige waò wi re juwa pa bènlè èude yaò ; ndò gènd' awè, ko bungunla g' òfiwanja w' inlongo ny' Anyambiè.

61 Nl' awuli òfiwenlè kè, inlè, Rera, m' be sòngo ; ndò yivira miè

dônge kè tiginle mongi wi nag'
62 wam' ajanli. Ndó Jisu awulinliè,
inlè, Zyel' òmo re kòta p' òfiwa-
nga wi tumbe ntye, avónla nli
nyumá, ò re kekanla pa nli' inlo-
ngo ny' Anyambiè.

10 Isaón yinlo viaganlò, Rerè
avinji agòfmi m' anlag' awènlè
òrogènlò, aròfma waò aʋanli aʋa-
nli go bòsyò yè gò nkal' iedu nla
gò mbòr' iedu, y' avegagò ndè gò
2 kènda ayèmè. Nl' awulinliè waò,
inlè, Iny' ibondi s' abunli, ndò
mongi wi janja wi r' awèwo:
gambinlanl' òmo niv' inya sambò
inlè, e ga ròfmi' iyanjisi gò ntyag'
3 iyè. Gèndaganli: vónlanli, mi
tòfma 'nlwè g' awadombe gò gare
4 y' imbinji. Arwanlanli puka y'
anliva, ge y' inya, ge intyòzyò s'
atanga: awògizanli k' òm' edu gò
5 mponlo. Nli nagò edu yi be ji-
nginlò 'nlwè, lónge bulianl', inlè,
6 Afmènjà gò nag' winlo. Nla ja
òfiwa w' afmènjà adwanla gògò,
afmènjà manli mi ga lwanle gòre
yè: azya nlonlo, mi ga winlie
7 gòre 'nlwè. Lwanlanli gò nagò
mè, nyagaga nli jongaga ya yi pò
waò: konde òmo janja are nli
nyanga ny' ip' isè. Alalialalianli
8 gw' inagò. Nli nkal' iedu yi ji-
nginlò 'nlwè, ko waò bonga 'nlwè,
9 nyanli ya yi dòvinlò 'nlwè: ko
jinganli mongi jogo gògò, awuli-
nli waò, inlè, Inlongo ny' Anya-
mbiè ny' atwenli nla 'nlwè pièrè.
10 Ndò nkal' iedu yi jinginlò 'nlwè,
ko w' awonga 'nlwè, gogwanli
gw' igala nya yò, ko bulianl' inlè,
11 Vanganle ntyèngè yi nkal' iyanli
yi kòta gw' intyòzyò sazyò, azwè
palinla 'nlwè yò: ndò mianl',
inlè, Inlongo ny' Anyambiè ny'
12 atwenli pièrè. Mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Nkala mè yi be jenl' azyingò
gò ntyugu mè, viaganlò nli So-
13 dom. Azyile gòre 'wè, Korazin!

azyile gòre 'wè, Bèthsaida! konde
arwe 'nlè ijanja si ngulu s' aya-
njò gòre 'nlwè, s' aluò s' ajanjò gò
Tirus nli Sidon, gavo s' adingi
kalwa, ndwanlaga nli pinda
14 nl' òmbu. Ndò anlwè be jenl'
azyingò g' oyèkèliò, viaganlò nli
15 Tirus nli Sidon. Nl' awè, Kape-
rnaum, ò be pandiò g' òròwa? ò
16 be syònlìò gw' ilòmbò. Ayè ò jo-
ginlò 'nlwè e joginlò miè; nla yè
ò bika 'nlwè e bika miè; nla yè ò
bika miè e bika yè ò ròmi miè.
17 Nl' awinyi agòfmi m' anlaga òro-
gènlò mè nli mbia, awulia, inlè,
Rera, vanganl' anlinl' ambe mò
18 joginlò 'zwè gw' in inyo. Awuli-
nliè waò, inlè, Mi ayenli Satan e
poswa avila g' òròwa g' inonyi-
19 ngwèmbòlò. Vónlanli, mi are pa
pa 'nlwè ngulu yi jar' ifimamba
nli tebòmbe, nla gò keve ngulu
yòdu y' òlòʋalòvi: zyel' ezoma kè
20 zi be jogiza 'nlwè nkazyà. Ndò
ayenlanli mbia gò ndaga yinlo
inlè, anlinla mi joginlò 'nlwè;
ndò yenlanli mbia inle an' imanli
mi re tèndò pa g' òròwa.
21 Gw' igwèra mè ayenli Jisu mbia
gw' Inlinl' Iʋia, awulia, 'nlè,
Akeʋa, Rera, Óvanginli w' òròwa
nli ntye, inlè w' ayumbunl' isaón
yinlo avila gòr' anlaga w' imia
nla w' ikòtiza, aruminlia yò gòre
yawanla: ifi Rera, konde yenlo
22 ayenliò mbia gw' antyo mo. Ya
yòdu yi re pò pa miè nle Rer'
iyam': zyel' òmo mi' Ófiwanla,
kaò Rerè; ge Rerè, kaò Ófiwanla,
nla yè ò jivirò nl' Ófiwanla gò
23 tuminliè yè. Nl' agegwè gòr'
inlèngi yè, awulie ntyoria, inlè,
Ózavinlò gw' antyo mi jenla ya
24 yi jenlò 'nlwè. Konde mi bulinlia
'nlwè, inlè, Ivogis' imlèngi nl'
aga w' aʋelagi gò jenle ya yi jenlò
'nlwè, ko w' ayenla yò: nla gò jog'
isaón yi jogo 'nlwè, kò w' ayogoyò.

- 25 NI' agumanli ònlènji w' ampanga, alembè, awulia, 'nlè, Ònlènji, mi ga lend' ande gò jig' emè-nlo z' egòmbe zòdu? Jisu awulinliè, inlè, Ande zi re tèndò pa gw' ivanga? ò tangunla sè?
- 27 Awinliziè, awulia, 'nlè, Ronde Rerè Anyambiè yo nl' òrèm' iwo wòdu, nl' inlinl' inyò nyòdu, nli ngulu yo yòdu, nl' ògu wo wòdu; ko tond' òganganlò wo g' òkuw' womè. NI' awulinliè yè, inlè, Ò re jivira pa mbiambiè: lenda yenlo, gambènl' ò be dèng' emè-nlò. Ndò ayè aveli gò kanl' òkuw' wè, awulinliè Jisu, inlè, Ndò òganganlò wam' mande?
- 30 Awinlizi Jisu, awulia, 'nlè, Òma avegagi gò mponlo avila gò Jerusalem agènda gò Jèrikò; nl' avòswè gw' ago m' ife, y' awong' ingoi sè, awòlè, agèndaga, arigè
- 31 pièrè nl' ijuwa. NI' arwenl' inlè, minisè azuminli nli mponlo mè: nla gw' ayenliè yè, aviaganli nl'
- 32 òzamb' òmìori wi mponlo. Ego-lanli mèmò òfwo Levi kè, gw' aviewliè gò mbòra, avònlè, kè piaganla kè g' òzamb' òmìori.
- 33 Ndò òfwo Samaria, g' ògèndo wè, aviewli gò mbòra y' avegagò ndè. Nla gw' ayenliè yè, agòtiò
- 34 nl' ekèva, avia gòre yè, agòrinlè vòr' iyè, njirag' agali nl' ivè gò yò; nl' avandìè yè gò nyam' iyè-mè, agèndìè gò nagò yi simbò nl'
- 35 agènda, avenjavenjè. Bu nya, agogunli fura mbanli, ava sò gòr' òmo penjavenjè nagò, awulia, 'nlè, Venjavenjè; nla ja w' aperiza viaganlò, m' be po gò be fwi-nya miè. Gòre mongi mèsò araro, wenli wi tangò ndo inlè, alwanl' òganganlò w' òmo vòswi gw'
- 37 ago m' ifè? Awuliè, 'nlè, Ayè ò ruminliè nkèngò. NI' awulinliò yè nle Jisu, inle, Gènd' awè ko diend' egolanli mèmò.
- 38 Gw' agèndaçi waò gò mponlo yaò, ayinginli gò nkala: nl' òfiwantò, in' inyè nle Martha,
- 39 ayinginliè gò nag' wè. NI' avegagiè nl' òfiwongwè òfiwantò ò weliagò, inlè Mari, ò lwanlagi tu gw' agòlò mi Jisu, ayogo agamb'
- 40 imè. Ndò Martha azyokoli okuw' wè nl' ijanjinla waò pòlò; nl' aviewliè gòre Jisu, awulia, 'nlè, Rera, ò zye nl' isyolo inlè òfiwong' am' e tiga miè janja miè dadìè? zòmbiè sambò inlè e ga nlungule miè. Ndò Rerè awinlizi awulinliè, 'nlè, Martha, Martha, ò re nl' afaudi, azyokoli òku' wo g' òfiwanja w' isaòn imienge:
- 42 ezom' emìori dadìè zi r' isyolo: Mari are pinja pe mbei mè mbia, yi re y' awonginlò yè.
- 11** Gw' agambiulagiè gò mbòra, arwenl' inlè, gw' amènliziè, òmìori w' inlèngi yè awulinliè, inlè, Rera, nlenja 'zwè gò kambinla, ga nt' aulènji Jan kè anlènj'
- 2 inlèngi yè. Awulinli waò, inlè, Gò kambinla 'nlwè, wulianl', inlè, Rera, in' inyo nyi ga lwanl' òrunda. Iulongo nyo nyi ga vie.
- 3 Va 'zwè ntyugu edu inya si keka
- 4 nla 'zwè. Ko nyeza 'zwè ibe sa-zyo; konde azwèmè kè azwè nyez' òm' edu ò nwana 'zwè. Agèndia gw' isyoriò.
- 5 NI' awulinliè waò, inlè, Mandè gòre 'nlwè be dwanla nli ndegò, kè kènda gòre yè ògwèra nlenge-nlenge, awulinliè, inlè, Ndegò, va miè amònga m' impèmba ara-
- 6 rò ntyombo; konde ndeg' wam' g' ògèndo wè abienli gòre miè, udò mi azye nl' ezoma zi dòfinla
- 7 miè yè. NI' ayè gò nagò be' jiri-va, awulia, inlè, Azyokolia miè: igugi nyi re ngwa, awanl' iam' wi re nla miè g' òdò; mi azye
- 8 ngulu yi nongwa, avo. Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Vanganle anlo-

- ngwa, avè, konde ayè ndeg' wè, ndò gw' isyolinli' sè e be nongwa
- 9 avè nt' are yè nl' isyolo. Mi bulinlia 'nlwè kè, inlè, Vambianli, gambènè, anlwè be pò; wutanli, gambènè anlwè be dènga; lókau, gambènè nyi be nungunlò 'nlwè.
- 10 Konde òm' edu ò bambia e pò; ayè kè ò buta e dènga; nla gòre yè ò dòka iguge nyi be nungunlò.
- 11 Rerè mande gòre 'nlwè ò re, j' abambiò mpèmba nl' òñwanliè, e be pè idò? ge j' abambiò evèrè e be pè òñmba gw' inyanga ny'
- 12 evèrè? Ge j' abambiè ike, e be
- 13 pè etebòmbe? Vòndò anlw' avè, anlw' avòrò p' awanl' iyanli ya
- 14 via, ko pòrò Rer, iyanli yi re g' òròwa e be p' Inlinl' I'via gòre waò wi bambiè?
- 14 Nl' aròmbiè inlinl' i'vè ny' ave-gag' i'ñamü. Nl' arwenl' inlè, inlinl' i'vè kogwa pa, i'ñamü ny'
- 15 agambi; nl' a'ñami anlaga. Ndò awèwo gòre waò w' awuli, 'nlè, E tòmb' anlinl' ambe vo Beèlze-
- 16 bul ewònjò z' anlinl' ambe. Nl' a'ñori w' alembiè, avambia, elemba avila g' òròwa. Ndò amienl' ipikili' saò, awulinlia waò, inlè, Inlongo edu nyi keranla nyi jila,
- 17 nli nagò yi pòswa gò nagò. Nla ja Satan kè e keranla ko yè sir' òku' wèmè, inlongo nyè nyi be kumanla sè? konde anlwè bulia 'nlè mi tòmb' anlinl' ambe vo Be-
- 18 elzebul. Nla ja mi atòmb' anlinl' ambe vo Beèlzebul, vo mande tòmb' awanl' iyanli, aròmba mò? Sambò waò be dwanl' iyèkèli ya-
- 19 nli. Ndò ja mi atòmb' anlinl' ambe nl' òñienlò w' Anyambiè, gambènè inlongo ny' Anyambiè
- 20 nyi re bia pa gòre 'nlwè. J' evèmba kòta p' imiang' iyè abèmbe nag' wè, gambènè igumb' inyè
- 21 ny' adwanla mbiambiè: ndò j' abi' òmo r' evèmba viaganlò nla
- 22 yè, agevè, gambèn' aboug' imiang' iyè yòdu y' abekeliagò ndè,
- 23 ager' igumb' inyè. Ayè ò re e kanla miè e sira miè; nla yè ò re e kuminlia nla miè e pazanganla.
- 24 Inlinla ny' isyèkè nyò dubwa pa gòr' òma, nyi kèndagènda gw' imbòra si r' anlungò fo mbutag' ijowa; ndò gò re 'nlè nyi dènga sò, nyi bulia, 'nlè, M' be fwinya
- 25 gò nag' wam' y' apilò miè. Nla gò bia nyò, nyi dènga yò jombunlò pa nli mèpa pa. Vovo kènda nyò, awonga nla yè anlinl' a'ñè-nlè òrogènèlò ambe viaganlò nla yèmè; ko mò jinginla, alwanla gògò: nli ndwanli yinuwanla y' òma mè yi re mbe viaganlò nli nonga.
- 27 Gw' agambagiè agamba minlo, aròngi òñwantò, awulla, 'nlè, Ò-zavinlò gw' iwumü ny' arwanliò, nla gw' ambènè m' ayongió ndo.
- 28 Ndò ayè awuli, 'nlè, Ro savinlenli waò wi jogo igamba ny' Anyambiè, avenjavenga nyò.
- 29 Gw' alatanl' anlaga ta gòre yè, avakili gò bulia, 'nlè, Ivòmia nyinlo nyi r' i'vè: nyi but' elemba; ndò nyi be pò elemba, kaò elemba
- 30 zi Jona. Konde ga nt' arwenli Jona elemba gòre mongi wi Niniva, yenlo kè be dwanl' Òñwa w'
- 31 òma gw' ivòmia nyinlo. Òg' òñwantò wi Syiba e be nongwa gw' ijèkèlia nl' anlaga w' ivòmia nyinlo, ageva waò: konde ayè a'ñienli avila gò ntyai yi ntye gò jogo imia si Solòmon; nla vònla, vèno r' òmo re viaganlò nli Solò-
- 32 mon. Mongi wi Niniva wi be nongwa gw' ijèkèlia nl' anlaga w' ivòmia nyinlo, ageva waò: konde w' agalwi nl' ikambinla si Jona; nla vònla, vèno r' òmo re viaganlò nli Jona.
- 33 Zye! òmo re nunga p' òjò, ò fela wò gw' iyumbunlò, ge g' òdòlòngò

w' egara, ndò g' òfiwanga w' òjò, ko waò wi jinginla jenl' òzange.
 34 Òjò w' òkuw' wo nl' intyo nyo: gò dwanl' intyo nyo mbiambiè, òkuw' wo wòdu kè wi jónliò nl' òzange; ndò gò dwanla nyò ìvè, òkuw' wo wòdu wi re ralie nli mpiri.
 35 Vandaminla sambò, vendetwa òzange wi re gòre 'wè wi re mpiri.
 36 Jogo òkuw' wo wòdu sambò w' adwanla ralie nl' òzange, nlo mbòra yi mpiri, gambènè wòdu w' adwanla ralie nl' òzange, ga nt' ar' òjò nl' òvambi wè, wi po òzange.
 37 Gw' agambagiè, Farisi mori awe-liè gò nya nla yè. Nl' ayinginliè,
 38 alwanla tu gò nya. Gw' ayenli Farisi yenlo aḿami inlè e bia gw'
 39 inya e dónge jòvunl' ago. Nl' awulinliò yè nle Rerè, inlè, Anlw' Ifarisi anlwè jombunli igala ny' imogi nl' epèlè; ndò garegare yanni yi re nli mbaò nl' ijanj' ibe ralie.
 40 Anlw' iteḿu, ayè ò vang'
 41 igala e panga kè garegare? Ndò laḿianli gò ya yi re gò gare; nla vòna, isaòu yòdu yi re gòre 'nlwè pupu.
 42 Ndò azyile gòre 'nlwè Ifarisi! konde anlwè pe mbei mori gw' igòḿi yi nunduḽèlè nl' òkòlò nl' òwongò edu, arig' ijèkèlia nl' iton-da s' Anyambiè: ndò yinlo y' aro dendò 'nlwè, ko 'nlw' ariga
 43 kè mèyonlo. Azyilli gòre 'nlwè Ifarisi! konde anlwè tond' alwanlò mi nlaḿi gw' inagò si Syonlo,
 44 nl' ibogizyò gw' agolinlò. Azyile gòre 'nlwè! konde anlw' are g' irònginlò yi pa jenlaula, nla waò wi jara yò wi mia du.
 45 Nl' omòri w' inlènji y' ampanga awinlizi awulia, 'nlè, Ònlènji gò bulio yenlo ò kamba 'zwè mbe
 46 kè. Nl' awuliè, inlè, Azyile gòre 'nlwè kè, inlènji y' ampanga! konde anlwè twanliz' anlaga

arwanlò aliri, ndò anlwèmè anlwè bwata mò nl' òḿori w' ifienlò
 47 yanli. Azyilli gòre 'nlwè! konde anlwè nòg' inagò si bende s' ivogisi, ndò irer' isanli s' ayònlì waò.
 48 Sambò anlw' atwenl' iyenli y' ijanja s' irer' isanli ayivira sò kè: konde waò w' ayònl' ivogisi, ko 'nlwè nòginla waò inagò si ben-de. Yenlo kè awuli imia s'
 49 Anyambiè, inlè, M' be tòḿia gòre waò ivogisi nli ròḿi; nl' awèwo gòre waò wi be jònlò agombizò
 50 nle waò; gò ntinla 'nlè ntyinla y' ivogisi yòdu, y' avòvizìò avila gw' ipangò si ntye, yi ga ḽambiò
 51 ivòḿia nyinlo. Avila gò ntyinla yi Abèl agènda gò ntyinla zi Zakaria, ò yònlìò ntyo mbòra y' intyagò ntyo nagò y' Anyambiè: in, mi bulinlia 'nlwè, inlè, yò he
 52 bambiò ivòḿia nyinlo. Azyile gòre 'nlwè, inlènji y' ampanga! konde anlw' aròmb' isyape s' imia: anlwè jinginl' anlwèmè, alega kè waò w' aro jinginli.
 53 Ayè kogwa pa vovo, irèndisi nl' Ifarisi w' avakili gò sirè pòlò, nla gò pangè kamba g' òfiwanja w'
 54 isaòu imienge; mbèmbagè, gò bele kòt' igamba avila g' ògwani! iwè nyi re waò ko sozizè.
12 Egòḿbe mè, gw' avegagi sintosèn s' anlaga datanla pa ta, ko waò jaraula, Jisu avakili bulinl' inlèngi yè, inlè, Gw' alònga gelimanli gò lèḽèn y' Ifarisi, yi
 2 r' imbiagwanla. Ndò zyel' ezoma pugò pa, zi re z' awòwunliò; ge jumbunlò pa, zi re z' amiò.
 3 Yenlo òsaòu wedu wi re 'nlwè kamba pa gò mpiri wi be joganlò g' òzange; nl' òsaòu wi re 'nlwè kamba pa g' òròì gò nontye yagare, wi be kambò gw' imianji-
 4 mianja y' inagò. Mi bulinlia 'nlwè indegò sam', inlè, Arianli waò wi joul' òkuwa, ndò avila

vovo wi zye nI' ezom' ezènlè zi re
 5 waò ko denda. Ndò m' be mieza
 'nlwè ò be fiò 'nlwè: rianli yè, ò
 re ayè jónla pa are nli ngulu yi
 punga gw' elóngò z' ògónli; ifi,
 mi bulinlia 'nlwè, inlè, Rianliè.
 6 Intyoli ntyanli si pa kòlò nli vi-
 ntè mbanli? nla gò sò zyele mori
 yi devanlò g' ózyò w' Anyambiè.
 7 Ndò vangaul' itwè si wónjò yanli
 sòdu si re tangò pa. Ariauli:
 anlw' ar' ijónla viaganlò nI'
 8 intyoli sinyenge. Mi bulinlia
 'nlwè kè, inlè, Òm' edu ò be mè-
 ma miè gw' azyò m' anlaga, ayè
 be nièmò nI' Ófiwa w' óma gw'
 9 azyò mi ienjèl s' Anyambiè. Ndò
 ayè ò danda miè gw' azyò m'
 anlaga, e be dandò gw' azyò mi
 10 ienjèl s' Anyambiè. Nl' òm' edu
 ò be kamb' igamb' i'vè nyi sir'
 Ófiwa w' óma, nyi be nyezò yè:
 ndò ayè ò kamb' agamiba mi pè-
 11 di' Inlinl' I'via e be nyezò. Gò
 be dura waò alura 'nlwè gw' ina-
 gò si Syonlo, nla gòr' ivanginli,
 nl' auyanga, alwanlanl' a'fianli
 nte be fwiliza 'nlwè, ge nte be
 12 kamba 'nlwè: konde Inlinl' I'via
 nyi be nènja 'nlwè gw' igwèra
 mè nt' are kwèkwè gòre 'nlwè gò
 13 kamba. Nl' òm'òri gòr' anlaga
 awulinliè, inlè, Ònlènji, zòmbi'
 òfiwongi am', inlè, e ga gerinle
 14 miè ijiga. Ndò awulinliè, inlè,
 Ònlòmè, mi avangiò ayèkèli ge
 òmo kera gòre 'nlwè ule mande?
 15 Nl' awulinliè waò, iulè, Vanda-
 minlanli, ko penjavenjanl' ikuw'
 iyanli avila g' ógasyò w' anliva
 wòdu: konde emènlo z' óma zi
 pa dwanla gw' ibunla si yoma
 16 yi nivò ndè. Nl' agòvinliè waò
 nkògò, inlè, Ntyaga y' enlafíi
 17 z' óma y' ayanlagi pòlò. Nl'
 avikiliè g' òrèmm' ivè, inlè, M' be
 denda sè, konde mi azye nli mbò-
 18 ra yi kenj' iuy' isam'? Nl' awu-

liè, iulè, Yinlo zò be dendò miè:
 m' be sazy' inagò sam', avo nòga
 simpòlò; vovo be kenja miè iny'
 isam' sòdu nI' anliv' imam' mò-
 19 du. Vovo be bulinlia miè inlinl'
 inyam', inlè, Inlinla, ò re nI' igu-
 mb' inyenge kenjò pa gw' impu-
 m' imienge; yoware, nyagaga,
 20 njongaga, nli njenlage mbia. Ndò
 Anyambiè awulinliè, inlè, Ógè-
 gendi, ógwèra wa ulenlo inlinl'
 inyo nyò be bambiò 'wè; ya yi-
 nlo sambò yi re wè kenja pa, be
 21 dwanla ya mande? Yenlo re yè
 ò kenjinl' ókuw' wè igumba, ndò
 azye nI' ipaga gòr' Anyambiè.
 22 Nl' awulinliè inlèngi yè, inlè, Sa-
 mbò mi bulinlia 'nlwè, inlè, Alwa-
 nlanl' a'fianli g' òfiwanja wi mèn-
 nlo yanli, nte be nya 'nlwè; ge g'
 òfiwanja w' ikuw' iyanli, nte be
 23 bora 'nlwè. Konde emènlo zi re
 viaganlò nI' inya, nl' ókuwa vi-
 24 ganlò nI' ingoi. Vikilianl' inyo-
 nli, si bèula, ge tenla; sò kè si
 zye nI' inagò s' igumba ge s' inya;
 ndò Anyambiè e nyeza sò: njòuli
 nde mpòlò yi re 'nlwè viaganlò
 25 nI' inyonli! Mande gòre 'nlwè
 ko kunda erenle z' ógo gw' ela-
 26 vinli zè nI' a'fianli? Ja nI' ayolie
 denda vanganl' ezom' ezangò mè,
 sambò ezande zi dwanla 'nlwè a-
 nandi g' òfiwanja w' isaò imiè-
 27 nle? Vikilianl' alanga, ntè pò-
 m' m'ò: mi janja, ge pènl' igoli;
 ndò mi bulinlia 'nlwè inlè, vanga-
 nle Solòmón gw' ivend' inyè nyò-
 du e boraga g' ifiòri gò minlo.
 28 Ndò vòndò Anyambiè abori' a-
 f'ianli, mi re gw' itòve yeulo, mi
 re n'ènto, mènèlè wi falò gw' inlu;
 aworie 'nlwè, anlwè y' ibekel' ija-
 29 ngò? Awutanli kè ya yi be nyò
 'nlwè, ge ya yi be jongò 'nlwè,
 ko alwanlanli nI' impaga gw' i-
 30 r'èmm' iyanli. Konde ya yinlo yò-
 du yi butagò nI' anlongo mi ntye

- yinlo: ndò Rer' iyanli avòrò inlè anlw' are ni' isyolo nyl ya yinlo.
- 31 Ndò wutanl' inlongo nyè; nli ya
32 yinlo yi be kundò 'nlwè. Ariani' òfwolemba; konde Rer' iyanli e
46 jonga, kè bongò; rerè yi uyòngò mè e be bia gò ntyugu yi re e pa pònlè, nla gw' igwèra nyi re e pa mia, arenlè nkwi, avè mbòra gòre
47 waò wi r' ibekeliò fo. Nli nyòngò mè, ò mienli ntondinli ya rer' iyè, ndò e kekiza, nlo dend' egolanli zi ntondinli yè, e be siywò
48 ni' imbipa sinyenge; ndò ayè ò re e pa mia, kè dend' agamba mi re ni' inyanga ny' imbipa, e be siywò ni' inyèwo. Nla gòre yè ò re pò pa pòlò, be bambiò kè pòlò: nla gòre yè ò jeginlò pòlò, be bambiò kè viaganlò. Mi a'vieni gò pung' ògònlì gò utye; ni' ezande zi belò miè, ja w' atwenli mbaffinlaga? Ndò mi are ni' ibaptaiza si re miè gò baptaizò; ni' a'fianli nde mi jenlò miè kaò s' amania!
49
50
51 Anlwè tanga 'nlè mi are bia pa gò p' a'fienjè gò ntye? Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Nyawè; ndò ndòva:
52 konde avila vènlò be dwanl' anlag' atanli gò nagò mò keranla pa, ararò g' òzamba, ni' a'vanli g'
53 òzamba. Wi be dwanla rerè e sir' òfiwanliè, ni' òfiwanla e sire rer' iyè. Ngwè e be sir' òfiwanliè, òfiwantò, ni' òfiwanl' òfiwantò e be sire ngi yè: ngwè e be sir' òfiwantò w' òfiwanliè, ni' ayè be sir' ògoi wè.
54 Ni' awulinliè anlaga kè, inlè, Gò jenla 'nlwè evindi zi nongwa avila gò pòswa nli nkòmbe, anlwè bulia pele inle, ningò yi bia; nla
55 yenlo twa. Nla gò jenla 'nlwè òmpunga wi pila gò Syud, anlwè bulia, 'nlè, Be dwanle mpiu
56 mpòlò; nla yenlo twa. Anlw' imbiagwanla, anlw' avòrò bengunl' òzyò wi ntye ni' òròwa; ndò ezande zi re 'nlwè pa mia gò bè-
- 41 Ni' awuli Pitèr, inlè, Rera, ò kòvinla 'zwè nkògò yinlo, mbè waòdu? Awuli Rerè, inlè, Nyòngò mè mbia nla y' imia nle mande, yi be dòvìò nle Rer' iyè ewònjò zi nag' wè, gò p' aulag' iny' isaò gw'
42 egòmbe? Òzavinlò gòre nyòngò mè, yi be duunlò nle Rer' iyè e
43 denda yenlo gò biè. Giligili ni bulinlia 'nlwè, inlè, e be dòvìò
44 ewònjò zi yom' iyè yòdu. Ndò ja

57 ngunl' egömbe zinlo? Nl' anlwe-
mè anlwe pa jèkèlia nt' are kwè-
58 kwè sè? Konde gò kèndo nl'
òlòṽalòṽi wo gòr' òyèkèli, gènli-
zà pòlò gò manliz' igamba gò mpo-
nio; òlòṽalòṽi wo e vende duro gòr'
òyèkèli, k' òyèkèli po gòr' òmo
pènginla, ko yè felo gò ntyògò.
59 Mi bulinlio, inlè, W' agogwè
vovo, ko w' ape vintè nuwu-
nla.

13 Avegagi vovo egömbe mè awè-
wo w' awulinliè g' òṽwanja wi
mongi wi Galile, nt' alatizi Pilat
alatize ntyinli yaò nla y' intyagò
2 saò ta. Nl' awinlizi Jisu awuli-
nlia waò, inle, Anlwè tanga 'nlè
mongi mè w' avegagi aṽe viaga-
nlò nli mongi Galile waòdu, ko-
nde w' ayenl' azyingò mèmò?
3 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Nyawè:
ndò, anlwèdu anlwè be jilizò ego-
lanli mèmò, kaò anlw' akalwa.
4 Ge igòmí ny' anlaga nl' anlaga'
ènlènlai mè, w' avòsyunliò nli
nagò y' adò gò Silòá, kò yò jónla
waò, anlwè tanga 'nlè mongi mè
w' avegagi nl' ògara viaganlò nl'
5 anlaga waòdu gò Jerusalèm? Mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Nyawè: ndò
anlwèdu anlwè be jilizò egolanli
mèmò, kaò anlw' akalwa.
6 Nl' agòviè nkògò yinlo, inlè,
Òmo vegagi nl' erere z' ifig bènlò
pa gò ntyag' iyè y' igoli; nl' aṽi-
enliè mbutag' ilòuda gò zò ndò
7 e dènga du. Nl' awulinliè òve-
njavañji wi ntyaga, inlè, Vónla,
impuṽa yinlo irarò mi biaṽiaga
mbutag' ilònda gw' erere zinlo z'
ifig, ndò mi dènga du: ṽega zò;
8 ezande zi divinla zò ntye? Nl'
ayiviriè awulinliè, 'nlè, Rera,
riga zò òmpuṽa winlo kè, kaò mi
atumba zò vingò, awele wulu gò
9 zò. Nl' avila vovo ja z' ajanl'
ilònda, mbiambiè; azya nlonlo,
vanga w' abega zò.

10 Nl' anlènjagìè gò nagò yi Syonlo
11 gò ntyugu yi Syonlo. Nla vónla,
avegagi vovo òṽwantò ò vegagi
nl' inlinla nyi ndèlinli igòmí ny'
impuṽa nl' impuṽa inlènlai;
nl' avegagìè puranla pa mbè, e
12 jolie nyonyunl' òkuw' wè. Nla
gw' ayenli Jisu ayenlè, aweliè,
awulinliè 'nlè, Òṽwantò, ò re
purunlò pa avila gò ndèlinli yo.
13 Nl' araliè ago mè gòre yè: nla
ṽ' igamba ny' agwanla auyonyui
14 gòre, azuminli' Anyambiè. Nl'
avendi ewònjò zi nagò yi syonlo,
konde Jisu aluò ajingi gò ntyugu
yi Syonlo; nl' agambiè awulinli'
anlaga, inlè, R' intyugu òròwa si
re kwèkwè gòr' anlaga gò janja:
ko bianli gò jingò gw' intyugu
mèsonlo sambò, nl' aranga gò
15 ntyugu yi Syonlo. Ndò Rerè
awinlizè, awulia, 'nlè, Anlw'
imbiagwanla, òm' edu gòre 'nlwè
e pa purunle nyari yè ge buru yè
avila gò nagò ya yò, agè jonja yò
anlingò gò ntyugu yi Syonlo?
16 Nl' òṽwantò winlo, mbamba yi
Abraham, ò vegagi diriò pa nli
Satan igòmí ny' impuṽa nl'
impuṽ' ènlènlai yinlo, azye nl'
iuyanga nyi purunlò avila g' òli-
riò wè gò ntyugu yi Syonlo?
17 Gw' awuliè, agamba minlo, ilò-
ṽalòṽi yè yòdu y' ayenli ntyonli:
ndò anlaga w' ayenli mbia gw'
isaòñ yimamò yòdu y' alendiò
ndè.
18 Vovo awuli, 'nlè, Inlongo ny'
Anyambiè nyi r' egolanli g' ande?
M' be kolanla nyò nl' ezom'
19 ande? Nyi r' egolanli g' intyo
nyi mutard, ny' awongìò nl' òma,
awalò gò ntyag' iyè; nl' avòmí
nyò, arw' erere; nl' inyonli s'
igònlò s' aṽataminli gw' ampare
20 ma zò. Nl' avo buliè, 'nlè, M' be
kolanl' inlongo ny' Anyambiè
21 nl' ezande? Nyi r' egolanli ga

lèvèn, y' awongiò nì' òfwantò ayumbauna gw' itòndò irarò yi mpèmba, kaò yòdu y' atíva nli lèvèn.

- 22 Nì' aviaganliè gw' inkal' impólò ul' inyangò, nènjaga, nli nkènda-
 23 ga gò Jerusalèm. Nì' awulinliò yè nì' òfforì inlè, Rera, r' awèwo dadiè wi sunginlò? Nì' awuli-
 24 nliè waò, inlè, Lembarenli gò jinginla g' òmpòmbala wazwa: konde mi bulinlia 'nlwè, inlè, awenge wi be buta gò jinginla, ko
 25 w' ayolia. Gò be du' ònlivi wi nagò anlongwi, anlunj' igugi, ko 'nlwè pakilia gò kumanla gw' igala, alòk' igugi, awulia, inlè, Rera, Rera, nlungunla gòre 'zwè; ko yè jivira awulinlia 'nlwè, inlè. Mi amie 'nlwè gw' apilò 'nlwè;
 26 vovo be pakilia 'nlwè gò bulia, inlè, Azw' anyagagi ayongaga nla 'wè, ò nènjagi kè gw' agal' ima-
 27 zyò; ndò e be bulia, 'nlè, Mi bulinlia 'nlwè, inlè, mi amie nkòva y' apilò 'nlwè; lubwanli gòre miè, anlwè iyanjisi y' ibe anlwè-
 28 du. Vovo be dwanl' edingò nli nkègèrè y' ano, gò be jenla 'nlwè Abraham, nli Izak, nli Jakob, nì' ivogisi yòdu, gw' inlongo ny' Anyambiè, ko 'nlwèmè falò gw'
 29 igala. Wi be bia avila gò tongwa nli nkómbe nì' avila gò kwa nla yò, nì' avila g' òlómbe nli nkomi, alwanla tu gw' inlongo ny' Anyam-
 30 biè. Nla vónla, r' anuwunla wi be ònga, nì' alónge wi be nuwunla.
 31 Gw' igwèra mè a'vieni' Ifarisi, awulinliè, inlè, Lubwa vèno, ko kèndaga: konde Hèrod e bele jò-
 32 nlo. Nì' awulinliè waò, inlè, Gè bulinlienli nyama mèyo, inlè, Vónla, mi tòmbe' anlinl' ambe, ayi-
 ng' inkanli nènlo nli mènle, nli ntyugu yi ntyarò gambèulè mi
 33 amènliza. Ndò mi ga gombiz'

- ògèndo wam' nènlo, nli mènle, nli mbanli: konde alwanliz' inlè òvogisi e jónlò kaò gò Jerusalèm.
 34 E, Jerusalèm, Jerusalèm, awè ò jónl' ivogisi, avunga waò adò w' aròffiò gòre 'wè! nyongo sinye-
 nge aveli mte gò datiz' awanl' iwo, vanganle nte datiz' òbòta wi njogoni' alatziz' awanliè gw' ampa-
 35 v' imè, ndò anlwè jivira. Vónla-
 nli, nag' wanli y' atiganli gòre 'nlwè ntevò: mi bulinlia 'nlwè kè, 'nlè, Anlwè be jenla miè, kaò gw' egómbe zi be bulia 'nlwè, inlè, Ózavinlò gòre yè ò bia gw' ina nya Rerè.

- 14 Nì' arwenl' inlè, gw' ayingi-
 nliè gò nagò y' òma w' inyanga gòr' Ifarisi gò ntyugu yi Syonlo
 2 gò ny' inya, w' avèmbagiè. Nla vónla, avegagi swaswo nla yè
 3 òmo yogiò ukanli y' enlingò. Nì' agambi Jisu, a'vambi' inlènji y' ampanga nì' Ifarisi, inlè, Re mbia ge mbe gò jinga gò ntyugu
 4 yi Syonlo? Ndò w' alwanli do. Nì' awongiè omo vegagi nli nka-
 5 nli, ayingè, arigè kèndaga. Nì' awulinliè waò, inlè, Mande gòre 'nlwè j' adwanla nli buru ge nya-
 re pòswa pa gw' ivemba, ò re arómbe yò pele gò ntyugu yi Syo-
 6 nlo? Ndò wi jolie fwilniz' igam-
 ba gw' isaòn mèyonlo.
 7 Nì' agòvinliè waò w' aweliò gw' inya nkògò, gw' ayenliè nt' avinjì waò alwanlò mi nla-
 8 mli, awulinlia waò, inlè, Gò fweliò 'wè nì' òma gò ntyagò y' ijò-
 mbanla, alwanla tu gw' epwi z' enlafmi; vendetwa re fweliò p' òmo re nì' inyanga viaganlò nla
 9 'wè, ko yè ò weli 'nlwè bia, awulinliò, inlè, Va winlo mbòra; ko 'wè pakilia nli ntyonli gò bongè
 10 mbòra yinuwwunla. Ndò gò fweliò 'wè, gè dwanla tu gw' ilwanlò nyinuwwunla; nla gò biè ò welio e

be bulinlio, inlè, Ndeg' wami, vandare kwè: gambènli' ò be dwanla nli' òlubò gw' azyò ma
 11 waòdu wi re tu nla 'wè gò tauru. Konde òm' edu ò pendi òkuw' wèmè e be syònlìò; nli' ayè ò syònlì' òkuw' wè e be pendiò.

12 Nli' awulinliè òmo welìè, inlè, Gò be pango inya si nkòmbenyòndò ge si nkòlò, awelia indegò so, ge awongi yo, ge mongi wi re nla 'wè ijanlò, ge iganganlò yo yi nlamì; wi vende fo fwelìo gw'
 13 inya, kè awinlizò. Ndò gò be pango ntyagò, welia iyunge, nli
 14 nlèma, nli bòkè, nli' apoku: gambènliè ò be savinlò; konde waò wi zye nli' eza zi re waò ko fwinlizo: ndò ò be fwinlizò gw' itòngwa s' anlag' aña.

15 Gw' ayogiò òmòri gòre waò w' avegagi tu nla yè gw' inya ayogo agamba' minlo, awulinliè, 'nlè, Òzavinlò gòre yè ò be nye mpèmba gw' inlongo ny' Anyambiè.

16 Ndo Jisu awulinliè, inlè, Òma avangi ntyagò mpòlò, aweli' awenge. Nli' aròmiè nyòngò yè gw'
 17 igwèra ny' inya gò bulinlia waò w' aweliò, inlè, Yògònlì; konde
 18 yoma yòdu y' akeki. Nli' awakili waòdu nli' òrèmi' òmò gò fwinliza sintyongwè. Òlònga awuli, 'nlè, Mi are kòla pe ntyaga, mi are nli' isyolo gò kè jenla yò:
 19 kokolo e ga nyeze miè. Nli' òmòri awuli, 'nlè, Mi are kòla p' igòmi ny' inyare si janja, mi ke kènliza sò: kokolo e ga nyeze miè.

20 Nli' òmòri awuli, 'nlè, Mi are jòmba p' òfwantò, yenlo mi ayoliè
 21 bie. Nli' añaenli nyòngò mè, awulinli rer' iyè agamba minlo. Vovo añaendi ònlivi wi nagò, awulinli nyòngò mè, inlè, Zunge kènda gw' agala nla gw' imponlo si nkala, ko biare guulu nli' iku-

ge, nli nlèma, nli' apoku, nli bò-
 22 ke. Nli' awuli nyòngò, inlè, Rera re dendò pa nt' asòmbio, ndò
 23 mbòra yi p' are. Nli' awuli Rerè awulinliè nyòngò yè, inlè, Gogwa, agènda gw' imponlo nla gw' impindi, ko bangatia waò gò bia,
 24 ko nag' wami jònlia ralie. Konde mi bulinlia 'nlwè, inlè, Zyel' òma vanganli' òmòri gòre waò w' aweliò ò be dembe ntyagò yam'.

25 Nli' anlag' awenge w' agèndi nla yè: nli' awiziè awulinlia waò, in-
 26 nlè, Jog' òm' abia gòre miè, ko añaike rer' iyèmè, nli ngi yè, nli' òfwant' wè, nli' awanliè, nli' awongie anlòme nli' antò, nli' eñaenlo zèmè kè, ayoliè dwanli' ònlèngi
 27 wam'. Òm' edu ò re e kumbe krosi yè, añainga miè, ayoliè dwa-
 28 nli' ònlèngi wam'. Konde mande gòre 'nlwè, ò bele nòge nagò mpòlò y' adò, alònge dwa tu, avikili njanli, mbè are nli' igumba kwè-
 29 kwè gò manliza yò? Vendetwa inlè, ayè fela p' adò mi ntinla, ko alènge ngulu yi suliza, waòdu wi
 30 jenla wi be pakilia gò ayeliè, awulia, 'nlè, Winlo awakili gò nòga, ndò e pegaga nli ngulu yi manli-
 31 za. Ge òga mande, gò kèndè gò nw' igovi nli' òg' òfwènliè, alònge dwa tu awònde; mòndo mbè are nli ngulu nli' igòmi ny' intosèn ny' isozyè gò nwa nla yè ò bia gòre yè nli' agòmi m' intosèn ambanli? Azya nlonlo, òmòri e pare bò, e tòmi' ivovi, añaambia nt' are waò ko pang' añaenjë. Sambò òm' edu gòre 'nlwè ò re e pa jivire tiga yòdu 'yl re nla yè, ayo-
 34 lie dwanli' ònlèngi wam'. Ezanga zi r' eña: ndò ja ezanga z' aperiz: ònligi wè, zò ko dèng' ònligi nla
 35 gwi? Zi zye nli' isyolo nyènliè ge gò ntyaga ge gw' iyela: ndò zi falò nfalagò. Ayè ò re nli' aròli gò jogo, e ga yogo.

- 15 Nl' a'vieni' ipublikan waödu
 nl' anlag' a'vè a'via pièrè nla yè
 2 gò jogo agamb' imè. Nl' alaga-
 lag' Ifarisi nl' irèndisi, awulia,
 inlè, Winlo e bong' anlag' a'vè,
 anya nla waö.
- 3 Nl' agòviniè waö nkògò yinlo,
 4 inlè, Mande gòrè 'nlwè, ò re nli
 nkama y' adombè, j' aperò nl'
 ifìori, arig' agòfmi ènlogòfmi nl'
 adòmbè ènlogòfmi gw' itòvè, agè
 buta nyò ny' averi, kaò adènga
 5 nyò? Ndò gò dèngè nyò, e talia
 nyò gw' ibeg' isè, njenlage mbia.
- 6 Nla gò biè gò nag' wè, e feiz' i-
 ndegò sè nl' iganganlò yè, awuli-
 nlia waö, inlè, Yenlanli mbia nla
 miè, konde mi are dènga p' ido-
 mbè nyam' ny' aduò pera pa miè.
- 7 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, yeulo kè
 be dwanl' igeva g' òròwa g' òfìwa-
 nja w' òmo mbe òfìori ò kalwa,
 viaganlò nla g' òfìwanja w' agòfmi
 ènlogòfmi nl' anlag' a'via ènlogò-
 fmi, wi re wi zye nl' isyolo nyi
 kalwa.
- 8 Ge òfìwantò mè mande, ò re nl'
 igòfmi ny' ifura, j' aperò nle mori,
 anlung' òjò ayombunle nagò, a-
 9 wuta kaò adènga yò? Nla gò dè-
 ngè yò, e feiz' indègò zè nl' iga-
 nganlò yè' awulia, inlè, Yenlanli
 mbia nla miè, konde mi are dènga
 10 pe fura y' aduò pera pa miè. Mi
 bulinlia 'nlwè, inlè, Yenlo ke r'
 igeva gòr' ienjèl s' Anyambiè g'
 òfìwanja w' òmo mbe òmori ò
 kalwa.
- 11 Nl' awuliè, inlè, Òma avegagi nl'
 12 awa nlòfme a'vanli. Nl' awuli ò-
 fwo rumbe awulinliè rer' iyè,
 inlè, Rera, va miè mbei y' igu-
 mba yi jigò miè. Nl' ageriniè
 13 waö yom' iyè. Intyugu sinyèwo
 plaganla pa òfìwo rumbe alatizi
 yom' iyè yòdu, agènd' ògèndo gw'
 inlong' wilò; gògò awundakanliè
 yom' iyè ewundakanl' anyambiè.
- 14 Gw' aluò yè amauliz' igumb' i-
 nyè nyòdu nl' ibundakanla, arwe-
 nli njanla mpòlò gò ntye mè; nl'
 15 avakiliè jela. Nl' agèndiè ayanji-
 nl' òma wi ntye mè; aròfmiè yè
 16 gw' itòvè sè gò nyezag' ingòa. Nl'
 aro tondiè gò jòriz' iwufmu nyè nl'
 inya s' anyagagiò nl' ingòa: ndò
 17 e pò inya nl' òma. Ndò gw' awi-
 nyè g' ògu wè awuli, 'nlè, Mongi
 janja wa rer' iyam awenge wi re
 nl' inya kwèkwè nla viaganlò,
 ndò mi juwa vèno nli njanla.
- 18 M' be kumanla agènda gòrè rer'
 iyam', ko miè bulinliè, inlè, Rera,
 mi are janja p' ibe g' òròwa nla g'
 19 ózyò wo kè. Mi azye nl' inyanga
 nyenlè nyi fweliò inlè òfìwanl'
 iyo: vanga miè g' òfìori wi mo-
 20 ngi janjinlo. Nl' agumanliè, a'via
 gòrè rer' iyè. Ndò gw' avegagiè e
 pare bò, rer' iyè ayenliè, avòginlè,
 nl' agèndiè nli mangò gòrè yè, a-
 21 zanguulè, azombè. Nl' awulinliò
 yè nl' òfìwanl' iyè, inlè, Rera, mi
 are janja p' ibe g' òròwa nla g'
 ózyò wo kè: mi azye nl' inyanga
 nyenlè nyi fweliò inlè òfìwanl'
 22 iyo. Ndò rer' iyè awulinli anlag'
 iwè, inlè, Vaganli ngoi mbiamè,
 ko borianli yè yò; welanl' òfìòrò
 g' ògo wè nl' intyòzyò satanga gw'
 23 agòlò mè. Ko baganli kè òfìwo
 nyare mpoñli, ayònla yò, azwè ga
 24 nye, ayenle mbia: koude òfìwanl'
 iam' winlo avegagi juwa pa, ndò
 are bo; avegagi pera pa, ndò adè-
 ngiò. Nl' avakili waö gò jenle
 25 mbia. Ndò òfìwanliè ònlero ave-
 gagi gò ntyaga: nla gw' a'vieniè
 azyusya pièrè nli nagò, ayogiò
 26 abeka nl' iyinlò. Nl' aweliè òfìo-
 ri w' inyòngò gòrè yè, a'vambiè,
 27 inlè, Isaòn nde yinlo? Nl' awu-
 linliè yè, inlè, Òfìwongi yo abie-
 nli; rèr' iyo are jónla p' òfìwo nya-
 28 re mpoñli, konde are yè dènga pa
 mblambiè. Ndò a'vendi, ko ayi-

vire jinginla: ni' agogwi rer' iyè, 29 agwènè nkolo. Ndò awiulizi awulinlie rer' iyè, inlè, Vónla, impuñia yiulo imienge mi are' wè janjinla pa, ko mi avav' ózombió wò: ndò ó pa pa miè ni mori vanganl' óñwo mbónli, ko miè jenle 30 mbia ni' indegò sam'. Ndò gw' abí' óñwanl' iyo winlo ó re bundakanla p' anliv' imo nli vovevove, ó ðnlinlè óñwò nyare mpofñi. 31 Ni' awulinliè yè, inlè, Óñwafñi, ó re nla miè egómbe zódu, nli yóm' 32 iyam' yódu iyo. Ndò avegagi kwèkwè góre 'zwè gò jenle mbia ni' igeva: konde óñwongi yo winlo avegagi juwa pa, ndò are bo; avegagi pera pa, ni' adèngió yè.

16 Ni' awulinliè inlèngi yè kè, inlè, Enlafñi z' óma avegagi ni' ómo penjavenj' igumb' inyè; ó zozizò góre yè inlè e bundakanle 2 yom' iyè. Ni' aweliè yè, aṽambíè, inlè, Ósaón nde winlo wi jogo miè g' óñwanj' iwò? va miè ntangò nt' ar' evilò zo; konde w' atangé fo dwanla gw' inyang' 3 inyo. Ni' awuli ómo zozizò awulia g' órèñ' iwè, inle, M' be denda sè, gò re 'nlè, rer' iyam' e bonginla miè inyang' inyam'? mi azye nli ngulu yi tumbe ntye; nla gò 4 nègira mi jenle ntyonli. Mi are kenja pa nte be denda miè, inlè gò be tómbò miè gw' inyang' inyam', wi be bonga miè gw' ina- 5 gò saò. Ni' aweliè óm' edu ó nwanli rer' iyè, ni' awulinliè ólóngá, inlè, Ó nwane rer' iyam' 6 ntangò sè? Awulíè, inlè, Nkama y' ikulu s' agali. Ni' awulinliè yè, inlè, Wong' ezangò zo, ko sunge dwanla tu, arènda agóññi ata- 7 nli. Vovo awulinliè óñmori, inlè, Awè kè ó nwane ntangò sè? Ni' awulíè, inlè, Nkama yi gara y' óresi. Awulinliè yè, inlè, Wong' ezangò zo, ko tènda agóññi ènlè-

8 nlai. Ni' azuminli rerè azuminlia ómo mbe mèwo inlè, ajanji ni' okeli: konde awa wi ntye yinlo wi re ni' okelli gw' ivóññi inyaò viaganlò ni' awa w' ózange. 9 Mi bulinlia 'nlwè kè, 'nlè, Vanginlanl' ikuw' iyanli indegò ni' anliv' ambe mi ntye; inlè, gò be manla mò, wi be bongá 'nlwè gw' 10 alwanlò makonlako. Ayè ó re ko bekelíò gw' isaón imiangò mè, ayè ko bekelíò kè gw' isaón imienge: ni' ayè ó re azyel' ógóre gw' isaón imiangò mè, azyel' ógóre kè 11 gw' isaón impólò. Sambò ja 'nlw' azye dwanla pa anlaga wi re ko bekelíò gw' anliv' ambe mi ntye, mande be jeginla 'nlwè anliva 12 marèti? Nla ja 'nlw' azye dwanla pa ni' inyanga nyi bekelíò gw' isaón yinganli, mande be pa 13 'nlwè yom' iyanlimè? Zyele nyòngò yi re ko janjinle rerè mbanli: konde e be bike mori kè tonde mori; azya nloulo e be dwanla nli mori, kè pèdie mori. Anlw' ayolie janjinl' Anyambiè nli mamon 14 ta. Ni' Ifarisi, w' avegagi agasyò m' anliva, w' ayogió isaón yinlo 15 yódu; ni' azyéliagi waò yè. Ni' awulinliè waò, inlè, Anlwè nle waò wi kanl' ikuw' iyanli gw' azyò m' anlaga; ndò Anyambiè avórò irèñ' iyanli: konde eza zi pendiò pólò gòr' anlaga zò ni' eza zi bikò gw' antyo m' Anyambiè. 16 Ivanga ni' ivogisi y' avegagi aṽia gw' egómbe zi Jan: avila vovo ntyangò mbia y' inlongo ny' Anyambiè yi kambinlò, ni' óm' edu 17 e jinginla gò nyò nli ngulu. Ndò re dèla gòr' óròwa nli ntye gò piaganla, viaganlò nla g' órèndo 18 óñmori w' ivanga gò jila. Óm' edu ó tómb' óñwant' wè, ayómb' óñwènè, e nanla nla winganli: ni' ayè ó jómbè ó rómbió avila gòr' ónlóññe, e nanla nla winganli.

19 Avegag' enlafmi z' òma, n' awo-
ragiè nkèmbò y' angola nla yi sè-
rik, ko yè nya pòlò ntyug' wedu.
20 Nl' elèngè z' òma, in' inyè nle
Lazarus, alimbiniò gw' evungu
21 zè, ralie nli' inkanli, avelagi gò
jorizò nli nkizi y' avòswagi gò
tavuru y' enlafmi; nli' avieni'
22 imbwa anler' ilòsò yè. Arweni',
inlè, elèngè, z' ayuwi, arwanlò
nli' ienjèl gò ntòlò yi Abraham:
nli' ayuwi k' enlafmi, avèniò.
23 Nl' aròmbiniò ntyo mè gw' ilò-
mbò, ayè gw' azyingò, ayènie
Abraham daṽadaṽie, nli Lazarus
24 gò ntòlò yè. Nl' aròngiè awu-
lia, inlè, Rera Abraham, yenla
miè ekèṽa, ko tòfme Lazarus inlè
e ga luṽie ntyai y' òmènò wè
gw' anlingò avonliza miè ònlèṽie
wam'; konde mi jeni' azyingò g'
25 ògònlì winlo. Ndò Abraham awu-
li, inlè, Òṽiwafmi, yònginlia inlè ò
vegagi nli yom' iyo ṽia gw' emè-
nlo zo, nli Lazarus kè ya ṽè: ndò
vèno e jenlage mbia, ndò awè ò
26 jenlizagò azyingò. Nla viaganlò
nli' isaòn yinlo yòdu, ntyo 'zwè
ntyò 'nlwè re dwanlizò pe mbòra
y' òrong' òmpòlò, yenlo waò w'
ato piaganla avila vèno agènda
gòre 'nlwè w' ayolie, nlo joli òma
noganla avila vovo aṽia gòre
27 'zwè. Nl' awuliè, inlè, Sambò
kokolo, rera, ròfmiè gò nagò ya rer'
28 iyam': konde mi are nli' awo-
ngwè atanli; ko yè mieza waò,
wi vende bia gò mbòra y' azyingò
29 yinlo. Ndò Abraham awuli, 'nlè,
Wi re nli Mòsès nli' ivogisi; wi ga
30 yoginlò waò. Nl' awuliè, inlè,
Nyawè, rera Abraham: ndò jog'
òm' akènda gòre waò avila gw'
31 ijuwa, wi be kalwa. Nl' awuli-
niè yè, inlè, Jogo w' ayoginlò
Mòsès nli' ivogisi, gambèni' òm'
ayolie pange waò jivira, vang'
atòngwa avila gw' ijuwa.

17 Awulinliè inlèngi yè inlè,
Ayolie dwanl' inlè ya yi kweza
y' avie: ndò azyile gòr' òma mè
2 ò бага yò! Ko dwanle mbia gòr'
òma mè gò diriò g' òmpele wè idò
ivòlò nyi kilinla, ko yè falò gò
ntyuṽa, viaganlò nla gò kwez'
3 òṽiori gòr' awangò winlo. Vanda-
minlanl' ikuw' iyanli: jog' òṽiwo-
ngi yo ajanj' ibe, revunlè; nla j'
4 anlige nkòndi, nyezè. Nla j' aja-
njinlo mbe nyongo òrogènlò v'
òwenja, avo fwiza gòre wè nyo-
ngo òrogènlò, awulia, 'nlè, Mi
anligi nkòndi, nyezè.
5 Nl' awuli ròfmi awulinliè Rerè,
6 inlè, Gunda 'zwè ibekelia. Nl'
awuli Rerè, inlè, Ja nlw' adwaula
nli' ibekelia g' intyo nyi mutard,
anlw' ato bulinli' erere zinlo, inlè,
Ròdunlò, ko bènlò gò ntyuṽa; ko
7 zò joginlò 'nlwè. Ndò mande
gòre 'nlwè, ò re nli nyòngò e tu-
mbage ntye ge e penjavenj' ado-
mbè, ò be bulinliè gw' abidè avila
gò ntyaga, inlè, Yògò pele, ko
8 dwanla tu gw' inya? Arang'
inlè e be bulinliè, inlè, Gekiz'
inya si be nyò miè, ko diri' ònla-
mb' iwo g' òna, avenginla mie,
kaò mi anya nli jonga; nli' avila
9 vovo ò be nya nli jonga? E bu-
linlie nyòngò mè, inlè, Akeṽa,
konde alend' isaòn y' azòmbiò?
10 Yenlo kè 'nlwè, gò be duò anlw'
adend' isaòn yòdu yi re sòmbiò
pa gòre 'nlwè wulianl', inlè, Azw'
ar' inyòngò s' isyolo fo; azw' are
dènda pa nt' avegag' evilò zazyò
gò denda.
11 Nl' arwenli gw' agèndagi waò
gò Jerusalem inlè, aviaganli gò
garegare ntyo Samaria nli Galile.
12 Nla gw' ayinginliè gò nkala mori,
alatanli nla yè igòfmi ny' anlaga
w' avegagi nli golanli, w' aguma-
13 nli daṽadaṽiè: nli' aròmbiniò waò
amòl maò, awulia, 'nlè, Jisu,

14 Rera, vòginla 'zwè. Gw' ayenliè waò, awulinli waò, inlè, Gè tumnlienl' iminisé ikuw' iyanli. Nl' arwenli' inlè, gw' agèndagi waò, 15 w' ayingiò. Nl' òmori gòre waò, gw' ayenliè, inlè atòlizò, awinyi, nsuminliag' Anyambiè nl' inyò' 16 ivòlò, avòswa g' ózyò wè gw' agòlò mi Jisu, avè akeva: avega- 17 gi òfiwo Samaria. Nl' awuli Jisu, inlè, Pa tòlizò igòmi? ndò ènlò- 18 gòmi wi re gw'? Pa dengò wi fwinya gò suminli' Anyambiè, 19 kaò winlo w' inlongo imori? Nl' awulinliè yè inlè, Nlongwa, ko kèndaga: ibekeli' so si re 'wè sun- 20 ginla pa. Nla gw' aʼvambìò yè nl' Ifarisi, egòmbe zi be bi' inlongo ny' 21 Anyambiè, ayiviri waò, inlè, Inlongo ny' Anyambiè nyi bia 22 ni mpònlagò. W' awulia kè, 'nlè, Vònla vèno, ge vovo, konde 23 vònla, inlongo ny' Anyambiè nyi re gò gare yanli. Nl' awulinliè 24 inlèngi, inlè, Intyugu si be bia, si be belò 'nlwè gò jenle mori y' 25 intyugu s' Ófiwa w' óma, ko 'nlw' ayenla yò. Wi be bulinlia 26 'nlwè, inlè, Vònla vèno, vònla vovo, agèndanli, ge songa waò. 27 Konde ga nt' ar' inonyingwè- mbòlò, gò kèmiinl' ówenja gò nkòva mori y' òròwa, wi bamba 28 kwanga gò ntyai mori y' òròwa; yenlo kè be dwani' Ófiwa w' óma gò ntyugu yè. Ndò e ga lóngè 29 sindinl' isaòn imienge kè bikò nle mongi w' ivòfma nyinlo. Nla ga 30 nt' arwenli gw' intyugu si Nòa, nlonlo be twa kè gw' intyugu s' 31 Ófiwa w' óma. W' anyagagi, w' ayongagi, w' ayòmbagi, w' ayò- 32 mbizagò, agènda gò ntyugu y' ayinginli Nòa g' ówatanga, ko 33 ijambunlia s' anlingò bia, ayiliza 34 waòdu. Yenlo kè nt' arwenli gw' intyugu si Lot; w' anyagagi,

w' ayongagi, w' anlivagi, w' 35 agòlagi, w' avènlagi, w' anlò- 36 gagi. Ndò ntyugu y' alubwi Lot avila gò Sodom y' anlogi 37 ògòni nli sulfer avila g' òrò- 38 wa, ayiliza waòdu. Be dwania k' egolanli mèmò gò ntyugu yi 39 be bòwunliò Ófiwa w' óma. Gò 40 ntyugu mè, ayè ò be duò g' òfiwa- njanwanja, nl' igumb' inyè gò 41 nagò, e ga rig' azumiilie gò bonga nyò: nla yè ò re gò ntyaga, e ga 42 rig' awinya gò nag' wè. Yòngi- 43 nlianl' òfiwantò wi Lot. Óm' edu ò be buta gò sunginl' èfièno 44 zè e be periza zò: ndò ayè ò periz' èfièno zè e be penjavenja zò. 45 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ógwèra mè anlòmè aʼvanli wi be nanla g' 46 òdò mò; òmori be bongò, k' òmori- 47 ri tiganla. Antò aʼvanli wi be duò wi kil' imba mbòra mò: òmori 48 be bongò, k' òmori tiganla, 49 Awinlizi waò awulinliè, 'nlè, Gwenli Rera? Nl' awulinliè waò 50 inlè, Mbòra yi r' ebende, vovo be dwania k' inkungu datanla pa 51 ta.

18 Nl' agòvinliè waò nkògò inlè, 52 anlaga wi ga gambinlage egò- 53 mbe zòdu, ko w' ayasa; awulia, inlè, Avegagi gò nkala òyèkèli, ò 54 ti' Anyambiè du, ge bimbi' anla- 55 ga. Nl' avegagi gò nkala mè òfiwantò 'wi tigò, ò viagagi gòre 56 yè awulia, inlè, Renliza miè òzo- 57 zo nl' òlòʼvalòʼvi wam'. Ndò e 58 jivira v' òfiwolligò: avila vovo awuli g' òrèf' iwè, inlè, Vanga 59 mi pa ti' Anyambiè ge bimbi' 60 anlaga; ndò konde òfiwant' wi- 61 nlo e syokolia miè, m' be tenliz' 62 òzozo wè, e vende jasiza miè nl' 63 ibiaʼviagi sè. Nl' awuli Rerè, inlè, Yogonli nt' akamb' òyèkèli 64 7 òmbe. Anyambiè aganle mongi 65 wi re yè pinja pa, wi tóngà gòre 66 yè òfianda nl' ógwèra? e be dwa-

- 8 ni' ólingó gò nungunla waó? Mi bulinlia 'nlwè, inlè, E be kanla waó nèganèga. Ndó gò be bi' Óñwa w' óma' e be dèng' ibekella mè gò ntye?
- 9 Ni' agòviè kè nkógò yinlo g' óñwanja w' awèwo w' avekellag' ikuw' iyaó, inlè wi r' a'via, ko waó pèdi' a'fiori, inlè: Anlag' a'vanli w' avandi gò nagò y' Anyambiè gò kambinla; ófiori
- 11 Farisi, ni' ófiori publikan. Farisi agumanli agambinla g' ókuw' wèmè, inlè, Mi po ake'va, Anyambiè, inlè mi azye g' anlag' a'fiori, mongi wi pita, arègo, vò-vevòve, ge vanganle ga publikan
- 12 yinlo. Mi peng' esyónge nyongo mbanli gò syonlò; mi p' e'fiori avila gw' igófi ni gò ya yódu yi
- 13 dèngò miè. Ndó publikan agumanli da'vada'vie, e jivire tómbinla vanganl' antyo mè g' óròwa, ndó awóli ntónlò yè, awulia, 'nlè, Anyambiè, vóginla miè ómo mbe.
- 14 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Winlo agèndi gò nag' wè uyezò pa ni' aranga mèwonlo: konde óm' edu ó pèndi' ókuw' wè e be syónliò; ndó ayè ó syónli' ókuw' wè e be pèndiò.
- 15 Ni' a'vagi waó kè góre yè keikel yaó, inlè e ga wate yò: ndó gw' ayenli inlèngi ayenle ndaga, w' azèmbi waó. Ndó Jisu aweli waó góre yè, awulinlia waó, inlè, Yiviranli yawanla bia góre miè, ko aleganli waó: konde inlongo ny' Anyambiè nyó ni' ónlongo winlo. Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Óm' edu ó re e pa bong' inlongo ny' Anyambiè g' ófiwo rumbè, ayingiule du gò nyó.
- 18 Ni' a'vambiò yè ni' enlafi' e'fiori, inlè, Ónlèn' ómbia, mi ga lend' ande gò jig' e'fienlò z' egómbe zódu? Ni' awulinliò yè nle Jisu, inlè, Ó fwella miè ómbia sè?
- 20 Anyambiè. Ó vòrò ampanga, inlè, Ananla nla winganli, Ayónla, Ayufa, Avèrinli' óganganlò wo, Lube rer' iyo nli ngi yo.
- 21 Awuliè, inlè, Agamba minlo módu, mi are mó penjavenja pa avila gw' erumbe zam'. Gw' ayogiò Jisu yenlo, awulinliè, 'nlè, Ósaón ófiori wi re 'wè pèna pa: góle ya yódu yi re nla 'wè, agera yò gór' ikuge, gambènli ó be dwanla ni' igumba g' óròwa: ko bia, azóngà
- 23 miè. Ndó gw' ayogiò yè agamba minlo, agótiò ni' ekè'v' evólò; konde avegagi ni' igumb' inyenge.
- 24 Gw' ayenli Jisu yenlo awuli, 'nlè, Ijola nde góre waó wi re ni' igumb' inyenge gò jinginla gw' inlongo ny' Anyambiè! Konde góre shamò gò pokosa gw' igola nyi ntómbò, re dèla viaganlò nla gó' enlafi gò jinginla gw' inlongo
- 26 ny' óròwa. Nia waó w' ayogiò w' awul', inlè, Sambò mande ko sunginlo? Ndó awul', inlè, Isaón yi re y' ayoliò ni' anlaga, yò
- 28 ko joliò ni' Anyambiè. Ni' awuli Pitèr, inlè, Azw' are tiga pe yom' iyazyómè, azongo. Ni' awulinliè waó, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Zyel' ómo re tiga pe nag' wè, ge ófiwantò, ge awongwè, ge izombi, ge awanla, g' óñwanja w' inlongo ny' Anyambiè, ó re awonge viaganlò pólò gw' egómbe zinlo, nla gò ntye yi bia e'fienlo zakonlako.
- 31 Ni' awongie igófi ni' a'vanli, awulinlia waó inlè, Vónla, azwè panda gò Jerusalem, ni' isaón yódu yi re tèndò. ni' ivogisi yi be
- 32 dendinlò Óñwa w' óma. Konde e be pò gw' ago m' anlongo, ko waó pèdiè, alèngeliè, aruenliè
- 33 igwanla: wi be syi'vè kè ayónlè: nli ntyugu yintyarò e be tóngwa.
- 34 Ndó wi kótiz' isaón yinlo du; ni'

igamba mè ny' avegagi jumbunlò pa avila gòre waò, ko w' agòtiz' isaón y' agambiò.

- 35 Nl' arwenli gw' a'vieni'liè pièrè nli Jèrikò, inlè, ipoku ny' òma alwanli tu g' òzamba wi mponlo nègiraga. Gw' ayogió yè anlag' awenge wi piaganla, a'vambi, inlè, 36 Òsaón nde wiulo? W' awulinliè, inlè, Jisu yi Nazareth ayè piaganla. Nl' arôngiè, inlè, Jisu y' Òfiwa wi David, yenla miè ekèva. 39 Nl' alegió yè nl' anlaga w' agèndi gò bósyo inlè, e ga lwanle do: ndò arôngi, viaganlò pòlò, inlè, Aw' Òfiwa wi David, yenla mi' ekèva. 40 Nl' agumanli Jisu gòre, azòmbiè inlè e ga v'agò gòre yè: nla gw' arwenliè pièrè, a'vambiè yè, inlè, 41 Ó bela miè dendinlo andè? Nl' awuliè, inlè, Rera, mi ga yenle. 42 Nl' awulinliè yè nle Jisu, inlè, Yenla: ibekeli' si re 'wè sunginla 43 pa. Nl' ayenliè pele, azòngè, nzuminliag' Anyambiè: nl' anlaga waòdu gw' ayenli waò ndaga, w' azuminli' Anyambiè.
- 19 Ayinginli Jisu avliaganlaga gò 2 Jèrikò. Nl' avegagi vovo òma, ò weliagò inle Zake; nl' avegagiè ewònjò z' ipublikan, a- 3 lwanla nl' igumb' inyenge. Nl' awutagiè gò jenla wenli nle Jisu; ndò e jolia g' òfiwanja w' ibunla 4 s' anlaga, konde avegagi ópe. Nl' agèndiè nli mangò gò bósyo, avand' erere gò jenlè: konde avegagi 5 gò piaganla gò mponlo mè. Gw' a'vieni'li Jisu gò mbòra mè, avònlì gw' igònlò, nl' awulinliè yè, inlè, Zake, zunge suminla: konde n- 6 nlo mi ga lwanle gò nag' wo. Nl' azuminliè nèganèga, awongè nli 7 mbia. Gw' ayenli waò yenlo, waòdu w' alagalagi, awulia, inlè, Are jinginla pa gòr' òmo mbe gò 8 dwanli' ògènd' iwè. Agumanli Zake, awulinliè Rerè, inlè, Vónla,

- Rera, erenle z' igumb' inyam' mi pa zò gòr' ikuge; nla ja mi are bonginla p' òma ezoma nl' ipita, mi 9 fwiliza zò nyongo nla. Awulinliè yè nle Jisu, inlè, Nlèno winlo nagò yinlo y' abienlò nl' isunginla, konde ayè kè mbamba yi 10 Abraham. Konde Ònwa w' òma are bia pa gò buta azunginl' eza zi re pera pa. 11 Nla gw' ayogió waò isaón yinlo, agundi nkògò kè, konde avegagi pièrè nli Jerusalem, nla gò re 'nlè w' avikili 'nlè inlongo ny' Anyambiè nyl be bò- 12 wunlia pele. Yenlo awuli 'nlè, Enlafmi z' òma agèndi gò ntye yabò gò pò inyanga nyi penda, 13 awinya. Nl' aweliè igòfmi ny' anlaga' iwè, ava waò igòfmi ny' imina, awulinlia waò, inlè, Gólanli 14 òkita nla sò, kaò mi abia. Ndò anlaga wi ntye yè w' avikiè, aròfmi' ivovi gò nyufmi' iyè gò bulia 'nlè, Azwè pa bel' òma winlo gò 15 panginla 'zwè. Nl' arwenli gw' a'vieni'li, ayè pò p' ivenda, inlè, azòmb', inlè anlaga mè w' avenliè ndè syika, wi ga weliò gòre yè, ko yè mia nt' aluò òm' edu adèngi 16 nl' ikòla. Nl' a'vieni'li òlònga, awulia, 'nlè, Rera, mini yo yi re dè- 17 nga p' igòfmi ny' imina. Nl' awulinliè yè inlè, Mbiambiè, awè nyòngò mbia: gòre 'wè dèngò pa nl' inyanga nyi bekièlò g' òsaón òfiwangò, lwanla nl' inyanga nyi 18 pangini' igòfmi ny' inkala. Nl' a'vieni'li wa'vanli awulia, 'nlè, Rera, mini yo yi re dènga pe ntyanli. 19 Nl' awulinliè yè kè, 'nlè, Lwanli' awè kè nl' inyanga nyi panginle 20 nkala ntyanli. Nl' a'vieni'li òfiori, awulia, 'nlè, Rera, vónla, min' iyo ye yinlo, y' avenja'vènjò miè 21 kòrò pa nli tòlò: konde mi arlenliò, konde awè nl' òm' òyoli: ò tòmbinl' eza zi re ò dimbinla, are-

- 22 nla eza zi re ô bènla. Awulinliè yè, inlè, Avila g' ôgwani' iwomè be jèkèlia miè 'wè, awè nyôngò mbe. W' amieni' inlè miè ni' ôm' ôyoli, ntômbinlag' eza zi re
- 23 mi dëmbinla, ntenlag' eza zi ré mi bènla; sambò ezande zi re 'nlè ô pa pe syik' iyam' gôre mongi wi pengakanl' anliva, inlè gô bia miè, ko miè bonga yô ni' ôba ta?
- 24 NI' awulinliè waô w' agumanli vovo, inlè, wonginlanliè mina, ava yô gôre yè ô re ni' igôfii ny'
- 25 imina. NI' awulinli waô yè, inlè, Rera, are ni' igôfii ny' imina.
- 26 Mi bullinia 'nlwè, inlè, Ôm' edu ô re dënga pa, gôre yè be pò; ndô ayè ô re e pa dënga, e be bonginlô
- 27 vanganl' eza zi re nla yè. Ndô ilôvalôvi yam' mèyo yi re wi pa bela miè panginla waô, vaganli waô gunlu, ko jônlanli waô g' ôzyô wam'. Gw' alud yè akambi yenlo, agëndi gô bôsyô, mpandaga gô Jerusalèm.
- 29 Gw' avienliè pièrè nli Bèthpaj nli Bèthani gô nômba yi fweliô, inlè Ioliv, arwenl' inlè, arômi' ašanli gôr' inlengi yè, awulia,
- 30 inlè, Gëndanli gô nkala yi re swaswo nla 'nlwè; gôgô gô be jinginla 'nlwè, anlwè be jenl' ôfiwo buru diriô pa, wi re wi pa pandô ni' ôma nli mori: vurunlanli, ko
- 31 baganli wô. Nla jog' ôm' abambia 'nlwè, inlè, Ezande zi purunla 'nlwè wô? ko buliulanli yè,
- 32 inlè, Rerè are nla wô isyolo. NI' agëndi waô w' arômiô, alënga nt'
- 33 awulinliô waô nle yè. Nla gw' avurunlagi waô ôfiwo buru, ômo nivi wô awulinli waô, inlè, Ezande zi purunla 'nlwè ôfiwo buru?
- 34 Awuli waô, inlè, Rerè are nla wô
- 35 isyolo. NI' ašagi waô wô gôre Jisu: ni' arali waô ingoi saô g' ôfiwo buru, avandizi Jisu gô wô.
- 36 Nla gw' agëndagiè, w' ayanli'
- 37 ingoi saô gô mponlo. Gw' ašienliè pièrè, agè suminle nômba y' Ioliv, nkumba y' inlengi yè yôdu y' avakili gô jenle mbia azuminli' Anyambiè ni' inyô' ivôlô g' ôfiwanja w' ijanja si ngulu s' alud
- 38 s' ajenlô waô; awulia, inlè, Ôzavinlô gôr' ôga ô bia gw' ina nya Rerè: amènjè g' ôrôwa, ni' ive-nda gw' igônlo mè. NI' awèwo w' Ifarisi gô nkondo w' awulinli Jisu,
- 39 inlè, Ônlènji, leg' inlengi yo. NI' awulinziè, awulia, 'nlè, Mi bullinia 'nlwè, inlè, ja winlo w' adwanla do, add mi be tônga.
- 41 Gw' ašienliè pièrè ayenle nkala,
- 42 alenlinli yô, inlè, Awè, toto w' amienli gô ntyugu yinlo isaôn yi pang' ašienjè mo! ndô vènlo yi re
- 43 jumbunlô pa gw' antyo mo. Konde intyugu si be bia gôre 'wè, si be kômbinli ilôvalôvi yo agômbinlo ni' ôgômba vingôvingô, anu-
- 44 nja g' ôzamb' iedu, ayilizo kwanga gô ntye, ni' awanl' iwo nla 'wè; wi be tîga gôre 'wè idô gw' idô; konde ô mia du gw' ašienli' Anyambiè gô balo.
- 45 NI' ayinginliè gô nagô y' Anyambiè, avakilia gô kogunlia waô
- 46 w' agôlagi agôlô, awulinlia waô, inlè, Re tëndô pa, inlè, Nag' wam' yi be dwanle nagô y' ikambinla: ndô anlw' are yô panga pa ôbulungu w' ife.
- 47 NI' anlènjagiè ntyug' wedu gô nagô y' Anyambiè. Ndô iminis' impôlô ni' irëndisi nli nlašii y'
- 48 anlaga w' awutagi gô jônliè: ndô wi dënge ndaga yi re waô ko dënda; konde anlaga waôdu w' azôngagiè gô pôganliô.
- 20 Ntyugu mori gw' avegagiè e nènj' anlaga gô nagô y' Anyambiè agambinlage ntyangô mbia, arwenl' inlè, iminis' impôlô ni' irëndisi ni' anlero w' ašienli gôre
- 2 yè. NI' agambi waô, awulinliè,

inlè, Wulinla 'zwè ò dendag' isa-
 òn yinlo nì' inyang' ande? ge ayè
 ò venlo inyanga nyinlo mande?
 3 Awinlizè, awulinla waò, inlè,
 Miè kè m' be bambia 'nlwè igamb'
 4 ifiori; ko bulinlianli miè: Iba-
 ptaiza si Jan, s' avili g' òròwa, mbè
 5 gòr' anlaga? Nì' agambanli waò
 awulia, 'nlè, Ja zw' abulia, 'nlè,
 Avila g' òròwa; e be bulia, 'nlè,
 6 Anlwè pa bekeliè sè? Ndò ja zw'
 abulia, 'nlè, Avila gòr' anlaga;
 anlaga waòdu wi be punta 'zwè
 adò: konde wi bekelia 'nlè Jan
 7 ayè nì' òvogisi. Awinlizi waò,
 inlè, Azwè pa mia nkòva y' avili
 8 sò. Nì' awulinlò waò nle Jisu,
 inlè, Miè kè mi awulinliè 'nlwè
 nì' inyang' ande nyi denda miè
 isaòn yinlo.
 9 Nì' avakilliè kòvinla waò nkògò
 yinlo, inlè, Òma avèni ntyaga y'
 igoll, ariga yò gòr' anlaga gò pe-
 njavenjò agenda gò ntye nyènlè
 10 òling' òla. Gw' egòmbè z' llònda
 aròmi nyòngò gòr' anlaga mè,
 inlè wi ga vè mbei y' llònda yi
 ntyaga: ndò w' awòliè, awinlizè
 11 òrevò. Nì' avo tòfmiè nyòngò
 nyènlè; nì' awòli waò yè kè, alè-
 12 ngèliè, awinlizè òrevò. Nì' avo
 tòfmiè yintyarò; nì' awouji waò
 13 yè vòra, aròmbè gò ntyaga. Awu-
 li ònlivi wì ntyaga, inlè, M' be
 denda sè? M' be tòfmi' òfiwanl'
 iam' wi tondò miè' vendetwa wi
 14 be bongè. Ndò gw' ayenli mongi
 wì penjavenje ntyaga ayenlè, w'
 awulianl' inlè, Winlo nì' òyigisi:
 azwè ga yònlèniè, ko ijiga dwani'
 15 isazyò. Nì' aròmbi waò yè avila
 gò ntyaga, ayònlè. Sambò ònlivi
 wì ntyaga e be dendini' anlaga
 16 wè sè? E be bia ayillze mongi
 mè, ave ntyaga gòr' affiori. Gw'
 ayogiò waò w' awul', inlè, Alwa-
 17 nlize yenlo. Ndò avònlì waò bè,
 awulia, 'nlè, Zinlo ande sambò zi

100

re tètndò pa, inlè, Idò ny' avikiò nì'
 inlògisi, ny' atweni' ewònjò zi
 18 ntulungu? Òm' edu ò pòswa gw'
 idò nyinlo e be jarua simbel; ndò
 òm' edu ò be pòsyunliò nle nyò
 nyi be nyigè ga ntyèngè.
 19 Irèndisi nì' iminis' impòlò w'
 awutagi gò kòtè igwèra mè; ndò
 w' arienl' anlaga: konde w' agò-
 tiz' 'nlè agòvi nkògò mèyo gò
 20 sira waò. Nì' avèmbagi waò yè,
 aròmi' anlaga gò syotè, w' avondi-
 ag' inlè waò anlag' avia, mbelaga
 gò kòt' agamb' imè, avè gò ngulu
 21 nì' inyanga nyi guvernèr. Nì'
 avambi waò yè, inlè, Ònlènji,
 azw' avòrò inlè ò kamba anlènja
 kè nt' are kwèkwè, ò bongà k'
 òma wantuntu, ndò ò nènjè mpo-
 22 nlo y' Anyambiè rèti. Re kwè-
 kwè gòre 'zwè gò pe mpagò gòre
 23 Sezar, ge gò dw' ava? Ndò Jisu
 amienli avònlò maò, awulinla
 24 waò, inlè, Revanli miè fura.
 Yi re nì' òzyò wamande, nì' irè-
 ndo yamande? Awuli waò, inlè,
 25 Yi Sezar. Awulinliè waò, inlè,
 Sambò vanli Sezar ya yi Sezar,
 nì' Anyambiè kè ya y' Anyambiè.
 26 Yenlo wi jolie kòt' igamba mè
 gw' azyò m' anlaga: nì' afiami
 waò njiviri yè, alwanla do.
 27 Nì' avienli gòre yè awèwo w'
 Isadusi, waò wi bulia, 'nlè, Zyel'
 itòngwa; nì' avambi waò yè nda-
 28 ga, awulia, 'nlè, Ònlènji, Mòsès
 arèndinli 'zwè, inlè, Ja òfiwo-
 ngwè w' òma ajuwa, arig' òfiwa-
 ntò awanla fo, òfiwongè e ga
 wong' òfiwantò mè, ayanliz' awa-
 29 nla gòr' òfiwongè. Avegagi
 awongwè òrogènlò: nì' ayòmbi
 30 òlònga ayòmb' òfiwantò, ayuwa
 awanla fo. Yenlo kè wa'vanli nla
 31 wararò w' awongè. Egolani
 mèmò kè waò òrogènlò w' awo-
 32 ngiè, ayuwa awanla fo. Avila
 33 vovo ayuwi òfiwantò kè. Sambò

gw' itôngunliò e be dwanl' òfiwan-
 ntò wa mande? Koude waò òro-
 34 gènlò w' ayòmbiè. Nl' awulinliò
 waò nle Jisu, inlè, Awa wi ntye
 yinlo wi jòmba ayòmbizagò.
 35 Ndò waò wi jenlò nl' inyanga nyi
 dènge ntye mè, nl' itôngunliò
 avila gw' ijuwa, w' ayòmbe, ge
 36 jòmbizò: konde waò w' ayolie fo
 juwe nyènlè: konde wi re ga
 ienjèl; waò kè awanla w' Anya-
 mbiè, nl' awaula w' itôngunliò.
 37 Ndò gò mbòra yi kamba g' òfiwa-
 nja wi fionjò, vanganle Mòsès e
 takilia inlè, mongi wi re juwa pa
 wi tôngunliò, gò fwelè Rerè, inlè,
 Anyambiè yi Abraham, Anya-
 mbiè y' Izak nl' Anyambiè yi Ja-
 38 kob. Ayè arang' Anyambiè yi
 bende, ndò y' anlaga wi re bo:
 konde waòdu wi dwanla g' òfiwa-
 39 nj' iwè. Nl' awinliz' awèwo w'
 irèndisi, inlè, Ònlènji ò re bulia
 40 pa mbiambiè. Koude w' arieni
 gò fo bambiè agamb' afitènlè.
 41 Nl' awulinliè waò, inlè, Wi bulia,
 'nlè, Kraisi ayè nl' òfiwa wi Da-
 42 vid sè? Koude David ayèmè gw'
 ezangò z' ijembò e bulia, 'nlè,
 Rerè awulinli Rer' iyam', inlè,
 Lwa tu g' ògò wam' ònlòmè,
 43 kaò mi apang' ilòvalòvi yo iyari-
 44 nlò ny' agòlò mo. Sambò David
 e fwelè, inlè, Rera, ayè òfiwanl'
 iyè sè?
 45 Nl' awulinliè inlèngi yè gw'
 46 aròl m' anlaga waòdu, inlè, Geli-
 mani gòr' irèndisi, wi tònde ka-
 nganla nl' irògòsamba, nla gò sa-
 ninlò gw' agòlinlò, nla gò dwanla
 gò pwi yi nlañi gw' inagò si syo-
 47 nlò, nla gw' intyagò; waò wi ny'
 inagò s' antò wi tigò, agambinl'
 ikambinl' ida mpandiaga: winlo
 wi be pò ògara viaganlò.
 21 Nl' avònlè, ayenle nlañi y'
 anlaga wi fele ayika gw' egara
 z' anliva gò nagò y' Anyambiè.

2 Nl' ayenliè òkuge w' òfiwantò wi
 tigò e fele vovo vinte mbanli.
 3 Nl' awuliè, inlè Giligili ma buli-
 nlia 'nlwè, inlè, Òkuge w' òfiwa-
 ntò winlo are fela pa viaganlò nla
 4 waòdu: konde winlo waòdu w'
 awelagi gw' egara avila gw' ibu-
 nl' isaò: ndò ayè avila gw'
 ikug' isè aweli vanganle ntòlinlò
 yè yòdu.
 5 Nla gw' agambagi awèwo g'
 òfiwanja wi nagò y' Anyambiè,
 nt' amèpizlò yò nl' adò ambia nli
 ya y' avelinlò nl' anlaga, Jisu
 6 awul', inlè, G' òfiwanja w' isaòn
 yinlo yi jenlò 'nlwè, vòna, intyu-
 gu si be bia, si re be tiganla vènlò
 idò gw' idò nyi re ny' avòsyunliò.
 7 Nl' aṽambiò yè nle waò, inlè,
 Ònlènji, isaòn yinlo sambò yi be
 dwanl' egòmbe zi? nl' ezande zi
 be dwanl' elingiliò inlè isaòn yi-
 8 nlo y' atwenlì gò bia? Nl' awu-
 liè, inlè, Gelmanli anlwè vende
 temizò: konde awenge wi be bia
 gw' in' inyam', awulia, 'nlè, Miè
 nle yè; nla, inlè, Egòmbe z'
 9 atwenlì: azònganli waò. Nla gò
 be jogo 'nlwè g' òfiwanja w' ago-
 vi nli dungu, arianli: konde r'
 isyolo inlè isaòn yinlo yi ga lònge
 dwanle; ndò ntyai yi pa bia pele.
 10 Vovo awulinliè waò, inlè Inlongo
 nyi be kumanla gò nwa nl' inlo-
 11 ngo, nl' ivenda nl' ivenda. Be
 dwanla kè isyugazyuga si ntye
 sipòlò, nla gw' imbora sinyèwo
 njanla mpòlò nli vunga; be dwa-
 ula k' isaòn yi tiò nli lemba vòlò
 12 avila g' òròwa. Ndò isaòn yinlo
 yòdu viagaga ro, wi be kòta
 'nlwè, agombiza 'nlwè; wi be pa
 'nlwè gò jèkèliò gw' inagò saò si
 syonlo, awela 'nlwè gò ntyogo,
 agèndia 'nlwè gw' azyò m' aga
 nl' iguvernèr g' òfiwanja w' in'
 13 inyam'. Be twa yenlo gòre 'nlwè
 14 atakwè gòre waò. Genjauli sa-
 101

mbò gw' irèmm' iyanli inlè, anlw' alónge pikilia egòmbe viagaga
 15 ro nte be fwinliza 'nlwè: konde m' be pa 'nlwè ògwanla n' imia, si re ilòv'álòv'í yanli yòdu y' ayoliè keve sò, ge dèng' iga-
 16 mba nyi fwinliza. Ndò anlwè be kótizagò n' izombe yanli n' awongwè, nla waò wi re nla 'nlwè sijanlò, n' indegò sanli; n' awèwo gòre 'nlwè wi be jónli-
 17 zò nle waò. Anlwè be numbò kè n' anlaga waòdu g' òfiwanja w' 18 in' inyam'. Ndò òrwe w' avere 19 avila gò wónjò yanli. N' isindi- n' isanli be tóliza 'nlwè mènlo 20 yanli. Ndò gò be jenla 'nlwè Jeru-
 21 salèm kòmbinlò pa n' imbèli s' isozyè, vovo mianl' inlè ijiliza sa yò s' atwenli pièrè. Egòmbe mè waò wi re gò Judia wi ga wange gw' inòmba; nla waò wi re gò Jerusaleùm wi ga lubwe vovo; nla waò wi re gò ntye vingòvingò
 22 w' ayinginle gògò. Konde sinlo n' intyugu si ngoko, inlè isaòn yòdu yi re tèndò pa yi ga rwe. 23 Azyile gòre waò wi re n' ameffie nla waò wi jonj' awanla gw' intyugu mèsonlo! konde be dwa- n' azyingò ampòlò gò ntye, n' 24 egunlu gòr' anlaga winlo. Wi be jònlò n' òkwara, arwanlizò simbwedi gw' anlongo mòdu: nli Jerusaleùm yi be jarò n' anlongo, kaò gòmbe y' anlongo y' akeka. 25 Be dwaule lemba gò nkòmbe nla g' ògwèlli nla gw' igègèlli; nla gò ntye ijela s' anlongo, anlaga w' amie nt' are waò gò denda, mbenli mbendaga nli keva mbòlaga; 26 anlaga wi be kwa sike n' itia, n' ipòni' isaòn mèyo y' atwenli gò biagò ntye: kondeingulus' òròwa si be syuglazyuglò. Nla vovo be jenla waò Òfiwa w' òma e bia gw' evindi nli ngulu n' ivend' ivòlò. 28 Ndò gò pakili' isaòn yinlo gò

twa, nlongwanli, ko tòmbinlanli wónjò yanli; konde òlandunlò wanli w' atwenli pièrè.

- 29 N' agòvinliè waò nkògò, inle, Vónlanli erere z' ifig, nli rere yò-
 30 du. Gò punjinla yò, anlwè jenla amia kè anlumè inlè ntyanja y'
 31 atwenli pièrè. Yenlo kè 'nlwè, gò jenla 'nlwè isaòn yinlo yi twa, mianl' inlè inlongo ny' Anya-
 32 mbiè ny' atwe pièrè. Giligili mi bulinla 'nlwè, inlè, Ivòfia nyi-
 33 nlo ny' aviaganle, kaò isaòn yi- nlo yòdu y' atwa. Òròwa nli ntye yò be piaganla: ndò agamb' imam' m' aviaganle du.
 34 Ndò Vandaminlanli gw' ikuw' iyanli, irèmm' iyanli yi vende òrizò n' ògasyò w' inya, n' ibongò s' alugu, n' inaka s' effiènlo zinlo, ko ntyugu mèyonlo dumba 'nlwè
 35 ndumbaga. Konde yi be bia ga mòndò gòre waòdu wi dwanla gò
 36 ntye yinlo yòdu. Ndò Vèmbaga- nli egòmbe zòdu, ko kambinlanli, ko 'nlwè jolie pera avila gw' isa- òn yinlo yòdu yi be twa, aguma- nla g' òzyò w' Òfiwa w' òma.
 37 Nli ntyugu edu avegagi nènjaga gò nagò y' Anyambiè; n' ògwèr' iedu alubwi gò nkala, agè dwanla gò nòmba yi fweliò, 'nlè, y' Ioliv.
 38 N' a'viagag' anlaga ibanga sòdu gòre yè gò nagò y' Anyambiè, gò pòganliò yè.
 22 Nli ntyagò yi mpèmbe yi re lèvèn fo yi fweliò, inlè, Ònloga-
 2 nìò, y' arwenli pièrè. N' awu- tag' imiuisè impòlò n' irèndisi awuta nt' are waò ko jònlè; ko-
 3 nde w' arieni' anlaga. N' ayi- nginli Satan gòre Judas ò wella- gò, inlè, Iskariot, ò vegag' òffiori
 4 gòr' igòfmi n' a'vanli. N' agè- ndiè, agamba n' iminis' impòlò n' ikaptèn, nt' are yè ko kótizè
 5 gw' ago maò. Ayenli waò mbia,
 6 avanganla nla yè gò pè syika. N'

- ayiviriè, awutag' egômb' e'via gô kôtizè gôre waô gô re dwanl' a-nlaga nla yè.
- 7 A'vieni ntyugu yi mpèmba yi re lèvèn fo, yi re ôfwidombè w'
- 8 ônologanlô wi ga yônlo. Nl' arô-miè Pitèr nli Jan, awulia, inlè, Gèndanli, ko kekizani 'zwè ntya-gô y' ônologanlô, ko 'zwè nya. A-wulinliô yè nle waô, inlè, Ô bela
- 10 'zwè kekiza gwi? Awulinliè waô, inlè, Vônla, anlwè jingina pa gô nkala, anlwè be datanla nl' ôma e twanle ntyuga y' anlingô; zônga-nliè gô nagô yi be jinginlô ndè. Ko bulinlianl' ômo nive nagô, inlè, Ônlènji e bulia, inlè, Nontye y' agènda yi re gwi yi be nyô miè nl' inlèngi yam' anye ntyagô y'
- 12 ônologanlô? E be teva 'nlwè nontye mpôlô y' igônlo kekizô pa:
- 13 gekizanli vovo. Nl' agèndi waô, alènga nt' aluo yè abulinli waô: nl' agekizi waô ntyagô y' ônologanlô.
- 14 Gw' azyi'v' igwèra, alwanli tu ayè
- 15 nli rômi. Nl' awulinliè waô, inlè, Nl' ijôngunla mi are bela pa gô nye ntyagô yinlo nla 'nlwè miè
- 16 yuwaga ro: konde mi bulinlia 'nlwè, inlè, M' be fo nya yô, kaô gô be twa yô rèti gw' inlongo ny'
- 17 Anyambè. Nl' awongè imogi, nl' ayè pa p' ake'va awuli 'nlè, Wonganli nyinlo, ko keranli nyô:
- 18 konde mi bulinlia 'nlwè, inlè, a-vila vènlo m' be fo jong' ilônnda y' ôgôli, kaô inlongo ny' Anyambè
- 19 ny' abia. Nl' awongè mpèmba, nl' ayè pa p' ake'va, amogunli' yô, ava waô, awulia, 'nlè, Yinlo nl' ôku' wam' wi re pô pa g' ôfwanj' iwanli: leudanli yenlo gô jônginlia miè. Egolani mèmô kè a-wong' imogi inya via, awulia, 'nlè, Imogi nyinlo nle njeka nyonlo gô ntyinl' iyam', yi re jirô pa
- 21 g' ôfwanj' iwanli. Ndô vônla, ôgo w' ômo kôtizà miè wi re nla miè gô tavuru. Konde rèti Ôfiwa w' ôma e kènda, ga nt' are kenjô pa: ndô azyile gôr' ôma mè ô kô-tizè! Avakili waô gô bambianla, inlè, mande gôre waô be dende ndaga yinlo.
- 24 Nl' avakili waô dôve mpaga inlè, mande gôre waô e tangô inlè ar'
- 25 ômpôlô. Nl' awulinliè waô, inlè, Aga w' anlongo wi pangina waô nli ngulu; nla waô wi re nl' inyangô gôre waô wi fweliô, inlè, Iyanjisi yi mbia. Ndô alwanle yenlo gôre 'nlwè: ndô ayè ô r' ômpôlô gôre 'nlwè, e ga lwanl' egolanli g' ôfworumbe: ul' ayè ô re gw' e-
- 27 wônjô, ga yè ô janjinla. Konde ômpôlô mande, ayè ô dwanla tu gw' iuya, ge ayè ô pènginle tavuru? Arang' ayè ô dwanla tu gw' inya? ndô mi are go garegare
- 28 yanli g' ômo pènginla. Anlwè nle waô wi re dwanla pa nla
- 29 miè gw' idembô sam'; miè kè mi pa 'nlwè ivenda, vanganlè nt' a-venli rer' iyam' ava miè, inlè
- 30 anlwè ga nye ayonga gô tavuru yam' gw' inlongo nyam'; ko 'nlwè dwanla tu gw' igômi nyi ka nli ka v'nanli njèkèliag' igômi ny' imbu'vè nl' imbu'vè mbanli si
- 31 Israèl. Nl' awuliè, inlè, Simon, Simon, vônla, Satan aveli 'wè, gô
- 32 sago g' ôresi. Ndô mi are kambinla pa g' ôfwanj' iwo, inlè jèbekeli' so s' amanla: nla gô be fo
- 33 kalwo, yoliz' awarer' iyô. Nl' awulinliô yè nle Pitèr, inlè, Rera, mi are keka pa gô kènda nla 'wè
- 34 gô ntyôgô nla gw' ijuwa. Nl' awuliè, inlè, Pitèr, mi bulinlio, inlè, Njogonli yi be kôga nlènlo, kaô w' adanda nyongo ntyarô inlè ô miè miè.
- 35 Nl' awulinliè waô, inlè, Gw' arômi miè 'nlwè syika fo, puka fo, nl' intyôzyô satanga fo, anlw'

- azilinlò nl' ezoma? Awuli waò,
 36 inlè, Zyele. Nl' awulinliè waò,
 inlè, Ndò vèno, ayè ò re nli syi-
 ka, e ga wonge yò, nl' egolanli
 mèmò kè puka: nla yè ò re azye
 nl' òkwara e ga gòl' òmòri nli
 37 ngoi yè. Koude mi bullinlia
 'nlwè, inlè, Ga lendò gòre miè nt'
 are tèndò pa, inlè, Nl' arangiò yè
 nl' ivavisi: konde isaòn g' òfwan-
 38 nj' iwam' yi re nli ntyal. Awuli
 waò, inlè, Rera, vónla, vèno, r'
 ikwar' imbanli. Nl' awulinliè
 waò, inlè, Yi re kwèkwè.
 39 Nl' agogwè, agènda, nt' avegagi
 ntyali yè, gò nòmba y' Ioliv:
 nl' azóngiò yè kè nl' inlèngi yè.
 40 Nla gw' arwenliè gò mbòra, awu-
 linli waò, inlè, Gambinlanl' inlè
 41 anlw' agwenla gw' isyoriò. Nl'
 azanjanliè nla waò vo ntyanjò yi
 r' òma ko pung' idò: alòv' akoto-
 42 lo agambinla, awulia, 'nlè, Rera,
 ja w' ajivira, ròmbinla miè imogi
 nyinlo: ndò arange ntòndinli
 43 yam', ndò iyo, ga lendò. Nl'
 awòwunli enjèl gòre yè avila g'
 44 òròwa, ayolizè. Nl' agambinliè
 nli ngulu viaganlò; konde avega-
 gi nl' afindi ampòlò: nl' erwògòr'
 izè z' arwenli egolanli g' adodo
 ampòlò mi ntyinla mpòswaga gò
 45 ntye. Gw' agumanliè avila gw'
 ikambinla, a'vieni, aluunlò waò
 wi nanl' antyovinlo g' òfwanja
 46 w' ekèv'a, awulinlia waò, inlè,
 Anlwè nanl' antyovinlo sè? nlon-
 gwanli ko kambinlanli, anlwè
 vende kwenla gw' isyoriò.
 47 Gw' agambagiè, vónla, anlag'
 awenge wi bia, nl' ayè ò wellagò
 inlè Judas, òmòri gòr' igòmli nl'
 a'vanli, e kènda gò bòsyò yaò; nl'
 azyusyè pièrè gòre Jisu gò sombè.
 48 Ndò Jisu awulinliè, 'nlè, Judas,
 ò kond' Òfw'a w' òma nl' isomba?
 49 Gw' ayenli waò w' avegagi vingò-
 vingò gòre yè ayenla nte be twa,
 50 w' awul', inlè, Rera, azwè gagwèrè
 nl' òkwara? Nl' òmòri gòre waò
 agwèri nyóngò yi minisè mpòlò,
 arenl' òròl wè ònlòmíè nkwi.
 51 Ndò Jisu agambi awulia, 'nlè,
 Rigarenli vovo: nl' awatiè òròl
 52 wè, ayingè. Nl' awulinli Jisu
 awulinli' iminis' impòlò, nl' i-
 vangiinli yi nagò y' Anyambiè, nl'
 anlero, w' avegagi bia pa gò kòtè,
 inlè Anlw' are bia pa nl' lkwara
 nli viso egolanli ga gò kòt' ògwè-
 53 risi? Gw' avegagi miè nla 'nlwè
 ntyugu edu gò nagò y' Anyambiè,
 anlwè pa nyonyunl' ago manli gò
 'kòta miè: ndò nyinlo nl' igwèr'
 54 inyanli, nli ngulu yi mpiri. Nl'
 agòti waò yè, agènda nla yè, ayi-
 nginliè gò nagò yi minisè mpòlò.
 Ndò Pitèr azóngi davadaviè.
 55 Gw' aluò waò w' abak' ebeke z'
 ògònlì gw' evungu, alwaula tuge-
 tu vovo, Pitèr alwanli tu gò
 56 garegare yaò. Nl' òfwantò ò vè-
 nginlagi nagò gw' ayenliè yè tu
 g' òzange w' ògònlì, avònlìè mbi-
 ambiè, awulia, 'nlè, Ònlòmíè wi-
 57 nlo kè avegagi nla yè. Ndò ala-
 ndi, awulia, 'nlè, Òfwantò, mi
 58 amie yè. Òlingò wakwè viaga-
 nìlò òmòri ayenliè, awulia, 'nlè,
 59 Awè k' òmòri gòre waò. Ndò
 Pitèr awuli, 'nlè, Ònlòmíè, zyele.
 V' igwèr' ifmòra pièganla pa
 òfwènlè awuli buku, inlè, Rèti,
 ònlòmíè winlo kè avegagi nla yè:
 60 koude ayè nl' òfwò-Galile. Ndò
 Pitèr awul', inlè, Ònlòmíè, mi
 amie nte kambo. Nla gw' aga-
 mbagiè, njogonli y' agogi pele.
 61 Nl' awizi Rerè, avònlè Pitèr. Nl'
 ayònginli Pitèr igamba nya Rerè,
 nt' awulinliè yè, inlè, Njogonli
 gògaga ro n'èno, ò be danda miè
 62 nyongo ntyarò. Nl' agogwi Pitèr,
 63 alenla nl' ekèv' evòlò. Nl' anla-
 ga w' azimbi Jisu w' azyèllagè,
 64 awòlagè. Nl' alivinli waò antyo

- mè, aṽambiè, inlè, Voga: mande
 65 abòlo? NI' agambinli waò yè
 isaòn imiènl' imiengè, ntowagè.
 66 Gw' ayenj' ònwenja, òvagò w'
 anlero w' anlaga w' alatanli, imi-
 nis' impòlò nl' irèndisi ta; nl'
 agèndi waò yè g' òvagò waò,
 67 awulia, 'nlè, Ja 'wè nle Krai-
 s, wulinlia 'zwè. Ndò awulinli
 waò, inlè, Ja mi abulinlia 'nlwè,
 68 anlwè be bekèlia: nla ja mi aba-
 mbia 'nlwè, anlwè be fwínliza
 69 miè igamba. Ndò avila vèno
 Òñwa w' òma e be dwanla tu g'
 ògo 'nlòmiè wi ngulu y' Anya-
 70 mbiè. NI' awuli waòdu, inlè,
 Awè Òñwa w' Anyambiè sambò?
 NI' awulinliè waò, inlè, Nte bullia
 71 'nlwè miè nle yè. Awuli waò,
 inlè, Azw' are nl' isyolo ande ny'
 iyenli viaganlò? konde azwèmè
 azw' are jogo pa avila g' ògwanl'
 iwèmè.
- 23** NI' agumanli waòdu, agèndiè
 2 gòre Pilat. NI' avakili waò
 gò sozizè, awulia, 'nlè, Azw' alè-
 ng' òma winlo e syokoli' inlongo
 nyazyò, alega gò pe Sezar mpagò,
 mbuliaga inlè, Ayè mè nle Krai-
 3 s y' òga. NI' aṽambiò yè nle Pil-
 at, inlè, Awè nl' òga w' Iju?
 Awinlizè yè awulia 'nlè, Eñ, nte
 4 bulio. NI' awuli Pilat awulinli'
 iminis' impòlò nl' anlaga, inlè,
 M' pa dèng' òma winlo nl' ògara.
 5 Ndò w' ayoli viaganlò, awulia,
 'nlè, E syokoli' anlaga, nènjaga
 gò Judia yòdu, nl' avila gò Galile
 6 aṽia kwanga gunlu. Ndò gw'
 ayogìò Pilat yenlo, aṽambi vè-
 7 ndetwa ayè òñwa wi Galile. Nla
 gw' amienlie inlè avili gw' impa-
 nginla si Hèrod, aròmiè gòre Hè-
 rod, ò vegagi ayèmè gò Jerusalèm
 gw' intyugu mèsòno.
 8 Gw' ayenli Hèrod ayenle Jisu,
 aròndi pòlò: konde aṽelagi òling'
 òla gò jenlè, konde aluò ajogo g'
- ònwanj' iwè; alevinli kè gò jenl'
 9 elemba zi dendò nle yè. NI' agò-
 tagiè nl' agamb' aṽiengè; ndò e
 10 jivirè mpongo. NI' agumanli'
 iminis' impòlò nl' irèndisi, aozo-
 11 zagè nli ngulu. Hèrod nl' isozyè
 sè w' avèdiagè kè, azyèliagè, nl'
 awori waò yè ngoi njòmbwi
 12 awinlizè gòre Pilat. Ntyugu mè-
 yo Hèrod nli Pilat w' arwenli
 ndegò: konde aṽia gw' egòmbe
 mè w' avegagi ndòva.
 13 Alatizi Pilat iminis' impòlò nl'
 ivanginli nl' anlaga, awulinlia
 14 waò, inlè, Anlw' abag' òma winlo
 gòre miè, g' òmo syokoli' anlaga:
 nla vòlanli, mi are yè kotiza pa
 gw' azyò manli, ndò m' pa dèngè
 nl' ògara gw' isaòn mèyo yi sozi-
 15 za 'nlwè yè: nlo Hèrod kè: ko-
 nde awinlizè gòre 'zwè; nla vò-
 nla, zyele ndaga dendò pa nle yè
 yi re yè nl' inyanga ny' ijuwa.
 16 Sambò m' be syiwè, arigè diènga.
 18 Ndò waòdu ta w' awòginl', inlè,
 Ròmbare winlo, ko tiginla 'zwè
 19 Barabas diènga: ò vegagi fèlò pa
 gò ntyògò g' òñwanja w' edungu
 kwezò pa nle yè gò nkala, nl' ijò-
 20 ni' anlaga. Pilat avo kamba nla
 waò, mbelaga gò tige Jisu diènga:
 21 ndò w' arong', inlè, Vauliè gò
 22 krosi, vānliè gò krosi. NI' awu-
 linliè waò nyongo yintyarò, inlè,
 Ntinl' ande, ndaga mbe nde yi re
 yè denda pa? M' pa dènge nti-
 nla y' ijuwa gòre yè. Sambò m'
 23 be syiwè arigè diènga. Ndò w'
 avangatiè nl' amòi ampòlò, mba-
 mbiag' inlè e ga vānliò gò krosi.
 24 NI' amòi maò m' agevi. NI' are-
 nlizi Pilat inlè ga lendò nt' aṽa-
 25 mbi waò. NI' arigè yè diènga ò
 vāmbiò waò, ò vegagi fèlò pa gò
 ntyògò g' òñwanja w' edungu nl'
 ijòni' anlaga: ndò avenli Jisu gò
 ntondiuli yaò.
 26 Gw' agèudi waò nla yè, w' agò-

ti' òma wi Sirèn, in' inyè nle Si-
 mon, ò vïenli avila gò ntye, agu-
 mbizè kros, inlè e ga rwanle yò
 27 gò nyuŋŋa yi Jisu. Ni' azòngiò
 yè nli nkondo mpòlò y' anlaga,
 ni' antò kè w' awòlag' intònlò
 28 saò alenlinlè. Ndò Jisu awizi
 gòre wàò awulia, inlè, Awa wa-
 ntò wi Jerusalem, alenlinlanli
 miè, ndò lenlinlanli' ikuw' iyanli,
 29 ni' awanli' iyanli. Konde vònlà-
 nli, intyugu si bia, si be buliò
 wàò, inlè, Ózavinlò gòre wàò wi
 re nkele, nla gw' àmbuŋŋu wi re
 mi pa janla nli mori, nla gw'
 ambènè mi re mi pa jonj' awa-
 30 nla. Egòmbè mè wi be pakillia
 gò bulinl' inòmba, inlè, Vòswa-
 nli gòre 'zwè; nli sadòmba, inlè,
 31 Yuganli 'zwè. Konde ja w' ade-
 nda yenlo gw' erer' evezýò, aude
 zi be dendò g' òkòlòngò?
 32 Ni' agèndiò nla yè gò jòulò awè-
 33 nlè aŋanli, iyanjisi yi mbe. Gw'
 aŋienli wàò gò mbòra yi fwella-
 gò, inlè, Nkèli, gògò aŋanli wàò
 yè gò krosi, ni' anlag' aŋe mèwo
 kè, òŋiori g' ògo 'nlòŋiè nli' òŋio-
 34 ri g' ògo nyantwè. Ni' awuli Ji-
 su, inlè, Rera, nyeza wàò; konde
 wi mìa nte denda wàò. Ni' age-
 ranli wàò ingoi sè, avung' eganlò.
 35 Ni' agumanli' anlaga mpònlaga.
 Nli nlaŋi kè w' azyèliagè, awu-
 lia, 'nlè, Azunginl' aŋiori; e ga
 zunginl' òku' wèmbè, j' adwanle
 Kraiŋ y' Anyambiè, yi re yè pi-
 36 nja pa. Ni' isozýè kè s' azyèliagè,
 aŋia gòre yè, aŋele pè vinegèr,
 37 awulia, inlè, Ja 'wè nli' òga w'
 38 Iju, zunginl' òku' womè. Avega-
 gi k' irèndo gw' igònlò ny' ewò-
 njò zè, inlè, WINLO NL' ÒGA W'
 IJU.
 39 Ni' òŋiori w' anlag' aŋe w' aŋa-
 nliò, azyèliè, awulia, 'nlè, Awè
 40 aranga Kraiŋ? zunginl' òkuw'
 40 womè nla 'zwè. Ndò òŋiori awi-

106

nlizi; usèmbagè awulia, 'nlè, Ó
 pa ti' Anyambiè du, awè kè pò
 41 p' ògara mèmò? Azwè kè azwè
 jenla nt' are nla 'zwè kwèkwè;
 konde azwè dendinlò nt' ar' ija-
 nj' isazyò: ndò winlo e pa deude
 42 ndaga mbe du. Ni' awuliè, inlè,
 Jisu, yònginlia miè gò be bio gw'
 43 inlongo nyo. Ni' awulinliò yè
 nle Jisu, inlè, Giligili mi bulinliò
 inlè, nlèulo winlo ò be dwanla
 nla miè gò Paradis.
 44 Avegagi vo igwèra ny' òròwa, ni'
 arwenli mpiri gò ntye yòdu kwa-
 45 nga gw' agwèr' ènlogòŋi, ni' òza-
 nge wi nkòmbè w' ayili: ni' ònla-
 mb' òzambe wi nagò y' Anyambiè
 46 w' ayarui gò garegare. Ni' arò-
 ngi Jisu ni' inyò' ivòlò, awulia,
 'nlè, Rera, mi pinl' inlinl' inyam'
 gw' ago mo: ayè bulia pa yenlo,
 47 azuli òŋiwei. Nla gw' ayenli ewò-
 njò z' isozýè ayenla nt' arwenli,
 azuminli' Anyambiè, awulia, 'nlè,
 Rèti winlo avegag' òma w' ògòre.
 48 Nla wàòdu w' alatanli gò pònla,
 gw' ayenli wàò isaòn y' arwenli,
 w' awinyi mbòlag' intònlò saò.
 49 Nla wàòdu w' amlenliè, ni' antò
 w' aluò w' asòngiè avila gò Galile,
 w' agumanli davadaviè, avònlag'
 isaòn yinlo.
 50 Avegagi vovo òma, in' inyè nle
 Jòsèf, ònlero gòre wàò' ni' òmo
 51 mbia ni' ògòre, ò re e pa duò aji-
 viri mònda yaò ni' ijanj' isaò:
 alwanlagi gò Arimathea, ukala y'
 Iju, ayè kè avegagi mpònlag' inlo-
 52 ngo ny' Anyambiè. Winlo agè-
 ndi gòre Pilat, aŋambi òkuwa wi
 53 Jisu. Ni' azyònlè ebende, avi-
 nga zò ni' ivèl' iŋia, awela zò g'
 òrònginlò w' aròkiò gw' Idò, wi re
 wi pa felò nli' ebende nli mori.
 54 Avegagi ntyugu y' ikekiza, nli
 ntyugu yi Syonlo y' arwenli piè-
 55 rè. Ni' antò, w' aluò w' asòngiè
 avila gò Galile, w' azòngi, ayenli'

- 56 òrònginlò, nli nt' alimbinliò ebe-
 nde. Nl' awinyi waò, agekizi
 aka mi nkangò mbia. Nl' ayowi
 waò gò ntyugu yi Syonlo ga nt'
 ar' ivanga.
- 24** Ndò gò ntyugu nònga yi syo-
 nlo, ayenjinla, w' aʋienli g' òro-
 nginlò, nl' aka mi nkangò m' age-
 2 kiziò waò. Nl' alèngi waò idò
 kavaliò pa avila g' òrònginlò.
 3 Nl' ayinginli waò, ndò wi dèng'
 4 òkuwa wa Rerè Jisu. Nl' arwe-
 nl' inlè, gw' avegagi waò ull mpa-
 ga g' òfiwanja wi ndaga yinlo,
 vònla, agumanli pièrè nla waò
 anlag' aʋanli nl' ingoi injombwi.
 5 Gw' arienli waò, alèmbi azyò maò
 gò ntye, anlaga mè w' awulinli
 waò, inlè, Anlwè but' òm' are bo
 gòre mongi wi re juwa pa sè?
 6 Azyele vel, ndò atòngwi: yòngi-
 nlianli nt' agambiè nla 'nlwè ayè
 7 pare gò Galile, Inlè, Òfiwa w' òma
 e ga vò gw' ago m' anlag' aʋe, kè
 banliò gò krosi, avo tòngwa gò
 8 ntyugu yi ntyarò. Nl' ayònginli
 9 waò agamb' imè, nl' awinyi waò
 avila g' òrònginlò, awulinli' igòfi
 nl' òmori, nl' aʋiori waòdu isaòn
 10 yinlo yòdu. Waò w' awulinli rò-
 fi isaòn yinlo w' avegagi wa Ma-
 ri yi Magdala, nla wa Joana, nla
 wa Mari ngwè yi Jems, nl' antò
 11 aʋiori nla waò. Nl' ayenli waò
 agamb' imaò g' ewuli anyambiè;
 12 ko w' avekelia mò. Ndò Pitèr
 agumanli, agènda nli mangò g'
 òròginlò. Nl' alèmbiè mbè avò-
 nla, ayenli' inlamba y' ivèla gò
 mbòra nli yaò; nl' awinyè gò
 nag' wè, mamag' òsaòn w' arwe-
 nli.
- 13 Nla vònla ntyugu mèmò aʋanli
 gòre waò w' agèndagi gò nkala yi
 fweliò, inlè, Emaus, y' avegagi
 avila gò Jerusalem ògèndo w'
 14 agwèr' ararò. Nl' agambanlagi
 waò g' òfiwanja w' isaòn yinlo
- 15 yòdu y' arwenli. Gw' agamba-
 nlagi waò alòʋanlaga mpaga,
 arwenli', inlè, Jisu ayèmè azyu-
 16 syi pièrè, agènda nla waò. Ndò
 autyo maò m' azimbìò inlè w'
 17 amè. Nl' awulinliè waò, inlè,
 Agamb' ande minlo mi kambinlò
 'nlwè, gò kènda 'nlwè? Nl' agu-
 manli waò gòre, nl' azyò m' ekè-
 18 ʋa. Nl' òʋiori gòre waò, in' inyè
 nle Klòpas, awinlizi awulinliè,
 inlè, Gòre waò w' dwanla gò Je-
 rusalem awè dadiè ò pa mi' isaòn
 yi re twa pa gògò gw' intyugu si-
 19 nlo? Nl' awulinliè waò, inlè,
 Isaòn ndè? W' awulinliè inlè,
 Isaòn g' òfiwanja wi Jisu y' òfiwo
 Nazarèth, ò vegag' òvogisi wi
 ngulu gw' ijanja nla gw' igamba
 g' òzyò w' Anyambiè nl' anlaga
 20 waòdu: nli nt' avelinliò yè nl' imi-
 nis' impòlò nli mongi wi pangi-
 nla 'zwè gò p' ògara w' ijuwa, ko
 21 waò banliè gò kros. Ndò azw'
 avegagi nl' iguʋu inlè nle yè ò
 be dandunle Israèl. Nla viaga-
 nlo nl' isaòn yinlo yòdu, nlièlo
 nle ntyugu yi ntyarò isaòn yinlo
 22 yi ga dwanle. Nl' antò awèwo
 wi nkumb' iyazyò w' aʋiamizi
 'zwè, konde gw' akènda waò g'
 23 òrònginlò ibanga sòdu; ko w' alè-
 ng' òkuw' wè, w' abia awulia 'nlè,
 w' ajenla k' ienjèl, s' abòwunlia
 24 gòre waò awulia, 'nlè are bo. Nl'
 awèwo gòre waò w' apegaga nla
 'zwè, w' akènda g' òrònginlò, alè-
 nga wò vanganle nt' awuliò nl'
 25 antò: ndò wi pa jenlè. Nl' awu-
 linliè waò, inlè, E, anlaga w' ite-
 fiu, nl' irèfi' iliri gò bekelì' isaòn
 yòdu yi re kambò pa nl' ivogisi!
 26 Arang' inlè Kraiss e ga zindini'
 isaòn yinlo, ayinginla gw' ivend'
 27 inyè? Nl' avakiliè nli Mòsès nl'
 ivogisi yòdu, avèngunla gòre waò
 gw' irèndo yòdu isaòn g' òfiwanja
 28 w' òkuw' wèmbè. Nl' azyusyì waò

pièrè gò nkala y' agèndiò waò: 29
 nì' alendiè mpauli ga e bele pla-
 ganla. Nì' azimbi waò yè, awu-
 lia, 'nlè, Lwanla nla 'zwè: konde
 nkòlò y' atwenli pièrè, nì' òwe-
 nja w' akèndi pòlò. Nì' ayingi-
 niè gò dwanla nla waò. Gw'
 30 alwanliè tu gw' inya, arwenli
 'nlè, awongi mpèmba, azavinla
 31 yò, amogunla yò, ava waò. Nì'
 anungw' antyo maò, ko waò
 miè; nì' aninliè avila gw' antyo
 32 maò. Nì' awulianli waò, inlè,
 Irèṁ' iyazyò yi pa pia gò garegare
 yazyò, gw' akambagè nla 'zwè gò
 mponlo, anlungunl' irèndo gòre
 33 'zwè? Nì' agumanli waò igwèra
 mè, awinya gò Jerusalèm, nì' alè-
 ngi waò igòṁi nì' òṁìori datanla
 pa ta, nì' aṁìori w' avegagi nla
 34 waò, w' awul', inlè, Rerè are tòn-
 gwa pa, awòwunlia gòre Simon.
 35 Nì' arakali waò isaòn y' arwenli
 gò mponlo, nli nt' amienli waò yè
 nì' imogunla si mpèmba.
 36 Gw' agambagi waò isaòn yinlo,
 Jisu ayèmè agumanli gò gare, a-
 wulinlia waò, inlè, Aṁṁènjà gòre
 37 'nlwè. Nì' arienli waò ntiagaga,
 avikilia, 'nlè w' ajenl' ibambò.
 38 Nì' awulinliè waò, inlè, Anlwè
 syugazyugìò sè? nì' ipikilia ònlo-
 ngo mè si bia gw' irèṁ' iyanli sè?
 39 Vònlani' ago mam' nì' intyòzyò
 sam', inlè nle mièmè rèti: gòtare-
 nli miè ko mianli; konde ibambò
 nyi zye nì' izyònlì nli pa, ga nte
 40 jenla 'nlwè nla miè. Gw' awuliè
 yenlo, aruminli waò ago mè nì'

41 intyòzyò sè. Nla gw' avegagi
 waò wi bekelia vo mbia y' ayenlò
 waò, aṁṁamaga, Jisu aṁṁambi waò,
 inlè, Anlw' are vènlo nì' eza z'
 42 inya? Nì' avenli waò yè erenle z'
 43 evèrè pikò pa. Nì' awongiè zò,
 anya gw' azyò maò.
 44 Nì' awulinliè waò, inlè, Minlo
 nì' agamba m' awulinli miè
 'nlwè, gw' avegagi miè nla
 'nlwè, inlè isaòn yòdu yi re tèn-
 dò pa g' ivanga mi Mòses, nla gw'
 ivogisi, nla gw' ijembò, g' òṁṁwa-
 45 nj' iwam', yi ga rwe rèti. Vovo
 aulungunliè wònjò yaò, ko waò
 46 kòtiz' irèndo y' Anyambiè: nì'
 awulinliè waò, inlè, Yenlo re tèn-
 ndò pa inlè, Kraisi e ga zindinl'
 ijuwa, aròngwa avila gw' ijuwa
 47 gò ntyugu yi utyarò: nla iulè, i-
 kalwa s' òrèṁṁa nì' inyeza s' ibe si
 ga gambinlò gw' in' inyè gw'
 alongo mòdu, mpakiliaga avila gò
 48 Jerusalèm. Anlwè nì' iyenli y'
 49 isaòn yinlo. Nla vònlani, m' be
 tòm' òmpanganlò wa Rerè gòre
 'nlwè: ndò venginlanli gò nkala
 yinlo, kaò anlw' abòriò nli ngulu
 avila gw' igònlò.
 50 Agèndiè waò gò mbòra yi reswa-
 swo nli Bethani: nì' aròmbinliè
 51 agò mè, azavinla waò. Nì' arwè-
 nì' inlè, gw' azavinlagiè waò, a-
 ṁṁangwanli nla waò, arwanliè gw'
 52 igònlò g' òròwa. Nì' azavinli
 waò yè, awinya gò Jerusalèm nli
 mbia mpòlò. Nì' alwanlagi waò
 53 gò nagò y' Anyambiè, nsavinlag'
 Anyambiè.

NTYANGÓ MBIA YI

JAN.

- 1 IGAMBA ny' avegagi gw' ipakilia, Igamba ny' avegagi nl' Anyambiè, nl' Igamba ny' avegagi nl' Anyambiè gw' ipakilia.
- 2 gag' Anyambiè. Ayè mèmò avegagi nl' Anyambiè gw' ipakilia.
- 3 Ya yòdu y' avangiò nle yè; pangò ezoma zi re pangò pa kaò vo 4 yè. Efièno z' avegagi gòre yè, nl' efièno mè z' avegag' ózange 5 w' anlaga. Nl' ózange wi bamba gò mpiri; nli mpiri yi kótiza 6 wò. Añienl' óma ó rófiò nl' Anyambiè, in' inyè ny' aweliagò, 7 inlè, Jan. Ayè mèmò añienli óyenli, gò takilia g' ófiwanja w' ózange, inlè anlaga waòdu wi ga 8 vekelie vo yè. Ayè e pegag' ózange mè, ndò añienli gò takilia g' 9 ófiwanja w' ózange. Ózange wagiligili, wi jenzif' óm' edu, w' 10 arwenli gò bia gò ntye. Avegagi gò ntye yinlo, nli ntye y' avangiò nle yè, ndò ntye yi miè du. 11 Añienli gòr' iwè mè, ndò waò w' 12 avegag' iwè mè wi bongè. Ndò ntangò y' awongìè, gòre waò avenl' inyanga nyi twa awanla w' Anyambiè, inlè gòre waò w' 13 avekeli' in' luyè: wi re wi pa janlò nli ntyinla, ge nli ntondinl' y' ózyònlì, ge nli ntondinl' 14 y' óma, ndò nl' Anyambiè. Nl' Igamba ny' arwenl' ózyònlì, alwanla gòre 'zwè (nl' ayenli 'zwè ónjèlènjàle wè ga ónjèlènjàle w' ófiwa wikika wa Rerè) ralie nl' 15 imèpinlò nl' ómiènlè. Jan arakili g' ófiwanj' iwè, arònga, inlè, Winlo nle yè ó gambiò miè, inlè, Ayè ó bia gò nyuñ' iyam', atwe-
- nli gò bósyò yam': konde ayè nla 16 miè ayè lóngi. Konde azwèdu azw' avenliò avila gw' ibuni' isè, 17 nl' imèpinlò v' imèpinlò. Konde ivanga ny' avenliò vo Mòsès, ndò imèpinlò nl' ómiènlè w' añienli 18 vo Jisu Krai. Zyel' ómo re jenla p' Anyambiè nli mori; Ófiwa wikika ó dwanla gò ntònlò ya Rerè are mieza p' anlaga g' ófiwanj' iwè.
- 19 Nl' atakwè mi Jan me minlo, gw' aròfi Iju aròfi' iminisè nl' awa wi Levi gòre yè avila gò Jerusalem gò bambiè, inlè, Awè 20 mande? Amèmi, e pa danda; ndò amèm', inlè, Mi' arange Krai.
- 21 Nl' añambi waò yè, inlè, Aude sambò? Awè nl' Elias? Awuliè, 'nlè, Mi aranga yè. Awè nl' óvogisi mè? Awinlizi, 'nlè, Nya- 22 wè. Vovo w' awulinliè, 'nlè, Awè mande? ko 'zwè fwiliz' igamba gòre waò w' atómia 'zwè. Ó bulia sè g' ófiwanja w' óku' 23 womè? Awuliè, inlè, Miè nl' inyòl ny' óma ntóngaga gw' itò- 24 ve, inlè, Nyonyunlanli mponlo ya Rerè gòre, nt' awuli Esala y' 25 óvogisi. Waò w' aròmiò w' avili gòr' Ifarisi. Nl' añambi waò yè, inlè, Sambò ó baptaiza sè, j' awè arange Krai, ge Elias, ge óvogisi 26 mè? Jan awinlizi waò, inlè, Mi baptaiza nl' anlingò: gò gare ya- 27 nli kumanl' óma ó re aniwè pa miè, inlè, ayè ó bia gò nyuñ' iyam' ó re mi azye nl' inyanga nyi purunl' intyózyò sè satanga. 28 Isaón yinlo y' arwenli gò Bètha-

- ni g' ózamb' òmòri wi Jordan, mbóra y' avegagi Jan e bap-taiza.
- 29 Bu nya ayenli Jisu e bia gòre yè; nì' awuliè, inlè, Vonlanl', Óñwidombe w' Anyambìè, wi tómb' ibe si ntye yinlo! Winlo nle yè ò wuliò miè, inlè, Gó nyum' iyam' bi' òmo re atwenli gò bósyó yam', konde ayè nla miè ayè
- 31 lóngi. Mi miè du; ndó gò ntinla 'nlè e ga miezò gòre Israèl, a'vieni miè mbaptaizaga nì' anlingò.
- 32 Nì' arakili Jan, inlè, Mi are jenla p' Inlinla nì' egolauni z' ibembe nyi suminla avila g' òròwa; nì' alwanli nyò gòre yè.
- 33 Mi miè du: ndó ayè ò ròmí miè gò bap-taiza nì' anlingò, awulinli miè inlè, Ayè ò jenlò ndò e suminlò nì' Inlinla, ko nyò dwanla gòre yè, ayè memò nle yè ò bap-taiza nì' Inlinl' I'via. Mi are jenla pa, arakilia 'nlè, winlo nì' Óñwa w' Anyambìè.
- 35 Bu nya kè Jan avegagi kumanla pa ayè nì' avanli w' inlèngi yè; 36 nì' avònlè Jisu e kènda, awulia, 'nlè, Vòulanl', Óñwidombe w' 37 Anyambìè! Nì' inlèngi mè imbanli w' ayogió yè, nì' azòngi 38 wao Jisu. Awizi Jisu, ayenla wad wi sòngè, awulinla wad, inlè, Anlwè but' ande? Nì' awulinli wad yè, inlè, Rabi (nyi pivia, 'nlè, Ónlènji) ò dwanla 39 gwi? Awulinli wad, inlè, Yògò-nl' ko 'nlwè jenla. A'vieni wad ayenle mbóra y' alwanlò ndè; nì' alwanli wad nla yè ntyugu mè: alud atwenli vo igòmí ny' agwèra.
- 40 Ómòri gòr' a'vanli mè w' ayogió Jan e kamba, azònge Jisu, avegagi Andru òñwongwè wi Simon 41 Pitèr. Ayè alóngi dèng' òñwongí yè Simon, awulinliè, inlè, Azw' are dènga pe Mèsia, (nyò bèngunlò pa nyi pivia, 'nlè,
- 42 Kraís.) Nì' a'vagiè yè gòre Jisu. Jisu avònlè awulia, 'nlè, Awè nle Simon y' òñwa wi Jóna: ò be fweliò, inlè Sefas (nyi pivia 'nlè Pitèr.)
- 43 Bu nya Jisu a'veli kènda gò Galile, nì' alèngiè Filip; nì' awulinliò yè nle Jisu, inlè, Zònga miè.
- 44 Filip avili gò Bèthsaida, nkala yi 45 Andru nli Pitèr. Filip alèngi Natanièl, awulinliè, 'nlè, Azw' adèngiè ò rëndiò nle Mòsès gw' ivanga nì' ivogisi kè, inlè, Jisu yi Nazarèth, y' òñwa wi Josèf.
- 46 Nì' awulinliò yè nle Natanièl, inlè, Ezom' e'via ko pila gò Nazarèth? Filip awulinliè, 'nlè, Yò-gò jenle. Ayenli Jisu ayenle Natanièl e bia gòre yè, awulia g' òñwanj' iwè, inlè, Vónla, Óñwo-Israèl wagiligili, ò re azye nì' itemiza. Natanièl awulinliè, 'nlè, Ó mia miè sè? Awinlizi Jisu awulinliè, 'nlè, Filip weliago ro, gw' avegagi 'wè gò ntinla y' erere 49 z' ifig, mi ayenliò. Awinlizi Natanièl awulinliè, 'nlè, Ónlènji, awè nì' Óñwa w' Anyambìè; 50 awè nì' Óga wi Israèl. Awinlizi Jisu awulinliè, 'nlè, Ó bekelia, konde mi abulinliò, inlè, Mi ayenliò gò ntinla y' erere z' ifig? ò be jenl' isaón impòlò viaganlò nla 51 yinlo. Nì' awulinliè yè, inlè, Giligili mi bullinla 'nlwè, inlè, Anlwè be jenl' òròwa nungwa pa, nì' ienjèl s' Anyambìè mpan-daga nli usuminlaga gòr'. Óñwa w' òma.
- 2 Ntyugu yi ntyarò avegag' ijòmbanla gò Kana yi Galilè; nli 2 ngwè yi Jisu avegagi vovo. Nli Jisu kè aweliò gw' ijòmbanla, ayè 3 nì' inlèngi yè. Gw' amanl' ivè, ngwè yi Jisu awulinliè, inlè, Wi 4 zye nì' ivè. Nì' awulinliò yè nle Jisu, inlè, Óñwantò, ezande zi re miè nla 'wè? Igwèr' inyam' nyi

5 pa twa. Awuli ngi yè awulinli
 mongi penginla, inlè, Ósaón we-
 du wi bulinlió 'nlwè nle yè, le-
 6 ndanli wò. Avegagi vovo dóló
 akópa m' adó òròwa, mi feló anli-
 ngò, ga nt' avegagi ntyali y' ijó-
 vunla s' Iju, mi re ko keka ikóp'
 7 iedu gènlizó 'vanli ge raró. Au-
 llinlió waó nle Jisu, inlè, Yónli-
 anli' akópa nli' anlingó. Nli' ayó-
 8 nli waó mó guguru. Nli' awuli-
 niè waó, inlè, Gubunlanli ko
 twanlanli gòr' ómo re gw' ewó-
 njó zi ntyagó. Nli' arwanli waó.
 9 Nla gw' alemb' ewónjò zi ntyagó
 alemb' anlingó m' agalunlió ivè,
 ko amia gw' apila nyó (ndó mon-
 gi pènginle tavuru w' aluó w'
 akul' anlingó waó w' amienli),
 10 aweli ónlómé ó jómbe, awulinliè,
 'nlè, Óm' edu e dónge dóví' iv'
 ívia; nla gó duó anlaga w' ajongi
 mbiambiè, vovo e dóví' iv' íve:
 ndó ó re penjavenja p' iv' ívia avia
 11 vèno. Ipakilia si lemba sinlo s'
 alendió nle Jisu gó Kana yi Gali-
 le, kè tuminli' ivend' inyè; nli'
 12 inlèngi yè y' avèkelidè. Avila vo-
 vo azuminli gó Kapernaum, ayè,
 nli ngi yè, nli' awongi yè nli' inlè-
 ngi yè: nli' alwanli waó vovo ara-
 ng' intyugu sinyenge.
 13 Arwenli ntyagó y' ónloganló y'
 Iju pièrè, nli' avandi Jisu gó Je-
 14 rusalèm. Nli' alèngiè gó nagó y'
 Anyambiè anlaga w' agólag'
 inyare nli' adombe nli' abembe,
 nli mongi pengakanle syika kè
 15 tugetu. Nli' avangiè ókasa w'
 igoli, agogunlia waódu avila gó
 nagó y' Anyambiè, nli' adombe
 nli' inyare kè; nli' ayiriè syika yi
 mongi pengakanla gó ntye, awó-
 16 nli' itavuru saó bundu; nli' awu-
 linliè waó w' agólag' abembe,
 inlè, Rómbanli ya yiulo vèno;
 avanganli nagó ya Rer' iyam' na-
 17 gó y' anliva. Ayónginli' inlèngi

yè inlè re tèndó pa inlè, Mpiu g'
 ófiwanja wi nag' wo yi be nya
 18 miè. Awinliz' Iju awulinliè,
 'nlè, Elemba nde zi tuminlió ndo
 'zwè gó re 'nlè ó dend' isaón yi-
 19 nlo? Awinlizi Jisu awulinlia
 waó, inlè, Zuzanyi nagó y' Anya-
 mbiè yinlo, m' be fo nongunlia
 20 yó nli' intyugu ntyaró. Awuli
 Iju, inlè, Nagó yinlo y' anlógio
 nli' agómi m' impumí' anlai nli'
 impumí' òròwa, nli' awè be nongu-
 21 nlia yó nli ntyugu ntyaró? Ndó
 agambi g' ófiwanja wi uagó y'
 22 óku' wèmé. Gw' arógunlió yè
 avila gw' ijuwa sambó, inlèngi yè
 w' ayónginli', inlè aluó akambi
 yenlo; nli' avekeli waó irèndo nli'
 igamba ny' awulió nle Jisu.
 23 Gw' avegagiè gó Jerusalèm gó
 ntyagó y' ónloganló awenge w'
 avekeli in' inyè gw' ayenli waó
 24 lemba y' alendió ndé. Ndó Jisu e
 bekelia gó fel' óku' wè góre waó,
 25 konde amienli' anlaga waódu. E
 pegaga kè nli' isyolo nyi bulinlió
 nli' óm' edu g' ófiwanja w' óma;
 konde ayèmé affienli nt' are gòr'
 anlaga.

3 Avegag' óma w' Ifarisi, in' inyè
 ny' aweliagó inlè, Nikódemó, e-
 2 nlañi z' Iju. Ayè mèmó avienli
 góre Jisu ógwèra, awulinliè, 'nlè,
 Rabi, azw' avòró, inlè, awè nli' ó-
 nlenji ó vili gòr' Anyambiè: ko-
 nde zyel' ómo re ko dende lemba
 yinlo yi dendó ndo kaó Anyambiè
 3 adwanla nla yè. Awinlizi Jisu
 awulinliè, 'nlè, Giligili mi buli-
 nlió, inlè, Kaó óm' ajanló ijanló
 ijonla, ayolie jenli' inlongo ny'
 4 Anyambiè. Nikódemó awulinliè,
 'nlè, Óma ko janló sè ayè twa pe
 mbóló? ayè ko jinginla gw' iwu-
 míu nyi ngi yè nyongo yimbanli,
 5 ayanló? Awinlizi Jisu, inlè, Gi-
 ligili mi bulinlió, inlè, Kaó óm'
 ajanló nli' anlingó nli' Inlinla, ayo-

lle jingina gw' inlongo ny' Anyambìè. Eza zi re janlò pa nì' ózyónlì zò ózyónlì; nì' eza zi re 6
 7 janlò nì' Inlinla zò inlinla. Amma konde mi abulinlio, inlè, A-
 8 nlwè ga yanlò ijanlò ijonla. Ómpunga wi pèvinla nkóva yi bela wò, ó joga k' inyóì nya wò, ndo ó
 mie mbóra yi pila wò, ge nkóva yi kènda wò: yenlo r' óm' edu ó
 9 janlò nì' Inlinla. Awinlizi Nikódemó, awulinliè, 'nlè, Isaón yinlo
 10 kò dwanla sè? Ayiviri Jisu awulinliè, 'nlè, Awè nì' òulènjì wi
 11 Isròl, kò ó m' isaón yinlo? Giligili mi bulinlio, inlè, Azwè kamb' isaón yi miò 'zwe, arakilla
 isaón yi re 'zwe jenla pa: ndò
 12 anlwè bong' atakwè mazyó. Miè bulinlia pa 'nlwè isaón yi ntye, kò 'nlw' avekelia, anlwè be bekelia sè, ja mi abulinlia 'nlwè isaón
 13 y' óròwa? Zyel' ómo re panda pa g' óròwa, kaó ayè ó zuminli avila g' óròwa, inlè, Ófiwa w' óma, ó re
 14 g' óròwa. Nla ga nt' arómbinli Mósès arómbinl' ófiamba g' óròve, yenlo k' Ófiwa w' óma e ga
 15 rómbinlò: inlè, óm' edu ó bekelìè e ga lwanle nì' efièntlo zakonlako.
 16 Konde itonda s' arondi Anyambìè aronde ntye yinlo s' avangiè p' Ófiwanl' iyè wikika, inlè óm' edu ó be bekelìè, avere, ndò e ga lwanle nì' efièntlo zakonlako. Konde
 17 Anyambìè e pa tófi' Ófiwanla gò ntye yinlo gò jèkèlle ntye; ndò inlè, ntye yi ga zunginlò vo yè.
 18 Ayè ó bekelìè e p' ógara: ndò ayè ó re e pa bekelia are pò p' ógara, konde e pa bekelia ina ny' Ófiwa
 19 wikika w' Anyambìè. Nli mpenli y' ógara mè ye yinlo, inlè, ózange wi re bia pa gò ntye, kò anlaga tonde mpiri viaganlò nì' ózange; konde ijanj' isaó s' avegagi sibe. Konde óm' edu ó janje

mbe e bik' ózange, e bíá kè g' ózange, ijanj' isè si vende dènge ntyèmbo. Ndò ayè ó janj' órèti e 21
 bia g' ózange, kò ijanj' isè jenlanl' inlè, si re janjò pa gòr' Anyambìè.
 22 Isaón yinlo viaganlò, a'vieni Jisu nì' inlèngi yè gò Judia; nì' alwanliè vovo ula waó, a'vaptalzaaga.
 23 Jan kè a'vaptalzagì gò Enon pièrè nli Salim, konde vovo avegagi anlingò a'fenge: nì' a'vieni' anlaga, a'vaptalzó. Kònde Jan e duó
 24 afelò gò ntyògò. Nì' alóv' inlèngi yi Jan mpaga nì' ófiwo-Ju
 25 g' ófiwanja w' ijombunlia. Nì' a'vieni li waó gòre Jan awulinliè, 'nlè, Óulènjì, ayè ó vegagi nla
 26 'wè g' ózamb' ófióri wi Jòrdan, ó rakillò ndo g' ófiwanj' iwè, vónla, e baptalza, nì' anlaga waódu wi
 27 bia gòre yè. Awinlizi Jan awulinliè, 'nlè, Óm' ayolie dèng' ezoma,
 28 kaó z' apò yè avila g' óròwa. Anlwèmè anlwè takilla g' ófiwanj' iwam' nt' awuli miè, inlè, Mi arange Krays, ndò mi are tómpò pa gò
 29 bósyò yè. Ayè ó re nì' ófiwantò nle ónlófiè ó jómbe; ndò ndegò y' ónlófiè ó jómbe, ó kumaula, ayogo agamb' imè, e jenl' inyóì ny' ónlófiè ó jómbe mbia mpólò; samb' mbi' yam' méyo y' akeki.
 30 E ga vende mpendaga, ndò miè mi ga gonge.
 31 Ayè ó pila gw' igónlò are gw' ewónjò za waódu: ayè ó pila gò ntyè ayè eza zi ntye, e kamba kè g' eza zi ntyè: ayè ó pila gw' igónlò, are gw' igónlò nya waódu.
 32 Isaón yi re yè jenla pa nli jogo, e takilla g' ófiwanja ya wò; ndò
 33 zyel' ómo bong' atakwè mè. Ayè ó re bong'a p' atakwè mè are jivira p' igamba nyinlo, inlè, Anyambìè, ayè óma w' órèti. Konde
 34 ayè ó rófió nì' Anyambìè, e kamb' agamba m' Anyambìè; ko-

nde Anyambiè e pè Inlinla nì'
 35 egènlizò. Rerè e tond' Òfiwanla,
 are pa pe ya yòdu kè gw' ago mè.
 36 Ayè ò bekeli' Òfiwanla are nì'
 emènlo zakonlako; ndò ayè ò re
 e pa bekeli' Òfiwanla ayeul' emèn-
 nlo, ndò egunlu z' Anyambiè zi
 dwanla gòre yè.
 4 Gw' amienli Rerè, inlè, Ifarisi
 w' aluò w' ajogiò, inlè, Jisu e pa-
 nga aṽaptaiz' inlengi viaganlò nli
 2 Jan (vanganle Jisu ayèmè e ba-
 3 ptaiza, ndò kaò inlengi yè), vovo
 slubwiè gò Judia, avo kènda gò
 4 Galile. Nì' avegag' isyolo gòre yè
 5 gò piaganla gò Samaria. Yenlo
 aṽienliè gò nkala yi Samaria, yi
 fweliò, 'nlè, Sukar, pièrè nli mbei
 yi ntye y' aṽenliò nle Jakob gòr'
 6 òfiwanl' iyè Josèf. Nì' everò zi
 Jakob z' avegagi vovo. Jisu, jasa
 pa nì' ògèndo, alwanli tu gw' eve-
 rò. Avegagi v' igwèra ny' òròwa
 7 ny' òwenja. Nì' aṽienl' òfiwantò
 wi Samaria gò per' anlingò: nì'
 awulinliò yè nle Jisu, inlè, Va
 8 miè anlingò mi jonga. Konde
 inlengi yè y' aluò y' akèndagi gò
 9 nkala gò kòl' inya. Awuli òfiwan-
 tò wi Samaria awulinliè, 'nlè,
 Awè, òfiwo-Ju, ò bambia miè
 òfiwantò wi Samaria anlingò sè?
 (Konde Iju wi zye nli ndaga nli
 10 mongi Samaria.) Awinlizi Jisu
 awulinliè, 'nlè, Arwe 'nlè w' ami-
 enl' idāvia s' Auyambiè, nì' ayè
 ò bulinlio, inlè, Va miè anlingò,
 gavo ò to bambiè, ko yè po anli-
 11 ngò m' emènlo. Òfiwantò awuli-
 nliè, 'nlè, Rera, ò zye nì' eza zi
 kubunla, nì' anlingò gw' everò
 wi re bò: anlingò m' emènlo mè
 sambò mi re nla 'wè mi pila gwi?
 12 Ó r' òmpòlò viaganlò nla rer' iya-
 zyò Jakob, ò venli 'zwè everò,
 ayongaga gò zò ayèmè, nì' awanl'
 13 iyè, nli vuginl' yè? Awinlizi
 Jisu awulinliè, 'nlè, Òm' edu ò

[Mpongwe.]

8

jong' anlingò minlo e be fo jeni'
 14 esyòve: ndò ayè ò jong' anlingò
 mi be pa miè yè ayeul' esyòve
 nyènèlè; ndò anlingò mi be pa
 miè yè mi be twa gò gare yè eve-
 rò z' anlingò mpòvaga gw' emèn-
 15 nlo zakonlako. Awuli òfiwantò
 awulinliè, 'nlè, Rera, va miè anli-
 ngò mè, ko mi ayeul' esyòve nyè-
 nlè, ge bia kwauga gunlu gò pera.
 16 Jisu awulinliè, 'nlè, Gè, fey' ònlò-
 17 ù wo, ko bia gunlu. Awinliz'
 òfiwantò awulinliè, 'nlè, Mi azye
 nì' ònlòmè. Jisu awulinliè, 'nlè,
 W' abuli mbiambiè, inlè, Mi azye
 18 nì' ònlòmè: konde ò re dwanla
 pa nì' anlòmè atanli; nì' ayè ò re
 nla 'wè vèno arang' ònlòmè wo:
 igamba nyinlo nyi re 'wè kamba
 19 pa nyi re rèti. Awuli òfiwantò
 awulinliè, 'nlè, Rera, mi jenia,
 20 'nlè, awè nì' òvogisi. Irer' isa-
 zyò s' azavinlagi gò nòm ba yinlo
 ndò anlwè bulia 'nlè, gò Jerusa-
 lèm nle mbòra yi r' anlaga gò sa-
 21 vinla. Jisu awulinliè, 'nlè, Òfiwan-
 tò, ṽekelia miè, igwèra nyi bia
 nyi be savinla 'nlè Rerè, aranga
 gò nòmba yinlo, ge gò Jerusalèm.
 22 Anlwè savinl' eza zi re 'nlw'
 amie; azw' avòrò eza zi savinlò
 'zwè, kande isunginla si pila gòr'
 23 Iju. Ndò igwèra nyi bia, nye
 nyinlo kè, nyi re waò wi savinla
 rèti wi be savinle Rerè nì' inlinla
 nì' omiènèlè: konde Rerè e but'
 anlag' òlungolo mè gò savinlè.
 24 Anyambiè Inlinla: nla waò wi
 savinlè, wi ga zavinlè nì' inlinla
 25 nì' omiènèlè. Òfiwantò awulinliè,
 'nlè, Mi avòrò, inlè Mèsia e bia (ò
 fweliò, inlè, Kraisi) gò be biè e be
 26 bulinlia 'zwè isaòn yòdu. Jisu
 awulinliè, 'nlè, Miè ò kamba nla
 'wè nle yè.
 27 Vovo aṽienl' inlengi yè; nì'
 aṽiami waò konde agambagi nì'
 òfiwantò; ndò pegag' òmo wuli-

113

23 nliè, 'nlè, Ô but' ande? ge ô kamba nla yè sè? Ni' arig' ôfiwantò ntyug' iyè, agènda gò nkala,
 29 awulinli' anlaga, inlè, Yògò, jenneni' òm', abulinli' miè isaòn yòdu yi re miè denda pa. Winlo
 30 ko dwanle Krai? Ni' agogwi waò gò nkala, a'via gòre yè.
 31 Ôfiwantò kènda pa, inlèngi w' agwenliè nkolo, inlè, Ônlèngi,
 32 nya. Ndò awulinli' waò, inlè, Mi are ni' inya gò nya si re si pa miò
 33 nle 'nlwè. Yenlo inlèngi w' agambani', inlè, Abagò inya ni' òma?
 34 Jisu awulinli' waò, inlè, Iny' isam' nle gò dende ntòndini' y' òmo rôfii miè, nla gò suliz' evilò zè.
 35 Anlwè pa bulia, 'nlè, Atigani' agwèl' anlai, gambèni' egòmbe z' itenla z' abia? Vònia, mi bulinli' 'nlwè, inlè, Ròmbiniani' antyo, ko pònlani' intyaga inlè
 36 si re bouda pa gw' itenlò. Ayè ô tenla e dèng' ipa, agenj' ilònda gw' emènlo zakonlako; ko ayè ô bènla ni' ayè ô tenla jenle mbia
 37 ta. Konde g' òsaon winlo nkògò mè yi re rèti, inlè, Ôfiori e bènla, k' òfiori tenla. Mi aròfii 'nlwè gò tenla mbòra yi re 'nlwè pa janja: a'fiori wi re janja pa, ko 'nlwè jingina gw' ijanj' isaò.
 39 Ni' awenge wi mongi wi Samaria avila gò ukala mè w' a'vèkeliè g' ôfiwanja w' igamba ny' ôfiwantò, ô rakili, 'nlè, Awulinli' miè isaòn yòdu yi re miè denda pa.
 40 Yenlo gw' a'vieni' mongi Samaria a'via gòre yè, w' agwenliè nkolo, inlè, e ga lwanle nla waò: ni' alwanliè vovo ntyugu mbanli.
 41 Ni' awèni' awenge w' a'vèkeliè g'
 42 ôfiwanja w' igamb' inyèmè; ni' awulinli' waò ôfiwantò, inlè, Vènlò azwè pa bekeli' nyènè g' ôfiwanja w' igamb' inyòmè: konde azw' are jogo pa azwèmè,

amia 'nlè winlo rèti ni' Ôzunge wi ntye.

48 Ntyugu mbanli viaganlò alubwi
 44 Jisu vovo, agènda gò Galile. Konde Jisu ayèmè arakili 'nlè, òvogisi azye ni' olubò gò ntye yèmè.
 45 Yenlo gw' a'vieniè gò Galile, mongi Galile w' awongiè, konde w' aluò w' ajeni' isaòn yòdu y' alendiò ndè gò Jerusalèm; konde waò kè w' agèndi gò ntyagò.
 46 Yenlo avo bienli gò Kana yi Galile, mbòra y' avangiè ndè anlingò ivè. Avegagi gò Kapernaum òma w' inyanga gòr' òga, ni'
 47 ôfiwanl' iyè avegagi ni' ijogo. Gw' ayogìò yè inlè Jisu aduò abieni' avila gò Judia a'via gò Galile, agèndi gòre yè, agwenliè nkolo inlè e ga v'ie, aying' ôfiwanl' iyè; konde
 48 avegagi pièrè ni' ijuwa. Jisu awulinliè, 'nlè, Anlw' a'vèkeliè du, kaò anlw' ajenle lemba ni'
 49 isaòn yi mamò. Awuli enlaffii awulinliè, 'nlè, Rera, ko bia
 50 ôfiwanl' iam' yuwaga ro. Jisu awulinliè, 'nlè, Gèndaga, ôfiwanl' iyo atòli. Ni' a'vèkeliè òma mè igamba ny' awulinliè yè nle Jisu,
 51 agèndaga. Nla gw' agèndiè, inyòngò sè s' alatanli nla yè, awulla,
 52 'nlè, Ôfiwanl' iyo atòli. Ni' a'vambliè waò igwèra ny' avakiliè gò tòla. W' awulinliè, 'nlè, Jaò agwèr' òrogènlò alubw' ifwi gòre
 53 yè. Yenlo rerè amieni' inlè avegag' igwèra mè gw' awulinliè yè nle Jisu, inlè, Ôfiwanl' iyo atòli: ni' a'vèkeliè ayè nli nag' wè yòdu.
 54 Zinlo ni' elemba zifanli z' alendiò nle Jisu, ayè pila pa avila gò Judia a'via gò Galile.
 5 Isàon yinlo viaganlò avegagi ntyagò y' Iju: ni' avandi Jisu gò 2 Jerusalèm. Gò Jerusalèm pièrè ni' igugi ny' adombe r' ôfiwo-li'va zi fweliò nli nkambinli yi Hebru inlè Bèthesda, nli mbòra mè yi re

- 8 nli vungu tanli. Gó yinlo alwanlagi awenge, mongi w' avegagi ul' ijogo, ul' apoku, nli bóke, nli nlèma. Avegagi vovo ònlómíe ó luó adwanli nli nkanli yè agómí m' impuffi' araró nli' impuffi' 6 òulènlai. Gw' ayenli Jisu ayenlè bu, amla, 'nlè aluó adwanli yenlo óling' óla, awullinlè, 'nlè, Ó bele 7 toúzó? Ayivir' ómo jogo, inlè, Rera, mi azye nli' óma wi fela miè gw' eliṽa gó syugó anlingó: ndó ollngó wi bia miè, óm' ófiwènlè e 8 kwenla gó bósyó yam'. Jisu awullinlè, inlè, Nlongwa, rómblinl' inlanlò nyo, ko kèndaga. Nl' 9 avangió ònlómíe mè mbiambiè pele, ko yè tómbinl' inlanlò nyè, agènda.
- Nli ntyugu mè avegagi Syonlo.
- 10 Yenlo Iju w' awulinli ómo yingió, inlè, Nlèno Syonlo, zye kwèkwè góre 'wè gó tómbinl' 11 inlanlò nyo. Ndó awinlizi waó, inlè, Ayè, ó vangi miè mbiambiè ayè mèmó awulinli miè, inlè, Rómblinl' inlanlò nyo, ko kèndaga. 12 Avambi waó yè, inlè, Ayè mande ó wulinli, inlè, Rómblinl' inlanlò nyo ko kènda? Ndó 13 ayè ó yingió e mi' ómo yingió: konde Jisu aluó atómb' óku' wè vovo, konde mbóra y' avegagi 14 anlag' awenge. Avila vovo Jisu aluonlò yè gó nagó y' Anyambiè, awullinlè, 'nlè, Vónla, w' atóli: alend' ibe nyènlè, ó vende bienlò 15 nli' ósaón ómbe viaganlò nla winlo. Nl' agèndi óma mè, awulinl' Iju, inlè, Nle Jisu ó vangi 16 miè mbiambiè. Gó ntinla mè Iju w' agombizi Jisu, konde aluó adend' isaón mèyoulo gó 17 ntyugu yi Syonlo. Ndó Jisu awinlizi waó, inlè, Rer' iyam' e janja kwanga gw' egómbe zinlo, 18 miè kè mi janja. Gó ntinla yinlo Iju w' awuti viaganlò gó jónlè,
- konde e pa bundakanle ntyugu yi Syonlo dadie, ndó aweli Anyambiè, inlè, Rer' iyè kè, mpangag' óku' wè g' Anyambiè.
- 19 Yenlo Jisu awinlizi waó, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ófiwanla ayolie dend' ezoma ayèmè, ndó kaó nte jenlè Rere e denda: konde isaón yódu yi dendó nle Rerè, yó kè yi dendó nli' Ófiwanla egolanli 20 mèmó. Konde Rere e tond' Ófiwanla, arevè isaón yódu yi dendó ndè ayèmè: e be tevè kè isaón impóló viaganlò nla yinlo, 21 ko 'nlwè mama. Konde ga nte tóngunlie Rerè arógunlie mongi wi re juwa pa, alwanliza waó bo, yenlo k' Ófiwanla e dwanliza waó 22 wi beló ndè bo. Konde Rerè e pa jèkèli' óma, ndó are pa p' ijèkèlia 23 sódu gó' Ófiwanla; inlè waódu wi ga lub' Ófiwanla ga nte duba waó Rerè. Ayè ó re e pa dub' Ófiwanla, e pa duba kè Rerè ó 24 rómíè. Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ayè ó jogo agamb' imam', aṽekeliè ó rómí miè, are nli' emè-nlo zakonlako, aṽie kè gw' ijèkèlia, ndó are plaganla pa avila gw' 25 Ijuwa agènda gw' emè-nlo. Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Igwèra nyi bia, nye nyinlo kè, nyi be jogo waó wi re juwa pa ayogo inyóli ny' Ófiwa w' Anyambiè; nla waó wi jogo wi be dwanla bo. 26 Konde ga nt' are Rerè nli' emè-nlo g' óku' wèmè, yenlo kè are pa p' Ófiwanla gó dwanla nli' emè-nlo g' 27 óku' wè. Avenlè k' inyanga nyi jèkèlia kè, konde ayè nli' Ófiwa w' 28 óma. Affamanl' igamba nyinlo; konde igwèra nyi bia, nyi be jogo waódu wi re gw' irónginlò ayogo 29 inyoi nyè, ko waó kogwa; waó wi re janja pe mbia gw' itóngwa s' emè-nlo; nla waó wi re janja p' ibe gw' itóngwa s' ógara.

30 Mi jolle dende mpongo mièmè: mi jèkèllia nte jogo miè: nì' ijè-
kèlli' sam' si re gòre; konde mi
pa bute ntondinli yamimè, ndò
31 ntondinli y' òmo ròmii miè. Ja mi
atakilia g' òfiwanja w' òku' wa-
mimè, atakwè mam' mi zyele rèti.
32 Ayè ò takilia g' òfiwanj' iwam'
nì' òm' òfiwènè; mi avòrò kè
'nlè atakwè mi takiliò ndè g' ò-
33 fiwanj' iwam' mi re rèti. Anlw'
are tòmia pa gòre Jan, ko yè taki-
34 li' òrèti. Ndò atakwè mi bongò
miè mi pila gòr' òma: ndò mi
kamb' isaòn yinlo inlè anlwè ga
35 zunginlò. Ayè avegagi lampi yì
baminla: arondi 'nlwè gò jenle
mbia g' òzange wè v' òfiwolingò.
36 Ndò mi are nì' atakwè mi r' a-
mpòlò viaganlò nla mi Jan: ko-
nde ijanja si re Rerè pa pa miè gò
denda, ijanja mè si dendò miè si
takilia g' òfiwanj' iwam', inlè,
37 Rerè aròmii miè. Rerè kè ò ròmii
miè ayè re takilia pa g' òfiwanj'
iwam'. Anlwè pa jogo inyòi nyè
38 nli mori, ge jenl' egolanli zè. A-
nlw' azyele nì' igamb' inyè ndwa-
nлага gòre 'nlwè kè: konde ayè ò
ròmiiò ndè, anlwè bekelie du.
39 Anlwè kèlagèl' irèndo, konde a-
nlwè pikilia 'nlè gò yò anlw' are
nì' emènlo zakonlako; nle yò kè
40 yì takilia g' òfiwanj' iwam'; ndò
anlwè jévire bia gòre miè ko 'nlwè
41 dwanla nì' emènlo. Mi pa bong'
42 inyanga avila gòr' anlaga. Ndò
mi avòrò 'nlwè, inlè, anlw' azye
nì' itonda s' Anyambè gw' iku'
43 iyanli. Mi are bia pa gw' ina
nya Rer' iyam', ndò anlwè pa
bonga miè: jog' òm' òfiwènè abia
gw' in' inyèmè, ayè be bongò
44 'nlwè. Anlwè ko bekella sè, a-
nlwè yì pò inyanga òffiori nì' ò-
ffiori, ndò anlwè pa but' inyanga
nyì pila gòr' Anyambè dadidè?
45 Avikilliani', inlè, mi be soziza

'nlwè gòre Rerè: r' òffiori ò soziza
'nlwè, inlè Mòsès ò dòfinlò 'nlwè
46 iguffu. Konde arwe 'nlè anlwè
bekelie Mòsès, anlw' ato bekellia
miè; konde arèndi g' òfiwanj' i-
47 wam'. Ndò ja 'nlw' ayivira nt'
are yè tènda pa, anlwè be bekelì'
agamb' imam' sè?
6 Isaòn yinlo viaganlò, agèndi Jisu
gò ntye mori y' eliṽa zi Galile, zò
2 nì' eliṽa zi Tiberias. Nì' azongió
yè nì' anlag' awenge, konde w'
ayenli lemba y' alendiò ndè gòre
3 waò w' ayogió inkanli. Nì' ava-
ndi Jisu gò nomba, alwanla tu
4 gògò nì' inlengi yè. Ònloganlò
wi ntyagò y' Iju w' arwenli pi-
5 èrè. Gw' aròmbinli Jisu antyo
mè, ayenl' anlag' awenge wi bia
gòre yè, awulinli Filip, inlè, A-
zwè be kòl' inya gwi gòre mongi
6 sinlo gò nya? Awuli yenlo gò
kènlizè, konde ayèmè amienli nte
7 be dendè. Awinlizió yè nle Filip,
inlè, Inya si re ko kòlò nli nkama
s' ifura mbanli s' ageke gòre waò
gòr' òm' edu gò bong' òfiwozoma.
8 Òffiori w' inlengi yè, Andru y'
òfiworèrè wi Simòn Pitèr, awuli-
9 niè, 'nlè, R' òfiwanla vènlo ò re
nì' amònga mi mpèmba atauli
nli vèrè ṽanli: ndò ya yinlo ande
10 gòr' anlaga ntangò yinlo? Awuli
Jisu, inlè, Lwanlizanl' anlaga tu-
getu. Avegagi amianli amenge
gò mbòra mè. Yenlo alwanli
waò tu vo ntozèn s' anlaga ntya-
11 nli. Vovo awongi Jisu amònga
mi mpèmba: ayè pa p' akeṽa,
agerinli waò w' avegagi tugetu;
egolanli mèmò kè ṽèrè nt' aṽelagi
12 waò. Nla gw' ayòri waò awuli-
nli inlengi yè, inlè, Gumilianli
nkizi y' atiganli, ko aver' ezoma.
13 Yenlo aguminli waò yò, ayònlì'
igòmii ny' itòndò nì' itòndò imba-
nli nli nkizi y' arigò nle waò w'
anyenli avila gw' amòng' atanli.

- 14 Gw' ayenli' anлага ayenli' elemba z' alendiò nle Jisu, w' awuli, 'nlè, Giligili winlo nì' òvogisi mè wi bia gò ntye.
- 15 Gw' ayenli Jisu inlè wi bele bia, awongè nli ugulu, gò pangè òga, avo tòmb' òku' wè agènda gò ndò mba, ayè anka. Gw' arwenli nkòlò, inlèngi yè w' azumini gw' 16 eliṽa; nì' agwenli waò gw' elende, agè dali' eliṽa agènda gò Kapernaum. Nì' ayil' òwenja, ndò Jisu e duò abienli gòre waò.
- 18 Nì' aṽendi eliṽa, konde aṽevinl' 19 òmpung' òmpòlò. Gw' aluò waò w' anugi nanda ntyarò ge nlai, w' ayenli Jisu e jar' eliṽa, aṽia pièrè nì' elende: nì' arienli waò.
- 20 Ndò awulinli waò, inlè, Nle miè; 21 arianli. Yenlo ayiviri waò gò bongè gw' elende: nì' arwenli' elende gò ntye y' agèndiò waò pele.
- 22 Bu nya anлага w' agumanli g' òzamb' òṽiori w' eliṽa w' ayenli' inlè pegag' elend' ezènlè vovo, kaò eṽiori, nla inlè Jisu e pa kwe- 23 nla gw' elende nì' inlèngi yè, ndò inlè w' alubwi waò dadiè (ndò lende yènlè y' avila gò Tiberias aṽia pièrè nli mbòra y' anyenli waò mpèmba Rerè ayè pa p' ake- 24 ṽa): yenlo gw' ayenli' anлага inlè Jisu e pegaga vovo, nlo inlèngi yè, w' agwenli gò lende mè, aṽia gò Kapernaum mbutage Jisu.
- 25 Gw' alèngi waò yè g' ozamb' òṽiori w' eliṽa w' awulinliè, 'nlè, Ònlènji, ò ṽienli gunlu egòmbè 26 zyi? Awinlizi Jisu awulinlia waò, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Anlwè buta miè, aranga konde anlw' ayenli lemba, ndò kònde anlw' anyenli' amò- 27 nga, ayòra. Ayanjanli gò dèng' inya si manla manlaga, ndò g' òṽiwanja w' inya mè si dwanla gw' eṽiènlò zakonlako, si be pò 'nlwè nì' Òṽiwa w' òma: konde 28 ayè re dingliò pa nle Rerè Anya- mbliè. Vovo w' awulinliè, 'nlè, Azwè ga lend' ande gò janje vilò 29 y' Anyambiè? Awinlizi Jisu awulinlia waò, inlè, Evilò z' Anyambiè ze zinlo inlè, gò re 'nlwè gò bekelie ò re yè tòṽia pa. 30 W' awulinliè, 'nlè, Elemba nde zi dendò ndo, zi re 'zwè ko jenla, 31 aṽekelia? Ò janj' ande? Irer' isazyò s' anyenli mana gw' itòve; ga nt' are tendò pa, inlè, Avenli waò mpèmba avila g' òròwa gò 32 nya. Awulinliò waò nle Jisu, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwe, inlè, Arange Mòsès avenli 'nlwè mpèmba avila g' òròwa; ndò Rer' iyam' e pa 'nlwè mpèmba ya- 33 rèti avila g' òròwa. Konde mpèmba y' Anyambiè nle yò yi suminla avila g' òròwa' av' eṽiènlò 34 gò ntye. W' awulinliè, 'nlè, Rera, va 'zwè mpèmba mè pèkèpè- 35 ke. Jisu awulinli waò, inlè, Miè nle mpèmba y' eṽiènlò: ayè ò bia gòre miè, avo jogo njanla, nì' ayè ò bekelia miè, ayenli' esyòve uyè- 36 nlè. Ndò mi are bulinlia pa 'nlwè, inlè, Anlw' are miè jenla 37 pa, ndò anlwè pa bekelia. Waò- du wi pò miè nle Rer' iyam' wi be bia gòre miè; nì' ayè ò bia gò- 38 re miè, mi awinlize yè du. Konde mi are suminla pa avila g' òròwa, aranga gò dende ntòndinli yam', ndò gò dende ntòndinli y' 39 òmò ròmì miè. Nli ntòndinli y' òmò ròmì nle yinlo inlè, gòre waòdu wi re yè pa pa miè, mi ave- 40 riz' òma, ndò inlè mi ga ròngun- lie waò gò ntyugu yinuwanla. 41 Konde ntòndinli ya Rer' iyam' ye yinlo, inlè, òm' edu ò jenl' òṽiwanla, aṽekeliè, e ga lwanle nì' eṽiènlò zakonlako; ko miè tòngunliè gò ntyugu yinuwanla.
- 41 Yenlo alagalag' Iju g' òṽiwanj' iwè, konde abulia, 'nlè, Miè nle

mpemba y' azuminli avila g' òrò-
 42 wa. Nl' awuli waò, inlè, Winlo
 arange Jisu y' òfiwa wi Jòsèf, ò
 re rer' iyè nli ngi yè azw' avòró
 waò? sambò e bulla, 'nlè, Mi
 are suminla p' avila g' òròwa
 43 sè? Awinlizi Jisu, awulinlia
 waò, inlè, Alagalaganli anlwè
 44 nl' anlwè. Zyel' òmo re ko bia
 gòre miè, kaò Rerè y' aròfmi
 miè adurè: miè kè m' be tòngu-
 45 nliè gò ntyugu yinuwnla. Re
 tèndò pa gò yangò y' ivogisi, inlè,
 Wi be nènjò nl' Anyambiè waò-
 du. Òm' edu ò re jogo pa gòre
 Rerè, anlènga, e bia gòre miè.
 46 Arang' inl' òm' edu are jenla pe
 Rerè, kaò ayè ò villi gòr' Anya-
 47 mbiè, ayè re jenla pe Rerè. Gill-
 gili mi bulinlia 'nlwe, inlè, Ayè ò
 bekèlia arè nl' efièno zakonla-
 48 ko. Miè nle mpemba y' efièno.
 49 Irer' isanli s' anyenli mana mè
 50 gw' itòve, ayuwa. Yinlo nle
 mpemba yi suminla avila g' òrò-
 wa yi re jog' òm' anya yò, ayuwe.
 51 Miè nle mpemba yabo y' azumi-
 nli avila g' òròwa: jog' òm' anye
 mpemba yinlo e be dwanla bo gò
 konlako: nli mpemba yi be pò
 miè nl' òzyònlì wam', wi be pò
 miè gw' efièno zi ntye.
 52 Nl' alòvanlag' Iju mpaga awulla,
 'nlè, Òma winlo ko pa 'zwè òzyò-
 53 nli wè gò nya sè? Vovo Jisu
 awulinli waò, inlè, Gillgili mi bu-
 linlia 'nlwè, inlè, Kaò anlw' any'
 òzyònlì w' Òfiwa w' òma, ayonge
 ntyinl' iyè, anlw' azye nl' efièno
 54 gw' iku' iyanli. Ayè ò ny' òzyò-
 nli wam', ayonge ntyinl' iyam',
 are nl' efièno zakonlako; miè kè
 m' be tòngunliè gò ntyugu yinu-
 55 wnla. Konde òzyònlì wam' nl'
 inya sarèti, nli ntyinl' iyam' nl'
 56 ijonga sarèti. Ayè ò ny' òzyònlì
 wam' ayonge ntyinl' iyam' e
 dwanla gòre miè, miè kè gòre yè.

57 Ga'nt' aròfmiò miè nle Rerè yabo,
 ko miè dwanla vo yè; yenlo kè
 ayè ò nya miè, e be dwanla bo vo
 58 miè. Yinlo nle mpemba y' azu-
 minli avila g' òròwa: aranga ga
 nt' anyenl' irerè, ayuwa: ayè ò
 nye mpemba yinlo e be dwanla
 bo gò konlako.
 59 Isaòn yinlo y' awuliò nle yè gw'
 anlènjagiè gò nagò yi syonlo gò
 60 Kapernaum. Awenge gòr' inlè-
 ngi yè' gw, ayogiò waò w' awul',
 inlè, Nyinlo igamb' iyoli; mande
 61 ko jogo nyò. Ndò gw' amienli
 Jisu g' òrèfmi' iwè, inlè, inlèngi yè
 w' alagalagi gw' igamba mè, awu-
 linli waò, inlè, Igamba uyinlo
 62 nyi kweza 'nlwè? Anlwè to jenl'
 Òfiwa w' òma e panda gò mbòra
 y' avegagò ndè gw' alònga, gavo
 63 sè? Nle inlinla nyi dwanliza bo;
 òzyònlì wi nungunle mpongo:
 agamba mi re miè kambinla pa
 64 'nlwè mò inlinla nl' efièno. Ndò
 r' awèwo gòre 'nlwè wi re wi pa
 bekèlia. Konde Jisu amienli avila
 gw' ipakilia waò wi re wi pa
 bekèlia, nl' ayè ò vegagi gò kòti-
 65 zè. Nl' awuliè inlè, Gò ntinla yi-
 nlo re miè bulinlia pa 'nlwè, inlè,
 Zyel' òmo re ko bia gòre miè, kaò
 apò ngulu nle Rerè.
 66 Vovo awenge gòr' inlèngi yè w'
 awinyi nli nyufià, ko w' aganga-
 67 nla 'nla yè nyènlè. Yenlo Jisu
 awulinl' igòfmi nl' aʼvanli, inlè,
 Anlwè kè anlwè bele dubwa?
 68 Simon Pitàr awulinliè, 'nlè, Rera,
 azwè be kènda gòre mande? ò re
 nl' agamba m' efièno zakonlako.
 69 Azw' are bekèlia pa, amia kè,
 'nlè, Awè nl' òma wòruna w'
 70 Anyambiè. Awinliziò waò nle
 Jisu, inlè, Mi pa pinja anlwè igò-
 fmi nl' aʼvanli, nl' òffori gòre
 71 'nlwè nl' inlinl' iʼve? Agambi g'
 òfiwanja wi Judas y' òfiwa wi Si-
 mon .Iskarlot, konde avegagi gò

- kòtizè, ayè k' òfiori w' igòfii nì' a'vanli.
- 7 Isaón yinlo viaganlò Jisu agaganlagi gò Galile: e jivire kangana gò Judia, konde Iju w' awutagi gò jóulè. Nli ntyagò y' Iju, ntyagò yi nógò waò syaka, y' 2 arwenli pièrè. Awongìè w' awulinliè, 'nlè, Lubwa vènlò agènda gò Judia, ko inlèngi yo jenla k' 4 isaón yi deudò ndo. Konde zyel' òmo janj' ezoma ntyoria ko ayèmè bele miò gò bwi. Jogo w' adend' isaón yinlo, ruminli' òku' 5 wo gòr' anlaga. Konde vanganli' 6 awongìè wi pa bekelìè. Yenlo Jisu awulinli waò, inlè, Egòmbe zam' zi pa twa; ndò egòmbe zanli zi re keka pa pèkèpèkè. Ntye y' ayolie numba 'nlwè; ndò yi 7 numba miè, konde mi takillia g' òfwanja wa yò inlè ijanja sa yò si re sibe. Vandanli 'nlwè gò ntyagò: mi pa twa gò panda gò ntyagò yinlo: konde egòmbe zam' zi 9 pa keka. Ayè bulinlia pa waò agamba minlo, alwanlagi gò Galile.
- 10 Ndò gw' aluò awongi yè w' apandi, avandiè kè gò ntyagò, aranga gò bwi, ndò mpanli ga ntyoria.
- 11 Nl' awutag' Iju awutè gò ntyagò,
- 12 awulia, 'nlè, Are gwi? Nl' avegag' idagalaga sipòlò gòr' anlaga g' òfwanj' iwè: awèwo w' awul', inlè, Ayè òm' ombia; a'fiori, inlè, Aranga yenlo, ndò e fwemiz' anlaga. Ndò kamb' òma buku g' 13 òfwanj' iwè nì' itia s' Iju. Ndò gw' arwenli ntyagò garegare, avandi Jisu gò nagò y' Anyambiè, 14 anènja. Nl' a'fiami Iju, awulia, 'nlè, Winlo avòrò irèndo sè, ayè e 15 pa nènga nli mori? Yenlo Jisu awinlizi waò awulia, 'nlè, Inènj' isam' arang' isafimè, ndò s' òmo 16 ròmì miè. Jog' òm' ajivira gò dende ntòndinli yè, e be mia g' 17 òfwanja w' inènja, mbè si pilla gòr' Anyambiè, mbè mi kamba mièmè. Ayè ò kamba ayèmè e 18 but' ivend' inyèmè: ndò ayè ò but' ivenda nyè òmo ròmìè, are giligili, nla gòre yè zyele mbe du.
- 19 Mòsès e pa pa 'nlwè ivanga? ndò zyel' òma gòre 'nlwè ò dend' ivanga. Anlwè buta gò jónla miè 20 sè? Anlaga w' awinliz', inlè, Ò re ul' inlinl' i'fè: mande buta gò 21 jónlo? Awinlizi Jisu awulinlia waò, inlè, Mi ayanj' elemb' e'fiori, nì' a'fiami 'ulwèdu. Mòsès 22 arè pa pa 'nlwè ikèra (arang' inlè s' avili gòre Mòsès, ndò s' avili gòr' irerè) nla gò ntyugu yi Syonlo anlwè kèr' òma. Jog' òm' 23 akèrò gò ntyugu yi Syonlo, inlè ivanga nyi Mòsès ny' avavò; anlwè bendinla miè, konde mi are 24 tòliza p' òma g' òwenja wi Syonlo? Ayèkèlianli ga nte jenlò, ndò yèkèlianl' ijèkèlia sarèti.
- 25 Vovo awuli awèwo wi mongi wi Jerusalèm, inlè, Winlo arang' ayè ò butò waò gò jòulè? Nla vónla, e kamba gò 26 bwi, ko w' awulinliè mpongo. Ko dwanla 'nlè, anlero w' amienli rèti inlè winlo nle Kraiss?
- 27 Ndò òma winlo, azw' avòrò mbòra y' avilò ndè: ndò gò bie Kraiss, zyel' òmo mia gw' apilò yè.
- 28 Vovo aròngi Jisu gò nagò y' Anyambiè gw' anlènjagiè, awulia, 'nlè, Anlw' avòrò miè, anlw' avòrò kè mbòra y' avilò miè; mi 29 bia kè mièmè, ndò ayè ò ròmì miè are giligili, ò re 'nlw' amie.
- 30 Mi avòrò yè; konde mi avili gòre yè, ayè kè aròmì miè. Vovo awuti waò gò kòtè; ndò tall' òma 31 ògo gòre yè, konde igwèr' inyè nyi duò ny' atwenli. Ndò gòr' anlaga w' avegagi vovo awenge w' a'fekeliè; nì' awuli waò, inlè, Gò be bie Kraiss, e be dende lemba

viaganlò nla yinlo yi r' òma winlo nla denda pa? Nl' ayogìò Ifarisi ayogo anлага wi dagalag' isaòñ yinlo g' òfiwanj' iwè; nl' aròm' iminis' impòlò nl' Ifarisi aròm'

33 anлага gò kòtè. Yenlo Jisu awul', inlè, Mi pare nla 'nlwè v' òfiwolingò, gambènè mi akènda

34 gòre yè ò ròmì miè. Anlwè be buta miè, ko 'nlw' alènga miè; nli mbòra yi re miè anlw' ayolie

35 bie. Vovo awulianl' Iju, inlè, Òma winlo e be kènda gwi, inlè azw' ayolie dèngè? e be kènda gòre waò wi re pazanganla pa

36 gòr' Igrep, anlènj' Igrep? Igamma nde nyinlo nyl re yè bulia pa, inlè, Anlw' be buta miè, kò 'nlw' alènga miè: nli mbòra yi re miè anlw' ayolie bie?

37 Gò ntyugu yinuuwunla, ntyugu mpòlò yi ntyagò, Jisu agumanli gòre, arònga 'nlè, Jog' òm' edu ajenl' esyòve, e ga vie gòre miè,

38 ko yè jonga. Ayè ò bekellia miè' avila gw' iwumfu nyè be pòv' iloñi y' anlingò mabo, ga nte

39 bull' irèndo. Ndò agamb' igamba mè g' òfiwanja w' Inlinl' I'via ny' avegagi gò pò gòre waò w' avekeliè: konde Inlinl' I'via nyl dwo ny' apenliò; konde Jisu e dwo

40 apendizò. Awenge gòr' anлага, gw' ayogìò waò agamba mè, w' awul', inlè, Winlo nl' òvogisi

41 mè gilgill. Affiori w' awul', inlè, Winlo nle Krai. Ndò affiori w' awul', inlè, Sambò Krai e bia

42 avila gò Galile? Irèndo yi pa bulia, 'nlè, Krai e bia avila gò mbuñe yi David, nl' avila gò Bèthleèm nkala y' alwanlagò nle

43 David? Yenlo arwenli mpaga

44 gòr' anлага g' òfiwanj' iwè. Nl' avel' awèwo gòre waò afele kòtè; ndò tall' òma ago gòre yè.

45 Vovo avienli waò, w' aròmìò gò kòtè avila gòr' iminis' impòlò nl'

120

Ifarisi; nl' awulinli waò anлага mè, inlè, Anlwè pa bagè sè?

46 Awinlizi mongi w' aròmìò, inlè, Pa kamb' òma yenlo nli mori.

47 Ifarisi w' awinlizi waò, inlè,

48 Anlwè kè anlw' afwemizò? Gòre mongi panginla nla gòr' Ifarisi r'

49 òmo re yè bekellia pa? Ndò anlagawinlo wi re wi m' ivanga wi re savò pa. Nikòdemò (ayè ò vienli gòre yè gw' alonga, ò vegagi k' òmìori gòre waò) awulinli' waò,

51 inlè, Ivang' inyazyò nyl jèkèl' òma, ny' alònge jogo agamb' imè,

52 amia nte dende? Awinlizi waò awulinliè, 'nlè, Awè kè ò pila gò Galile? Gèlagèla, ko jenla 'nlè avila gò Galile pa nongw' òvogisi.

53 Nl' agèndagi waò òm' edu gò nag' wèmè. Nl' agèndi Jisu gò nòmba 2 y' Iòliv. Bu nya avo bienli gò nagò y' Anyambiè, nl' anlagawaòdu w' avienli gòre yè; nl'

3 alwanliè tu, anlènjaga waò. Nl' avag' irèndisi nl' Ifarisi avaga gòre yè òfiwantò ò gòtiò e dend' ibe nl' ònlòmìe; gw' agumanli

4 waò yè gò gare, w' awulinliè, 'nlè, Ònlènji, òfiwantò winlo agòtiò e

5 janj' ibe nl' ònlòmìe. Gw' ivanga, Mòsès azòmbi 'zwe inlè, ònlongo winlo wi ga vungò add: ndò ò

6 bulia sè g' òfiwanj' iwè? W' awulinli yenlo ndembagè, ko waò dèng' igamba nyl re waò ko sozzè. Ndò Jisu alèmbi mbè, arènda nl'

7 òmienlò wè gò ntye. Ndò gw' alwanli waò wi bambiañambiè, anyonyui gòre, awulinlia waò, inlè, Ayè gòre 'nlwè ò re azye nl'

8 ibe e ga lóngè pungè idò. Nl' avo dèmbiè, arènda nl' òmienlò

9 wè gò ntye. Gw' ayogìò waò igamba mè, w' agogwi òmìori òmìori, avil' ònlero agènda g' òfiwaugò: nl' ariganli Jisu ayè dadìè, nl' òfiwantò gògò gò gare-

- 10 gare. NI' anyonyunli Jisu òku' wè gòre, awulinliè, 'nlè, Òñwan-tò, wi re gwi? ò p' ògara nl'
- 11 òma? NI' awuliè, 'nlè, Zyel' òma, Rera. Awuli Jisu, inlè, Miè kè mi pa po ògara: gèndaga; avila vèno avo dend' ibe nyèulè.
- 12 Avo kambia Jisu nla waò, awul-lia, 'nlè, Miè nl' òzange wi ntye: ayè ò sònga miè, aganganle gò mpiiri, ndò e be dwanla nl' òzange
- 13 w' èfiènio. Vovo awulinliò yè nl' Ifarisi, inlè, Ò takillia g' òñwanja w' òku' womè; atakwè mo mi
- 14 zyele rèti. Awinlizi Jisu awu-linlia waò, inlè, Vanga mi ataki-lia g' òñwanja w' òku' wam', ata-kwè mam' mi re rèti; konde mi avòrò mbòra y' apilò miè, ni mbòra yi kèndò miè; ndò anlwè pa mie mbòra y' avilò miè, ge yi
- 15 kèndò miè. Anlwè jèkèlia ga nt' ar' òzyònlì, mi pa jèkèli' òma.
- 16 Ndò ja mi ajèkèlia, ijèkèli' sam' si re rèti; konde mi azye miè da-diè, ndò miè nla Rerè y' aròmi miè.
- 17 Nla gw' ivang' inyanli re tèndò pa inlè, atakwè m' anlag' a'vanli mi re giligili. Miè mi ta-killia g' òñwanja w' òku' wafimè, nla Rerè y' aròmi miè ayè kè
- 19 e takillia g' òñwanj' iwam'. Vovo awulinli waò yè, inlè, Rer' iyo are gwi? Awinlizi Jisu, inlè, Anlwè pa mia nlo miè nlo Rer' iyam': arwe 'nlè anlwè mia miè, gavo
- 20 anlw' ato mie Rer' iyam' kè. A-gambi agamba minlo gò nontye y' avegag' egara z' anliva, gw' anlè-njagè gò nagò y' Anyambè: ndò e kòtò nl' òma; konde igwèr' inyè
- 21 nyi duò ny' atweuli. Yenlo avo bulinliè waò, inlè, Mi kènda; a-nlwè be buta miè, ko 'nlwè juwa gw' ibe sanli: mbòra yi kèndò
- 22 miè, anlw' ayolie bie. Vovo awul' Iju, inlè, E be jònl' òku' wèmè gò buliè, 'nlè, Mbòra yi kèndò miè,
- 23 anlw' ayolie bie? NI' awulinliè waò, inlè, Anlw' avili gò ntye; mi avili gw' igònlò: anlw' anlaga wi ntye; mi arang' òma wi ntye.
- 24 Yenlo abulinlia miè 'nlwè, inlè, Anlwè be juwa gw' ibe sanli: ko-nde anlwè be juwa gw' ibe sanli, kaò anlw' abekelia 'nlè, Miè nle yè.
- 25 W' awulinliè 'nlè, Awè man-de? Awulinliò waò nle Jisu, inlè, Vanganle nt' are miè bulin-lia pa 'nlwè avila gw' ipakillia.
- 26 Mi are nl' isaòn imiènge gò kam-ba nla gò jèkèlia g' òñwanj' iwanli: ndò ayè ò ròmì miè are giligili; nl' isaòn y' ayogiò miè gòre yè, yò kambò miè gò ntyè.
- 27 Wi kótiza 'nlè agambi nla waò g' òñwanja wa Rerè. Yenlo awuli Jisu, inlè, Gò be duò 'nlwè anlw' abanli Òñwa w' òma', vovo be mia 'nlwè inlè miè nle yè, nla inlè mi pa dende mpongo mièmè, ndò isaòu y' anlènjìò miè nle
- 29 Rerè, yò kambò miè. NI' ayè ò ròmì miè are nla miè; e pa tiga miè anka; konde mi denda egò-mbe zòdu isaòn yi tondò ndè.
- 30 Gw' agambè isaòn yinlo, awenge w' a'èkeliè.
- 31 Vovo Jisu awulinl' Iju w' a'èke-liè, inlè, Ja 'nlw' adwanla gw' igamb' inyam', gambèn' anlw' adwanl' inlengi yam' giligili; a-nlwè be mia k' oreti, nl' òrèti wi
- 33 be panga 'nlwè dièngadiènga. W' awinlize, 'nlè, Azwè awanla wi Abraham, azwè pa dwanl' asyaka w' òma nli mòri: ò bulia 'nlè, azwè
- 34 be pangò awontye sè? Jisu awin-lizi waò, inlè, Giligili mi bulin-lia 'nlwè, inlè, Òm' edu ò janj' ibe, ayè nl' òsyaka w' ibe. NI' òsyaka e dwanla gò nagò pèkè-pèkè: ndò òñwanla, ayè e dwanla pèkèpèkè. Sambò ja Òñwanla apanga 'nlwè awontye, gambèn' anlw' adwanl' awontye giligili.

37 Mi avòrò inlè anlw' awanla wi Abraham; ndò anlwè buta gò jónla miè, konde igamb' inyam' nyi pa dènge mbóra gw' irèfí'

38 iyanli. Mi kamb' isaón yi re miè jenla pa góre Rer' iyam': anlwè kè anlwè dend' isaón y' ayogiò

39 'nlwè avila góre rer' iyanli. Awinlizi waò awulinliè, 'nlè, Rer' iyazyo nle Abraham. Awulinliò waò nle Jisu, inlè, Arwe 'nlè anlwè nl' awanla wi Abraham, gavo anlw' ato janj' ijanja si

40 Abraham. Ndò vèno anlwè bute jónla miè òmo re bulinlia pa 'nlwè òrèti w' ayogiò miè avila gòr' Anyambiè: Abraham e de-

41 nda yenlo. Anlwè janj' ijanja sa rer' iyanli. W' awulinliè, 'nlè, Azwè pa janlò awanla wa sinkonge; azw' are nli rerè mori, inlè

42 Anyambiè. Jisu awulinli waò, inlè, Arwe 'nlè Anyambiè rer' iyanli, gavo anlw' ato tonda miè: konde mi agogwi avila gòr' Anyambiè; mi bia mièmè, ndò ayè rò-

43 fí miè. Anlwè pa kótiza nte kamba miè sè? Konde anlwè jolie

44 jog' igamb' inyam'. Anlw' avili góre rer' iyanli Satan, nl' itonginla sa rer' iyanli anlwè jivira gò denda sò. Ayè avegag' òyònlisi avila gw' ipakilia, e pa dwanla kè

g' òrèti, konde òrèti wi zyele góre yè. Ja akamb' inòka, e kamb' ezom' izèmè: konde ayè ònlòki,

45 nli rerè y' inòka. Ndò gò re 'nlè mi kamb' òrèti, anlwè bekelia miè.

46 Mande góre 'nlwè ò syuria miè nl' ibè? Ja mi akamb' òrèti, anlwè

47 bekelia miè sè? Ayè ò r' òma w' Anyambiè e joga agamba m' Anyambiè: gò ntinla yulò anlwè pa jogo mo, konde anlw' arange mongi w' Anyambiè. Awinliz' Iju,

48 awulinliè, 'nlè, Azwè pa kamba mbiambiè gò bulla 'zwè, inlè, Awè òfiwo-Samaria, alwanla nl'

49 inlinl' iŕe? Awinlizi Jisu, inlè, Mi azye nl' inlinl' iŕe; ndò mi dube Rer' iyam', ko 'nlwè pèdia

50 mlè. Ndò mi but' ivend' inya-fílmè: r' òmori ò buta, ayèkèlia

51 kè. Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Jog' òm' apenjavenj' igamb'

52 inyam', ayenl' ijuwa. Iju w' awulinliè, 'nlè, Vèno azwè mia 'nlè ò re nl' inlinl' iŕe. Abraham are juwa pa, nl' ivogisi kè; ndò ò bulla, 'nlè, Jog' òm' apenjavenj' igamb' inyan', gambè-

53 nl' alemb' ijuwa. Ò r' òmpòlò viaganlò nli rer' iyazyò Abraham ò re juwa pa? nl' ivogisi yi re juwa pa: ò pang' òku' wo ga mande? Awinlizi Jisu, inlè, Ja mi apendiz' òku' waŕimè, ivend' inyam' nyi zyel' ezoma: nle Rer' iyam' yi pendiza mlè; yi buliò 'nlwè, inlè, ayè nl' Anyambiè yan-

55 nli. Anlwè pa miè: ndò mi avòrò yè; miè to bulla 'nlè mi pa mlè, gambè mi adwanl' ònlòki ga 'nlwè: ndò mi avòrò yè, avenjavenj' igamb' inyè. Rer' iyanli Abraham ayenli mbia gò jenle ntyugu yam'; nl' ayenliè yò, ayenle mbia. Vovo awulinliò yè nl' Iju, inlè, Ò pa syiŕa gw' agòfí m' impum' atanli, ndò ò re jenla

58 pe Abraham? Awul Jisu awulinlia waò, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Abraham lwanlaga ro, mi are. Yenlo w' awong' adò gò pungè mò: ndò azyomunli, agogwa avila gò nagò y' Anyambiè.

9 Gw' aviaganliè, ayenl' òmo vegag' ipoku avila gw' ayanliò yè.

2 Nl' inlèngi yè w' aŕambiè, inlè, Ònlèuji, mande ayanj' ibe, òma winlo, mbè izombi yè, inlè ayanliò ipoku? Awinlizi Jisu, inlè, Arang' òma winlo, ge izombi yè: ndò arwenli yeulo inlè ijanja s' Anyambiè si ga ruminliò góre yè.

- 4 Azwè ga yanj' Ijanja s' òmo róffil miè gò par' òffianda: ògwèra wi bia, vovo zyel' òmo re ko janja.
- 5 Ólingò wi re miè gò ntye, miè nl'
- 6 òzange wi ntye. Ayè kamba pa yenlo, aruenl' igwanla gò ntye, avang' iroi ilèli nl' igwanla; nl' agillè iroi mè gw' antyo m' ipoku, awulinliè 'nlè, Gèjòvunle gw' everò zi Silòa (nyi pivia, 'nlè, Itóffid). Nl' agèndiè, ayòvunla, kè
- 8 bia njenlaga. Iganganlò yè, nla waò w' ayenliè gw' alónge inlè anegragl, w' awul', inlè, Winlo
- 9 arang' ayè ò lwanli tu, anègiraga? Afiori w' awul', inlè, Nleyè: afiori, inlè, Nyawè, ndò ar' egolanli ga yè. Ayèmè awuli, 'nlè, Miè nle yè. Yenlo awulinli waò yè, inlè, Antyo mo m' anungunlò sè?
- 11 Awinliz', inlè, Òma ò fweliò, inlè Jisu avaug' iroi ilèli, agila yò gw' antyo mam', awulinlia miè, inlè, Gènda gò Silòa, ayòvunla: yenlo agèndi miè, ayòvunla, ko miè jenna. Nl' awulinliò yè nle waò, inlè, Are gwí? Awul', inlè, Mi amie.
- 13 Nl' aʋagi waò gòr' Ifarisi ayè ò
- 14 luò apegag' ipoku. Ndò ntyugu mè y' avegagi Syonlo gw' avangi Jisu iroi ilèli, anungunl' antyo
- 15 mè. Yenlo avo bambiò yè nl' Ifarisi kè nt' alèngiè ngulu yi jenna. Nl' awulinliè waò, inlè, Agil' iroi gw' antyo mam'; nl'
- 16 ayòvunli miè, ayenla. Awèwo w' Ifarisi w' awul', inlè, Òma winlo e píla gòr' Anyambiè, konde e penjavenje ntyugu yi Syonlo. Ndò afiori w' awul', inlè, Òmo r' òvavisi ayè ko dende lemba ònlongo winlo sè? Nl' arwenli
- 17 mpaga gòre waò. Yenlo w' avo bulinl' ipoku, inlè, Ò bulia sè g' òffwanj' iwè gò re 'nlè anungunl' antyo mo? Awul', inlè, Ayè nl' òvogisi.
- 18 Ndò Iju wi bekellia g' òffwanj' iwè, inlè aluò apegag' ipoku, kè nungunlò antyo, kaò waò feya p' izombi y' òmo venliò ngulu yi jenna, aʋambia waò, inlè, Winlo òffwanl' iyanli, ò bulliò 'nlwè inlè ayanliò ipoku? sambò vèno e jenna sè? Izombi yè w' awinlizi waò, inlè, Azw' avòrò inlè winlo nl' òffwanl' iyazyò nla inlè, ayanliò ipoku: ndò nte jenlè vèno, azw' amie; ge òmo nlungunli antyo mè, azw' amie: atwenl' òma; ʋambianli yè; e be kamba
- 22 g' òffwanja w' òku' wèmè. Izombi yè w' agambi yenlo, konde w' arienl' Iju: konde Iju w' aluò w' akenj' inlè, jog' òm' edu amèma 'nlè ayè nle Krala, e ga rómbo avila gò nagò yi Syonlo.
- 23 Yenlo awul' izombi yè, inlè,
- 24 Atwenl' òma, ʋambianli yè. Yenlo avo feli waò òmo vegag' ipoku nyongo yimbanli, awulinliè, 'nlè, Zuminli' Anyambiè: azw' avòrò inlè òma winlo nl' òvavisi.
- 25 Awinliziè waò, inlè, Mbè ar' òmbe, mi amie: mi avòrò ndaga mori inlè, mi avegag' ipoku, ndò vèno mi jenna. W' awulinliè, 'nlè, Alèndinlo ande? anlungunl'
- 27 antyo mo sè? Awinliziè waò, inlè, Mi are 'nlwè bulinlia pa, ndò anlwè pa jogo: anlwè bele fo jogo sè? anlwè kè anlwè bele
- 28 dwanl' inlèngi yè? Nl' azyèllagi waò yè, awulla, 'nlè, Awè nl'
- 29 ònlèngi wè; ndo azwè nl' inlèngi yi Mòsès. Azw' avòrò, inlè Anyambiè agambi nli Mòsès: ndò winlo, azw' amie gw' apilò
- 30 yè. Ònlòffie awinlizi waò, inlè, Vèno r' igamba nyi mamò, inlè anlwè pa mie mbóra y' avilò yè,
- 31 ndò anlungunli miè antyo. Azw' avòrò inlè Anyambiè e pòganliò anlag' aʋe: ndò jog' òm' asavinlè, alende ntondinli yè, gambènl'

- 32 Anyambiè apôganliô yè. Ntye yinlo ga pakille pa joganlô inlè òm' anungunl' antyo m' òmo ya-
- 33 nliô ipoku. Arwe 'nlè winlo e pila gôr' Anyambiè, gavo ayolie
- 34 dende mpongo. Awinlizi waô awulinliè, 'nlè, Ô yanliô gw' ibe sitevô, ndô ô nenja 'zwè? Nl' agogunli waô yè.
- 35 Nl' ayogiô Jisu inlè w' agogunliè; nl' alèngiè yè, awulia, 'nlè, Ô bekelia Ôfiwa w' Anyambiè?
- 36 Awul' inlè, Ayè mande Rera, ko miè bekelie? Awulinliô yè nle
- 37 Jisu, inlè, Ô re yè jenla pa, nle yè kè ô kamba nla 'wè. Nl' awuliè,
- 38 'nlè, Rera, mi bekelia. Nl' aza-vinliè yè. Awuli Jisu, inlè, Mi a'vieni gô ntye yinlo gw' ijèkèlia, inlè waô wi pa jenla wi ga yenle;
- 40 ko waô wi jenla tw' apoku. Ifarisi w' avegagi nla yè w' ayogiô agamba minlo, awulinliè, 'nlè,
- 41 Azwè kè azw' ar' apoku? Jisu awulinli waô, inlè, Arwè 'nlè anlw' ar' apoku, gavo anlwè to dwanla nl' ibe: ndô venlo anlwè bulia, 'nlè, Azwè jenla: yenlo ibe sanli si dwanla.
- 10 Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ayè ô re e jingina gô nagô y' adombè nl' òmpômbanla, ndô e panda nli mponlo nyènlè, ayè nl' ôfe nl' ôgwèrisi. Ndô ayè ô jingina nl' òmpômbanla, ayè nl' òvenjavenji w' adombè. Ayè ô bandaminl' iguge e nungunla gôre yè; nl' adombè mi joginlô inyoi nyè: e fey' adombè mèmè nl' ana, agè-
- 4 ndia mô gw' igala. Ayè kogunlia p' adombè mèmè môdu, e kènda gô bosyô ya mô, nl' adombè mi sôngè: konde mi mi' inyôi nyè.
- 5 M' azông' ôgènda, ndô mi fang' avila gôre yè: konde mi mi' inyôi
- 6 ny' ôgènda. Jisu agôvinli waô nkôgô yinlo: ndô wi kôtize nt' avegag' isaôn y' agambiè nla waô.
- 7 Yenlo avo buli Jisu awulinlia waô, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè inlè, Miè nl' òmpômbanla w' adombè. Waôdu w' alônge bienli, miè viagaga ro, waô nl' ife nl' igwèrisi; ndô adombè mi pôga-
- 9 nliô waô. Miè nl' òmpômbanla: Jog' òm' ajingina nla miè, e be sunginlô, ko yè dwanla njinginla-ga nli nkogwaga, alènga k' inya.
- 10 Ôfe e bia kaô gô jufa, nla gô jônla, nla gô jiliza: ni a'vieni' inlè wi ga lwanle nl' efièno, awunliô
- 11 ambia. Miè nl' òvenjavenji w' adombè òmbia: òvenjavenj' òmbia e dimbinl' efièno zè, g'
- 12 ôfiwanja w' adombè. Ndô ayè ô janjinl' ipa, ndô azyel' òvenjavenji, ô re adombè arang' imèmè, e jenle nyafîa mbendi yi bia, kè tig' adombè, awanga, nli nyafîa
- 13 yi kôta, avazanganla mô. E funga konde ayè ôma w' ipa, ko yè
- 14 aulak' adombè. Miè nl' òvenjavenji òmbia; mi avôrô ima'fîmè, nl' adombè mam' mi mia miè,
- 15 vanganle nte mie Rerè amia miè, nla miè kè Rerè; mi dimbinl' efièno zam' g' ôfiwanja w' adombè.
- 16 Mi are kè nl' adombè amènlè, mi re mi zye gô nagô yinlo y' adombè: mô kè mi ga vagô miè, mi be joginlô inyôi nyam'; ko dwanl' ôlemb' ômôri, nl' ovenjavenji k' ômôri. Gô utinla yinlo
- 17 Rer' iyam' e tonda miè, konde mi dimbinl' efièno zam', ko miè fo bonga zô. Zyel' ômo bonginla miè zô, ndô mi dimbinla zô mièmè. Mi are nli ngulu yi dimbinla zô, mi are nli ngulu kè yi fo bonga zô. Ôzômbiô winlô mi awongi wô avila gôre Rer' iyam'.
- 19 Nl' avo nongwi mpaga gor' Iju g' ôfiwanja w' agamba minlo.
- 20 Awenge gôre waô w' awul', inlè, Are nl' inlinl' i'vè, aranla; ezande
- 21 zi pôganliô 'nlwè yè? A'môri w'

awul', inlè, Minlo arang' agamba
 m' òm' are n' inlinl' ìve. Inlinl'
 ìve nyò ko nungunl' antyo m'
 apoku?
 22 Nl' arwenli ntyagò y' imèpia si
 nagò y' Anyambiè gò Jerusalèm:
 23 aʋegagi k' egòmbe z' ifwi. Nl' ago-
 mbagi Jisu gò nagò y' Anyambiè
 24 gw' evungu zi Solòmón. Yenlo
 aʋienl' Iju gòre yè vingòvingò
 awulinliè, 'nlè, Ólingò sè wi dò-
 vizò 'zwè mpaga? Jog' awè nle
 25 Krai, wulinlia 'zwè zange. Jisu
 awinliz', inlè, Mi awulinli 'nlwè,
 ndò anlwè bekelia: ijanja si ja-
 njò miè gw' ina nya Rer' iyam',
 sinlo si takilia g' òʋwanj' iwam'.
 26 Ndò anlwè bekelia, konde anlwè
 arang' adombè mam'. Adombè
 27 mam' mi joginlò inyòl nyam',
 mi avòrò mò, mò kè mi sònga miè.
 28 Miè kè mi pa mò emènlo zakonla-
 kò; n' aʋere du, zyel' òma ke ò be
 swenla miè mò avila g' ògò wam'.
 29 Rer' iyam', ò re pa pa miè mò, ar'
 òmpòlò viaganlò nla waòdu;
 zyel' òmo re ngulu yi swa mò
 30 avila g' ògò wa Rer' iyam'. Miè
 nla Rerè azwè n' ezom' emò.
 31 Avo bong' Iju awong' adò gò
 32 pungè mò. Awinliziò waò nle
 Jisu, inlè ʋilo ʋia yenge yi re
 miè tuminlia pa 'nlwè avila gòre
 Rerè; gò ʋilò mè anlwè punga
 33 miè adò gò zi? Awinliziò yè n'
 Iju, inlè, Azwè pa pungo adò g'
 òʋwanja w' eʋilò eʋia, ndò g'
 òʋwanja w' ipèdì' Anyambiè;
 konde awè òma, ò pang' òku' wo
 34 Anyambiè. Jisu awinlizi waò,
 inlè, Zye tэндò pa gw' ivang'
 inyanli, inlè, Mi awul' inlè,
 35 anlwè sinyambiè? Ja aweli waò
 w' aʋienliò n' igamba ny' Anya-
 mbiè inlè, sinyambiè (n' irèndo
 36 y' ayolie jónlò), anlwè bulla g'
 òʋwanj' iwè ò lóʋlò nle Rerè, arò-
 mò gò ntye, inlè, Ó pèdì' Anya-

mbiè, konde mi awul', inlè, Miè
 37 n' Óʋiwa w' Anyambiè? Ja mi
 ayanj' ijanja sa Rer' iyam', aʋe-
 38 kellianli miè. Ndò ja mi ajanja
 sò, vang' anlwè pa bekelia miè,
 ʋekelianl' ijanja: ko 'nlwè, mia
 agòtiza, 'nlè, Rerè are gòre miè,
 39 nla miè gòre Rerè. Avo buti
 waò gò kòtè: ndò averi avila gw'
 40 ago maò. Nl' avo kèndiè g' òza-
 mb' òffiori wi Jordan gò mbòra y'
 alònge baptaizagi Jan; n' alwa-
 41 nliè vovo. Nl' aʋienl' awenge
 gòre yè; n' awuli waò, inlè, Jan
 rèti e pa dend' elemba: ndò isaòn
 yòdu y' awuliò nle Jan g' òʋiwa-
 nja w' òma winlo y' aʋegagi rèti.
 42 Nl' awenge w' aʋekeliè gògò.
 11 Aʋegag' òma n' ijogo, in'
 inyè nle Lazarus, n' alwanliè
 gò Bèthani, nkala yi Mari n'
 2 òʋiwongiè Martha. Aʋegagi Mari
 mè ò zagi Jisu n' aka mi nkangò,
 aziz' intyòzyò sè n' itwe sè, ò ve-
 gagi n' òʋiwongiè Lazarus n'
 3 ijogo. Yenlo awongwè antò wi
 Lazarus w' aròʋi gòre yè, awulia,
 'nlè, Rera, vònla, ayè ò tondò ndò
 4 e jogo. Ndò gw' ayogìò Jisu igam-
 ba, awuli, 'nlè, Nkanli yinlo
 yi zyele gw' ijuwa, ndò gw' ive-
 nda ny' Anyambiè, inlè Óʋiwa w'
 Anyambiè e ga vendizò vo yò.
 5 Jisu arondi Martha n' òʋiwongiè
 6 òʋiwantò nli Lazarus. Gw' ayogìò
 yè inlè are n' ijogo, avo dwa-
 nli ntyugu mbanli gò mbòra y'
 7 aʋegagò ndè. Avila vovo awuli-
 n' inlengi inlè, Azwè ga vo kè-
 8 ndenli gò Judia. Awulinliò n'
 inlengi, inlè, Ónlènji, Iju w'
 awutagi gò pungo adò gò tè; ndò
 9 ò fo kènda gògò? Awinlizi Jisu,
 inlè, Óʋianda wi zye n' igò-
 m' ny' agwèra' n' agwèr' amba-
 nli? Jog' òm' akanganl' òʋianda,
 avòʋiò n' ibaku, konde e
 10 jenl' òzange wi ntye yinlo. Ndò

jog' òm' akanganl' ògwèra, gamba'nìl' apòfìò nìl' ibaku, konde
 11 òzange wi zye gòre yè. Awulìè agamba minlo: nìl' avila vovo awulìnlì waò, inlè, Ndeg' wazyò Lazarus ananli antyovinlo; ndò mi kènda gò jè mè avila gw'
 12 antyovinlo. Awuli inlèngi yè awulìnlìè, inlè, Rera, jog' ananli antyovinlo, gambènli' e be tòla.
 13 Jisu aluò akambi g' òfiwanja w' ijuw' isè: ndò w' avikil' inlè akambi g' òfiwanja w' inanla s'
 14 antyovinlo. Vovo awuli Jisu awulìnlia waò buku, inlè, Lazarus ajuwì. Mi jenle mbia kè g' òfiwanj' iwanli inlè mi pegava vovo, gò ntinla 'nlè anlè ga vèkelie; ndò azwè ga gendenli
 16 gòre yè. Awulì Tomas, ò wellagò inlè Didimus, awulìnlì inlèngi nla yè, inlè, Azwè ga gendenli kè,
 17 ko 'zwè juwa nla yè. Gw' avienli Jisu alèug' inlè atwenli g' òrònginlò ntyugu nla. Bèthani y' avegagi pìrè nli Jerusalem, vo
 19 nanda mbanli; nìl' awenge gòr' Iju w' aluò w' abienli gòre Martha nli Mari, gò sindia waò g' òfiwanja
 20 w' òfiwongi :yaò. Martha gw' ayogiò yè inlè Jisu e bia, agèndi gò datanla nla yè: ndò Mari
 21 alwanli tu gò nagò. Awuli Martha awulìnlie Jisu, inlè, Rera, konle ò luò vèno, gavo òfiwongi
 22 yam' e to juwa. Nla vanganle vèno mi avòrò inlè, òsaòn wedu wi be bambiò ndò gòr' Anyambiè,
 23 Anyambiè e be po. Jisu awulìnlìè, inlè, Òfiwongi yo e be tòngwa.
 24 Awulìnlìò yè nle Martha, inlè, Mì avòrò inlè e be tòngwa gw' itòngunliò gò ntyugu yinu-wunla. Jisu awulìnlìè, 'nlè, Mìè nìl' itòngwa nìl' emènlo: ayè ò bekellia miè, vanganl' ajuwa, e be
 26 fo dwanla bo: nìl' òm' edu ò dwanla bo avèkelia miè, ayuwe. Ò

27 bekellia yenlò? Martha awulìnlìè, 'nlè, Ifi, Rera, mi abekel' inlè awè nle Kraisi y' Òfiwa w' Anyambiè, ayè ò bia gò ntye
 28 yinlo. Ayè kamba pa yenlo agèndi, aweli' òfiwongiè Mari ntyoria, awulla, 'nlè, Rerè are vei,
 29 e feyo kè. Gw' ayogiò yè, agumanli pele agènda gòre yè.
 30 Ndò Jisu 'e duò abienli gò nkala, ndò avegagi gò mbòra y' alatanli
 31 yè nli Martha. Gw' ayenli Iju w' avegagi nla yè gò nagò, azindiagè ayenle Mari e kumanla nèganèga, agogwa, w' azòngiè mpikillaga inlè e kènda g' òrònginlò gò den-
 32 nla gògò. Gw' avienli Mari gò mbòra y' avegagi Jisu, ayenlè, avòswi gw' agòlò mè, awulìnlìè, 'nlè, Rera, konle ò luò vèno gavo
 33 òfiwongi yam' e to juwa. Gw' ayenli Jisu ayenlè denla nìl' Iju w' avienli nla yè wi denla kè, azimìnlì gw' inlìnlì inyè, ayenle
 34 njuke, awulla, 'nlè, Anlèw' are yè dimbinla pa gwì? Awulìnlì waò
 35 yè, inlè, Yògò, jenle. Alenli Jisu.
 36 Yenlo Iju w' awul', inlè, Vónla nt' arondiè yè. Ndò awèwo gòre waò w' awul' inlè, Òma winlo ò nlungunli antyo m' ipoku, ayolie
 37 pange kè inlè winlo ayuwe? Avo siminli Jisu g' òku' wè mè, avia g' òrònginlò. Nìl' avegagi wò ò bulungu, nìl' idò ny' araliò gò wò
 38 gò nunja wò. Awulì Jisu, inlè, Ròmbanl' idò. Martha y' òfiwongwè w' òmo vegagi juwa pa awulìnlìè, 'nlè, Rera, vèno atwenli nìl' òmpunla: konde e ga juwe
 39 atwenli ntyugu nla. Jisu awulìnlìè, 'nlè, Mì pa bulinliò, inlè, Jogo w' abekellia, ò be jenl' ivènda ny' Anyambiè? Yenlo aròmbi waò idò. Nìl' aròmbinli Jisu antyo mè gw' igònlò, awulla, 'nlè, Rera, akeva, konde ò re joginlò
 40 pa miè. Amienli miè kè inlè ò

joginlò miè pèkèpèkè: ndò g' ò-
 fwanja w' anlaga wi re vèno
 gòre abulia miè yenlo, ko waò
 43 bekella 'nlè awè ròmfi miè. Ayè
 kamba pa yenlo, aròngi nì' inyò'
 44 ivòlò, inlè, Lazarus, gogwa. Nì'
 agogwidè ò vegagi juwa pa, kòrò
 pa ago nì' agòlò nì' inlamba; nì'
 ózyò we kè kòrò pa nì' evèlès.
 Awuli Jisu awulinña waò, inlè,
 Vurunlanli yè, ko tiganli yè di-
 ènga.

45 Yenlo awenge gòr' Iju, w' avie-
 nli gòre Mari, ayenle ndaga y'
 46 alendlò, w' avèkelìè. Ndò awè-
 wo gòre waò w' agèndi gòr' Ifari-
 si, awulinli waò isaòn y' alendlò
 47 nle Jisu. Yenlo alatanl' iminis'
 impòlò nì' Ifarisi alatanla gò bò-
 nde mòndo, awulia, 'nlè, Azwè
 bedend' ande? konde òma winlo
 48 e dende lemba yenge. Ja 'zw' a-
 tigè yenlo anlaga waò du wi be
 bekelìè: nli mongi Ròma wi be
 bla, awonginla 'zwè mbòr' iyazyò
 49 nì' inlongo nyazyò ta. Ndò òffio-
 ri gòrè waò, in' inyè nle Kaiefa, ò
 vegagi minisè mpòlò òmpuffia
 mè, awulinli waò, inlè, Anlwè pa
 50 miè mpongo, ge pikilla 'nlè re
 kwèkwè gòre 'nlwè inlè òm' ò-
 ffiori e ga yuwe g' òfwanja w'
 anlaga, ko inlongo nyòdu ny' ayi-
 51 la. E pa buli' igamba mè ayè-
 mè: ndò gòre 'nlè avegagi minisè
 mpòlò òmpuffia mè, avogi inlè,
 Jisu e ga yuwe g' òfwanja w'
 52 inlongo; nì' aranga gw' inlongo
 mè dadìè, ndò inlè e ga latize gò
 fiandò mori awanla w' Anyambiè
 53 wi re pazanganla pa. Yenlo avila
 gò ntyugu mè w' awòndag' imò-
 ndo gò jònlè.

54 Yenlo Jisu e kanganla nyènlè
 gò bwi gòr' Iju, ndò alubwi vovo,
 agènda gò ntye yi re pièrè nì'
 itòve, gò nkala yi fwèlò, inlè
 Efraim; nì' alwanliè vovo nì' i-

55 nlèngi yè. Nì' ònloganlò yi ntya-
 gò y' Iju y' arwenli pièr : nì' a-
 gèndi awenge gò Jerusalèm avila
 gò ntye mè ònloganlò viagaga ro,
 56 gò jombunli' ikuw' iyaò. Nì' awu-
 tagi waò Jisu, awulianlaga gw'
 agumanli waò gò nagò y' Anya-
 mbiè, inlè, Anlwè pikilla sè? I-
 57 nlè avie gò ntyagò? Ndò iminis'
 impòlò nì' Ifarisi w' aluò w' asò-
 mb' inlè, jog' òm' edu amie mbò-
 ra yi re yè, e ga reve yò, ko waò
 kòtè.

12 Ntyagò y' ònloganlò viagaga
 ro ntyugu òròwa, Jisu avienli
 gò Bèthani, mbòra y' avegagi La-
 zarus, ò 'ròngunlò ndè avila gw'
 2 ijuwa. Nì' avangi waò avanginlè
 inya si nkòlò vovo: Martha ave-
 nginli tavuru; ndò Lazarus ave-
 gag' òffiori gòre waò w' alwanli
 3 tu nla yè gw' inya. Awongi Ma-
 ri awong' igwèr' iffiori ny' agali
 mi nkangò mi Nard, nyi njònlì
 mpòlò, azagi' intyòzyò si Jisu,
 aziza sò nì' itwe sè: nì' ayònlì
 4 nagò nì' nkangò y' agali, Ndò
 Judas Iskariot, òffiori w' inlèngi
 yè, ò vegagi kè gò kòtizè, awul',
 5 inlè, Agali minlo mi nkangò
 mi pa kòlò nli nkama s' ifura
 ntyarò, ko sò pò ikuge sè? A-
 6 wuli yenlo, arang' iul' avegagi
 nì' isyolo ny' ikuge; ndò konde
 avegag' òfe, nla gò re 'ulè arwanli
 puka, awongage ya y' aweliagò
 7 gò yò. Awuli Jisu, inlè, Riganli
 yè; penjawanli mò gò ntyugu y'
 8 ibènlò sam'. Konde ikuge yi re
 nla 'nlwè pèkèpèkè, ndò mi azye
 nla 'ulwè pèkèpèkè.
 9 Anlag' awenge gòr' Iju w' ami-
 enl' inlè are gògò: nì' avienli waò,
 aranga g' òfwanja wi Jisu dadìè,
 ndò gò jenle Lazarus kè, ò rò-
 ngunlò ndè avila gw' ijuwa.
 10 Ndò iminis' impòlò w' awòndi
 11 mòndo gò jònlè Lazarus kè; ko-

- nde uwenge gôr' Iju w' agèndi, avekelle Jisu g' ôfiwanj' iwè.
- 12 Bu nya anlag' awenge w' aluò w' abienli gò ntyagò, gw' ayogìò waò inlè Jisu e bia gò Jerusalèm,
- 13 w' awong' ikògò y' ambila, agogwa gò datanla nla yè, ni' aròngi waò, inlè, Hosana: Ózavinlò gò-re yè ò bia gw' ina nya Rerè, ayè
- 14 óga wi Israël. Ni' alèngi Jisu ôfiwo buru, avanda gò wò; ga nt'
- 15 are tэндò pa, inlè, Aria, ôfiwo 'fiwantò wi Sion, vònla, óg' iwo e bia, dwanla pa tu g' ôfiwanla wi
- 16 buru. Inlèngi yè wi kótiz' isaòn yinlo gw' alònga: ndò ayè pendiò pa, vovo ayònginli waò inlè isaòn yinlo y' arèndiò g' ôfiwanj' iwè, nla inlè w' alèndinlè isaòn yinlo.
- 17 Ni' anlaga w' aluò nla yè gw' aweliè Lazarus avila g' órònginlò, aròngunliè avila gw' ijuwa, w'
- 18 arakili igamba. Gò ntinla yinlo kè a'vieni' anlaga gò datanla nla yè, konde w' ayogìò, inlè aluò
- 19 adend' elemba mè. Ni' agambanli' Ifarisi awulia, 'nlè, Vòulauli, nt' are 'nlwè anlwè dende mpongo: vònla, anlaga waòdu w' asòngè.
- 20 Gòre waò w' avaudi gò savinla gò ntyagò avegag' Igrek sinyèwo.
- 21 Ni' a'vieni' waò gòre Filip, ò vili gò Bèthsaida yi Galile, awulinliè,
- 22 'nlè, Azwè bele jenle Jisu. A'vieni' Filip awulinli Andru; ni' a'vieni' Andru nli Filip, awulinliè Jisu. Jisu awinlizi waò awulia, 'nlè, Igwèra ny' abienli, uyi re Ófiwa w' óma e ga vendizò.
- 24 Giligili mi bullinlia 'nlwè, inlè, Kaò intyo ny' imba ny' apòswa gò ntye ayuwa, nyi dwanla nyò dadiè; ndò ja ny' ajuwa, nyi janli' antyo a'fenge. Ayè ò tond' emèndo zè, e periza zò; nla yè ò bik' emèndo zè gò ntye yinlo, e be penjavenja zò kwanga gw' emè-
- 26 nlo zakonlako. Jog' óm' edu ajanjinla miè, e ga zònge miè; ni' mbòra yi re miè, gògò be dwanla kè nyòngò yam': jog' óm' edu ajanjinla miè, ayè be dubò nle
- 27 Rerè. Vèlò mi jenle njuke g' órèffi' iwam'; ni' ezande zi be buliò miè? Rera, zunginla miè avila gw' igwèra nyinlo. Ndò gò ntinla yinlo a'vieni' miè gw'
- 28 igwèra nyinlo. Rera, vendiz' in' inyo. Vovo a'vieni' inyòfi avila g' óròwa, inlè, Mi are nyò pendiza pa, m' be fo pendiza nyò kè.
- 29 Anlaga w' agumanli vovo ayogo nyò, w' awul', inlè, Akambe njalitòwa: ndò a'fiori, inlè, Akambe
- 30 enjèl nla yè. Jisu awinlizi waò, inlè, Inyòfi nyinlo nyi bia g' ôfiwanj' iwam, ndò g' ôfiwanj'
- 31 iwanli. Vèlò r' ijèkèlia si ntye yinlo: vèlò be tòmò óvanginli
- 32 wi ntye yinlo. Nla miè, ja 'mi atòmbinlò avila gò ntye, m' be dur' anlaga waòdu gòre miè.
- 33 Awuli yenlo gò teve njuwinli yi
- 34 be juwò ndè. Awinliziò ni' anlaga, inlè, Azw' are jogo pa gw' ivanga, inlè, Krai e dwanla gò konlako: ndò ò bulia, 'nlè, Ófiwa w' óma e ga vanliò sè? Ófiwa
- 35 w' óma winlo mande? Jisu awulinli waò, inlè, Ózange wi pare nla 'nlwè v' ôfiwolingò. Ganganlanli gò pare 'nlwè ni' ózange, ko mpiri y' agòta 'nlwè: ayè ò kanganla gò mpiri e mie nkòva
- 36 yi kèndò ndè. Gò pare 'nlwè ni' ózange, vekelianli' ózange, ko 'nlwè twa awanla w' ózange. Ayè kamba p' agamba minlo alubwè, azyombunla waò. Ndò vangi' aluò adende lemba yenge yenlo gw' azyò maò, wi bekelidè: ko igamba ny' agambiò ni' Esaia y' óvogisi twa rèti, inlè, Rèra, ò re bekelia pe ntyangò yazyò mande? Ni' ógo wa Rerè wi re tuminliò

39 pa gôre mande? Gô ntinla yinlo kè wi jollie bekelle, konde Esala
 40 avo buli, inlè, Are nunja p' antyo maò, ayoliz' irèṁ' iyaò; wi vende jenla nI' antyo maò, agòtiza nI' irèṁ' iyaò, agalwa, ko miè jinga
 41 nga waò. Esala agamb' agamba minlo, konde ayenl' ivend' inyè; 42 nI' agambiè g' òfiwanj' iwè. Ndò vanganlonlo awenge gôre mongi wi panginla w' aṅekeliè; ndò wi pa mèna yenlo g' òfiwanja w' Ifarisi, wi vende tómbò gò nagò
 43 yi Syonlo: konde w' arond' isuminlia s' anlaga viaganlò nI' isuminlia s' Anyambiè.
 44 Nl' aròngi Jisu awulia, 'nlè, Ayè ò bekelia miè, e pa bekelia miè,
 45 ndò ayè ò ròmí miè. Nla yè ò jenla miè e jenla yè ò ròmí miè.
 46 Mi are bia p' òzange gò ntye, inlè òm' edu ò bekelia miè alwanle gò
 47 mpiri. Ja òm' ajogo agamb' imam', ko avenjavenja mò, mi jèkèliè: konde mi bia gò jèkèlle ntye,
 48 ndò gò sunginle ntye. Ayè ò bika miè, ko yè awong' agamb' imam', are nI' òmo jèkèliè: igamba ny' agambiò miè, nyòmè nyi be jèkèliè gò ntyugu yinuwunla. Konde mi pa kamba mi-
 49 èmè; ndò Rerè y' aròmí miè, are pa pa miè òzombiò, nt' are miè gò bulia, nli nt' are miè gò kamba. Mi avòrò kè, 'nlè, òzombiò mè nI' èṁṁenlo zakonlako: yenlo isaòn yi kambò miè, mi bulia nt' are Rerè bulinlia pa miè.

13 Ntyugu y' ònloganlò viagara ro, amienli Jisu inlè igwèr' inyè ny' atwenli gôre yè gò dubwa gò ntye yinlo agènda gôre Rerè: ayè tonda p' anlag' iwèmè w' avegagi nla yè gò ntye, arondi
 2 waò kwanga gò ntyai. Gw' avegagi waò gw' inya si nkòlò, Satan aluò afeli mòndo g' òrèṁia wi Judas Iskariot y' òfiwa wi Simon,

[Mpongwe.]

9

3 gò kòtizè. Nl' amienli Jisu inlè Rerè aluo afel' isaòn yòdu gw' ago mè, nla inlè avili gòr' Anya-
 4 mbiè, avo fwinya gôre yè kè, yenlo agumanliè avila gò tavuru, aròmbè ngoi yè; nI' awongìè tò-
 5 lu, allria yò g' òn' iwè. Vovo ayiriè anlingò gò ntyèngè avakilie jòvunl' agòlò m' inlèngi nla gò siza mò nli tòlu y' avegagi di-
 6 riò pa g' òn' iwè. Yenlo avienliè gôre Simon Pitèr. Ayè awulinliè, 'nlè, Rera, ò jòvunl' agòlò
 7 mam'? Awinlizi Jisu awulinliè, 'nlè, Ò mîe venlo nte denda miè,
 8 ndò ò be kòtiza gò bòsyò. Pitèr awulinliè, 'nlè, W' ayòvunle du agòlò mam'. Awinliziò yè nle Jisu, inlè, Ja mi ayòvunlo, ò zye
 9 nli mbei nla miè. Awuli Simon Pitèr awulinliè, inlè, Rera, arang' agòlò mam' dadiè, ndò ago kè
 10 nI' ewònjò. Jisu awulinliè, 'nlè, Ayè ò jòvunlò, azye nI' isyolo nyi jòvunlò kaò agòlò, ndò atwenl' òkuwa wòdu pupu: anlw' are pu-
 11 pu kè, ndò aranga waòdu. Konde amienliè ò be kòtizè; yenlo awuliè, 'nlè, Anlw' azyele pupu anlwèdu.

12 Ayè jòvunla p' agòlò maò awongì ngoi yè, avo dwanla tu, awulinlia waò, inlè, Anlw' avòrò nt' are miè dendinla pa 'nlwè?
 13 Anlwè fwelia miè, inlè, Ònlènji nli Rerè: anlwè bulia mbiambiè
 14 kè, konde yenlo re miè. Sambò miè, Rerè nI' Ònlènji, ja mi ajòvunl' agòlò manli' anlwè kè anlwè ga yòvunanle agòlò manli.
 15 Konde mi are teva pa 'nlwè egolanli, ko 'nlwè denda kè nt' are miè dendinla pa 'nlwè. Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Nyòngò azye viaganlò nli rer' iyè, ge òmo
 17 tòṁṁi viaganlò nI' òmo ròmíè. Ja 'nlw' ami' isaòn yinlo, òzavinlò gôre 'nlwè ja 'nlw' adenda yò.

129

- 18 Mi pa kamba g' òfiwanj' iwanli anlwèdu: mi avòró waò wi re miè piuja pa: ndó irèndo yò ga rwe rèti, inlè, Ayè ò nye mpèmb' iyanu' are tòmbinla pe ntumbu yè
- 19 gò sira miè. Ndó vèno mi bulinlia 'nlwè igamba nyinlo nyò ví-agaga ro, inlè, gò be twa nyò, ko 'nlwè bekelia 'nlè miè nle yè.
- 20 Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ayè ò bong' òm' edu ò tòmò miè e bong a miè; n' ayè ò bong a miè e bong a yè ò ròmí miè.
- 21 Jisu, ayè kamba pa yenlo, aye-nli njuke g' òrèfía, arakilia, 'nlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Òmori gòre 'nlwè e be kótiza miè.
- 22 Nl' avònlani' inlèngi yè, alwanle
- 23 mpaga òmo gambiò ndè. Avegagi tu gò tavuru pièrè nli ntónlò yi Jisu òmori w' inlèngi yè ò rondiò ndè. Nl' avèpi Simon Pitèr gòre yè awulinliè, 'nlè, Mleza
- 25 'zwè òma ò kambò ndè. Nl' ayè-zyiè gò ntónlò yi Jisu awulinliè,
- 26 'nlè, Rera, nle mande? Awinlizi Jisu, inlè, Nle yè ò be pò miè mbei y' inya gò be duvía miè yò. Nla gw' alud yè aduví mbei, ave-nli yò gòre Judas y' òfiwa wi Simon Iskariot. Mbei mè via nli bongò, ayinginli Satan gòre yè. Nl' awuli Jisu awulinliè, inlè, Ndaga yi dendò ndo, lenda yò
- 28 pele. Ndó pegaga gò tavuru òmo mienli ntinla y' awulinliè yè igamba mè. Konde awèwo w' avikili, 'nlè, gòre 'nlè Judas are nli puka, Jisu awulinliè, inlè, Gòle ya yi re 'zwè nl' isyolo gò ntyagò; ge inlè e ga v' ezoma gòr' ikuge. Ayè bong a pe mbei agowí pele: avegag' ògwèra.
- 31 Judas ayè kogwa pa, awull Jisu, inlè, Vèno Òfiwa w' òma apendizò, nl' Anyambiè apendizò
- 32 gòre yè; nl' Anyambiè e be pendizè g' òku' wèmè, e be pendizè kè pele. Awanl' iam', mi pare nl' anlwè òfiwolingò. Anlwè be buta miè: nli nt' awulinli miè Iju, inlè, Mbòra yi kèndò miè anlw' ayolie bie; yenlo kè bulinlia miè 'nlwè. Mi pa 'nlwè òzombi' òfiwonla, inlè, Rondanlanli; vanganle nt' are miè tonda pa 'nlwè, rondanlanli 'nlwè kè yenlo. Nl' igamba nyinlo be mi' anlaga waòdu inlè anlwè nl' inlèngi yam' inlè, ja 'nlw' atondaula.
- 36 Simon Pitèr awulinliè, 'nlè, Rera, ò kènda gwi? Awinlizi Jisu, inlè, Mbòra yi kèndò miè, w' ayolie sònge miè vèno; ndó gò bòsyò ò be sònga miè. Awinliziò yè nle Pitèr, inlè, Rera, mi ayolie sònge 'wè vèno sè? M' be dimbinl' emèndo zam' g' òfiwanj' iwo. Awinlizi Jisu, inlè, Ò be dimbinl' emèndo zo g' òfiwanj' iwa-m'? Giligili mi bulinliò, inlè, Njogonli y' agòge, kaò w' adanda miè nyongo ntyarò.
- 14** Irèfí' iyanli y' aye-nli njuke: òkèliani' Anyambiè, ko beke-
- 2 lianli mie kè. Gò nagò ya Rer' iyam' r' alwanlò aífenge; arwe 'nlè zyele yenlo, gavo mi ato bulinlia 'nlwè; mi kènda gò kekiza
- 3 'nlwè mbòra. Nla ja mi akènda, agekiza 'nlwè mbòra, gambènè mi afo bla, awonga 'nlwè gòre mièmè; inlè mbòra yi re miè, ko
- 4 'nlwè dwanla gògò kè. Anlw' avòró kè mponlo yi mbòra yi kèndò ndo. Tomas awulinliè, 'nlè, Rera, azwè pa mie mbòra yi kèndò ndo; azwè ko mie mponlosè?
- 6 Jisu awulinliè, 'nlè, Miè nle mponlo, nl' òrèti, nl' emèndo: zyel' òmo bia gòre Rerè, kaò vo miè.
- 7 Arwe 'nlè anlw' amienli miè, gavo anlw' amienli Rerè kè: avila vèno anlw' avòró yè, anlw'
- 8 are yè jenla pa kè. Filip awulinliè, 'nlè, Rera, ruminlia 'zwè

- Rerè, gambènli' azw' adwanla
 9 dwerè. Jisu awulinliè, 'nlè, Mi are dwanla pa nla 'nlwè òlingò la winlo, ndò ó pa mia miè, Filip? ayè ó re jenla pa miè are jenla pe Rerè; ó bulia, 'nlè, Ruminlia
 10 'zwè Rerè sè? Ó pa bekelia 'nlè mi are góre Rerè, nli Rerè góre miè? agamba mi kambinlò miè 'nlwè mi kamba mò mièmè: ndò Rerè ó dwanla góre miè ayè e ja-
 11 nje vilò yè. Vekelianli miè inlè mi are góre Rerè, nli Rerè góre miè: azya nlonlo vekelianli miè
 12 g' òñwanja wi vilò yòmè. Gilligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ayè ó bekelia miè, vilò yi dendò miè, yò kè yi be dendò ndè; nli vilò vòlò vi-
 13 aganlò nla yinlo yi be dendò ndè; konde mi kènda góre Rerè. Nl' ezom' edu zi be bambiò 'nlwè gw' in' inyam', zò be dendò miè, inlè Rerè e ga vendizò gòr' Óñwanla.
 14 Ja 'nlw' abambi' ezoma gw' in' 15 inyam', m' be denda zò. Ja 'nlw' atonda miè, anlwè be penja-
 16 venj' isòmbi' sam'. Miè kè m' be kambinle Rerè, ko yè pa 'nlwè Ózindi' òñwènlè gò dwanla nla
 17 'nlwè egómbe zòdu, ayè nl' Inlinlia ny' òrèti, nyi re ntye y' ayolie bonge nyò; konde yi pa jenla ge mia nyò: anlw' avòrò nyò,
 18 konde nyi dwanla nla 'nlwè, nyi be dwanla kè gw' irèm' 18 iyanli. M' be tiga 'nlwè awa wi nti-
 19 gò: m' be bia góre 'nlwè. Kwè, gambènliè ntye y' avo jenle miè nyènlè; ndò anlwè jenla miè; konde mi are bo, nl' anlwè
 20 kè anlwè be dwanla bo. Gó ntyugu mè anlwè be mia, 'nlè mi are góre Rerè, nl' ayè góre miè,
 21 nla miè góre 'nlwè. Ayè ó re nl' isòmbi' sam', avenjavenja sò, nle yè ó tonda miè: nla yè ó tonda miè e be tondò kè nle Rer' inyam', miè kè mi be tondè, aruminliè òku'
 22 wam'. Awuli Judas, arang' Iska-riot, awulinliè, inlè, Rera, ezande zi re 'nlè ó be tuminli' òku' wo góre 'zwè, nl' aranga gò ntye?
 23 Ayiviri Jisu awulinliè, 'nlè, Jog' òm' atonda miè, e be penjavenj' igamb' inyam': nli Rer' inyam' e be tondè, ko 'zwè bia góre yè,
 24 avang' ezigi zazyò góre yè. Ayè ó re e tonda miè e penjavenj' agamb' imam': nl' igamba nyi jogo 'nlwè arang' inyam', ndò nya Rerè y' aròfmi miè.
 25 Mi are kambinla pa 'nlwè isaón yinlo, gò pare miè nla 'nlwè.
 26 Ndò Ózindiò mè, inlè Inlinli' I'vía, nyi be tòmò nle Rerè gw' in' inyam', ayè be nènja 'nlwè isaón yòdu, ayònginlia 'nlwè isaón yò-
 27 du y' awulinli miè 'nlwè. Mi tiginla 'nlwè a'fienjè; a'fienjè mam' mi pa 'nlwè mò: mi pa 'nlwè ntye pe ntye yinlo. Irèfmi' iyanli y' ayenle njuke ge tia.
 28 Anlw' ajogiò nt' abulinlia miè 'nlwè, inlè, Mi kènda, ko miè fo bia góre 'nlwè. Arwe 'nlè anlwè tonda miè, gavo anlw' ato jenle mbia, konde mi kènda góre Rerè: konde Rerè ar' òmpòlò viaganlò
 29 nla miè. Nla venlo mi are 'nlwè bulinlia p' igamba, nyò viagaga ro, inlè gò be twa nyò, ko 'nlwè bekelia. Mi avo kambinla 'nlwè agamb' a'fienge, konde òvanganli wi ntye yinlo e bia: azye nli nda-
 30 ga góre miè; ndò inlè ntye yi ga mie 'nlè mi tonde Rerè, nla ga nt' azòmbiò miè nle Rerè, yenlo den-
 31 nda miè. Gumanlanli, azwè ga gèndenli.
 15 Miè nl' ògoli warèti, nli Rer' inyam' nl' òmo penjavenja wò.
 2 Ivar' iedu góre miè nyi re nyi janli' ilònda, e tòmba nyò: nl' ivar' iedu nyi janli' ilònda, e sènga nyò, ko nyò janli' ilònda viaganlò.
 3 Venlo anlw' are pupu nl' igamba

- nyi re miè kambinla pa 'nlwè.
- 4 Lwanlanli gòre miè, nla miè gòre 'nlwè. Ga nt' ar' ivare ny' ayolie janl' ilònda nyòmè, kaò ny' adwanla g' ògoli; yenlo kè 'nlwè, kaò
- 5 anlw' adwanla gòre miè. Miè nl' ògoli, anlwè nl' ampere. Ayè ò dwanla gòre miè, nla miè gòre yè, ayè e janl' òlònd' òfiwenge: konde azya miè anlw' ayolie dende
- 6 mpongo. Jog' òm' alwanla gòre miè, gambènl' afalò g' ivare, ayòfina; nl' anlaga wi kuminlia mò, awala mò g' ògònlì, kò mò pia.
- 7 Ja 'nlw' adwanla gòre miè, nl' agamb' imam' m' adwanla gòre 'nlwè, vambianl' òsaònl wedu wi belò 'nlwè, wi be dendinlò 'nlwè.
- 8 Gò ndaga yinlo Rer' iyam' e pendizò, inlè, ja 'nlw' ajanl' òlònd' òfiwenge; nla yenlo be dwanla
- 9 'nlwè inlèngi yam'. Ga nt' aroindì miè nle Rer' iyam', yenlo re miè tonda pa 'ulwè kè: lwanlanli
- 10 gw' itond' isam'. Ja 'nlw' apenjavenj' isòmbi' sam', anlwè be dwanla gw' itond' isam'; ga nt' are miè penjavanja p' isòmbia sa Rer' iyam', alwanla gw' itond'
- 11 isè. Mi are kambinla pa 'nlwè isaònl yinlo, inlè mbi' yam' yi ga lwanle gòre 'nlwè, nla inlè mbi'
- 12 yanli yi ga yònlìe. Winlo nl' òzòmbiò wam', inlè, Rondanlanli, ga nt' are miè tonda pa 'nlwè.
- 13 Zyel' òmo re nl' itonda sipòlò viaganlò nla sinlo, inlè, gòr' òma gò dambinl' emènlo zè g' òfiwanja
- 14 w' indegò sè. Anlwè nl' indegò sam', ja 'nlw' adend' isaònl yi sòmbia miè 'nlwè. Mi fwelia 'nlwè nyènlè, inlè, inyòngò; koude nyòngò e mia nte dende Rer' iyè: ndò mi are fwelia pa 'nlwè inlè, indegò; konde isaònl yòdu y' ayogìò miè gòre Rer' iyam', mi are 'nlwè
- 16 mieza pa yò. Arang' anlw' avinji miè, ndò mi avinji 'nlwè, alò-

- via 'nlwè inlè, anlwè ga gè janl' ilònda, k' ilònd' iyanli dwanla: gò ntinla 'nlè òsaònl wedu wi be bambiò 'nlwè gòre Rerè gw' in'
- 17 inyam', e be pa 'nlwè wò. Mi sòmbia 'nlwè isaònl yinlo, inlè
- 18 anlwè ga rondanlenli. Ja ntye y' anumba 'nlwè, anlw' avòrò inlè y' anlumbi miè yò nlumbaga
- 19 'nlwè ro. Arwe 'nlè, anlw' anlaga wi ntye, gavo ntye y' ato tond' iwè mè: ndò gò re 'nlè anlw' arang' anlaga wi ntye, ndò mi avinji 'nlwè avila gò ntye, yenlo ntye yi
- 20 bika 'nlwè. Yònginlianl' igamba ny' awulinli miè 'nlwè, inlè, Òsyaka azy' òmpòlò viaganlò nla rer' iyè. Jogo w' agombizi miè, gambènlè wi be kombiza 'nlwè kè; jogo w' avenjavenj' igamb' inyam', gambènlè wi be penjave-
- 21 nj' inyanli kè. Ndò isaònl yòdu yi be dendò waò alendinla 'nlwè g' òfiwanja w' in' inyam', konde
- 22 wi m' òmo ròmì miè. Arwe 'nlè mi bia agamba nla waò, gavo wi to dwanla nl' ibe: ndò vènlò wi zye nli ntyongwè gw' ibe saò.
- 23 Ayè ò bika miè e bika kè Rer'
- 24 iyam'. Arwè 'nlè mi janja gòre waò ijanja si pa janjò nl' òm' òfiwènlè, gavo wi to dwanla nl' ibe: ndò vènlò wi re jenla pa avika kè miè nla Rer' iyam' ta.
- 25 Ndò atwenli yenlo inlè, igamba nyi re tèndò pa gw' ivang' inyaò nyi ga rwe rèti, inlè, W' anlumbi
- 28 miè ntinla fo. Ndò gò be duò Òzindìò abienli, wi be tòfìò miè gòre 'nlwè avila gòre Rerè, nyò Inlinla ny' òrèti nyi pila gòre Rerè, ayè be takilia g' òfiwanj' iwa-
- 27 m': anlwè kè anlwè be takilia, konde anlw' are dwanla pa nla miè avila gw' ipakilia.
- 16 Mi are 'nlwè bulinlia p' isaònl yinlo, inlè anlw' avòfìò nl' iba-
- 2 ku. Wi be tòmba 'nlwè avila

- gw' inagò si Syonlo: rèti, igwèra
nyi bia, nyi be pikili' òm' edu ò
jónla 'nlwè, inlè e janjiul' Anya-
3 mbidè. Wi be dendinla 'nlwè isa-
òn yinlo, konde wi zye mia pe
4 Rerè nlo miè. Ndò mi' are bulin-
lia pa 'nlwè isaòn yinlo, inlè gò
be bi' igwèra mè, ko 'nlwè jòngi-
nlia yò, nt' awulinli miè 'nlwè.
Mi bulinlia 'nlwè isaòn yinlo avi-
la gw' ipakilia, konde mi avegagi
5 nla 'nlwè. Ndò vèno mi kènda
gòre yè ò ròmì miè; nla zyel' òma
gòre 'nlwè ò bambia miè, inlè, Ò
6 kènda gwi? Ndò konde mi are bulin-
lia pa 'nlwè isaòn yinlo, ekèva
7 z' ajónli' irèf' iyanli. Vanga nlo-
nlo mi bulinlia 'nlwè òrèti; inlè,
Re mbia gòre 'nlwè inlè mi ga gè-
nde: konde ja mi agènda, gambè-
nl' Òzindio avie gòre 'nlwè; ndò
ja mi akènda, m' be tòfè gòre
8 'nlwè. Nla yè j' abia, e be syurie
ntyè g' òfwanja w' ibe nl' ògòre,
9 nl' ijèkèlia: g' òfwanja w' ibe,
10 konde wi pa bekèlia miè; g'
òfwanja w' ògòre, konde mi kè-
nda gòre Rerè, ko 'nlw' ayenla
11 miè nyènè; g' òfwanja w' ijèkè-
lia, konde òvanginli wi ntye e
12 jèkèliò. Mi pare nl' agamb' afe-
nge gò bulinlia 'nlwè, ndò anlw'
13 ayolie sindinla mò vèno. Ndò
gò be duò yè abienli, inlè, Inlinla
ny' òrèti, e be kèndia 'nlwè, g'
òrèti wòdu: konde e be kamb'
ayèmè; ndò isaòn yòdu yi be
jogo yè, yò be kambò ndè: e
be takilia 'nlwè isaòn yi re gò
14 bia kè. E be pendiza miè; ko-
nde e be bong' iyam', arakilia
15 'nlwè yò. Isaòn yòdu yi re nli
Rerè, iyam': yenlo abulia miè,
inlè, E bong' iyam', arakilia
16 'nlwè yò. Kwè, gambèn' anlw'
avo jenle miè; avila vovo k' ò-
fwoolingò, gambèn' anlw' afo je-
17 nla miè. Yenlo awulianl' awèwo
- gòr' inlèngi yè, inlè, Òsaòn nde
winlo wi bulinliò ndè 'zwè, inlè,
Kwè, gambèn' anlw' avo jenle
miè; avila vovo k' òfwoolingò,
gambèn' anlw' afo jenla miè:
18 Rerè? Yenlo awuli wao, inlè,
Òsaòn nde winlo wi buliò ndè,
inlè, Òfwoolingò? Azw' amie nt'
19 akambè. Amienli Jisu inlè w'
aveli bambiè, nl' awulinliè wao,
inlè, Anlwè bambianla g' òfwa-
nja w' igamba mè ny' abuliò miè,
inlè, Kwè, gambèn' anlw' avo
jenle miè; nl' avila vovo òfwooli-
ngò, gambèn' anlwè be fo jenla
20 miè. Giligili, mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Anlwè be jenl' ekèva, ale-
nla, ndò ntye yi be jenl' igeva: a-
nlwè bè dwanla nl' ekèva, ndò
ekèv' izanli zi be kalw' igeva.
21 Gò duk' òfwantò gò janla are nl'
ekèva, konde igwèr' inyè ny' a-
syivi: ndò ja òfwanla ajanlò, e
pa jònginli' isyongo nyènè, vo
mbia inlè òfia ajanlò gò ntye.
22 Anlwè kè anlw' are nl' ekèva vè-
nlo: ndò m' be fo jenla 'nlwè, ko
irèf' yanli jenl' igeva, nl' igev'
inyanli zyel' òmo be bonginla
23 'nlwè zò. Gò ntyugu mè anlwè
be bambia miè ezòfia. Giligili.
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ja 'nlw'
abambi' ezom' edu gòre Rerè, e
be pa 'nlwè zò gw' in' inyam'.
24 Avia gw' egòmbe zinlo anlwè pa
bambi' ezoma gw' in' inyam':
vambianli, gambènè anlwè be
pò, ko mbi' yanli jónlie.
25 Mi are bulinlia pa 'nlwè isaòn yi-
nlo nl' inkògò: ndò igwèra nyl bia,
nyi re mi agambinle 'nlwè nyè-
nè nl' inkògò, ndò m' be bulinlia
26 'nlwè zange g' òfwanja wa Rerè.
Gò ntyugu mè anlwè be bambia
gw' in' inyam': mi pa bulinlia
'nlwè, inlè, mi be kambinle Rerè
27 g' òfwanj' iwanli; konde Rerè a-

yèmè e tonda 'nlwè, konde anlw' are tonda pa miè, aʋekelia 'nlè mi
 28 avili gòre Rerè. Mi aʋienli avila
 gòre Rerè, aʋia gò ntye yinlo;
 mi fo tige ntye kè, agènda gòre
 29 Rerè. Awul' inlèngi yè, inlè,
 Vónla, vèno ò kamba zange, ò
 30 kamba du nli nkògò. Vèno mia
 'zwè inlè ò vòrò isaón yòdu, ò zy'
 isyolo inlè, òm'edu e ga ʋambio:
 v'igamba nyinlo bekelia 'zwè
 31 inlè ò vili gòr' Anyambiè. Jisu
 awinlizi waò, inlè, Vèno anlwè
 32 bekelia? Vónla, igwèra nyi bia,
 rèti ny' abienli kè, nyi be paza-
 nganlò 'nlwè, òm'edu gò nkòv'
 iyèmè, ko 'nlwè tiga miè anka:
 ndò mi azyel' anka, konde Rerè
 33 are nla miè. Mi are 'nlwè buli-
 nlia p' isaón yinlo, ko 'nlwè dwa-
 nla n' aʋiènjè gòre miè. Gò ntye
 yinlo anlwè be jenle njuke: ndò
 zindianl' irèff' yanli; mi are ke-
 va pe ntye.

17 Jisu kamba p' agamba minlo,
 aròmbinl' antyo mè g' òròwa
 awulia, 'nlè, Rera, igwèra ny' a-
 bienli; vendiz' Ófiwanl' iyo, ko
 2 Ónwanl' iyo pendizo kè: ga nt'
 avenliò ndo yè inyanga g' ózyònlì
 wòdò, inlè e ga v' emènlo zako-
 nlako gòre waòdu w' avenliò ndo
 3 yè. Nl' emènlo zakonlako ze zi-
 nlo, inlè gòre waò gò mio, Anya-
 mbiè mò yarèti, nla yè ò ròmíò
 4 ndo, inlè, Jisu Krai. Mi avendi-
 zo gò ntye, anènliz' evilò zi re
 5 'wè pa pa miè gò denda. Nla vè-
 nlo, Rera, vendiza miè gòr' awè-
 mè nl' ivènda ny' avegagi nla
 6 miè gòre 'wè ntye lóviagò ro. Mi
 amiez' in' inyo gòr' anlaga w'
 avenliò ndo miè avila gò ntye: w'
 avegag' iwo, ko 'wè pa miè waò;
 wi re penjavenja p' igamb' nyo
 7 kè. Vèno mia waò inlè isaón
 yòdu yi re 'wè pa pa miè y' avili
 8 gòre 'wè: konde mi are pa pa waò

agamba m' avenliò ndo miè; nl'
 awongi waò mò, amia rèti inlè mi
 avili gòre 'wè; wi re bekelia pa
 9 kè inlè awè ròmí miè. Mi kwe-
 nle nkolo g' ófiwanj' iwaò: mi
 kwenle nkolo g' ófiwanja wi ntye,
 ndò g' ófiwanj' iwaò wi re 'wè pa
 10 pa miè; konde waò nl' iwo. I-
 yam' yòdu nl' iyo, nl' iyo k'
 iyam': mi are pendizo pa kè gòre
 11 waò. Mi azye nyènlè gò ntye,
 ndò winlo wi re gò ntye, ko miè
 bia gòre 'wè. Rera y' Órunða, ve-
 njavenja waò wi re 'wè pa pa miè
 gw' in' inyo, ko waò dwani' òmò,
 12 ga nt' are 'zwè. Gw' alwanlagi
 miè nla waò, mi avenjavenji waò
 wi re 'wè pa pa miè gw' in' inyo:
 nl' avandaminli miè waò kè, ko
 aver' òma gòre waò, kaò ófiwanla
 w' óyilizò, ko irèndo twa rèti.
 13 Ndò vèno mi bia gòre 'wè; nl'
 isaón yinlo yò kambò miè gò
 ntye, inlè mbi' yam' yi ga lwa-
 14 nlizò gòre waò. Mi are pa pa waò
 igamb' inyo; nl' anlumbi ntye
 anlumba waò, konde waò arange
 mongi wi ntye, ga nt' are miè
 15 mi arang' òfia wi ntye. Mi
 kwenle nkolo inlè ròmba waò
 avila gò ntye, ndò inlè venjave-
 nja waò avila gòr' òm' ombe.
 16 Waò arange mongi wi ntye, ga
 nt' are miè mi arang' òma wi
 17 ntye. Mèpiza waò g' òrèti: iga-
 18 mb' inyo nl' òrèti. Ga nt' arò-
 fmiò ndo miè gò ntye, yenlo kè
 19 aròmí miè waò gò ntye. Mi mè-
 piz' òku' wam' g' ófiwanj' iwaò,
 inlè waò kè wi ga mèpizò g' òrèti.
 20 Mi kwenle nkolo g' ófiwanja w'
 anlaga winlo dadìè, ndò g' ófiwa-
 nj' iwaò kè wi be bekelia miè v'
 21 igamb' inyaò; inlè waòdu wi ga
 lwanl' òmò; ga nt' are 'wè, Rera,
 gòre miè, nla miè gòre 'wè, waò
 kè wi ga lwanle gòre 'zwè, ko
 ntye bekelia 'nlè awè ròmí miè.

- 22 NI' ivenda nyi re 'we pa pa miè mi' avenli waò nyò; inlè wi ga lwanl' òmò, ga nt' are 'zwè òmò.
- 23 Miè gòre waò, nì' awè gòre miè, inlè wi ga lwanlizò òmò; ko ntye mia 'nlè awè ròmí miè, aronda
- 24 waò, nt' arondiò ndo miè. Rera, waò wi re 'wè pa pa miè, mi bela, 'nlè, wi ga lwanle nla miè mbòra yi re miè; ko waò jenl' ivend' inyam' nyi re 'wè pa pa miè: konde ò rondiò miè ntye lóviagò ro.
- 25 Rera y' ògòre, ntye yi mio du, ndò mi' amienli; nla winlo kè
- 26 w' amienl' inlè ò ròmí miè. Mi amiez' in' iuyo gòre waò, m' be mieza nyò kè; ko itonda s' arondiò ndo miè dwanla gòre waò, nla miè gòre waò.
- 18 Jisu, ayè kamba p' agamba minlo, agogwi ayè nl' inlèngi yè agènda gò ntye mori y' òfiwo-
lòvi wi fwelid, 'nlè, Kedor; vovo avegagi ntyaga, nl' ayinginli Jisu
- 2 nl' inlèngi yè gò yò. Nì' amienli Judas ò gòtizid amie mbòra kè: konde Jisu agèndagi gògò nyongo sinyenge nl' inlèngi yè.
- 3 Vovo Judas, ayè pò pe nkondo y' isozyè, nl' anlaga w' avenliò inyang' nl' iminis' impòld nl' Ifarisi gò kòte Jisu, a'vieni gògò nl' ilampi nl' ijò nl' imianga. Nì' amienli Jisu isaòn yòdu y' avegagi gò twa gòre yè, yenlo agogwid, awulinlia waò, inlè Anlwè buta
- 5 mande? Awiwilizi waò yè, inlè, Jisu yi Nazarèth. Awulinliò waò nle Jisu, inlè, miè nle yè. Nli Judas kè ò gòtizid agumanli nla
- 6 waò. Gw' awulinliè waò, inlè, Miè nle yè, w' awinyi nli nyumfa,
- 7 avòswa gò ntye. Nì' avo bambiè waò, inlè, Anlwè buta mande? Awuli waò, inlè, Jisu yi Naza-
- 8 rèth. Awinlizi Jisu, inlè, Mi abulinlia 'nlwè, inlè miè nle yè: ja 'ulw' abuta miè sambò, riganli
- 9 mongi sinlo kèndaga: inlè igamba ny' agambiò ndè nyi ga rwe rèti, inlè, Gòre waò wi re 'wè pa pa miè mi però nl' òma vangani'
- 10 òmòri. Simon Pitèr, ò vegagi nl' òkwara w' iwora, aluri wò agwè-re nyòngò yi minisè mpòld, arenl' òròl wè nkwi. Nì' ina nyi nyòngò mè ny' avegag' inlè, Malkus.
- 11 Nì' awuli Jisu awulinlie Pitèr, inlè, Winliz' òkwar' iwo gw' egòrò: imogi ny' avenliò miè nle Rerè, mi ayonga nyò?
- 12 Yenlo nkondo y' isozyè nl' òmo vegagi gw' ewònjò zaò, nl' anlaga w' aròmíò nl' Iju w' agòti Jisu
- 13 agòrè; nl' agèndizi waò yè gw' alònga gòre Anas; konde avegagi ògoi wi Kaiefa, ò vegagi minisè mpòld òmpumfa mè. Avegagi Kaiefa y' awulinl' Iju, inlè, re mbia inlè òmòri e ga yuwe g' òfiwanja w' anlaga.
- 15 Nì' azòngi Pitèr nl' ònlèngi òmòri azònge Jisu. Nì' òulèngi òmòri mè amienliò nle minisè mpòld, ayinginla mpo mò nli Jisu gw'
- 16 evungu zi minisè mpòld; ndò Pitèr agumanli gw' igala g' òmpòmbala. Nì' agogwi ònlèngi òmòri mè, ò mienliò nle minisè mpòld, agamba nl' òfiwantò ò vènginl'
- 17 igugi, ayinginlie Pitèr. Vovo òfiwantò ò vènginlag' igugi awulinli Pitèr, inlè, Awè k' òmòri w' inlèngi y' òma winlo? Awullè,
- 18 'nlè, Zyele. Nì' inyòngò nl' anlaga w' agòti Jisu w' a'vak' ògòni, agumanla vovo gò jogo wò; konde avegag' ifwi; nl' agumanli Pitèr kè nla waò, ayog' ògòni.
- 19 Minisè mpòld agotagi Jisu g' òfiwanja w' inlèngi yè, nla g'
- 20 òfiwanja w' inènj' isè. Awinlizid yè nle Jisu, inlè, Mi are kaminla p' anlaga buku; mi anlènjagi gw' inagò si Syonlo, nla gò nagò y' Anyambiè, gw' a'vènga-

nlag' Iju waòdu; ndò mi kàmb'
 21 igamba ntyoria. Ó bambia miè
 sè? Vambia waò wi re jogo pa
 miè, nt' agambinli miè waò: vò-
 22 nla, anlaga winlo w' avòrò isaòñ
 y' awuliò miè. Gw' awuliè ye-
 nlo, òmòri gòre waò w' agòtìè ò
 gumanli vovo, awòli Jisu isapòga,
 awulia, 'nlè, Ó fwinlize minisè
 23 mpòlò yenlo? Awinlizìò yè nle
 Jisu, inlè, Twa pa mi are kamba
 pe mbe, rakille mbe mè: ndò ja
 mi akamba mbiambiè, ò bòla miè
 24 ande? Vovo Anas aròmìè kòrò
 pa gòre Kalefa yi minisè mpòlò.
 25 Nl' avegagi Simon Pitèr gòre
 vovo e jog' ògònlì. Nl' awulinli
 waò yè, inlè, Awè k' òmòri w'
 inlèngi yè? Nl' alandiè, awulia,
 26 'nlè, Zyele. Ómòri w' inyòngò
 sí minisè mpòlò, ò vegagi sijanlò
 nla yè ò renliò nle Pitèr òròì,
 awulia 'nlè, Mi pa jenlo nla yè
 27 gò ntyaga? Avo dandi Pitèr: nl'
 agògi njogonli pele.
 28 Nl' agèndizi waò Jisu avila gò
 nagò yi Kalefa agènda gò nagò yi
 Pilat: avegag' ibanga sòdu: Ndò
 waòmè wi jàngiula gò nagò yi gu-
 verner, wi vende fevizò, ko w'
 ayolie nye ntyagò y' ònloganlò.
 29 Yenlo agogwi Pilat gòre waò
 awulia, 'nlè, Ózozo nde wi bagò
 30 'nlwè gòr' òma winlo? Awinlizi
 waò awulinliè, 'nlè, Arwe 'nlè wi-
 nlo arang' oyanjisi w' ibe gavo
 31 azwè to bagè gòre 'wè. Awuli-
 nliò waò nle Pilat, inlè, Wonganli
 yè anlwè, ko jèkèlianli yè ga
 nt' ar' i'vang' inyanli. Awuli I-
 ju awulinliè, 'nlè, Ivanga nyi pa
 32 'zwè inyanga nyi jònl' òma. Ar-
 rwenli yenlo inlè igamba nyi Jisu
 nyi ga rwe rèti, ny' agambiò ndè
 gò teve njuwinli yi be juwò ndè.
 33 Yenlo avo jinginli Pilat gò nagò,
 aweyi Jisu, awulinliè, 'nlè, Awè
 34 nl' òga w' Iju? Awinlizi Jizu,

inlè, Ó kamb' igamba nyinlo awè-
 mè, ge ò wulinliò nyò nl' a'fiori
 35 g' òfwanj' iwam'? Awinlizi Pil-
 lat, inlè, Mi' òfwo-Ju? Inlongo
 nyomè nl' iminis' impòlò s' ave-
 nli 'wè gòre miè: ò re denda p'
 36 ande? Awinlizi Jisu, inlè, Ipa-
 nginli sam' aranga si ntye yinlo:
 arwe 'nlè ipanginli sam' si re si
 ntye yinlo, gavo anlag' wam' w'
 aro nlwenli, inlè mi agòtìzò gòr'
 Iju: ndò venlo ipanginli sam' si
 37 p'ila nla gunlu gò ntye. Yenlo
 awulinliò yè nle Pilat, inlè, Awè
 òga sambò? Jisu awinliz', inlè,
 Nte bullo, miè òga. Gò ntinla
 yinlo ayanliò miè, nla gò ntinla
 yinlo a'vieni miè gò ntye yinlo
 inlè gò takili' òrèti. Óm' edu ò
 re g' òzamba w' òrèti e jogo inyòì
 38 nyam'. Awulinliò yè ule Pilat,
 inlè. Òrèti ande?
 Ayè bulia pa yenlo, avo kogwi
 gòr' Iju awulinlià wao, inlè, Mi
 39 dènge ndaga mbe gòre yè. Ndò
 anlw' are nli ntyali, inlè gò ntya-
 gò y' ònloganlò- mi ga riginle
 'nlwè mbwedi mori dienga: sam-
 bò anlwè bela 'nlè mi ga riginle
 40 'nlwè Óga w' Iju? Yenlo avo
 tòngi waò awulia, 'nlè, Arang'
 òma winlo ndò Barabas. Bara-
 bas avegag' ògwèrisi.
 19 Yenlo Pilat awongi Jisu, azyi-
 2 wè. Nl' anlòg' isozyè anlòge
 kòròwa y' arèndè, awela yò gw'
 ewònjò zè, aworìè ngoi yatenlate-
 3 nla. Nl' a'vieni waò gòre yè
 awulia, 'nlè, Mbòlò, Óga w' Iju!
 4 nl' awòli waò yè asapòga. Nl'
 avo kogwi Pilat awulinlià waò,
 inlè, Vònlani, mi bagè gòre
 'nlwè, ko 'nlwè mia 'nlè, mi dè-
 5 nge mbe gòre yè. Yenlo agogwi
 Jisu, bora pe kòròwa y' arèndè
 nli ngoi yatenlatenla. Nl' awuli-
 nliò waò nle Pilat, inlè, Vònlani'
 6 òma mè. Gw' ayeul' iminis' impò-

- lò nì' anlaga w' inyanga ayenlè, w' aròng', inlè, V̄anliè gò kros, v̄anliè gò kros. Awuli Pilat awulinlia waò, inlè, Wonganli yè anlwèmè, kò banlianli yè gò kros: konde mi dènge mbe gòre yè.
- 7 Iju w' awinlizè, inlè, Azw' are nì' ivanga, nli nì' ar' ivanga mè e ga yuwè, konde avangi òku' wè
- 8 Òfwa w' Anyambiè. Gw' ayogiò Pilat agamba nyinlo, arienli viaganlò; nì' avo jinginiè gò nagò, awulinli Jisu, inlè, Ò vili gwi?
- 10 Ndò Jisu e fw̄n̄liz' igamba. Yenlo Pilat awulinliè, 'n̄lè, Ò pa kamba nla miè? ò pa mia 'n̄lè, mi are nli ngulu yi tigo diènga, nli ngulu yi banlio gò krosi kè?
- 11 Awinliziò yè nle Jisu, inlè, Ò to dwanla nli ngulu gòre miè, arwe 'n̄lè yi po 'wè avila gw' igònlò: sambò ayè ò venli miè gòre
- 12 'wè are nì' ibe viaganlò. Avila vovo Pilat avelagi gò tigè diènga: ndò Iju w' aròng', inlè, Ja w' atig' òma winlo diènga, gambenl' awè arange ndegò yi Sezar: òm' edu ò pang' òku' wè òga e sire Sezar. Gw' ayogiò Pilat ayogo agamba minlo, agogunli Jisu; nì' alwanliè tu gw' eka z' ijèkèlia, gò mbòra yi fweliò 'n̄lè Ndèkè y' adò, ndò nli nkambinli yi Hebru,
- 14 inlè, Gabatha. Avegag' egòmbe z' ikekiza s' ònologanlò, pièrè nì' agwèr' òròwa. Nì' awulinliè Iju,
- 15 inlè, V̄onlanl' òg' iwanli. Nì' aròngi waò, inlè, Ròmbè, ròmbè, v̄anliè gò kros. Awulinliò waò nle Pilat, inlè, Mi ga v̄anli' òg' iwanli gò kros? Iminis' impòlò w' awinliz', inlè, Azw' azye nì'
- 16 òga kaò Sezar. Vovo anozie yè gòre waò gò banliò gò kros.
- 17 Yenlo awongi waò Jisu nì' agogwiè nkumbage kros iyè ayèmè, agènda gò mbòra yi fweliò, inlè, Mbòra yi nkèli, ndò nli nkambi-
- 18 nli yi Hebru, inlè, Golgotha. Vovo aṽanli waò yè gò kros, nì' awè-nì' aṽanli nla yè, òṽiori gò 'n̄lò-miè nì' òṽiori gò nyantwè, nli
- 19 Jisu gò gare. Nì' arèndi Pilat irèndo kè, awela yò gò kros. Y' avegag', inlè, JISU YI NAZARÈTH Y' ÒGA W' IJU. Nì' arangunl' awenge gòr' Iju arangunl' irèndo mè, konde mbòra y' aṽanliò Jisu y' avegagi pièrè nli nkala: y' avegagi tendò pa kè nli Hebru,
- 21 nli Latin, nli Grek. Yenlo iminis' impòlò s' Iju w' awulinli Pilat, inlè, Arènda, inlè, Òga w' Iju; ndò, inlè, Awuli 'n̄lè, Miè
- 22 nì' Òga w' Iju. Awinlizi Pilat, inlè, Nt' are miè tènda mi are tènda pa.
- 23 Isozyè, gw' aluò waò w' abanli Jisu gò kros, w' awong' ingoi sè, agera sò mbei nlai, gò sozyè edu mbel; w' awongi kè kòtò: ndò kòtò yi pegaga nli ndatizò, ndò y' avegagi nlògò pa yantuntu avila
- 24 gw' igònlò. Yenlo w' awulianl', inlè, Azwè ga rig' ayarunle yò, ndò azwè ga vung' eganlò gò mi' òmo be niva yò: ko irèndo twa rèti yi bulia, 'n̄lè, W' ager' ingoi sam' waò nla waò, avung' eganlò g' òṽwanja wi kòtò yam'. Yenlo alend' isozyè isaòn yinlo.
- 25 Ndò avegagi kumanla pa pièrè nli krosi yi Jisu ngi yè, nì' òṽwo-gwè òṽwantò wi ngi yè, nì' òṽwantò wi Klòpas, nli Mari yi Magdala. Gw' ayenli Jisu ayenle ngi yè, nì' ònlèngi mè w' arondiò ndè kumanla pa pièrè, awulinli ngi yè, inlè, Òṽwantò, v̄onl' òṽwanl'
- 27 iyo! Vovo awulinliè ònlèngi mè, inlè, V̄onle ngi yo! Avila gw' igwèra mè ònlèngi mè awongiè gò nag' wè.
- 28 Avila vovo, Jisu ayè mia pa inlè isaòn yòdu y' amanli, awul', inlè, Mi jenl' esyòve, ko irèndo twa

29 rèti. Avegagi vovo dólò evagò ralie nli vinegèr: yenlo ayónli waò eponj nli viuegèr, awela yò gò nkogu, avaga yò g' ògwani' 30 iwè. Gw' aluò Jisu abongi vinegèr, awul', inlè, Amanli: nli' alèmbiè ewònjò zè mbè, azul' òfiwei.

31 Gó re 'nlè, avegagi ntyugu y' ikekiza, yenlo Iju w' aṽambi Pilat inlè agólò maò mi ga mogunlò, ko waò tómbò, inlè, iku' iyaò y' alwanla gò kros gò ntyugu yi Syonlo; konde Syonlo mè y' avegagi ntyugu mpólò. Yenlo aṽienli' isozyè, amogunl' agólò m' òlónnga, nli' agólò m' òmìori w' aṽanliò nli nla yè: ndò gw' aṽienli waò góre Jisu ayenla 'nlè ajuwi, wi mogunl' agólò mè; ndò òmìori gòr' isozyè arum' òṽanj' iwè igongnga; nli' agogwi pele ntyinla nli' 35 aulingò. Nli' ayè ò re jenla pa are takilia pa, nli' atakwè mè mi re rèti: avòrò kè inlè e bull' òrèti, 36 ko 'nlwè bekelia. Konde isaòn yinlo y' arweuli inlè, irèndo yi ga rwe rèti, inlè, Amogunlò ep' izè. 37 Irèndo imiènlè kè yi bulia, 'nlè, 38 Wi be pòulè ò rufiò waò. Isaòn yinlo viaganlò, Jòsèf yi Arimatea, ò vegagi k' ònlèngi wi Jisu, ndò kaò gò ntyoria nli' itia s' Iju, aṽambi Pilat inyanga nyi bong' òkuwa wi Jisu: nli' ayiviri Pilat. Yenlo aṽienliè, aròmb' ebende. Aṽienli kè Nikòdemò, ayè ò vienli góre yè gw' alónnga ògwèra, avage mur nli alòs bindò pa, vo nkama y' agwèra. Yenlo awongi waò ebende zi Jisu, avinga zò nli' inlamba y' ivèla nli ya yi nkangò, nt' avegagi ntyali y' Iju gò bènia. Gò mbòra y' aṽanliò yè gò kros avegagi ntyaga; nla gò ntyaga mè avegag' òrònginlò òfiwonla tòkò pa gw' idò wi re wi pa bènl' òma

42 nli mori. Vovo alimbinli waò Jisu g' òfiwanja w' ikekiza s' Iju, konde òrònginlò mè w' avegagi pièrè.

20 Gó ntyugu nònga yi Syonlo, ibanga sòdu ntye mpiri, aṽienli Mari yi Magdala g' òrònginlò; nli' ayenliè idò tómbò pa avila g' 2 òrònginlò. Yenlo agèndiè nli mangò aṽia góre Simon Pitèr nli' ònlèngi òmìori, mèwo w' arondiò nle Jisu, awulinla waò, inlè, Wi re tómba pe Rerè avila g' òrònginlò, azwè pa mia kè mbòra yi re 3 waò dimbinliè pa. Nli' agogwi Pitèr nli' ònlèngi òmìori mè, agènda g' òrònginlò. Nli' agèndi waò aṽanli nli mangò: nli' ònlèngi òmìori mè aviaganli Pitèr, alònge bia g' òrònginlò. Nli' alèmbiè mbè, avónla gò wò, ayenli' ampèla limbinle; ndò e jénginla. 6 Vovo aṽienli kè Simon Pitèr nsòngagè, ayinginla g' òrònginlò; 7 nli' ayenliè ampèla limbinle, nli' evèlès z' avegagi gw' ewònjò zè, aranga dimbinlò pa nli' ampèla, ndò purò pa gò mbòra nli yè. 8 Vovo ayinginli kè ònlèngi òmìori, ayè ò lónge bienli g' òrònginlò; 9 nli' ayenliè, avekelia. Konde egómbe mè wi duò w' amienli' irèndo inlè, ega róngwe avila gw' 10 ijuwa. Nli' avo dubw' inlèngi, agènda gò nag' waò.

11 Ndò Mari avegagi kumanla pa pièrè nli' òrònginlò ndenlaga: nla gw' alenliè, alèmbi mbè avónla g' 12 òrònginlò; nli' ayenliè enjèl mbanli nli' ingoi sapupu tugetu, mori gw' ewònjò, mori kè gw' agólò, gò mbòra y' anlani' òkuwa wi 13 Jisu. Nli' awulinli waò yè, inlè, Òfiwantò ò denli' ande? Awulinliè waò, inlè, Konde wi re bongpa pe Rer' iyam', mi mia kè mbòra yi re waò dimbinliè pa. 14 Ayè kamba pa yenlo, awizi nli

nyumia, ayenle Jisu kumanla pa,
 15 ndò e mia 'nlè nle Jisu. Jisu
 awulinliè, 'nlè, Ófiwantò, ò denl'
 ande? ò bute mande? Nl' aviki-
 liè 'nlè, ayè nl' òmo penjavenje
 ntyaga; yenlo awulinliè, 'nlè, Ja
 ò re tómbè pa avila venlo, wuli-
 nlia miè mbóra yi re 'wè dimbi-
 16 nlè pa, ko miè bongè. Jisu awu-
 linliè, inlè, Mari. Nl' awiziè a-
 wulinliè nli nkambinli yi Hebru,
 inlè, Rabóni, nyi pivia 'nlè, Ó-
 nlenji. Jisu awulinliè, 'nlè, Awa-
 ta miè; konde mi pa panda góre
 Rerè: ndò gènda gór' awarer'
 iyam', ko bulinlia waò, inlè, Mi
 panda góre Rer' iyam' nla góre
 Rer' iyanli, gór' Anyambiè yam'
 18 nla gór' Anyambiè yanli kè. Nl'
 a'vienti Mari yi Magdala awulinl'
 inlengi, inlè, Mi are jenla pe Re-
 rè; awulinli waò kè isaón y' awu-
 linliè yè. Gw' arwenli nkòlò, gò
 ntyugu nonga mè yl syono, nla
 gw' aluò aguge m' anunjò gò
 mbóra y' avegag' inlengi nl' itia
 s' Iju, Jisu a'vienti, agumanla gò
 garegare, awulinlia waò, inlè, A-
 fìndjè góre 'nlwè. Ayè bulia pa
 20 yenlo, aruminli waò ago mè nl'
 ó'vanj' iwè. Yenlo ayenl' inlengi
 21 mbia gw' ayenli waò Rerè. Nl'
 avo bull Jisu awulinlia waò, inlè,
 Afìndjè góre 'nlwè: ga nt' are
 Rerè tòmia pa miè, yenlo tòmia
 22 miè 'nlwè kè. Ayè bulia pa ye-
 nlo, avunjini waò ófiwel, awu-
 linlia waò, inlè, Wonganl' Inli-
 23 nl' I'via. Waò wi nyezò 'nlwè
 ibe saò, si be dwanla nyezò
 pa góre waò; nla waò wi simbiò
 'nlwè ibe saò, si be dwanl' inyezò
 24 fo. Ndò Tomas, ò welliagò, inlè,
 Didimus, òmori w' igòmli nl' a'va-
 nli, e pegaga nla waò gw' avienti
 25 Jisu. Inleng' ifmori w' awulinliè
 'nlè, Azw' are jenla pe Rerè. Ndò
 awulinli waò, inlè, Kaò mi ajenla

gw' ago mè imbóra s' aruffi' i-
 ntyongo, ko miè fel' òmienlò wam'
 gw' imbóra mè, awela k' ògo
 wam' g' ó'vanj' iwè, mi avekelie.
 26 Ntyugu ènlènlai piaganla pa, i-
 nlengi w' avo dwaui gò nagò,
 nli Tomas kè avegagi nla waò.
 Nl' a'vienti Jisu, aguge ngwa,
 agumanla gò · garegare, awulia,
 27 'nlè, Afìndjè góre 'nlwè. Nl'
 awulinliè Tomas, inlè, Zyusy'
 òmienlò wo gunlu, ko jenl' ago
 mam'; 'vaga k' ògo wo gunlu, ko
 fela wò g' ó'vanj' iwam': ko alwa-
 28 nl' ijivira fo, ndò vekelia. Aw-
 nlizi Tomas awulinliè, inlè, Rer'
 29 yam', nl' Anyambiè yam'. Jisu
 awulinliè, 'nlè, W' abekeli, kon-
 de ò re jenla pa: ózavintò góre
 waò wi re wi pa jenla, ndò wi re
 bekelia pa.
 30 Nli lemba yènlè yenge y' alendiò
 nle Jisu gw' azyò m' inlengi yè,
 yi re yi zye tendò pa gw' ezangò
 31 zinlo: ndò yinlo yi re tendò pa,
 inlè anlwè ga vekelie inlè Jisu
 nle Krai y' Ófiwa w' Anyambiè;
 nla inlè, anlwè bekelia pa, ko
 'nlwè dwanla nl' effènlò gw' in'
 inyè.
 21 Isaón yinlo viaganlò Jisu avo
 bòwunli òku' wè gór' inlengi
 gw' eli'va zi Tiberias; nl' awòwu-
 2 nliè yenlo, inlè: Simon Pitèr, nli.
 Tomas ò welliagò inlè, Didimus,
 nli Natanièl ò villi gò Kama yi
 Galile, nl' awanla wi Zèbède, nl'
 awènl' a'vanli w' inlengi yè w'
 3 avegagi mbóra mò. Nl' awull-
 nliò waò nle Simon Pitèr, inlè,
 Mi kè jónle vèrè. W' awulinliè,
 inlè, Azwè kè azwè be kènda nla
 'wè. Nl' agogwi waò agwenla
 gw' elende; ndò ógwèra mè wi
 4 jónl' ezoma. Gw' ayenj' ówenja,
 Jisu agumanli g' ózyègè: ndò
 inlengi wi mia du inlè nle Jisu.
 5 Awuli Jisu awulinlia waò, inlè,

Awanla, anlw' are nl' eza zi nya?
 6 Awinlizi waò yè, inlè, Zyele. Nl' awulinliè waò, inlè, Vunganl' e-lòvā g' ògo 'nlòfmiè w' elende, gambènl' anlw' ajónla. Yenlo avungi waò, nla vovo wi jolie dura zò g' òfiwanja w' ibunla si
 7 vèrè. Ònlèngi mè ò rondiò nle Jisu awulinli Pitèr, inlè, Nle Rerè. Gw' ayogiò Pitèr inlè, nle Rerè, awori ngoi yè mpòlò, konde avegagi tele, azyavòswa gò
 8 mbenle. Ndò inlèng' imòri y' a'vilenli nl' elende, ndurag' elòvā ralie nli vèrè: konde wi pegaga bò avila gò ntye, dadie vo agòfmi
 9 mi guwa atanli. Nla gw' azufmi waò, w' ayenl' ebeke z' ògònlì vovo, nli vèrè dimbinlò pa gò zò,
 10 nli mpèmba. Nl' awulinliò waò nle Jisu, inlè Vaganli vèrè yi re
 11 'nlwè dura pa. Yenlo agèndi Simon Pitèr, alur' elòvā gò ntye ralie nli vèrè vòlò, nkama agòfmi atanli nli vèrè rarò: ndò vanganle y' alwanli yenge yenlo, elòvā zi pa
 12 jarua. Jisu awulinli waò, inlè, Yògò nyenli. Nla gòr' inlèngi dèng' òmo vambè, inlè, Awè mande? Konde w' amienl' inlè, nle
 13 Rerè. Nl' a'vilenli Jisu, awonge mpèmba, ava waò, nli vèrè kè
 14 egolanli mèmò. Yinlo nle nyongo ntyarò y' awòwunli Jisu gòr' inlèngi yè, ayè tòugwa pa avila gw' ijuwa.
 15 Waò via nli nya, Jisu awulinli Simon Pitèr, inlè, Simon y' òfiwa wi Jóna, ò tonda miè viaganlò nla mongi sinlo? Awulinliè yè, inlè, Ifi, Rera, ò vòrò inlè mi tondo. Nl' awulinliè yè nle Jisu,
 16 inlè, Nyez' awadombemam'. Nl' avo bulinliè yè nyongo yimbanli, inlè, Simon, y' òfiwa wi Jóna, ò tonda miè? Awulinliè yè, inlè,

Ifi Rera, ò vòrò inlè mi tondo. Awulinliè yè, inlè, Venjavenj' adombe mam'. Nl' awulinliè yè nyongo yintyarò, inlè, Simon, y' òfiwa wi Jóna, ò tonda miè? Pitèr ayenl' ekèvā konde Jisu awulinliè nyongo yintyarò, inlè, Ò tonda miè? Nl' awulinliè yè, inlè, Rera, ò vòrò isaòn yòdu; ò vòrò inlè mi tondo. Jisu awulinliè,
 18 inlè, Nyez' adombe mam'. Gili-gilli mi bulinli, inlè, Gw' avegagio erumbe ò liriag' òtumb' iwo, aganganla mbòr' iedu y' arondio ndò: ndò gò be dòmbinlo, ò be nyonyunl' ago mo, k' òfìori dirio, arwanlo mbòra yi re ò bele kènda.
 19 Agambi yenlo gò miez' ònlongo w' ijuwa wi be pendizo ndè Anyambiè. Ayè kamba pa yenlo, awuliuliè 'nlè, Zóngā miè.
 20 Ndò Pitèr awizi, ayenl' ònlengi mè ò rondiò nle Jisu e sònga, ayè ò yèzyi gò ntònlò yè gò tavuru, awulia, 'nlè, Rera, ayè mande ò
 21 be kòtizò? Yenlo gw' ayenli Pitèr 'ayenlè, awulinli Jisu, inlè, Rera, nla winlo, e be dend' ande?
 22 Awulinliò yè nle Jisu, inlè, Ja mi abela 'nlè e ga venginle kaò mi abia, ande gòre 'wè? zóng' awè
 23 miè. Yenlo agèndi igamba gòr' awarèrè, inlè, ònlèngi mè ayuwe: ndò Jisu e pa bulinliè inlè, ayuwe; ndò, inlè, Ja mi abela 'nlè e ga venginle kaò mi abia, ande
 24 gòre 'wè? Winlo nl' ònlèngi ò takilia g' òfiwanja w' isaòn yinlo, ò re tènda pa k' isaòn yinlo: azw' avòrò kè 'nlè, atakwè mè mi re rèti.
 25 R' isaòn imiènlè kè imienge y' alendiò nle Jisu, yi re òma to tènda yò yòdu, mi tanga 'nlè ntye y' ayolie keke nli yangò y' aro tèndiò.

IJANJA SI RÔMI.

- 1 EZANGÔ elônga mi avangi zô, Theofilus, g' ôfiwanja w' isaôn yôdu y' avakiliô nle Jisu gô den-
 2 da nla gô nenja, agênda gô ntyu-
 gu y' avandiô ndè, ayè pa p' ôzô-
 mbiô vo Inlini' I'via gôre rôffi y'
 3 avinjio ndè. Aruminli ôku' wè
 bo gôre waô nli imponlo sinye-
 nge, ayè via nli sindini' ijuwa,
 mbôwunliaga gôre waô v' agôffi
 m' intyugu anlai, nkambag' isa-
 4 òn y' inlongo ny' Anyambiè.
 4 Gw' avegagè nla waô, azômbi
 waô inlè, w' alubwa gô Jerusa-
 lèm, ndô wi ga vengini' ômpa-
 nganlô wa Rerè, w' ayogio waô
 5 gôre yè, inlè: Jan a'vaptaizagì nli
 anlingô; ndô anlwè be baptaizô
 nli Inlini' I'via, be piaganl' intyu-
 6 gu sinyenge. Gw' avegagì waô
 datanla pa, w' a'vambiè, inlè, Re-
 ra, ô be fwiniiz' ipanginla gôre
 7 Israèl egômbe zinlo? Nli' awu-
 liniè waô, inlè, Aranga gôre
 'nlwè gô mie gômbe ge agwèra
 mi re Rerè fela pa gô ngulu yè-
 8 mè. Ndô anlwè be dènge ngulu,
 Inlini' I'via bia gôre 'nlwè, ko
 'nlwè dwanl' iyenli yam' gô Je-
 rusalèm, nla gô Judia yôdu, nla
 gô Samaria, nla kwanga gô ntyai
 9 yi ntye. Ayè kamba p' agamba
 minlo, gw' avônlagi waô, awo-
 ngiô gw' igônliô; nli' evindi z'
 awongiè avila gw' antyo maô.
 10 Nla gw' avegagì waô mpônliaga
 g' ôrôwa gw' agèndagiè, vônla,
 anlag' a'vanli w' agumanli pièrè
 nla waô nli' ambora mapupu,
 11 awulia, 'nlè, Anlôffiè wi Galile,
 ezande zi kumanla 'nlwè mpô-
 nliaga g' ôrôwa? Jisu yinlo, y'
 abongiô avila gôre 'nlwè agènda
 g' ôrôwa, e be fo bia egolanli mè-
 mô nt' ajenla 'nlwè yè e kènda
 g' ôrôwa.
 12 Vovo awinyi waô gô Jerusalèm
 avila gô nômba yi fweliô, inlè, y'
 Iôliv, yi re pièrè nli Jerusalèm,
 ôgèndo w' ôwenja wi Syonlo.
 13 Nla gw' a'vieni waô gô nkala, w'
 avandi gô nontye y' igônliô mbôra
 y' alwanlagi waô; w' avegagì Pi-
 tètè nli Jan nli Jems nli Andru
 nli Filip nli Tomas nli Bartolo-
 miu nli Matiu nli Jems y' ôfiwa
 wi Alfius, nli Simon Zelôtis nli
 14 Judas y' ôfiwa wi Jems. Winlo
 waôdu w' alwanlagi nli' ôrèffi'
 ômô gw' ikambinla, waô nli' antô,
 nli Mari ngwè yi Jisu, nli' aware-
 r' iyè.
 15 Gw' intyugu mèsônlo avegagì
 datanla pa anlag' awenge, vo
 nkama nli' agôffi m' anliaga amba-
 nli; nli' agumanli Pitèr gô gare
 16 y' awarerè, awulia, 'nlè, Awarera,
 avegag' isyolo inlè irèndo yi ga
 rwe rèti, y' aluô y' akambiô nli'
 Inlini' I'via nli' ôgwanla wi Da-
 vid g' ôfiwanja wi Judas, ô vegagì
 ôrevi wi nongi w' agôti Jisu.
 17 Konde avegagì tangô pa nla 'zwè
 awonga kè mbei gw' e'vilô zinlo
 18 zi minisè. (Ônlôffiè mè agôli
 ntyaga nli' ipa e' ibe sè nli' avô-
 swidè ôlôlôwa, aruwaruwa gô ga-
 regare, nli' isègè yè yôdu y' ago-
 19 gwi. Nli' amieniô igamba gôr'
 alwanli wi Jerusalèm waôdu; ye-
 nlo aweliô ntyaga mè nli nka-
 mbinli yaô, inlè, Akèldama, nyi

pivia, 'nlè, Ntyaga yi ntyinla.)
 20 Konde re tëndò pa gw' ezangò z'
 Ijembò, inlè, Ilwanlò nyè nyi ga
 Iwanl' irevò, alwanl' òma gò nyò:
 nI' inyang' inyè nyò ga wongò
 21 nI' òm' òfìwènlè. Sambò gòr'
 anlòfìe w' aganganlagi nla 'zwè
 òlingò wòdu w' avegagi Rerè Jisu
 njingnlagi nli nkogwaga nla
 22 'zwè, mpakiliaga avila gw' iba-
 ptaiza si Jan, agènda gò ntyugu
 y' awonglò yè gw' igònlò avila
 gòre 'zwè, gòre mongi mè òfìori
 e ga Iwanle òyenli nla 'zwè w'
 23 itòngwi sè. Nl' alòvì waò afa-
 nli, Jòsèf, ò weliagò inlè Barsa-
 bas, awelò kè inlè Justus, nli
 24 Mathias. Nl' agambinli waò,
 awulia, 'nlè, Awè, Rera, yi mI'
 irèfina y' anlaga waòdu, ruminlia
 òfìori gòre winlo afaanli wi re
 25 'wè pinja pa, gò bongè mbòra gw'
 efilò zinlo zi minisè nI' eròfì, z'
 arigiò nle Judas, ko yè kènda gò
 26 mbòr' iyèmè. Nl' avungi waò
 ganlò g' òfìwanj' iwaò; nI' avò-
 swi eganlò gòre Mathias; nI' ara-
 ngiò yè nI' igòfìi nyi ròfìi nI'
 eròfì' èfìori.
 2 Nla gw' arwenli ntyugu yi Pè-
 ntekost, w' avegagi datanla pa
 2 waòdu gò mbòra mò. V' igamba
 ny' agwanla afaenl' inyòl avila g'
 òròwa egolanli g' inyòl ny'
 òmpung' òyoli, nI' ayònlì nyò
 3 nagò y' avegagi waò tugetu. Nl'
 awòwunli gòre waò inlèfìe kera-
 nla pa, egolanli ga y' ògòuli; nI'
 alwanli yò gòr' òm' edu gòre waò.
 4 Nl' ayònlì waòdu nI' Inlinl' Ivia,
 avakilie kamba nI' inkambinli
 sinyènè nt' avenlio waò ngulu yi
 kamba nI' Inlinl' Ivia.
 5 Avegagi ndwanlaga gò Jerusa-
 lèm Iju, anlaga w' azavinlag'
 Anyambiè, avila gw' inlong' we-
 6 du gò ntye. Nla gw' ayoganlò
 inyoi mè, alatanl' anlag' awenge,

ko waò mama, konde òm' edu
 ayogio waò wi kamba nli nka-
 7 mbinli yèmè. Nl' afaami waòdu
 afaama, awulia, 'nlè, Vònia, wi-
 nlo wi kamba waòdu arange mo-
 8 ngi Galile? Ndò ande zi jogo
 'zwè òm' edu nkambinli yèmè y'
 9 ayanliò yè? Mongi wi Parthia
 nli Media nli Elam, nla waò wi
 dwanla gò Mèsopotamia, nli Ju-
 10 dia nli Kapadòsia, nli Pontus nli
 Asia, nla waò wi dwanla gò Frijia
 nli Pamfilia, nli Ejipt nla gw'
 inkòva si Libya pièrè nli Sirèn,
 nI' alwanli wi Ròma, Iju nI' anlo-
 11 ngo ta, nli mongi wi Krit nli
 Arabia, azwè jogo waò wi kamb'
 ijanja si ngulu s' Anyambiè nI'
 12 inkambinli sazyòmè. Nl' afaami
 waòdu, alòve mpaga, awulianla,
 inlè, Ósaon winlo wi pivia sè?
 13 Afaori w' azyèliagi awulia, 'nlè,
 Wi re jonga p' iv' inyonla.
 14 Ndò Pitèr agumanli, ayè nI' igò-
 mi nyi ròfìi nI' eròfì' èfìori, arò-
 mbinl' inyòl nyè awulinlia waò,
 inlè, Anlw' anlòfìe wi Judia, nI'
 anlwèdu yi dwanla gò Jerusalem,
 ósaon winlo wi ga miò gòre 'nlwè,
 ko pòganliònl' agamb' imam'.
 15 Konde winlo wi zye bongò pa,
 nte pikilia 'nlwè: konde atwenli
 kaò igwèra ny' ararò ny' òwenja;
 16 ndò nyinlo nI' igamba ny' aga-
 mbiò nI' òvogisi Jòèl, inlè, Be
 17 twa gw' intyugu sinuwunla, buli'
 Anyambiè, inlè, M' be jir' Inlinl'
 inyam' gw' izyònlì yòdu: awanl'
 iyanli anlòfìe nI' antò wi be poga,
 nI' awanjo manli mi be jenl' isaon
 yi mamò, nI' anlero wanli wi be
 18 jinlinlò inyilinlò. Nla gòr' inyò-
 ngò sam', anlòfìe nI' anto, m' be
 jir' Inlinl' inyam' gw' intyugu
 19 mèsonlo, ko waò poga. M' be
 tuminlia kè lemba g' òròwa gw'
 igònlò, nli lingiliò gò ntye; ntyi-
 nla, nI' ògònlì, nI' òmbutòwa w'

- 20 Otutu. Nkômbe yi be kalwe mpi-
ri, nî' ôgwèlî wi be kalwe ntyinla,
ntyugu ya Rerè, ntyugu mpòlò
nla y' ònjèlènjàlè mè viagaga ro.
- 21 Be dwaula kè inlè, òm' edu ò
be fwella ina nya Rerè e be sungi-
nlò.
- 22 Anlòfîe wi Israël, yogonli aga-
mba minlo: Jisu yi Nazarèth,
ònlòfîe ò ruminliò nî' Anyambiè
gòre 'nlwè nî' ijanja si ngulu nli
lingiliò, y' avangiò nî' Anyambiè
vo yè gò garegare yanli, vanganle
23 nte maia 'nlwè anlwèmè; ayè, pò
pa gòre 'nlwè nli nkenjinli y'
Anyambiè nli imi' isè s' isaòu ya-
bòsyò, aʋanliò nle 'nlwè, ayònlò
- 24 nî' ago m' ivavisi. Ndò Anya-
mbiè aròngunliè, avurunl' igòrò
y' ijuwa: konde alwanliz' inlè
25 ayè ko simbiò nle sò. Konde Da-
vid e bulia g' òfwanj' iwè, inlè,
Mi ayenli Rerè g' òzyò wam' pè-
kèpèkè; konde are g' ògo wam'
ònlòfîe inlè mi azyugazyu-
26 giò. Yenlo òrèfî' iwam' w' aye-
nli mbia, nî' ònlèfîe wam' w'
ayenl' igeva; òzyònlî wam' kè wi
27 be dwaula nî' igufîu. Konde e
be tig' inlinl' inyam' gw' ilòmbò,
ge p' Òm' iwo wòrunda gò jenl'
28 ibonla. Ò re mieza pa miè impo-
nlo s' èfîènlò; ò be jònlia miè nî'
igeʋa g' òzyò wo.
- 29 Awarera, miè ko bulinlia 'nlwè
buku g' òfwanja wa rer' iyazyò
nònga David inlè ayuwi, avènlò
ke, nî' òrònginlò wè wi re nla
30 'zwè kwanga nla nlènlò. Yenlo
gòre 'nlè ayè òvogisi, amia inlè
Anyambiè aluò atangi òrangò
gòre yè inlè, e be dwanliz' òfîori
31 w' awanl' iyè gw' ek' izè: ayè nje-
nlag' igamba egòmbe viagaga ro,
agambi g' òfwanja w' itòngunliò
si Krai inlè, e pa tigò gw' ilòmbò,
32 ge òzyònlî wè jenl' ibonla. Jisu
yinlo Anyambiè aròngunliè, nî'
- azwèdu azwè nî' iyenli y' igamba.
- 33 Sambò ayè pendiò pa nî' ògo
'nlòfîe w' Anyambiè, avò òmpa-
nganlò w' Inlinl' Iʋia nle Rerè,
are jira p' eza zinlo, zi jenlò 'nlwè
34 nli jogo. Konde David e pa pa-
nda g' òròwa: ndò ayèmè e bulia,
'nlè, Rerè awulinli Rer' iyam',
inlè, Lwa tu g' ògo wam' ònlò-
35 fîe, kaò mi apang' ilòʋalòʋi yo
36 iyarinlò ny' agòlò mo. Sambò
nagò y' Israël yòdu yi gamierèti,
inlè, Anyambiè are panga pe Jisu
yinlo y' aʋanliò 'nlwè, Rerè nli
Kraisi ta.
- 37 Gw' ayogiò waò yenlo, w' aru-
fîe gw' irèfî' iyaò, awulinli Pi-
tèr nli ròmî mori, inlè, Awarera,
- 38 azwè be denda sè? Nî' awuli Pi-
tèr awulinlia waò, inlè, Galwanli,
ko baptaizònlî òm' edu gòre 'nlwè
gw' ina nyi Jisu Kraisi gw' inyeza
s' ibe; gambèn' anlwè be pò Inli-
39 nî' Iʋia. Konde òmpanganlò wi
re gòre 'nlwè, nla gòr' awanl'
iyanli, nla gòre waòdu wi re
bò, vanganle ntangò yòdu yi be
fweliò gòre yè nle Rerè Anya-
40 mbiè yazyò. Nî' arakilè nî' aga-
mb' aʋiènl' aʋienge, awelia waò,
awulia, 'nlè, Zunginlònlî avila
41 gw' ivòmîa njinlo ny' arègo. Nla
waò w' ayivir' igamb' inyè w'
aʋaptaizò: nî' agundiò gò ntangò
yaò gò ntyugu mè vo ntozèn s'
42 anlaga ntyarò. Nî' alwanlagi waò
jolajola gw' inènja si ròmî, aga-
nganla nla waò gw' imogunla si
mpemba nla gw' ikambinla.
- 43 Nî' aʋiènl' itia gòr òm' edu: nî'
isaòu yi mamò imienge nli lemba
44 y' alendiò nle ròmî. Nla waòdu
w' aʋekeli w' avegagi mbòra mò,
45 alwanla nî' isaòu yòdu ta; nî'
agòli waò anliv' imaò nî' igumb'
inyaò, agerinl' anlaga waòdu nt'
46 avegag' òm' edu nî' isyolo. Nli
ntyugu edu, w' alwanlagi gò na-

gò y' Anyambiè nì' òrèm' òmò, amogunle mpèmba gw' inagò sa-òmè; nì' awongi waò iny' isaò nì' 47 igeva nì' òrèm' òmbia, neuminliag' Anyambiè, alwanla kè nì' isuminlia s' anlaga waòdu. Nì' agundi Rerè agunda gò ntangù yàò ntyugu edu mongi wi sunginlò.

- 3 Gw' avandagi Pitèr nli Jan gò nagò y' Anyambiè gw' igwèra ny' ikambinla, igwèra ny' ènlogòmí, 2 ònlòmíe ò vegagi enlòmí avilla gw' iwufúu nyi ngi yè arwanliò, ò limbinlagiò waò ntyugu edu gw' iguge nyi nagò y' Anyambiè nyi fweliò inlè Eranga, gò nègira waò 3 wi jinginla gò nagò. Nla gw' ayenliè Pitèr nli Jan wi jinginla gò nagò y' Anyambiè, aʼvambi 4 waò eza zi mpagaga. Avònlì Pitèr nli Jan avònlè, awulia, 'nlè, 5 Vòna 'zwè. Nì' avònlè waò, mpikiliaga 'nlè e be pò ezoma nle 6 waò. Ndò Pitèr awuli, 'nlè, Syika yapupu nli yatenlatenla mi azye nla yò: ndò eza zi re nla miè, mi po zò. Gw' ina nyi Jisu Krai 7 yi Nazarèth, gènda. Nì' agòtìè yè g' ògo 'nlòmíè, anlongunliè: nì' alèng' intyòzyò sè nli pa y' 8 impende alènge ngulu pele. Agazanganliè, agumanla gòre, avakiliè kènda; nì' ayinginliè gò nagò y' Anyambiè, nkèndaga, nli ndò-gwaga, nli nsavinlag' Anyambiè. 9 Nì' ayenl' anlaga waòdu ayenlè e kènda azuminliag' Anyambiè: 10 nì' amienli waò yè, inlè nle yè ò lwanlagi tu nègiraga gw' iguge ny' Eranga nyi nagò y' Anyambiè: nì' aʼmiami waò aʼmama pòlò gw' igamba ny' arwenli gòre yè.
- 11 Gw' agòtagiè Pitèr nli Jan, anlaga waòdu w' alatanli nli mangò gòre waò gw' evungu zi fweliò 'nlè, zi Solòmón, mamaga pòlò. 12 Gw' ayenli Pitèr ayenle ndaga,

- awinliz' anlaga, inlè, Anlòmíe wi Israël, anlwè mama g' òʼfwanja w' ònlòmíe winlo sè? nì' ezande zi pònla 'nlwè 'zwè, mpanli ga azw' apangè kènda nli ngulu ya- 13 zyòmè, ge nì' òmbi' wazyò? Anyambiè yi Abraham, nla yi Izak, nla yi Jakob, Anyambiè y' irer' isazyò are pendiza p' Òʼfwanl' iyè Jisu; ò gòtziò nle 'nlwè, alandè g' òzyò wi Pilat, gw' aʼve- 14 lagiè gò tigè diènga. Ndò anlw' alandi Òma wòrunla nì' ògòre, aʼvambi' òyònlisi gò pò gòre 'nlwè, 15 ko 'nlwè jònl' Òvenlisi w' effè- nlo; ò ròngunliò nì' Anyambiè avila gw' ijuwa; azwè nì' iyenli 16 y' igamba. Nì' in' inyè nyi re pa p' òma winlo wi jenlò 'nlwè amia avè ngulu, v' ibekelia s' in' inyè: nì' ibekelia gòre yè si re.panga p' òma winlo mbiambiè yenlò gw' 17 azyò manli anlwèdu. Ndò vènlò, awarera, mi avòrò inlè anlw' ale- nd' igamba mè imia fo, nt' alendi 18 kè nlaʼmí yanli. Ndò yenlo alwan- lizi Anyambiè isaòn y' aluò y' amiezò ndè egòmbe viagaga ro, nì' agwanla m' ivogisi, inlè, Krai 19 iyè e ga yenl' azyingò m' ijuwa. Sambò nliganli nkòndi agalwa, ko ibe sanli sizò, ko gòmbe y' òza- 20 vinlò bia avila g' òzyò wa Rerè; ko yè tòmí kè Krai imè ò re dò- v'ìlò pa g' òʼfwanj' iwanli, inlè, Ji- 21 su: ò re e ga wongò g' òròwa agè- nda gw' egòmbe zi be fwiniò isaòn yòdu, y' agambiò nì' Anya- mbiè nì' agwanla m' ivogisi yè iyombwi yi re dwanla pa avila 22 gw' ipakila si ntye. Mòsès awuli, 'nlè, Rerè Anyambiè e be nongu- l' òvogisi gòre 'nlwè avila gòr' awarer' iyanli, ga miè; yoginlò- nli yè gw' isaòn yòdu yi be ka- 23 mbinlò ndè 'nlwè. Be dwanla inlè, òm' edu ò re ayoginl' òvogisi mè, e be jilizò avila gòr' anlaga.

- 24 Nl' ivogisi yôdu yi re kamba pa avila gôre Samyuèl nla waô w' azôngiè w' agambagi g' ôfiwanja
- 25 w' intyugu sinlo. Anlwè nle awanla w' ivogisi, nla wi njeka y' ayeklò nl' Anyambiè nl' irer' isanli, gw' awulinliè Abraham, inlè, Gôr' awanl' iwo be savinlò imbu-
- 26 ve si ntye sôdu. Anyambiè, ayè tôngunlia p' Ôfiwanl' iyè, alôngi tòmè gôre 'nlwè, gô savinla 'nlwè, nli kegunli' ôm' edu gôre 'nlwè avila gw' ipav' isè.
- 4 Gw' agambinlagi waô anlaga, iminisé nl' ôvanginli wi nagô y' Anyambiè nl' Isadusi w' aïenli
- 2 gôre waô, konde w' ayenl' igamba nkazya inlè w' anlènj' anlaga, agambinl' itôngwa si Jisu avila gw' ijuwa. Nl' arali waô ago gôre waô, awela waô gô ntyôgô kwang' ibauga, konde arwèntli
- 4 nkólò. Ndô awenge gôre waô w' ayogiô igamba w' aïekeli; nli ntangô y' anlômïe y' arwenli vo ntozèn ntyanli.
- 5 Ibanga, arwenl' inlè ivanginli yaô nl' anlero nl' irèudisi w' alatanli gô Jerusalèm; nli Anas yi minisé mpólò avegagi vovo, nli Kalefa kè, nli Jan, nli Alèxandèr, nli ntangô yôdu y' avegag'
- 7 ljanlò nli minisé mpólò. Gw' alwanlizi waô Pitèr nli Jan gô gare, w' aïambi waô, inlè, Nli ngulu nde, nla gw' iua nyi, nyi re 'nlwè denda p' ôsaôn winlo?
- 8 Vovo Pitèr, ralie nl' Inlinl' Iÿia, awulinli waô, inlè, Anlwè ivanginli y' anlaga nl' anlero, ja 'zwè bambiô nlèno winlo g' ôfiwanja w' ôsaôn ômbia w' alendiô gôr' ômo vegag' enlèïïa, nli mponlo nde y' avangiô ôma mè
- 10 mbiambiè; ga miô gôre 'nlwè du, nla gôre mongi w' Israël waô du, inlè gw' ina nyi Jisu Kraïis yi Nazarèth, y' aïanliô 'nlwè gô
- kros, y' arôngunliô kè nl' Anyambiè avila gw' ijuwa, inlè vo yè kumanl' ôma winlo vèno mbia-
- 11 mbiè gw' azyô manli. Ayè nl' idô ny' aïikiô nle 'nlwè inlôgisi nyi re pangô p' ewônjô zi ntulungu. Isunginla kè si zyele gôr' ôm' ôfiwènlè: konde zyel' in' inyènlè g' ôdôlôngô w' ôrôwa, pô pa gôr' anlaga, nyi re 'zwè ko sunginlò.
- 13 Nla gw' ayenli waô nt' agambagi Pitèr nli Jan itia fo, amia inlè waô anlaga wi pa nèng' ezangô, w' aïiani; nl' agôtizi waô inlè, w' aluô w' alwanlagi nli Jisu.
- 14 Nla gw' ayenli waô ônlômïe ô yingio kumanla pa nla waô, wi jollie fwiliz' igamba. Ndô gw' aluô waô w' asômbi waô gô ko-
- 15 16 gwa, w' agambanlag' inlè, Azwè be dendinl' anlaga winlo sè? konde re miô pa gôr' anlaga waôdu wi dwanla gô Jerusalèm, inlè, elemb' evlôlô zi re dendô pa nle waô; nl' azw' ayollie dande zô.
- 17 Ndô zi vende joganlô viaganlô gôr' anlaga, azwè ga rizee waô inlè, w' avo kambinl' ôma gw'
- 18 ina nyilulo. Aweli waô Pitèr nli Jan, ava waô ôzômbiô inlè w' avo kamba nyènlè du, ge nènja gw'
- 19 ina nyi Jisu. Ndô w' awinlizi awulinlia waô, inlè, Ja re mbia gw' antyo m' Anyambiè gô joginlô 'nlwè viaganlô nl' Anyambiè,
- 20 renlizanli: konde azw' ayollie tige kamb' isaôn y' ayenliô 'zwè nli jogo. Waô tieza pa waô viaganlô, w' arigi waô diénga, konde wi dènge ntinla yi re waô ko tevunla waô, g' ôfiwanja w' anlaga; konde anlaga waôdu w' azuminliag' Anyambiè g' ôfiwanja wi ndaga y' alendiô. Konde ônlômïe ô lendinliô elemba zinlo z' iji-
- 22 ngô, aluô atwenli viaganlô nl' agôfïl m' impufï' anlai g' ôulero wè.

- 23 Gw' arigiò waò diènga, w' a'vie-
nli gò nkumb' iyaò amieza waò
isaòn yòdu y' awulinliò waò nli'
- 24 iminis' impòlò nli' anlero. Gw'
ayogiò waò w' aròmbinli' amòl
maò gòr' Anyambiè nkondo mò,
awulia, 'nlè, Rera, awè ò vangi
òròwa uli ntye nli mbenle uli ya
- 25 yòdu yi re gò yò: awè ò wull nli'
ògwanla wa rer' iyazyò David
nyòngò yo, inlè, Anlongo m' a'vè-
ndi sè, ko anlaga pikill isaòn ya-
- 26 nyawè? Aga wi ntye w' aguma-
nli, nli' ivanginli w' alatanli ta gò
- 27 sire Rerè nli Kraisi iyè. Konde
rèti gò nkala yinlo, Hèrod nli
Pontius Pilat, nli' anlongo, nli'
anlaga wi Israèl, w' avegagi da-
tanla pa gò sir' Óñwani' iyo òyo-
- 28 mbwi Jisu ò vinjiò ndo, nla gò
dende mòndo edu y' aluò y' ake-
njiò ndo nli' ògo wo gò twa. Nla
vènlo, Rera, vònl' itiez' isaò: ko
nlungunli' inyòngò so gò kamb'
- 30 igamb' inyo nli' iganda nyòdu, ko
da'vini' ògo wo gò jinga; nli le-
mba nli' isaòn yi mamò yi ga
lendò gw' ina ny' Óñwani' iyo
- 31 òyombwi Jisu. Nla gw' aluò
waò w' akambinli, mbòra y'
avegagi wa, dataula pa y'
azyugazyugiò; nli' ayònlìò wa-
òdu nli' Inlini' I'vía, ko waò ka-
mb' igamba ny' Anyambiè nli'
iganda.
- 32 Nla waòdu w' a'vèkeli w' avega-
gi nli' òrèñi' omò nli' inlini' imò:
bull òma gòre waò inlè ezoma z'
avegagi nla yè nli' izèmè; ndò w'
- 33 avegagi nli yoma yòdu ta. Nli'
arakili ròmli g' òñwanja w' itò-
ngwa sa Rerè Jisu nli ngulu
mpòlò: nli' imèpinlò sipòlò save-
- 34 gagigòre waòdu. Kond' e pegag'
ikuge gòre waò: konde waòdu w'
anli'v' intyaga g' inagò, w' agòli
sò, avag' agòlò mi ya y' agòliò,
- 35 alimbinla mò gw' agòlò mi ròmli:
- nli' ageragi waò gòr' òm' edu nt'
avegagiè nli' isyolo.
- 36 Nli Jòsèf, òñwo Leví, ò yanliò
gò Siprus, ò weliagò 'nle ròmli,
inlè Barnabas (nyi pivia nlè,
- 37 Óñwa w' òzindìò) avegagi nli
utyaga, ko yè kòla yò, avage syl-
ka, alimbinla yò gw' agòlò mi
ròmli.
- 5 Avegagi ònlòmfe, in' inyè nle
Ananias, ayè nli' òñwant' wè Sa-
fra, w' agòli ntye y' anli'vìò waò,
2 ko yè simble mbei y' igòlò, òñwa-
nt' wè mia p' igamba, a'vage
mbei, alimbinla yò gw' agòlò mi
3 ròmli. Ndò Pitèr awul', inlè, A-
naniás, ezande zi re Satan jònlia
p' òrèñi' iwo gò nòkinli' Inlini'
I'vía, azimbie mbei y' igòlò nyi
4 ntye? Gw' aluò yi pa kòlò, yi
pegag' iyòmè? nla yò kòlò pa, yi
pegaga gò ngulu yomè? Ó re
pikilla p' òsaòn winlo g' òrèñi' wo
sè? Ó pa nòkinli' anlaga' ndò
- 5 Anyambiè. Gw' ayogiò Ananias
ayogo agamba minlo, avòswa gò
ntye, azul' ònwei: nli' arweni' itia
sipòlò gòre waòdu w' ayogiò iga-
6 mba. Nli' agumanli awanjo, avi-
ngè, aròmbè a'vènlè. Vo agwèr'
ararò piaganla pa, òñwant' wè
- 8 ayinginli, e mia nt' arwenli. Nli'
agambi Pitèr nla yè, inlè, Wuli-
ulia miè ja 'nlw' agòli ntye mè
nli' igòlò nyinlo. Nli' awuliè, inlè,
- 9 Iñ, nli' igòlò mè. Nli' awulinliò
yè nle Pitèr inlè, Ezande zi re
'nlwè datanla pa gò demb' Inli-
nla nya Rerè? Vònlà, intyòzyò
si mongi wi re bènla p' ònlòmfe
wo si re g' òmpòmbala, waò kè
- 10 wi be twanlo. Nli' avòswè pele
gw' agòlò mè, azul' òñwei: nli'
ayinginli awanjo aluunlò yè juwa
pa; nli' aròmbi waò yè, a'vènlè
- 11 pièrè nli' ònlòmfe wè. Nli' arweni'
itia sipòlò gò fiandò yòdu, nla gò-
re waòdu w' ayogiò isaòn yinlo.

12 Nli lemba yenge n' isaon yi mamò imienge y' alendiò n' ago mi rôfii gòr' anlaga; n' alwanli waòdu n' òrèfii' òmò gw' evungu
 13 zi Solòmon. Nla gòr' anlag' a-
 fñori, joli òma kwenia gòre waò :
 ndò anlaga waòdu w' azuminli
 14 waò; n' agundiò mongi wi beke-
 lia agundiò viaganlò gòre Rerè,
 15 awenge anlòfme n' antò. Yenlo
 w' agogunli mongi w' avegagi n'
 inkanli gw' agala, alimbinla waò
 gw' anlanlò n' adò, inlè gò be pi-
 ganle Pitèr, vanganl' iviri nyè
 nyi ga vòswe gòr' awèwo gòre
 16 waò. Alatanli kè awenge avila
 gw' inkala s' avegagi vingòvingò
 Jerusalèm, avaga waò w' avegagi
 n' Ijogo, nla waò w' azyokoliò n'
 anlinl' ambe: n' ayingiò wa-
 òdu.
 17 Ndò minisè mpòlò n' anlaga wa-
 òdu w' avegagi nla yè inlè, nku-
 mba y' Isadusi, w' agumanli
 18 ralle nli fiandi, arall' ago gòre rò-
 fñi, awela waò gò ntyògò yi nka-
 19 la. Ndò ògwèra enjèl ya Rerè
 anluugunl' aguge mi nagò yi
 ntyògò, agogunlia waò gw' igala,
 20 awulia, 'nlè, Gèndaganli, ko ku-
 manlanli, agambinl' anlaga gò
 nagò y' Anyambiè agamba mòdu
 21 m' emènlo zinlo. Nla gw' ayogiò
 waò yenlo, w' ayinginli gò nagò
 y' Anyambiè ayenjinla, anlènja-
 ga. Ndò minisè mpòlò nla waò
 w' avegagi nla yè w' a'vienli, ala-
 tiz' òvagò n' anlero w' awa wi
 Israël waòdu, aròfña gò nagò yi
 ntyògò inlè, rôfñi yi ga v'agò.
 22 Ndò gw' avienli waò w' aròmiò
 wi dènga waò gò ntyògò; n' awi-
 nyi waò, amiez' igamba, awulia,
 23 'nlè, nagò yi ntyògò azw' adè-
 nga yò ngwa mblambiè, n' ive-
 njavenji kumanla pa gw' aguge:
 ndò gw' anungunla 'zwè yò, azwè
 24 dèng' òma gògò. Ndò gw' ayo-

giò ewònjò zi nagò y' Anyambiè
 n' iminis' impòlò ayogo agamba
 minlo, wi mta nt' are waò gò pi-
 kilia g' òfñwanja wa mò nli nte
 25 be twa igamba mè. Nl' a'vienl'
 òma awulinlia waò, inlè, Vòna,
 anlòfme w' aweliò 'nlwè gò ntyò-
 gò wi re kumanla pa gò nagò y'
 26 Anyambiè, n'ènjag' anlaga. Vo-
 vo agèndi ewònjò zi nagò y' A-
 nyambiè n' iofisè, avaga waò,
 ndò nli nkèngo: konde w' arienl'
 anlaga, wi vende pungò adò.
 27 Nla gw' a'vagi waò rôfñi, w' alòv'i
 waò gw' azyò m' òvagò. Nl' a'va-
 mbi minisè mpòlò awulinlia waò,
 28 inlè, Azw' azòmbi 'nlwè pòlò,
 inlè, anlèjanli gw' ina nyinlo:
 nla vòna, anlw' are jòulie pe
 Jerusalèm n' inènj' isanli, a'vèle
 bage ntyinla y' òma winlo gòre
 29 'zwè. Ndò Pitèr nli rôfñi mori w'
 awinlizi, awulia, 'nlè, Azwè ga
 yoginlò Anyambiè viaganlò n'
 30 anlaga. Anyambiè y' irer' isazyò
 aròngunli Jisu y' ayònlìò 'nlwè
 31 nli banliè gw' erere. Ayè ave-
 ndiò n' Anyambiè n' ògo wè
 ònlòfñiè gò dwanl' Òvanginli n'
 Òzunge, gò pa gòre Israël ikalwa
 32 s' òrèfña n' inyeza s' ibe. Azwè
 n' iyenli y' isaon yinlo; ga nt'
 are k' Inlinl' I'via, nyi r' Anya-
 mbiè pa pa 'gòre waò wi jogi-
 nlò yè.
 33 Gw' ayogiò waò agamba minlo
 w' a'vendi pòlò, a'vèle jónla waò.
 34 Ndò agumanli g' òvagò Farisi mo-
 ri, in' inyè nle Gamalièl, ònlènji
 w' ivanga, ò lubò n' anlaga waò-
 du, azòmbia, 'nlè rôfñi yi ga gogu-
 35 nliò v' òfñwolingò. Nl' awulinliè
 waò, inlè, Anlwè anlòfme wi
 Israël, vandaminlanl' ikuw' iya-
 nli g' òfñwanja w' anlaga winlo,
 36 nt' are 'nlwè gò denda. Konde
 intyugu sinlo viagaga ro anlo-
 ngwi Thudas, aruminli' òkuw'

wè, inlè ayè òma; nì' alatanli nla yè anlaga vo nkama nla: nì' ayònlíò yè, nla waòdu w' ayoginlò yè w' avazanganliò, arwa vo
 37 nyawènyawè. Òma winlo piagana la pa, anlongwi Judas yi Galile gw' intyugu s' arèndíò ana m' anlaga, alur' anlag' awèwo nla yè: ayè kè ayili; nla waòdu w' ayoginlò yè w' avazanganliò.
 38 Nla vèno, mi bulinlia 'nlwè, inlè, Alendanl' anlaga winlo mpongo, ko tiganli waò diè: konde ja mòndo yinlo ge eвилò zinlo zi pila gòr' anlaga, zi be jila:
 39 ndò ja z' apila gòr' Anyambìè, anlwè be jolie pòsyunlia waò; anlwè vende dèngò inlè, anlwè
 40 nwa nì' Anyambìè. Nì' ayiviri waò igamb' inyè: nì' aweli waò ròmíi gòre waò, azyiwa waò, azòmbia waò, inlè w' avo kamba nyènlè gw' ina nyi Jisu, ariga
 41 waò diènga. Yenlo alubwi waò gw' azyò m' òvagò njenlage mbia, konde w' ayenliò nì' inyanga nyi jenlìzò ntyonli g' òfwanja w' ina
 42 nyi Jisu. Nli ntyugu edu, gò nagò y' Anyambìè nla gw' inagò saòmè, wi pa tige nènja agambinl', inlè Jisu ayè nle Kraiss.
 6 Gw' intyugu mèsòno, gw' awunl' inlèngi, Ihèlènist w' alagalagi azoziz' Ihibru inlè antò waò wi tigò wi nminlò gw' ikera si ntyugu edu. Nì' igòmíi nli ròmíi v' anli w' aweli inlèngi yòdu gòre waò, awulia, 'nlè, Zye kwèkwè gòre 'zwègò tig' igamba ny' Anyambìè, ayanjinl' itavuru. Sambò awarera, vinjanli avila gòre
 1 nlwè anlòmíe òrogèno wi re nì' elumí' e'via, ralie kè nì' Inlinla nì' imia, wi re 'zwè ko dò'via gw'
 4 e'vilò zinlo. Ndò azwè be dwanla du kaò gw' ikambinla, nla gw'
 5 e'vilò z' igamba. Nì' igamba ny' arondí' anlaga waòdu: nì' avinji

Stèfanos, ònlòmíe ralie nì' ibekelia nì' Inlinl' I'via, nli Filip, nli Prokorus, nli Nikanor, nli Timon, nli Parmènàs, nli Nikolas yi pro-
 6 selit avila gò Antiok. Winlo w' alò'viò nle waò, gw' azyò m' ròmíi: nla waò kambinla pa, w'
 7 arali ago gòre waò. Nì' igamba ny' Anyambìè ny' avendi; nli ntangò y' inlèngi y' awunli pòlò viaganlò gò Jerusalem; nli nkumba mpòlò y' iminìsè s' Iju w' ayivir' ibekelia si Kraiss.
 8 Nli Stèfanos avegagi ralie nì' imèpinlò, nli ngulu, ayanj' isaòn impòlò yi mamò nli lemba gòr'
 9 anlaga. Nì' anlongwi awèwo gòre waò wi fiandò y' Ilibertin, nla wi mongi wi Sirèn, nla wi Alèxandria, nla wi Silisia nli Asia, alò'vè mpaga nli Stèfanos.
 10 Ndò wi jolie kumanla gw' imfa nì' Inlinla ny' agambi nla yè.
 11 Vovo w' agè mogi nì' anlaga, w' awul', inlè, Azw' are yè jogo pa e kamb' agamba m' ipèdia gòre
 12 Mòsès, nla gòr' Anyambìè. Nì' arumbakanli waò anlaga, nì' anlero, nì' irèndisi, a'via gòre yè,
 13 agòtè, a'vagé gòr' òvagò; nì' alò'vi waò i'vèrinli, y' awul', inlè, Òma winlo e pa tiga tiga du gò kamb' agamba mi sire mbòra yinlo yòru-
 14 nda, nì' ivanga kè: konde azw' are yè jogo pa e bulia, 'nlè, Jisu yi Nazarèth yinlo e be jilize mbòra yinlo, agalunl' intyal' s' ave-
 15 nliò 'zwè nle Mòsès. Nla waòdu w' alwanli g' òvagò, w' avònlí gòre yè, ayenl' òzyò wè mpanli g' òzyò wi enjèl.
 7 Nì' awuli minisè mpòlò, inlè, 2 Isaòn yinlo yi re yenlo? Nì' awuli Stèfanos, inlè, Awarera, nì' irera, vòganliònlí. Anyambìè y' ònjèlèn'jèlè awòdunli gòre rer' iyazyò Abraham' gw' avegagi gò Mèsòpotamia, ayè lwanlaga ro gò

- 3 Karan, awulinlè, inlè, Gogwa gò ntye yo, nì' avila gò mbuŵe yo, ko bia gò ntye yi be teva miè 'wè.
- 4 Vovo agogwè avila gò ntye yi mongi wi Kaldia, alwanla gò Karan: nla gw' ayuwi rer' iyè, Anyambiè aròmbiè avila gò ntye mè aŵagè gò ntye yinlo yi dwa-nlò 'nlwè vèno. Ndò e pè ijiga gò yò, vanganle mbòra yi jarò nì' intyòzyò sè; nì' Anyambiè avanganli gò pè yò gò jiga, nla gòr' awanl' iyè wi be sòngè, gw' avegagbi è pa dèng' òfiwanla. Nì' agambiè Anyambiè yenlo, inlè, awanl' iwè wi be dwanla gò ntye yingani, ko mongi mè tugiza waò, ayenliza waò azyingò, nkama s'
- 7 impuffia nla. Nì' awuli Anyambiè, inlè, Inlongo nyi be tugiza waò asyaka, m' be jèkèlia nyò: nì' avila vovo wi be kogwa, ayanjinla mè gò mbòra yinlo. Nì' avenliè yè njeka y' ikèra: yenlo ayanli Abraham ayanle Izak, agèrè gò ntyugu y' ènlènla; nì' ayanli Izak ayanle Jakob, Jakob kè ayanl' irerè inònga igòffi nì' aŵanli. Nì' ayenli waò Jòsèf fiandi, agòlè gò ntye yi Ejipt: ndò
- 10 Anyambiè avegagi nla yè, aròmbè avila gw' injuke sè sòdu, avangè dèng' imèpinlò alwanla nì' imia g' ózyò wi Faraò y' óga wi Ejipt; nì' avangè yè òvanginli wi Ejipt nli nag' wè yòdu.
- 11 Nì' aŵienli njanla gò Ejipt yòdu nli Kanaan, nì' azyingò ampòlò: nì' irer' isazyò wi dèng' eza zi
- 12 nya. Ndò gw' ayogió Jakob inlè inya si re gò Ejipt, aròffi' irer' isazyò nyongo nònga. Nli nyongo yimbanli, Jòsèf amiezìò gòr' awarer' iyè; nli mbuŵe yi Jòsèf
- 14 y' amienliò kè nle Faraò. Nì' aròffi Jòsèf, awelie Rer' iyè Jakob nli mbuŵe yè yòdu, agòffi
- 15 òrogènlò nì' anlag' atanli. Azu minli Jakob gò Ejipt; nì' ayuwè, 16 nì' irer' isazyò kè s' ayuwi. Nì' arwanliò waò agènda gò Sikèm; alimbinlò g' òrònginlò w' agòliò nle Abraham gòr' awanla wi Hemor gò Sikèm nì' igòlò nyi syika.
- 17 Ndò gw' azyusy' egòmbè z' òmpanganliò pièrè, w' avanganliò nì' Anyambiè gòre Abraham, anlaga
- 18 w' awunli pòlò gò Ejipt, kwanga gw' avandi óg' òmori gò Ejipt;
- 19 wi re e mè Jòsèf. Ayè ayanji nì' avònlò gw' inlongo nyazyò, alendinl' irer' isazyò mbe, kè panga waò gò fale keikei yaò ko y'
- 20 aròla. Egòmbè mè ayanliò Mòsès, ò vegagi mèpe jenlò pòlò; nì' avenjavenjiò yè agwèli ararò gò
- 21 nagò ya rer' iyè: Nla gw' awaliò yè, òfiwanl' òfiwantò wi Faraò awongie, avenjavenjè g' òfiwanl'
- 22 iyèmè. Anlènjiò Mòsès imia sòdu si mongi wi Ejipt alwanl' òma wi ngulu gw' agamb' imè nla gw'
- 23 ijanj' isè. Ndò gw' arwenliè wè agòffi m' impuffi' anlai g' ònlero wè, aŵienl' ipikilia g' òrèffi' iwè gò kè jeul' awarer' iyè awa wi
- 24 Israël. Nla gw' ayenliè òmori gòre waò e janjinlò mbe, aganlè, awinlize ngoko y' òmo ŵangatiò,
- 25 nli bòl' òfiwa wi Ejipt. Avikili. inlè, awarer' iyè wi be kòtiza 'nlè Anyambiè e pa waò isunginlò v'
- 26 ógo wè; ndò wi kòtiza du. Bu nya aŵienli gòre waò, gw' anwagagi waò, aŵeli mèpianla waò nli bulia, 'nlè, Anlwè awarerè; ande
- 27 zi janjanla 'nlwè mbe? Ndò ayè ò lendinl' ònganganliò wè mbe azikiè, awulia, 'nlè, Mande alòŵio òvanginli nì' òyèkèli gòre 'zwè?
- 28 Ó bele jòna miè nt' ayònlìò òfiwa
- 29 wi Ejipt jaò? Nì' awangi Mòsès gw' igamba mè, agè dwanla gò ntye yi Midian; gògò ayanliè awa
- 30 'nlòffi aŵanli. Gw' amanli agòffi m' impuffi' anlai, awòwunli

- enjèl gòre yè gw' itòve si nòmba
 31 yì Sinai, gw' ibaminla s' ògònlì
 gò fiònjò. Gw' ayenli Mòsès nda-
 ga, aŋami eza z' ayenliò ndè: nla
 gw' azyusyè pièrè gò pònlà, aŋ-
 32 enl' inyòl nya Rerè, inlè, Miè nì
 Anyambiè y' irer' iso; Anyambiè
 yì Abraham, nla yì Izak, nla yì
 Jakob. Nì' arataminli Mòsès, ko
 yè avo dèng' òrèŋŋa gò pònlà.
 33 Nì' awulinliò yè nle Rerè, inlè,
 Ròmb' intyòzyò avilla gw' agòlò
 mo: konde mbòra yì kumanliò
 34 ndo mbòra yòrunda. Rèti mi are
 jenla p' azyingò mi mongi yam'
 wi re gò Ejipt, ayogo isiminli'
 saò, mi are suminli' pa kè gò su-
 nginla waò: nla vènlò vònlà, m'
 35 be tòfio gò Ejipt. Mòsès yinlo
 y' aŋikiò waò, awullà 'nlè, Ma-
 nde avangio òvanganli nì' òyèkè-
 li? ayè aròŋiò nì' Anyambiè v'
 ògo wi enjèl y' awòwunli gòre yè
 gò fiònjò gò dwanl' òvanganli nì'
 36 òzunge. Òma winlo agogunli
 waò, njanjag' isaòn yì mamò
 nli lemba gò Ejipt, ula gò mbe-
 nle mbonde, nla gw' itòve, agò-
 37 ŋi m' impum' anlai. Winlo
 nle Mòsès mè, y' awulinli awa
 wi Israèl, inlè, Anyambiè e be
 nongunli' òvogisi gòre 'nlwè avi-
 la gòr' awarer' iyanli, egolanli
 38 ga miè. Winlo nle yè ò vegagi
 gò fiandò gw' itòve nli enjèl, y'
 agambagi ula yè gò nòmba yì
 Sinai, avegagi kè nì' irer' isazyò:
 ò venliò agamba mabo avilla gòr'
 39 Anyambiè gò pa 'zwè: ò re irer'
 isazyò wi jivire joginliò yè, ndò w'
 aròmbiè, awinya gò Ejipt nì' irè-
 40 ŋi' iyaò, awulinliè Aron, inlè,
 Vanginla 'zwè inyambiè si be kè-
 nda gò bòsyò yazyò: konde Mòsès
 yinlo, y' agogunli 'zwè avilla gò
 nte yì Ejipt, azwè pa mia nt'
 41 are twa pa gòre yè. Nì' avangi
 waò òŋwo nyare gw' intyugu mè-
- sonlo, ayire ntyagò g' òganla, ko
 waò jenle mbia gw' ijanja s' ago
 42 maòdmè. Nì' agegwi Anyambiè,
 arigi waò gò janjinle mbèli y'
 òròwa; ga nt' are tèndò pa gw'
 ezangò z' ivogisi, inlè, Anlwè
 nagò yì Israèl, anlw' ayirinli
 miè inyafina nì' intyagò gw'
 43 itòve agòŋi m' impum' anlai?
 Nì' arwanli 'nlwè nagò yì Mo-
 lok, nì' ògègènlì w' anyambiè
 yì fweliò inlè Remfan, ikanla s'
 avangiò 'nlwè gò savinla sò:
 yenlo be twanla miè 'nlwè via-
 ganliò Babilòn.
 44 Irer' isazyò s' avegagi nli tabe-
 rnakèl y' atakwè gw' itòve, va-
 nganle nt' areviè, ò gambinli Mò-
 sès inlè, e ga vange yò nt' avegag'
 45 egolanli z' ayenliò ndè. Y' aŋagiò
 kè nì' irer' isazyò, gw' ayinginli
 waò nli Josyua gò ntye y' anlo-
 ngo m' agogunliò nì' Anyambiè
 avilla gw' azyò m' irer' isazyò,
 46 aŋia gw' intyugu si David; ò lè-
 ng' imèpinulò g' òzyò w' Anya-
 mbiè, aŋambia gò dèngiz' Anya-
 mbiè yì Jakob nagò yì dwanla.
 47 Ndò Solòmón anlòginliè nagò.
 48 Ndò òma w' Igònlò mè e pa dwa-
 nla gw' inagò si nògò nì' ago;
 49 nte buli' òvogisi, inlè, Òròwa nì'
 ek' izam', nli ntye iyarinliò ny'
 agòlò mam': Anlwè be nòginla
 miè nagò ònlongo nde? bulie Re-
 rè: nli mbòra y' ijow' isam' ònlo-
 ngo nde? Arang' ògo wam' wò
 50 vangì ya yinlo yòdu? Anlwè y'
 51 impel' iyoli, nì' izombè gw' irèŋŋa
 nla gw' aròl manli, anlwè jòŋinli'
 Inlini' Iŋia pèkèpèkè: nt' alend'
 irer' sanli, yenlo denda 'nlwè.
 52 Gòr' ivogisi wenli wi re e kombi-
 zò nì' irer' isanli? nì' ayònlì waò
 mongi w' arevi g' òŋiwanja w' ibia
 s' Òma wògòre egòmbè viagaga
 ro; ò re 'nlwè vènlò kòtiza pa,
 53 ayònlà; anlwè y' avenliò ivanga

- nl' isómbia s' lenjèl, ko 'nlwè ave-
njanjenja nyò.
- 54 Gw' ayogiò waò isaón yinlo, w'
arenliò g' òrèfíá, ko waò kèger'
55 ano maò g' òfíwanj' iwè. Ndó
ayè avegagi ralie nl' Inlini' Ivia,
avónlaga g' òròwa, ayenl' ivenda
ny' Anyambiè, nli Jisu kumanla
pa g' ògo 'nlòfímiè w' Anyambiè,
56 awulia, inlè, Vónla, mi jenl' òrò-
wa nungunlò pa, nl' Ófíwa w'
òma kumanla pa g' ògo 'nlòfímiè
57 w' Anyambiè. Nl' awóginli waò
nl' inyò' ivòlò, anlunj' aròí maò,
ayiranla góre yè nl' òrèfí' òmò;
58 nl' agogunli waò yè avila gò nka-
la, avungè adò: nl' iyenli y' ali-
mbinl' ingoi saò gw' agólò m'
59 iwanjo, in' inyè nle Sol. Nl' avu-
ngi waò Stèfanos adò, ayè ntó-
ngaga góre Rerè, inlè, Rerè Jisu,
60 wong' inlini' inyam'. Nl' alòvìè
akotolo, arónga nl' inyò' ivòlò
inlè, Rera, awel' ibe sinlo gò nta-
ngò yaò. Ayè bulia pa yenlò,
anlanli antyovinlo.
- 8 Nl' ayiviri Sol ayivir' ijuw' isè.
Nl' anlongw' ikombiza sipólò si
fiandò y' avegagi gò Jerusalèm
ntyugu mè; nl' avazanganliò wa-
òdu gò ntye yòdu yi Judia nli Sa-
2 maria, kaò ròmí dadiè. Nl' anla-
ga w' Anyambiè w' avènlí Stèfa-
3 nos, alenlinlè edingò evòlò. Ndó
Sol ayillize fiandò, njingunlaga gò
nagò edu, agòtag' anlòfímiè nl' antò,
4 awela waò gw' intyògò. Vovo
waò w' avazanganliò w' agèndagi
nkòv' iedu nkambinlag' igamba
5 nyi ntyangò mbia. Nl' agèndi Fil-
lip gò nkala yi Samaria, agambi-
6 nla waò Kraís. Gw' ayogiò waò,
ayenle lemba y' alendiò ndè, anla-
ga waòdu w' avòganliò isaón y'
agambiò nle Filip nl' òrèfí' òmò.
7 Konde avila gòr' awenge w' ave-
gagi nl' anlinla m' isyèkè, m' ago-
gwi, ntóngaga nl' inyò' ivòlò; nl'
- awenge w' avegagi awogo, nla
waò w' avegagi nlèma, w' ayi-
8 ngiò. Arweul' igev' ivòlò gò nka-
la mè.
- 9 Ndó avegagi vovo òma, in' inyè
ule Simon, ò zènlag' imònda gò
nkala, affiamize mongi Samaria,
ntevag' òku' wè inlè ayè òmo
10 mpólò. Nl' ayoginlò waòdu ayo-
ginlò yè, avila g' òfíwangò agènda
g' òmpólò, awulia, 'nlè, Winlo
ule ngulu mpólò y' Anyambiè.
- 11 Nl' ayoginlò waò yè, konde nlè
òling' òla, aluò affiamizi waò nli
12 lemb' iyè y' avónlò. Ndó gw'
avekeli waò Filip nkambinlage
ntyangò mbia g' òfíwanja w' inlo-
ngo ny' Anyambiè nl' ina nyi Ji-
su Kraís, w' avaptaziò, anlòfímiè
13 nl' antò. Simon kè avèkeli: nl'
ayè baptaizò pa, alwanlagi nli Fil-
lip; gw' ayenliè lemba nl' ijanja
si ngulu s' ayanjiò nle yè, affiamí.
- 14 Gw' ayogiò ròmí y' avegagi gò
Jerusalèm ayogo, inlè, Samaria
aboug' igamba ny' Anyambiè, w'
aròmí Pitèr uli Jan góre waò.
- 15 Gw' avèuili waò, w' agambinl'
Anyambiè g' òfíwanj' waò, inlè,
16 wi ga vò Inlini' Ivia: konde nyi
duò ny' apòswi gòr' òma góre
waò: dadiè w' aluò w' abapta-
17 izò gw' ina nya Rerè Jisu. Vovo
arali waò ago góre waò, ko
18 waò pò Inlini' Ivia. Gw' aye-
nli Simon inlè v' italia s' ago
mi ròmí Inlini' Ivia ny' avenliò,
19 avèli pe syika, awulia, 'nlè, Va-
nli miè kè ngulu yinlo, inlè òm'
edu ò be taliò miè ago mam',
20 e ga vò Inlini' Ivia. Ndó Pitèr
awulinliè 'nlè, Syik' iyo yi ga
vere nla 'wè, konde ò re pikilia
pa gò dèng' idavía s' Anyambiè
21 nli syika. Ó zye nli mbel ge i-
nyanga gw' igamba nyinlo: ko-
nde òrèfí' iwo wi zye góre g'
22 ózyò w' Anyambiè. Sambò ga-

lwa avila gw' ibe so sinlo, agambinle Rerè, vende twa ipikilia
 23 s' òrèṁ' iwo si be nyezò 'wè. Konde mi jenla 'nlè ò re gò ntywa
 yi nònlì nla gò ntyògò y' ibe.
 24 Awinlizi Simon awulia, inlè, Gambinlanli 'nlwè gòre Rerè g' ò-
 fiwanj' iwam', inlè, isaòn yi re 'nlwè kamba pa y' arwa gòre
 miè.
 25 Waò takilia pa, agamb' igamba nya Rerè, w' awinyi gò Jerusalem
 nkambinlage ntyangò mbia gw' inkala sinyenge si mongi Sama-
 26 ria. Ndò enjèl' ya Rerè agambi nli Filip, awulia, 'nlè, Gumanla,
 ko kènda gò nkòṽa yi Syud gò mponlo yi kènda avila gò Jerusa-
 lèm agènda gò Gaza: mbòra mè
 27 yi zye nì' anlaga. Nì' agumanliè agènda: nla vòna, ònlòṁṁe wi
 Ethiòpia, òvèngunli w' inyang' ivòlò gòre Kandas y' òg' òfiwantò
 wi mongi Ethiòpia, ò venjave-
 njag' igumb' inyè nyòdu, aluò akèndi gò Jerusalem gò savinl'
 28 Anyambiè. Nla gw' awinyagè, dwanla pa tu gò ntyònlì yè, arangunlag'
 ezangò z' òvogisi Esaia.
 29 Nì' awuli Inlinla awulinli Filip, inlè, Gènda pièrè, ko datanla nli
 30 ntyònlì mè. Nì' agèndi Filip nli mangò gòre yè, ayogo yè e tangu-
 nli' Esaia y' òvogisi; nì' awuliè, inlè, Ò kòtiz' isaòn yi tangunlò
 31 ndo? Awuliè, inlè, Miè kò kòtiza sè kaò òm' abèngunla miè?
 Nì' aweliè Filip gò panda alwanla
 32 tu nla yè. Mbòra y' irèndo y' arangunlò yè nle yinlo, inlè, Agè-
 ndiò g' idombè gò bazyò; nla g' òfiw' idombè g' òzyò w' òmo sè-
 nginla wò ar' iṁaṁṁu, yenlo k' ayè e nungunl' ògwanl' iwè. Gw' i-
 33 syònlìò sè ijèkèlì' sè s' aròmbiò: nì' imbamb' isè mande ko takilia
 sò? konde eṁièno zè z' arenliò
 34 avila gò ntye. Awinlizi òvèngu-

nli awulinli Filip, inlè, Kokolo, òvogisi e kamba yenlo g' òfiwanja wa mande? g' òfiwanja w'
 35 òku' wèṁè ge òm' òfiwènlè? Nì' alungunli Filip ògwanl' iwè, avakilia avila gw' irèndo mè, a-
 36 gambinlè Jisu. Gw' agèndagi waò gò mponlo, w' aṁienli gw' anlingò;
 nì' awuli òvèngunli, inlè, Vòna, anlingò me minlo, ezande zi dega miè gò bap-
 38 taizò? Nì' azòmbiè inlè ntyònlì yi ga gumanle gòre: nì' azuminli waò
 aṁanli gw' anlingò, Filip nì' òvèngunli; nì' avaptaizè yè. Gw'
 39 avandi waò avila gw' anlingò, Inlinla nya Rerè ny' aròmbi
 Filip, ko òvèngunli ayenlè nyè-nlè; nì' agèndagiè gò mpòno yè
 40 njenlage mbia. Ndò Filip alèngiò gò Azòt: nì' aviaganliè agambinle
 ntyangò mbia gw' inkala sòdu, kwanga gw' aṁienliè gò Se-
 zaria.
 9 Ndò Sol e pe kogunlia agamba m' itieza nì' ijòna gòr' inlèngi ya
 Rerè; nì' agèndiè gòre minisè
 2 mpòlò, aṁambiè yangò gw' inagò si Syono gò Damaskos, inlè j'
 adèng' anlaga wi re gò mponlo yi Jisu, ntyo anlòṁṁe ntyo antò, e ga
 3 vage waò kòrò pa gò Jerusalem. Gw' agèndagiè, arwenli pièrè nli
 Damaskos: nla v' igamba ny' agwanla aṁambi vingòvingò gòre
 4 yè òzange avila g' òròwa. Nì' avòswè, ayogo inyòlì nyi bulinlè,
 'nlè, Sol, Sol, ezande zi kombizo
 5 miè? Nì' awuliè, inlè, Awè mande, Rera? Awuli Rerè, inlè,
 Miè nle Jisu yi kombizò ndo:
 6 ndò nlongwa, ko jinginla gò nkala, ò be bulinlìò nt' are 'wè gò
 7 denda. Nì' anlòṁṁe w' agèndi nla yè w' agumanli aṁaṁṁu, w' ayo-
 8 giò inyòlì, ndò wi jenl' òma. Agumanli Sol avila gò ntye: nla
 gw' anungunlò antyo mè e jenl'

ezoma; nI' agèndi waò yè nI' ógo
 9 aVagè gò Damaskos. Nl' alwanliè
 ntyugu ntyarò e pa jenla, e pa
 nya kè ge jonga.
 10 Avegagi ònlèngi òmfori gò Da-
 maskos, in' inyè nle Ananias; nI'
 awulinliò yè nle Rerè gò nyilinlò,
 inlè, Ananias. Nl' awuliè, inlè,
 11 Mlè winlo, Rera. Nl' awulinliò
 yè nle Rerè, inlè, Nlongwa, ko
 kènda gw' igala nyi fweliò inlè,
 Gòre, nla go nagò yi Judas v̄a-
 mbi' ómo fweliò, inlè, Sol, ònlò-
 m̄e wI Tarsos: konde vònda, e
 12 kambinla; are jenla pa kè ònlò-
 m̄e, in' inyè nle Ananias, e jingi-
 nla, arali' ago mè gòre yè inlè e
 13 ga lènge ngulu yi jenla. Ndò
 Ananias ayiviri, 'nlè, Rera, Ml
 are jogo pa avila gòr' awenge g'
 òfwanja w' óma winlo, nt' aya-
 njinliè iyombwi yi re gò Jerusa-
 14 lèm mbe mpòlò: nla vèno are nI'
 inyangha avila gòr' iminis' impòlò
 gò kòra waòdu wi kambinla gw'
 15 in' inyo. Ndò Rerè awulinliè,
 'nlè, Gèndaga: konde ayè nI' eva-
 gò evinje gòre miè, gò twanl' in'
 inyam' gw' azyò m' anlongo nI'
 16 aga nI' awa wI Israèl. Konde m'
 be tevè nte be sindinlò ndè isaòn
 imienge g' òfwanja w' in' inyam'.
 17 Agèndi Ananias, ayinginla gò
 nagò; nI' araliè ago gòre yè awu-
 lia, 'nlè, Òfworerè Sol, Rerè Jisu,
 ó wòwunli gòre 'wè gò mponlo y'
 avienlò ndo, are tòfma pa miè inlè,
 ó ga lènge ngulu yi jenla, ayònlìò
 18 nI' Inlinl' I'via. Nl' avòswi pele
 avila gw' antyo mè yoma g' inka-
 zyò, nI' alèngiè ngulu yi jenla,
 19 agumanla aVaptaizò; nI' awongie
 inya alènge ngulu.
 Alwanliè nI' inlèngi y' avegagi
 20 gò Damaskos intyugu sinyèwo.
 Nl' agambinliè pele gw' inagò si
 Syono agambinle Jisu, inlè ayè
 21 nI' Òfwa w' Anyambiè. Nla wa-

òdu w' ayogìò yè w' affiami, awu-
 lia, 'nlè, Winlo arang' ayè y' ayilli-
 zagi waò w' agambinlagi gw' ina
 nyinlò gò Jerusalem? aluò abie-
 nli gunlu kè gò ntinla mè, inlè gò
 22 iminis' impòlò. Ndò Sol alèngi
 ngulu viaganlò, agev' Iju w'
 alwanli gò Damaskos, ntevaga
 inlè winlò nle Kraisa.
 23 Intyugu sinyenge viaganlò, Iju
 24 w' awòndi mòndo gò jònlè: ndò
 mòndo yaò y' amienliò gòre
 Sol. Nl' aVèmbagi waò aguge mi
 nkala òfmanda nI' ógwèra gò jò-
 25 nlè: ndò inlèngi w' awongie
 ógwèra, azyònlìè avila g' ógòmba
 g' òtòndò.
 26 Gw' avienliè gò Jerusalem, agè-
 nlizi gò kwenla gò nkumba y'
 inlèngi; nI' arienli waò yè, konde
 27 wI jivira 'nlè ayè ònlèngi. Ndò
 Barnabas awongie, aVagè gòre
 ròfmi; nI' arakiliè waò nt' ayenliè
 Rerè gò mponlò, ó gambi nla yè
 kè, nli nt' agambinliè itia fò gò
 28 Damaskos gw' ina nyi Jisu. Nl'
 avegagiè nla waò gò Jerusalem,
 29 njinginlaga nli nkogwaga, aga-
 mbinla nI' iganda gw' ina nya
 Rerè. Nl' agambiè alòvè mpaga
 nI' Ihèlènist; ndò waò w' awuta-
 30 gi gò jònlè. Gw' amienl' awa-
 rerè amie ndaga w' aVagiè gò
 31 Sezaría, aròfmiè gò Tarsos. Nli
 fiandò gò Judia yòdu nli Galile
 nli Samaria y' alwanli nI' affiè-
 njè, avenda; nI' alwanlagi waò
 gw' itia sa Rerè nla g' ózindìò
 w' Inlinl' I'via, awunle mbunla-
 ga.
 32 Gw' aviaganlagi Pitèr gw' imbò-
 ra sòdu arwenl' inlè agèndi kè
 33 gòr' iyombwi yi re gò Luda. Nl'
 alèngiè vovo óma, in' inyè nle
 Eneas, ó luò adwanli g' ódò
 impum' ènlènlai; konde avegagi
 34 awogo. Nl' awulinliò yè nle

- Pitèr, inlè, Eneas, Jisu Krais atò-
lizo: nlongwa, ko kenj' òdò wo.
- 35 Nl' agumanliè pele. Nla waòdu
w' alwanli gò Luda nli Saron w'
ayenliè; ko waò kalwa gòre
Rerè.
- 36 Nla gò Jopa avegagi ònlèngi, in'
inyè nle Tabitha, nyi pivia, 'nlè,
Dorkas: òfwantò mè avegagi
ralie nl' ijanj' ibia nl' idaṽia s'
37 alendiò ndè. Nl' arwenli gw'
intyugu mèsônlo inlè avòswi nl'
ijogo, ayuwa: nla gw' aluò waò
w' ajòvunl' ebende, w' alimbinli
38 zò gò nontye y' igònlò. Ndò Lu-
da yi re pièrè nli Jopa, nla gw'
ayogiò inlèngi inlè Pitèr are gò
Jopa, w' aròmm' anl' aṽanli gòre
yè agwenliè nkolo, inlè, Zunge bia
39 gòre 'zwè. Agumanli Pitèr agè-
nda nla waò. Nla gw' aṽienliè,
w' aṽagiè gò nontye mè y' igònlò:
nl' agumanli pièrè nla yè antò wi
tigò waòdu ndenlaga, aruminlia
ingoi nli ya yi borò y' aṽangiò
nle Dorkas, gw' avegagiè nla waò.
- 40 Ndò Pitèr aròmbi waòdu, alòṽ'
akotolo, agambinli; nl' agegwè
gw' ebende, awulia, 'nlè, Tabitha,
nlongwa. Anlungunliè antyo
mè; nla gw' ayenliè Pitèr, anlo-
41 ngwi tu. Nl' alavinli Pitèr ògo
gòre yè, anlongunliè; nl' aweliè
iyombwi nl' antò wi tigò, arumi-
42 nliè gòre waò bo. Nl' amienliò
igamba gò Jopa yòdu: nl' awenge
43 w' aṽekeli Rerè. Nl' alwanli
Pitèr intyugu sinyenge gò Jopa
gò nagò yi Simon yi pange ba-
nda.
- 10 Avegag' ònlòmè gò Sezaria in'
inyè nle Kornelius, ewònjò zi
nkumba y' isozyè yi fweliò, inlè,
2 Italièn, òmo savinl' Anyambiè,
ariè, ayè nli nag' wè yòdu, ò laṽi
ikuge pòlò, agambinl' Anyambiè
3 pèkèpèkè. Vo agwèr' ènlogòfifi
ayenli zange gò nyilinlò, ènjèl y'
- Anyambiè e jinginla gòre yè,
4 awulinliè, 'nlè, Kornelius. Nl'
avònlè yè, aria awulia, 'nlè, Eza-
nde Rera? Nl' awulinliè yè, inlè,
Ikambinl' iso nl' idaṽi' so si re
panda g' òyònginliò g' òzyò w'
5 Anyambiè. Nla vònla, ròmm' anla-
ga gò Jopa, ko kòve Simon, ò
6 fweliò kè, 'nlè Pitèr: e dwanla
nli Simon yi pange banda ò re nli
nag' wè g' òzamba wi ntyuṽa.
7 Gw' aluò ènjèl y' agambi nla yè
y' akèndagi, aweli aṽanli gòre
mongi w' ayanjinlè, nli sozyè
mori ò zavinlag' Anyambiè avila
gò ntangò y' avenginlagiè pèkè-
8 pèkè; nl' arakiliè waò isaòn
yinlo yòdu, aròmma waò gò
Jopa.
- 9 Bu nya, gw' agèndagi waò gò
mponlo, azyiṽa pièrè nli ukala,
Pitèr avandi gw' igònlò nyi nagò
gò kambinla vo agwèr' òròwa.
- 10 Ayogiò yè njanla, aṽele nya: ndò
gw' agekizagi waò, avòswi egola-
11 nli g' antyovinlo; ul' ayenliè
òròwa nungwa pa, nl' ezoma
nsuminlaga egolanli g' ònlamb'
òmpòlò w' ivèla, syòuliò pa nli
12 ntyai nli gò ntye. Gò zò ave-
gagi anlango mòdu m' inyama s'
impondo inlai nli ya yi dandala-
nda gò ntye nl' inyonli s' igònlò.
- 13 Nl' aṽienl' inyòl gòre yè, inlè,
Gumanla, Pitèr; yònla, ko nya.
- 14 Ndò Pitèr awul', inlè, Aranga
yenlo Rera; konde mi pa ny' ezo-
ma z' enyanyambiè ge eza zi zye
15 nkèrè nli mori. Nl' avo bienl'
inyòl gòre yè nyongo yimbanli,
inlè, Eza zi r' Anyambiè panga
pe nkèrè, awelia zò inlè enyanya-
16 mbiè. Arwenli yenlo nyongo
ntyarò: vovo awongiò eza mè g'
òròwa pele.
- 17 Gw' avegagi Pitèr e mia nt' are
yè gò pikilla g' òfwanja wi nda-
ga y' ajenlò ndè nte pivia yò, vò-

nla, anlómie w' arómíó nle Kornelius, waó bambia pe nagó yi Simon, w' agumanli g' ómpó-
 18 mbala, awelia aŵambia ja Simon, yi fwelió kè inlè Pitèr, e dwanla
 19 gógó. Gw' avikililagi Pitèr ndaga y' ayenlò ndè, Inlinla ny' awulinliè, 'nlè, Vónla, anlag' araró
 20 wi buto. Ndó gumanla, ko suminla agènda nla waó mpaga fo:
 21 konde mi are tófia pa waó. Nl' azuminli Pitèr gòr' anlómie, awulia, 'nlè, Vónla, miè nle yè yi butó 'nlwè: anlw' are bia pa ntinla
 22 nde? Nl' awuli waó, inlè, Kornelius y' ewónjò z' isoyè, óma w' ógóre ó ti' Anyambiè, ó re kè
 23 nl' elufíi eŵia gw' inlongo ny' Iju nyódu, awulinlió nle enjèl yóruna inlè, e ga welio gó nag'
 24 wè, ayogo agamb' imo. Yenlo aweliè waó ayinginlia waó. Bu nya anlongwi agènda nla waó,
 25 nl' awèwo gòr' awarèrè gó Jopa w' agèndi nla yè.
 26 Bu nya w' ayinginli gó Sezaria. Nli Kornelius, ayè datiza pe mongi yè nl' indégò sè, avenginlagi
 27 waó. Gw' ayinginli Pitèr, Kornelius alatanla nla yè, avòswa
 28 gw' agóló mè, azavinlè. Ndó Pitèr anlongunliè awulia 'nlè, Gu-
 29 manla; miè kè mi' óma. Gw' agambagiè nla yè, ayinginli, alu-
 30 unlò anlag' awenge dataula pa. Nl' awulinliè waó, inlè, Anlwè-
 mè anlw' avórò inlè ivanga nyi deg' ófiwo Ju gó kanganla nl' óma w' inlongo inyènlè ge jing-
 inla góre yè; ndó Anyambiè are teva pa miè inlè mi ga rig' aweli' óm' edu eza z' isyolo fo, ge eza z'
 29 isyèkè: yenlo aŵienli miè ntyongwè fo gw' awelio miè. Mi bambia sambó ntinla y' arómíi 'nlwè
 30 gó fwelia miè. Awuli Kornelius, inlè, Ntyugu nlal piaganla pa mi avegagi nkambinlaga gó nag'

wam' v' igwèr' ènlogómí; nla vónla, ónlómie agumanli g' ózyó
 31 wam' nl' iwor' iyombwi, awulia, 'nlè, Kornelius, ikambinli' iso s' ajoganlò, nl' idaŵi' so s' ajóngi-
 32 nlió g' ózyó w' Anyambiè. Rómíia sambó gó Jopa awelia góre 'wè Simon ó fwelió kè 'nlè Pitèr;
 e dwanla gó nagó yi Simon yi pange banda g' ózamba wi ntyu-
 33 ŵa. Yenlo arómíi miè góre 'wè pele; ó re denda pa mbiambiè kè gó bia. Sambó azwèdu azw' are
 34 vèno g' ózyó w' Anyambiè, gó jogo isaón yódu yi re 'wè sómbjò pa nle Rerè.
 35 Nl' anlungunli Pitèr ógwani' iwè awulia, 'nlè, Rèti mi jenla 'nlè Anyambiè azye nl' óma wantu-
 36 ntú: Ndó gw' inlongo edu ayè ó tíè, ayanj' ógóre, e be bongó nle yè. Arómí' igamba góre awa
 37 wi Israèl, nkambinlage ntyangó mbia y' aŵienjè vo Jisu Kraís, ó re Rerè ya waódu: anlwè mè
 38 anlw' avórò igamba mè, ny' agambinlió gó Judia yódu, mpakililaga avila gó Galile, ibaptaiza s'
 39 agambinlió nle Jan piaganla pa, nt' avinj' Anyambiè avinje Jisu yi Nazarèth, avè Inlinli' Ivia nli
 40 ngulu: ó gèndi nkóŵ' iedu njanjage mbia, nli njingaga waódu w' arugizò nle Satan; konde
 41 Anyambiè avegagi nla yè. Azwè kè iyenli y' isaón yódu y' alendió ndè gó ntye y' Iju, nla gó Jeru-
 42 salèm; ayè ayónlió nle waó kè nli banliè gw' erere. Ndó Anyambiè aróngunliè ntyugu yintya-
 41 rò, aruminliè, aranga gòr' anlaga waódu, ndó gòr' iyenli y' alud' y' apinjíó nl' Anyambiè, inlè góre
 42 'zwè, y' anyenli nli jonga nla yè ayè tóngwa pa avila gw' ijuwa.
 42 Nl' azómbiè 'zwè gó kambinli' anlaga, arakilia 'nlè winlo nle yè yi re dóŵiò pa nl' Anyambiè gó

- dwanl' òyèkèlì w' anlaga wi re
 43 bo nla wi re juwa pa. Nl' ivogisi
 yòdu yi takilia g' òfiwanj' iwè
 inlè òm' edu ò bekelìè e be dèng'
 inyeza s' ibe v' in' inyè.
- 44 Gw' agambagi Pitèr agamba mi-
 nlo, Inlinl' I'via ny' avòswi gòre
 45 waòdu w' ayogiò igamba. Nla
 waò w' avegagi kèrò pa w' aluò
 w' abekeli, ntangò yòdu y' a'vie-
 nli nli Pitèr, w' amiami, konde
 Inlinl' I'via ny' ayiriò kè gòr'
 46 anlongo. Konde w' ayogiò waò
 wi kamba nl' inkambinli singa-
 47 nli, azuminli' Anyambiè. Nl' a-
 wuli Pitèr, inlè, Òm' edu ko deg'
 anlingò gò baptaiza winlo, wi re
 pò p' Inlinl' I'via ga nt' are 'zwè?
 48 Nl' azòmbiè 'nlè wi ga v'aptaizo
 gw' ina nyi Jisu Krai. Nl' ava-
 mbi waò yè gò dwaula nla waò
 intyugu sakwè.
- 11 Nl' ayogiò ròmì nl' awarerè
 w' avegagi gò Judia ayogo inlè
 anlongo kè m' abong' igamba ny'
 2 Anyambiè. Nla gw' avandi Pitèr
 gò Jerusalèm, waò w' avegagi kè-
 3 rò pa, w' azèmbiè, awulia, 'nlè,
 w' ayinginli gòr' anlaga wi re wi
 4 zye kèrò pa, anya nla waò. Ava-
 kili Pitèr, avèngunle ndaga nt'
 5 arwenli yò, awulia, 'nlè, Mì ave-
 gagi gò nkala yi Jopa nkambinla-
 ga: nla gw' avegagi miè g' òmo
 re gw' antyovinlo, ayenli miè
 ezoma nsuminlaga, egòlanli g'
 ònlamb' òmpòlò wi syònlìò gò
 ntye nli ntyai nlai: nl' a'vienli zò
 6 kwanga gòre miè. Nla gò zò, gw'
 avònlì miè agèlagèla, mi ayenl'
 inyama si ntye s' impondo inlai
 nl' inyama s' iga nli ya yi danda-
 7 lauda nl' inyonli s' igònlò. Ayo-
 giò miè inyòl kè nyi kamba nla
 miè, inlè, Gumanla, Pitèr; yòula,
 8 ko nya. Ndò mi awul', inlè, A-
 ranga yenlo, Rera: konde pa ji-
 nginla g' ògwanl' iwam' nli mori
- eza z' enyanyambiè g' eza z' isyè-
 9 kè. Avo kambi inyòl avila g'
 òròwa nyongo yimbanli, inlè,
 Eza zi r' Anyambiè panga pe
 nkèrè, awonga zò inlè eza z' e-
 10 nyanyambiè. Nl' alendiò yenlo
 nyongo ntyarò: nl' avo durò ya
 11 yòdu g' òròwa. Nla vònlà, agu-
 manli pele swaswo nli nagò y'
 avegagi 'zwè, anlag' ararò w' aluò
 w' atòmìò gòre miè avila gò Seza-
 12 ria. Nl' azòmbiò miè nl' Inlinla
 gò kènda nla waò mpaga fo. Agè-
 ndi kè nla miè awarerè winlo
 òròwa; nl' ayinginli 'zwè gò nagò
 13 y' òma mè. Nl' awulinliè 'zwè
 nt' aluò yè ajenli enjèl yi kuma-
 nla gò nag' wè, awulia, 'nlè, Rò-
 mìa gò Jopa, ko kòve Simon, ò
 14 fweliò kè, inlè, Pitèr; ayè be ka-
 mbinlo agamba, mi re 'wè ko su-
 nginlò, awè nli nag' wo yòdu.
- 15 Nla gw' avakili miè gò kamba,
 Inlinl' I'via ny' avòswi gòre waò,
 nt' avòswi nyò gòre 'zwè gw'
 16 ipakilia. Ayònginli miè igamba
 nya Rerè, nt' awuliè, 'nlè, Jan
 rètì avaptaizi nl' anlingò; ndò
 anlè be baptaizo nl' Inlinl' I'via.
- 17 Sambò ja Anyambiè are pa pa
 waò egolanli ga nt' avenliè 'zwè,
 gw' a'vekeli 'zwè Rerè Jisu Krai,
 miè mi ko jolie sir' Anyambiè?
 18 Gw' ayogiò waò isaòn yinlo w'
 alwanli do, azuminli' Anyambiè,
 awulia, 'nlè, Sambò Anyambiè
 are pa p' anlongo kè ikalwa s'
 òrèma gw' emènlo.
- 19 Waò w' avegagi pazanganla pa
 nli njuke y' anlongwi g' òfiwanja
 wi Stèfanos w' agèndi kwanga gò
 Fènisia, nli Siprus, nli Antlok,
 nkambinlag' igamba gòr' Iju da-
 20 diè. Ndò awèwo gòre waò, anlò-
 mē wi Siprus nli Sirèn, gw' a'vie-
 nli waò gò Antlok, w' agambinl'
 Igrek kè ntyangò mbia ya Rerè
 21 Jisu. Nl' avegagi ògo wa Rerè

- nla wað: nli ntangò mpòlò y' a-
 22 òkeli agalwa gòre Rerè. Nli
 ntyangò g' òfiwanj' iwað y' a'viè-
 nli gw' aròl mi fiandò y' avegagi
 gò Jerusalèm: nli' aròfmi wað Ba-
 23 rnabas agènda gò Antiok. Gw'
 a'vienliè ayenl' imèpinlò s' Anya-
 mbidè, ayenli mbia; nli' agwenliè
 waðdu nkolo inlè wi ga gòte Rerè
 ngwasyi nli' irèf' iyað yòdu:
 24 konde avegag' òmo 'mbia, ralie
 nli' Inlinl' I'via nli' ibekelia: nli'
 agundiò anlag' awenge gòre Rerè.
 25 Agèndi Barnabas gò Tarsos gò
 bute Sol: nla gw' alèngiè yè a'va-
 26 giè gò Antiok. Nli' arwenl' inlè,
 v' òmpuffa waro w' alatanlagi
 nli fiandò anlèn' anlag' awenge;
 nla gò Antiok inlèngi y' alòngi
 fweliò, inlè, Ikrisyon.
 27 Gw' intyugu mèsonlo a'vienl' i'vo-
 gisi avila gò Jerusalèm a'via gò
 28 Antiok. Nli' agumanli òfiori gò-
 re wað, in' inyè nle Agabus, areva
 v' Inlinla inlè, be dwanle njanla
 mpòlò gò ntye yòdu: nli' arwenl'
 igamba gw' intyugu si Klodius.
 29 Nli' agenj' inlèngi, òm' edu nt' a-
 vegagi ngulu yè, agenja gò tòm'
 inungunla gòr' awarerè w' alwa-
 30 nli gò Judia: w' alendi yenlo kè,
 aròfia sò gòr' anlero nli' ago mi
 Barnabas nli Sol.
 12 Gw' egòmbe mè Hèrod y' òga
 anyonyunl' ògo gò jenliz' awè-
 2 wo gò fiandò njuke. Nli' ayònlè
 Jems y' òfiwongwè wi Jan nli' ò-
 3 kwara. Nla gw' ayenliè inlè nda-
 ga y' arondi Iju, agè kòti Pitàr kè.
 Avegag' intyugu si nyò mpèmba
 4 yi re lèvèn fo. Gw' agòtiè yè,
 a'welè gò ntyògò, avè gw' inku-
 mba s' isòzyè nlai gò bandaminlè;
 a'veli kogunliè gòr' anlaga ntyagò
 5 y' ònloganlò piaganla pa. Yenlo
 Pitàr avenjavenjìtò gò nagò yi
 ntyògò: ndò fiandò y' agambinl'
 Anyambidè pòlò g' òfiwanj' iwè.
 6 Gw' avegagi Hèrod pièrè gò ko-
 gunliè, ògwèra mè Pitàr anlanli
 gò garegare y' isozyè mbanli, kò-
 rò pa nli' azungakanlò ambanli:
 nli' ivenjavenji y' avegagi g' ò-
 mpòmbala mb'aminlage nagò
 7 yi ntyògò. Nla vònla, enjèl ya
 Rerè y' agumanli pièrè nla ye, nli'
 òzange w' a'vambi gò mbòra y'
 avegagiè: nli' awòliè Pitàr g' òva-
 nja, ayèmè, awulia, 'nlè, Zunge
 nlongwa. Nli' avòsw' azungaka-
 8 nlò avila gw' ago mè. Nli' awu-
 linliò yè nli enjèl, inlè, Liri'
 òtumb' iwo, ko fel' intyòzyò so.
 Nli' alendiè yenlo. Avo bulinliè,
 inlè, Wore ngoi yo, ko sònga mè.
 9 Nli' agogwè, azòngè; ndò e mia
 du inlè ndaga y' alendiò nle enjèl
 yi re rèti, ndò avikili 'nlè e jenle
 10 nyilinlò. Gw' aviaganli wað ive-
 nginlò ilònga nla nyambanli, w'
 a'vienli gw' iguge ny' òfiwanga
 nyi kènda gò nkala; nli' anlungwi
 nyò gòre wað nyòmè: agogwi
 wað aviaganl' igal' ifmori; vovo
 alubwi enjèl pele avila gòre yè.
 11 Gw' avikili Pitàr, awuli, 'nlè, Vè-
 nlo mi avòrò rèti, inlè, Rerè are
 tòmia pe enjèl yè aròmba miè avi-
 la gw' ago mi Hèrod, nli' avila
 gw' isaòn yòdu yi penginlò nli'
 12 Iju. Ayè pikilia pe ndaga mbia-
 mbidè, a'vienli gò nagò yi Mari yi
 ngwè yi Jan, ò wellagò kè, inlè,
 Mark; mbòra y' avegagi anlag'
 awenge datanla pa nkambinlaga.
 13 Gw' alòkagi Pitàr iguge a'vienl'
 izyali gò pòganliò, in' inyè nle
 14 Ròda. Nla gw' amienliè inyòl
 nyi Pitàr, e nzungunl' iguge nli
 mbia, ndò ayinginli nli mangò,
 awulia, 'nlè, Pitàr e kumanla g'
 15 òmpòmbala. Nli' awulinli wað
 yè, inlè, Ò tanla. Ndò awuli bu-
 ku inlè, re yenlo du rèti. Nli'
 awuli wað, inlè. Nle enjèl yè.
 16 Ndò Pitàr avegagi ndòkaga: nla

- gw' anlungunli waò iguge, w' 8 zi re miè fwella pa waò. Gw'
 17 ayenlè, aſſama, Avèpiè waò nì' aluò waò w' apeng' esyònge aga-
 ògo gò dwanla do; nì' arakiliè mbinla arali' ago gòre waò, w'
 waò nt' akogunliò yè ple Rerè 4 aròſſi waò. Yenlo, waò tòſſò pa
 avila gò nagò yi ntyògò. Nì' awu- nì' Inlini' Iſia, w' agèndi gò Sè-
 liè, inlè, Miezanli Jems nì' awa- lusia; nì' avila vovo agèndi waò
 rerè isaòn yinlo. Nì' alubwè, 5 nì' ówatanga gò Siprus. Gw'
 18 agènda gò mbòra nyènliè. Gw' azyiſi waò gò Salamis, w' aga-
 ayenj' ówenja, arweni' edungu mbini' igamba ny' Anyambiè gò
 evòlò gòr' isoyzè g' óſſwanja wi nagò yi syono y' Iju: nli Jan kè
 19 Pitèr, nt' atwa gòre yè. Nla gw' avegagi nla waò. Gw' aluò waò
 awuti Hèrod awutè, ko yè alènge w' apiaganli gò nenge yòdu kwa-
 agotiz' ivenjavenji, azòmbia 'nlè nga gò Pafos, w' alèngi ntyènli,
 wi ga yònlò. Nì' azuminliè avila óvogisi w' inòka, óſſwo Ju, ó we-
 gò Judia agènda gò Sezaria, 7 liagò, inlè, Bar Jisu; nì' alwanliè
 alwanla gògò. nli Sèrjius Polus yi prokonsul,
 20 Nì' avegagi Hèrod benda pa pòlò ònlòſſie w' ikòtiza. Nì' aweliè
 nli mongi wi Tirus nli Sidon: nì' Barnabas nli Sol, awuta gò jogo
 aſſienli waò gòre yè nì' òrèſſi' 8 igamba ny' Anyambiè. Ndò Eli-
 òmò; nì' avangi waò Blastus y' mas yi ntyènli (konde in' inyè
 óvenjavenji wi nagò y' óga ndeg' nyi pivia yenlo) aſſugizi waò aſſe-
 waò, aſſambi' aſſènjè, konde ntye le kegunlie prokonsul avila gw'
 yaò y' alèngag' inya avila gò ntye 9 ibekelia. Ndò Sol, ó fweliò kè,
 21 y' óga. Nla gò ntyugu y' aretiò inlè, Pol, ó vegagi ralie nì' Inlini'
 ndè, Hèrod, bora p' iwora ny' 10 Iſia, avònlì gòre yè, awulia, 'nlè,
 óga, alwanli tu gw' eka, agamba Awe ó re nì' ítemiza sòdu nì' avò-
 nla waò. Nì' aròngi anlaga, inlè, nlò ambe ralie, óſſwanla wi Satan,
 Nyinlo inyòdi ny' Anyambiè, ara- nì' ólòſſalòſſi w' ógòre wòdu, ó be
 nga ny' óma. Nì' awòliò yè nle tige sapilla imponlo sarèti sa Re-
 22 enjèl ya Rerè pele, konde e p' 11 rè? Vònlà vènlo, ógo wa Rerè
 Anyambiè isuminlia: nì' anye- wi re gòre 'wè, ó be dwanli' ipoku,
 23 nliò yè nì' igu, azul' óſſwei. Ndò ko w' ayenle nkòmbè v' egòmbè.
 igamba ny' Anyambiè ny' avendi Nì' avòſſwi gòre yè pele ómbutò-
 mpendaga. wa nli mpiri; nì' agèndiè mbu-
 24 Nì' awinyi Sol nli Barnabas avi- 12 tag' óma gò kèndiè nì' ógo. Gw'
 la gò Jerusalèm, gw' aluò waò ayenli prokonsul ayenla nt' arwe-
 w' amènliz' evilò zaò, awonga nli, aſſekeli, mamag' inènja sa
 nla waò Jan yi fweliò kè 'nlè Rerè.
 25 Mark. 13 Avegagi gò ſiandò yi Antlok 13 Nì' alubwi Pol nli nkumb' iyè
 ivogisi nì' inlènji, inlè, Barna- alubwa nì' ówatanga avila gò Pa-
 bas, nli Simon y' aweliagò inlè fofos, avia gò Perga gò ntye yi Pa-
 Nijèr, nli Luſtus yi Sirèn, nli Ma- mfilia: nì' alubwi Jan avila gòre
 nahèn y' avòſſiziò nli Hèrod yi waò, awinya gò Jerusalèm.
 2 Tetrark, nli Sol. Gw' ayanjinla- 14 waò, w' aviaganli gò Perga aſſia
 gi waò Rerè, aveng' esyònge, Inli- gò Antlok yi Pisidia; nla gò
 nì' Iſia ny' awul', inlè, Vinjinla- 15 ntyugu yi Syono w' ayinginli gò
 nli miè Barnabas nli Sol gw' evilò nagò yi syono, alwanla tu. Nì'
 itangunla s' ivanga nì' ivogisi

- viaganlò, waò w' avegagi gw' ewònjò zi nagò yi syono w' aròfmi gòre waò, awulia, 'nlè, Awarerè, ja 'nlw' adwanla n' igamba ny' òrevunlò gòr' anлага, wullianli.
- 16 NI' agumanli Pol, avèpa n' ògo, awulia, 'nlè, Anlòfite wi Israël, n' anlwè yi ti' Anyambiè, vòga-
- 17 nliòni. Anyambiè y' aulaga winlo wi Israël avinj' irer' isazyò; n' avendiè anlagi wè gw' alwanlagi waò gò ntye yi Ejipt agènda, agogunlia waò avila vovo
- 18 kè n' ògo wi ngulu. NI' anyezagiè waò gw' itòve v' agòfmi m'
- 19 impuñ' anlai. NI' ayè jiliza p' anlongo òrogènlò gò ntye yi Kanaan, avenli mongi yè ntye yaò gò jiga yò, vo nkama s' impuñia nlai nl agòfmi atanli.
- 20 nli. Isaòñ yinlo viaganlò avenli waò iyèkèli kwanga gòre
- 21 Samyuèl y' òvogisi. NI' avila vovo w' avambi òga: n' avenli Anyambiè ava waò Sol y' òfiwa wi Kis, ònlòfite yi mbuñe yi Bènjamin, vo agòfmi m' impum'
- 22 anlai. Nla gw' aròmbiè yè, anlongunli gòre waò David gò dwanli' òg' iwaò; n' arakilè kè g' òfiwanj' iwè inlè, Mi are dènga pe David, y' òfiwa wi Jèsi, ònlòfite ò tondò n' òrèfmi' iwam', ò be de-
- 23 nde ntandinli yam' yòdu. Avila gòr' awanla w' òma winlo ga nt' ar' òmpanganlò wè, Anyambiè are nlongunlia p' Òzunge gòre
- 24 Israël, inlè, Jisu. Ayè viagagaro, Jan alònge kambinli' ibaptaiza s' ikalwa s' òrèfma gòr' anлага wi
- 25 Israël waòdu. Nla gw' alendagi Jan evilò zè, awul' inlè, Anlwè tanga miè mande? Mi aranga yè. Ndò vònla, be bi' òma gò nyuñ' iyam', ò re mi azye n' inyanga nyi purunli' intyòzò sè satanga.
- 26 Awarerè, awanla wi mbuñe yi Abraham nla waò gòre 'nlwè wi
- ti' Anyambiè, igamba ny' isunginlò sinlo nyi re tòfmi pa gòre
- 27 'zwè. Konde waò wi dwanla gò Jerusalem, n' ivanginli yaò, gòre 'nlè wi miè du, nlo agamba m' ivogisi yi tangunlò ntyugu edu, w' alwanlizì agamba mè nli pe
- 28 Jisu ògara. Nla vanganle wi dènge ntinla y' ijuwa gòre yè, w' avambi Pilat inlè e ga yònlò.
- 29 Gw' aluò waò w' amènliz' isaòñ yòdu y' arèndiò g' òfiwanj' iwè, w' azyònlè avila gw' erere, alimbiniè g' òrònginlò. Ndò Anyambiè aròngunliè avila gw' ijuwa.
- 30 NI' ayenliò yè intyugu sinyenge nle waò w' avandi nla yè avila gò Galile avia gò Jerusalem, waò nle
- 31 iyenli yè gòr' anлага. NI' azwè, azwè бага 'nlwè ntyangò mbia g' òfiwanja w' òmpanganlò w'
- 32 avanganliò gòr' irerè, inlè, Anyambiè are denda pa wò gòr' awanli' iyazyò, n' itòñunliè Jisu: ga nt' are tendò pa g' òwembò wimbanli, inlè, Awè n' òfiwanli' iam', nlenlo winlo ajanla miè
- 33 'wè. Nla ga nt' are yè tòngunliè pa avila gw' ijuwa, ko yè awinya gw' ibonla, yenlo re yè kamba pa, inlè, M' be po imèpinlò sarèti s' avanganliò gòre
- 34 David. Yenlo e bulia kè g' òwemb' òfiori, inlè, Ò be tìg' òm' iwo
- 35 wòrunla gò jenli' ibonla. Konde David, ayè denda pe mòndo y' Anyambiè gw' ivòm' inyèmè, anlanli' antyovinlo, alimbiniò gòr'
- 36 irer' isè, ayenli' ibonla. Ndò ayè ò ròngunliò n' Anyambiè, e jenli'
- 37 ibonla. Ga miò gòre 'nlwè sambò, awarerè, inlè, inyeza s' ibe si kambiniò gòre 'nlwè vo òma winlo: nla vo yè òm' edu ò bekelia e be tòmbò g' ògara y' isaòñ yòdu, yi pò 'nlwè ògara n' ivanga nyi
- 38 Mòèds. Sambò vandaminlanli, igamba ny' agambliò n' ivogisi,

nyi vende bia gôre 'nlwè, inlè,
 41 Vônlanli, anlw' ivèdisi, ko ma-
 manli, ayila ; konde gw' intyugu
 sanli m' be janj' Ijanja si re 'nlw'
 aʒekelle sò, vangani' òm' abuli-
 nlia 'nlwè.
 42 Gw' agogwi waò, w' agwenli
 nkolo, inlè agamba mè mi ga ga-
 43 mbinlò waò syono mori kè. Gw'
 avazanganli fiandò, awenge gòr'
 Iju ni' iproselit imbia w' azòngi
 Pol ni Barnabas: ni' agambi Pol
 ni Barnabas agamba nla waò,
 anuginlia waò gò dwanla gw' imè-
 pinlò s Anyambiè.
 44 Syono mori pìrè nli nkala yòdu
 y' alatanli gò jogo igamba ny'
 45 Anyambiè. Ndò gw' ayeni' Iju
 ayeni' anlag' awenge, w' ayòni
 nli fiandi' azir' isaòn y' agambìò
 46 nle Pol, avèdia. Ni' agambi Pol
 ni Barnabas agamba nla waò ni'
 iganda, awulia, 'nlè, Avegag'
 isyolo inlè igamba ny' Anyambiè
 nyi ga lóngè kaminlò gòre 'nlwè.
 Ndò gòre 'nlè anlwè bika nyò,
 ayèkèl' ikuw' iyanli, inlè anlw'
 azye ni' inyanga ny' emènlo za-
 konlako, vônlanli, azwè kegwa
 47 gòr' anlongo. Konde yenlo re
 Rerè sòmbia pa 'zwè, inlè, Mi are
 'wè dòvía p' òzange gòr' anlongo,
 ko 'wè dwanla gò bag' isunginla
 48 gw' intyal si ntye. Nla gw' ayog-
 giò anlongo igamba mè, w' ayenli
 mbia, azuminli' igamba ny'
 Anyambiè: nli ntangò y' alòvìò
 gw' emènlo zakonlako y' aʒekeli.
 49 Ni' igamba nya Rerè ny' ayaga-
 50 yagi gò ntye mè yòdu. Ndò Iju
 w' azyori antò w' òlubò ni' anlaga
 w' anyanga gò nkala, anlongunl'
 ikombiza gòrè Pol ni Barnabas,
 aròmba waò avila gò ntye yaò.
 51 Ni' avali waò ntyèngè y' agòlò
 maò gòre waò, agènda gò Ikòni-
 52 um. Ni' ayònl' inlèngi nli mbia
 ni' Inlinl' Iʒia.

14 Nla gò Ikònlum arwenl', inlè
 w' ayinginli gò nagò yi syono
 y' Iju, agamb' igamba ny' avangi
 awenge gòr' Iju ni' Igrek gò be-
 2 kelia. Ndò Iju s' avegag' ijogi-
 nlò fo s' azyori irèfia y' anlongo,
 3 avanga waò bik' awarerè. Ni'
 alingi waò vovo òling' òla nka-
 mbag' itia fo nli ngulu ya Rerè,
 òyoliz' igamba ny' imèpinlò sè,
 nli nungunla waò gò jauje lembe
 4 ni isaòn yi mamò. Ndò anlaga
 wi nkala w' ageranli: nkumba
 mori y' aliʒi ni' Iju, nli nkumba
 5 mori nli ròmí. Nla gw' ayiranl'
 anlongo ni' Iju ni' ivanginli yaò
 gò kombiza waò, avunga waò aòò,
 6 w' amienl' igamba, awanga gw'
 inkala si Likaònia, nli Listra, nli
 7 Derbe, nli ntye vingòvingò. Ni'
 agambinlagi waò ntyaugò mbia
 gògò.
 8 Nla gò Listra alèngiò tu ònlòmíe,
 ò vegagi ngulu fo gw' agòlò, ebò-
 ke avila gw' iwufu nyi ngi yè, ò
 9 re e kènda nli mori. Ni' ayogìò
 yè Pol e kamba: ni' avòni Pol
 gòre yè, ayenla 'nlè, are ni' ibe-
 10 kelia gò jingò, awulia ni' inyò'
 ivòlò, inlè, Gumanla gòre ni' agò-
 lò mo. Ni' agumanliè pele agè-
 11 nda. Gw' ayenli anlaga nt' ale-
 ndi Pol, w' aròmbinl' amòl maò,
 awulia nli nkambinli yi Likaò-
 12 nia, inlè, Inyambiè si re suminla
 pa gòre 'zwè nli' egolanli z' anla-
 ga. Ni' avèti waò Barnabas,
 inlè, Jupitèr; nli Pol, inlè, Me-
 rkyuri, kande ayè avegag' ewò-
 13 njò z' ikamba. Nli minisè yi Ju-
 pitèr y' avegagi nli nag' wè swa-
 swo nli nkala, aʒag' inyare ni' ikò-
 ròwa s' ijavi, aʒia g' òmpòmbala
 wi nkala, aro jire ntyagò ayè ni'
 14 anlaga. Ndò gw' ayogìò ròmí,
 Barnabas nli Pol, ayogo yenlo,
 w' ayòkunl' ingoi saò, agènda nli
 mangò gò garegare y' anlaga' arò-

15 nga, inlè, Anlwè dend' isaón yinlo sè? Azwè kè azw' anlaga nli mpanginli mèmò ga 'nlwè, aṽaga 'nlwè ntyangò mbia, inlè anlwè ga gegwe avila gw' isaón y' isyolo fo yinlo, awut' Anyambìè yabo, y' avangi òròwa nli mbenle, nli ya yòdu yi re gò yò: 16 ò re gw' ampòfña mi re piaganla pa arig' anlongo mòdu gò kènda 17 gw' imponlo saòmè. Ndò e pa tig' òku' wè òyenli fo, konde aledi mbia, av' iningò nli' impuffia y' iny' Ijenge, njónliag' irèfñ' 18 iyanli nli' inya nli' Igeva. Ndò vanganle nli' agamba minlo avegagi jola gòre waò gò simbi' anlaga gò jirinla waò ntyagò. 19 Ndò aṽienl' Iju avila gò AntioK nli' Ikonium, azyori anlaga, ko waò punge Pol add, alurè avila gò nkala, mpikiliaga 'nlè ajuwi. 20 Ndò gw' agumanl' inlèngi vingò-vingò gòre yè, Pol agumanli, ayinlinginla gò nkala: bu nya alubwi vovo, agènda nli Barnabas gò 21 Derbe. Gw' aluò waò w' akambinli ntyangò mbia gò nkala mè, avang' inlèng' imienge, w' awinyi gò Listra, nla gò Ikòni- 22 um, ula gò AntioK; nli' azindiagi waò irèfña y' inlèngi, anuginlia waò gò dwanla jolajola gw' ibekelia, awulia 'nlè, azwè ga yinginle gw' inlongo ny' Anyambìè 23 nli' injuke sinyenge. Gw' aluò waò w' adòṽi anlero gò fiandò edu, agambinla nli peng' esyònge, w' arigi waò gòre Rerè y' 24 aṽekeli waò. Nli' aviaganli waò 25 gò Pisidia, aṽia gò Pamfilia. Nli' azuminli waò gò Atalia, waò kam- 26 bbinla p' igamba gò Perga. Avila vovo w' agèndi nli' ówatanga gò AntioK, mbóra y' aṽambìè imèpinlò s' Anyambìè gòre waò gw' evilò zinlo z' aṽienlìzò waò. 27 Nla gw' aṽienli waò alatize fña-

[Mpongwe.]

11

ndò, w' arakili isaón yòdu y' aluò y' adendò nli' Anyambìè vo waò, nli' nt' anlungunliè iguge ny' ibekelia gòr' aulongo. Nli' alingi waò vovo nli' inlèngi v' egòmbe.

15 Aṽienl' awèwo avila gò Judia anlèng' inlèngi, inlè, Kaò anlw' akèrò ga nt' are ntyali yi Mòsès, 2 anlw' ayolie sunginlò. Gw' aṽangwanli Pol nli Barnabas aṽangwanla nla waò alòṽa nla waò mpaga mpòlò, awarerè w' avinj' Pol nli Barnabas nli' awènl' awèwo gò panda gò Jerusalèm gòre ròmfi nli' anlero g' òfiwanja wi 3 mpaga mè. Nli' agè jirò waò gò mponlo nli' fiandò, ko waò piaganla gò Finisia nli Samaria, ntakiliag' ikalwa s' anlongo: nli' aye- 4 nli' zì waò awarerè waòdu mbia 4 mpòlò. Gw' aṽienli waò gò Jerusalèm, w' awongió nle fiandò nli ròmfi nli' anlero, ko waò takilia isaón yòdu y' alendiò nli' 5 Anyambìè gòre waò. Ndò anlongwi awèwo wi nkumba y' Ifarisi w' aṽekeli 'nlè, r' isyolo gò kèr' anlongo, nla gò sòmbia waò gò penjavenj' ivanga nyi Mòsès. 6 Nli' alatanli ròmfi nli' anlero gò 7 kèlagèl' igamba mè. Gw' aluò waò w' akambi pòlò, agumanli Pitèr, awulinlia waò, inlè, Awarerè, anlw' avòrò, inlè, òling' òla piaganla pa Anyambìè avinji gòre 'nlwè inlè, nli' ògwanl' iwam' anlongo wi ga yogo igamba nyi 8 ntyangò mbia, aṽekelia. Nli' Anyambìè, yi mi' irèfña, arakili g' òfiwanj' iwaò, ava waò Inlinl' 9 Iṽia ga gòre 'zwè; e panga k' ibangwanla ntyo 'zwè nla waò, njombunliag' irèfñ' iyaò nli' ibekelia. 10 Vènlo sambò anlwè demb' Anyambìè sè, nli' fele mpanga gw' impele y' inlèngi, yi re irer' isa- 11 zyò nlo 'zwè jollie twanla. Ndò azwè bekelia 'nlè azwè be sungi-

161

- nlò nl' imèpinlò sa Rerè Jisu, egolanli ga waò.
- 12 Nl' alwanli anлага waòdu do, avòganliò Pol nli Barnabas wi takillie lemba nl' isaón yi mamò y' alendiò nl' Anyambiè gòr' anlongo vo waò. Waò via nli kamba, ayiviri Jems, inlè, Awarera, vò-ganliòunli miè: Simon are takillia pa nt' avakili Anyambiè gò bal'
- 15 anlongo, gò bong' avila gòre waò anлага gò twanli' in' iuyè. Nl' agamba m' ivogisi mi kwezanganla nl' igamba nyinlo; ga nt' are tèndò pa, inlè, isaón yinlo viaganlò m' be fwinya, avo nòge nagò yi David, yi re pòswa pa; mi be fo nòge nag' wè yi re jila pa, agumanlia yò: inlè anлага wi tiganla wi ga wute Rerè, nl' anlongo mòdu kè, mi fweliò nl' in' inyam',
- 18 buliè Jihòva, ó pang' isaón yinlo miò avila gw' ipakillia si ntye.
- 19 Sambò igamb' inyam' nyi re 'nlè, azw' azyokolia waò wi kalwa gòr' Anyambiè avila gòr' anlongo; ndò azwè ga rendinle waò, inlè, wi ga venjavenj' ikuw' iyaò avila gw' isyèkè s' ikanla, nl' avila g' òvelanlò, ko w' any' inyama si
- 21 jònlò mpiaragò, ge ntyinla. Konde avila gw' ampòm' alònga Mòsès are nla waò wi kambinlè gò nkai' iedu, yangò yè ntangunlagò gw' inagò si syono Syono edu.
- 22 Nl' ayeuliò mbia gòre ròmi nl' anlero, nli fiandò yòdu, gò pinj' anлага avila gò nkumb' iyaò, aròfia waò nli Pol nli Barnabas gò Antiok; nl' avinji waò Judas ó weliò 'nlè Barsabas nli Silas, anлага w' anyanga gòr' awarerè.
- 23 Nl' arèndi waò yenlo nla waò, inlè, Ròmi nl' awarerè anlero, gòre awarerè w' anlongo wi re gò Antiok nli Siria nli Sila-
- 24 lisia, ózavinlò gòre 'nlwè. Gòre 'nlè azw' are jogo pa inlè awèwo
- w' avili gòre 'zwè wi re syokolia p' irèmi' iyanli nl' agamba, nfevzag' anlinl' imanli; wi re wi pa
- 25 sòmbiò nle 'zwè; ajenliò mbia gòre 'zwè, azwè kwezanganla pa gw' igamba, gò pinj' anлага aròfia waò gòre 'nlwè nli Barnabas nli Pol, awarer' iyazyò wi tondò,
- 26 w' aro perize mènlo yaò g' òfiwanja w' ina nya Rer' iyazyò Jisu
- 27 Krai. Yenlo azw' are tòfia pe Judas nli Silas, wi be butinlia 'nlwè kè waòmè isaón mèmò nl'
- 28 ógwana. Konde ajenliò mbia gòr' Inlinl' Ivia, nla gòre 'zwè, inlè azw' arwanli' anlwè irwanlò ivòlò viaganlò nl' isaón yinlo yi
- 29 r' isyolo; inlè, anlwè ga nliminl' ikuw' iyanli ya yi jirò gw' ikanla, nli ntyinla, nl' inyama si jònlò nli piarò, nl' òvelanlò; ja 'nlw' apenjavenj' ikuw' iyanli avila gw' isaón yinlo, be dwanla mbiambiè gòre 'nlwè. Mbiambièni.
- 30 Yenlo gw' aròfiò waò, w' agèndi gò Antiok; nl' alatiiz waò
- 31 anлага, ava waò ezangò. Nla gw' arangunli waò zò, w' ayenli mbia g' òfiwanja w' òrevunlò.
- 32 Judas kè nli Silas waò k' ivogisi, w' arevunl' awarerè nl' agamb'
- 33 afienge, ayòliza waò. Waò dwanla pa gògò ólingò wakwè, w' aròfiò nl' awarerè nl' afiènjè gò kènda gòre waò w' aròfiò waò.
- 35 Ndò Pol nli Barnabas w' alwanlagi gò Antiok, nliènjaga nli nkambinlag' igamba nya Rerè, waò
- 36 nl' awènl' awenge. Intyugu sinyèwo piaganla pa, Pol awulinli Barnabas, inlè, Vèlo azwè ga winye, ko 'zwè bal' awarerè gò nkai' iedu y' agambinli 'zwè igamba nya Rerè, ayenla nte denda
- 37 waò. Nl' aveli Barnabas gò bongana nla waò Jon kè, ó weliagò,
- 38 inlè, Mark. Ndò Pol e jenla kwèkwè gò bongana nla waò ayè ó wi-

- nyi avila gôre waô gô Pamfilia, ko
 39 yè agènda nla waô gw' evilô. Nl'
 arwenli mpaga mpôlô gôre waô,
 ko waô bangwanla; nl' awongi
 Barnabas awonge Mark gô kènda
 nla yè, alubwa nl' ôwatanga agè-
 40 nda gô Siprus; ndô Pol awongi
 Silas agèndaga; nl' awarerè w'
 avenliè gw' imèpinlô sa Rerè.
 41 Nl' aviaganliè gô Siria nli Silisia
 njolizag' ifandô.
- 16** Aÿienliè kè gô Derbe nla gô
 Lистра: nl' avegagi vovo ônlè-
 ngi, in' inyè nle Timothe, ônlôfîe
 ô vegagi ngi yè ôfwo Ju ô ðekeli;
 2 ndô rer' iyè ôfwo Grek. Timo-
 the yinlo avegagi nl' eluffi eÿia
 gôr' awarerè gô Lистра nla gô Ikô-
 3 nium. Nl' aveli Pol avelè gô kè-
 nda nla yè; nl' awongiè yè agèrè
 g' ôfwanja w' Iju s' avegagi gw'
 inkôÿa mèsônlo; konde waôdu w'
 amienl' inlè rer' iyè ôfwo Grek.
 4 Gw' aviaganlagi waô gw' inkala,
 w' avenli anlaga agamba m' azô-
 mbiô nli rômi nl' anlero gô Jeru-
 salen, inlè wi ga venjavenje mô.
 5 Yenlo ayol' ifandô gw' ibekelia,
 awunl' anlaga ntyugu edu.
 6 Inlinl' Iÿia dega pa waô gô ka-
 mb' igamba gô Asia, w' aviaganli
 7 gô ntye yi Frijla nli Galatia. Nla
 gw' aÿienli waô pièrè nli Misia,
 w' aveli kèndi gô Bithinia; ndô
 Inlinla nyi Jisu nyi jivira waô;
 8 nl' aviaganli waô Misia, aÿia gô
 9 Trôas. Nl' ayilinlô Pol nyilinlô ô-
 gwèra, inlè, Agumanl' ônlôfîe wi
 Masedônia, nkwenlagè nkolo, i-
 nlè, Lalia gunlu gô Masedônia,
 10 ko nlungunla 'zwè. Ayè jenla pe
 nyilinlô mè, agènlizi 'zwè pele
 gô kènda gô Masedônia, nkôtiza-
 ga 'nlè Anyambiè aluô afeyi 'zwè
 gô kambinle ntyangô mbia gôre
 waô.
 11 Yenlo alul' 'zwè avila gô Trôas,
 agènda gôre gô Samôthras, nli bu

- nya agèndi 'zwè gô Neapolis.
 12 Avila vovo azw' aÿienli gô Fili-
 pai, nkala mpôlô yi mbei mè yi
 Masedônia: nl' alwanli 'zwè gô
 13 nkala mè intyugu sakwè. Gô
 ntyugu yi Syono azw' agogwi avi-
 la gô nkala agènda g' ôzamba w'
 ôlovi, konde azw' avikili 'nlè gô-
 gô re mbôra y' ikambinla; nl'
 alwanli 'zwè tu, agambinl' antô
 14 w' alatanli vovo. Nl' ôfwanl'
 ôffiori in' inyè nle Lidia, ogôlisi
 w' inlamba yatenlatenla avila gô
 nkala yi Thiatira, ô zavinlag'
 Anyambiè, ayogiô 'zwè kamba:
 nl' anlungunli Rerè anlungunl'
 ôrèfî' iwè, ko yè joginlô isaôn y'
 15 agambiô nle Pol. Nla gw' aÿa-
 ptaizio yè, ayè nli nag' wè, agwe-
 nli 'zwè nkolo, inlè, Ja 'nlw' ata-
 nga miè nl' inyanga nyi bekekiô
 gôre Rerè, yinginanli gô nag' wa-
 m', ko dwanlanli vovo. Nl' awe-
 liè 'zwè pôlô.
 16 Gw' agèndagi 'zwè gô mbôra y'
 ikambinla, arwenl' inlè alatanli
 nla 'zwè izyali ny' avegagi nl'
 inlinla nyi poga, ny' alènginli
 mongi w' anlivè syika nyenge nl'
 17 ipog' isè. Nl' azongiè Pol nla
 'zwè, arônga, inlè, Anlôfîe winlo
 nl' inyôngô s' Anyambiè y' igô-
 nlô mè, wi takilla 'nlwè mponlo
 18 y' isunginlô. Yenlo alendagiè
 intyugu sinyenge. Ndô gw' alu-
 diô Pol, agegwi, awulinl' inlinla,
 inlè, Mi sômbio gw' ina nyi Jisu
 Kraiss, inlè, gogwa avila gôre yè.
 Nl' agogwi nyô igwèra mè.
 19 Ndô gw' ayeni' irer' isè, inlè,
 iguffu nyaô nyi niva vo yè y'
 amanli, w' agôti Pol nli Silas, alu-
 ra waô gw' igôlinlô gw' azyô m'
 20 anlero. Waô бага pa waô gôr'
 ivanginli yi nkala, w' awul', inlè,
 Anlôfîe winlo, awa Ju, wi syoko-
 21 lie nkal' iyazyô pôlô, anlènj' intya-
 li si re si zye kwèkwè gôre mongi

Rôma gò bonga, ge gò penjave-
 22 nja. Agumanl' anlaga gôre wað :
 nì' aròmb' ivanginli aròmb' ingol
 sað, azòmbia 'ulè wi ga zyiwò nì'
 23 impava. Wað syiwa pa-wað nì'
 imbipa sinyenge' w' aweli wað gò
 ntyògò, azòmbi' òvenjavenji gò
 24 bandaminla, wað mbiambiè. Ayè,
 sòmbiò pa yenlo, aweli wað gò na-
 gò yì ntyògò gò nontye yagare,
 agominl' agòlò mað gw' intyògò.
 25 Ndò ògwèra 'nlengenlege Pol nli
 Silas w' agambinlagi, ayemb' isu-
 minlia gòr' Anyambiè, nì' imbwe-
 26 d' ifmori s' avòganlio wað; nla v'
 igamba ny' agwanla arwenl' isyu-
 glazyugia si ntye sipòlò, nli nti-
 nla yì nagò yì ntyògò y' azyugió:
 nì' anlungwi aguge môdu pele;
 nì' iutyògò s' òm' edu s' azyodwi.
 27 Gw' anlongwi òvenjavenji avila
 gw' antyovinlo, ayenl' aguge mi
 nagò yì ntyògò zange, alur' òkwa-
 28 r' iwè, aro jònl' òku' wè, mpikili-
 aga 'nlè imbwedi sa peri. Ndò
 Pol azòki nli ngulu, inlè, Alend'
 òku' wò mpongo, konde azwèdu
 29 azw' are vènlo. Nì' aweliè òjò,
 ayinginla nègandga nsyugage
 nyenga, avòswa gò ntye g' òzyò
 30 wi Pol nli Silas; nì' agogunliè
 wað, awulia, 'nlè, Mi ga lend'
 31 ande gò sunginlò? Awuli wað,
 inlè, Vekeliè Rerè Jisu, gambènè
 w' asunginlò, awè nli nag' wò.
 32 Nì' agambinli wað igamba nya
 Rerè gòre yè, nla gòre waðdu w'
 33 avegagi gò nag' wè. Nì' awongìè
 wað igwèra mèmò ny' ògwèra,
 ayòvunl' imbip' isað; nì' aṽaptai-
 zió yè pele, ayè nli mongi yè wað-
 34 du. Nì' aṽagiè wað gò nag' wè,
 azambinla wað tavuru, njenlage
 mbia mpòlò, ayè nli nag' wè, ko-
 nde abekeli Anyambiè.
 35 Gw' ayenj' òwenja, ivanginli yì
 nkala w' aròfmi anlaga gò bulia,
 36 'nlè, Rig' anlaga mè diènga. Nì'

awuli òvenjavenji wi nagò yì
 ntyògò awulinli Pol, inlè, Iva-
 nginli yì re tòfma pa gò tiga 'nlwè
 diènga: gogwanli sambò, agènda
 37 nì' aṽènjè. Ndò Pol awulinli
 wað inlè, Wì're syiwa pa 'zwè gw'
 azyò m' anlaga, ògara fo, azwè
 mougi wi Rôma, awela 'zwè gò
 ntyògò; ndò vènlo wi bele kogu-
 nlia 'zwè ntyoria? zyele du; wi
 ga ṽie wað mè agogunlia 'zwè.
 38 Wað w' aròfmiò w' awulinl' iva-
 nginli agamba minlo: nì' arienli
 wað gw' ayogiò wað, inlè, wað
 39 mongi Rôma. Nì' aṽienli wað
 agwenla wað nkolo; nla gw' aluò
 wað w' akogunli wað, w' aṽambi
 wað gò dubwa avila gò nkala.
 40 Nì' agogwi wað gò ntyògò, ayi-
 nginli gò nagò yì Lidia: nla gw'
 ayenli wað awarerè, w' azindì
 wað, agèndaga.

17 Wað piaganla pa gò Amfipolis
 nli Apolonia, w' aṽienli gò Thè-
 salonika; vovo avegagi nagò yì
 2 syono y' Iju. Nì' ayinginli Pol
 gòre wað, 'nt' avegagi utyali yè,
 alòṽage mpaga nla wað avila gw'
 3 irèndo, Syono ntyarò, mbèngunla-
 ga nli ndwanlizaga, inlè, avegag'
 isyolo gòre Krai gò juwa, nla gò
 tòngwa avila gw' ijuwa; nla, inlè,
 Jisu yinlo yì kaminlò mè 'nlwè,
 4 ayè nle Krai. Nì' ayiviri awèwo
 gòre wað, alíṽa nli Pol nli Silas;
 nla gòr' Igrek s' alub' Anyambiè
 awenge w' ayiṽiri, nla gòr' antò
 5 w' inyanga, awenge kwè. Ndò
 Iju w' ayònlì nli fiandi, awong'
 anlaga w' isyolo fo wi nkala, ala-
 tize nkumba, ko wað kwez' edu-
 ngu gò nkala yòdu; nì' ayiranli
 wað gò nagò yì Jason gò bele jò-
 nla yo, agogunlia wað gòr' anlaga.
 6 Gw' aluò wi dènga wað, w' aluri
 Jason nì' awarerè awèwo gw'
 azyò m' ivanginli yì nkala, awu-
 lia, 'nlè, Mongi sinlo, wi re bònla

- pe ntye bundu, wi re bia pa gunlu
 7 kè; nl' ayinginliò waò nle Jason :
 winlo waòdu wi pav' ampanga mi
 Sezar kè, awulia, 'nlè, r' òg' òfiwè-
 8 nlè, inlè, Jisu. Arienl' anlaga nl'
 ivanginli yi nkala, gw' ayogiò
 9 waò agamba mè. Nl' awongi waò
 punlu gòre Jason nl' afitori, ariga
 10 waò diènga. Nl' aròfmi awarerè
 aròfme Pol nli Silas pele ògwèra
 gò Berea : nla gw' a'vieni waò
 gògò w' ayinginli gò nagò yi syo-
 11 no y' Iju. Ndò winlo w' avegagi
 anlagaulagie viaganlò nli mongi
 Thèsalonika, konde w' awong'
 igamba nl' itonda, agèlagel' irè-
 ndo ntyugu edu gò mia, vendetwa
 12 isaòn mèyo yi re yenlo. Yenlo
 awenge gòre waò w' a'vèkeli ; nla
 gòr' antò w' òlubò w' Igrek, nl'
 13 anlòmfe kè awenge kwè. Ndò
 gw' amienl' Iju si Thèsalonika,
 inlè, igamba ny' Anyambiè nyi
 kambinlò nle Pol gò Berea kè, w'
 a'vieni gògò kè, ntumbakanlaga
 14 nli nsokoliag' anlaga. Nl' azunge
 tòfmi awarerè aròfme Pol gò kènda
 gò ntyu'va : ndò Silas nli Timothe
 15 w' ariganli vovo. Waò w' agè-
 ndi nli Pol w' arwanliè kwanga
 gò Athene : nla gw' avenliò waò
 ule Pol òzòmbiò gòre Silas nli
 Timothe, inlè, wi ga zunge bia
 gòre yè, w' agèndagi.
 16 Gw' avenginlagi Pol avenginla
 waò gò Athene, inlinl' inyè ny'
 azyokoliò, gw' ayenliè nkala rallie
 17 nl' ikanla. Yenlò alòvagi mpaga
 nl' Iju nl' anlaga w' alub' Anya-
 ambiè gò nagò yi syonlo, nli ntyu-
 gu edu gw' igòlinlò kè nl' anlaga
 18 w' alatanli nla yè vovo. Nl' anla-
 ga w' imia awèwo wi fweliò, inlè,
 Epikyurian nl' Istòik w' aguma-
 nli gò sirè. Nl' awèwo w' awul',
 inlè, Ògambagambi winlo e be
 bulla se? afitori, inlè, Are g' òmo
 dòv'i' inyambiè sinyonla : konde
 agambinli Jisu nl' itòngwa avila
 19 gw' ijuwa. Nl' awongi waò yè,
 a'vagè gò mbòra yi fweliò, inlè,
 Areopagos, awulia, 'nlè, Azwè ko
 mia nt' ar' inènj' ijionla sinlo si
 20 kambò ndo? Konde ò bag' isaòn
 imionla gw' aròl mazyò : yenlo
 bela 'zwègò kòtiza nte pivia isaòn
 21 yinlo. Mongi wi Athene waòdu
 nl' agènda w' alwanlagi vovo wi
 periz' egòmbe g' òsaòn òfiwènlè,
 kaò du gò bulla ntyo gò jogo aga-
 mb' afitonla. Nl' agumanli Pol
 22 gò garegare yi Areopagos, awulia,
 'nlè, Anlwè anlòmfe wi Athene,
 gw' isaòn yòdu mi jenla 'nlè
 23 anlwè savinla pòlò. Konde gw'
 aviaganli mè, avònlè ya yi savi-
 nliò 'nlwè, mi alèngi kè mbòra yi
 jirò intyagò y' avegagi nl' irèndo
 yinlo, inlè, Gòr' Anyambiè yi re
 yi pa miò. Sambò eza zi savinlò
 'nlwè imia fo zò mieza mè 'nlwè.
 24 Anyambiè y' avangi ntye nli ya
 yòdu yi re gò yò, ayè k' òvanginli
 w' òròwa nli ntye, e pa dwanla
 25 gw' inagò si nògò nl' ago ; ayè kè
 e janjinlò nl' ago m' anlaga,
 mpanli ga are nl' isyolo ny' ezo-
 ma, konde ayèmè e p' emènlo, nl'
 òfiwei wi feld 'zwè, nli ya yòdu.
 26 Are panga pa kè avila gòr' òfiori
 anlongo m' anlaga mòdu; gò dwa-
 nla g' òzyò wi ntye, agenja kè
 gòmbe yaò, nl' ikaò yi ntye yi be
 27 dwanlò waò ; inlè wi ga wut'
 Anyambiè, vendetwa waò ko
 bwatawata, alèngè, vanganlonlo
 azyele bò gòr' òm' edu gòre 'zwè :
 28 konde gòre yè dwanla 'zwè bo,
 aganganla, alwanla kè ; ga nt' ar'
 awèwo gòr' inyembi sauli bulla
 pa kè, inlè, Konde azwè kè azwè
 29 nl' awanl' iwè. Sambò gòre 'nlè
 azwè nl' awanla w' Anyambiè,
 azw' aronde pikilla 'nlè òkuku
 w' Anyambiè wi r' egolanli ga
 syika yatenlatenla, ge yapupu, ge

idò, pangò pa nì' ikènge nì' avò-
 30 nìò m' anlaga. Egòmbe mè z'
 avegagi anlaga imia fo, Anyambiè
 avòzyi zò; ndò vèno e sòmbi'
 anlaga inlè waòdu gò mbòr' iedu
 31 wi ga galwe: konde are teta pe
 ntyugu, yi be jèkèliè ntye nì'
 ògòre vo òma mè wi re yè dòvìa
 pa; are mieza p' anlaga yenlo kè
 nì' itòngunliè avila gw' ijuwa.
 32 Gw' ayogiò waò g' òfiwanja w'
 itòngunliò si mongi wi re juwa pa,
 awèwo w' azyèli; ndò aḡiori w'
 awul', inlè, Azwè be fo jogu g'
 òfiwanja w' igamba nyinlo egò-
 33 mb' ezènlè. Yenlo agogwi Pol
 34 avila gòre waò. Ndò anlag' awè-
 wo w' aliḡi nla yè, aḡekelia;
 gòrè waò avegagi Dionisius òma
 wi Areopagos, nì' òfiwantò in'
 inyè nle Damaris, nì' aḡiori kè.
 18 Isaòn yinlo viaganlò, alubwi
 Pol gò Athene, aḡia gò Kori-
 2 nth. Nì' alèngiè vovo òfiwo Ju,
 ò weliagò, inlè, Akwilas, ò yaulli
 gò Pontus, ndò aluò apili gò Itali,
 ayè nì' òfiwant' we' Prisila, ko-
 ndènè Klodius aluò asòmb' inlè
 Iju sòdu si ga lubwè avila gò
 Ròma: nì' aḡienli Pol gòre waò.
 3 Nla gò re 'nlè avegagi nla waò
 ògònlò mò, alwanli nla waò, aya-
 nja; konde eḡilò zaò z' avegagi gò
 4 pang' inagò sakuku. Nì' aga-
 mbagiè gò nagò yi syono Syono
 edu, aḡele pang' Iju nì' Igrek
 5 gò jivira. Ndò gw' aḡienli
 Silas nli Timothe avila gò
 Masedònia, Pol avenl' òku' wè
 gw' igamba, arakilia Iju inlè Jisu
 6 ayè nle Kraiss. Nla gw' ayolinli
 waò igamba, avèdiaga, Pol azyug'
 ingol sè, awulinlia waò, inlè,
 Ntyinl' iyanli ga lwanle go wònjò
 yanlimè; mi are pupu: avila vè-
 nlo m' be kènda gòr' anlongo.
 7 Nì' alubwè vovo, agè jinginla gò
 nagò y' ònlòḡie, in' inyè nle Titus

Justus, òmo zavinlag' Anyambiè,
 ò vegagi nli nag' wè pièrè nli na-
 8 gò yi syono. Krispus kè, ewònjò
 zi nagò yi syono, avekeli Rerè,
 ayè nli nag' wè; nì' awenge gòre
 mongi wi Korinth gw' ayogiò
 9 waò w' avekeli, aḡaptaizò. Nì'
 agambi Rerè ògwèra gò nyilinlò
 agamba nli Pol, inlè, Aria, ndò
 10 gamba, ko alwaula do: konde mi
 are nla 'wè, zyel' òmo be kumanla
 gòre 'wè gò jenlizo nkazya:
 konde mi are nì' anlag' awenge
 11 gò nkala yinlo. Nì' alwanliè
 vovo òḡipuma nì' agwèli òròwa,
 nḡenjag' igamba ny' Anyambiè
 12 gòre waò. Ndò gw' avegagi Galiò
 prokonsul y' Akais, Iju w' agu-
 manli nì' òrèḡi' òmò gò sire Pol,
 aḡagè gò mbòra y' jèkèlia, awulia,
 13 'ulè, Ònlòḡie winlo e bele pang'
 anlaga savinl' Anyambiè nli
 mponlo nì' zye swaswo nì' ivanga.
 14 Ndò gw' aro nungunli Pol ògwa-
 nì' iwè, Galiò awulinl' inlè, Arwe
 'nlè nyinlo igamba nyi nkega ge
 ny' ijanj' ibe, gavo mi ato pòga-
 nliò 'nlwè Iju, ga nt' are kwè-
 15 kwè: ndò j' adwanle mpaga g'
 òfiwanja w' agamba nì' ana nì'
 ivang' inyanli, mèyo ndag' iyanli,
 mi jivire dwanl' òyèkèli w' isaòn
 16 mèyonlo. Nì' azyugiè waò avila
 17 gw' eka z' jèkèlia. Nì' agòti
 waòdu agòte Sosthene, ewònjò zi
 nagò yi syono, awòlè swaswo nì'
 eka z' jèkèlia. Ndò Galiò e nak'
 isaòn mèyonlo.
 18 Avo dwanli Pol gò Korinth
 intyugu sinyenge; vovo ariginli
 awarerè òjanli, agwenla g' òwa-
 tanga gò kènda gò Siria; nli Pri-
 sila nì' Akwilas w' agwenl' nla
 yè. Nì' azènginliè ewònjò gò Se-
 nkrea: konde avegagi nì' òmpa-
 19 nganlò nì' Anyambiè. Nì' aḡie-
 nli waò gò Efesus, ko yè tiga waò
 vovo: ndò ayèmè ayinginli gò

nagò yi syonlo, agamba nì Iju.
 20 Nla gw' aṣambi waò yè gò dinga
 21 nla waò viaganlò, e jìvira; ndò
 ariginli waò òjanli, awulia, 'nlè,
 M' be fo fwinya gòre 'nlwè j'
 Anyambiè ajivira; nì alubwè nì
 22 òwatanga avila gò Efesus. Gw'
 azumìè gò Sezaria agèndi, azavi-
 nle fiandò, ko yè piaganla gò
 23 Antiok. Ayè dinga p' òlingò wa-
 kwè vovo, alubwi gò Antiok, avi-
 aganla gò ntye yi Galatia nli Fri-
 jia, njolizag' inlengi yòdu.
 24 Nì' aṣienli gò Efesus òfiwo Ju,
 in' inyè nle Apolos, ò yanliò gò
 Alèxandria, òma w' imia nla wi
 25 ngulu gw' irèndo. Ònlòmfe wi-
 nlo aluò anenjiò gò mponlo ya
 Rerè; nì' avegagiè nli mpiu g'
 òrèfina, agambinla anlènja mbia-
 mbiè g' òfiwanja wi Jisu, ndò
 26 amienli kaò lbaptaiza si Jan. Nì'
 avakiliè gò kamba 'nì' iganda gò
 nagò yi syono. Gw' ayogiò Prisi-
 sila nì' Akwilas ayogo yè, w'
 awongìè gòre waò, avèugunle
 mponlo y' Anyambiè gòre yè
 27 mbiambiè viaganlò. Nlagw' aṣe-
 liè gò piaganla agènda gò Akala,
 awarerè w' azindìè arèndinl' inlè-
 ngi gò bongè. Nla gw' aṣienliè,
 alèng' imèpinlò gò nungunla waò
 28 pòlò w' aluò w' abekeli: konde
 agev' Iju nli ngulu gw' azyò m'
 anlaga, ntevaga 'gw' irèndo, inlè,
 Jisu nle Kraiss.

19 Gw' alwaulagi Apolos gò Ko-
 rinth, Pol ayè piaganla pa gw'
 intye s' òlòmba aṣienli gò Efesus,
 2 alènga gògò inlengi. Nì' aṣa-
 mbiè waò, inlè, Anlw' avenliò
 Inlinl' Iṣia gw' aṣekeli 'nlwè?
 Awulinli waò yè, inlè, Vanganle
 gw' ijogo, azwè pa jogo inlè r'
 3 Inlinl' Iṣia. Nì' awuliè, 'nlè,
 Sambò anlw' aṣaptaizò nì' iba-
 ptalizò nde? Awuli waò, inlè, nì'
 4 lbaptaiza si Jan. Nì' awuli Pol,

inlè, Jan aṣaptaizi nì' lbaptaiza
 s' ikalwa' awulinli' anlaga inlè,
 wi ga ṣekeliè ò vegagi gò bia gò
 5 nyum' iyè, inlè Jisu. Gw' ayo-
 giò waò igamba mè, w' aṣaptaizò
 6 gw' ina nya Rerè Jisu. Nla gw'
 arali Pol arali' ago gòre waò, Inli-
 nì' Iṣia ny' aṣienli gòre waò, ko
 waò kamba nì' inkambinli singa-
 7 ni, avoga. W' avegagi vo igòmfi
 ny' anlaga nì' anlag' aṣanli.
 8 Nì' ayinginliè gò nagò yi syono,
 agambinlaga nì' iganda vo agwèli
 òròwa, mbèngunlag' isaòn y' inlo-
 ngo ny' Anyambiè, aṣele pang'
 9 anlaga jivira. Ndò gw' ayoli awè-
 wo, ko w' ayogiulò, nkambagembe
 g' òfiwanja yi mponlo yi Kraiss
 gw' azyò m' anlaga, Pol alubwi gò-
 re waò, alòṣi' inlèngi nkumba nli
 yaò, anlènjaga ntyugu edu gò na-
 10 gò y' anlènjagi Tiranus. Nì' ale-
 ndagiè yenlo impum' imbanli;
 ko waòdu w' alwanli gò Asia jo-
 go igamba uya Rerè, Iju nì' Igrek
 11 ta. Nì' ayanjagi Anyambiè aya-
 uje lemba vòlò nì' ago mi Pol:
 12 vèlèsè nì' inlamba y' arwanliò
 avila g' òku' wè agènda gòre waò
 w' ayogiò inkanli, nì' alubw'
 inkanli avila gòre waò, ko anlinl'
 13 ambe kogwa. Ndò bòla y' Iju
 yèwo, y' amèmi gò tòm' anlinl'
 ambe, w' awong' iuyanga nyi ta-
 ta gòre waò w' avegagi nì' anli-
 nì' ambe ina nya Rerè Jisu, awu-
 lia, 'nlè, Azwè sòmbia 'nlwè vo
 14 Jisu yi kambinlò nle Pol. Awa-
 nì' òrogènlò w' òfiwo Ju, in' inyè
 nle Sèva, yi minisè mpòlò, w'
 15 alèndagi yenlo. Nì' awinliz' inli-
 nì' iṣe awulinli waò, inlè, Jisu
 mi avòrò yè, nli Pol kè mi avòrò
 16 yè; ndò anlwè mande? Nì'
 ònlòmfe ò vegagi nì' inlinl' iṣe
 anwenli nla waò, ageva waò, ko
 waò kogwa gò nagò nfangaga, te-
 17 le nli bonjaula pa. Nì' amienliò

igamba nyinlo gôr' Iju nî' Igrek, waôdu w' alwanlagi gô Efesus; nî' agôtiô waôdu nî' itia, nî' ina
 18 nya Rerè Jisu ny' avendiô. Awenge gôre waô w' aluô w' abekeli w' avienli kè, mêmaga, nli nta-
 19 killag' ijanj' isaô. Nî' awenge gôre waô w' alendag' isaôn yi mamô nî' avônlo m' inôka w' avagi yangô yaô gô mbôra mô, avezya yô gw' azyô ma waôdu: nî' arangi waô njônli ya yô, alè-nga yô agôfî m' intosèn s' imbei
 20 si syika atanli. Yenlo avendi igamba nya Rerè pôlo, ageve nkevaga.
 21 Isaôn yinlo maula pa, Pol age-nji g' ôrêm' iwè gô kènda gô Jerusalem, mpiaganlaga gô Masedônia nî' Akaia. Awuli kè, 'nè, Miè pila pa gôgô, mi ga yenle
 22 Rôma kè. Nî' arôfîè gô Masedônia avânli gôre waô w' anlungunlagiè, Timothe nli Erastus, ndô ayèmè ariganli gô Asia v' egômbe.
 23 Egômbe mè arwenl' edungu evô-lô g' ôfiwanja wi mponlo ya Rerè.
 24 Konde ônlôfîe ôfîori, in' inyè nle Demetrius, ôvangisi wi ya yi syika, avangagi golanli yi syika yi nagô y' azavinlagô Diana, alènginle mongi w' ayanji nla yè ôb' ômpôlo. Nî' alatiziè waô nî' aâmori w' ayanjag' evilô mêmô awulia, 'nè, Anlôfîe, anlw' avô-rô inlè azwè dèng' anliv' imazyô
 26 nî' evilô zinlo. Anlwè jenla ayogo kè, 'nè, aranga gô Efesus dadiè, ndô gô mbei mpôlo yi Asia, Pol yinlo are panga p' awenge jivira agegunlia waô, nli bulia, 'nè, inyambiè si pangô nî' ago
 27 aranga siunyambiè. Arang' evilô zazyô zi bele tw' eza zi pèdiô; ndô nagô kè yi savinlô anyambiè mpôlo nyantô Diana yi bele tw' ôsaôn wanyawènyawè, ko yè tô-

mbô avila gw' ivend' inyè, ayè ô savinlô nli Asia yôdu nli ntye
 28 yôdu. Gw' ayogîô waô yenlo, w' ayônli nli' egunlu, arônga, awulia, 'nè, Ômpôlo nle Diana
 29 yi Efesus! Nî' azyokoliô nkala yôdu: nî' agôti waô Gaius nli Aristarkus, anlôfîe wi Masedônia, iganganlô yi Pol, ayiranla nî' ôrêm' ômô gô nagô mpôlo yi
 30 fweliô 'nè theatre. Gw' avèli Pol gô jinginla gôgô gôr' anlaga,
 31 inlengi wi jivira. Nî' anlaga w' inyanga kè awèwo wi Asia, w' avegagi nla yè ndegô, w' arôfîi gôre yè, agwenlè nkolo inlè, e ga rig' ayinginla gô Theatre. Nî' arôngi awèwo igamb' iâmori, nî' awèwo igamb' inyènlè: nli fiandô y' avegagi nyongole ntevô: mbei mpôlo wi miè ntinla y' avegagi waô datanla pa. Nî' agogunli waô Alèxander avila gô nkumba, Iju nsikagè, gô dôvîè gw' azyô m' anlaga. Nî' avèpi Alèxander nî' ôgo, avèle kanl' ôku'
 34 wè gôr' anlaga. Ndô gw' ayenli waô inlè ayè ôfiwo-Ju, waôdu w' arôngagi vo agwèra mi nkola ambanli, inlè, Ômpôlo nle Diana
 35 yi Efesus. Gw' avonliz' ôrèndisi wi nkala avonliz' anlaga, awuli, 'nè, Anlw' anlôfîe wi Efesus, mande ô re e pa mia 'nè nkala yi Efesus yi penjavenje nagô yi savinlô Diana mpôlo, nî' egolanli zè z' avôswi gô ntye avila g' ôrô-wa? Sambô gô re 'nè isaôn yinlo y' ayolie dandô, anlwè ga lwanle do, ko 'nlw' alende mpongo nî' entanta. Konde anlw' are бага p' anlôfîe winlo gunlu, wi re wi kwèr' inagô s' isavinla, nlo tow' anyambiè nyantô zazyô.
 38 Sambô ja Demetrius, nî' iyanjisi yi re nla yè, wi re nli ndaga nî' ôma, intyugu s' izozo si re, nli mongi tenliz' izozo wi re: wi ga

- 39 zozizè. Ndò ja 'nlw' aput' isaòñ ifiòri, igamba nyi be tenlizò g' òlatanlò wi re ga nt' ar' ivanga.
- 40 Konde rèti azwè ko sozizò g' òfiwanja w' edungu zinlo za nlènlo, konde zi zye nli ntinla: nla ja 'zw' abambiò, azw' ayolie teve
- 41 ntinla y' òlatanlò wiulo. Ayè kamba pa yenlo, azòmbi waò gò pazangaula.
- 20 Gw' avouli edungu, Pol, ayè feya p' inlèngi, arevunla waò, ariginli waò òjanli, alubwa gò kènda gò Masedònia. Nlagw' aluò yè apiaganli gw' intye mè, arevunla waò pòlò, a\vièni gò ntye y'
- 3 Igrek. Nl' alwanliè vovo agwèli ararò. Ndò gw' arwenliè pièrè gò kwenla g' òwatanga gò kènda gò Siria, awèwo gòr' Iju w' awòndi mòndo gò kòtè; yenlo age-njiè gò fwinya nli Masedònia.
- 4 Nl' agèndi nla yè agènda gò Asia Sopater yi Berea, òfiwa wi Pirus; nla gòre mongi wi Thesalonika, Aristarkus nli Sekundus; nli Gaius nli Timothe yi Derbe; nli Tikikus nli Trofimus yi Asia.
- 5 Ndò winlo w' aluò w' akèndi gò bòsyò, avenginla 'zwè gò Tròas.
- 6 Intyugu si mpèmba yi re lèvèn fo viaganlò, aluli 'zwè gò Filipai, a\via gòre waò gò Tròas, ntyugu ntyanli gò mponlo. Vovo alwanli 'zwè ntyugu òrogènlò.
- 7 Gò ntyugu nònga yi syonlo, gw' avegagi 'zwè datanla pa gò mougule mpèmba, Pol agambinli waò keka pa gò kènda bu' nya; nl' agambiè kwang' ògwèra nlen-genlenge. Nl' avegag' ijò imi-enge gò fianja, y' avegagi 'zwè
- 9 datanla pa. Nl' alwanli tu gw' isangala iwanjo in' inyè nle Yutikus; nla gw' alingagi Pol nl' ikambinla, agòtiò nl' antyovinlo, avòswa gò ntye avila gò ndèkè
- 10 yintyarò, aròmbinlò ebende. Nl' azuminli Pol, avòswa gòre yè, avizinlè nl' agò, awulia, 'nlè, Azyugazyugònnli, konde efiènlo
- 11 zè zi pare gòre yè. Nl' avo pandiè, amogunle mpèmba, anya, agambinla waò òling' òla, kwang' ayenjinla, yenlo alubwè.
- 12 Nl' a\yagi waò iwanjo bo, azindió
- 13 pòlò. Ndò azw' agèndi gò bòsyò g' òwatanga, alula gò kènda gò Asos, nl' erambi gò bongè Pol vovo: konde aluò akenji yenlo, mbelaga gò kènda gògò nli ntye.
- 14 Gw' alatanliè nla 'zwè gò Asos, azw' awongè g' òwatanga, a\via
- 15 gò Mitilene. Aluli 'zwè avila vovo, nli bu nya a\vièni 'zwè swawo nli Kios; bu nya azimbi 'zwè gò Samos; nl' avila vovo kè bu nya a\vièni 'zwè gò Miletus.
- 16 Pol aluò akenji gò piaganle Efesus, ko yè averiz' egòmbè gò Asia; konde anlègizagi gò duò gò Jerusalem gò ntyugu yi Pèntekòt, ja ajolia.
- 17 Nl' aròfiè avila gò Miletus agènda gò Efesus gò fey' anlero wi fiandò gòre yè. Gw' a\vièni waò gòre yè, awulinlia waò, inlè, Avila gò ntyugu nònga y' ayari mè gò Asia, anlwèmè anl' avòrò nt' alwanlagi mè nla 'nlwè egòmbè
- 19 zòdu, njanjinlage Rerè nl' òkèndekende w' òrèfià wòdu, nl' antyonli, nl' injuke s' a\vièni gòre mè avila gw' imòndo s' Iju: nli nt' avegagi mè mi nìmba gò takilia 'nlwè agamba mòdu m' avegagi 'nlwè nl' isyolo, nlenjaga 'nlwè gw' azyò m' anlaga, nl' avi-
- 21 la gò nagò agènda gò nagò, nkambinlag' Iju nl' Igrek ikalwa gòr' Anyambiè, nl' ibekelia gòre
- 22 Rer' iyazyò Jisu Krai. Nla vèulo, vònlanli, mi kènda gò Jerusalem kòrò pa gw' inlinla, ko mi ami' isaòñ yi be twa gòre mè
- 23 gògò: dadie Inlini' I\via nyi taki-

- lia miè gò nkal' iedu, inlè, intyò-
gò n' azyingò mi penginla miè.
- 24 Ndò mi pa tang' emèndo zam'
ezoma, ge nli njòni gòre miè, da-
diè mi ga zuliz' òlembianlò wam',
n' e'vilò zam' zi minisè z' avenliò
miè nle Rerè Jisu, gò kambinle
ntyangò mbia y' imèpinlò s' A-
25 nyambiè. Nla vèno, mi avòrò,
inlè, anlwèdu, y' agèndinlò miè
nkambinlag' inlongo ny' Anya-
mbiè, anlwè be fo jeni' ózyò wam'
26 nyènlè. Yenlo mi takilia gòre
'nlwè nlèno winlo, inlè, mi are
pupu avila gò ntyinla y' anlaga
27 waòdu. Konde mi nìmba gò ka-
mbiula 'nlwè igambiè ny' Anya-
mbiè nyòdu. Sambò vandami-
nlanl' ikuw' iyanli, n' òlemba
wòdu, w' alòvìò 'nlwè n' Inlinl'
I'via ivenjavenji, gò, nyeze fiandò
ya Rerè, y' agòliò yè nli ntyinl'
28 iyèndè. Mi avòrò, inlè, miè kènda
pa, inyam' imbendi si be jinginla
gòre 'nlwè, si re si be tig' òlemba
30 tòla; gòre 'nlwèndè kè be nongw'
anlaga, nkambag' agamb' ambe
gò dur' inlèngi gò sònga waò.
- 31 Sambò vandamiulanli, ko jongi-
nlianl' inlè vo impuñ' irarò mi
tiga du gò tevunl' òm' edu n'
32 antyonli ògwèra n' òm'anda. Nla
vònla, mi tiga 'nlwè gòre Rerè,
nla gw' igamba ny' imèpinlò sè,
nyi re nli ngulu yi jolia 'nlwè,
ava 'nlwè ijiga gòre waòdu wi re
33 mèpa pa. Mi jòngunle syika ya-
pupu, ge yatenlatenla, ge ambora
34 m' òm' edu. Anlwèndè anlw' a-
vòrò inlè ago mam' minlo m'
ayanjinli miè, nla waò w' ave-
gagi nla miè isaòn y' avegagi
35 'zwè n' isyolo. Gw' isaòn yòdu
mi arevi 'nlwè egolanli, n' are
'nlwè gò janja, anlungunl' alè-
le, njònginliag' agamba ma Rerè
Jisu, n' awuliè, inlè, Gò pa yi re
n' ózavinlò viaganlò nla gò pò.
- 36 Ayè kamba pa yenlo alòv' ako-
37 tolo agambinla nla waòdu. N'
alenli waòdu pòlò, alèmbia g' ò-
38 mpele wi Pol, azombè, njenlag'
ekèv'a pòsyò g' òfiwanja ny' awu-
liò ndè, inlè, wi be fo jeni' ózyò
wè nyènlè. N' ayiri waò yè gò
mponlo agènda g' ówatanga.
- 21 Azwè tiga pa waò, aluli 'zwè
agènda gòre gò Kos, bu nya
avienli 'zwè gò Ròds, n' avila
2 vovo gò Patara. Nla gw' alèngi
'zwè ówatanga wi dalia agènda gò
Fenisia, azw' agwenli gò wò, alu-
3 la. Gw' ayenli 'zwè nenge yi
Siprus, azw' arigi yò gò nyantwè,
agènda gò Siria; n' azumi 'zwè
gò Tirus, konde ówatanga w' ave-
4 gagi gò syòni' igumba vovo. A-
zwè dènga p' inlèngi, alwanli
'zwè vovo ntyugu òrogènlò; n'
awuli waò awulinli Pol vo Inli-
nla, inlè, agènda du gò Jerusalem.
- 5 Azwè nanla p' intyugu mèsonlo
alubwi 'zwè, agèndaga; n' ayiri
waòdu n' antò n' awanla ayira
'zwè avila gò nkala. N' alòvì
'zwè akotolo g' ózyègè, agambi-
6 nla; n' arigiuli 'zwè waò òjanli
agwenla g' ówatanga, udò waò w'
awinyi gò nkala.
- 7 Ógèndo avila Tirus viaganlò, avì-
enli 'zwè gò Tolemais; n' aza-
ngunli 'zwè awarèrè vovo, alwa-
8 nla nla waò ntyugu mori. Bu nya
alubwi 'zwè vovo, avia gò Sezaria:
n' ayinginli 'zwè gò nagò yi Fil-
lip y' evanjèlist, òm'ori gòr' òro-
9 gènlò, alwanla nla yè. Ònlòmè
mè avegagi n' awawantò anlai,
10 azyali m' avogagi. Gw' alwanla-
gi 'zwè vovo intyugu sinyèwo,
avienl' òvogisi avila gò Judia, in'
11 inyè nle Agabus. Gw' avienliè
gòre 'zwè, awong' òtumba wi Pol,
agòr' agòliò mèndè n' ago, awulia,
'nlè, Inlinl' I'via nyi bulia, 'nlè,
Yenlo be kòr' Iju wi re gò Jeru-

- salèm agòr' òmo niv' òtumba winlo, avè gw' ago m' anlongo.
- 12 Gw' ayogiò 'zwè isaòn yinlo, azwè nla waò w' alwanlì gò mbòra mè, azw' agwenlè nkolo inlè e ga
- 13 rig' agènda gò Jerusalèm. Vovo awinlizi Pol, inlè, Ezande zi denla 'nilwè, ayenliz' òrèfì' iwam' nka-
zya? konde mi are keka pa aranga gò kòrò dadiè, ndò gò juwa kè gò Jerusalèm g' òfiwanja w'
- 14 ina nya Rerè Jisu. Nla gw' avegagiè e jàvir' inkolo sazyò, arigi 'zwè, awulia, 'nlè, Ntoundinlì ya Rerè yo ga lendò.
- 15 Intyugu mèsonlo viaganlò azw' agenji yom' iyazyò, agènda gò Jerusalèm. Agèndl nla 'zwè kè awèwo gòr' inlèngi yi Sezaria, aʼaga 'zwè gòr' òma in' inyè nle Mnason, ò vili gò Siprus, òfìori w' inlèngi ilònga, ò vegagi kè gò nanliza 'zwè.
- 17 Gw' aʼienli 'zwè gò Jerusalèm, awaretè w' awongi 'zwè nli mbia.
- 18 Bu nya agèndi Pol nì' azwè agènda gòre Jems; nì' anlero waòdu
- 19 w' avegagi vovo. Ayè bògizya pa waò, arakili isaòn yòdu, òfìori, òfìori, nt' alendi Anyambiè gòr'
- 20 anlongo v' ijanj' isè. Gw' ayogiò waò w' azuminlì' Anyambiè; nì' awulinlì waò yè, inlè, Òfiworera, ò jenia intosèn sinyenge gòr' Iju wi re bekelia pa, nla waòdu wi re
- 21 mplu gò penjavenj' ivanga: ndò w' abulinliò g' òfiwanj' iwo, inlè, ò nènj' Iju sòdu si re gòr' anlongo gò tige Mòsès, awulinlia waò inlè w' agèr' awanli yaò, ge penjavenj'
- 22 intyali s' Iju. Ezaude sambò? Rètì wi be jogo inlè w' abienli.
- 23 Sambò lend' igamba nyinlo nyl bulinlia 'zwè 'wè: Azw' are vè-
nlo nì' anlag' anlal wi re pangania p' òmpanganlò gòr' Anyambiè; wonga waò, ko jombunli' òku' wo nla waò, aròliza waò nli
- 25 ayiki yomè, ko waò sènginle wò-
njò yaò: yenlo anlaga waòdu wi be mia 'nlè isaòn yi re waò bulinliò pa g' òfiwanj' iwo yi zyele rètì; ndò inlè awèmè kè ò dwaula gòre, mpenjavenjag' ivanga. Ndò g' òfiwanja w' anlongo mi re bekelia pa, azw' arèndi ntenlizaga, 'nlè, wi ga venjavenj' ikuw' iyaò avila gw' isaòn yi jirò gw' ikanla, nli ntyinla, nì' inyama si jònlo mpiaragò, nì' òvèlanlò. Vovo awongi Pol anlaga mè, nli bu nya ayombunli' òku' wè nla waò, ayiginla gò nagò y' Anyambiè, arakil' ikekiza s' intyugu s' ijombunlia, gò be jirò intyagò g' òfiwanja w' òm' edu gòre waò.
- 27 Gw' arwenlì ntyugu òrogènlò pièrè gò sula, Iju s' avili gò Asia, gw' ayenli waò yè gò nagò y' Anyambiè, w' agwez' anlaga waòdu, agòtè, awulia, 'nlè, Anlòfìe w' Isra-
èl, nlungunlauli: winlo ònlòfìe ò nlenjag' anlaga waòdu mbòr' iedu nsirage mongi w' Iju, nì' ivanga, nli mbòra yinlo: avila vovo kè aʼag' Igrek gò nagò y' Anyambiè, azyokolie mbòra yinlo yòrunda.
- 29 Konde w' aluò w' ajenli nla yè gò nkala Trofimus y' òfiwo Efesus, avikilia 'nlè Pol aluò abagè gò nagò y' Anyambiè. Nì' azyokoliò nkala yòdu, ko anlaga jiranla ta: nì' agòtì waò Pol, alurè avila gò nagò y' Anyambiè: nì' anlunjiò
- 30 aguge pele. Gw' aʼelagi waò gò jònle, ntyangò y' aʼienli gòre kap-
tèn yi nkondo y' isozyè inlè, Jerusalèm yòdu y' asyokoliò. Nì' awongiè isozyè nì' lofìsè pele, aʼia nli mangò gòre waò: gw' ayenli waò kap-
tèn nì' isozyè, w' arigi bòle Pol. Vovo aʼienli kap-
tèn pièrè, agòtè, azòmbia 'nlè e ga gòrò nì' azungakanlò ambanli; nì' aʼambiè in' inyè, nli ndaga y' adendò ndè. Nì' aròngi awèwo

gôr' anlaga arông' igamb' ifmiori,
 nî' aŋiori igamb' inyènlè: gw' a-
 rwenl' inlè e jolie mie nɔaga mbi-
 ambiè g' ôfiwanja wi nyongole,
 azômbi inlè e ga v̄agô gô nagô y'
 35 adô y' isozyè. Gw' aŋienli Pol g'
 ômpandinlô, arwenl' inlè, arwa-
 nliô nî' isozyè g' ôfiwanja wi ngu-
 36 lu y' agombizag' anlaga; konde
 anlaga waôdu w' azôngagi, ntô-
 ngaga, inlè, Rômbanliè.
 37 Gw' arwenli Pol pièrè gô jingi-
 nliô gô nagô yadô awulinli ka-
 ptèu, inlè, Miè ko kamba nla 'wè
 ndaga? Nî' awuliè, 'nlè, Ô vôrô
 38 Grek? Awè arang' ôfiwo Ejipt
 mèwonlo, ô gwez' anlaga agèndie
 ntosèn s' iyônli si nlaï gw' itôve?
 39 Ndô Pol awul', inlè, Miè ôfiwo
 Ju, nkal' iyam' nle Tarsus gô
 utye yi Silisia, mi arang' ôlwanli
 wi nkala y' isyolo fo: kokolo, yi-
 40 vira miè kamba nî' anlaga. Gw'
 ayiviriè yè, Pol agumanli g' ômpa-
 ndinlô, avèpi anlaga nî' ôgo; nla
 gw' avonli waô vo pôlô, agambi-
 nli waô nli nkambinli yi Hebru,
 awulia, 'nlè,
 22 Awarera nî' irera, vôganlionli
 miè kanl' ôku' wam' gôre
 2 'nlwè. Gw' ayogiô waô inlè e
 kamba nla waô nli nkambinli yi
 Hebru, w' alwanli do pôlô; nî'
 3 awuliè, 'nlè. Miè ôfiwo Ju, mi
 ayanliô gô Tarsus nkala yi Silisia,
 avômiô gô nkala yinlo gw' agôlô
 mi Gamalièl; nî' anlènjio miè
 mbiambiè ga nt' ar' ivanga ny'
 irer' isazyô, ko miè dwania nli
 mpiu g' ôzamba w' Anyambiè,
 ga nt' are 'nlwèdu kè nlenlo
 4 winlo. Nî' agombizi miè evilô
 zinlo kwanga gw' ijônli anlaga,
 nkôraga waô nli nfelaga waô gô
 5 ntyôgô anlôme nî' antô. Ga nt'
 are minisè mpôlô nî' anlero waô-
 du ko takilla kè g' ôfiwanj'
 iwam': avenliô miè yangô nle

waô kè gôr' awarerè, ko miè kè-
 nda gô Damaskos gô бага waô
 w' avegagi gw' evilô zi Kraïsi gôgô
 aŋaga waô kôrô pa gô Jerusalem,
 6 gô jeniizô azyingô. Nî' arwenl'
 inlè gw' agèndagi miè, azyusya
 pièrè nli Damaskos, nkômbe nyô-
 ndô, nêganega avambi ôzange
 ômpôlô avila g' ôrôwa aŋamba
 7 gôre miè vingôvingô. Nî' avôswi
 miè gô ntye, ayogo inyôï nyi bu-
 linlia miè, inlè, Sol, Sol, ô kombi-
 8 za miè ande? Awinlizi miè, inlè,
 Awè mande Rera? Nî' awulinliè
 miè, inlè, Miè nle Jisu yi Naza-
 9 rêth yi kombizô ndo. Waô w'
 avegagi nla miè w' ayenli rêti
 ôzange, ndô wi jogo inyoi ny'
 10 ômo gambi nla miè. Nî' awuli
 miè, inlè, Mi ga lende se, Rera?
 Awulinliô miè nle Rerè, inlè,
 Nlongwa, ko kènda gô Dama-
 skos; vovo be bulinliô 'wè isaôn
 yôdu yi re kenjô pa gôre 'wè gô
 11 denda. Gw' avegagi miè mi jolie
 jenla g' ôfiwanja w' ônjèlènjèlè
 w' ôzange mè, mi agèndiô nî' ôgo
 nle waô w' avegagi nla miè ayi-
 12 nginla gô Damaskos. Nî' aŋienli
 gôre miè; Ananias, ômo zavinlag'
 Anyambiè ga nt' ar' ivanga, ô ve-
 gagi kè nî' in' iŋia gôr' Iju sôdu
 13 s' alwanlagi vovo; nî' agumanliè
 pièrè nla miè, awulinlia miè,
 inlè, Ôfiworera Sol, vo jenle. Nla
 gw' igwèra mè, ayenli miè yè.
 14 Nî' awuliè, inlè, Anyambiè y'
 irer' isazyô are pinjo pa, gô mie
 ntondinli yè, nla gô jeni' Ôma
 wôgôre, ayogo inyôï ny' ôgwanl'
 15 iwè. Konde ô be dwani' ôyenli
 wè gôr' anlaga waôdu, gô takilla
 16 nt' are 'wè jenla pa nli jogo. Nla
 venlo ô penginl' ande? nlongwa,
 ko baptaizô, ayôvunl' ibe so, ntô-
 17 ngaga gw' in' inyè. Miè fwinya
 pa gô Jerusalem, arwenl' inlè,
 gw' agambinlagi miè gô nagô y'

Anyambiè, mi arwenli egolanli ga
 18 gw' antyovinlo; nì' ayenli miè
 Rerè e bulinlia miè, inlè, Zunge
 dubwa avila gò Jerusalèm; konde
 wi be bong' atakwè g' òfiwanj'
 19 iwam' avila gòre wè. Nì' awuli
 miè, inlè, Rera, waòmè w' avòró
 inlè, mi aweli gò ntyògò, awólò
 gw' inagò si syono sòdu waò w'
 20 aṽekelio: nla gw' avòviziò ntyi-
 nla y' òyenli wo Stèfanos, mi agu-
 manli pièrè, ayivir' igamba, mpe-
 ujavenjag' ingoi si mongi w' ayò-
 21 nliè. Nì' awulinliè miè, inlè,
 Lubwa, konde mi be tòfño bò gòr'
 anlongo.
 22 Nì' avòganliò waò yè kwanga
 gw' igamba mè; vovo aròmbinli
 waò amòl maò, awulia, 'nlè, Rò-
 mb' òm' ònlongo winlo avila gò
 ntye: konde zye kwèkwè gòre yè
 23 gò dwanla bo. Gw' awòginli waò,
 awal' ingoi saò, anyènye ntyènge
 24 gw' igònlò, kaptèn azòmb' inlè e
 ga ṽagò gò nagò y' add, agotò nì'
 isyiwò, ko waò mie ntinla y'
 25 awòginli waò yenlo. Waò kòrè
 pa gò syiwè, Pol awulinli ofisè y'
 agumanli pièrè, inlè, Ivanga nyi
 pa 'nlwè inyanga nyi syiw' òfiwo
 26 Ròma, go re e pa p' ògara? Gw'
 ayogió ofisè yenlo, agèndi gòre
 kaptèn, Awulinliè, 'nlè, W' atwe-
 nli gò dend' ande vèno? Ònlò-
 27 fite winlo òfiwo Ròma. Nì' aṽi-
 enli kaptèn awulinliè, 'nlè, Wu-
 linlia miè, awè òfiwo Ròma? Nì'
 28 awuliè, 'nlè, Ifi. Awinlizi kap-
 tèn, inlè, Mi agòl' inyanga nyi-
 nlo ny' òfiwontye nli syika nye-
 nge. Nì' awuli Pol, inlè, Ndò
 miè mi ayanliò òfiwo Ròma.
 29 Vovo arigi waò w' aro kotizè arigè
 pele: nì' arienli kaptèn kè, gw'
 amienliè inlè ayè òfiwo Ròma,
 konde aluò akòrìè.
 30 Ndò bu nya, gw' aṽeliè gò mia
 rèti ntinla y' azoziziò yè nì' Iju,

avurunlè, azòmbi' iminis' impòlò
 nì' òvagò w' Iju gò datanla; ul'
 avagiè Pol, alòviè gw' azyo
 maò.

23 Nì' avònlagi Pol avònl' òvagò,
 awulia, 'nlè, Awarera, mi are
 dwanla pa nì' òrèfñ' òmbia gòr'
 2 Anyambiè kwanga nlièno. Nì'
 azòmbi Ananias yi minisè mpòlò
 azòmbia waò w' agumanli pièrè
 inlè wi ga wòlè g' ògwanla.
 3 Vovo awulinliò yè nle Pol, inlè,
 Anyambiè e be bòlo, awè ògòmba
 kembò pa pupu: ò dwanla tu gò
 jèkèlia miè ga nt' ar' ivanga, kò
 'wè sòmbia miè gò bòlò nt' are
 4 zye swaswo nì' ivanga? Awuli
 waò w' agumanli pièrè, inlè, Ò
 pèdie minisè mpòlò y' Anyambiè?
 5 Nì' awuli Pol, inlè, Awarera, mi
 mía 'nlè ayè nle minisè mpòlò:
 konde re tèndò pa inlè, Agamb'
 igamb' iṽe g' òfiwanja w' òvangi-
 6 nli wi mongi yò. Gw' ayenli Pol
 inlè awèwo gòre waò nì' Isadusi,
 nì' awèwo Ifarisi, aròngi g' òva-
 gò, inlè, Awarera, miè nle Farisi,
 nì' òfiwa wi Farisi: mi sizizò
 nlièno g' òfiwanja w' igufñu ny'
 itòngwa si mongi wi re juwa pa.
 7 Ayè bulla pa yenlo, arwenli inyò-
 manlò gòr' Ifarisi nì' Isadusi: nì'
 8 òvagò w' ayaruanli. Konde Isa-
 dusi si bulla, 'nlè, zyel' itòngwa,
 ge enjèl, ge inllula: ndò Ifarisi si
 9 mème ya mèyo yòdu. Nì' arwe-
 nli nyongole mpòlò: awèwo w'
 irèndisi nì' Ifarisi w' agumanli,
 azoza, inlè, Azwè pa dènge ndaga
 mbe gòr' òma winlo: vendetwa
 inlinla ge enjèl yi re kamba pa
 10 nla yè. Nla gw' arwenli inyòma-
 nlò ivòlò, kaptèn arien' inlè Pol
 g' be jarunlò nle waò simbei, yenlo
 azòmb' isozyè gò kè bongè nli
 ngulu avila gòre waò, aṽagè gò
 11 nagò y' add. Ògwèra wi ntyugu
 mè, Rerè agumanli pièrè nla yè,

- awulia, 'nlè, Zindi' òrèfña: konde ga nt' are 'wè takilia pa g' òfiwanj' iwam' gò Jerusalèm, yenlo be takillo kè gò Ròma.
- 12 Gw' ayenj' òwenja, Iju s' aṣṣogi erungu, avanganla nì' òrangò, inlè, W' anye ge jonga kaò w'
- 13 ajónle Pol. W' avegagi viaganlò nì' agòfñi m' anlag' anlai w' aṣṣogi erungu zinlo. Nì' aṣienli wàò gòr' iminis' impòlò nì' anlero, awulia, 'nlè, Azw' are kòra p' ikuw' iyazyò nì' òrang' òmpòlò, inlè, Azw' alemb' eza z' inya kaò
- 15 azw' ajónle Pol. Anlwè sambò nì' òvagò vambianli kaptèn gò bagè gòre 'nlwè, mpanli ga anlwè bele jèkèlie ndaga mbiambìè viaganlò: nì' azwè, gò be biè pièrè, azw' are keka pa gò jónlè. Ndò òfiwondakò wi Pol ayogió erungu zaò, agè jinginla gò nagò y' adò,
- 17 amieze Pol. Nì' aweli Pol aweli ofisè mori gòre yè. awulia, 'nlè, Gèndì' iwanjo nyinlo gòre kaptèn: konde are uli ndaga yi bullinliè. Yenlo awongìè yè, aṣagè gòre kaptèn, awulia, 'nlè, Pol yi mbwedi afeya miè gòre yè, aṣambia miè gò bag' iwanjo nyinlo gòre 'wè, are nli ndaga yi bullinli. Nì' agòti kaptèn agòtè g' ògo, agendìè g' òzamba, aṣambìè ntyoria, inlè, Ezande zi re 'wè gò bullinlia miè? Nì' awuliè, 'nlè, Iju si re kenja pa gò bambio gò bage Pol g' òvagò mènèlè, mpanli ga wi bele jèkèlia mbiambìè viaganlò g' òfiwanj' iwè. Sambò ayivira wàò: konde viaganlò nì' agòfñi m' anlag' anlai wi dakè, wi re kòra p' ikuw' iyaò nì' òrangò, inlè, w' anye ge jonga kaò w' ajónle Pol: nla wèno wi re keka pa, mpenginlag' òmpanganlò avila
- 22 gòre 'wè. Nì' arigi kaptèn arig' iwanjo kènda, awulinliè, 'nlè, Awulinli' òma, 'nlè ò re mieza pa
- 23 miè isaòn yinlo. Nì' aweliè iofisè mbanli, awulia, 'nlè, Gekizanli nkama s' isozyè mbanli, nì' anlaga w' inkavala agòfñi òrogènlò, nli mongi w' agonga nkama mbanli, gò kènda gò Sezaria wo agwèr' òulogòfñi ògwèra. Azòmbi wàò kè gò kekiz' inyama si be fela wàò Pol, ko wàò bagè mbiambìè gòre Felix yi guverner.
- 25 Nì' arèndiè ezangò zinlo, inlè,
- 26 Klodius Lisias gòre guverner
- 27 mbia mè Felix, mbòlò. Ònlòfñie winlo agòtiò nì' Iju, aro jónlò nle wàò, yenlo aṣienli miè gòre yè nì' isozyè, aròmbè, miè kòtiza pa
- 28 'nlè ayè òfiwo Ròma. Nì' aveli miè gò mie ntinla y' azozizi wàò yè, yenlo aṣagi miè yè g' òvagò wàò: nì' alèngi miè inlè e sozizò
- 29 g' òfiwanja w' impaga s' ivang' inyaò, ndò wi sozizè nli ndaga yi re yè ko dwanla nì' inyanga ny' ijuwa ge nyi ntyògò. Gw' amiezìò miè inlè erungu zi be mogò gò dak' ònlòfñie winlo, mi atòfñie gòre 'wè pele, azòmbie mongi sozizè kè gò kè sozizè g' òzyò wo.
- 31 Yenlo awong' isozyè awonge Pol nt' azòmbiò wàò, aṣagè gò Antipatris ògwèra. Ndò ibanga w' arigi mongi w' inkavala gò kènda nla yè, awinya gò nagò y'
- 33 adò. Gw' awòfiwi wàò gò Sezaria, w' avenli ezangò gòre guverner, aṣage Pol kè g' òzyò 'wè.
- 34 Gw' arangunliè zò aṣambìè ntye y' avilò yè; nla gw' agòtizìè 'nlè
- 35 avili gò Silisia, awul', inlè, M' be pòganliò òzozo wo gò be bie mongi wi sozizo: nì' azòmbiè 'nlè, Pol e ga venjavenjò gò nagò mpòlò yi Hèrod.
- 24 Ntyugu ntyanli piaganla pa aṣienli minisè mpòlò Ananias nì' anlero awèwo, nì' òkambi òfñori in' inyè nle Tertulus; nì' azozizi wàò Pol gòre guverner.

- 2 Gw' aweliò yè Tertulus avakili sozizè, awulia, 'nlè, Gò re 'nlè azw' are nì' amènjè ampòlò vò 'wè, nì' isaòn yi kenjò mbiambiè gw' inlongo nyinlo nì' ipanginl'
- 3 Iso, gw' imponlo sòdu nla gw' imbòra sòdu, azwè boug' isaòn yinlo nì' akev' ampòlò gòre 'wè,
- 4 Rera Felix. Ndò aranga gò jasi-zo viaganlò, kokolo, gò nkèngoyò, vòganliò 'zwè agamba ma-
- 5 kwè. Konde azw' are dènga p' ònlòmè winlo òma wi njuke, ò pang' anyòmanlò gòr' Iju sòdu gò ntye yòdu, are k' ewònjò zi
- 6 nkumba yi mongi Nazarèth: agè-nlizi kè gò syokolie nagò y' Anya-
- 8 mbiè: nì' agòti 'zwè yè. Jogo w' akotizè awèmè, ò be jolie kòtiza g' òñwanja w' isaòn yinlo yòdu yi soziza 'zwè yè, avila gòre
- 9 yèmè. Nì' Iju kè w' azozizè agamba mèmò, njiviraga 'nlè isaòn yinlo yi re yenlo.
- 10 Gw' avèpiò yè nli guverner gò kamba, Pol awinlizi, 'nlè, Gòre 'nlè mi avòrò inlè ò re dwanla p' impum' imienge òyèkèli gw' inlongo nyinlo, mi tonda mbiambiè gò kanl' òku' wam' g' òzyò wo.
- 11 Awè ko mia 'nlè, pa piaganl' ònlambanli w' intyugu mi ga pànde gò Jerusalèm gò savinla. Wi pa dènga miè kè ndòvage mpaga nì' òma ge nkwezag' edungu nlo gò nagò y' Anyambiè, ge gò nagò
- 13 yi syonlo, ge gò nkala. Wi jolie dwanliza kè gòre 'wè isaòn yi soziza waò miè vènlo. Ndò igamba nyinlo nyò mèmò miè gòrè 'wè, inlè, Mi janjinl' Anyambiè y' irer' isazyò nli mponlo yi fweliò waò inlè òvangwanlò, mbekeliag' isaòn yòdu yi re ga nt' ar' ivanga, nla yi re tèndò pa gò yangò y'
- 15 ivogisi. Mi are kè nì' igumù nyinlo gòr' Anyambiè ga nt' are waò kè, inlè, be dwaul' itò-
- ngunliò s' anlag' a'via nì' a'vè.
- 16 Yenlo kènliza miè gò dwaula nì' òròmà ntyèmbo fo gòr' Anyambiè
- 17 nla gòr' anlaga. Impum' imièwo piaganla pa miè gòr' anlongo, abia miè gò bag' ida'via gw' inlo-
- 18 ngò nyam' nì' intyagò. Gw' ayiragi miè sò, Iju sinyèwo s' avili gò Asia, s' alèngi miè gò nagò y' Anyambiè jombunliò pa, aranga nli nkumba y' anlaga, ge nì' edungu.
- 19 Mongi mè w' avegag' inyanga nyi duò vènlo g' òzyò wo gò soziza miè, jogo w' adwanla nla
- 20 miè nli ndaga. Ge anlaga winlo wi ga wulie waò mè ndaga mbe y' alèngi waò gòre miè, gw' aguma-
- 21 nli miè g' òzyò w' òvagò, kaòdu mi kotizò g' òzyò wo nènulo winlo g' òñwanja w' igamba mè ny' aròngiò miè, gw' agumanli miè gòre waò, g' òñwanja w' itòngwa si mongi wi re juwa pa.
- 22 Ndò gw' agòtizi Felix mbiambiè g' òñwanja w' inènja mè, awinlizi waò, awulinlia waò, inlè, Gò be bie Lisias yi kaptèu m' be tenlize
- 23 ndag' iyanli. Nì' azòmbiè ofisè inlè, e ga venjavenje Pol, ndò kaò gò ntyògò y' autyo; ko yè aleg' indegò sè gò bia ayanjinlè.
- 24 Intyugu sinyèwo piaganla pa, a'vieni Felix nì' òñwant' wè Drusila, òñwo Ju; nì' aweliè Pol, avòganliò yè g' òñwanja w' ibekelia
- 25 si Kraiis Jisu. Gw' agambiè g' òñwanja w' ògòre, nì' iniminla s' òkuwa, nì' ijèkèlia si bia, Felix arienli, awulia, 'nlè, Egòmbe zinlo gèndaga; gò be dènga miè
- 26 egòmb' e'via m' be feyo. Avegagi nì' igumù kè 'nlè e be pò syika nle Pol gò purunlè: yenlo aweliaweliagè, ayiraga nla yè elombe.
- 27 Impum' imbanli piaganla pa, a'vieni Porsius Festus gw' inyanga nyi Felix; nla gw' a'vèli Felix gò tondi' Iju, arigi Pol gò ntyògò.

- 25 Gw' a'vieni Festus gw' ipa-
nginl' isè, ntyugu ntyarò pia-
ganla pa, avandì gò Jerusalèm
2 avila gò Sezaria. Nl' iminis' i-
mpòlò nli nla'fii y' Iju w' azo-
zizi Pol gòre yè; nl' agwenli
3 waò yè nkolo, a'vambìè 'nlè e ga
rò'fme Pol gò Jerusalèm, nkenjaga
waòmè gò dakè gò mponlo, ayò-
4 nlè. Ndò Festus awinlizi, 'nlè,
Pol e penjavenjò gò Sezaria, nla,
inlè, ayèmè avegagì pièrè gò kè-
5 nda gògò. Nl' awuliè, 'nlè, Waò
sambò wi re nl' inyanga gòre
'nlwè, wi ga gènde nla miè, j'
adwanle ndaga yi re yi zye kwè-
kwè gòr' ònlò'fme mè, wi ga zo-
zizè.
- 6 Ayè dwanla pa gòre waò aranga
viaganlò nli ntyugu ènlènlai ge
igò'mi, agèndi gò Sezaria; bu nya
alwanli tu gw' eka z' ijèkèlia,
7 azòmbia 'nlè Pol e ga v'agò. Ayè
bia pa, Iju s' avili gò Jerusalèm
w' agumanli gòre yè vingòvingò,
azozizè isaò'n imienge iyoli, yi re
8 w' ayolie dwanlize 'yò. Ndò Pol
aganli òku' wèmè nli bulia, 'nlè,
Mi pa janje mbe du gw' ivanga
ny' Iju, ge gò nagò y' Anyambìè,
9 ge gòre Sezar. Ndò gw' a'veli
Festus gò ton'di' Iju, awinlizi Pol,
awulia, 'nlè, Ò bele panda gò Je-
rusalèm, ayèkèliò gògò g' ózyò
wam' g' ò'fwanja w' isaò'n yinlò?
10 Ndò Pol awul', inlè, Mi are ku-
manla pa gw' eka z' ijèkèlia zi
Sezar, gò re miè nl' inyanga nyi
jèkèliò: gòr' Iju mi pa dende
ndaga mbe, ga nt' are 'wè w' avò-
11 rò mblambìè. Sambò ja mi òya-
njisi w' ibe, ge denda pe ndaga yi
re miè nl' inyanga ny' ijuwa, mi
pa bika gò juwa; ndò ja isaò'n yi-
nlo yi sozizò miè nle mongi sinlo
yi zyele rèti, gambènè z'yèl' òmo
re nl' inyanga nyi pinla miè gòre
waò. Mi ga gè jèkèliò gòre Sezar.
- 12 Vovo Festus, ayè kamba pa nl'
anlero, awulinlè, 'nlè, Ò re ba-
mbia pa gò kènda gòre Sezar, nla
gòre Sezar be kèndo.
- 13 Intyugu sinyèwo piaganla pa,
a'vieni' Agripa y' óga nli Bernis
- 14 gò Sezaria gò bale Festus. Gw'
alingagi waò vovo Intyugu si-
nyenge, Festus amieze ndaga yi
Pol g' ózyò w' óga, awulia, 'nlè,
R' ònlò'fme vèlò ò rigiò nle Felix
- 15 gò ntyògò. Gw' avegagi miè gò
Jerusalèm, iminis' impòlò nl' a-
nlero w' Iju w' amiezi miè g'
ò'fwanj' iwè, a'vela miè gò pè óga-
16 ra. Ndò mi awinlizi waò, inlè,
'Zyele ntyali yi mongi Ròma gò
pinl' óma, kaò waò wi sozizè w'
abia g' ózyò wè, ko yè dènge mbò-
ra yi kanl' òku' wè g' ò'fwanja w'
- 17 igamba nyi sozizò yè. Yenlo gw'
alatanli waò gunlu, mi panga waò
penginla, ndò bu nya mi alwanli
tu gw' eka z' ijèkèlia, azòmbia
18 'nlè ònlò'fme e ga v'agò. Gw' agu-
manli waò, wi sozizè isaò'n imbe
19 y' avikiliò miè; ndò w' azozizè
agamba g' ò'fwanja wi mponlo
yaò yi savini' Anyambìè, nla g'
ò'fwanja w' óma in' inyè nle Jisu,
ò re juwa pa, ndò Pol e bulia 'nlè
- 20 are bo. Gw' avegagi miè nli mpa-
ga nt' are miè gò bambia g' ò'fwa-
nja w' agamba minlo, mi a'vambìè
vendetwa e bele kènda gò Jerusa-
lèm, ayèkèliò gògò g' ò'fwanja w'
- 21 isaò'n yinlo. Ndò gw' a'vambìè Pol
gò penjavenjò gò jèkèliò gòre Se-
zar, mi azòmb' inlè e ga venjave-
22 njò kaò mi atò'fme gòre Sezar. Nl'
awuli Agripa awulinli Festus,
inlè, Miè kè mi ò tonde jogo ònlò-
fme winlo mièmè. Nl' awuli Fe-
stus, inlè, Mènè ò be jogo yè.
- 23 Yenlo bu nya a'vieni' Agripa nli
Bernis nl' igev' ivòlò, ayinginla
gò mbòra y' ózozo, waò nl' ika-
ptèn nl' anlag' avòlò wi nkala;

nla gw' azòmbi Festus Pol ayingi-
 24 nliò. Nl' awuli Festus, inlè, Óga
 Agripa, nl' aulaga waòdu wi re
 nla 'zwè vènlò, anlwè jenl' ònlò-
 òmíe winlò, ò zozizò gòre miè nl'
 Iju waòdu gò Jerusalèm nla vè-
 nlo, ntóngaga 'nlè, Azye nl' inya-
 25 nga nyi dwanla bo nyènlè. Ndò
 mi alèng' inlè e dende ndaga yi re
 yè nl' inyanga nyi juwa : nla gw'
 avelìè gò tòfíò gòre Sezar, mi age-
 26 nji gò tòfíè. Ndò mi azye nli
 ndaga yarèti yi tèndinle Rer'
 iyam' g' òfiwanj' iwè. Yenlo mi
 are yè бага pa gw' azyò mauli,
 nla pòsyò g' ózyò wo, óga Agripa,
 inlè ayè kotizò pa, miè ko dèng'
 27 igamba nyi tènda. Konde mi je-
 nla 'nlè zye kwèkwè gò tòfíe
 mbwedi, ko arev' isaòn yi sozizò
 yè.

26 Awulinliò Pol nl' Agripa, inlè,
 Vanga sozinlag' óku' womè.
 Vovo Pol anyonyunl' ógo, azoza,
 2 inlè: Mi jenle mbia, Óga Agripa,
 inlè mi are gò kanl' óku' wam' g'
 ózyò wo nìnlò winlò g' òfiwanja
 w' isaòn yòdu yi sozizò miè nl'
 3 Iju: pòsyò konde ò re nènga pa
 mbiambiè Intyali sòdu nl' impaga
 sòdu si re gòr' Iju: yenlo kwenla
 miè 'wè nkolo, inlè, Vòganliò
 4 miè nl' isindinla. Ndwanli yam'
 avila gw' erumbe zam' zi miò nl'
 Iju sòdu; konde mi alwanli yò
 avila gw' ipakilia gw' inlongo
 5 nyam' gò Jerusalèm. Wi re mia
 pa mbiambiè g' òfiwanj' iwam'
 avila gw' ipakilia, arwe 'nlè wi
 jivire takilia inlè, mi alwanli gò
 nkumba y' Ifarisi, waò gòre 'zwè
 6 wi penjavenj' ivanga pòsyò. Nla
 vènlò mi kumanla gò jèkèliò g'
 òfiwanja w' igumù ny' òmpanga-
 nliò y' avanganliò nl' Anyambiè
 7 gòr' irer' isazyò; nl' imbuvi sazyò
 igòmí nl' imbanli, nsavinlag' A-
 nyambiè ógwèra nl' òfianda si re

[Mpongwe.]

12

nl' igumù nyi bòfiwa g' òmpanga-
 nliò mè. Nla g' òfiwanja w' igu-
 ùnyinlo sozizò miè nl' Iju, Re-
 8 ra Óga. Ezande zi jenla 'nlwè yò
 ndaga yi re y' ayolie bekeliò gòr'
 Anyambiè gò tòngunlie mongi wi
 9 re juwa pa? Rèti miè kè mi avi-
 kil', inlè, mi ga lend' isaòn imle-
 nge gò sir' ina nyi Jisu yi Naza-
 10 rèth. Nla yenlo alendi miè kè gò
 Jerusalèm: miè bonga p' inyanga
 gòr' iminis' impòlò, mi anlunj'
 awenge gòr' iyombwi gw' luagò si
 ntyògò, nla gw' ayònlìò waò mi
 11 ayivir' igamba kè. Nla gw' ina-
 gò si syono nyongo sinyenge mi
 ayenlizi waò azyingò, agenliza gò
 panga waò pèdi' Anyambiè; nl'
 avelìdinli miè waò pòlò, agombi-
 za waò kwanga gw' inkala s' anlo-
 ngo añori.

12 Nla yenlo, gw' agèndagi miè gò
 Damaskos miè pò p' inyanga nl'
 ezangò avila gòr' iminis' impòlò,
 13 Rera Óga, nkómbe nyòndò mi
 ayenli gò mponlo ózange avila g'
 òròwa, viaganlò nl' ózange wi
 nkómbe, mbambaga gòre miè nla
 waò w' agèndi nla miè vingòvi-
 14 ngò. Nl' azwèdu pòswa pa gò
 ntye, ayogiò miè inyòdi nyi buli-
 nlia miè nli nkambinli yi Hebru,
 inlè, Sol, Sol, ò kombiza miè
 ande? Re jola gòre 'wè gò sik'
 15 imiang' irwenli. Nl' awuli miè
 'nlè, Awè mande, Rera? Awuli
 Rerè, inlè, Miè nle Jisu yi kombi-
 16 zò ndo. Ndò gumanla gòre nl'
 agòlò mo: konde mi are bòwunlia
 pa gòre 'wè gò ntinla yinlo inlè,
 gò dòvìo minisè nl' óyenli w' isa-
 òn yi re 'wè jenla pa, nl' isaòn
 17 yi be bòwunliò miè gòre 'wè. Mi
 be sunginlo kè avila gòr' anlaga
 nl' anlongo mi be tòfíe miè 'wè,
 18 gò nungunl' antyo maò, ko waò
 kalwa avila gò mpiri avia g' óza-
 nge, nl' avila gò ngulu yi Satan

177

- avia gôr' Anyambiè, ko waò dè-
ng' inyeza s' ibe n' ijiga gòre waò
wi re mèpa pa v' ibekelia gòre miè.
- 19 Yenlo, Óga Agripa, miè jenla p'
isaón mèyo avila g' òròwa, mi
- 20 pegag' ijoginlò fo: ndò gw' alò-
nga gò Damaskos, nla gò Jerusa-
lèm, nla gò ntye yi Judia yòdu,
nla gôr' anlongo kè, mi agambi-
nli waò inlè wi ga nlige nkònde,
agalwa gôr' Anyambiè, njanjag'
isaón yi keka n' ikalwa s' òrèfia.
- 21 Gò ntínla yinlo Iju s' agòti miè
gò nagò y' Anyambiè, agèuliza gò
- 22 jónla miè. Ndò mi anlungunliò
n' Anyambiè, ko miè dwanla
kwanga nlènlo, ntakiliaga gôr'
awangò n' avòlò, ndò mi kamb'
igamba, kaò mèmò m' awuliò n'
ivogisi nli Mòsès inlè mi be twa;
- 23 inlè, Kraiss e be juwa, nla inlè,
ayè tóngwa pa gw' alónga avila
gw' ijuwa, e be miez' ózange gôr'
Iju n' anlongo kè.
- 24 Gw' agambagìè yenlo, Festus
awuli n' inyò' ivòlò, inlè, Pol,
ò tanla; inèng' iso ipòlò s' apang'
ewònjò zo feva. Ndò Pol awul',
inlè, Mi pa tanla, Rera Festus;
ndò mi kamb' agamba m' òrèti
- 26 n' ózima. Konde óga avòrò isaón
yinlo, ò kambinlò miè kè buku:
konde mi tanga 'nlè, gw' isaón yi-
nlo zyel' igamba nyi re jumbunlò
pa avila gòre yè; konde isaón yi-
nlo yi pa dendò gò ntulungu.
- 27 Óga Agripa, ò bekelì' ivogisi?
- 28 Mì avòrò inlè, ò bekelia yò. Nl'
awuli Agripa awulinli' Pol, inlè, Ó
be panga miè kalwa krisyon kwè.
- 29 Nl' awuli Pol, inlè, Toto Anya-
mbiè, ntyo kwè ntyo óling' óla,
arang' awè dadiè, ndò waòdu kè
wi jogo miè nlènlo winlo, wi ga
rwe nt' are miè, tómbare p' igòrò
yinlo.
- 30 Vovo agumanli óga, nli guverner,
nli Bernis, nla waò w' alwanli tu

- 31 nla waò. Waò kogwa pa w' aga-
mbanli awulla, 'nlè, Ónlómie wi-
nlo e pa dende ndaga yí re yè n'
inyanga nyi juwa ge dwanla gò
- 32 ntyògò. Awuli Agripa awulinli
Festus, inlè, Ónlómie winlo ko
tigò dienga, arwe 'nlè e pa ba-
mbia gò jèkèliò gòre Sezar.

- 27 Gw' agenjiò inlè azwè be kè-
nda n' ówatanga agènda gò
Itali, w' avenli Pol n' imbwed'
ifìori gòre ofisè, in' inyè nle Ju-
lius, yi nkumba y' isozyè y' awe-
liagò inlè, nkumba yi Augustus.
- 2 Nl' agwenli 'zwè g' ówatanga wi
Adramite, w' avegagi gò kènda
gw' inkala si Asia si re gò ntyu-
va, n' aluli 'zwè agènda; agèndi
kè nla 'zwè Aristarkus, óma wi
Masedònia, ò vili gò Thèsalonika.
- 3 Bu nya azimbi 'zwè gò Sidon: n'
alendinli Julius alendinli Pol
nkèngo, arigè suma agè jenl'
- 4 indegò sè. Aluli 'zwè avila vovo,
aviaganle nenge yi Siprus g' óza-
mba w' avegagi 'zwè divinlò pa
avila g' ómpunga, konde w' ave-
5 gagi nla 'zwè akòma. Nla gw'
aluò 'zwè azw' apiaganli mbenle
yi re swaswo nli Siliisia nli Pamfi-
lia, a'vieni 'zwè gò Mira, nkala
- 6 yi Lisia. Gògò alèngi ofisè ówa-
tanga wi Alexandria wi kènda gò
- 7 Itali, awela 'zwè gò wò. Azwè
kènda pa intyugu sinyenge nli
nkèngo, ayenle njuke gò bia va-
nganle swaswo nli Snide, vovo
ómpunga wi jávira 'zwè fo kènda
nkòva mèyonlo, yenlo azyombu-
nli 'zwè ómpunga g' ózamba wi
nenge yi Kret, swaswo nli Sa-
8 lmon. Nl' aviaganli 'zwè yò nli
njuke nsónagage ntye, avia gò
mbòra yi fweliò inlè, Akwèt'
ambia, pièrè nli nkala yi Lasea.
- 9 Waò periza p' egòmb' ela, mbe-
nle y' arwenli mbe gò kèndò, ko-
nde egòmbè zì ntyagò z' aluò z'

apiaganli, yenlo Pol avenli wað
 10 òkeli, awulia, 'nlè, Anlòmfe, mi
 jenla 'nlè ògèndo winlo wi bedwa-
 nla nli njuke n' ipera sipòlò, ara-
 nga s' igumba n' òwatanga dadìè,
 11 ndò si mènlo yazýò kè. Ndò ofi-
 sè ayoginlò ngwè n' òmo nliwi
 òwatanga, viaganlò n' igamba
 12 ny' agambiò nle Pol. Nla gò re
 'nlè ikwèta nyi pegag' i'via gò
 dwanlò egòmbe z' ifwi, awenge
 gòre wað w' awul' inlè azwè ga
 lule avila vènlo, vendetwa azwè
 ko bòfiwa gò Fenix, aviaganl'
 egòmbe z' ifwi gògò; Fenix yò
 n' ikwèta nyi nenge yi Kret, nyi
 re swaswo nli nord-est nli syud-
 13 est. Gw' avèvinl' òmpunga wi
 syud nli nkèngo, w' avikil' inlè
 w' alèngi ntondinli yað; n'
 aluli wað, aviaganle Kret nsònga-
 14 ge ntye. Ndò kwè òmpung' òyo-
 li, wi fweliò 'nlè Yuroklidon, w'
 15 avili gò nkòvã yi nenge. Gw'
 awòli wò òwatanga, ko w' ayolie
 sindinla wo, azw' agegwi, agènda
 16 n' òmpunga. Nl' agè syombunli
 'zwè òmpunga g' òzamba wi ne-
 nge nyangò yi fweliò 'nlè Kloda,
 vovo ayenli 'zwè njuke gò penja-
 17 venj' elende. Wað tòmbinla pa
 zò, w' anlungunl' òwatanga nli
 kòra wò n' igoli vingòvingò; nla
 gw' arienli wað wi vende kòte
 ntòmba yi fweliò 'nlè Sirte, w'
 azyònlì ikuku, agènda yenlo.
 18 Gw' awòliò 'zwè pòlò n' ògula,
 bu nya w' avakili gò fal' igumba
 19 gò mbenle; nli ntyugu yi ntyarò
 awali wað n' agò maòmè yoma y'
 20 òwatanga. Nl' intyugu sinyenge
 nkòmbe n' igègnli yi bamba
 gòre 'zwè, n' òmpung' òyoli w'
 awòlagi 'zwè, yenlo aver' igumü
 nyòdu inlè azwè be sunginlò.
 21 Gw' aluò wað w' adwanli òling'
 òla inya fo, Pol agumanli gò gare,
 awulia 'nlè, Anlòmfe, anlw' aro

joginlò miè, ko 'nlw' alula gò
 Kret, alènge njuke yinlo n' ipera
 22 sinlo. Nla vènlo mi tevunla
 'nlwè, inlè, Zindianl' irèffì' iyanli:
 konde be dwanl' ipera s' effènlo
 gòre 'nlwè, ndò dadìè.s' òwatanga.
 23 Konde ògwèra winlo akumanla
 pièrè nla miè enjèl y' Anyambiè
 yi niva miè, yi janjinlò miè kè,
 24 awulia 'nlè, Aria, Pol; ò be bagò
 g' òzyò wi Sezar: nla vónla,
 Anyambiè are 'wè pa pa waðdu
 25 wi re nla 'wè g' òwatanga. Sa-
 mbò, anlòmfe zindianl' irèffia:
 konde mi bekeli' Anyambiè, inlè,
 be dwanla vanganle nt' abulinliò
 26 miè. Ndò azwè be falò gò
 nenge.
 27 Ndò igòmfi ny' intyugu nli ntyu-
 gu nlaì piaganla pa, gw' awòla-
 nganlagi 'zwè vènlo nla vovo gò
 mbenle yi Adria, ògwèra nlenge-
 nlenge mongi w' ayanji g' òwa-
 tanga w' avikil' inlè azwè syusya
 28 pièrè gò ntye; n' avungi wað
 ntyòngi, alèng' agòmfi mi guwa
 ambanli: avila vovo kwè w' avo
 pungi, alèng' igòmfi nli guwa ta-
 29 nli. Nla gw' arienli wað azwè
 vende falò gò ntyè gò mbòra y'
 adò, w' avungi nyilò nlaì avila
 gw' atinla, avenginlag' òwenja.
 30 Nl' avelagi mongi janja gò pera
 avila g' òwatanga, azyònlì elende
 gò mbenle, mpondiaga 'nlè wi be
 31 pung' inyilò gò numbu, ndò Pol
 awulinli ofisè n' isozyè, inlè,
 Anlw' ayoliè sunginlò, kað mon-
 32 gi sinlo w' adwanla g' òwata-
 nga. Nl' arenl' isozyè arenl' igu-
 lu y' elende, ko zò pòswa gò
 33 mbenle. Gw' avakili òwenja gò
 jenja, Pol agwenli waðdu nkolo
 inlè, wi ga wong' eza z' inya,
 awulia, 'nlè, Yinlo n' igòmfi ny'
 intyugu nli ntyugu nlaì yi dwa-
 nla 'nlwè mpengag' esyònge, kò
 34 'nlw' any' ezoma. Sambò koko-

loanli, nyanli: konde yenlo r' isyolo gw' isunginlò sanli: konde be pera vanganl' òrue avila gw' ewònjò z' òm' edu gòre 'nlwè.

35 Ayè kamba pa yenlo, awongi mpemba, av' Anyambiè akeva gw' azyò ma waòdu; amogunla

36 yò, avakille nya. Vovo waòdu w' azindiò irèma, awong' inya kè

37 waòmè. Azw' avegagi g' òwata- nga anlaga waòdu nkama mbanli nli' agòmi òrogènlò nli' òròwa.

38 Gw' ayòri waò, w' ayavuri òwata- tanga nli fal' inya gò mbenle.

39 Gw' arwenl' òmāanda, wi mia du ntye mè: ndò w' ayenl' ikwèta ny' avegagi nli' òzyègè, nli' awò- ndi waò mōndo vendetwa waò ko kèndi' òwatanga gògò. Avuru- nli waò inyilò ariga sò gò mbenle, avurunla kè igulu y' agòriò nli' evèpa egòmbe mò; vovo aluri waò ikuku nyi numbu g' òmpu-

41 nga, agè kòmbiz' òzyègè. Ndò w' aṽienli gò mbòra y' avegagi ntòmba, ko waò siga gògò; nli' agèndi numbu gò ntòmba ayola gògò, ndò atinla m' avakill gò ja- rua nli ngulu y' ikeva. Nli' iso- zyè s' aṽeli jònl' imbwedì, si ve- nde joga gò ntye, avera. Ndò ofisè aṽeli sunginle Pol, alega waò; nli' azòmbiè, 'nlè waò wi re ko joga wi ga vòswe gò mbenle,

44 alònge kènda gò ntye: nli' aṽiori, awèwo nli' intimbi, nli' awèwo nli yoma mori y' òwatanga. Yenlo arwenl' inlè waòdu w' azyiṽi mbiambiè gò ntye.

28 Gw' awòfiwi 'zwè gò ntye, azw' amienl' inlè nenge yi fwe- 2 liò, inlè, Mèlita. Nli' anlaga wi ntye mè anlaga w' iga w' arumi- nli 'zwè nkèngo mpòlò: w' aṽa- k' ògònlì, awonga 'zwèdu, konde ningò y' anlogi, nli' egòmbe mè 3 avegag' ifwi. Ndò Pol ayè kumi- nliia p' ita ny' isakilia, awela sò

g' ògònlì, òmpenle w' agogwi g' òfiwanja wi mpiu, anlòme Pol g' 4 ògo. Gw' ayenli anlaga mè w' iga ayenl' òfiamba bata g' ògo wi Pol, w' awullianl' inlè, Rèti winlo nli' òyònlisi, wi re, vanganl' asu- nginlò avila gò ntyuṽa, Ògòre wi 5 jivira 'nlè e ga ròle. Ndò Pol anyèny' òfiamba gw' inlu, ko yè 6 alènge nkazyā. Ndò waò w' ave- nginlag' inlè e be duma, ge pòswa gò ntye ayuwa nèganèga: ndò gw' alingi waò nli' penguinla, ko w' ayenle njuke yi bia gòre yè, w' agalw' ipikili' saò, awulia, 'nlè, Ayè anyambiè.

7 Pièrè nli mbòra mè avegagi ntye y' anlivìò nli' òmo vegagi gw' ewònjò zi nenge, in' inyè nle Pu- blius; nli' awongiè 'zwè, avenja- venja 'zwè nli' òyòg' òmpòlò, 8 ntyugu ntyarò. Nli' avegagi rerè yi Publius bu nli' ifwi, nli' iwuffu nyè ny' ayiranlagi kè: nli' ayi- nginli Pol gòre yè, agambinla, 9 arali' ago gòre yè, ayingè. Ayè denda pa yenlo, aṽiori w' avegagi nli' inkanli gò nenge, w' aṽienli kè, ayingò: nli' alubi waò 'zwè nli' òlub' òmpòlò; nli' gw' aluli 'zwè avila vovo, w' aweli g' òwata- nga isaòn y' avegagi 'zwè nli' isy- olo.

11 Agwèli ararò piaganla pa, aluli 'zwè avila gò nenge nli' òwatanga wi Alèxandria, w' aluò w' apia- ganl' egòmbe z' ifwi vovo, w' ave- gagi nli' elingilìò inlè, Kastor nli 12 Pollux. Nli' azimbi 'zwè gò Si- rakus, alwanla vovo ntyugu ntya- 13 rò. Avila vovo avingwi 'zwè aṽia gò Rejtum: bu nya aṽienli òmpunga wi Syud, nli ntyugu yi- mbanli azw' awòfiwi gò Potiola.

14 Vovo alèngi 'zwè awarerè, w' aṽambi 'zwè gò dwanla nli waò ntyugu òrogènlò: nli' yenlo aṽie- 15 nli 'zwè gò Ròma. Awarerè, gw'

- ayogió waò g' òfiwanj' iwazyò, w' aŵienli gò datanla nla 'zwè kwanga gò mbòra yi r' igòlinlò nyi Apius, n' inagò ntyarò si simbinl' agènda: nla gw' ayenli Pol ayenla waò, avenl' Anyambiè akeva, azindil' òrèŵia.
- 16 Gw' ayinginli 'zwè gò Ròma, Pol arigiò gò dwanla gò nag' wèmè nli sozyè mori y' avenjavenjagè.
- 17 Ntyugu ntyarò piaganla pa, Pol alatizi waò w' avegagi n' inyannga gòr' Iju: gw' alatanli waò, awulinli waò, inlè, Awarera, vanganle mi pa duò mi adendi ndaga yi re yi zye swaswo n' intyali s' irer' isazyò, mi avenliò mbwedi gw' ago mi mongi Ròma avila gò
- 18 Jerusalèm. Waò kotiza pa miè, w' aŵele tigi miè diènga, konde pegaga ntinla y' ijuwa gòre miè.
- 19 Ndó Iju w' aŵiki, yenlo ariganli gòre miè dadiè gò bambiò gò jèkèliò gòre Sezar; aranga 'nlè mi avegagi nli ndaga yi soziz' inlongo nyam'. Gò ntinla yinlo afeya miè 'nlwè gò jenla 'nlwè nla gò kamba nla 'nlwè: konde mi are kòrò pa n' izungakanlò nyinlo g' òfiwanja w' iguŵiu nyi
- 20 Israèl. Awulinli waò yè, inlè, Azwè pa dènge yangò avila gò Judia g' òfiwanj' iwo, pa bia gunlu k' òma gòr' awarerè ò re takilia pa ge kamba pa ndaga mbe g'
- 22 òfiwanj' iwo. Ndó azwè bele jogo avila gòre 'wè nte pikilio: konde g' òfiwanja wi nkumba yinlò,
- 23 azw' avòrò inlè mbòr' iedu yi kambo mbe. Gw' aluò waò w' atevè ntyugu, w' aŵienli gòre yè gò nag' wè aweuge; n' avèngunliè ndaga gòre waò, ntakiliaga g' òfiwanja w' inlongo ny' Anyambiè, areva waò g' òfiwanja wi Jisu, avila gw' ivanga nyi Mòsès nli yangò y' ivogisi kè, avil' ibannga kwanga nkòlò. Nl' awèwo w' aŵekeli isaòn y' agambiò, n' 24 awèwo wi pa bekella. Nla gw' arwenli 'nlè wi kwezanganla, w' alubwi, Pol ayè kamba pa nla waò igamb' ifiori, inlè, Inlinl' Iŵia nyi re kamba pa mbiambiè gòr' irer' isazyò vo Esaia y' òvogi- 25 si, inlè, Gènda gòr' anlaga winlò, ko bulia, 'nlè, Gw' ijogo anlwè be jogo, ko 'nlw' agòtiza; nli gw' ijènla anlwè be jenla, ko 'nlw' 27 azyilia. Konde irèŵia y' anlaga winlo y' apofii, n' aròl maò mi re dira gw' ijogo, n' antyo maò wi re mò nunja pa; wi vende jenla n' antyo, ayogo n' aròl, agòtiza n' irèŵia, agalwa, ko miè 28 jinga waò. Ga miò gòre' nlwè, inlè, isunginla s' Anyambiè sinlo si re tòŵò pa gòr' anlongo: waò wi be jogo.
- 30 Nl' alwanli Pol impuŵi' imbanli gò nagò y' avegagò ndè ipa, awonga waòdu w' aŵiagagi gòre yè, 31 nkambinlag' inlongo ny' Anyambiè, nli nlenjaga g' òfiwanja wa Rerè Jisu Kraiss n' iganda nyòdu, pegag' òma kè ò legiè.

EZANGÔ ZI POL Y' ERÔMI GÔRE MONGI WI

RÔMA.

- 1 POL, nyôngô yi Jisu Krais, fwè-
liô pa gô dwanl' erômi, dôvîô pa
gô ntyangô mbia y' Anyambîè,
2 y' avanganliô ndè gw' alônga nî'
ivogisi yè gw' îrendo yôrunda, g'
3 ôfiwanja w' Ôfiwanl' iwè, ô yanliô
gô nagô yi David g' ôzamba w'
4 ôzyônli, ndô g' ôzamba w' inlinla
nyôrunda, alingiliô nli ngulu inlè
ayè Ôfiwa w' Anyambîè nî' itô-
ngwa avila gw' ijuwa, vanganle
Jisu Krais y' Ôvanganli wazyô;
5 vo yè awongi 'zwè imèpinlô nî'
evîlô z' erômi gw' anlongo môdu,
gô бага wad gw' îjoginlô s' ibeke-
6 lia, g' ôfiwanja w' in' inyè: gôre
wad nle 'nlwè kè, fweliô pa gô
7 dwanle mongi wi Jisu Krais: gô-
re waôdu wi re gô Rôma, mongi
tondô nî' Anyambîè fweliô pa gô
dwanl' iyombwi; Imèpinlô gôre
'nlwè nî' amènjè avila gôr' Anya-
mbîè ya Rer' iyazyô nî' Ôvangi-
nli Jisu Krais.
8 Gw' alônga, mi p' Anyambîè
yam' akeva vo Jisu Krais g'
ôfiwanj' iwanli anlwèdu, konde
ibekeli' sanli si kambô gô ntye
9 yôdu. Konde ôyenli wam' nî'
Anyambîè, ô janjinlô miè gw'
inlinl' inyam' gô ntyangô mbia
y' Ôfiwanl' iwè, nte jônginlia miè
10 'nlwè pêkèpèkè, mbamblag' egô-
mbe zôdu gw' inkolo sam', ve-
ndetwa venlô gw' egômbe, gô
ntondinli y' Anyambîè, miè ko
dèng' ôgènd' ômbia gô bia gôre
11 'nlwè. Konde mi jôngunla pôlô
gô jenla 'nlwè, kô miè kerinla
'nlwè eza z' Inlinla, gô joliza
12 'nlwè; inlè, ko miè sindiô gôre
'nlwè, mpo mô nla 'nlwè nî' ibe-
keli' sazyô azwè nî' azwè, isanli
13 nî' isaffi kè. Ndô, awarera, mi
pa bela 'nlwè gô dw' amia, 'nlè,
nyongo sinyenge mi agenji gô bia
gôre 'nlwè, ko miè dwanla nî'
ôlônd' ôfiwèwo gôre 'nlwè kè, ga
gw' anlongo affiori, ndô avia gw'
14 egômbe zinlo mi azimbîô. Mi
ônwanlisi w' Igrek nla w' anlo-
ngo affiori kè, w' anlaga w' imia
nla w' anlaga wi r' imia fo kè.
15 Yenlo, ga nt' are ngulu yam', mi
are keka pa gô kambinla 'nlwè
yi re gô Rôma kè ntyangô mbia.
16 Konde mi pa jenle ntyangô mbia
ntyonli: konde yô nle ngulu y'
Anyambîè gw' isunginla gôr' ôm'
edu ô bekelia; gw' alônga gôr'
ôfiwo Ju, nla gôr' ôfiwo Grek kè.
17 Konde gô yô ôgôre w' Anyambîè
wi pila gw' ibekelia dadiè wi tu-
minliô: ga nt' are tëndô pa, inlè,
Ôma w' ôgôre e be dèng' emènlo
v' ibekelia.
18 Konde egunlu z' Anyambîè zi re
tuminliô p' avila g' ôrôwa gw'
ipèdi' Anyambîè sôdu nî' ijanj'
ibe s' anlaga, wi simbi' ôgiligili
19 nli janj' ibe. Konde eza zi re ko
miô g' ôfiwanja w' Anyambîè zi
re zange gôre wad; konde Anya-
mbîè awôwunli zô gôre wad. Ko-
nde isadn yè yi re yi jenlagô y'
ayenliô bwi avila gw' ipangô si
ntyè, nkôtizagô nli ya y' avangiô,
vanganle ngulu yè yakonlako nli

mpanginli yè y' Anyambiè; ye-
 21 nlo re wi zye nli ntyongwè: ko-
 nde, gw' amienli wað Anyambiè,
 wi pendie g' Anyambiè, nlo p'
 akeva; ndò w' arwenl' itefiu gw'
 ipikili' sað, nli' ireñi' yað y' itefiu
 22 y' arwenli mpiri. Gw' awuliagi
 wað, inlè, azw' are nli' imia, w'
 23 arwenli dosyu; avengakanli wað
 ònjèlènjàlè w' Anyambiè yi re y'
 ayuwize nli' edidi egolanli g' òma
 ò juwa njuwaga, nla g' inyonli,
 nla g' inyama s' impondo nai,
 nda ga ya yi dandalanda.
 24 Yenlo Anyambiè arigi wað gw'
 isyekè, gw' itonginla s' ireñi' i-
 yað, gò jenliz' ikuw' iyað ntyonli
 25 wað nla wað: konde w' avenga-
 kanl' ògiligili w' Anyambiè nli'
 inòka, azavinla ayanjinl' eza z'
 avangio viaganlò nli' Òvangi, ò
 re savinlò pa egòmbe zòdu. A-
 mèn.
 26 G' òñwanja wi ndaga yinlo A-
 nyambiè arigi wað gw' itonginla
 si ntyonli: konde vanganl' antò
 wað w' agalunle ntyale yi mpa-
 nginli yað gò yò yi re yi zyele ga
 27 mpanli yað: egolanli mèmò kè
 anlòmè, w' awali kil' antò, a'via
 gw' itonginl' isað wað nla wað,
 anlòmè nli' anlòmè njanjanlag'
 agamba mi ntyonli, alènga kè
 gw' ikuw' iyaðmè ipa s' ifwem'
 isað si re kwèkwè.
 28 Nla ga nt' arwenl' inlè wi pa
 bele penjavenj' Anyambiè, gw'
 imi' sað, Anyambiè arigi wað g'
 ògu feva pa, gò dend' isaðn yi re
 29 yi zye kwèkwè; jónlia pa ralie nli'
 ipava sòdu, ibe, ògasyò w' anliva,
 nfevinli y' òrèñia: ralie nli' fi-
 andi, ijónl' anlaga, mbèlèkè, ite-
 miza, mpanginli mbe; w' arwe-
 30 nli k' imoginli, i'ferinli, inumbisi
 y' Anyambiè, irowisi, idandò, mo-
 ngi wi bol' ikapa, ivangi y' i-
 ntyal' imbe, mougi wi re w' ayo-

31 ginlò izomb' iyað, mongi wi r' i-
 kòtiza fo, wi jónl' impanganlò,
 wi zye nli' ireñia y' anlaga, wi re
 32 k' ipòginla fo. Winlo gw' amie-
 nli wað òzòmbiò w' Anyambiè,
 inlè, wað wi dend' isaðn ònlongo
 mè wi re nli' inyanga ny' ijuwa,
 wi pa denda yò waðmè dadie, ndò
 wi jivira kè mponlo yi mongi wi
 denda yò.

2 Sambò ò zye nli ntyongwè, awè,
 òm' edu ò jèkèlia: konde gò nda-
 ga yi jèkèlio òffiori, ò p' òku' wo-
 mè ògara; konde awè ò jèkèlia ò
 2 dend' isaðn mèmò. Konde azw'
 avòrò, inlè, ijèkèlia s' Anyambiè
 si re ga nt' ar' ògiligili gòre wað
 3 wi dend' isaðn ònlongo mè. Ndò,
 awè, ò jèkèlia wað wi dend' isaðn
 ònlongo winlo, ò denda k' egola-
 nli mèmò, ò pikilia 'nlè ò be jolie
 4 faug' ijèkèlia s' Anyambiè? Ge
 ò pèdi' ibunla s' òmbi' wè nli' isi-
 ndinla nli' isile benda, ko w' amia
 'nlè òmbia w' Anyambiè wi kè-
 5 ndio gw' ikalwa s' òrèñia? Ndò,
 ga nt' are njolinli yo nli' òrèñia
 wi re wi nlige nkòudi, ò kenjinl'
 òku' womè egunlu gò ntyugu y'
 egunlu nli' ituminlia s' ijèkèlia
 6 sarèti s' Anyambiè; ò be p' òm'
 7 edu ga nt' ar' ijanj' isè: gòre wað
 wi but' ivenda nli' òlubò nli' itwa-
 yuwa v' isindinla gw' ijanj' ibia,
 e be p' effièno z' egòmbe zòdu:
 8 ndò gòre wað wi dõv' impaga, ko
 w' ayoginl' ògiligili, ndò wi jogi-
 nlò ibe, be dwanz' egunlu nli nga-
 9 mbi, azyile nli' azyingò, gw' iuli-
 nli' iedu ny' òmo janj' ibe, gw'
 alònga gòr' òñwo Ju, nla gòr'
 10 òñwo Grek kè; ndò ivenda nli'
 òlubò nli' amènjàlè gòr' òm' edu ò
 janj' ibia, gw' alònga gòr' òñwo
 11 Ju, nla gòr' òñwo Grek kè: ko-
 nde zye! òma wantuntu gòr'
 12 Anyambiè. Konde utangò yi re
 fwema pa ivanga fo wi be jilizò

- k' ivanga fo: nli ntangô yi re
 13 fwema pa gw' ivanga wi be jèkè-
 liô nli' ivanga; konde arang' iyo-
 gisi y' ivanga yi pò mbèfî' gôr'
 14 Anyambiè, ndô iyanjisi y' ivanga
 yi be pò mbèfî'. Konde gò de-
 nd' anlongo mi re mi zye nli' i-
 vanga alend' isaôn y' ivanga nli
 njanli yaô, mongi sinlo wi re wi
 zye nli' ivanga, waômè nli' ivanga
 15 gw' ikuw' iyaômè; kondenlè wi
 tuminli' èvilô z' ivanga tëndô pa
 gw' irèfî' iyaô, irèfî' iyaô ntaki-
 liaga ta nla nyô, nli' ipikilli' saô
 kè sinlo nla sonla si soziza waô,
 16 azya nlonlo si kanla waô. Be
 twa yenlo kè gò ntyugu yi be jè-
 kèli' Anyambiè isaôn y' iyumbu-
 nlô y' anlaga vo Jisu Krajs, ga
 nt' are ntyangô yam' mbia.
 17 Ndô ja w' afwelîô, inlè, ôfiwo
 Ju, aḱekeli' ivanga, awôlini' ôku'
 18 wo ikapa gôr' Anyambiè; ô vôrô
 kè ntondinli yè, aviuj' isaôn yi r'
 imbia, konde ô re nènjô pa gw'
 19 ivanga; ô pikilli' ôku' wo, inlè,
 awè ômo kèndi' apoku, ôzange
 20 wi mongi wi re gò mpiri, ônlènji
 wi mongi wi r' imia fo, ôrevi w'
 awanla, konde gw' ivanga ô re
 nli' egolanli z' imia nla z' ôrèti;
 21 awè, sambô ô nènj' ôffiori, ô nènj'
 ôku' womè? awè ô kambinla,
 22 'nlè, ayufa, ô jufa? awè ô bulia,
 'nlè, anlanla nla winganli, ô na-
 nla winganli? awè ô bik' ikanla,
 23 ô kwère ya yôrunda? awè ô bô-
 linl' ôku' wo ikapa gw' ivanga, ô
 pèdi' Anyambiè nli pav' ivanga?
 24 Konde ina ny' Anyambiè nyi pè-
 diô gôr' anlongo g' ôfiwanj' iwa-
 25 nli, nt' are tëndô pa. Konde ikè-
 ra rèti si re nli' isyolo, ja w' ade-
 nd' ivanga; ndô ja awè ôvavisi
 w' ivanga, gambènli' ikèr' iso s'
 26 atw' ôzombè. Sambô, ja ôzombè
 w' apenjavenj' isômbia s' ivanga,
 ôzombè wè w' aranginlô yè g'
- 27 ikèra? Nla ja ôma w' ôzombè
 nli njanla adend' ivanga, gambè-
 nli' ave wè ôgara, awè ô re nli'
 ôrèndo nli' ikèra, ndô ô pav' i-
 28 nga? Konde ayè arang' ôfiwo
 Ju, ô re yenlo g' ôkuwa dadiè;
 ikèra kè aranga mèsô si re g' oku-
 29 wa g' ôzyônli: ndô ayè ônwô Ju,
 ô re yenlo gò garegare; ikèra kè
 nle s' ôrèfîa, gw' inlinla, aranga
 g' ôrèndo; isuminlia s' ôma mè
 si pîla gôr' anlaga, ndô gôr' Anya-
 mbiè.
- 3 Sambô, ezande zi re nli' ôfiwo Ju
 viaganlô? ge isyolo ande nyi re
 2 nli' ikèra? Si r' isyolo ivôlô nkô-
 v' iedu: gw' alônga, kondenlè
 mongi wi re kèrô pa w' ayeginliô
 3 agamba m' Anyambiè. Ndô
 ande, ja awèwo wi pegaga nli' ibe-
 kelia? itwaḱekeli' saô si be pang'
 ôgiligili w' Anyambiè ôsaôn wa-
 4 nyawènyawè? Alwanlize yenlo:
 Anyambiè e ga lwanli' ôrèti, nli'
 ôm' edu ônlôki; ga nt' are tëndô
 pa, inlè, Ko 'wè dwanle mbèfî'
 gw' agamb' imo, ageḱa gò bio gw'
 5 ijèkèlia. Ndô ja ibe sazyô s' atu-
 minli' ôgôre w' Anyambiè, azwè
 be bulia sè? Anyambiè yi fwi-
 nlize ngoko ar' ômbe? Mi ka-
 6 mba g' ôma. Alwanlize yenlo:
 gambènliè Anyambiè be jèkèlie
 7 ntye sè? Ndô ja ôrèti w' Anya-
 mbiè w' awunli gw' ivend' inyè
 v' inôk' isam', gambènliè mi pare
 8 pò p' ôgara g' ômo mbe sè? Sa-
 mbô azwè ga lende mbe ko mbia
 yô bia, ga ute berinlô 'zwè, nla ga
 nte buli' awèwo inlè azwè ka-
 mba? wi re ôgari wi re kwèkwè.
 9 Ndô sè? Azw' are viaganlô nla
 waô? Nyawè, nli' ôfiwozoma: ko-
 nde azw' are bulia pa, inlè, Iju nli'
 10 Igrek waôdu ta, wi re gw' ibe; ga
 nt' are tëndô pa, inlè, Zyel' ôma
 11 w' ôgôre, vanganli' ôffiori; Zyel'
 ômo kôtiza, zyel' ômo but' Anya-

12 mbiè; Waödu wi re jèrua pa, wi re feva pa ta; zyel' ömo dende
 13 mbia, vanganl' ömori. Öngöng' iwaö nl' örönginlò wabwi; wi re temiza pa nl' inlèmbè yaö; nduina y' impenle yi re gw' inlumbu yaö.
 14 Agwanl' imaö mi re nl' isava nli
 15 nönlì ralie. Agölò maö mi nèga
 16 gö pövize ntyinla; ijiliza nl' aguga mi re gw' imponlo saö, nli mponlo y' amènjè w' amie yö.
 17 Itia s' Anyambiè si zyele gw' antyo maö. Azw' avörò, inlè, isaön yi buliö nl' ivanga, nyi kamba nla waö wi re gw' ivanga; ko ögwani' iedu nunjö, nli ntye yödu tw' ögara gör' Anyambiè.
 20 Kondenlè zyel' özyönlì wi be pö mbèm' g' özyö wè nli janj' ampanga: konde-imia s' ibe si pila gw'
 21 ivanga. Ndö venlo ögöre wi re wi pila gw' ivanga w' aböwunliö, mbukunlagö nl' ivanga nl' ivogisi; vanganl' ögöre w' Anyambiè wi pila gw' ibekeliè Jisu Krai göre waödu wi bekelià; konde zyel' ibangwanla; konde waödu wi re fwema pa, avènl' isuminlia
 24 s' Anyambiè. Ndö wi pö mbèm' mpagaga nl' imèpinlò sè v' ölandunlò wi re göre Krai Jisu: ö lövìö nl' Anyambiè öravinlò, v' ibekeliè ntyinl' iyè, gö tuminli' ögöre wè, konde gw' isindinla s' Anyambiè avözy' ibe s' alöngi dendiö; inlè, gö tuminli' ögöre wè egömbe zinlo: ko yè dwanle mbèm', avè mbèm' ö bekeliè Jisu.
 27 Sambö ikapa si re gwi? S' anunjö. Nl' ivanga nyi? ny' ijanja? Nyawè, ndö nl' ivanga ny' ibekelià. Sambö azwè tenliza, 'nlè, öma e pö mbèm' nl' ibekelià ijanja s' ivanga fo. Ge ayè Anyambiè y' Iju dadiè? ayè arang' Anyambiè y' anlongo kè? Ii'
 30 y' anlongo kè: ja adwanla, 'nlè, Anyambiè mori e be pa mongi wi

re kèrö mbèm' nl' ibekelià, nla waö wi r' izombe kè mbèm' v' ibekelià. Sambö azwè pang' ivanga ösaön wanyawènyawè nl' ibekelià? Alwanlize yenlo: ndö azwè dwanliz' ivanga.

4 Sambö, ezande zi be buliö 'zwè, inlè, Abraham, rer' iyazyö-nönga, are dènga pa ga nt' ar' özyönlì?
 2 Konde ja Abraham avenliö mbèm' nl' ijanja, gambènè are nli mböra yi syögwa; ndö aranga gör' Anyambiè. Konde irèndo yi bulia sè? inlè, Abraham avèkeli Anyambiè, ko sò tanginlò yè vo ögöre. Ndö göre yè ö janja, ipa si pa tangö g' imèpinlò, ndö g' inwanla. Ndö ayè ö re e pa janja, ndö e bekeliè ö p' anlag' ave mbèm', ibekeli' sè si tanginlò yè vo ögöre. Ga nte kambe David kè agamb' özavinlò w' öma, ö tanginlò nl' Anyambiè ögöre ijanja fo, inlè, Özavinlò göre waö wi re nyezö p' ipav' isaö, wi r' ifwem' isaö pugö pa. Özavinlò gör' ömo re e tanginlò ibe nle Jihöva.
 9 Sambö özavinlò winlo wi re göre waö wi re kèrö pa dadiè, mbè göre waö wi r' izombè kè? konde azwè bulia, 'nlè, Ibekeli' sè s' aranginlò Abraham vo ögöre. S' aranginlò yè sè sambö? ayè kèrö pa, mbè ayè özombè? Arang' ayè kèrö pa, ndö ayè özombè: nl' avenliö yè ntyali y' ikèra, elingilìö z' ögöre w' ibekelià w' avegagi nla yè e par' özombè: inlè, e ga lwanle rerè ya waödu wi bekelià vo pare waö izombe, ko ögöre tanginlò waö; nli rerè ya waö wi re kèrö pa kè göre waö wi pa kèrö dadiè, ndö wi kanganla kè gw' intyözyö s' ibekelià sa rer' iyazyö
 13 Abraham ayè e par' özombè. Konde ömpanganlò, inlè, e be dwanl' öyigisi wi ntye, wi pegaga göre Abraham ge gör' awani' iè, v' 185

- ivanga, ndô v' ôgôre w' ibekelia.
- 14 Ndô ja mongi w' ivanga w' adwanl' iyigisi, gambênl' ibekelia s' atw' isyolo fo, nl' ômpanganlô
- 15 ôsaôn wanyawênnyawè. Konde ivanga nyô bag' egunlu; ndô mbôra yi r' ivanga fo, vovo zyel'
- 16 ipava. Gô ntinla yinlo ômpanganlô wi re gôre waô wi bekelia, ko wô dwanle ndaga y' imèpinlô; inlè, wi ga lwanle jolajola gôr' awanla waôdu; aranga gôre waô wi re gw' ivanga dadiè, ndô gôre waô kè wi re nl' ibekelia si Abraham, ô re rer' iyazyô azwèdu; ga nt' are tëndô pa, inlè, Mi are 'wè panga pe rerè y' anlongo aŋenge. Ayè rer' iyazyô gw' antyo m' ôma mè ô vèkeliô ndè, inlè Anyambiè, ô dwanliza mongi wi re juwa pa bo, awelia ya yi re yi zyele, ga yi
- 17 re. Abraham aŋekeli mbôra fo yi bekelia, ko yè twa rerè y' anlongo aŋenge, ga nt' agambiô, inlè,
- 18 Yenlo bedwanl' awanl' io. E pa dèla kè gw' ibekelia gw' avônliè ôku' wè juwa pa, konde aluô atwenli vo nkama y' impuffia g' ônlero wè, ge gw' avônliè njuwili y' iwumû nyi Sara. E dôv' ômpanganlô w' Anyambiè mpa-
- 19 ga v' itwaŋekelia, ndô ayoli nl' ibekelia, nsuminliag' Anyambiè,
- 20 amia kè mbiambiè, inlè, Anyambiè are ngulu yi denda, nt' avanganliô ndè. Yenlo s' aranginlô
- 21 zè vo ôgôre. Ndô pa tëndô g' ôŋwanj' iwè dadiè, inlè, s' aranginlô yè; ndô g' ôŋwanj' iwazyô kè, azwè mongi wi be tanginlô sô, vangaul' azwè yi bekeliè ô rôngunli Jisu y' Ôvanginli wazyô
- 22 avila gw' ijuwa, ô venliô g' ôŋwanja w' ipav' isazyô, arôngunliô g' ôŋwanja wi mbèŋi wazyô.
- 5 Yenlo pô pa mbèŋi' v' ibekelia, azw' are nl' aŋènjè gôr' Anyambiè, vo Rer' iyazyô Jisu Kraiss;
- 2 vo yè kè azw' are dènga p' iyinginlô nl' ibekelia gw' imèpinlô sinlo si dwanlô 'zwè; ko 'zwè syogwa gw' igumû ny' ivenda ny'
- 3 Anyambiè. Nl' aranga yenlo dadiè, ndô azwè syogwa gw' injuke kè: konde azw' avôrô,
- 4 inlè, injuke si bag' isindinla; nl' isindinla si bag' imènla; nl' imènla si bag' igumû; nl' igumû ny' azyalize; konde itonda s' Anyambiè si re jirô pa gw' ireŋi' iyazyô nl' Inlinl' Iŋia nyi re pô pa 'zwè.
- 6 Konde gw' avegagi 'zwè ngulu sô, gw' aluk' egômbe, ayuwi Kraiss
- 7 gô mbôra y' analg' aŋe. Konde ôma be sile juwa gô mbôra y' ôma w' ôgôre: ndô vendetwa g' ôŋwanja w' ôm' ombia ôma ko jolia
- 8 vanganle gô juwa. Ndô Anyambiè e tuminli' itond' isèmè gôre 'zwè, inlè, gw' avegagi 'zwè aŋe, ayuwi Kraiss g' ôŋwanj' iwazyô.
- 9 Ko pôrô venlo, pô pa mbèŋi' nli ntyinl' iyè, azwè be sunginlô avila gw' egunlu vo yè. Konde, vò-
- 10 ndô gw' avegagi 'zwè ilôvalôvi, azw' amèpinliô nl' Anyambiè nl' ijuwa s' ôŋwanl' iè, ko pôrô azwè mèpinlô pa, azwè be sunginlô nl' emènlo zè. Nl' aranga yenlo
- 11 dadiè, ndô azwè syôgwa kè gôr' Anyambiè vo Rer' iyazyô Jisu Kraiss, vo yè azw' are venlo dènga p' imèpianlô.
- 12 Sambô, ga nt' ayinginl' ibe gô ntye yinlo nl' ôm' ôŋori, nl' ijuwa v' ibe; nla yenlo ijuwa s' aŋenli gor' anlaga waôdu, konde
- 13 waôdu w' aweŋi: konde ibe s' avegagi gô ntye aŋia gw' egômbe z' ivanga: ndô gô r' ivanga nyi zyele, ibe si pa tanginlô ôma.
- 14 Ndô ijuwa s' avanginli avila gw' egômbe zi Adam agènda gw' egômbe zi Môsès, vanganle gôre waô wi re wi pa janj' ibe egolanli g' ipava si Adam, ô re ayè nl' egola-

- 15 nî' z' ômo bia. Ndô aranga gâ nt' ar' ipava, yenlo re kè eza zi pò; konde ja awenge w' ayuwi nî' ipava s' ôm' ômîori, ko pòrô imèpinîlô s' Anyambiè, nî' eza zi pò imèpinîlô s' ôm' ômîori, Jisu Kraï, 16 s' awunli gôr' awenge. Nî' aranga nt' arwenli v' ômîori ô vavi, yenlo re k' eza zi pò: konde ipò s' ôgara s' avilli gw' ipav' ifîori, ndô eza zi mpagaga zi p' anlaga mbèmi' avila 'gw' ipav' ijenge.
- 17 Konde, ja ijuwa s' avanginli nî' ipava s' ôm' ômîori, inlè, v' ôm' ômîori, ko pòrô waô wi dèng' ibunla s' imèpinîlô, nî' ôgöre wi pò mpagaga, wi be panginla gw' emènlo v' ômîori Jisu Kraï.
- 18 Yenlo, ga nt' arwenli' ipò s' ôgara gôr' anlaga waôdu g' ôfiwanja w' ipav' ifîori; yenlo arwenli kè mbèmi' y' emènlo gôr' anlaga waôdu v' ôgöre ômîori. Konde ga nt' avangiô awenge aÿe nî' itwayoginlô s' ôm' ômîori, yenlo kè awenge wi be pangô agöre nî' ijoginlô s' ôm' ômîori. Nî' ivanga nî' agundiô, kô ipava bunla; ndô mbôra y' awunli' ibe, imèpinlô s' awunli viaganlô: inlè, nt' avanginli' ibe gw' ijuwa, yenlo kè imèpinlô si ga vanginle v' ôgöre gw' emènlo z' egômbe zôdu vo Jisu Kraï ya Rer' iyazyô.
- 6 Sambô azwè ga wulie sè? Azwè ga gongwe gw' ibe, ko imèpinlô 2 bunla? Alwanlize yenlo. Azwè y' ayuwi gw' ibe, azwè ko fo dwa- 3 nla gô sô sè? Ge anlwè pa mia, 'nlè, azwèdu y' aÿaptaiziô gôre Kraï, azw' aÿaptaiziô gw' 4 ijuw' isè? Sambô azw' aÿenliô nla yè nî' ibaptaizô gw' ijuwa: inlè, ga nt' arôngunliô Kraï avila gw' ijuwa v' ônjèlènjèlè wa Rerè, yenlo kè azwè ga ganganle 5 gw' emènlo ezonla. Konde ja zw' atwenli' alato nla yè nî' ego-
- lanli z' ijuw' isè, azwè be dwanla k' alato nla yè nî' egolani z' itô- 6 ngw' isè; konde azw' avôrô, inlè, ôm' iwazyô ôlônga w' aÿanliô nla yè gô kros, inlè, ôkuwa w' ibe wi ga yillizô, ko 'zw' aÿanjinli' ibe 7 nyènèlè; konde ayè ô re juwa pa, 8 are tòmbo pa avila gw' ibe. Ndô ja 'zw' ayuwi nli Kraï, azw' abekelia, 'nlè, azwè be dwanla bo nla 9 yè kè; konde azw' avôrô, inlè, Kraï ayè tôngunliô pa avila gw' ijuwa, ayuwe nyènèlè: ijuwa s' 10 avanginle yè nyènèlè. Konde gw' ayuwè, ayuwi gw' ibe nyongomori: ndô gô dwanlè bo, e dwa- 11 nla gôr' Anyambiè. Yenlo kè 'nlwè rangani' ikuw' iyanli juwa pa gw' ibe, 'ndô bo g' ôzamba w' Anyambiè gôre Kraï Jisu.
- 12 Sambô, ibe s' avanginle nyènèlè gw' ikuw' iyanli yi juwa njuwaga, ko 'nlwè joginlô itonginla sa 13 sô: ge p' ibe vi yanli g' imianja yi janj' ibe; ndô vanli ikuw' iyanli gôr' Anyambiè, ga mongli wi re bo avila gw' ijuwa; vanli k' Anyambiè vi yanli g' imianga yi 14 janj' ôgöre. Konde ibe s' avanginle 'nlwè: konde anlw' azyele gw' ivanga, ndô gw' imèpinlô.
- 15 Ndô sè? Azwè ga vavere, konde azw' azyele gw' ivanga, ndô gw' 16 imèpinlô? Alwanlize yenlo. Anlwè pa mia, 'nlè, ja 'nlw' ap' ôma ikuw' iyanli g' asyaka gô joginlô yè, gambènèlè anlw' atwenli' asyaka w' ôma mè ô joginlô 'nlwè; mbè w' ibe si kèndia gw' ijuwa, mbè w' ijoginlô si kèndia 17 g' ôgöre? Ndô akeÿa gôr' Anyambiè, inlè, anlw' avegag' asyaka w' ibe, ndô anlw' are joginlô pa nî' ôrèÿia inènja mè s' avenliô 18 'nlwè; nla gw' avangiô 'nlwè awontye avila gw' ibè anlw' arwenli' asyaka w' ôgöre. Mi kamba 19 g' ôma g' ôfiwanja wi ndèlinli y'

- izyônli yanli : konde ga nt' avenli
'nlwè isyèkè nl' ibe vi yanli g'
asyaka gò janj' ibe, yenlo kè vè-
nlo vanl' ôgôre vi yanli g' asyaka
20 gò janj' imèpa. Konde gw' ave-
gagi 'nlwè asyaka w' ibè, anlw'
avegagi dièngadiènga g' ôzamba
21 w' ôgôre. Ôba nde sambò w' ave-
gagi nla 'nlwè egômbe mè gw'
isaôn mèyonlo yi jenlò 'nlwè
ntyonli egômbe zinlo? konde
ntyal y' isaôn mèyonlo nl' ijuwa.
22 Ndò vèno gw' apangiò 'nlwè diè-
ngadiènga avila gw' ibe, agalw'
inyongò gôr' Anyambiè, anlw'
are nl' ip' isanli gw' imèpa, nli
ntyai emènlo z' egômbe zòdu.
23 Konde ipa s' ibe nl' ijuwa; ndò
eza zi pò nl' Anyambiè nl' emèn-
nlo z' egômbe zòdu gôre Krai-
Jisu y' Ôvanginli wazyò.
- 7 Ge anlwè pa mia, awarera, (ko-
nde mi kamba nla waò wi mi'
ivanga) inlè, ivanga nyi panginl'
ôma ôlingò wi dwanlò ndè bo?
2 Konde ôñwantò ô re jòmbò pa are
kòrò pa nl' ivanga gôr' ônlôfme
wè ôlingò wi dwanlò ndè bo; ndò
jog' ônlôfme ajuwa, gambèn' apu-
runlò avila gw' ivanga ny' ônlò-
3 fme wè. Sambò jogo ajòmb' ônlò-
fme ôñwènlè, gò par' ônlôfme wè
bo, e be fweliò, inlè, evòve: ndò
jog' ônlôfme ajuwa, gambèn' a-
twa dièngadiènga avila gw' iva-
nga, yenlo alwanl' evòve nyènè,
vang' ajòmb' ônlôfme ôñwèulè.
4 Yenlo kè 'nlwè, awarér' iyam',
anlw' are juwa pa g' ôzamba w'
ivanga nl' ôkuwa wi Krai; inlè,
anlwè ga yongò gôr' om' ôñwènlè,
vanganlè yè ô rôngwi avila gw'
ijuwa, ko 'zwè janl' ilònda gôr'
5 Anyambiè. Konde gw' avegagi
'zwè g' ôzyônli, inaka s' ibe s'
agwezagò nl' ivanga, s' ayanji gò
v' iyazyò gò janl' ilònda gw' iju-
6 wa. Ndò vèno azwè juwa pa
- g'w' eza z' agòti 'zwè ngwasyi,
azw' apurunlò gw' ivanga, ko
'zwè janjinl' Anyambiè nli nja-
njinli nyonla y' inlinla, nl' ara-
nga nli njanjinli nungu y' ôrè-
ndo.
- 7 Sambò azwè be bulia sè? Ivanga
nl' ibe? Alwanlize yenlo. Ndò
mi to mi' eza zi fweliò, 'nlè, ibe,
kaò nl' ivanga: konde mi to mi'
itonginla, azy' ivanga bulia, 'nlè,
8 Aronginla. Ndò ibe s' alengi
mbòra, ayanja g' ôku' wam' ito-
nginla sòdu v' ivanga: konde iva-
9 nga fo ibe si re juwa pa. Mi ave-
gagi bo nli mori ivanga fo: ndò
gw' avienl' ôzòmbiò, arwenl' ibe
10 bo, ayuwi miè. Nl' ôzòmbiò w'
avegagi gò kèndia gw' emènlo,
wò mèmò w' alèngiò gôre miè gò
11 kèndia gw' ijuwa: konde ibe s'
alèngi mbòra nl' ôzòmbiò, aremi-
12 za miè, ayonla miè vo wò. Sa-
mbò ivanga nyi re nkèrè, nl' ôzò-
mbiò wi re nkèrè, nl' ôgôre, nl'
13 ômbia. Sambò eza zi r' evia z'
atwenl' ijuwa gôre miè? Alwa-
nliize yenlo. Ndò ibe s' atwenl'
ijuwa gôre miè, inlè, si ga yenlò,
inlè, si r' ibè, konde si panga miè
juwa nl' eza zi r' evia: ko ibe twa
14 sibe viaganlò v' ôzòmbiò. Konde
azw' avòrò, inlè, ivanga nyi re
swaswo nl' Inlinla: ndò mi are
gò mpanginli y' ôzyônli, kòlò pa
15 gw' ibe. Konde ôsaôn wi janjò
miè mi mia wò: konde ôsaôn wi
belò miè, mi denda wò; ndò ôsa-
ôn wi bikò miè, wò dendò miè.
16 Ndò ja mi adend' ôsaôn, wi re mi
avèla, gambènè mi ajivir' iva-
17 nga, inlè, nyi r' ivia. Yenlo vè-
nlo aranga miè yi janj' ôsaôn,
ndò ibe si dwanla gò gare yam'.
18 Konde mi avòrò, inlè, gôre miè,
iulè g' ôzyônli wam', mbia yi zye-
le: konde gò bela yi re nla miè,
19 ndò gò janje mbia yi zyele. Ko-

nde mbia yi belö miè mi denda
 yò, ndò mbe yi re mî afele yò de-
 20 ndò miè. Ndò ja mi ajanj' ošaon
 wi re mi afele, gambènl' aranga
 miè janja wò, ndò ibe si dwanla
 21 göre miè. Yenlo mi dèng' iva-
 nga göre miè, inlè, gò bela miè gò
 dende mbia, mbe yi re nla miè.
 22 Konde g' òrèfm' wam' mi jenl'
 ivanga ny' Anyambiè mbia:
 23 ndò mi 'jenl' ivang' inyènlè gò
 v' iyam', nwagaga nl' ivanga
 ny' òrèfm' iwam', arugiza miè
 gw' ivanga ny' ibe nyi re gò v'
 24 iyam'. Oma w' azyile nde nle
 miè! Mande be tòmbe miè avila
 25 g' òkuwa w' ijuwa winlò? Ake-
 va gòr' Anyambiè vo Jisu Krai-
 s y' Óvanginli wazyò. Yenlo miè-
 mè mi janjinl' ivanga ny' Anya-
 mbiè nl' ògu; ndò nl' òzyònlì mi
 janjinl' ivanga ny' ibe.

8 Sambò vènlò zyel' ògara göre
 2 waò wi re göre Kraiis Jisu. Ko-
 nde ivanga ny' Inlinla ny' èfmè-
 nlo göre Kraiis Jisu nyi re miè
 panga p' òfwontye avila gw' iva-
 8 nga ny' ibe nla ny' ijuwa. Ko-
 nde ošaon wi re w' ayollò nl' iva-
 nga, konde ny' avegagi dèla nl'
 òzyònlì, Anyambiè alendi wò,
 inlè, alwauliz' ibe ògara g' òzyò-
 nli nl' itòm' Ófwanl' iyèmè nl'
 egolanli z' òzyònlì wi pava nla g'
 4 òfwanja w' ibe: inlè, ògöre w'
 ivanga wi ga lendò göre 'zwè, yi
 re yi kanganla ga nt' ar' òzyònlì,
 5 ndò ga nt' ar' Inlinla. Konde
 waò wi re ga nt' ar' òzyònlì wi
 nak' isaon y' òzyònlì; ndò waò
 wi re ga nt' ar' Inlinla wi nak'
 6 isaon y' Inlinla. Konde nakinli
 y' òzyònlì nl' ijuwa nl' ijuwa;
 ndò nakinli y' Inlinla yò nl'
 7 èfmènlò nl' àfmènjè: konde naki-
 nli y' òzyònlì yi re ndòva nl'
 Anyambiè; konde yi pa joginlò
 ivanga ny' Anyambiè, nlo jolie

8 joginlò nyò kè. Yenlo waò wi re
 g' òzyònlì w' ayollie tondi' Anya-
 9 mbiè. Ndò anlw' azyele g' òzyò-
 nli, ndò gw' Inlinla, mpag' Inli-
 nla ny' Anyambiè nyi dwanla
 göre 'nlwè. Ndò jog' òm' edu
 azye nl' Inlinla nyi Kraiis, ga-
 10 mbènl' ayè arang' iwè. Nla ja
 Kraiis adwanla göre 'nlwè, òkuwa
 rèti wi re juwa pa g' òfwanja w'
 ibe; ndò inlinla nyi re bo g'
 11 òfwanja w' ògöre. Ndò ja Inli-
 nla ny' òmo róngunli Jisu avila
 gw' ijuwa ny' adwanla göre
 'nlwè, ayè ò róngunli Kraiis Jisu
 avila gw' ijuwa e be dwanliz'
 ikuw' iyanli yi juwa njuwaga bo
 kè nl' Inlinl' inyè nyi dwanla
 göre 'nlwè.

12 Yenlo, awarera, azw' inwanli,
 aranga y' òzyònlì, gò dwanla ga
 18 nt' ar' òzyònlì: konde ja 'nlw'
 adwanla ga nt' ar' òzyònlì, anlwè
 be juwa; ndò ja 'nlw' ajònl' ija-
 nja s' òkuwa v' Inlinla, anlwè be
 14 dwanla bo. Konde òntangò wi
 kèndiò nl' Inlinla ny' Anyambiè,
 15 waò awanla w' Anyambiè. Ko-
 nde anlwè pa pò inlinla nyi pang'
 anlw' asyaka gò fo tia; ndò anlw'
 avenlò inlinla nyi pang' anlw'
 awanla, ko 'zwè tóngà, inlè,
 16 Abba, Rera. Inlinla nyòmè nyi
 takilia mpo mò nl' irèfm' iyazyò,
 inlè, azwè awanla w' Anyambiè:
 17 nla ja 'zw' awanla, gambènl' azw'
 iyigisi kè; iyigisi y' Anyambiè,
 nl' iyigisi ta nli Kraiis; mpag'
 azw' asindinla nla yè, ko 'zwè
 pendio kè nla yè.

18 Konde mi tanga, 'nlè, injuke s'
 egòmbe zatè zinlo si zye nl' inya-
 nga nyi kènlizò nl' ònjèlènjàlè
 19 wi be tuminlò göre 'zwè. Ko-
 nde ijòngunl' ipòlò s' eli'va zòdu
 si pengini' ibòwunlia s' awa w'
 20 Anyambiè. Konde eli'va z' aru-
 giò gò ya yanyawè, aranga nl'

ijivira, ndô g' ôñwanj' iwê ô ru-
 21 gizi zo, gw' igufiu, inlê, eliŵa zô-
 mê kè zi be tómbô gw' itugô s'
 ifeva gô dwanla dièngadiènga g'
 ônjèlènjàlè w' awanla w' Anya-
 22 mbiè. Konde azw' avôró, inlê,
 eliŵa zôdu zi sifiinla azunl' iso-
 ngo y' ijanla kwanga gw' egômbè
 23 zinlo. Nl' aranga yenlo dadîè,
 ndô azwemê kè, yi re nl' ilônd'
 ilônga y' Inlinla, vanganl' azwê-
 mê azwê sifiinla gw' ikuw' iya-
 zyô, mpènginlag' inyanga ny'
 24 awanla, inlê, ôlandunlô w' ikuw'
 iyazyô. Konde azw' asunginlô
 gw' igufiu: ndô igufiu nyi jenlô
 arang' igufiu: konde mande dô-
 25 vi' ezoma zi jenlô ndê igufiu?
 Ndô ja 'zw' adôvi' ezoma igufiu
 zi re azwê jenla zô, gambèn-
 26 azwê pènginla zô nl' isindinla.
 Yenlo k' Inlinla nyi nungunle
 ndêlinli yazyo: konde azwê pa
 mia eza zi re 'zwê gô bambia gw'
 inkolo sazyô nt' are kwèkwè;
 ndô Inlinla nyômê nyi kwenl'
 inkolo g' ôñwanj' iwazyô nl' isi-
 27 finla si re s' agambizô; nl' ayê
 ô kèlagèl' irèfia avôró mpivini
 y' Inlinla, konde nyi kambinla
 g' ôñwanja w' iyombwi ga nt'
 28 are ntondinli y' Anyambiè. A-
 zw' avôró kè, 'nlê, isaôn yôdu yi
 janja ta gô mbia göre waô wi to-
 29 nd' Anyambiè, waô wi re fweliô
 pa ga nt' are nkenjinli yê. Ko-
 nde waô w' aluô w' amienliô ndê,
 waô w' alôviô ndê, egômbè vla-
 gaga ro, gô dwanla nl' egolanli z'
 Ôñwanl' iè, ko yê dwanle njaliè
 30 gôr' awarerè awenge: nla waô w'
 alôviô ndê, waô kè w' aweliô
 ndê: nla waô w' aweliô ndê, waô
 kè w' avenliô ndê mbèfi': nla
 waô w' avenliô ndê mbèfi', waô
 w' avendiziô ndê.
 31 Sambô azwê be bulla sê gw' isa-
 ôn yinlo? Ja Anyambiè akaula

32 'zwê, ô be sira 'zwê mande? Ayê
 ô re e simbi' Ôñwanl' iyèmê, ndô
 avenliè g' ôñwanj' iwazyô azwê-
 du, ave 'zwê nla yê isaôn yôdu
 33 mpagaga? Mande 'be sozize mo-
 ngi pinjô w' Anyambiè? Nle
 34 Anyambiè ô pa waô mbèfi'. Ô
 p' ôgara mande? Nle Kraiis Jisu
 ô 'yuwi, nla viaganlô, arôngunliô
 avila gw' ijuwa, ô re g' ôgo 'nlô-
 35 miè w' Anyambiè, ô kambinla
 kè g' ôñwanj' iwazyô. Mande
 be bangunlia 'zwê avila gw' ito-
 uda si Kraiis? Injuke, ge azyingô,
 ge ikombizô, ge njanla, ge ôtele,
 36 g' ereria, ge ôkwara? Ga nt' are
 tëndô pa, inlê, Azwê jônlo g'
 ôñwanj' iwo pèkèpèkè; azwê bo-
 37 ngô g' adombe mi bazyô. Ndô
 gw' isaôn yinlo yôdu azw' are vi-
 aganlô nl' igevisi vo yê ô rondi
 38 'zwê. Konde mi avôró, inlê, ara-
 ng' ijuwa, g' efiènlô, ge lenjèl, ge
 ampenda, ge isaôn yatè, ge isaôn
 39 yi bia, ge anyanga, ge idôndwa,
 ge ôronga, g' ezom' edu ezènlè z'
 avangiô, zi re ko bangunlia 'zwê
 avila gw' itonda s' Anyambiè si
 re göre Kraiis Jisu y' Ôvanginli
 wazyô.

9 Mi kamb' ôgiligilli göre Kraiis, mi
 nôka du, ôrèfi' iwam' ntakiliaga
 miè igamba mêmô gw' Inlinl'
 2 Iŵia, inlê, mi are nl' ekèŵ' evôlô
 nli nkazya g' ôrèfi' iwam' pèkè-
 3 pèkè. Konde miè mîè miè ko bele
 dwanla nl' ôzavô avila göre Kraiis
 g' ôñwanja w' awarer' iyam', waô
 4 wi re nla miè sijanlô: waô mongi
 wi Israël; wi re, inyanga ny'
 awanla, nl' ivenda, nl' injeka, nl'
 ivanga, nl' isavinla s' Anyambiè,
 nl' impanganlô, yinlo yôdu iyao;
 5 wi re irerè kè isaô, nla göre waô
 kè avili Kraiis g' ôzamba w' ôzyô-
 nli, ô re gw' igônlo nya waôdu,
 Anyambiè. savinlô pa gô konlako.
 Amèn.

- 6 Ndô zyele mpanli ga igamba ny' Anyambiè nyi re twa pa òsaòñ wanyawènyawè. Konde aranga waòdu wi pila göre Israèl, waò mongi wi Israèl: ge waòdu dwanl' awanla, konde Abraham nle rer' iyaò: ndò ga nt' are tèndò pa, inlè, Göre Izak be dwanl' awanl' iwo. Yenlo, arang' awanla ga nt' ar' òzyònlì waò awanla w' Anyambiè; ndò awanla w' òmpanganlò waò wi be tangò g' awanla.
- 9 Konde igamba ny' òmpanganlò nye nyinlo, inlè, Egòmbe mè be bia miè, nli Sara e be janl' òñwanla. Nl' aranga yenlo dadiè; ndò gw' avundigi Rebèka v' òmìori, 11 vanganle rer' iyazyò Izak, gò par' awanla wi pa janlò, ge dende ndaga mbia ge mbe, inlè, nkenjinli y' Anyambiè ga nt' are yè pinja pa yò ga lwanle, aranga nl' ijanja, 12 ndò vo yè ò fwelia, ny' awulinliò yè, inlè, Ònlero e be janjinl' òrumbe. Vanganle nt' are tèndò pa, 13 inlè, Mi arondi Jakob, ndò Eso 14 mi aṽikiè. Sambò azwè be bulia sè? Mbe yi re nl' Anyambiè? 15 Alwanlize yenlo. Konde e bulinlie Mòsès, inlè, Ayè ò jenlò miè ekèṽa m' be jenlè ekèṽa, nl' ayè 16 ò pòginlò miè m' be pòginlè. Sambò ipinjò si zyele nl' òmo bela, ge nl' òmo pule mangò, ndò vo 17 Anyambiè ò pòginla. Konde irèndo yi bulinlie Faraò, inlè, Gò ntinla mèyinlo agumauli miè 'wè, ko miè tuminlie ngulu yam' g' òku' wo, nl' in' inyam' takiliò gò 18 ntye yòdu. Yenlo e pòginl' òma j' atonda, ndò j' abela e joliz' òma kè. Vovo ò be bulinlia miè, inlè, 19 Sambò e fo sèmba sè? Konde ò re sira pe ntòndinli yè mande? 20 E òma 'wè! Awè mande sambò ò kamba nsirag' Anyambiè? Eza z' avangiò ko bulinli' òvangi, inlè, Ezande z' apangò miè ye-
- 21 nlo? Òvangi w' intyuanla azye nl' inyanga gw' iwònlò, gò panga nl' imònga mèmò ntyuanla mori g' òlubò, nli mori gw' 22 ipèdia? Ndò sè, j' Anyambiè asindinla nl' isindinl' ida intyuanla s' egunlu kekizò pa gw' ijilizò, mbelaga gò tuminli' egunlu zè, nla gò mieze ngulu yè? 23 Nla ja abele miez' ibunla s' ive-nd', inyè gò vagò y' ipòginlò, y' aluò y' akekiziò yè gw' ivenda, 24 vanganle 'zwè y' aweliò ndè, arang' avila gòr' Iju dadiè, ndò avila 25 gòr' anlongo kè, gambè sè? Ga nte buliò ndè gò Hòse, inlè, M' be fwelia waò mongi yam', wi re wi pegaga mongi yam'; nla yè iron-nda ò re e pegag' ironda. Be 26 dwanla kè, 'nlè, gò mbòra y' awulinliò waò, inlè, Anlw' arang' anlag' iwam', vovo wi be fweliò, inlè, awanla w' Anyambiè yabo. 27 Nl' Esaia e tòngga g' òñwanja wi Israèl, inlè, Vanganle ntangò y' awanla wi Israèl y' adwanla ga ntyèngè yi ntyuṽa, wakwè wi be 28 sunginlò. Konde Jihòva e be dend' igamb' inyè gò ntye, manlizaga nli ntunlizaga nyò. Nla ga nt' 29 aluò buli Esaia, inlè, Konle Jihòva yi Sabaoth e duò atiginli 'zwè aw' awèwo, gavnlo azw' aro twnli ga Sodom, azw' aro dwanli ga Gomora.
- 30 Sambò azwè be bulia sè? Azwè be bulia, 'nlè, anlongo, mi re mi kombiz' ògòre, m' alèngi ògòre, vanganl' ògòre wi pila gw' ibekelia: ndò Israèl, nkombizag' iva- 31 nga ny' ògòre, wi pa ayiṽa gw' ivanga mè. Kondesè? Konde w' agombizi nyò, aranga nl' ibekelia, 32 ndò nl' ijanja. W' avòmitò nl' idò mè ny' ibaku; ga nt' are tèndò pa, 33 inlè, Vònla, mi dòṽia gò Sion idò ny' abaku, nl' idò ny' ikweza: ayè ò bekelia nyò, ayenle ntyonli.

10 Awarera, ibela s' òrèṁ' iwam' n' inkolo si kwenlò miè Anyambìè g' òfiwanja wi Israèl sò, 2 inlè, wi ga zunginlò. Konde mi takilia g' òfiwanj' iwað, inlè, wi re nli mpiu gòr' Anyambiè, ndò 3 aranga ga nt' ar' imia. Konde gw' avegagi wað wi mi ògòre w' Anyambiè, agènliza gò dwanliz' ògòre waðmè, wi pa tugiz' ikuw' 4 iyað g' ògòre w' Anyambiè. Konde Kraiss n' isula s' ivauga gò dwanliz' ògòre gòr' òm' edu ò bekelia. Konde Mòsès e tènda, 'nè, 5 òmo dend' ògòre wi pila gw' ivauga e be dwanla vo wò. Ndò 6 ògòre wi pila gw' ibekelia wi kamba yenlo, inlè, Awulia g' òrèṁ' iwo, inlè, Mande be panda g' òròwa? 7 inlè, gò syònlie Kraiss: ge, mande be suminla gw' ilòmbò? inlè, gò pandie Kraiss avila gw' ijuwa. 8 Ndò wi kamba sè? Igamba nyi re pièrè nla 'wè, vanganle g' ògwanl' iwo, nla g' òrèṁ' iwo: inlè, igamba ny' ibekelia, nyi 9 kambinlò 'zwè: inlè, ja w' ajivira n' ògwanl' iwo inlè, Jisu n' Òvanginli, aṣekelia n' òrèṁ' iwo, inlè Anyambiè aròngunliè avila gw' ijuwa, ò be sunginlò. 10 Konde azwè bekelia n' òrèṁia gò dwanlizò ògòre, amèma n' ògwanl' nla gò sunginlò. Konde irèndo yi bulia, 'nè, Òm' edu ò bekelie 12 ayeulizò ntyonli. Konde zyel' ibangwanla ntyo òfiwo Ju n' òfiwo Grek: konde ayè mèmò n' Òvanginli wa waðdu, are kè n' ambia ralie gòre waðdu wi tònga 13 gòre yè: konde òm' edu ò be tònga gw' ina nyi Jihòva e be sunginlò. Sambò wi be tònginlè sè 14 ò re wi pa bekelie? Ge wi be bekelie sè ò re wi pa jogo g' òfiwanj' iwè? Ge wi be jogo sè òma fo gò 15 kambinla wað? Ge wi be kambinla sè kað w' atòṁò? ga nt' are

tèndò pa, inlè, Mèpinli nde yi r' intyòzyò si mongi kambinle ntyangò mbia! Ndò aranga waðdu 16 wi ayoginlò ntyangò mbia. Konde Esaia e bulia, 'nè, Rera, ò re bekelia pe ntyangò yazyò mande? 17 Sambò ibekelia si pila gw' ijogo, n' ijogò v' igamba nyi Kraiss. 18 Ndò, miè, 'nè, Wi pa jogo? In, inyòdi nyað ny' agèndi gò ntyeyòdu, n' agamb' imað gw' intyaji si 19 ntye. Ndò, miè, 'nè, Israèl wi pa mia? Mòsès e dònge bulia, 'nè, M' be jenliza 'nlwè fiandi n' eza zi re arang' inlongo, m' be benndia 'nlwè n' inlongo ny' òteṁu. 20 N' Esaia kè ar' iganda vianganlò, awulia, 'nè, Mi alèngiò nle wað wi re wi pa buta miè: mi amleziò gòre wað wi pa bambia g' òfiwanj' 21 nj' iwam'. Ndò g' òfiwanja wi Israèl e bulia, 'nè, Òwenja wòdu mi alaṁinl' ago mam' gòr anlaga w' itwayoginlò n' idòv' impaga. 11 Ndò, miè, 'nè, Anyambiè are fala p' anlag' iwèndè? Alwanlize yenlo. Konde miè kè mi òfiwa wi Israèl, mi ayanliò n' awa wi Abraham gò mbuṁe yi 2 Bèjamin. Anyambiè azye fala p' anlag' iwè w' aluð w' amienliò ndè. Anlwè pa mia nte buli' irèndo g' òfiwanja Elias? nt' azozizè mongi wi Israèl gòr' Anya 3 mbiè, inlè. Rera, wi re jónla p' ivogisi yo, azaz' imbòr' isò si utyagò: nla miè dadie mi atiganli, wi buta k' eṁèndlo zam'. 4 Ndò Anyambiè awinlizè sè? inlè, Mi are piga pa gòre mièmè nto-sèn s' anlag' òrogènlò wi re wi pa 5 dòṁinle Baal akotolo. Yenlo kè venlo gw' egòmbe zinlo atiganl' awèwo ga nt' ar' ipinja s' imèpi- 6 nlò. Ndò ja ipinja s' adwanla s' imèpinlò, gambènliè si pila nyènliè gw' ijanja: azya nlonlo imèpinlò

- 7 si zyel' imèpinlò nyènlè. Ndò sè? Eza z' awutiò nle Israël, wi pa dènga zò; ndò z' alèngiò nle mongi wi re pinjò pa, ni' aǹmori w'
- 8 ayolliziò irèǹma: ga nt' are tøndò pa, inlè, Anyambiè avenil' waò òrèǹma w' antyovinlò, antyo mi re mi jenla, ni' aròl mi re mi jogo,
- 9 kwanga nla nìnlò. David kè e bulia, 'nlè, Tavuru yaò yi ga lwanle mòndò gòre waò, esinga, ni' ibaku, ni' òrevunlò, gòre waò:
- 10 Antyò maò mi ga lwanle mpìri, ko w' ayenla, ko pur inyufi' isaò mbè pèkèpèkè.
- 11 Ndò, miè, 'nlè, W' avòǹfiò ni' abaku ntinla gò pòswa? Alwanlize yenlo. Ndò isunginla s' akòve bia gòr' anlongo ni' ipòsw'
- 12 isaò, gò jenliza waò ñandi. Ndò vòndò ipòsw' isaò s' apagize ntye, ni' ikug' isaò s' apagiz' anlongo; ko pòrò ibunl' isaò?
- 13 Ndò mi kamba ni' anlwè anlongo. Sambò gòre, 'nlè, mi eròǹmi gòr' anlongo, mi pendiz' evilò zam' z' eròǹmi: vendetwa miè ko jenlize mongi yam' ga nt' ar' òzyònl' ñandi, azunginl' awèwò
- 15 gòre waò. Konde ja ifalò saò s' akòve ntye imèpianla, ibongò saò si be dwanl' ande, kaò emènlò
- 16 avila gw' ijuwa. Nla ja òlònd' òlònga w' adwanl' òrunða, gambènìlè wòdu w' adwanl' òrunða: nla ja òramba w' adwanl' òrunða gambènìl' ampàre kè m' adwanla
- 17 k' òrunða. Ndò jog' ampàre aǹèwò m' amogunlìò kiò, ni' awè erere z' ioliv z' iga, w' aweliò gw' imbòra sa mò, awong' aka m' òramba ni' agali m' erere z' ioliv;
- 18 azyògwa nsèliag' ampàre: ndò ja w' asyògwa, arang' awè simbi' òramba, ndò òramba wi simbiò.
- 19 Sambò ò be bulia, 'nlè, Ampàre m' amogunlìò, inlè, mi ga welò
- 20 gò mbòra ya mò. Yenlo re; m' [Mpongwe.]
- amogunlò g' òǹwanja w' itwaǹvèkèlia, nla 'wè ò kumanla ni' ibe-
- 21 kèlia. Alwanl' ekale, ndò ria ntiagaga: konde j' Anyambiè e pig' ampàre alònga, gambènìl' avige 'wè kè. Sambò vònlè nkèngo
- 22 uli njolinli y' Anyambiè: gòre waò w' avòswi, njolinli; ndò gòre 'wè, nkèngo y' Anyambiè, ja w' adwanla gò nkèngo yè: azya niònlò awè kè ò be tenlò nkwi.
- 23 Nla waò kè, ja w' alwanl' ibekèlia fo, wi be fo felò gw' erere: konde Anyambiè are nli ngulu yi
- 24 fo fela waò. Konde vòndò 'wè ò renlìò avila gw' erere z' ioliv z' ayanlìò gw' iga, w' aweliò gw' erer' evia z' ioliv zi zyele mpanginli yo: ko pòrò minlò, mi re nli njauli ampàre, mi be fo felò gw' erere zaòmè z' ioliv?
- 25 Konde, awarera, mi pa bela 'nlwè gò dw' amia iyumbunlò nyinlò, anlwè vende dwanl' imia gw' antyo manlimè, inlè, mbei yi Israël yi re jolliza p' irèǹm' iyaò, kaò ibunla s' anlongo s' abia;
- 26 Yenlo inlongo nyi Israël nyòdu nyi be sunginlò: ga nt' are tøndò pa, inlè, Be bi' Ózunge avila gò Sion, kè kegunlia ibe avila gòre
- 27 Jakob: nli njek' iyam' nla waò nle yinlò, gò be tòmba miè ibe saò. G' òzamba wi ntyangòmbia, waò ilòǹvalòǹi g' òǹwanj' iwanli: ndò g' òzamba w' ipinja s' Auyambiè, wi tondò g' òǹwanja w'
- 29 irerè. Konde Anyambiè ayè pa pe mpagaga aweya kè mbela, e nte nkòndi. Koude ga nt' avegagi 'nlwè nli mori anlwè joginlò Anyambiè, ndò vèulo anl' apòginlò g' òǹwanja w' itwa-
- 31 vèkell' saò, yenlo kè mongi sinlò w' atwenli vèulo wi joginlò, ko waò pòginlò kè vo ekèva
- 32 zi re 'nlwè dènga pa. Konde Anyambiè are nunja pa waòdu

gw' itwawekella, ko yè pòginla waödu.

- 33 Oronga nde nì' ibunla s' imia nì' ikótiza s' Anyambiè! Itenliz' isè s' agèlagèlizò, nì' imponlo sè s' ayolie miò. Konde ò re mia p' ipikilla si Jihòva mande? ge mande ò re bòndizè pe mòndo? Ge mande ò re pa p' Anyambiè ezoma ko yè fo fwinlizè? Konde avila göre yè, nla vo yè, nla göre yè kè, dwanl' isaön yödu. Göre yè ga lwanl' ivenda gö konlako. Amèn.

12 Mi kwenla 'nlwè nkolo, awarera, g' òfiwanja w' inkèngo s' Anyambiè, inlè, vanli yè ikuw' iyanli ntyagò yabo, yöruna nla yi tondò nì' Anyambiè, vanganle 2 njanjinli y' irèmi' iyanli. Ko agolanlanl' ikuw' iyanli gö ntye yinlo: ndò galunliónli nli mèpi' irèmi' iyanli, ko nlwè mie ntondi-nli y' Anyambiè, vanganl' òsaön wi r' ombia wi tondò wi re kè mèpa pa.

- 3 Konde v' imèpinlò si re pò pa miè, mi bulinli' òm' edu göre 'nlwè, inlè, e ga rig' avikilla g' òfiwanja w' òku' wèmmè viaganlò nli nt' are kwèkwè göre yè gö pikilia; ndò e ga vikilie nì' òzi-mia, ga nt' ar' Anyambiè kerinla 4 p' òm' edu ibekelia. Konde ga nt' are 'zwè va yenge g' òku' òmori, nli va yödu yi zye nì' 5 evilò mèmò: yenlo kè azw' awe-nge, azw' ar' òku' òmori göre Kraiss, nì' òm' edu göre 'zwè eva 6 z' òkuwa mè. Nla göre 'zwè pò p' igònlò yi bangwanla ga nt' ar' imèpinlò si re po pa 'zwè, jog' adwanl' ògònlò yi poga, azwè ga voge ga nt' ar' evendinli z' ibeke- 7 lia; ge njanjinli, azwè ga lwanle gw' ijanjinl' isazyò; ge ayè ò nè-nja, gw' inènja; ge ayè ò kambinla, e ga lwanle gw' ikambinla;

- ayè ò da'via, e ga la'vie nì' òyògò; ayè ò panginla, ògera fo; ayè ò 9 pòginla, nli mbia. Itonda si ga lwanl' ipondia fo. |Numbanli 10 mbe; livanli gö mbia. Gw' itonda s' awarerè, rondonlanli nli nkèngò; gw' iduba, lònge dubenl' 11 a'fiori; gw' ijanja, alwanlanl' agera; lwanlanli nli mpiu g' òrèmia, 12 njanjinlage Rerè. Yenlanli mbia gw' igufu; zindinlanli njuke; 13 gwenlanli nkolo pèkèpèkè. Li'vanli gw' aguga m' iyombwi; gombi- 14 zani' ògwande. Zavinlanli waö wi kombiza 'nlwè; zavinlanli, ko 15 azavanli. Yenlanli mbia nla waö wi jenle mbia; lenlanli nla waö 16 wi òdenla. Lwanlanli nì' òrèmi' òmò anlwè nì' anlwè. Anlakanl' isaön impòlò, ndò gèndiönli nì' isaön y' òkèndekènde. Alwanlanli nì' imia gw' antyo manlimè. 17 Awinlizanl' òm' edu mbe vo mbe. Gombizani' isaön yi r' imbia gw' 18 antyo m' anlaga waödu. Ja y' ajoliò, ngulu yi re nla 'nlwè, lwanlanli nì' anlaga waödu nì' a'fien- 19 njè. Awinlizanli ngoko, mongi tondò, ndò vanl' egunlu z' Anyambiè mbòra: konde re tèndò pa, inlè, Ngoko iyam'; mièmè m' be 20 fwinliza, bulie Jihòva. Ndò jog' òlòvalòvi wo ajogo njanla, nyezè inya; j' akòtò nì' esyòve, yonjè: konde gö dendo yenlo ò be kenj' a'fingilia m' ògònlò gw' ewòngo 21 zè. Agevò nle mbe, ndò geve mbe nli mbia.

- 13** Òm' edu e ga rugiz' òku' wè gw' ampènda mi panginla: konde zyel' ivenda kaö ny' apila gòr' Anyambiè; nì' ampènda mi dwania mò dòviò nì' Anyambiè. 2 Ayè sambò ò jolinl' ivenda, e jolinl' òzòmbiò w' Anyambiè: nla waö wi jolinla wi be bag' ikuw' 3 iyaò ògara. Konde ivanginli yi zyele gö fangò g' òfiwanja w' ija-

- nj' ibia, ndò g' òfiwanja w' ijanj' ibe. Ó bele dw' ari' ivenda? yanj' nje mbia, gambènl' ò be sumlinlò
- 4 nle nyò: konde nyò nle nyòngò y' Anyambiè göre 'wè gö mbia. Ndò ja w' ajanje mbe, ria; konde e pa twanl' òkwara vo nyawè-nyawè: konde ayè nle nyòngò y' Anyambiè gö fwinliz' òmo janje
- 5 mbe ngoko. Yenlo re kwèkwè gö tugiz' ikuw' iyanli, aranga g' òfiwanja w' egunlu dadìè, ndò g'
- 6 òfiwanja w' òrèfina kè. Koude gö ntinla yinlo pa 'nlw' mpagò kè; konde waò inyòngò s' Anyambiè,
- 7 mbandaminlag' òsaòñ winlo. Vanli waòdu nte nwanlò waò: mpagò göre yè ò nwanlò mpagò; tribut göre yè ò nwanlò tribut; itia göre yè ò nwanlò itia; òlubò göre yè ò nwanlò òlubò.
- 8 Anwanlanl' òm' edu ezoma, kaòdu gö tondanla: konde ayè ò tond' òfiori are denda p' ivanga.
- 9 Koude agamba minlo, inlè, Anlanla nla winganli, Ayònl' òma, Ayufa, Arouginla, nla j' adwanl' òzòmbi' ònwènlè kè, mòdu mi re datizò pa gw' igamba nyinlo, inlè, Rond' òganganlò wo ga òku'
- 10 womè. Itonda si dendinl' òganganlò mbe: sambò itonda si dend' ivanga nyòdu.
- 11 Nla yenlo, konde anlw' avòrò egòmbè zinlo, inlè, igwèra ny' asyivi nyi re 'zwè gö nongwa avila gw' antyovinlo: konde vèno isunginl' isazyò s' atwenli pièrè viaganlò nl' egòmbè z' a'vèkeliò
- 12 'zwè. Ógwèra w' atwe dava, òwènja w' atwenli pièrè: sambò azwè ga wal' ijanja si mpiri, awor' imi-
- 13 anga y' òzange. Azwè ga iwanle ndwanli mbia yi keka nl' òfia-nda; arange njinlag' iyinlò nli mbongagò nl' alugu, arange mpe-
ngag' antò nli ndwanlage vòve, aranga nl' anyòmanlò nli fiandi.
- 14 Ndò woranli Rerè Jisu Kraiss, ko avikillanli òzyònlì, gö dend' ito-
nginla sa wò.
- 14 Ayè ò re dèla gw' ibekelia wongnanliè, ndò aranga gw' itenla
- 2 s' agamba mi mpaga. Ófiori are nl' ibekelia gö ny' ezom' edu: ndò ayè ò re dèla e ny' iwongò
- 3 dadìè. Ayè ò nya e ga rig' avèdiè ò re e pa nya; nla yè ò re e pa nya e ga rig' ayèkèlè ò nya: konde Anyambiè ara yè bongà
- 4 pa. Awè mande ò jèkèlè nyòngò yinganli? göre rerè yè mè e kumanla ge pòswa. E be kumanliò kè; konde Rerè are nli ngu-
- 5 lu yi kumanliè. Ófiori e jenle ntyugu mori mbia viaganlò nli ntyugu nyènlè: òfiwènlè e jenl' intyugu sòdu egolanli mè mè. Óm' edu e ga iwanle mpaga fo g'
- 6 òrèfì' iwè mè. Ayè ò penjavenje ntyugu yantuntu, e penjavenja yò göre Rerè: ayè kè ò nya, e nya göre Rerè, konde e p' Anyambiè ake'va; nl' ayè ò re e pa nya, e pa nya ntinla ya Rerè, kè
- 7 p' Anyambiè ake'va. Koude zye-
l' òma göre 'zwè ò dwanla bo ntinla y' òku' wè mè, zyel' òma kè ò
- 8 juwa ntinla y' òku' wè mè. Koude ja 'zw' adwanla bo, gambènlè azw' adwanla göre Rerè; nla ja 'zw' ajuwa, azw' ajuwa kè göre Rerè: sambò ja 'zw' adwanla bo, ge juwa, azwè mongi wa Rerè. Koude gö ntinla yinlo Kraiss ayuwì, kè tòngwa, inlè e ga iwanle Rerè ya waò wi re juwa pa
- 9 nla yi mongi wi re bo kè. Ndò awè, ò jèkèlè òfiworer' iyo sè? ge ò pèdi' òfiworer' iyo sè? konde azwèdu azwè be kumanla gw'
- 11 eka z' ijèkèlè z' Anyambiè. Koude yi re tэндò pa, inlè, Nl' efìè-
nlo zam', bulie Jihòva, ivuv' iedu nyi be dòvinla miè akotolo, nl' ònlèfìe edu wi be suminli' Anya-

- 12 mbiè. Yenlo re òm' edu göre 'zwè e be p' Anyambiè ntangò g' òñwanja w' òku' wèmè.
- 13 Sambó azw' ayèkèlianlanli nyènlè: ndò ro kenjenl' igamba nyinlo, inlè, òm' edu awal' ibaku g' eza zi kweza gö mponlo y' òñworer' rer' iyè. Mi avòrò, amiezò mbiambiè nle Rerè Jisu, inlè, zyei' ezoma zi re zi zye pupu zòmè: ndò jog' òma ajenl' ezoma, inlè, zi zye pupu, göre yè zi zye pupu.
- 15 Ndò ja w' ajenliz' òñworer' iyo ekèva ni' iny' iso, gambènlè ò kanganla nyènlè gw' itonda. Ayòulè ni' iny' iso ò re Krai
- 16 ayuwi g' òñwanj' iwè. Sambó
- 17 mbi' yanli y' agambó mbe: konde inlongo ny' Anyambiè arang' inya ni' ijonga, ndò ògöre ni' amènjà ni' igeva gw' Inlinl' Ivia.
- 18 Konde ayè ò janjinle Krai g' òsaon winlo e tondi' Anyambiè,
- 19 azuminlò kè ni' anlaga. Sambó azwè ga gombiz' isaon y' amènjà, ni' isaon yi re 'zwè ko nuugwanla.
- 20 Azyaz' evilò z' Anyambiè g' òñwanja w' inya. Ya yòdu yi re pupu; ndò re mbe gòr' òma,
- 21 j' akwez' amòri ni' iny' isè. Re mbia gò dw' any' òzyònlì, ge jong' iwè, ge dend' òsaon wedu wi re òñworer' iyo ko pòmò nla wò
- 22 ibaku. Ibekelia si re nla 'wè, lwanla nla sò g' òku' womè g' òzyò w' Anyambiè. Ózavinlò göre yè ò re e p' òku' wè ògara
- 23 g' òsaon yi jenlò ndè mbia. Ndò ayè ò dòvè mpaga ar' ògara j' anya, konde e nya ni' ibekelia; ni' òsaon wedu wi pa dendò ni' ibekelia wò ni' ibe.
- 15 Ndò azwè yi re jola azwè ga zindinl' indèlinlì si mongi wi re dèla, ko 'zw' arondi' ikuw' 2 iyazyòmè. Òm' edu göre 'zwè e ga rondie ndeg' wè gò mbia gò 3 mèpiè. Koude Krai kè e tondi'
- òku' wèmè; ndò ga nt' are tèndò pa, inlè, Intyèmbo si mongi w' 4 azèmbio s' avòswi göre miè. Konde isaon yòdu y' arèndiò gw' alònga y' arèndiò gò nènja 'zwè, ko 'zwè dwanla ni' iguñu wò isindinla nla wò òzindió w' irèndo.
- 5 Ni' Anyambiè y' isindinla nla y' òzindió e ga ve 'nlwè gò pikill' igamba mèmò ga nt' ar' inènja si
- 6 Jisu Krai: ko 'nlwè pendi' Anyambiè ni' òrèmi' òmò ni' ògwanl' òmò, vanganle Rerè y'
- 7 Óvanganli wazyò Jisu Krai. Yenlo wonganlanli anlwè ni' anlwè, ga nt' awougio 'nlwè kè nle Krai, gw' ipendi' Anyambiè.
- 8 Konde mi bulia, 'nlè, Krai are twa pe minisè yi mongi wi re kèrò pa g' òñwanja w' òrèti w' Anyambiè, gò dwanliz' impanganlò y' avanganliò gòr' irerè, ko anlongo suminli' Anyambiè g' òñwanja wi nkèngo yè; ga nt' are tèndò pa, inlè, Gó ntinla yinlo m' be suminlio gòr' anlongo,
- 10 ayembini' in' inyo. E fo bulia kè, 'nlè, Yenlanli mbia, anlw'
- 11 anlongo, ni' anlag' iwè ta. Nyongo nyènlè kè, 'nlè, Zuminlianli Jihòva, anlw' anlongo mòdu; ko
- 12 suminlianliè anlaga waòdu. Esasia e fo bulia kè, inlè, Be dwanl' òramba avila göre Jèsi, ò be kumanla gò panginl' anlongo; ayè be dòviniulò ni' anlongo iguñu.
- 13 Ndò Anyambiè y' iguñu e ga yònlìe 'nlwè ralie ni' igèva ni' amènjà ni' m' ibekelia, ko 'nlwè bunli' iguñu, gò ngulu y' Inlinl' Ivia.
- 14 Miè kè mi avòrò mbiambiè g' òñwanj' iwanli, awarer' iyam', inlè, anlwèmè anlw' e are ralie ni' ombia, jònlia pa ni' imia sòdu,
- 15 kekizò pa kè gò tevuanla. Ndò mi are tèndinla pa 'nlwè ni' iganda viaganlò gw' imbòra, mpanli ga gò jònginlia 'nlwè, v' inyanga

- nyi re pò pa miè nì' Anyambiè, 28 Sambò gò be duò mi amènliz' e vilò zinlo, avinla waò ilònda yinlo, m' be simba gòre 'nlwè g' ògèndo wam' gò ntye y' Ipanyol.
- 16 Inlè, mi ga lwanle minisè yì Kraiss Jisu gòr' anlongo, njanjag' evilò zi minisè gò ntyangò mbia y' Anyambiè, inlè ijirò s' anlongo ga ntyagò si ga rondì' Anyambiè, mpangagò nkèrè nì' Inlinì' I'via.
- 17 Sambò mi are nì' ikap' isam' gòre Kraiss Jisu gw' isaòn y' Anyambiè. Konde mi ayolie tet' ósa- òn kaò nt' alendi Kraiss vo miè, gò bag' anlongo gw' ijoginlò, nungunlaga nì' igamba, nì' ijanja, 18 nli ngutu yì lemba, nì' isaòn yì mamò, nli ngulu y' Inlinì' I'via; yenlo re, 'nlè, mi are kambinla pe ntyangò mbia yì Kraiss mbiambiè avila gò Jerusalèm vingò- vingò kwanga gò Iliria. Agènlizi miè kè gò kambinle ntyangò mbia gw' imbòra si re Kraiss e pa tetò nli mori, inlè, mi anlòge gw' 21 izanga nyinganli; ndò ga nt' are tэндò pa, inlè, Waò wi re wi pa bienlò nli ntyangò g' òfiwanj' iwè, wi be jenla; nla waò wi re wi pa jogo wi be kòtiza.
- 22 Yenlo re mi azimbiò gò bia gòre 23 'nlwè nyongo sinyenge; ndò vè- nlo mi azye nli mbòra nyènlè gw' intye sinlo, mi are bela pa kè impuff' imienge gò bia gòre 24 'nlwè, yenlo gò kènda miè gò ntye y' Ipanyol, mi devinla gò jenla 'nlwè gò piaganla miè, nla gò jirò nle 'nlwè gò mponlo, ja mi adònge jòra kwè nli jenla 25 'nlwè. Ndò vèno mi kènda gò Jerusalèm gò pinl' iyombwi ida- 26 òra. Konde ayenliò mbia gòre mongi wi Masedònia nì' Akala gò p' anliva gò nungunl' ikugi gòr' iyombwi yì re gò Jerusalèm.
- 27 In, ayenliò mbia gòre waò: wi re kè inwanlisal yaò; konde ja anlongo m' arwenl' iwongisil nla waò gw' isaòn yaò y' Inlinla, gambè- nle wi nwanla waò ya y' ókuwa.
- 30 Mi kwenla 'nlwè nkolo, awa- rera, vo Óvanginli wazyò Jisu Kraiss, nì' itonda s' Inlinla, inlè, lembianlanli nla miè gw' ikam- binla gòr' Anyambiè g' òfiwa- 31 nj' iwam'; inlè, mi ga zunginlò avila gòre waò wi re wi jivira gò Judia, k' ida'via si pinlò miè gò 32 Jerusalèm tondi' iyombwi; ko miè bia gòre 'nlwè nli mbia vo ntondinli y' Anyambiè, ayowa 33 gòre 'nlwè. Nì' Anyambiè y' amènjà e ga lwanle nì' anlwèdu.
- 16 Mi tэндinla 'nlwè g' òfiwanja wi Fibe òfiworer' iyazyò òfiwan- tò, ò yanjinlagi fiandò yì re gò 2 Senkrea: inlè, wonganliè gòre Rerè, nt' are kwèkwè gòr' iyo- mbwi, ko nungunlanliè gò ndag' iedu yì re yè nì' isyolo gòre 'nlwè: konde are dwanla p' òlungunli gòr' awenge, nla gòre miè kè.
- 3 Wògizanli miè Prisilla nli Akwi- la imbilò nla miè gòre Kraiss Ji- 4 su, w' arò dimbinl' impele yaò g' òfiwanja w' emènlo zam'; wi re aranga miè dadidè mi pa waò ake'va, ndò kè ifiandò s' anlongo 5 sòdu. Wògizanli miè kè fiandò yì re gò nag' waò. Wògizanli miè Epainetòs, ò tøndò miè, òlònd' 6 òlònga wi Asia gòre Kraiss. Wò- gizanli miè Mari, ò yanjagi gòre 7 'nlwè pòlò. Wògizanli miè A- ndronikus nli Junias, wi re nla miè sijanlò nì' imbwedì nla miè, wi re nì' eluffi gòre ròmli, wi re waò nla miè waò w' alòngi gòre 8 Kraiss. Wògizanli miè Amplias, 9 ò tøndò miè gòre Rerè. Wògiza- nli miè Urbanos, òmbilò nla 'zwè

- gôre Kraïis, nli Stakus ô tondô
 10 miè. Wôgizanli miè Apêles, ô re
 sindinla pa gôre Kraïis. Wôgiza-
 nli miè waô wi nagô yi Aristobu-
 11 lus. Wôgizanli miè Herôdian ô
 re nla miè sijanlô. Wôgizanli
 miè waô wi nagô yi Narsisus,
 12 ntangô yi re gôre Kraïis. Wôgi-
 zanli miè Trifena nli Trifôsa, wi
 janj' evlô za Rerè. Wôgizanli
 miè Persis ô tondô, ô yanjagi pô-
 13 lô gôre Rerè. Wôgizanli miè Ru-
 fus ô re pinjô pa nle Rerè, nli ngi
 14 yè kè ô re k' iyam'. Wôgizanli
 miè Asinkritus, Flegon, Hermes,
 Patrobas, Hermas, n' awarerè wi
 15 re nla waô. Wôgizanli miè Filo-
 logus nli Julia, Nerea n' ôfiwo-
 rer' iyè ôfiwantô, n' Ôlimpas, n'
 16 iyombwi yôdu yi re nla waô.
 Zangwanlanli n' isomba sôru-
 nda. Inandô si Kraïis sôdu si
 bôgiza 'nlwè.
 17 Kokoloanli awarera, lingilianli
 waô wi pang' ibangwanla n'
 isaôn yi kweza, yi re yi zye swa-
 swo n' inênja si re 'nlwè nënga
 18 pa: ko bangwanli nla waô. Ko-
 nde waô wi denda yenlo wi janji-
 nli Ôvanginli wazyô Kraïis, ndô
 kaô ambuûmu maômè; aremiza k'
 irêmâ y' anlaga wi r' avônlo fo
 n' agamb' ambia nla m' idondo-
 19 lia. Konde ijoginlô sanli si re
 jagayaga pa gôr' anlaga waôdu.
 Yenlo jenla miè mbia g' ôfiwanj'
 iwanli: mi bela 'nlwè gô dwanla
 kè n' imia gô mbia, ndô avônlo
 20 fo gô mbe. Nl' Anyambiè y'
 affiènjà e be sunge tukieSatan n'
 intyôzyô sanli.
 Imèpinlô sa Rer' iyazyô si ga
 lwanle nla 'nlwè.
 21 Timothe, ômbilô nla miè, e bô-
 giza 'nlwè; nli Lusius nli Jason
 nli Sosipater, wi re nli miè sija-
 22 nlô, wi bôgiza 'nlwè kè. Miè Tè-
 rtius, ô tënd' ezangô zinlo, mi
 23 bôgiza 'nlwè gôre Rerè. Gaius
 ndeg' wam', nla yi fiandô yôdu, e
 bôgiza 'nlwè. Erastus ôvenjavenji
 wi syika wi nkala abôgizya 'nlwè,
 nli Kwartus y' ôfiworèrè ke.
 25 Gôre yè ô re nli ngulu yi dwan-
 liza 'nlwè ga nt' are ntyangô yam'
 mbia n' ikambinla si Jisu Kraïis,
 ga nt' ar' ituminliô s' isaôn y' iyu-
 mbunlô y' avegagi jumbunlô pa
 26 egômb' elônga, ndô vèno y' atu-
 minliô, amiezô anlongo môdu v'
 irèndo y' ivogisi ga nt' ar' ôzô-
 mbiô w' Anyambiè yakonlako, gô
 бага waô gw' ijoginlô s' ibekelia.
 27 Gôr' Anyambiè, ô re dadiè n'
 imia, gôre yè ga lwanl' ivenda vo
 Jisu Kraïis gô konlako. Amèn.

EZANGÔ ELANGÔ ZI POL Y' ERÔMI GÔRE MONGI KORINTH.

- 1 POL, fweliô pa gô dwani' erômi zi Jisu Krai vo ntondini y' Anyambiè, nli Sosthene y' ôfiwo-
 2 rerè, gô fiandô y' Anyambiè yi re gô Korinth, inlè, gôre waô wi re jombwa 'pa gôre' Krai Jisu, fweliô pa gô dwani' iyombwi, nla gôre waôdu gô mbôr' iedu wi fwelia ina nya 'Rer' iyazyô Jisu
 3 Krai, iyaô nli yazzyô kè: Imèpinlô gôre 'nlwè ni' affinjè avila gôr' Anyambiè ya Rer' iyazyô, ni' avila gôre ni' Ôvanginli Jisu Krai.
- 4 Mi p' Anyambiè yam' akeva egômbe zôdu g' ôfiwanj' iwanli, g' ôfiwanja w' imè: inlô s' Anyambiè si re pô pa 'nlwè gôre Krai
 5 Jisu; konde gôre yè anlwè are pagizô pa g' ôsaôn wedu, gw' igamb' iedu nla gw' imia sôdu; ga nt' alwanlizô atakwè mi Krai
 6 gôre 'nlwè: yenlo anlwè pèni' idavi' edu s' Anyambiè, mpènginlag' ibôwunlia sa Rer' iyazyô
 7 Jisu Krai; ô be dwanliza 'nlwè kwanga gô ntyai, ko 'nlwè dwanle ntyembo fo gô ntyugu ya
 8 Rer' iyazyô Jisu Krai. Anyambiè ar' ôgilligili, vo yè anlw' awelia gô dwani' alato ni' ôfiwani' iè Jisu Krai y' Ôvanginli wazyô.
- 9 Awarera, mi kwenla 'nlwè nkolô gw' ina ny' Ôvanginli wazyô Jisu Krai, inlè, gamban' anlwè du igamb' imô, k' ibangwanla s' alwanla gôre 'nlwè; ndô lwanlanli jôngô pa ta ni' ôrèmi' ômô nli
- 11 mpivinli mô. Konde mi amiezô g' ôfiwanj' iwanli, awarera, nle mongi wi nagô yi Kloe, inlè, a-
 12 nyôfianlô mi re gôre 'nlwè. Mi pivia, 'nlè, gôre 'nlwè ôfiori e bulia, 'nlè, mi benge Pol; ni' ôfiori, inlè, mi beng' Apolos; ni' ôfiori, inlè, mi benge Krai.
- 13 Krai are keranla pa? Pôl avanlô gô kros g' ôfiwanj' iwanli? Ge anlw' avaptalizô gw' ina nyi
 14 Pol? Mi p' Anyambiè akeva, inlè, mi baptaiz' ôma gôre 'nlwè,
 15 kaô du Krispus nli Galus; vende buli' ôma, 'nlè, anlw' avaptalizô
 16 gw' in' inyam'. Mi avaptalizi kè nagô yi Stèfanus: tômbare pe mongi sinlo, mi mia du ja mi
 17 avaptaliz' ôm' ôfiwenlè. Konde Krai e tôfia miè gô baptaiza, ndô gô kambinle ntyangô mbia: aranga ni' agamba m' imia, kros yi Krai yi vende tw' ôsaôn wanyawènyawè.
- 18 Konde igamba nyi kros nyi r' edosyu gôre waô wi pera; ndô gôre 'zwè yi sunginlô nyô nle
 19 ngulu y' Anyambiè. Konde re tэндô pa, inlè, M' be jiliz' imia s' anlaga w' imia, alwanliz' avônlô mi mongi w' ôkell ôsaôn wanyawènyawè. Ôma w' imia are gwi?
 20 ôrëndisi are gwi? ôlôvisi w' im-paga wi ntye yinlo are gwi? Amyambiè azye kalunlia p' imia
 21 si ntye yinlo edosyu? Konde gw' arwenli gw' imia s' Anyambiè inlè ntye yinlo v' imia sa

yô yi mia Anyambiè du, ayenliò mbia gôr' Anyambiè v' edosyu z' ikambinla gò sunginla waò wi 22 bekelia. Konde Iju wi bambiè lemba, nî' Igrek wi but' imia: 23 ndò azwè kambinle Kraiss banliò pa gò kros, gôr' Iju ibaku, nla gôr' 24 anlongo edosyu; ndò gôre waò wi re fweliò pa, Iju nî' Igrek ta, Kraiss ngulu y' Anyambiè, nî' 25 imia s' Anyambiè. Konde edosyu z' Anyambiè zi r' imia viaganlò nî' anlaga; nli ndèlinli y' Anyambiè yi re ngulu. viaganlò nî' anlaga.

26 Konde anlwè jenle mbel' iyanli, awarera, inlè, arang' awenge w' imia ga nt' ar' ôzyòuli, arang' awenge avòlò, arang' awenge w' 27 enlumîi, wi re fweliò pa: ndò Anyambiè are pinja p' isaòn y' edosyu yi ntye yinlò, gò jenliz' anlaga w' imia ntyonli; Anyambiè are pinja p' isaòn ilèle yi ntye yinlo, gò jenliz' isaòn iyoli 28 ntyonli; nî' isaòn y' isyolo fo yi ntye yinlo, nî' isaòn yi pèdiò, yò re pinjò pa nî' Anyambiè, nî' isaòn yi re yi zyele kè, gò pang' isaòn yi re gò twa vo nyawènyawè: 29 inlè, òm' edu awòlinl' òku' wè 30 ikapa g' ôzyò w' Anyambiè. Ndò vo yè anlw' are gôre Kraiss Jisu, ò re twa pa gôre 'zwè imia avila gôr' Anyambiè, nî' ôgôre nî' imèpa, nî' òlandunlò: nt' are tэндò pa, inlè, Ayè ò bôlinl' òku' wè ikapa, e ga wòl' ikapa gôre Rerè.

2 Nla miè kè, 'awarera, gw' a'vte-nli miè gôre 'nlwè, mi bia nî' imèpe—kamba ge nî' imia, nta-killaga 'nlwè iyumbunlò ny' Anyambiè. Konde mi agenji gò dw' ami' òsaòn wedu gôre 'nlwè, kaò Jisu Kraiss, nla yè kè banliò 3 pa gò kros. Mi avegagi nla 'nlwè kè gw' idèla, nla gw' itia, nla gw' 4 itatafinla sipòlò. Nî' igamb'

inyam' nî' Ikambinl' isam' si pegaga nî' agamba m' imia mi kond' anlaga, ndò gw' ituminlia 5 s' Inlinla nla si nguln: inlè, ibekeli' sanli s' alwanla gw' imia s' anlaga, ndò gò ngulu y' Anyambiè. Ndò azwè kamb' imia gôr' 6 anlaga warèti: ndò arang' imia si ntye yinlo, ge s' ivanginli yi ntye 7 yinlo, yi twe nyawènyawè: ndò azwè kamb' imia s' Anyambiè s' iyumbunlò, s' aluò s' alòviò nî' Anyambiè eli'va vangagò ro gw' 8 ipendi' sazyò: si re ivanginli yi ntye yinlo wi mia sò; konde konlè w' amlenli sò, gavonlo wi to banlie Rerè y' ivenda gò kros: 9 ndò ga nt' are tэндò pa, inlè, Intyo nyi pa jenla, ge òròl jogo, ulo jinginla g' òrèfia w' òma, isaòn yi r' Anyambiè kekiza pa gôre 10 waò wi tonde. Ndò Anyambiè are 'zwè tuminlia pa yò nî' Inlinl' inyè: konde Inlinla nyi kèlagèl' isaòn yòdu, vanganl' isaòn y' òronga y' Anyambiè. Konde mande gôr' anlaga ò r' avòr' isaòn y' anlaga, kaò inlinla ny' òma, nyi re gò gare yè? Yenlo kè zyei' òmo mi' isaòn y' Anyambiè, kaò Inlinla ny' Anyambiè.

12 Ndò azwè pa pò inlinla nyi ntye yinlo, ndò inlinla mè nyi pila gôr' Anyambiè; ko 'zwè mia isaòn yi pò 'zwè nî' Anyambiè mpagaga. Yò kè yi kambò 'zwè, aranga nî' agamba mi nènjò nî' imia s' anlaga, ndò nî' agamba mi nènjò nî' Inlinla; mbèngunlag' isaòn y' Inlinla nî' agamba m' Inlinla. Ndò òma gò njanlò yè awongiz' isaòn y' Inlinla ny' Anyambiè: konde yò nî' edosyu gôre yè; ayolle miè yò kè, konde 15 yi kòtizò nî' Inlinla. Ndò ayè ò re mpanginli y' Inlinla e kòtiz' isaòn yòdu, ndò ayèndè e kòtizò 16 nî' òma. Konde mande ò r' avò-

- rô mpivinli ya Rerè, ko yè nènjà? Ndô azw' are nli mpivinli yi Krai.
- 3** Nla Miè kè, awarera, mi jolie kamba nla 'nlwè ga gôre waô wi re mpanginli y' Inlinla, ndô ga gôre waô wi re mpanginli y' ôzyônli, vanganle ga gôre yawanla gôre Krai. Mi ayonji 'nlwè ambè-nlingò, arang' inyinyidè; konde anlwè jolia sô: nla vangaule vè-nlo anlw' ayolie sô; konde anlwè pare mpanginli y' ôzyônli; konde gô dwanle fïandi nli' anyômanlô gôre 'nlwè, anlw' arange mpanginli y' ôzyônli, a'veng' Intyali s'
- 4** anlaga? Konde gô buli' ômïori, inlè, Mi benge Pol; nli' ômïori, inlè, Mi beng' Apolos; anlw' arang' anlaga? Sambô Apolos ande? Nli Pol kè ande? Sinyôngô s' avangi 'nlwè bekelia: nli' ôm' edu
- 6** ga nt' avenliô yè nle Rerè. Mi avenli, Apolos arèvizì; ndô Anya-
7 mbiè aweizi. Yenlo ayè ô bènla arang' ezoma, ge ayè ô tèviza; ndô
8 kaô Anyambiè ô feiza. Ayè ô bènla nla yè ô tèviza nli' ezom' emô: ndô wa'vanli wi be bong' ipa ôm'
9 edu nt' ar' ijanj' isè. Konde azwè imbilô yi janja ta nli' Anyambiè: anlwè ntyaga y' Anyambiè, anlwè nagô y' Anyambiè.
- 10** Ga nt' ar' imèpinlô s' Anyambiè si re pò pa miè, mi agekiz' izanga g' ônlôgisi wa simia; nli' ômïori e nôga vovo. Ndô ôm' edu e ga vândaminle nlôginli yi yi nôgô ndô
- 11** vovo. Konde ôm' ayolie kenj' izang' inyènèlè tómbare pa nyinlo nyi re kenjô pa, nyô nle Jisu Krai.
- 12** Ndô jog' ôm' anôga gw'izanga nyinlo syika yatenlateula, syika yapupu, adô mi njônli, rere, affianli,
13 kufïu y' affianli; e'vilô z' ôm' edu zi be tuminlio: konde zi be miezô nli ntyugu, konde ntyugu mè yi be bôwunlia nli' ôgônli; nli' ôgônli
- wi be kènliz' e'vilô z' ôm' edu nt'
14 are zô. Jog' e'vilô z' ôma z' anlôglô ndè vovo z' atiganla, gambè-
15 nli' abong' ip' isè. Jog' e'vilô z' ômïa z' apezyô, gambènli' aperô nli' ip' isè: ndô ayèmmè e be sunginlô;
16 ndô mpauli ga v' ôgônli. Anlwè pa mia, 'nè, anlwè nle nagô y' Anyambiè, nla, inlè, Inlinla ny'
17 Anyambiè nyi dwanla gô gare yanli? Jog' ôm' abundakanle nagô y' Anyambiè, Anyambiè be jilizè; konde nagô y' Anyambiè yi r' ôrunla, nla yenlo re 'nlwè kè.
- 18** Ôm' edu aremiz' ôku' wèmmè. Jog' ôma gôre 'nlwè apikilia inlè are nli' imia gô ntye yinlo, e ga rw' edosyu, ko yè twa nli' imia.
- 19** Konde imia si ntye yinlo nli' edosyu gôr' Anyambiè. Konde re tëndô pa, 'nè, E kôt' anlaga w'
20 imia gw' avônlo maômè: nla kè, 'nè, Rerè avôrô ipikilia s' anlaga
21 w' imia, inlè, si re sanyawè. Yenlo ôm' edu e ga rig' azyôgwa nli' anlaga; konde isaôn yôdu iyanli;
22 nlo Pol, ge Apolos, ye Sefas, ge ntye yinlo, g' emïenlo, g' ijuwa, ge isaôn yatè, ge isaôn yi bia; yô-
23 du iyanli; nli' anlwè yi Krai; nli Krai y' Anyambiè.
- 4** Ôma e ga yenle 'zwè g' iminisé si Krai, mongi ker' isaôn y' iyu-
2 mbunlô y' Anyambiè. Ndô gôre mongi kera, belô, inlè, ga lengô
3 ômo bekelio. Ndô gôre miè r' ôsaôn ôñwangô gô jèkèliô nle 'nlwè, ge nli' ijèkèlia s' aulaga;
4 mi pa jèkèlia ôku' wamimè. Konde mi pa jenl' ôku' wam' nli ntyèmbô: ndô mi pa dwanlizô mbèmm' nli' igamba mè: ndô ayè ô
5 jèkèlia miè nle Rerè. Yenlo ayèkèllanli ndaga egômbe viagaga ro, kaô Rerè abia, ô be bag' isaôn y' iyumbunlô yi mpiri g' ôzange, awôwunlia imônô s' irèmmia; ga-

mbènè isuminlia s' òm' edu si be dwanla avila gòr' Anyambiè.

6 Ndò, awarera, mi akòvini' òku' wam' ni' Apolos isaòn yinlo nkògò g' òfiwanj' iwanli; ko 'nlwè nènga gòre 'zwè gò dw' avianganla nt' are tэндò pa; inlè òm' azyògwa ni' 7 òma wantuntu azir' òfiòri. Konde ò pango gò bangwanla ni' affiòri mande? ni' ezande zi re nla 'wè zi p' wè? ndò ja z' apò 'wè, ezande zi bòlinlo òku' wo 8 ikapa, mpanli ga zi p' wè? Vèulo anlw' are jòra pa, vèulo anlw' are paga pa, anlwè panginla g' aga azw' azya. Toto anlw' avanginli rèti, ko 'zwè kè panginla nla 'nlwè. Konde mi jènla, inlè, Anyambiè are dòvia pa 'zwè ròfii anuunla, g' anlaga wi re pò pa gw' ijuwa: konde azw' are twa pa eza zi mamò gò ntye, gòr' id-njel', ni' anlaga ta. Azw' are do-syu g' òfiwanja wi Kraiss, ndò anlw' ar' òkeli gòre Kraiss; azw' are dèla, ndò anlw' are jola; anlwè dubò, ndò azwè pèdiò.

11 Kwauga gw' igwèra nyinlo azwè jogo njanla, azwè jenl' eayòve, azw' are tele, azwè bòlò, 12 azw' ar' eziga fo; azwè janj' evilò ni' ago mazyòmè: azwè syèllò, kò 'zwè savinla; azwè kombizò, ko 'zwè sindinla; azwè towò, ko 'zwè kwenl' inkolo: azw' atwenli g' isyèkè si ntye yinlo, nli nanga y' isaòn yòdu, kwanga nla nlenlo.

14 Mi tэнд' isaòn yinlo gò jenliz' anlwè ntyonli, ndò g' awanl' iyam' wi tondò tevunla miè 'nlwè.

15 Konde vang' anlw' adwanla ni' igòfii nyi ntòsèn s' inlènji gòre Kraiss, anlw' azye ni' irerè sinyenge: konde mi ayanli 'nlwè gòre Kraiss Jisu vo ntyangò mbia.

16 Sambò mi kwenla 'nlwè nkolo, 17 inlè, vèranli miè. Gò ntinla yi-

nlo mi are tòfia pa gòre 'nlwè. Timothe, òfiwanl' iyam' ò tòndo ò re ko bekeliò kè gòre Rerè, ò be jònginlia 'nlwè intyali sam' g' òzamba wi Kraiss, nte nènja miè 18 mbòr' iedu gò fiandò edu. Ndò awèwo w' atwenle ni' ekale, mpanli ga m' be bia gòre 'nlwè nyè-nlè. Ndò m' be bia gòre 'nlwè kwè, ja Rerè atonda; gambènè m' be mia, arange nkambinli yi mongi wi r' ekale, ndò ngulu yaò.

20 Konde inlongo ny' Anyambiè, nyi zyele gw' igamba, ndò gò 21 ngulu. Anlwè bela sè? mi ga vie gòre 'nlwè nli mpava, ge ni' itonda nli mpanginli y' òkèndeke-

5 Ayoganlò, inlè, òvelanlò w' antò wi re gòre 'nlwè, ni' ònlongo w' òvelanlò wi re wi zyele gòr' anlongo, inlè, òma gòre 'nlwè are ni' 2 òfiwantò wa Rer' iyè. Nla gw' inyanga nyi jenl' ekèva, ko yè tómbò avila gòre 'nlwè ò re denda pe ndaga yinlo, anlw' atwenl' 3 ekal' ève. Konde miè, bangwanla pa nla 'nlwè rèti ni' òkuwa, ndò gò gare yanli ni' inlini' inyam', mi are jèkèlia p' òma re denda 4 pe ndaga ònlougo mè, gw' ina nya Rer' iyazyò Jisu Kraiss mpanli ga mi are nla 'nlwè, inlè, anlwè datanla pa, inlini' inyam' kè vovo, nli ngulu ya Rer' iyazyò 5 Jisu, vanli òma mè gòre Satan gw' ijiliza s' òzyòni, ko inlinla sunginlò gò ntyugu ya Rere Jisu. 6 Isyògw' isanli si zyei' ibia. Anlwè pa mia, 'nlè, òfiwozoma wi lèvèn 7 wi tiviz' imunga nyòdu? Ròmbanli lèvèn nungu, ko 'nlwè dwanl' imung' inyonla, ga nt' are 'nlwè lèvèn fo. Konde òfiwido-mbe wazyò w' ònloganlò ayòniò 8 ke, inlè Kraiss; yenlo azwè ga venjavenje ntyagò, aranga nli lèvèn nungu, ge nli lèvèn yi nga-

- mbi nî' ijanj' ibe, ndô nli mpèmba yi re lèvèn fo y' òrèti nla y' ògiligili.
- 9 Mi arèndinli 'nlwè gw' ezangò, 'nlè, Aganganlanli nli bandanliè.
- 10 Aranga, inlè, aganganli du nli bandanliè yi ntye yinlo, ge nli mongi w' agasyò m' anliva, ge nli mongi wi mbaò, ge nli mongi wi savinl' ikanla; arwe yenlo gambènè kaò anlw' adubwa gò
- 11 ntye: ndò vènlo mi tèndinla 'nlwè, inlè jog' òmo fweliò, 'nlè, òfiworèrè, adwanl' ebandanliè, ge òma w' ògasyò w' anliva, ge òmo savinl' ikanla, ge òrowisi, g' eyonga, ge òma wi mbaò; aganganlanli nî' òm' ònlongo mè, vauganle nya nla yè. Konde ezande zi re nla miè, inlè, mi ga yèkèlie waò wi re gw' igala? Anlwè jèkèlia waò wi re gò fiantò? ndò waò wi re gw' igala, Anyambiè e jèkèlia waò. Sambò ròmbanl' òmo mbe avila gòre 'nlwè.
- 6 Jog' òma gòre 'nlwè are nli ndaga nî' òm' òfiwènlè, ayè ko kè sozya yò gòr' aye, nî' aranga gòr' 2 iyombwi? Ge anlwè pa mia, inlè, iyombwi yi be jèkèlie ntye? Nla ja, ntye yi be jèkèliò nle 'nlwè, anlw' azye nî' inyanga nyi jèkèlia isaòn imiangò mè? Anlwè pa 3 mia, 'nlè, azwè be jèkèli' ienjèl? ko pòrò, isaòn y' èfiènlo zinlo? 4 Sambò ja 'nlw' adwanla nî' isaòn y' èfiènlo zinlo gò jèkèliò, anlwè dòvía waò iyèkèli wi r' isyolo fo 5 gò fiantò? Mi kamba gò ntyonli yanli. Atwenl' inlè, ayolie dèngò òma w' imla gòre 'nlwè, ò re ko jollie tenliz' impungu s' awarer' 6 iyè? ndò òfiworèrè e soziz' òfiworer' iyè, wi denda yenlo kè gw' azyo m' anlaga wi re wi jivira. 7 Ndò vènlo re ndaga yi ntyèmbo gòre 'nlwè, vanganle gò dwanla nî' izozo anlwè nî' anlwè. Eza-
- nde zi re 'nlw' aronde dèndò mbe? Ezande zi re 'nlw' aronde pitò viaganlò nla gò dwanla nî' izozyo 8 yenlo? Ndò anlwè mè anlwè denderè mbe, avita, vanganl' awarer' iyanli. Ge anlwè pa mia, 'nlè, aye w' ayigiz' inlongo ny' òròwa? Aweñanli: vòvèvòve, nli mongi wi savinl' ikanla, nli bandanliè, nî' alèle, nî' inanlisiy' 10 anlòmè, nî' ife, nli mongi w' agazyò m' anliva, nli yonga, nî' irowisi, nli mongi wi mbaò, w' ayigize du inlongo ny' Anyambiè. 11 Nî' awèwo gòre 'nlwè w' avegag' ònlongo mè: ndò anlw' are jòvunlò pa, anlw' are mèpizò pa, anlw' are dwanlìzò p' a : re nî' ina nya Rerè Jisu Kraiss, nî' Inlinla ny' Anyambiè yazyò.
- 12 Zyel' ezoma zi degò gòre miè, ndò arang' isaòn yòdu yi nuginlia; zyel' ezoma zi degò gòre miè, ndò mi arugiz' òku' wam' 13 gw' ezom' edu. Inya si re ntinla y' iwumù, nî' iwumù ntinla y' inya: ndò Anyambiè e be jiliza yò vanli. Ndò òkuwa wi zyele ntinla y' òvèlanlò, ndò ntinla ya Rerè; nla Rerè kè ntinla y' òkuwa: nî' Anyambiè ò ròngunli 14 Rerè, e be tòngunli 'zwè kè nli ngulu yè. Anlwè pa mia, 'nlè, ikuw' iyanli nle va yi Kraiss? Mi ga wonge va yi Kraiss sambò, avanga yò va y' evòve? Alwanli 16 nli yenlo. Ge anlwè pa mia, 'nlè, ayè ò re jòngò pa ta nî' evòve nî' òku' òmòri nla yè? Konde e bulia, 'nlè, waò ayanli wi 17 be tw' òzyònlì òmò. Ndò ayè ò re jòngò pa ta nla Rerè nî' inlinl' 18 imò nla yè. Wanganl' òvèlanlò. Ifwem' iedu si fwemò nî' òma si re gw' igala ny' òkuwa; ndò ayè ò nanla nla wiganli e jaunlinl' 19 òku' wemè mbe. Ge anlwè pa mia, 'nlè, ikuw' iyanli nle nagò

yôruna y' Inliul' I'via nyi re gôre 'nlwè, nyi re 'nlwè dènga pa avila gôr' Anyambiè? Anlwè kè
 20 anlwè niv' ikuw' iyanlimè; konde anlw' agôliô n' igôlô: vendianl' Anyambiè sambô gw' ikuw' iyanli.

7 G' ôfiwanja w' isaôn y' arèndinli 'nlwè miè: mi tanga 'nlè, re mbia gôr' ônlôfîe gô dwa avat' 2 ôfiwantô. Ndô, gô deg' ôvelanlô, ônlôfî' iedu e ga lwanle n' ôfiwant' wèmè, n' ôfiwantô 3 edu n' ônlôfîe wèmè. Ônlôfîe e ga v' ôfiwant' wè nte nwanlè yè: egolanli mèmô kè ôfiwantô 4 gôr' ônlôfîe wè. Ôfiwantô e panginl' ôku' wèmè, ndô ônlôfîe wè e panginlè: yenlo k' ônlôfîe e panginl' ôku' wèmè, ndô ôfiwant' wè e panginlè. Anlimianlanli, kaô du n' ômpanganlô v' ôfiwo lingô, gô p' iku' iyanli gw' ikambinla, ko 'nlwè fo datanla, Satan e vende syoria 'nlwè v' 6 itwazindinl' isanli. Ndô mi buli' igamba nyinlo aranga gô sômbi' ijômbanla, ndô gô jivira, 7 'nlè, si re kwèkwè. Miè ko toud' anlaga waôdu gô dwanla nt' are miè. Ndô ôm' edu are n' eza zè-mè zi re yè pô pa n' Anyambiè, ôfîori mpanginli mori, ôfîori mpanginli nyènlè.

8 Ndô mi bulinlia waô wi re wi pa jômba, n' antô wi tigô kè, inlè, Rè mbia gôre waô jogo w' adwanla ga nt' are miè. Ndô ja w' ayolie sindinla, wi ga yômbage: konde re mbia gô jômba viaganlô 10 nla gô pia. Ndô gôre waô wi re jômba pa mi sômbia, aranga miè, ndô Rerè, inlè ôfiwantô e ga rig' 11 alubwa gôr' ônlôfîe wè: ndô j' adubwa, e ga lwanl' ayômba, azya nlonlo e ga vo mèpanle n' ônlôfîe wè; ônlôfîe kè e ga rig' arô-

bulinlia waô, arange Rerè, inlè jog' ôfiworer' iedu are n' ôfiwantô ô re e pa jivira, ndô ôfiwantô e tonde dwanla nla yè, e ga rig' 13 arômbè. Nl' ôfiwantô kè ô re n' ônlôfîe ô re e pa jivira, ndô e tonde dwanla nla yè, e ga rig' awalè. Konde ônlôfîe ô re e pa jivira e tw' ôruna n' ôfiwant' wè, n' ôfiwantô ô re e pa jivira e tw' ôruna n' ônlôfîe wè: azya nlonlo awanl' iwanli wi zye pupu; 15 ndô vèno wi r' ôruna. Ndô jog' ayè ô re e pa jivira adubwa, e ga lubwe; ôfiworerè ônlôfîe ge ôfiwantô azye kôrô pa j' atwa yenlo: ndô Anyambiè are fwella pa 16 'zwè gw' afitènjà. Konde aw' ôfiwantô, ô mia sè vendetwa ô be sunginl' ônlôfîe wo? ge awè ônlôfîe, ô mia sè vendetwa ô be 17 sunginl' ôfiwant' wo? Kaô dadiè, ga nt' are Rerè kerinla p' ôm' edu, ga nt' ar' Anyambiè fwella p' ôm' edu, yenlo ga lwanlè. Nla yenlo dôvia miè gw' 18 ifiandô sôdu. R' ôma fweliô pa ayè kèrô pa? e ga rig' arômb' ikèra. R' ôma fweliô pa ayè 19 ôzyombè? e ga rig' agèrô. Ikèra arang' ezoma, nla gô dwanl' ôzyombè kè arang' ezoma; ndô gô penjavenj' isômbia s' Anyambiè 20 mèwo ôsaôdu. Ôm' edu e ga lwanlè g' ôgônlo mèmô w' aweliô yè. 21 W' aweliô aw' ôsyaka? ayenle nkazya vovo. Ndô ja w' ayolie tw' ôfiwantye, ro dende yenlo. 22 Konde ayè ô re fweliô pa gôre Rerè ay' ôsyaka, ayè ôfiwantye wa Rerè: egolanli mèmô kè ayè ô re fweliô pa ay' ôfiwantye, ayè 23 ôsyaka wi Krai. Anlw' agôliô n' igôlô; arondanli tw' asyaka 24 w' anlaga. Awarera, gô ndwanli y' aweli' ôm' edu, gô yô mèmô e ga lwanle n' Anyambiè.

25 Ndô g' ôfiwanja w' azyali, mi

- azye ni' özömbiö avila göre Rerè: ndò mi bulla nte pikilia miè, g' òmo re dènga p' imèpinlò s' Anyambiè gò dwanl' òmo re ko
- 26 bekeliò. Mi tanga sambò, inlè, yinlo re mbia g' òfiwanja w' injuke s' egömbe zinlo, inlè, re mbia gòr' òma gò dwanla nt' are yè.
- 27 Ò re kòrò pa gòr' òfiwantò? Awuta gò purunlò. Ò re purunlò pa avila gòr' òfiwantò? Rig' awut' òfiwantò. Ndò ja w' ajòmba kè, ò pa fwema; nla j' izyali ny' ajòmba, e pa fwema. Ndò winlò wi be jenle njuke g' özyò-nli; yenlo mi o tonde divinla
- 29 'nlwè. Ndò igamba nyinlo nyò kambò miè, awarera, inlè, egömbe z' atunli; atiganl', inlè, mongi wi re ni' antò wi ga lwanle
- 30 egolanli ga wi zyele; nla waò wi denla, wi ga lwanle egolanli ga wi pa denla; nla waò wi jenle mbia, egolanli ga wi pa jenle mbia; nla waò wi kòla, wi ga lwanl' egolanli ga wi pa niva du;
- 31 nla waò wi bute ya yi ntye, egolanli ga wi pa buta yò viaganlò: konde mpanginli yi ntye yi piaganla mpiaganlaga. Ndò mi bela 'nlwè gò dwanl' aňandi fo. Ayè ò re e pa jòmba e nak' isaón ya Rerè, nt' are yè ko tondiè Rerè:
- 33 ndò ayè ò re jòmba pa e nake ya yi ntye yinlo, nt' are yè ko tondi'
- 34 òfiwant' wè. R' ibangwanla kè ntyo òfiwantò wi re jòmbò pa, ni' izyali. Ayè ò re e pa jòmba e nak' isaón ya Rerè, inlè e ga lwanl' òrunla g' òkuwa nla gw' inlinla: ndò ayè ò re jòmbò pa e nake ya yi ntye, nt' are yè ko ton-
- 35 ndi' ònlòfme wè. Mi kamb' igamba nyinlo gò nungunla 'nlwè; aranga gò purinla 'nlwè izunga, ndò gò kèndia 'nlwè gw' isaón yi simanla, ko 'nlwè janjinle Rerè
- 36 özyokoliò fo. Ndò jog' òm' atanga, 'nlè, e pa dendinl' òfiwanl' iè òfiwantò ò r' izyale kwèkwè, jog' atw' òfiwantòfiwantwè, nla j' adwanl' isyolo gò denda yenlo, e ga lende nte belò ndè; e janje
- 37 mbe; wi ga yòmbanle. Ndò ayè ò kumanla jolajola g' òrèf' iwè, ko aVangantlò gò jòmbiz' òfiwanl' iè, ndò are nli ngulu gò denda nte belè, are kenja pa kè ni' òrèf' iwè, gò penjaveuj' izyali nyè, e
- 38 denda mbiambiè. Yenlo ayè ò jòmbiz' òfiwanl' iè e dende mbiambiè; nla yè ò re e pa jòmbiz'
- 39 òfiwanl' iè e denda pòsyò. Òfiwantò are kòrò pa ni' ivanga òlìngò wi dwanl' ònlòfme wè bo; ndò ja ònlòfme wè ajuwa, gambèn' are dièngadiènga gò jòmb' ònlòf' iedu wi tondò ndè; ndò kaò
- 40 gòre Rerè. Ndò j' adw' ayòmba, are mbiambiè viaganlò gw' ipi-kill' sam': mi tanga kè, 'nlè, mi are ni' Inlinla ny' Anyambiè.
- 8 Ndò g' òfiwanja wi vèrè jirò pa gw' ikanla: azw' avòrò, inlè, azwè du azw' are ni imia. Imia si pang' ekale, ndò itònda si nuginla. Jòg' òm' edu atanga, inlè, avòrò ezoma, gambèn' e pa twa
- 2 gò mia ga nt' are kwèkwè; ndò jog' òm' atond' Anyambiè, ayè
- 3 mèmò amienliò ndè. Sambò g' òfiwanja wi vèrè jirò pa gw' ikanla, azw' avòrò, inlè, òganla arang' ezoma du, nla, inlè, zyel'
- 5 Anyambiè kaò mori. Konde vangi' adwanle ya yi fweliò, 'nlè, inyambiè g' òròwa nla gò ntye; ga nt' ar' inyambiè sinyenge, ni'
- 6 irerè sinyenge; ndò gòre 'zwè r' Anyambiè mori, ya Rerè, ò re ya yòdu y' avili gòre yè, azwè kè azw' are gòre yè; ni' Óvanganli k' òfiori, Jisu Kraisa, ò re vo yè dwanle ya yòdu, ni' azwè kè vo
- 7 yè. Ndò imia sinlo si zye nla waòdu: ndò awèwo, waò mènla

pa ni' óganla kwanga nla nlenlo, wi nya mpanli ga ezoma zi re jiró pa g' óganla; ni' irèfí' iyaó gò re 8 yi pare dèla yi fevizò. Ndò inya si mèpiza 'zwè gòr' Anyambiè: ja 'zw' adw' anya, azw' aweve ni' igamba mè; ge ja 'zw' in' anya, azw' 9 amèpe. Ndò vandemlinlanli inyang' inyanli nyinlo nyi vende tw' ibaku gòre mongi wi re dèla. 10 Ndò awè ò re ni' imi'a, jog' òm' ajenlo tu gw' inya gò nagò y' óganla, gambènè òrèfí'a w' óma mè ò re dèla, w' ayolizò gò nye yoma 11 yi re jiró pa gw' ikanla? Yenlo ayè ò re dèla e jilizò ni' imi' iso, vangani' òfiworèrè ò re Krai's 12 ayuwi g' òfiwanj' iwè. Nla yenlo, gò janja 'nlwè mbe gòr' awarèrè, awonj' irèfí' iyaó ilèlè, anlwè janje mbe. gòre Krai's. 13 Sambò, ja èvère z' apòmiz' òfiwarer' iyam' ibaku, mi avo ny' ózyònlì gò konlako, ko mi avòmiz' òfiwarer' iyam' ibaku.

9 Mi aze dièngadiènga? Mi arang' eròfí? Mi pa jenle Jisu y' Óvanginli wazyò? Anlw' arang' 2 evilò zam' gòre Rerè? Vanganle mi arang' eròfí gòr' affiori, rèti miè ni' eròfí gòre 'nlwè: konde elingilò zam' z' eròfí nle 'nlwè 3 gòre Rerè. Igamba nyi fwlinlizò miè waò wi kótiza miè nyò mè- 4 nyo. Azw' aze ni' inyang'a nyi 5 nya nli jonga? Azwè azw' aze ni' inyang'a nyi kanganla òm' edu ni' òfiwant' wè ayè k' òfiworèrè, egolanli ga ròfí mori, ni' awon- 6 gwè wi Krai's nli Sefas? Ge miè nli Barnabas dadiè, azw' aze 7 ni' inyang'a nyi dw' ayanja? Mande kènda gò dwanle sozyè ni' anliv' imèmè? Mande bènle ntyaga' ko any' ilònda ya yò? Ge mande penjavenj' ólemba, ko ayong' ambènlingò m' ólemba 8 mè? Mi kamb' isaón yinlo g'

óma? Ivanga nyi pa kamb' ego- 9 lanli mèmò? Konde re tèndò pa gw' ivanga nyi Mòsès, inlè, Agòr' ógwanla wi nyare yi jar' óresi gò tèva wò. Anyambiè e nak' inyare? 10 Ge kambè yenlo pòsyò g' ózamb' iwazyò? Rèti, y' arèndiò g' òfiwanj' iwazyò: konde ayè ò tumbe ntye e ga yanje ni' igufíu, ni' ayè ò tèv' ilònda, e ga rève ni' igufíu nyi bong'a gw' ilònda mè. 11 Ja 'zw' avènlì 'nlwè isaón y' Inli- nla, gambènè r' ósaón òmpòlò ja 'zw' atenla yom' iyanli y' óku- 12 wa? J' affiori w' adwanla ni' inyang'a nyinlo gòre 'nlwè, nyi zyele gòre 'zwè viaganlò? Ndò azwè bong' inyang'a nyinlo du; ndò azwè sindinl' isaón yòdu, azwè vende dege ntyangò mbia yi 13 Krai's. Anlwè pa mla, inlè, waò wi janje vilò yòruna ni' nye yoma yi nagò yòruna, nla waò wi penjavenje mbòra yi jir' intyagò 14 wi ker' inya nla yò? Yenlo kè azòmbiò nle Rerè, inlè, waò wi kambinle ntyangò mbia wi ga rò- 15 lizò nle ntyangò mbia. Ndò mi bong' anyanga minlo du: nlo tèn- nda miè isaón yinlo inlè ga lendò yenlo gòre miè: konde re mbia gòre miè gò juwa, viaganlò nla gòr' òm' edu gò pang' ikap' isam' 16 ósaón wanyawènyawè. Konde ja mi akambinle ntyangò mbia, mi aze nli ntinla yi syògwa vovo; konde mi abangatiò, ni' azyile gòre miè, ja mi agambinle ntya- 17 ngò mbia. Konde ja mi adend' evilò zinlò ni' òrèfí'a, gambènè mi are ni' ipa: ndò ja òrèfí'a fo, gambènè mi apeulì evilò zi nyò- 18 ngò. Ip' isam' ande sambò? Sò, inlè, gò kambinla miè ntyangò mbia, mi ga gambinle yò igòlò fo, ko mi aweviz' inyang' inyam' gò 19 ntyangò mbia. Konde gw' ave- gagi miè dièngadiènga gòr' anla-

ga waôdu, mi arugiz' ôku' wam'
 gôre waôdu, gô dèng' awenge via-
 ganlô. Gôr' awa Ju, arwenli miè
 20 y' ôfiwo Ju, gô dèng' Iju; gôre
 waô wi re gw' ivanga, arwenli
 miè g' ômo re gw' ivanga, vanga-
 nle mièmiè mi pegaga gw' ivanga,
 gô dènga waô wi re gw' ivanga.
 21 Gôre waô wi r' ivanga fo, arwenli
 miè g' ômo r' ivanga fo, ndô mi
 pegag' ivanga fo gôr' Anyambiè,
 ndô gw' ivanga gôre Krai, gô
 22 nga waô wi r' ivanga fo. Gôre
 waô wi re dèla, arwenli miè g'
 ômo lèle, gô dèng' anlag' alèle:
 mi are twa p' ezom' edu gôre waô-
 du, inlè, mi ga lèng' anlaga nli
 23 ndènginli edu. Mi dend' isaôn
 yôdu g' ôzamba wi ntyangô mbia,
 ko miè dwanl' ôwongisi gô yô.
 24 Anlwè pa mi, inlè, mongi wi pu-
 le mangô g' ôlembianlô wi dembi-
 anla waôdu, nd' ômôri ayè bong'
 ipa? Vulanli mangô mè yi be
 25 niviza 'nlwè. Nl' ôm' edu ô de-
 mb' ôpa e nifinli' ôkuwa gw' isa-
 ôn yôdu. Ndô waô wi denda ye-
 nlo gô bongè kôrôwa 'yi bonla;
 ndô azwè gô bongè kôrôwa yi re
 26 y' awonlize. Yenlo mi pule mangô,
 aranga g' ômo re e nla nti-
 nla; yenlo mi nwa, aranga g' ômo
 27 bôl' ômpunga. Ndô mi bangati'
 ôku' wam', arugiza wô, vendetwa,
 inlè, miè kambinla p' amôri, mi
 dwa mi awongo.
 10 Awarera, mi pa bela 'nlwè gô
 dw' amia, 'nlè, irer' isazyô sôdu
 savegagi g' ôdôlôngô w' evindi,
 2 sôdu kè s' avokosi mbenle; waô-
 du kè w' aŵaptaizidô gôre Môsès
 3 gw' evindi nla gô mbenle; waôdu
 w' anyenl' inya mèmô s' inlinla;
 4 nla waôdu w' ayongi ijonga mèmô
 s' inlinla: konde w' ayongi
 gw' idô ny' inulinla ny' azôngagi
 5 waô: nl' idô mè nle Krai. Ndô
 azw' avôrô, inlè, ntangô mpôlô

gôre waô wi tondi' Anyambiè:
 6 konde w' ayilizidô g' ôrôve. Ndô
 isaôn yinlo y' arwenli gô tevunla
 'zwè, inlè, azw' aronginl' ibe, nt'
 7 aronginlagi waô. Alwanlanli k'
 izavinli y' ikanla, g' awèwo gôre
 waô; ga nt' are tëndô pa, inlè,
 Anlaga w' alwanli tu gô nya nla
 gô jonga, agumanla gô syeva.
 8 Azwè ga rig' ananla nla winganli
 kè, nt' ananlag' awèwo gôre waô,
 nl' avôsawi ntyugu mô agôfifi mi
 ntosèn s' anlag' ambanli nli nto-
 9 sèn s' anlaga ntyarô. Azw' ale-
 mbe Rerè kè, nt' alembag' awèwo
 gôre waô, ko waô jilizô nl' ifia-
 10 mba. Alagalaganli kè, nt' alaga-
 lag' awèwo gôre waô, ko waô jili-
 11 zô nl' ômo jiliza. Ndô isaôn yi-
 nlo y' arwenli gôre waô g' ôrevu-
 nlô; y' arèndiô kè gô pa 'zwè
 ôkeli, azwè yi re bienlô pa nli gô-
 12 mbeyinuunla. Yenlo ayè ô tanga,
 'nlè, e kumanla jola e ga vanda-
 13 minle e vende pôswa. Anlwè pa
 kôtô nl' ôzyoriô kaô nte kôtô
 anlaga waôdu: ndô Anyambiè ô
 re ko bekeliô, ayivire 'nlwè syoriô
 viaganlô nli nt' are 'nlwè ko jo-
 lia; ndô e be panga nl' ôzyoriô
 igogwinlô, ko 'nlwè jolia sindi-
 nla.
 14 Yenlo, anlwè yi tondô miè, wa-
 15 nganl' isavinl' ikanla. Mi kamba
 ga gôr' anlaga w' imia; yèkèlia-
 16 nli nte kamba miè. Imogi ny'
 ôzavinlô nyi savinlô 'zwè, nyô
 arange mbongiuli yi bongô 'zwè
 ntyinla yi Krai? Mpèmba yi
 mogunlô 'zwè, yô arange mbongi-
 nli yi bongô 'zwè ôkuwa wi
 17 Krai? gô re mpèmba yi re mori,
 azwè kè yi r' awenge, azwè nl'
 ôku' ômôri: konde azwèdu azw'
 ar' iwongisi yi mpèmba mèmô.
 18 Vônlanli Israel ga nt' ar' ôzyônli:
 waô wi nya ya yi jirô waô arang'
 iwongisi nli mbara yi ntyagô?

19 Mi bulla sè sambô? inlè, eza zi jirinlò òganla ezoma, ge inlè òganla ezoma? Ndò mi bulla, 'nlè, ya yi jirò nl' anlongo, wi jirinla yò anlinl' ambe, nl' arang' Anyambìè: ndò mi pa bela 'nlwè gò

20 21 di'va nl' anlinl' ambe. Anlw' ayolie jong' imogi nya Rere, nl' imogi ny' anlinl' ambe ta: anlw' ayolie nya gò tavuru ya Rerè, nla gò tavuru y' anlinl' ambe ta.

22 Azwè ga vang' Anyambìè gò puva? azw' are ngulu viaganlò nla yè?

23 Zyel' ezoma zi degò gôre miè; ndò arang' isaôn yòdu yi re kwèkwè. Zyel' ezoma zi degò gôre miè; ndò arang' isaôn yòdu yi nuginlia. Òm' edu awute mbi'

24 25 yèmè, ndò y' aŋŋori. Ezom' edu zi kòlò gw' igòlinlò, nyanli zò, ko a'vambie ndaga gò ntinla y'

26 27 òrèŋŋa: konde Rerè ayè nlive ntye, nli ya yòdu yi re gò yò. Ja 'nlw' afwellò nl' òma ò re e pa jivira, ko 'nlwè tonda gò kènda; ezom' edu zi dòvinlò 'nlwè, nyanli zò, ko a'vambianli ndaga gò

28 29 ntinla y' òrèŋŋa. Ndò jog' òm' abulinlia 'nlwè, inlè, Zinlo z' ajirinlò òganla, anyanli zò, g' òfiwanj' iwè ò ruminli zò, nla g' òfiwanja w' òrèŋŋa kè. Mi tet' òrèŋŋa, arang' iwomè, ndò w' òŋŋori mè; konde gò re miè dièngadiènga mi jèkèlìò nl' òrèŋŋa w' òŋŋowèulè

30 31 sè? Ja mi anya nl' ake'va, ezandè zi kambò miè mbe g' òfiwanja w' eza mè zi pò miè ake'va? Sambò ja 'nlw' anya, ge jonga, ge dend' òsaôn wedu, lendanli yòdu

32 33 gò pendi' Anyambìè. Alwanlanl' abaku gòr' Iju, ge gòr' Igrek, ge gò fiandò y' Anyambìè: vanganle ga nte tondia miè anlaga waòdu, ko mi' awute mbi' yamimè, ndò y' anlaga' awenge, inlè, wi ga zunginlò.

11 1 Vèranli miè, ga nte pèra miè 2 Krai. Ndò mi suminlia 'nlwè konde anlwè jònginlia miè gw' isaôn yòdu, avenjavenj' inènj' isam', nt' avenli miè 'nlwè.

3 Ndò mi bela 'nlwè gò mia, 'nlè, ewònjò z' ònlòŋŋe edu nle Krai; nl' ewònjò z' òfiwantò nl' ònlòŋŋe; nl' ewònjò zi Krai nl' Anyambìè. Ònlòŋŋe edu ò kambinlia ge poga, ewònjò zè divinlò pa, e

4 5 pang' ewònjò zè pèdiò. Ndò òfiwantò edu ò kambinlia ge poga ewònjò zè z' alivinlò, e pang' ewònjò zè pèdiò: konde ar' egolanli g' are sènginlò pa. Konde ja òfiwantò ali'vinlò, gambènè itwe sè si ga renlò: ndò jogo re ntyonli gòr' òfiwantò gò tenlò itwe sè ge

6 7 sènginlò, e ga li'vinlò. Ndò ònlòŋŋe azye nl' inyanga nyi di'vinl' ewònjò zè, konde ayè nl' edidi nl' inyanga ny' Anyambìè: ndò òfiwantò ayè nl' inyanga ny' ònlòŋŋe. Konde ònlòŋŋe e pa pila gòr' òfiwantò; ndò òfiwantò avili gòr'

8 9 òfi'òŋŋe. Ònlòŋŋe kè e pangò g' òfiwanja w' òfiwantò; ndò òfiwanlò g' òfiwanja w' òfi'òŋŋe. Gò ntinla yinlò òfiwantò e ga iwanle nl' elingilìò z' ipanginlò gw' ewònjò zè, g' òfiwanja w' ienjèl. Ndò gòre Rerè, òfiwantò are nl' isyolo nl' ònlòŋŋe, nl' òulòŋŋe kè nl'

10 11 òfiwantò. Konde ga nt' avil' òfiwantò gòr' ònlòŋŋe, yenlo k' ònlòŋŋe e dwanla vo òfiwantò; ndò ya yòdu y' avili gòr' Anyambìè. Yèkèlianli gòr' anlwè mè: mbè yi re kwèkwè gòr' òfiwantò gò kambinl' Anyambìè ewònjò

12 13 gw' igala? Irèŋŋ' iyanli yi pa nènja 'nlwè, inlè, ja ònlòŋŋe e dwanla nl' itwe sida, re ntyonli

14 15 gòre yè? Ndò ja òfiwantò are nl' itwe sida, gambènè ndaga mbia gòre yè: konde itwe si pò yè g'

16 eza zi di'vinlè. Ndò jog' òm' edu

ajenlò inlè e tond' impaga, azwè aze nli ntyali ònlongo mè, ge ifiandò s' Anyambiè.

17 Ndò gò kamba miè yenlo, mi pa suminia 'nlwè gò ndaga yinlo, inlè, anlwè datanla aranga gò

18 mèpa ndò gò feva nsevaga. Konde gw' alònga, gò datanla 'nlwè gò fiandò, mi jogo, 'nlè, r' anyòmanlò gòre 'nlwè; ajivira miè

19 nyò kwè kè. Konde ga lwanl' ibangwanla gòre 'nlwè, ko waò wi re kènlizò pa alèngò a'via miò

20 gòre 'nlwè. Sambò gò datanla 'nlwè ta, yi zyele gò nye ntyagò

21 ya Rerè: konde gò nya 'nlwè òm' edu e sunge bong' iny' isè-mè; yenlo òm'ori e pare nli njanla, nli' òm'ori e bongò. Sambò

22 anlw' aze nli' inagò si nyò 'nlwè nli jonga? ge pèdia 'nlwè fiandò y' Anyambiè, ayenliza waò ntyonli wi re wi zye nli' ezoma? Mi ga zulinlie 'nlwè sè? mi ga zuminlie 'nlwè gò ndaga yinlo?

23 Mi azuminlie 'nlwè du. Konde mi awongi gòre Rerè ntaga y' avenli miè 'nlwè, inlè, Rerè Jisu ògwèra mèmò w' agòtizìò yè awongl' mpèmba; nli' ayè pa p' ake-va, amogunli yò, awulia, inlè, Yinlo nli' òku' wam', mogunlò pa g' òfiwanj', iwanli: lendanli yinlo gò jònginlia miè. Egolani mèmò kè awong' imogi, inya via, awulia, 'nlè, Imogi nyinlo nle njeka nyonla gò ntyinli' iyam': lendanli yinlo egòmbe edu zi be jonga 'nlwè nyò, gò jònginlia miè.

26 Konde egòmbe edu zi be nya 'nlwè mpèmba yinlo, ayong' imogi nyinlo, anlwè tuminli' iju-wa sa Rerè kaò abia. Yenlo òm' edu ò be nye mpèmba yinlo ge jong' imogi nya Rerè inyanga fo, e be dwani' ògara g' òfiwanja w'

28 òkuwa nli ntyinla ya Rerè. Ndò òma e ga gèlagèl' òrèfì' iwè, kè

[Mpongwe.]

14

vanga nye mpèmba mèyo, ayong' imogi mènnyonlo. Konde ayè ò nya nli jonga, ndò e pa jeni' òku-wa wa Rerè, e nya kè jong' ògara g' òku' wèmè. Gò ntinla yinlo awenge gòre 'nlwè wi re dèla nli' ibèli, nli' awenge wi nanl' antyovinlo. Arwe, 'nlè, azw' ajèkèli' ikuw' iyazyòmè, azw' avo jèkèliò. Ndò gò jèkèliò 'zwè, azwè tevunlò nle Rerè, inlè, azw' av' ògara ta nli ntye yinlo. Yenlo, awarer' iyam', gò datanla 'nlwè gò nya, vengianlanli. Jog' òm' are nli njanla, e ga nye gò nag' wèmè; inlè, idatanl' isanli s' alwanliza 'nlwè ògara. Nli' isaòu ifm'ori yò be kenjò miè ja mi abia.

12 Ndò g' òfiwanja wi ya yi pò nli' Inlinla, awarera, mi pa bela

2 'nlwè gò dwani' imia fo. Anlw' avòrò, inlè, gw' avegagi 'nlwè anlongo anlw' arwanliò gw' ikanla samam'u, nkòv' iedu y' agèndiò 'nlwè. Yenlo mi mieza 'nlwè, inlè, zyel' òmo kambizò nli' Inlinla ny' Anyambiè ò bulia, 'nlè, Jisu are savò pa; zyel' òma kè ò re ko jollie bulia, 'nlè, Jisu nle Òvanginli, kaò nli' Inlinl' I'via.

4 Ya yi pò yi bangwanla, ndò Inlinla nli r' imò. R' anlongo mi njanjinli kè, ndò Rerè mèmò.

6 R' anlongo mi vilò yi janjò, ndò r' Anyambiè mèmò, ò janj' isaòu

7 yòdu gòr' anlaga waòdu. Ndò gòr' òm' edu Inlinla nyi tuminliò

8 gò nuginlia. Konde gòr' òm'ori re pò p' igamba ny' imia nli' Inlinla; nla gòr' òm'ori igamba ny'

9 ikòtiza, nli' Inlinla mèmò; gòr' òm'ori ibèkèlia, nli' Inlinla mèmò; gòr' òm'ori ngulu yi jinga,

10 nli' Inlinla mèmò; gòr' òm'ori ijanje lemba; gòr' òm'ori ipoga; gòr' òm'ori ikèlagèl' anlinla; gòr' ò-

209

ffiori anlongo mi nkambinli; nla
 11 gôr' ôffiori ibèngunla s' inkambi-
 nli: ndò ya yinlo yòdu yi janjò
 nli' Inlinla mèmò, nkerinlag' òm'
 12 edu ya yèmè nte tondò nyò.
 12 Konde ga nt' ar' òkuwa òmò,
 alwanla nli va yenge, nli va yòdu
 y' òkuwa, vanga y' adwanla ye-
 nge, nli' òku' ôffiori; yenlo kè
 13 Krai. Konde azwèdu azw' a'va-
 ptaizò gw' Inlinl' ifiori gò dwani'
 òku' ôffiori, vanganl' Iju nli' Igrek'
 asyaka nli' awontye; nli' azwèdu
 14 azw' ayanjiò Inlinla mèmò. Ko-
 nde òkuwa arang' eva effiori, ndò
 15 yenge. Ja ògòlò w' abulia, 'nlè,
 Gò re mi arang' ògo, mi azyele g'
 òkuwa; sambò wi zyele g' òkuwa?
 16 Nla ja òròl w' abulia, 'nlè, Gò re
 mi arang' intyo, mi azyele g' òku-
 wa; sambò wi zyele g' òkuwa?
 17 Arwe òkuwa wòdu nli' intyo, ijo-
 go sò ko pila gwi? Arwe òkuwa
 wòdu nli' ijògò, inunla sò ko pila
 18 gwi? Ndò vènlò Anyambiè are
 kenja pe va ev' edu g' òkuwa ga
 19 nt' arondiè. Arwè, 'nlè, va yòdu
 nli' emò, gavo òkuwa wi re gwi?
 20 Ndò vènlò va yi re yenge, ndò
 21 òkuwa òmò. Nli' intyo ny' ayolie
 bullnli' ògo, 'nlè, Mi azye nla
 'wè isyolo: ge ewònjò agòlò, 'nlè,
 22 Mi azye nla 'nlwè isyolo. Ndò
 rèti, va mè y' òkuwa yi jenlò dèla
 23 kwè yi re nli' isyolo: nli va y'
 òkuwa yi jenlò 'zwè inyanga fo,
 yinlo yò kòmbinla 'zwè nli' iduba
 viaganlò; ko v' iyazyò yi r' era-
 nga fo, dèng' eranga viaganlò;
 24 ndò v' iyazyò v'ia yi zye nli' isyolo
 nyi dendò yenlo: ndò Anyambiè
 are kenja p' òkuwa, gò p' iduba
 viaganlò gw' eva zi re pèna pa;
 25 ko alwanl' ibangwanla g' òkuwa;
 ndò va yòdu yò ga nakanle ntaga
 26 mèmò. Nla ja eva effiori z' ajenle
 nkazya, gambènè va yòdu y' aje-
 nle nkazya ta nla zò; ge eva effio-

ri z' apendiò, gambènè va yòdu
 27 y' ajenle mbia ta nla zò. Anlwè
 nli' òkuwa wi Krai, nli va òm'
 28 edu gò mbòra nli yè. Nli' Anya-
 mbiè are dòv'ia p' anlaga gò fia-
 ndò, gw' alònga ròffi, avila vovo
 ivogisi, avila vovo inlènji, avila
 vovo lemba, avila vovo ngulu yi
 jinga, inungunla, ipanginla, nli'
 29 anlongo m' inkambinli. Waòdu
 ròffi? waòdu ivogisi? waòdu
 inlènji? waòdu wi dende lemba?
 30 waòdu wi re nli ngulu yi jinga?
 waòdu wi kamb' inkambinli?
 31 waòdu wi bèngunla? Wutanli
 pòlò ya yi pò v'lamè. Ndò m' be
 teva 'nlwè mponlo yi re mbia via-
 ganlò pòlò

13 Mi to kamb' inkambinli s'
 anlaga nla s' ienjèl, ge mi azye
 nli' itonda, mi atwenli ga nyènlè
 yi pange nyongole, nli' enjanja zi
 2 kamba. Nla ja mi adwanla nli
 ngulu yi poga, agòtiz' isaòn y'
 iyumbunlò yòdu nli' imia sòdu;
 nla ja mi adwanla nli' ibekelia
 sòdu, si re ko tòmb' inòmba, ge
 mi azye nli' itonda, mi arang' ezo-
 3 ma. Vanga mi aperiz' igumb'
 inyam' nyòdu gò nyez' ikuge,
 vanga mi ap' òku' wam' gò pezyò,
 ge mi azye nli' itonda, gambènè
 4 mi nyenl' ezoma vovo. Itonda si
 sindinla òling' òla, si re nkèngò;
 itonda si jenle fiandi; itonda si
 5 bòl' ikapa, si zy' ekale, si dende
 ya yi re yi zye kwèkwè, si bute ya
 yèmè, si sunge benda, si pèkille
 6 mbe; si pa jenl' ibe mbia, ndò si
 7 jenl' ògiligili mbia; si sindinl'
 isaòn yòdu, si jivir' isaòn yòdu, si
 dòv' isaòn yòdu igumfiu, si jolia
 8 isaòn yòdu. Itonda si be j'ia.
 Ndò ge adwanl' ipoga, si be ma-
 nla; ge adwanl' inkambinli, si be
 sula; ge imia, si be piaganla.
 9 Konde azw' avòrò kaò òfiwozo-
 ma, azwè poga kaò òfiwozoma:

- 10 ndô gô be twa isaôn yi re mèpa pa, gambèn' isaôn imiangô yinlo
- 11 y' apiaganla. Gw' avegagi miè òfiwanla, mi agambagi g' òfiwanla, mi avikiliagi g' òfiwanla, mi agenjagi g' òfiwanla: ndô gw' arwenli miè ònlòfiè, mi awal'
- 12 isaôn y' òfiwanla. Konde vèno azwè jenla gw' eyenlò, iwòmbe; ndô egòmbe mè òzyò g' òzyò: vèno mi avòr' òfiwozoma; ndô egòmbe mè m' be mia vanganle
- 13 nt' are miè miò pa. Ndô vèno dwanl' ibekelia, iguffiu, itonda, yinlo irarò; ndô òmpòlò gô yò n' itonda.
- 14 Gombizanl' itònda; ndô wutanli pòlò ya yi pò n' Inlinla, 2 ndô pòsyò gô poga. Konde ayè ò kambe nkambinli yinganli e kamba n' anlaga, ndô e kamba n' Anyambiè; konde zyel' òmo kòtiza; ndô n' Inlinla e kamb'
- 3 isaôn y' iyumbunlò. Ndô ayè ò poga e kamba n' anlaga isaôn yi nuginlia, yi tevunla, nla yi si-ndia. Ayè ò kambe nkambinli yinganli e nuginli' òku' wèmè; ndô ayè ò poga e nuginlie nandò.
- 5 Mi bel' anlwè du gô kamb' inkambinli, ndô pòsyò gô poga: konde ayè ò poga are viaganlò nla yè ò kamb' inkambinli, kaò du abèngunla, ko fiandò dèng' inuginlia. Ndô vèno, awarera, ja mi abia gôre 'nlwè nkambag' inkambinli, m' be dèngiza 'nlwè ande, kaò mi akamba nla 'nlwè ntyo gô mponlo yi miez' isaôn iyumbunlò, ge y' imia, ge y' ipoga, ge y' inenja? Vanganl' isaôn yi re yi zye n' èmènlo, ndô yi kamba, ga nt' are òrombo ge fiombi, ja y' arev' òvangwanlò w' inyòl, ko miò sè nt' are tòngò pa
- 8 ge bôlò pa? Konde ja òreru w' agogunli inyòl nyantuntu, mande be syagekiza gw' igovi? Yenlo kè 'nlwè, kaò anlwè kamba n' inlèfi' iyanli nkambinli yi re kò kòtizò, mande be mia nt' are kambò pa? konde anlwè be kambinl' òmpunga. Vang' adwanl' anlongo m' inkambinli afienge yenlo gò ntye, zyele nkambinli
- 11 yi re mpivinli fo. Sambò ja mi amie mpivinli yi nkambinli, m' be dwanla gôre yè ò kamba g' òma w' inlongo inyènè, nla yè ò kamba be dwanla gôre miè g' òma w' inlongo inyènè. Yenlo kè 'nlwè, gô re 'nlè anlwè bela pòlò isaôn yi pò n' Inlinla, wutanli gô paga gw' isaôn yi be nuginlie fiandò. Sambò ayè ò kambe nkambinli yinganli e ga gwenle nkolo gô dwanle ngulu yi
- 14 bèngunla kè. Konde ja mi akambinl' Anyambiè nli nkambinli yi re y' amiò, inlinl' inyam' nyi kambinla, ndô ikòtiz' isam' si nungunla du. Yi re sè sambò? M' be kwenl' inkolo n' inlinla, m' be kwenl' inkolo kè n' ikòtiza: m' be jamba n' inlinla, m' t' be jamba kè n' ikòtiza. Azya nlonlo ja w' asavinla n' inlinla, ayè ò re e mi' inkambinli e be bulla Amèn gw' akev' imo sè, gô re e
- 17 pa mia nte kambo? Konde awè rètl ò p' akeva mbiambiè, ndô òffiori e nuginliò du. Mi p' Anyambiè akeva, inlè, mi kamb' inkambinli viaganlò n' anlwè-
- 19 du: ndô gô fiandò mi o tonde kamb' agamb' atauli n' ikòtiz' isam', ko miè nuginli' affiori kè, viaganlò nla gô kamb' igòfi ny' intosèn' s' agamba gô nkambinli yi re y' amiò.
- 20 Awarera, alwanlanl' awanla gw' ikòtiza: ndô lwanlanl' awanla gw' ibe, ndô gw' ikòtiza lwanlanl' anlòffianlòfiè. Re tèndò pa
- 21 gw' ivanga, inlè, Nl' anlaga wi kamb' inkambinli si re s' amiò

nla n' Inlumbu yinganli be kamba miè nli mongi sinlo; ndò vanga nlonlo wi be joginlò miè, 22 bulie Rerè. Yenlo inkambinli si r'elingillò, aranga göre waò wi jivira, ndò göre waò wi re w' ayivire: ndò ipoga n' elingillò, aranga göre waò wi re w' ayivire, 23 ndò göre waò wi jivira. Jogo fiandò yòdu sambò y' adatanla gò mbòra mò, ko waòdu kamb' inkambinli, jogo mongi wi re wi pa nènga ge waò wi re wi jivira w' ajinginja, w' awuliè, 'nlè, Anlwè 24 tanla ntanlaga? Ndò ja waòdu w' apoga, ko ajingini' òmo re e pa jivira ge òmo re e pa nènga, e be syuriò nle waòdu, e be jèkèliò nle waòdu; n' isaòn y' iyumbunlò 25 y' òrèmi' iwè yi be miezò; ko yè pòswa ózyò wè gò ntye azavinl' Anyambiè, ntakillaga, inlè, Anyambiè are göre 'nlwè rèti. 26 Yi re -sè sambò, awarera? Gò datanla 'nlwè, anlwè bia winlo n' òyembò, winlo n' inènja, winlo n' ituminlia, winlo nli nkambinli, winlo n' ibèngunla. Isaòn yòdu yi ga lwanle gò nuginlia. 27 Jog' òm' akambe nkambinli yi re y' amiò, yi ga gambò n' aʋanli ge ararò, aranga viaganlò, ga lwanle k' òzònganlò; n' òmiori e ga 28 ʋengunle: ndò jog' aʋyel' òmo re ko bèngunla, winlo e ga lwanle do gò fiandò; ko yè kamba n' 29 òku' wèmè, n' Anyambiè. N' ivogisi yi ga gambe imbanli ge 30 irarò, k' ifiori jèkèlia. Ndò jog' òmo re tu atuminliò igamba, òlò- 31 nga e ga lwanle do. Konde anlwèdu anlwè kò jollie poga òmiori òmiori, ko waòdu nènga, ko waò- 32 du tevinlò; anlinla m' ivogisi mi 33 panginlò n' ivogisi; konde Anyambiè arang' Anyambiè y' imbunga, ndò y' aʋhènjà; ga nt' are gw' ifiandò s' iyombwi sòdu.

34 Antò wi ga lwanle do gw' ifiandò: konde zye pò pa waò gò kamba; ndò wi ga lwanle gw' ipanginlò, nte buli' ivanga kè. Nla ja w' abele neng' òsaòn wedu, wi ga ʋambi' anlòfme saòmè gw' ina- gò saò: konde re ntyonli gèr' òfiwantò gò kamba gò fiandò. 36 Igamba ny' Anyambiè ny' avili göre 'nlwè? mbè ny' aʋienli göre 'nlwè dadiè? 37 Ja òm' edu apikilia, 'nlè, ayè òvogisi, ge inlè e nènjò n' Intinla, e ga mie mbiambiè inlè isaòn yi tèndinla miè 'nlwè, yò n' isòmbia sa Rerè. Ndò jog' òm' edu amie, e ga lwanl' amia. 39 Yenlo, awarera, yòngunlanli gò poga, ko aleganli gò kamb' inkambinli. Ndò isaòn yòdu yi ga le- 40 ndò nt' are kwèkwè nli nyongole fo.

15 Mi mieza 'nlwè, awarera, ntya- ngò mbia y' agambinli miè 'nlwè, y' awongiò nlwè, gò yò 2 kumanlò 'nlwè kè, vo yò sunginlò 'nlwè; ja 'nlw' akòt' igamba ny' agambinli miè 'nlwè ngwasyi, kaò anlw' aʋekeli vo nyawè. 3 Konde mi avenli 'nlwè gw' alònga igamba ny' awongiò miè, inlè, Kraisa ayuwi g' òfiwanja w' 4 ibe sazyò ga nt' ar' irèndo; nla, inlè, aʋèniò; kè tòngunliò nytugu yintyarò ga nt' ar' irèndo; 5 nla, inlè, ayenlanli göre Sefas; n' avila vovo gòr' igòfmi n' aʋa- 6 nli; avila vovo, ayenlanli gòr' awarèrè viaganlò nli nkama ntyanli egòmbe mò, göre waò awenge wi pare kwanga nla nènlo, ndò awèwo wi re naula p' antyovinlo; 7 avila vovo, ayenlanli göre Jems; n' avila vovo, göre ròfmi yòdu; 8 nla gò nuunla, ayenlanli göre miè g' òmo yanliò egòmbe viagaga ro. 9 Konde miè òfiwangò mè göre ròfmi, mi azy' inyanga kè nyi fwe-

- 10 liò, 'nlè, Eròfmi, konde mi agom-
mbizi fiandò y' Anyambiè. Ndò
v' imèpinlò s' Anyambiè mi are
nt' are miè : nì' imèpinlò sè s'
avenliò ndè miè si pegage nyawè-
nyawè; ndò mi ayanji viaganlò
nla waòdu : ndò aranga miè, ndò
kaò imèpinlò s' Anyambiè s' ave-
gagi nla miè. Sambò atwa miè
11 mbia atwa waò mbia, yenlo kam-
binla 'zwè, nla yenlo a'vèkeli
'nlwè.
- 12 Ndò ja Krai akambinlò, inlè,
aròngwi avila gw' ijuwa, ezande
zi bulia awèwo gòre 'nlwè, inlè,
zyel' itòngunliò si mongi wi re
13 juwa pa? Ndò ja itòngwa si mon-
gi wi re juwa pa si zyele, gambè-
nlè Krai e tòngunliò du : ndò ja
14 Krai e pa tòngunliò, gambènì'
ikambinì' isazyò nì' òsaòn wa-
nyawè, nì' ibekeli' sanli kè òsaòn
15 wanyawè. Gambènìè kè azw'
adèngò iyenli yi nòka y' Anyam-
biè; konde azw' arakili g'
òfiwanja w' Anyambiè, inlè, arò-
ngunli Krai avila gw' ijuwa : ò
re e pa tòngunliè, j' adwanl' inlè
waò wi re juwa pa wi tòngunliò
16 du. Konde ja mongi wi re juwa
pa wi tòngunliò du, gambènìè
17 Krai e pa tòngunliò : nla ja
Krai e pa tòngunliò, ibekeli' san-
li nì' òsaòn wanyawè; anlwè
18 pare gw' ibe sanli. Gambènìè
waò kè wi re nanla p' antyovinlò
19 gòre Krai wi re jila pa. Ja 'zw'
adwanle nì' iguffu gòre Krai
kaò gò ntye yinlo, gambènì' azw'
are nì' azyingò viaganlò nì' anla-
ga waòdu.
- 20 Ndò venlo Krai aròngunliò avi-
la gw' ijuwa, òlònd' òlònga wi
mongi wi re nanla p' antyovinlò.
21 Konde ga nt' a'vienl' ijuwa vo
òma, vo òma kè a'vienl' itòngwa
22 si mongi wi re juwa pa. Konde
ga nte juw' anлага waòdu nli
- 23 Adam, yenlo kè gòre Krai waò-
du wi be dwanlizò bo. Ndò òm'
edu gò nkumb' iyèmè : Krai òlò-
nd' òlònga; avila vovo waò wi
nivò nle Krai, gw' ibòwunli' sè.
24 Vovo be ble ntyal, gò be pè Anyam-
biè ya Rerè inlongo; ayè jiliza
pa ipanginla sòdu nì' anyanga
mòdu nì' ampènda mòdu. Kon-
de e ga vanginle, kwanga gò be
duò yè afel' ilòvalòvi yòdu g' òdò-
26 lóngò w' intyòzyò sè. Òlòvalòvi
ònuunla wi be jilizò wò ijuwa.
27 Konde Anyambiè awal' isaòn yò-
du gòdòlóngò w' intyòzyò sè.
Ndò gò buliè, 'nlè, ya yòdu y'
azòlizò, ko miò, inlè, ayè ò rugi-
ze yòdu gòre yè are tòmò pa.
28 Nla gò be duò yoma yòdu y' atu-
gizò gòre yè, vovo Òfiwanla k'
ayèmè e be tugizò gòre yè ò rugi-
ze ya yòdu gòre yè, ko Anyambiè
dwanla yòdu nla gò yòdu.
- 29 Aza nlonlo ezande zi be dendò
waò wi baptaizò g' òfiwanja wi
mongi wi re juwa pa? Jogo mon-
gi wi re juwa pa w' aròngwa dú,
wi baptaizò g' òfiwanj' iwaò sè?
30 Ezande kè zi re 'zwè gw' ereria
31 igwèr' iedu? Nì' ikap' isam' g'
òfiwanj' iwanli si re nla miè gòre
Jisu Krai ya Rer' iyazyò bulia
miè, inlè, Mi are ntyugu edu nju-
32 waga. Ja mi anwenli nì' inya-
ma gò Efesus ga nt' are mpanli
y' anlaga, inyenla ndè si re nla
miè? Ja mongi wi re juwa pa wi
tòngunliò du, azwè ga nye nli jon-
ga, konde mènèè azw' ajuwa.
- 33 Aremizònli : alato ambe mi feviz'
34 intyale simbia. Winyanli g' ògu
òmbia, ko ayanjanl' ibe; konde
awèwo wi zye nì' imia s' Anyam-
biè : mi kamba gò ntyonli ya-
nli.
- 35 Ndò be buli' òma, inlè, Mongi
wi re juwa pa wi be tòngunliò
sè? nla wi be bia nì' òku' ònlo-

- 36 ngo ndè? Aw' ôtesîu, eza zi bè-
 37 nlo ndo zi fwella du, kaô z' aju-
 wa: nî' eza zi bènlô ndo, ô bènl'
 ôkuwa wi be pôfîa vovo, ndô
 intyo irevô, vendetwa nyi 'mba,
 ge ny' ônlongo w' ôlônd' ôfîwè-
 38 nlè; ndô Anyambîè e pa nyô
 ôkuwa nt' arondîè, nla gw' intyo
 39 edu ôkuwa nli wèmè. Ôzyônli
 wôdu arang' ôzyônli mèmô: ndô
 r' ôzyônli ôffîori w' anlaga, nî'
 ôzyônli ôfîwènlè w' inyama, nî'
 ôzyônli ôfîwènlè w' inyonli, nî'
 40 ôzyônli ôfîwènlè wi vèrè. R'
 ikuwa kè y' ôrôwa, nî' ikuwa kè
 yi ntye yinlo: ndô mèpinli y'
 ikuwa y' ôrôwa ônlongo nli wè,
 nli mèpinli y' ikuwa y' ntye yi-
 41 nlo mèpinli nyènlè. R' ônjèlè-
 njèlè ôffîori wi nkômbe, nî' ônjè-
 lènjèlè ôfîwènlè w' ôgwèli, nî'
 ônjèlènjèlè ônwènlè w' igègèni;
 nî' igègènlè yi bangwanla nî'
 42 ônjèlènjèlè. Yenlo kè r' ôrôngu-
 nliô wi mongi wi re juwa pa.
 Ôkuwa wi bènlô gw' ibonla; wi
 be tângunliô gw' itw' awonla:
 43 wi bènlô gw' itw' alubô; wi be
 tângunliô gw' ivenda: wi bènlô
 gô ndèlinli; wi be tângunliô gô
 44 ngulu: wi bènlô ôkuwa nt' aya-
 nliô wô; wi tângunliô ôkuwa
 mpanli g' inlinla. J' adwanl'
 ôkuwa wi janlô njanlagô, gambè-
 45 nlè r' ôkuwa kè mpanli g' inli-
 nla. Yenlo re tëndô pa kè, inlè,
 Ômo lônga Adam arweni' inlinla
 nyabo. Adam nuunla ayè inli-
 46 nla nyi p' effîenlo. Ndô eza zi
 mpanginli g' inlinla zi dônga du,
 ndô eza z' ayanliô njanlagô; avi-
 la vovo eza zi re mpanginli g'
 47 inlinla. Ômo lônga avili gô ntye,
 ayè kè wi ntye: ôma wa'vanli
 48 avila g' ôrôwa. Ga nt' ar' ôma
 wi ntye, yenlo re waô kè wi
 ntye: nla ga nt' ar' ôma w' ôrô-
 wa, yenlo re waô kè w' ôrôwa.
- 49 Nla ga nt' are 'zwè dwanla pa nî'
 edidi z' ôma wi ntye, azwè be
 dwanla kè nî' edidi z' ôma w'
 ôrôwa.
- 50 Ndô, awarera mi buli' igamba
 nyinlo, 'nlè, ôzyônli nli ntyinla y'
 ayolie jig' inlongo ny' ôrôwa; nlo
 51 ibonla jig' itw' awonla. Vônla-
 nli, mi teva 'nlwè ôsaôn w' iyu-
 mbunlô: inlè, azw' anlanl' antyo-
 vinlo m' ijuwa azw' edu, ndô azw'
 52 edu azwè be kalunliô, v' igamba
 ny' agwanla, v' ikwèra s' intyo,
 g' ôrombo winuunla: konde ôro-
 mbo wi be tângô, nla mongi wi re
 juwa pa wi be tângunliô gw' itw'
 awonla, nî' azwè kè azwè be ka-
 53 lunliô, Konde ibonla sinlo si ga
 wor' itw' awonla, nî' eza zinlo zi
 54 juwa zi ga wor' itw' ayuwa. Ndô
 gô be duô ibonla sinlo s' abor' itw'
 awonla, nî' eza zinlo zi juwa z'
 abor' itw' ayuwa, vovo be tw'
 igamba nyi re tëndô pa, inlè, Iju-
 55 wa si re mènlo pa nî' ike'va. Iju-
 wa, ike'v' iso si re gwî? Ijuwa,
 56 elogonli zo zi re gwî? Elogonli z'
 ijuwa nî' ibe; nli ngulu y' ibe nî'
 57 ivanga: ndô ake'va gôr' Anya-
 mbîè, ô panga 'zwè ke'va vo Rèr'
 58 iyazyô Jîsu Kraîs. Yenlo, awa-
 rera wi tondô miè, Iwanlarenli
 jolajola, ko azugazyugônli, nja-
 njag' e'vîlô za Rerè nli ngulu
 egômbe zôdu, konde anlw' avôrô,
 inlè, ijanj' isanli si zyele sa nya-
 wè gôre Rerè.
- 16 Ndô g' ôfiwanja w' idatiza s'
 anlîva gô nungunl' iyombwi,
 nt' azômbi miè ifîandô si Galatia,
 2 lendanli 'nlwè kè yenlo. Gô
 ntyugu nônga yi Syono edu ôm'
 edu gôre 'nlwè e ga limbinle g'
 ôzamba, nt' are yè dènga pa, inlè,
 3 alwanl' idatizô gô bia miè. Nla
 gô bia miè, m' be tôfîa waô wi be
 pinjô 'nlwè nli yangô, gô pinl'
 4 ida'vî' sanli gô Jerusalem: nla j'

- adwanla kwèkwè göre miè gö kè-
nda kè, wi be kènda nla miè.
- 5 Ndó m' be bia göre 'nlwè, gö be
duò mi apiaganli gö Masedônia;
konde mi piaganla gö Masedônia;
- 6 ndó vendetwa m' be dinga, ge
vanganle piaganla egómbe z' ifwi
nla 'nlwe, ko 'nlwè jira miè gö
- 7 mponlo yi be kèndó miè. Konde
m' pa bele jenla 'nlwè venlo gö
mpiaganlaga; konde mi deñinla
gö dinga nla 'nlwè òñwolingö ja
- 8 Rerè atonda. Ndó m' be dwanla
gö Efesus kwanga gö ntyagö yi
- 9 Penteköt; konde igug' ivòlò iñia
gö janja nyi re nungunló pa miè,
nl' ilóvalóvi yi r' imienge.
- 10 Nla ja Timothe abia, lendanl'
inlè e ga lwanl' itla fo göre 'nlwè;
konde e janj' eñilò za Rerè ga
- 11 miè: sambó òm' edu avèdiè. Ndó
róñianliè nl' aññenjè g' ògèndo
wè, ko yè bia göre miè: konde mi
- 12 pònlè mpo mò nl' awarerè. G'
òñwanja w' òñwarerè Apolos, mi
agwenliè nkolo póló gö bia göre
'nlwè nl' awarerè: ndó ntóndinli
yè yi pegage du gö bia egómbe
zinlo; ndó e be bia gö be dèngè
egómb' eñia.
- 13 Vèmbanganli, gumanlarenli jo-
lajola gw' ibekelia, lwanlanl' a-
14 nlóñmanlóñmie, yolauli. Isaón iya-
nli yódu yi ga lendó nl' itonda.
- 15 Anlw' avoró nagó yi Stèfanás,
inlè, waò ilónd' ilónge y' Akaiá,
nla inlè wi re tugiza p' ikuw' iyaò
gö janjinl' iyombwi. Mi kwenla
- 16 'nlwè nkolo, awarera, inlè, anlwè
kè rugizani' ikuw' iyanli gòr'
anlaga ònlongo winlo, nla gòr'
òm' edu ò nungunla gw' eñilò
- 17 ayanja. Mi jenle mbia gw' ibia
si Stèfanás nli Fortunatus nl'
Akaiikus: konde wi re dwanla pa
göre miè gw' inyang' inyanli.
- 18 Konde w' ayowiz' inlinl' inyami
nl' imanli ta: sambó wonganl'
anlaga ònlongo mè nl' ólubó.
- 19 Ifiandó si Asia s' abógiza 'nlwè.
Akwila nli Prisila w' abógiza
'nlwè póló göre Rerè, waò nli
- 20 fiandó yi re gö nag' waò. Awa-
rerè waòdu w' abógiza 'nlwè. Za-
ngwanlanli nl' isombanla s' òru-
nda. Miè Pol mi bógiza 'nlwè nl'
- 21 ógo wamimè. Jog' òm edu aro-
nde Rerè, e ga zavó nsavagó. Re-
22 rè e bia. Imèpinló sa Rerè Jisu
si ga lwanle nla 'nlwè. Itond'
isami si ga lwanle nla 'nlwèdu
göre Kraís Jisu. Amèn.

EZANGÔ ZIŴANLI ZI POL Y' ERÔMI GÔRE MONGI KORINTH.

1 POL, erômi zi Jisu Kraïis vo nto-
 ndinli y' Anyambiè, nli Timothe
 y' ôfiworerè, gô fiandô y' Anya-
 mbiè yi re gô Korinth, nla gôr'
 iyombwi yôdu yi re gô Akala yô-
 2 du: Imèpinlô si ga lwanle nla
 'nlwè nli' afiènjà avila gôr' Anya-
 mbiè ya Rèr' iyazyô nli' Ôvanginli
 3 Jisu Kraïis. Ôzavinlô gôr' Anya-
 mbiè Rerè y' Ôvanginli wazyô
 Jisu Kraïis, Rerè y' ikèsyi nli'
 4 Anyambiè y' ôzindiô wôdu; ô si-
 ndia 'zwè gw' injuke sazyô sôdu,
 ko 'zwè jolie sindia waô wi re gô
 njuk' iedu, v' ôzindiô mè wi re
 'zwè sindiô pa nli' Anyambiè.
 5 Konde ga nte bunli' azyingô mi
 Kraïis gôre 'zwè, yenlo bunla k'
 6 ôzindiô wazyô vo Kraïis. Ndô ja
 'zw' ajenlizô azyingô, mi re g'
 ôzindiô wanli nla gw' isunginli'
 isanli; ge ja 'zw' azindiô, yi re g'
 ôzindiô wanli, wi janja gôre 'nlwè
 isindinla s' azyingô mêmô mi je-
 nlô 'zwè: nli' igufiû nyazyô gôre
 7 'nlwè nyi re jola; konde azw'
 aôrô, 'nlè, ga nte dwanla 'nlwè
 iwongisi y' azyingô, yenlo kè be
 dwanla 'nlwè iwongisi y' ôzindiô.
 8 Konde azwè pa bela 'nlwè dw'
 amia, awarera, g' ôfiwanja wi
 njuke y' ayenliô 'zwè gô Asia,
 inlè, azw' aŵangatiô pôlô, viaga-
 nlô nli ngulu zazyô, yenlo azwè
 devinli' emênlo igufiû nyênlè:
 9 ndô azwèmè azw' avegagi tenliza
 pa, 'nlè, azwè bè juwa, inlè azw'
 aŵekeli' ikuw' iyazyômè, ndô kaô
 Anyambiè ô tóngunlia waô wi re

10 juwa pa: ô zunginli 'zwè avila
 gw' ijuwa sipôlô mèsô, ô be sungi-
 nla 'zwè: ô re azwè dôvi' igufiû
 gôre yè, inlè, e be sunginla 'zwè
 11 nsunginlaga; anlwèmè kè nungu-
 nlaga nli' inkolo sanli g' ôfiwanj'
 iwazyô: inlè, akeŵa mi ga vo nli'
 awenge g' ôfiwanj' iwazyô, gw'
 eza z' avenliô 'zwè vo awenge.
 12 Konde ikap' isazyô nle sinlo, nte
 takilia k' irêm' iyazyô, inlè, azw'
 are kanganla pa gô ntye, nla pô-
 syô gôre 'nlwè gô nkèrè nla g'
 ôrèti w' Anyambiè, nli' aranga
 gw' imia s' ôzyônli, ndô gw' imè-
 pinlô s' Anyambiè. Konde azwè
 13 tëndinla 'nlwè isaôn imiènè, kaô
 mèyo yi tangunlô 'nlwè, amèma
 kè, mi are nli' igufiû kè, 'nlè,
 anlwè be mèma yô kwanga gô
 14 ntyai: nt' are 'nlwè mèma pa
 'zwè ôfiwozoma, inlè azwè nle
 ntinla y' ikap' isanli, nt' are 'nlwè
 ntinla y' isazyô, gô ntyugu y'
 Ôvanginli wazyô Jisu.
 15 Nli' igufiû nyinlo agenji miè nli'
 ôrêm' iwam' gô bia gôre 'nlwè, ko
 16 'nlwè dèng' imèpinlô sibanli; nla
 gô simba gôre 'nlwè gô piaganla
 miè agènda gô Masedônia, avo bia
 gôre 'nlwè avila gô Masedônia, ko
 miè jirô nle 'nlwè g' ôgèndo wam'
 17 gô Judia. Gw' agenji miè yenlo,
 mi agenji vo nyawè? ge isaôn yi
 kenjô miè, mi kenja yô ga nt' ar'
 ôzyônli, ko dwanla nla miè ifi, ifi,
 18 nli nyawè, nyawè? Ndô ga nt' ar'
 Anyambiè giligili, igamb' inyazyô
 gôre 'nlwè nyi pegaga ifi nli nya-

19 wè. Konde Ôfiwa w' Anyambiè, Jisu Kraï, ô gambinliô gôre 'nlwè nle 'zwè, vanganle miè nli Silvanus nli Timothe, e pegaga ifi nli nyawè, ndô gôre yè nle ifi. Konde vanganl' împanganlô y' Anyambiè y' adwanl' imlengè, gôre yè nle ifi: yenlo kè vo yè bullia 'zwè inlè Amèn, gw' ipendia e' Anyambiè. Ndô ayè ô dwanliza 'zwè nla 'nlwè gôre Kraï, ô re 'zwè sagia pa kè, nle Anyambiè; aye kè alingili 'zwè, ava 'zwè gw' irè-m' iyazyô mbei y' ômpanganlô, vanganl' Inlinl' Ivia.

23 Ndô mi fwell' Anyambiè gô dwanl' ôyenli gw' inlinl' inyam', inlè, mi pa kènda gô Korinth, konde mi pôginla 'nlwè. Arangl' inlè azwè panginl' ibekeli' sanli, ndô azw' inungunli y' igev' inyanli: konde anlè kumanla nli ibekella.

2 Konde mi agenji g' ôrè-m' iwam', inlè, mi avo bia gôre 'nlwè 2 nyènlè nli ekèva. Konde ja mi ajenliza 'nlwè ekèva, mande be jenliza miè mbia, kaô ayè ô jenlizô nle miè ekèva? Mi arèndinli k' igamba mè, mi vende jenlizô ekèva, gô bia miè, nle waô wi r' inyanga nyi jenliza miè mbia; mbekeliaga g' ôfiwanj' iwanli inlè, igev' inyam' nli' inyanli 4 anlwèdu. Konde mi arèndinli 'nlwè nli' azyingô ampôlô nli' afaandi m' ôrè-mia nli' antyonli afe-nge; aranga gô jenliza 'nlwè ekèva, ndô gô mieza 'nlwè nte bunl' itond' isam' gôre 'nlwè viaganlô.

5 Ndô jog' ôm' are panga p' ekèva, e pa jenliza miè ekèva, ndô ajenliza 'nlwèdu ekèva ôfiwozoma, aranga gô joliz' igamba viaganlô.

6 Ôrevunlô winlo wi re yè tevunlô pa nli' awenge wi re kwèkwè gôre 7 yè; yenlo ro nyezanliè ko sindianliè, ôma mè e vende kevô nli'

8 ekèv' evôlô viaganlô. Sambô mi kwenla 'nlwè, nkolo, inlè, lwanlizanl' itond' isanli gôre yè.

9 Konde gô ntinla yinlo yô rëndi miè, inlè, mi ga mie mpanganli ganli, vendetwa anlèwè joginlô 10 gw' isaôn yôdu. Ndô ôma ô nyezô 'nlwè ôsaôn, miè kè mi nyezè; konde ja mi anyez' ôsaôn, mi nyeza wô g' ôfiwanj' iwanli g' 11 ôzyô wi Kraï; inlè, azw' agevô nli' Satan: konde azwè pa dwanl' imia fo g' ôfiwanja w' avônlô mè.

12 Gw' avienli miè gô Trôas g' ôfiwanja wi ntyangô mbia yi Kraï, vanganle Rerè anlungu- 13 nli miè iguge, mi pegaga nli' ôdwèrè g' ôrè-m' iwam', konde mi dzuunlô Titus ôfiworer' iyam' vovo: yenlo ntigaga waô, mi agèndi 14 gô Masedônia. Ndô akeva gôr' Anyambiè, ô panga 'zwè gô keva pèkèpèkè gôre Kraï, aruminlia vo 'zwè gô mbor' iedu nkangô 15 mbia y' imi' isè. Konde azwè nle nkangô mbia yi Kraï gôr' Anyambiè, gôre waô wi sunginlô, nla 16 gôre waô wi jilizô; gôre waô wi jilizô nkangô y' ijuwa yi bag' ijuwa; ndô gôre waô wi sunginlô nkangô y' emènlo yi bag' emènlo. Ô re ko joli' isaôn yinlo mande? 17 Konde azw' azyele g' awenge, wi feviz' igamba ny' Anyambiè: ndô nli' irè-mia y' ôrèti, nla g' anlaga w' Anyambiè, kamba 'zwè gôre Kraï g' ôzyô w' Anyambiè.

3 Azwè fo pakilia gô suminli' ikuw' iyazyô? ge azw' are nli' isyolo g' awèwo nyi yangô yi suminlia 'zwè gôre 'nlwè ge avila gôre 2 'nlwè? Anlwè nli' ezangô zazyô, tëndô pa gw' irè-m' iyazyô, miô pa arangunlô kè nli' anlaga waôdu; 3 anlwè jeunlô kè, inlè, anlwè nli' ezangô yi Kraï, tëndô pa nle 'zwè, aranga nli mpira, ndô nli' Inlinla ny' Anyambiè yabo; ara-

nga gô yangô y' adô, ndô gô ya-
 4 ngô y' ôzyônli g' ôrêmîa. Azw'
 are ni' abeko ônlongo winlo gôr'
 5 Anyambiè vo Kraîs: aranga inlè
 azwè ko jolia azwèmè, gô pikili'
 ôsaôn wedu ga wi pila gw' ikaw'
 iyazyô mè; ndô ngulu yazyô yi
 6 pila gôr' Anyambiè. Ayè kè are
 kekiza pa 'zwè gô dwanl' iminisé
 si njeka nyonla; aranga s' irèndo,
 ndô s' inlinla: konde irèndo yi
 jônla, ndô inlinla nyl' p' effièntlo.
 7 Ndô vòndô njeka nungu y' irèndo
 yi bag' ijuwa, yô y' avegagi tèndô
 pa gw' adô, y' avienli ni' ônjèlè-
 njèlè, ko awa wi Israël wi jollie
 pônul' ôzyô wi Môsès g' ôfiwanja
 w' ônjèlènjèlè w' ôzyô wè, ndô
 ônjèlènjèlè mè w' avegagi gô pia-
 8 ganla, ko pôrô njeka nyonla y'
 inlinla yi be dwanla ni' ônjèlènjè-
 9 lè? Konde ja njeka y' avag' ôga-
 ra y' avegagi ni' ônjèlènjèlè, ko
 pôrô njeka yi bag' ôgôre yi pia-
 10 ganl' ônjèlènjèlè. Konde go nti-
 nla yinlo eza z' aro dwanli ni'
 ônjèlènjèlè zi pegaga rêti ni' ônjè-
 lènjèlè, g' ôfiwanja w' ônjèlènjèlè
 11 mè wi re viaganlô. Konde vòndô
 eza z' avegagi mpiaganlaga z'
 avegagi ni' ônjèlènjèlè, ko pôrô
 eza zi re gô dwanla zi re ni' ônjè-
 lènjèlè.
 12 Sambô gôre 'zwè ni' igufîu nyl-
 13 nlo, azwè kamba buku; azwè
 denda kè ga Môsès, ô liÿinl' ôzyô
 wè, ko awa wi Israël w' avônle
 ntyal' y' eza mè z' avegagi gô pia-
 14 ganla. Ndô irèmf' iyaô y' ayoli:
 konde kwanga nla nlènlo gô
 tangunla waô njeka nungu eza
 mèmô zi diÿinla zi pare; wi pa
 miezô inlè gôre Kraîs zi re tómbô
 15 pa. Ndô kwanga nla nlènlo, gô
 tangunlô yangô yi Môsès, eza mè
 16 zi pe diÿinl' irèmf' iyaô. Ndô gô
 be kalwa waô gôre Rerè, eza zi
 17 diÿinla zi be tómbô. Ndô Rerè

ayè ni' Inlinla: nli mbôra yi r'
 Inlinlanya Rerè, vovo r' awontye
 18 arevô. Ndô azwèdu, ni' azyô
 zange mpônlag' ônjèlènjèlè wa
 Rerè ga gw' eyenlo, azwè kalu-
 nliô gw' edidi mèmô nkundag'
 ônjèlènjèlè g' ônjèlènjèlè, ga nte
 pila wo avila gôre Rerè y' Inli-
 nla.

4 Sambô gô re 'zwè ni' eÿilô zi-
 nlo zi minisé, ga nt' are 'zwè pô-
 2 ginlô pa, azwè jasa du: ndô azw'
 afal' isaôn yi ntyonli yi dendô
 ntyoria, azwè kanganla kè ni'
 avônlo ambe, ge feviz' igamba ny'
 Anyambiè; ndô ni' ituminlia s'
 ôrèti azwè suminli' ikuw' iyazyô
 gw' irèmf' iyaô anlaga waôdu g'
 3 ôzyô w' Anyambiè. Ndô ja ntya-
 ngô yazyô mbia y' adwanla diÿi-
 nlo pa, yi re diÿinlô pa gôre waô
 4 wi pera: wi re anyambiè yi ntye
 yinlo are panga p' irèmf' iyaô apo-
 ku, waô wi re wi pa jivira, inlè w'
 ayenl' ôzange wi ntyangô mbia y'
 ônjèlènjèlè wi Kraîs, ô r' edidi z'
 5 Anyambiè. Konde azwè pa ka-
 mbinl' ikuw' iyazyô, ndô Jisu
 Kraîs, inlè, ayè ni' Ôvanginli, ni'
 ikuw' iyazyô inlè yô ni' inyôngô
 6 sanli g' ôfiwanja wi Jisu. Konde
 Anyambiè, ô zômbi ôzange gô
 bamba avila gô mpiri, are bamba
 pa gw' irèmf' iyazyô ôzange w'
 imia s' ônjèlènjèlè w' Anyambiè
 g' ôzyô wi Kraîs.
 7 Ndô azw' are ni' igumba nyinlo
 gô vagô y' iwônlo, inlè, ipenda si
 ngulu si ga lwanle gôr' Anya-
 8 mbiè, ni' aranga nla 'zwè. Azwè
 bangatiô g' ôzamb' iedu, ndô
 azwè pa jela; azw' are ni' aÿandi,
 ndô azwè pa periz' igufîu; azwè
 9 kombizô, ndô azwè pa falô: azwè
 bôlô ba gô ntye, ndô azwè pa jili-
 10 zô; ntwanlaga njuwinli yi Jisu g'
 ikuw' iyazyô pèkèpèkè, inlè emè-
 nlo zi Jisu kè zi ga yenlanle gw'

- 11 ikuw' iyazyô. Konde azwè yi re bo azw' are pò pa gw' ijuwa g' ôfiwanja wi Jisu pèkèpèkè, inlè, effiènlo zi Jisu kè zi ga yenlanle g' ôzônli wazyô wi juwe njuwaga.
- 12 Yenlo ijuwa si janja gw' ikuw' iyazyô, ndô effiènlo gw' ikuw' iyanyi.
- 13 Ndô göre 'zwè nli' inlinia mèmò ny' ibekelia, ga nt' are tèn-dò pa, inlè, Mi a'vèkeli, yenlo agambi miè; azwè kè azwè beke-
- 14 lia, yenlo kamba 'zwè; konde azw' avòrò, inlè, ayè ô rôngunli Rerè Jisu e be t'ngunlia 'zwè kè nli Jisu, alôvia 'zwè nla 'nlwè g' ôzyô wè. Konde isaôn yòdu yi re g' ôfiwanj' iwanli, inlè, imèpinlò, gò bunla sò vo awenge viaganlò, si ga wunlie akeŵa gw' ipendia s' Anyambiè.
- 16 Yenlo azw' agwa sike; ndô vanganl' òm' iwazyô wigala w' adwanla njuwaga, òm' iwazyô w' agare wi pangò ôfiwonla ntyugu
- 17 edu. Konde injuke sazyô inyangò si re kaò v' ôfiwolingò, si dèngiza 'zwè elirinlò z' ivenda nyakonlako viaganlò nli nt' are ko kènlizò; gò pònlaga 'zwè aranga ya yi jenlò, ndô ya yi re y' ayenlizò: konde ya yi jenlò yi re v' egòmbe; ndô ya yi re y' ayenlizò yi re v' egòmbe zòdu.
- 5 Konde azw' avòrò, inlè, ja nagò yazyô y' ikuku yi ntye y' asazyô, azw' are nli' ilwanlò avilla gòr' Anyambiè, nagò y' egòmbe zòdu g' òròwa, yi re yi nògò nli' agò.
- 2 Konde rèti gò nagò yinlo azwè sifinla, mbelaga pòlò gò borio nli' ilwanlò nyazyô nyi pila g' òròwa: j' atwa reti, inlè, azwè be dèngò bòriò pa nli' aranga tele.
- 4 Konde azwè yi re gò nagò y' ikuku yinlo azwè sifinla, konde azw' adirinlò; aranga, 'nlè, azwè bele ayòrunlò, ndò, inlè, azwè bele borio, ko eza zi juwa mènlo nli'
- 5 effiènlo. Ndô ayè ô vangl 'zwè gò ntinla yinlo nli' Anyambiè, ô re pa pa 'zwè k' òtèmbe w' Inli-
- 6 nla. Sambò azw' ar' iganda egòmbe zòdu, amia, 'nlè, gò re 'zwè g' òkuwa, azw' azyele nli Rerè,
- 7 konde azwè kanganla, gò ntye yinlo nli' ibekelia, aranga nli' ije-
- 8 nla; yenlo azw' ar' iganda, aronda viaganlò gò tóra avilla g' òkuwa, ko 'zwè dwanla göre Rerè.
- 9 Yenlo janja 'zwè, inlè, azwè göre yè ge bangwanla pa nla yè, azwè
- 10 ga wongò nle yè. Konde azwèdu azwè be bówunlia gw' eka z' ijèkèlia zi Kraiss; ko òm' edu bongeya y' alendiò ndè g' òkuwa, nt' are yè denda pa, mbia ge mbe.
- 11 Sambò konde azw' avòrò itia sa Rerè, azwè kènliza gò pang' anlagajivira, ndô gòr' Anyambiè azw' are miò pa: mi devinla kè, 'nlè, gw' irèmi' iyanli kè azw' 12 are miò pa. Azwè pa fo suminli' ikuw' iyazyô göre 'nlwè, ndô azwè pa 'nlwè ntinla yi re 'nlwè ko syògwa g' ôfiwanj' iwazyô, ko 'nlwè dèng' igamba nyi fwinliza waò wi syògwa nli' eza zi jenlò,
- 13 nli' aranga nli' eza z' òrèfia. Konde ja 'zw' atanla, gambènli' azw' atanla ntinla y' Anyambiè; ge ja 'zw' adwanla nli' ògu mbiambiè,
- 14 yi re g' ôfiwanj' iwanli. Konde itonda si Kraiss si bangatia 'zwè; konde azwè tenliza, 'nlè, gò re 'nlè òffiori ayuwi g' onwanja wa waòdu, sambò waòdu w' ayuwi;
- 15 ayuwi kè g' ôfiwanja wa waòdu, inlè, waò wi dwanla bo w' alwanlize nyènèlè gò toudi' ikuw' iyaò-mè, ndô göre yè ô yuwi g' ôfiwanj' iwaò aròngwa. Yenlo avilla venlo azw' amie du òma ga nt' ar' ôzyònlì: vanganl' azw' amienli Kraiss ga nt' ar' ôzyònlì, ndò venlo azw' amie yè yenlo nyènèlè.
- 17 Yenlo jog' òm' edu adwanla göre

- Krais, ayè òm' òfiwonla.: isaòn ilungu y' aplaganli; vónla, y' 18 atwenl' imionla. Ndò isaòn yòdu yi pila gòr' Anyambiè, ò re mèpia pa 'zwè nì' ayèmè vò Jisu Krais, kè pa 'zwè k' eṽlìlò z' imèpianla; 19 konde gòre Krais Anyambiè avegagi mèpianlage ntye nì' ayèmè, e tanginla wað ifwem' isað, are pa pa 'zwè kè igamba ny' imèpianla.
- 20 Sambò azw' ivovi g' òzamba wi Krais, mpanli g' Anyambiè e kwenl' inkolo vo 'zwè: azwè kwenla 'nlwè nkolo gw' inyanga nyi Krais, inlè, mèpianlanli nì' 21 Anyambiè. Ayè ò re e m' ibè avangiò ndè ògara g' òfiwanj' iwazyò; inlè, azwè ga rwe nì' ògòre w' Anyambiè vo yè.
- 6 Azw' iyanjisi ta nla yè azwè kwenla 'nlwè nkolo, inlè, awonganl' imèpinlò s' Anyambiè vo 2 nyawè. Konde e bulia, 'nlè, Mì avòganliò 'wè gw' egòmb' eṽia, nla gò ntyugu y' isunginlò anlungunli miè 'wè: vónlanli, zinlo nì' egòmb' eṽia; vónlanli, yinlo 3 nle ntyugu y' isunginlò. Azwè p' ikweza gò ndag' iedu, eṽilò zi minisè zi vende dwanla nli ntyè- 4 mbo: ndò g' òsaðn wedu azwè tuminli' ikuw' iyazyò g' iminisè s' Anyambiè, gw' isindinla sipò- 5 lò, gw' injuke, gw' aguga, gw' ijela, gw' imbipa, gw' intyògò, gò dungu, gw' ijanja, gw' ibè- 6 mba, gw' ipeng' esyònge; nli nkèrè, nì' imia, nì' isindiula, nli nkèngo, nì' Inlini' Iṽia, nì' ito- 7 nda si re s' avondiò, nì' igamba ny' òrèti' nli ngulu y' Anyambiè; v' imianga y' ògòre g' ògo 'nlòfiè 8 nì' ònyantwè, vo idubò nì' ipè- diò, vo elufi eṽia nì' elufi eṽe; g' iremisi, ge anlaga wagillgili; 9 ga w' anzó, ge miò pa mbiambiè; ga njuwaga, ndò vónla, azw' are
- bo; ga tevunlò pa, ko 'zw' ayò- 10 nlò; ga njenlag' ekèṽa, ndò nje- nlage mbia pèkèpèkè; ga lèngè, ndò mpagizag' awenge; g' ezoma fo, ndò nivage ya yòdu.
- 11 Mongi Korinth, agwanl' imazyò mi re zange gòre 'nlwè, irèfm' iya- 12 zyò y' apendi. Mbòra yi pa para gòre 'nlwè gw' irèfm' iyazyò, ndò 13 irèfm' iyanli y' akongi. Winli- zannl' 'zwè kè ntaga mèmò; mi kamba nla 'nlwè g' awanl' iyam'; vendizannl' irèfm' iyanli kè.
- 14 Aliṽanli nì' anlaga wi re wi ji- vira: konde alato nde mi r' ògòre nì' òrègo, ge òzange nli mpiri? 15 Nì' imèpanla nde si re Krais nli Belial? ge mbei nde yi r' òmo ji- 16 vira nì' òmo re e jivira? Nì' ida- tanla nde si re nagò y' Anyambiè nì' ikanla? konde azwè nle nagò yòruna y' Anyambiè yabo; ga nt' awuli Anyambiè, inlè, M' be dwanla gò gare yað, aganganla gò gare yað; m' be dwanl' Anya- mbiè yað, wað kè wi be dwanl' 17 anlaga' iwam'. Yenlo gogwanli avila gòre wað, ko bangwanlanli nla wað, bulie Rerè; awatanl' eza z' isyèkè; gambènè mi abonga 18 'nlwè, ko miè dwanle Rer' iya- nli, anlwè kè anlwè be dwanl' awanl' iyam' anlòfme nì' antò, bulie Rerè yi ngulu yòdu.
- 7 Sambò gòre 'zwè nì' impanganlò yinlo, mongi tondò, azwè ga yo- mbunli' ikuw' iyazyò avila gw' isyèkè sòdu s' òzyònlì nla s' inli- nla, nsulizag' imèpi' sazyò gw' itia s' Anyambiè.
- 2 Wonganli 'zwè gw' irèfm' iya- nli: azwè dendinl' òm' edu mbe, azwè feviz' òm' edu, azwè ny' 3 òba gòr' òm' edu. Mì pa kamb' igamba nyinlo gò pa 'nlwè ògara: konde mi are bulia pa, 'nlè, anlw' are gw' irèfm' iyazyò gò juwa nla gò dwanla bo nla 'nlwè.

- 4 Igand' inyam' nyi r' ivòlò göre 'nlwè, ikap' isam' si re sipòlò g' òfiwanj' iwanli: mi ajónli nì' òzindió, 'gw' injuke sazyò sòdu mi
- 5 jenle mbia mpòlò. Konde gw' a'vieni' 'zwè gò ntye yi Masedònia kè, azwè dènga du ijowa, ndò azw' ayenli njuke g' òzamb' iedu; gw' igala agovi, g' òrèfña
- 6 itia. Ndò Anyambiè ò sindia waò wi re jela pa, azindi 'zwè nì' 7 ibia si Titus; nì' aranga nì' ibi' isè dadìè, ndò nì' òzindió kè w' azindió yè g' òfiwanj' iwanli, gw' awulinliè 'zwè intyangò g' òfiwanja w' ijòngunli' sanli, nli kèv' iyanli, nli mpiu yanli g' òzamb' iwam'; yenlo ayenli miè ige'va
- 8 viaganlò. Konde vanganle mi ayenlizi 'nlwè ekè'va nì' ezangò zam', mi nige nkòndi du, vanga mi aluò mi anligi nkòndi; konde mi jenla, 'nlè, ezangò mè z' ayenlizi 'nlwè ekè'va, kaò v' òfiwoli-
- 9 ngò. Ndò vèno mi jenle mbia, aranga, 'nlè, anlw' ayenlizió ekè'va, ndò, inlè, anlw' ayenlizió ekè'va gw' ikalwa s' òrèfña: konde anlw' ayenlizió ekè'va ga nt' are ntòndinli y' Anyambiè, inlè anlw' averinlò nì' ezoma vo 'zwè.
- 10 Konde ekè'va zi re ga nt' are ntòndinli y' Anyambiè zi pang' ikalwa s' òrèfña gw' isunginlò, ikalwa si re s' anligò nkòndi: ndò ekè'va zi ntye yinlo zi pang' iju-
- 11 wa. Konde vònlani' ekè'va zinlo zi re ga nt' are ntòndinli y' Anyambiè z' ayenlizió 'nlwè, inaka nde s' ayanjiò zò göre 'nlwè, nì' itòmbe ntyèmbo, nì' egunlu, nì' itia, nì' ijòngunia, nli mpiu, nì' òrevunlò! G' òsaòn wedu anlw' atuminli' ikuw' iyanli, inlè, anlw' azye ntyèmbo nyènlè gò ndaga
- 12 mè. Yenlo vanganle mi arèndinli 'nlwè, mi tènda g' òfiwanja w' òmo lend' ibe mè, ge g' òfiwanja w' òmo lendinlò ibe mè, ndò, inlè, inak' isanli si naka 'nlwè 'zwè si ga yenlanle göre 'nlwè g' 13 òzyò w' Anyambiè. Yenlo azw' asindió: nla g' òzindió wazyò azw' ayenli mbia viaganlò pòlò g' òfiwanja wi mbia y' ayenliò nli Titus, konde inlini' iuyè ny'
- 14 ayowizió nle 'nlwèdu. Konde ja mi azyògwi göre yè gò ndag' iedu g' òfiwanj' iwanli, mi jenlizò ntyonli du; ndò ga nt' agambinlazi 'zwè 'nlwè nì' òrèti, yenlo kè isyògw' isazyò göre Titus s' 15 alèngió giligili. Nì' òrèfñ' iwè wi re göre 'nlwè viaganlò, gò jònginliè ljoginlò sanli anlwèdu, nla ga nt' awongi 'nlwè yè nì'
- 16 itia nì' itataminla. Mi jenle mbia konde g' òsaòn wedu mi are nì' ibekelia sijoli g' òfiwanj' iwanli.
- 8 Ndò azwè mieza 'nlwè, awarera, g' òfiwanja w' imèpinlò s' Anyambiè si re pò p' ifiandò si Masedònia; inlè, gw' idembò ipòlò si njuke ibunla s' igev' inyaò nì' agug' imaò ampòlò mi re bunli p' 2 3 ògwande göre waò. Konde mi takilia, 'nlè, ga nt' avegagi ngulu yaò, nla viaganlò nli ngulu yaò, 4 w' avenli waòmè, mbamblaga 'zwè nì' inkolo simpòlò inyanga nyi dwanl' alato gw' inungunla 5 s' iyombwi: nì' aranga nt' alèvinli 'zwè igumfu g' òfiwanja waò dadìè, ndò w' alònge penli Rerè ikuw' iyaò, ava kè göre 'zwè vo 6 ntòndinli y' Anyambiè. Yenlo azw' abulinli' Titus, inlè, ga nt' aluò yè apakili, yenlo kè e ga mènlize göre 'nlwè e'villò e'via zinlo. 7 Ndò ga nte bunla 'nlwè g' òsaòn wedu, gw' ibekelia, gw' igamba, gw' imia, gò mpiu yòdu, nla gw' itond' isanli göre 'zwè, yenlo wunlanli kè gw' igamb' i'via nyinlo. 8 Mi kamba yenlo ga nsòmblaga,

ndô gô kënliz' ôgiligili w' itond'
 9 isanli vo mpu y' aſſiori. Konde
 anl' avôrô imëpinlô sa Rer' iya-
 zyô Jisu Krai, inlè, gw' avegagiè
 nli ntambi, agugi nkugaga g'
 ôſiwanj' ivanli, gô pagiza 'nlwè
 10 nli' ikug' isè. Nla gô ndaga yinlo
 mi kamb' ipikili' isam': konde
 yinlo yi re kwèkwè gôre 'nlwè y'
 alônge pakili, aranga gô denda
 dadie, ndô gô jivira kè, ômpuffia
 11 w' avili. Ndô vèno zullizan' ide-
 nda kè; inlè, ga nt' avegagi 'nlwè
 mpiu gô jivira, yenlo kè ga nt'
 are ngulu yanli ga lwanle k' isu-
 12 liza. Konde ja ijivira gô pa s'
 adwanla, si tondô nli' Anyambiè
 nt' ar' ôma niva pa, nli' aranga nt'
 13 are yoma yi zye nla yè. Aranga
 'nlè aſſiori wi galèngizô, ko 'nlwè
 14 jelizô: ndô, inlè, ga lwanle ntaga
 mèmô; inlè, egômbe zinlo ibunl'
 isanli si ga nungunl' agug' imad,
 ko ibunl' isaô nungunl' agug'
 imanli kè egômb' ezènlè; inlè, ga
 15 lwanle ntaga mèmô; ga nt' are
 tëndô pa, inlè, Ayè ô guminli pô-
 lô e tiganla nli' ezoma; nli' ayè ô
 guminli ôſiwozoma e nak' ezo-
 ma.
 16 Ndô akeſa gôr' Anyambiè, ô re
 fela pa g' ôrèſia wi Titus mpiu
 17 mèmô g' ôſiwanj' iwanli. Konde
 rêti e jivir' igamb' inyazyô; ndô
 are nli' ibela ayèmè viaganlô, ye-
 nlo e kèuda gôre 'nlwè nli' ôrèm'
 18 iwèmè. Azwè tôſia kè nla yè
 ôſiwarerè ô re nli' eluſſi evia gô
 ntyangô mbia gw' ifandô sôdu;
 19 aranga yenlo dadie, ndô avinjio
 kè nli' ifandô gô pènlia 'zwè gw'
 evilô z' idaſia sinlo, zi janjô 'zwè
 gw' ipendia sa Rerè, nla gw' itu-
 minlia s' ijivira s' irèſſi' iyazyô:
 20 mbandaminlaga, ôm' edu e vende
 pa 'zwè ntyèmbo g' ôſiwanja w'
 ibunla s' igumbâ nyinlo nyi pô
 21 gw' ago mazyô. Konde azwè bele

dend' ôsaôn wi be jenlô kwèkwè,
 aranga gôre Rerè dadie, ndô gw'
 22 azyô m' anlaga kè. Atôſia 'zwè
 kè nla waô ôſiwarer' iyazyô, ô re
 'zwè dènga pa nyongo sinyenge
 nli mpiu gw' isaôn imienge, ndô
 vèno pôsyô, g' ôſiwanja w' ibeke-
 23 li' sè sipôlô gôre 'nlwè. Jog' ôm'
 edu abambia g' ôſiwanja wi Titus,
 ga miô, inlè, ayè ôganganlô wam'
 nli' ômo janja nla miè gôre nlwè,
 jog' ôm, abambia g' ôſiwanja w'
 awarer' iyazyô, ga miô, inlè, waô
 nli' ivovi y' ifandô, nli' ivenda nyi
 24 Krai. Sambô ruminia waô g'
 ôzyô w' ifandô ôrèti w' itond' isa-
 nli, nla w' isyôgw' isazyô g' ôſiwa-
 nj' iwanli.

9 Konde g' ôſiwanja w' inungunla
 s' iyombwi, zy' isyolo gôre miè
 2 gô tèndinla 'nlwè: Konde mi avô-
 rô iſſivr' isanli, mi syôgwa kè g'
 ôſiwanj' iwanli gôre mongi wi
 Masedônia, inlè, Akala ga kekize
 amanl' ômpuffia; nli mpiu yanli
 yi re syuga p' awenge gôre waô.
 3 Ndô isyôgw' isazyô g' ôſiwanj'
 iwanli gô ndaga yinlo si vende
 tw' ôsaôn wanyawènyawè, mi
 atôm' awarerè, inlè, anlwè ga
 lwanle keka pa nt' awuli miè:
 4 vende twa, inlè, ja mongi wi Ma-
 sedônia w' abia nla miè, ko w'
 aluunlô 'nlwè keka pa, azwè, mi
 areta 'nlwè, azwè be jenlizô ntyo-
 5 nli gw' iguſſu nyinlo. Yenlo mi
 avikili, 'nlè, r' isyolo gô bambi'
 awarerè gô kènda gô bôsyô gôre
 'nlwè, agekiz' idaſi' sanli s' aluô
 s' apanganlô 'nlwè, ko sô dwanla
 keka pa, g' ezoma zi daſiô, nli'
 aranga g' eza zi pô nli mbatô.
 6 Ndô mi bulia, 'nlè, ayè ô nyèny'
 ôſiwozoma e be tenla k' ôſiwozo-
 ma; nli' ayè ô nyèny' imienge e
 7 be tenla k' imienge. Ôm' edu e
 ga ve nt' are yè jivira pa g' ôrè-
 ſſi' iwè; aranga nli' ekèſa, ge nli'

ibangatiò: konde Anyambiè e
 8 tond' òmo pa ni' òrèfia. Ni'
 Anyambiè are ngulu yi bunliz'
 imèpinlò sòdu göre 'nlwè; ko
 'nlwè dwani' egòmbe zòdu nli ya
 yòdu yi re nla 'nlwè kwèkwè g'
 òsaòn wedu, awunla gw' eñilò edu
 9 eña: ga ni' tèndò pa, evìlè, Are
 pazanganla pa, alaṽie lèngè; ògò-
 re wè wi dwani' egòmbe zòdu.
 10 Ni' ayè ò p' ilònda gòr' ònyènyisi
 ni' inya gò nyò, e be pa 'nlwè
 ilònda yi be nyènyò 'nlwè, awu-
 nlia yò, awunlia k' ilònda y' ògò-
 11 re wanli: ko 'nlwè pagizò g'
 òsaòn wedu g' ògwande wòdu, wi
 pang' akeṽa gòr' Anyambiè vo
 12 'zwè. Konde inungunla sinlo si
 pa jòriz' aguga m' iyombwi dadidè,
 ndò si bunli' akeṽa gòr' Anya-
 13 mbiè kè. Konde gò be jenla waò
 inungunla sinlo, wi be suminli'
 Anyambiè g' òñwanja w' ijoginlò
 sanli nte mèma 'nlwè ntyangò
 mbiayi Krai, nla g' òñwanja w'
 ògwande w' idaṽi' sanli göre waò
 14 ula gòr' anlaga waòdu. Nla gw'
 inkolo saò g' òñwanj' iwanli wi
 jòngunla 'nlwè pòlò g' òñwanja
 w' imèpinlò sipòlò s' Anyambiè
 15 göre 'nlwè. Akeṽa gòr' Anya-
 mbiè g' òñwanja w' eza z' alaṽiò
 ndè zi re z' ayolie kambò.
 10 Ndò miè Pol mi kwenla 'nlwè
 nkolo ni' òkèndekende nli nkè-
 ngo yi Krai, miè ò r' òkèndekende
 göre 'nlwè gw' azyò manli, ndò
 iganda gò re miè bangwanla pa
 2 nla 'nlwè, mi kwenla 'nlwè nkò-
 lò, inlè, gò re miè nla 'nlwè,
 alwanli' isyolo göre miè gò dwani'
 iganda ònlongo wi pikiliò miè gò
 sir' awèwo, wi pòula 'zwè mpanli
 ga azwè dwanla ga nt' ar' òzyònlì.
 3 Konde vanganl' azw' adwanla g'
 òzyònlì, azwè pa nw' igovi ga nt'
 4 ar' òzyònlì. Ndò imianga yi nwa
 'zwè igovi aranga y' òzyònlì, ndò

vo ntòndinli y' Anyambiè yi re
 ngulu, vanganle gò sazy' inagò
 5 injole. Azwè jiliz' imòndo sòdu,
 ni' ezom' edu elòndwi zi panda gò
 sir' imia s' Anyambiè, aṽag' ipi-
 killi' edu mbwedi gw' ijoginlò si
 6 Krai. Azw' are keka pa kè gò
 tevunli' itwayoginlò sòdu, gò be
 7 dwanzizò ijoginlò sanli. Anlwè
 pònl' isaòn yi re gw' azyò manli.
 Jog' òm' edu apònl' òku' wè inlè
 ayè òma wi Krai, e ga vo pikillie
 g' òku' wè kè igamba nyinlo, inlè,
 nt' are yè òma wi Krai, yenlo re
 8 'zwè. Konde vanganle mi abò-
 lini' òku' wan' ikapa viaganlò
 kwè g' òñwanja w' inyanga nyi
 re pò pa 'zwè nle Rerè gò nuginlia
 'nlwè, ni' aranga gò jiliza, mi
 9 ayenlizò ntyonli du: mi bulia ye-
 nlo, inlè, mi ayenlò mpanli ga mi
 10 bele tieza 'nlwè nli yangò. Konde
 abullò, inlè, Yangò yè yi re ngulu
 nli jola; ndò mpanginli y' òku'
 wè yi re dèla, nli nkambinli yè
 11 eza yi pèdiò. Òm' ònlongo mè e
 ga mie, 'nlè, ga nt' are 'zwè gw'
 igamba vo yangò, gò re 'zwè
 azye, yenlo re 'zwè kè gw' ide-
 12 nda gò re 'zwè nla 'nlwè. Konde
 azw' azy' iganda gò tang' ikuw'
 yazyò ge kènli' ikuw' iazyò ni'
 awèwo wisuminli' ikuw' iyaòmè:
 ndò mongi mè, gò kènli' waò
 ikuw' iyaò ni' ikuw' iyaòmè, ayè-
 kèli' iku' iyaò ni' iku' iyaòmè, wi
 13 zye ni' imia. Ndò azw' awòlinli'
 ikuw' iazyò ikapa viaganlò ni'
 egènlizò zazyò, ndò ga nt' ar'
 egènlizò z' eñilò zazyò zi r' Anya-
 mbiè pa pa 'zwè g' egènlizò, ko
 'zwè bia kwanga göre 'nlwè.
 14 Konde azwè pa daviz' ikuw' iya-
 zyò viaganlò nli nt' are kwèkwè,
 mpanli ga luyang' inyazyò nyi pa
 syiṽa göre 'nlwè; konde azw'
 aṽienli kwanga göre 'nlwè, nka-
 mbinlage ntyangò mbia yi Krai.

- 15 Azwè pa syôgwa viaganlò nì' egè-nlizò zazyò, inlè, gw' ijanja s' affiori; ndò azw' are nì' iguffiu, inlè, gò be pend' ibekell' sanli, azwè be penditò kè viaganlò gôre 'nlwè gw' egènlizò z' èvilò zazyò,
- 16 ko 'zwè kambinle ntyangò mbia gw' imbôra si re viaganlò nla 'nlwè, aranga gò syôgwa gw' èvilò zinganli nli ya y' aluò kekizò pa
- 17 gôre 'zwè. Ndò ayè gò syôwa,
- 18 e ga zyôgwe gôre Rerè. Konde arang' ayè ò suminli' ôku' wè e bongò, ndò ayè ò suminliò nle Rerè.
- 11** Toto, anlwè ko sindinl' edosyu gôre miè ôñwozoma: ndò
- 2 anlwè be sindinla miè. Konde mi puvinla 'nlwè nì' ivuva ny' Anyambiè: konde mi arôñni 'nlwè gôr' ònlôññe ôñiori, gò pa 'nlwè gôre Kraiss g' izyali nyi re nyi pa nanla nì' ònlôññe. Ndò mi tia, irèñni' iyanli yi vende fevizò nì' ôsaôn wedu avila g' ôrèti nli nkèrè yi re gôre Kraiss, nt' aremizò Iv nì' avônliò ambe m' ôñiamba.
- 4 Konde jog' ayè ò bia akambinle Jisu nyènlè, yi re yi kambinliò nle 'zwè, ge ja 'nlw' abong' inlinl' inyènlè, nyi re nyi bongò nle 'nlwè, ge ntyangò mbia nyènlè, yi re yi bongò nle 'nlwè, anlwè sindinlè mbiambiè. Konde
- 5 mi tanga, 'nlè, mi azye gò nyuffia yi rôñni volòmè g' ôsaôn wedu.
- 6 Konde, vanga mi ar' ikènge fo gò kamba, mi azyele yenlo gw' imia; ndò g' ôsaôn wedu gôre 'nlwè azw' are tuminlia pa sò gôr' anlagwa waôdu. Ge mi alendi mbe gw' ayavuri miè ôku' wam' gò pendia 'nlwè, konde mi agambinli 'nlwè
- 8 ntyangò mbia ipa fo? Mi agwèr' ifandò sinyènlè, mbongag' ipa
- 9 gôre waô gò janjinla 'nlwè; nla gw' avegagi miè gôre 'nlwè awônliò, mi pegag' irwanlò gôr' ôma;
- konde awarèrè, gw' avienli waô avila gò Masedônia, w' avenli miè ya y' avelò miè; nla g' ôsaôn wedu mi avenjavenj' ôku' wam', inlè, mi alwanl' irwanlò gôre 'nlwè, nla yenlo be denda miè kè.
- 10 Nte dwanl' ôgilligili wi Kraiss gôre miè, zyel' ômo be dwanliza miè do gw' isyôgwa sinlo gw' imbôra
- 11 s' Akaisa. Konde sè? konde mi pa tonda 'nlwè? Anyambiè avô-rò. Ndò nte dendò miè, yenlo be denda miè, ko miè tòm' inyanga avila gôre waô wi but' inyanga; inlè, gò ndaga yi bôlinlò waô ikuw' iyaô ikapa, wi be dèngò vanganle nt' are 'zwè. Konde anlag' ônlongo mè nle rôñni y' inôka, iyanjisi y' itemiza, nkalunlag' ikuw' iyaô ga rôñni yi Kraiss.
- 14 Ndò yinlo arange ndaga yi mamò; konde Satan ayèmè e kalunl' ôku' wè ga enjèl y' ôzange.
- 15 Arange ndaga mpôlò sambò ja iminisé sè s' akalunl' iktw' iyaô g' iminisé s' ôgôre; ndò ntyai yaô yi be dwanla nt' ar' ijanj' isaô.
- 16 Mi fo bulla, 'nlè, Ôm' edu aye-nla, miè, inlè, mi edosyu; azya nlonlo, wonganli miè g' edosyu, ko miè syôgwa kè ôñwozoma.
- 17 Ôsaôn wi kamba miè, mi kamba wò ga nt' are Rerè, ndò mpanli g' edosyu, gw' iganda ny' isyô-
- 18 gwa sinlo. Gò re, 'nlè, awenge wi syôgwa nì' ôzyônli, miè kè m'
- 19 be syôgwa. Konde anlwè sindinle dosyu nli mbia, vo re 'nlwè nì' imia. Konde anlwè sindinla, jog' ôm' akonda 'nlwè asyaka, jog' ôm' anya 'nlwè, jog' ôm' apanga 'nlwè imbwedl, jog' ôm' apeñdi' ôku' wè gôre 'nlwè, jog' ôm'
- 21 abôla 'nlwè gw' azyò manli. Mi bulla gò ntyonli yam', inlè, azw' avegagi dèla. Ndò gò ndag' iedu yi r' ôma nì' iganda, (mi kamba g' edosyu), miè kè mi ar' iganda.

22 Wað Ihebru? mið kè. Wað awa wi Israèl? mið kè. Wað imba-mba si Abraham? mið kè. Wað iminise si Krai? (Mi kamba g' edosyu), mið viaganlò; gw' ijanja mið viaganlò, gw' intyògò kè viaganlò, gw' imbipa mið viaganlò pòlò, gw' ereria z' ijuwa nyongo sinyenge. Nyongo ntyanli mi azyiñiò n' Iju agòñi m' imbi-pa anlai tòmbò pa mori. Nyongo ntyarò mi azyiñiò n' impava, nyongo mori mi avungiò adò, mi ayill n' affiatanga nyongo ntyarò, mi amanl' ògwèra waro n' òñianda kè waro jila pa gò ntyu-
26 va. Nyongo sinyenge gw' ikèndo mi avegagi gw' ereria gw' iloñi, gw' ereria gòre mongi kwè-r' anlaga, gw' ereria gòre mongi w' inlango nyanñimè, gw' ereria gòr' anlango, gw' ereria gò nkala, gw' ereria gw' itòve, gw' ereria gò ntyuñva, gw' ereria gòr' awarèrè w' inòka. Mi are dwanla pa gw' ijanj' ipòlò n' ijasa, gw' ibèmba nyongo sinyenge, gò njanla nla gw' esyòve, gw' ipeng' esyònge nyonga sinyenge, gw' ifwi nla g' òtele kè. Nl' aranga gò tet' isaon imiènlè, òsaon wi bia-
28 viaga gòre mið ntyugu edu, inlè, affandi g' òñwanja w' ifiandò sòdu. Mande re dèla, ko mi alwanla dèla? Mande kwezò, ko mi ayenl' òrèñia mpiu? J' atw' isyolo nyl syògwa, m' be syògwa
31 n' indèlinli sam'. Anyambiè Rerè y' Òvangingli Jisu, ò re savinlò pa egòmbè zòdu, ayè avòrò
32 inlè m' nòka du. Gò Damaskos òmo lòñiò n' Aretas y' òga gò panginla vovo avèmbagi nkala yi Mongi Damaskos n' isoyè, gò
33 kòta miè: ndò mi azyònlò g' òbaka avila gw' isyangala g' òzamba w' ògòmba w' adò, n' averi miè avila gw' ago mè.

[Mpongwe.]

15

12 R' isyolo gòre mið gò syògwa, vanga si zye kwèkwè; ndò m' be bia gw' isaon y' ayenliò miè n' isaon y' aruminiò miè nle
2 Rerè. Mi ga mi' òma wi Krai amanl' igòñi ny' impuñia n' impuñi' inlai, òma mè (mbè g' òkuwa, mi' amie; mbè dubwa pa avila g' òkuwa, mi amie; Anyambiè avòrò,) azwenliò gw' igònlò
3 kwanga g' òròwawirarò. Nl' avòrò miè òma ònlango mèwo, (mbè g' òkuwa, mbè dubwa pa avila g' òkuwa, mi amie; Anya-
4 mbiè avòrò), inle, azwenliò gw' igònlò gò Paradis, kè jogo agamba mi re m' agambizò, mi re zye kwèkwè gòr' òma gò kamba
5 mò. M' be syògwa n' òma mè: ndò g' òzamb' iwafñimè mi azyògwa, kað du n' indèlinli sam'.
6 Konde vanga mi abele syògwa, mi alwanl' edosyu; konde m' be kamb' òrèti: ndò mi agamba, mi vende pikiliò n' òma, inlè, mi are viaganlò nli nte jenlè miè, ge
7 nte jogo yè avila gòre miè. Ndò mi vende syògwa viaganlò g' òñwanja w' ibunla s' isaon y' aruminiò, mi avenliò irèndè g' òzyò-nli wam' òvovi wi Satan gò syokolia miè, inlè, mi azyògwa viaganlò.
8 G' òñwanja w' eza mè mi agwenli Rerè nkolo nyongo ntyarò, inlè, zi ga lubwe gòre miè.
9 Nl' awulinliè miè, inlè, Inungunl' isam' si re kwèkwè gòre 'wè: konde ngulu yam' yi tuminiò gò ndèlinli. Sambò m' be syògwa nli r' bia mpòlò viaganlò gw' indèlinli sam', ko ngulu yi Krai
10 dwanla gòre miè. Yenlo mi jene mbia n' indèlinli, n' irowò, n' injuke, n' ikombizò, n' ijela, g' òñwanja w' Krai: konde gò re miè dèla, mi are jola.
11 Mi atwenl' edosyu n' isyògwa: anlw' avangi miè denda yenlo;

225

12 konde mi aro suminliò nle 'nlwè; konde mi azye gò nyuffa yi rôffi vòlòmè, vanganle mi arang' ezo-
 ma. Lingillò y' eròffi y' alendiò
 12 rèti gò gare yanli gw' isindinla sòdu, nli lemba nli isaòn yi mamò
 13 nli' ljanja si ngulu. Konde g' òsa-
 òn nde w' avangiò 'nlwè awangò
 viaganlò nli' ifiandò ifiòri, kaò du,
 inlè, mièmè mi pegag' irwanlò
 gòre 'nlwè? nyezauli miè mbe
 mèyo.
 14 Vónla, yinlo nle nyongo yintyarò yi re miè keka pa gò bia
 gòre 'nlwè; ndò mi pa bia gò
 dwanl' irwanlò gòre 'nlwè: kon-
 de mi pa bute yom' iyauli, ndò
 ikuw' iyanli: konde awanla wi
 zy' inyanga nyi kenjinl' izombi
 igumba, ndò izombi gòr' awanla.
 15 Nla miè m' be periz' igumb'
 inyam' nli mbia mpòlò, nli' oku'
 wam' ta, g' òfiwanja w' anlinl'
 imanli. Ja mi atonda 'nlwè via-
 ganlò, gambèn' itond' isanli gòre
 16 miè s' akonga? Ndò ga lwanle
 yenlo, inlè, mi pegag' irwanlò
 gòre 'nlwè mèmè; ndò mi avega-
 gi nli' avònlò, agòta 'nlwè nli'
 17 òulèmbo. Mi anyenli 'nlwè ezo-
 ma nli mongi wi re miè tòfia pa
 18 gòre 'nlwè? Mi agambi nli Ti-
 tus, inlè, e ga gènde gòre 'nlwè,
 aròfia k' òfiworèrè nla yè. Titus
 anyenli 'nlwè ezoma? azwè pa
 kanganla nli' òrèfia mèmò? azwè
 19 pa jara gw' intyòzyò mèmò? Òli-
 ng' òla winlo anlwè pikilia, 'nlè,
 azwè fwilniza sintyongwè? Azwè
 kamba gòre Krajs g' òzyò w' A-
 nyambiè. Nli ya yinlo yòdu,
 mongi tondò, azwè kamba yò gò
 20 nuginlia 'nlwè. Konde mi tia,
 vendetwa gò bia miè gòre 'nlwè,
 inlè, mi dènga 'nlwè nte bela miè,
 ko miè kè mi alèngò nle 'nlwè
 nte bela 'nlwè; vendetwa, inlè,
 be dwanl' anyòmanlò, fiandi,

21 egunlu, ibangwanla, iberinla, i-
 moginla, ekale, mbèlèkè; vende
 twa, inlè, gò be fo bia miè, Anya-
 mbiè yam' e be jenliza miè ntyo-
 nli gòre 'nlwè, ko miè denl' awe-
 nge wi re w' aduò w' ajanj' ibe,
 ndò wi pa nige nkòndi avila gw'
 isyèkè nli' òvelanlò nli' itonginla
 s' alendiò waò.

13 Yinlò nle nyongo yintyarò yi
 bia miè gòre 'nlwè. Gw' agwa-
 nla m' iyenl' imbanli g' irarò iga-
 2 mb' ledu nyi be dwanlizò. Mi
 are bulla pa, mi bulla kè vèlò
 nt' awuli miè gw' avegagi miè
 nla 'nlwè nyongo yimbanli, ye-
 nlo kè vèlò gò re mi azyele; gòre
 waò wi re fwema pa, nla gòre
 aifiòri waòdu, inlè, ja mi afo bia,
 3 mi alwanle nli nkèngo; konde
 anlwè but' elingillò, inlè, Krajs e
 kamba vo miè; ò re azye dèla gò-
 4 re 'nlwè, ndò are nli ngulu. Kon-
 de avanlò gò kros nli ndèlinli,
 ndò e dwanla bo nli ngulu y'
 Anyambiè; azwè kè azw' are dè-
 la gòre fyè, ndò azwè be dwanla
 bo nla yè vo ngulu y' Anyambiè
 5 gòre 'nlwè. Gèlagèlanl' ikuw'
 iyanli, vendetwa anlw' are gw'
 ibekella; gènlizanl' ikuw' iyanli-
 mè. Ge anlwè pa mia g' òfiwanja
 w' ikuw' iyanli, inlè, Jisu Krajs
 are gò gare yanli? azya nlonlo
 6 anlw' ar' inyanga fo. Ndò azwè
 deñinla, 'nlè, anlwè be mia, inlè,
 7 azw' azyel' inyanga fo. Ndò azwè
 kwenl' Anyambiè nkolo, inlè,
 anlw' alend' ibe; aranga 'nlè
 azwè ga yenlò nli' inyanga, ndò
 inlè anlwè ga lend' eza zi re kwè-
 kwè, vang' azw' adwanla g' inya-
 8 nga fo. Konde azw' ayolie sir'
 ògilligili g' òsaòn wedu, ndò kaò
 9 gò kanl' ògilligili. Konde azwè
 jeule mbia gò dwanla 'zwè dèla,
 ko 'nlwè dwanla jola: igamba
 nyinlo kè nyi bambiò gw' inkolo

- 10 sazyô, inlè imèpi' sanli. Gô nti-
 na yinlo tènda miè isaôn yinlo
 gô re mi azele, inlè, gô re miè
 na 'nlwè mi alwaule jola, ga nt'
 ar' inyanga, nyi re Rerè pa pa miè
 gô nuginlia, ni' aranga gô jiliza.
- 11 Gô nuunla, awarera, mbiambie-
 nli. Mèpiônli; zindianl' irèfî'
 iyanli; lwanlanli ni' orèfî' ômô;
- lwanlanli ni' afîènjè; gambènl'
 Anyambè y' itonda nla y' afîè-
 njè adwanla nla 'nlwè. Zangwa-
 nlanli ni' isomba sôrunda. Iyo-
 mbwi yôdu y' abôgiza 'nlwè.
- 14 Imèpinlô s' Ôvanginli Jisu Krai,
 ni' itonda s' Anyambè, ni' ôga-
 nganlô w' Inlini' I'via, wi ga lwa-
 nle ni' anlwèdu.

EZANGÔ ZI POL GÔRE MONGI GALATIA.

- 1 POL, erôfîi arang' avila gôr' anla-
ga, ge vo anlaga, ndô vo Jisu
2 Kraiss, ni' Anyambiè ya Rerè, ô
rôngunlîè avila gw' ijuwa, miè
ni' awarerè waôdu wi re nla miè,
3 gôr' ifandô si Galatia: Imèpinlô
gôre 'nlwè ni' affiènjà avila gôr'
Anyambiè ya Rerè, ni' Ôvanginli
4 wazyô Jisu Kraiss, ô venli ôku' wè
g' ôfiwanja w' ipav' isazyô, gô su-
nginla 'zwè avila gw' egômb' eÿe
zatè zinlô, ga nt' are ntondinli y'
5 Anyambiè ya Rer' iyazyô: gôre
yè ga lwanl' ivenda egômbè zôdu.
Amèn.
- 6 Mi mama, inlè anlw' akalwi nè-
ganèga yenlo avila gôre yè ô weli
'nlwè v' imèpinlô si Kraiss, gô sô-
7 nge ntyangô mbia nyènlè; yi re
yi zyele rêti ntyangô mbia nyè-
nlè: ndô dadîè awèwo wi syoko-
lia 'nlwè, aÿele fevize ntyangô
8 mbia yi Kraiss. Ndô vanganle
'zwè, ge enjèl avila g' ôrôwa, aka-
mbinla 'nlwè ntyangô mbia nyè-
nlè tômbare pa mèyo y' agambi-
nli 'zwè 'nlwè, e ga zavo nsavagô.
9 Nt' alônge buli 'zwè, yenlo fo bu-
lia miè vèno inlè, Jog' ôm' edu
akambinla 'nlwè ntyangô mbia
nyènlè tômbare pa mèyo y' awo-
ngiô 'nlwè, e ga zavô nsavagô.
10 Konde vèno mi but' imèpinlô s'
anlaga, mbè s' Anyambiè? ge mi
buta gô tondi' anlaga? Arwe mi
pe tondi' anlaga, gavo mi arange
nyôngô yi Kraiss.
- 11 Konde mi mieza 'nlwè, awarera,
inlè ntyangô mbia y' agambinli
- miè, yi zyele ga nt' ar' anlaga.
12 Konde mi pa bonga yô gôr' anla-
ga, ge nènjà yô, ndô v' ituminlia si
13 Jisu Kraiss. Konde anlw' arejogo
pa g' ôfiwanja wi ndwanli yam'
egômb' elônga gw' isavinla s' Iju,
nt' agombizagi miè fiandô y'
14 Anyambiè pôlô viaganlô, ayiliza-
ga yô. Ni' avlaganli miè gw' isa-
vinla s' Iju avlaganli' awenge w'
avegagi nla miè nkônla mô gw'
inlongo nyam', alwanla nli mpiu
mpôlô gw' inènja s' irer' isam'.
15 Ndô gw' arondi Anyambiè, ô ÿa-
ngwanli miè avila gw' iwufîu
nyi ngi yam', awèlia miè v' imè-
pinlô sè, aronda go pang' ôfiwa-
ni' îè miô g' ôrèfîi' iwam', inlè, mi
ga gambinlè, gôr' anlongo; mi pa
bônde du môndo ni' ôzyônli nli
17 ntyinla: ge panda gô Jerusalem
gôre waô w' alônge dwanli rôfîi:
ndô mi agèndi gô ntye yi Arabia;
ni' avila vovô awinyi miè gô Da-
maskos.
- 18 Avila vovo impufîi' irarô piaga-
nla pa avandi miè gô Jerusalem
gô jenle Sefas, ni' alwanli miè nla
yè igôfîi ny' intyugu nli ntyugu
19 ntyanli. Ndô mi jeni' ôffîori wi
rôfîi, kaô Jems y' ôfiwongwè wa
20 Rerè. Gw' isaôn yi tëndinla miè
'nlwè, vônla, g' ôzyô w' Anya-
21 mbiè, mi nôka du. Avila vovo
agèndi miè gw' imbôra si Siria nli
22 Silisia. Ndô ôzyô wam' wi miô
du gw' ifandô si Judia si re gôre
23 Kraiss: kaô du w' ayogiô inlè,
Ayè ô lônge kombizi 'zwè vèno

e kambinl' ibekelia mè s' alônge
24 jilziò ndè; nì' azuminli waò
Anyambiè g' òfiwanj' iwam'.

2 Avila vovo igòfmi ny' impuffia
nì' impuffi' inlai piaganla pa avo
pandi miè gò Jerusalèm mpo mò
nli Barnabas; nì' awongi miè Ti-
2 tus kè nla miè. Nì' avandi miè
v' imleza s' Anyambiè; arakilia
waò ntyangò mbia yi kambinlò
miè gòr' anlongo, ndò mi arakili
yò ntyoria nla gòre waò w' eluffi,
vende twa inlè mi pule mangò,
ge mi aluò mi apull mangò, vo
3 nyawè. Ndò vanganle Titus,
òfiwo Grek, ò vegagi nla miè, e
4 sómbiò gò kèrò. Mi alendi yenlo
g' òfiwanja w' awarerè w' inòka
w' ayinginli ntyoria nì' avònlò,
gò dodinl' òdièngadièng' iwazyò
wi re nla 'zwè gòre Kraiis Jisu, ko
5 waò tugiza 'zwè. Ndò azwè jivi-
re tugiz' ikuw' iyazyò gòre waò,
vanganl' igwèr' iffiori, inlè ògilli-
gili wi ntyangò mbia wi ga lwa-
6 nle nla 'nlwè. Ndò waò w' ara-
ngiò nì' eluffi, (aranga 'nlè mi
jenl' eluffi zaò isyolo; Anyambiè
azyè nì' òma wantuntu) ndò waò
w' arangiò nì' eluffi, wi kunda
7 mie ezoma: ndò gw' ayenli waò
inlè mi avenliò ntyangò mbia gò-
re waò wi r' izyombè, nt' avenliò
Pitèr ntyangò mbia gòre waò wi
8 re kèrò pa, konde ayè ò nlungunli
Pitèr gw' e vilò z' eròfmi gòre waò
wi re kèrò pa, ayè mèmò anlungu-
9 nli miè kè gòr' anlongò; nla gw'
amienli waò imèpinlò s' avenliò
miè, Jems nli Sefas nli Jan, w'
arangiò g' amèngo gò fiandò, w'
awelanli nla miè nli Barnabas ago
mi ndegò, inlè azwè ga gènde gòr'
anlongo, nla waò gòre mongi wi
10 re kèrò pa. Dadiè w' awelagi
'zwè gò jònginli' ikuge; ndaga
mèmò avegagi miè kè mpiu gò
denda.

11 Ndò gw' a'ienli Pitèr gò Anti-
ok, mi azozi nla yè òzyò g' òzyò,
12 konde avegagi nli ntyèmbo. Ko-
nde anlaga w' avili gòre Jems
waò viagaga ro, anyagagi nì' a-
nlongo: ndò gw' a'ienli waò,
azanjinli a'angwanla nla waò,
nì' itia si mongi w' avegagi kèrò
13 pa. Nì' Iju iffiori ke s' avondi nla
yè mpondiaga; i yenlo vanganle
Barnabas kè agegunliò nì' òmbia-
14 gwanl' iwaò. Ndò gw' ayenli
miè, inlè wi pa kanganla gòre, ga
nt' ar' ògilligili wi ntyangò mbia,
mi awulinli Sefas gw' azyò ma
waòdu inlè, Ja awè, òfiwo Ju, w'
adwanl' egolanli g' anlongo, nì'
aranga ga Iju, ezande zi sómbio
15 anlongo gò dwanla g' Iju? Azw'
Iju nli njanli, nì' arang' ivavisi
16 y' anlongo, ndò azw' avòrò, inlè
anlaga wi pò mbèfmi [nli janj'
ampanga, ndò kaò nli bekelie Jisu
Krais, yenlo a'ekeli 'zwè Jisu
Krais, ko 'zwè pò mbèfmi nli be-
kelie Kraiis, nì' aranga nì' ijanja
s' ivanga: konde zyei' òmo be pò
17 mbèfmi nli janj' ampanga. Ndò ja
'zw' abute pò mbèfmi nle Kraiis, ko
'zwè dèngò ivavisi azwèmè, ga-
mbènè Kraiis ayè òyanjisi w'
ipava? Alwanlize yenlo. Ko-
18 nde ja mi afo nòge, ya y' aza-
zylò miè, gambènè mi apang'
19 òku' waffimè òvavisi. Konde v'
ivanga ayuwi miè gw' ivanga,
inlè mi ga lwanle bo gòr' Anya-
20 mbiè. Mi are banliò pa ta nli
Krais gò kros; nla ja mi adwanla
bo, aranga miè nyènè, ndò Kraiis
e dwanla gòre mie: nì' emènlo zi
dwanlò miè vènlo g' òzyònlì, mi
dwanla zò nli bekelie Òfiwa w'
Anyambiè, ò rondi miè, av' òku'
21 wèmè g' òfiwanj' iwam'. Mi pa
pang' imèpinlò s' Anyambiè òsa-
òn wanyawènyawè; konde ja
mbèfmi yi pila gw' ivanga, ga-

- mbènèlè Kraiss ayuwi vo nyawè-nyawè.
- 3 Itēmū yi mongi Galatia, mande are nèm̄ba pa 'nlwè, anlwè yi re dōvīnlò pe Kraiss gw' antyo ma-
- 2 nli kominlò pa gò kros? Mi bele neng' igamba nyīnlò dadìè gōre 'nlwè inlè, Anlw' alèng' Inlinla nli janj' ampanga, ge nli' ijogo s'
- 3 ibekelia? Anlw' ar' itēmū yenlo? Anlwè pakilia pa nli' Inlinla, vè-nlo anlwè sulizia nli' ózyōnli?
- 4 Anlw' azindinli' isaōn imlengē yenlo vo nyawènyawè? j' adwanla rēti vo nyawè. Ayè sambò ó pa 'nlwè Inlinla, ayanje lem̄ba gōre 'nlwè, e denda yenlo nli' ijanja s' ivanga, mbè nli' ijoginlò s'
- 6 ibekelia? Ga nt' aṽekeli Abraham aṽekeli' Anyambiè, ko sò tanginlò yè vo ògōre. Sambò mi-anli' inlè, mongi wi bekelia, waò
- 8 nli' awaula wi Abraham. Nl irèndo, miagaga gw' alōnga, inlè Anyambiè e be p' anlongo mbèṽi v' ibekelia, y' agambinli Abraham ntyangò mbia egòmbē ṽiagaga ro, inlè, Anlongo mòdu mai be savinlò gōre 'wè. Yenlo anlaga w' ibekelia wi savinlò ta nli Abraham ó ṽekeli. Konde óntangò wi bekelia ijanja s' ivanga wi re nli' ózavò: konde re tēndò pa inlè, Ózavò gōr' om' edu ó re e pa dwanla gw' isaōn yòdu yi re tēndò pa gw' ezangò z' ivanga, gò
- 11 denda yò. Yi re zange kè 'nlè, zyel' ómo be pò mbèṽi g' ózyò w' Anyambiè nli' ivanga: konde re tendò pa inlè, Ógōre e be dwanla nli' ibekelia. Nli' ivanga nyi pila gw' ibekelia; ndò nyi bulia 'nlè, Ayè ó dend' ampanga e be dwanlizò bo nle mò. Kraiss alandunli 'zwè avila g' ózavò w' ivanga, konde arwenli' ózavò g' óṽwanj' iwazyò: konde re tēndò pa inlè, Ózavò gōr' om' edu ó banliò gw'
- 14 ererè: inlè ózavinlò wi Abraham wi ga lwanle gōr' Anlongo gōre Jisu Kraiss; ko 'zwè bong' ómpanganlò w' Inlinla v' ibekelia.
- 15 Awarera, mi kamba g' anlaga: vanganle y' adwanle njeka y' óma, ja y' ajekanlò mbiambiè, zyel' ómo bundakanla yò, ge kund' agamba gò yò. Ndò impanganlò y' avanganliò gōre Abraham nli' óṽwanli' idè. Yi pa bulia 'nlè, Gōr' awanla, ga gōr' awenge; ndò ga gōr' óṽmori inlè, Gōr' óṽwanli' io, ayè nle Kraiss. Ndò mi bulia 'nlè, Njeka y' alōnge dwanlizò nli' Anyambiè, y' ayolie pangò ósaōn wanyawènyawè nli' ivanga, ny' aṽienli inkama s' impum̄ia nli nli' agóṽmi m' impum' ararò piaganla pa, ko ómpanganlò dwanli' ósaōn wanyawè.
- 18 Konde jogo ijiga s' apila gw' ampanga, gambènèlè s' avile nyè-nlè g' ómpanganlò: ndò Anyambiè avenli sò gōre Abraham v' ómpanganlò. Ivanga ande sambò? Ny' agundiò g' óṽwanja w' ipava, kaò óṽwanla mè ó vanganliò ómpanganlò abia; ny' alóṽò kè nli' ienjèl v' ógo w' óvovi. Óvovi rēti arang' óvovi w' óṽmori; ndò Anyambiè nli' óṽmori. Sambò ivanga nyi sir' impanganlò y' Anyambiè? Alwanlize yenlo: konde arwe 'nlè avenliò ivanga nyi re ko p' eṽè-nlo, gavo ógōre w' aro pili gw' ivanga. Ndò irèndo yi re nunja pe ya yòdu gw' ibe, inlè ómpanganlò wi pila gw' ibekelia Jisu Kraiss wi ga vò waò wi bekelia.
- 23 Ibekelia ṽiagaga ro, azw' avenjavenjiò gò ngulu y' ivanga, nunjò pa gò penginli' ibekelia s' avegagi gò tuminliò. Yenlo ivanga nyi re dwanla p' ónlēnjl gōre 'zwè gò бага 'zwè gōre Kraiss, ko
- 25 'zwè pò mbèṽi v' ibekelia. Ndò

- ibekelia bia pa, azw' aze nyènlè
 26 gò ngulu, y' ònlènji. Konde
 anlwèdu anlw' awanla w' Anyam-
 biè, v' ibekelia si bekelia 'nlwè
 27 Kraiis Jisu. Konde anlwè nta-
 ngò y' avaptaiziò gòre Kraiis,
 28 anlw' awori Kraiis. Zyele nyè-
 nlè òfiwo Ju ge òfiwo Grek, zyele
 nyènlè òsyaka ge òfiwontye, zye-
 le nyènlè ònlòfiè ge òfiwantò:
 konde anlwèdu anlw' òmò gòre
 29 Kraiis. Nla ja 'nlw' adwanle mon-
 ngi wi Kraiis, gambèn' anlw'
 awanla wi Abraham, n' iyigisi
 ga nt' ar' òmpanganlò.
- 4 Ndò mi bulia 'nlè òlingò wi
 dwanl' òyigisi òfiwanla, e pa ban-
 gwanla nli nyòngò, vanganl'
 2 ayè rerè yi ya yòdu; ndò are gò
 ngulu y' ivenjavenji n' irerè agè-
 nda gw' egòmbe z' areviò nle Re-
 3 rè. Yenlo kè 'zwè, gw' avegagi
 'zwè awanla, azw' arugiziò gò
 ngulu y' intyale si ntye yinlo:
 4 ndò gw' azyi' egòmbe, Anyam-
 biè aròfi' òfiwanl' iè, janlò pa
 n' òfiwantò, janlò pa kè gò ngu-
 5 lu y' ivanga, gò dandunla waò w'
 avegagi gò ngulu y' ivanga, ko
 'zwè pò inyanga ny' awanla.
 6 Nla gò re 'nlwè awanla, Anyam-
 biè are tòfià p' Inlinla ny'
 Òfiwanl' iè gw' irèfi' iyazyò, nyi
 7 tònga inlè, Abba, Rera. Yenlo ò
 zyel' òsyaka nyènlè, ndò òfiwan-
 la; nla ja òfiwanla, gambènè
 òyigisi vo Anyambiè.
- 8 Ndò egòmbe mè gw' avegagi
 'nlwè anlwè m' Auyambiè, a-
 nlw' ayanjinli ya yi re arang'
 9 inyambiè gò mpanginli; ndò vè-
 nlo gò re 'nlwè mia p' Anyambiè,
 ge gò re 'nlwè miò pa n' Anyam-
 biè, ezande zi fo fwinya 'nlwè
 gw' isaòn ilèè nla y' isyolo fo, gò
 bele fo tugiz' ikuw' iyanli gò yò?
 10 Anlwè penjavenj' intyugu, n'
 agwèli, nli gòmbe, n' impufià.
- 11 Mi tla g' òfiwanj' iwanli, vende
 twa inlè mi are janja pa gòre
 'nlwè vo nyawè.
- 12 Kokoloanli, awarera, iwanlanli
 ga miè, konde miè kè mi are ga
 'nlwè. Anlwè janjinla miè mbe
 13 du. Anlw' avòrò inlè mi aga-
 mbinli 'nlwè ntyangò mbia gw'
 alònga g' òfiwanja wi ndèlinli y'
 14 òzyònlì: nla gw' alembiò 'nlwè
 nli ndèlinli y' òzyònlì wam',
 anlwè pèdia ge bika miè; ndò
 anlw' awongi miè ga enjèl y'
 Anyambiè, vanganle ga Jisu
 15 Kraiis. Mbi' yanli yi re gwi sam-
 bò? Konde mi takilia g' òfiwan-
 nj' iwanli inlè, arwe ko joliò,
 anlw' aro tòkunl' antyo manli
 16 ava miè mò. Mi atwenl' òlòvā-
 lòvi wanli sambò, konde mi bu-
 17 linlia 'nlwè ògiligili? Wi tonda
 'nlwè nli mpiu ndò mpiu yaò yi
 zyele mbia; konde wi bele divi-
 nla 'nlwè, ko waòmè jòngunlò
 18 nle 'nlwè. Re mbia gò jòngunlò
 gò mbia egòmbe zòdu, n' aranga
 19 dadiè gòre miè nla 'nlwè. Awa-
 n' iyam', mi afo jenl' isyongo y'
 ijanla g' òfiwauj' iwanli kaò ego-
 lanli zi Kraiis z' apangò gw' irèfi'
 20 iyanli. Mi o tonde dwanla nla
 'nlwè vèno, agalunl' inyòl' nya-
 m'; konde mi are nli mpaga g'
 òfiwanj' iwanli.
- 21 Wulinlianli miè, anlwè yi bele
 dwanla gò ngulu y' ivanga, anlwè
 22 pa jogo ivanga? Konde re tèndò
 pa inlè, Abraham ayanli aw'
 anlòfiè ayanli, òfiòri n' òfiwant'
 òsyaka, n' òfiòri n' òfiwant'
 23 òfiwontye. Ndò ayè y' òfiwant'
 òsyaka ayanliò ga nt' ar' òzyò-
 nli; ndò ayè y' òfiwant' òfiwo-
 ntye ayanliò v' òmpanganlò.
 24 Isaòn yinlo nkògò: konde antò
 winlo nli injeka mbanli; mori yi
 nòmba yi Sinaì, yi janl' awanl'
 25 asyaka, yinlo nle Hagar. Ndò

Hagar yinlo nle Sinai, nomba yi re gô Arabia, ayè e kolanlô nli Jerusalèm y egômbezizlo : konde
 26 ayè ôsyaka nli' awanl' lè ta. Ndô Jerusalèm yi pila gw' igônwò, yi re yò nle ngi yazò, yò ôfiwontye.
 27 Konde re tëndò pa inlè, Yenle mbia, awè nkele ô re ô pa janla ; wôginla ko tônga, awè ô pa sunl' isyongo ; konde awanla w' ôfiwanl' t' òrevò wi r' aweuge viaganlô nli' awanla w' ôfiwantò ô re nli'
 28 ònlôfiè. Ndô, awarera, azw' are nt' avegagi Izak, awanla w'
 29 òmpanganlô. Ndô ga nt' arwenl' egômbe mè inlè ayè ô yanliô ga nt' ar' ôzyônli agombizidè ô yanliô ga nt' ar' Inlinla, yenlo re kè
 30 venlo. Ndô irendo yi bulia sè? Inlè, Rômb' ôfiwant' ònlive nli' ôfiwanl' lè : konde ôfiwanla w' ôfiwant' ònlive ayige nli' ôfiwanla
 31 w' ôfiwant' ôfiwontye. Sambô, awarera, azw' arang' awanla w' ôfiwant' ònlive, ndô w' ôfiwant' ôfiwontye.
 5 Krai awangi 'nlwè dièngadiènga gô dwanl' awontye : iwanlanli yenlo sambô, ko avo kôtônli nli mpanga y' ònlive.
 2 Vónla, miè Pol mi bulinla 'nlwè inlè, ja 'nlw' akèra, gambènè
 3 Krai anlungunle 'nlwè du. Mi fo bulinli' òm' edu ô kèrò inlè, ayè ònlwanlisi gô dend' ivanga
 4 nyòdu. Anlw' abangwanli nli Krai, anlwèdu yi bute mbèfi gw' ivanga ; anlw' apôswi avila gw'
 5 imèpinlô. Konde v' Inlinla azwè penginl' igumfu nyi mbèfi gw'
 6 ibekella. Konde gôre Krai Jisu ikèra si dende mpongo, idwanl' ôzombè kè si dende mpongo ; ndô kaô ibekelia si janja vo itonda.
 7 Anlw' avegagi mpulage mangô mbiambiè ; mande alegi 'nlwè inlè anlw' ayoginl' ôgilligili?
 8 Ôzyoriô winlo wi pa pila gôre

9 yè ô fwelia 'nlwè. Ôfiwozoma wi lèvèn wi tiviz' imunga
 10 nyòdu. Mi are nli' igumfu nyinlo g' ôfiwanj' iwanli gôre Rerè, inlè anlw' avikili' igamb' inyènèlô : ndô ayè ô syuga 'nlwè òm' edu e
 11 be twanl' ôgar' iwèmè. Ndô miè, awarera, ja mi pe kambinl' ikèra, mi pe kombizò sè? J' atwa nlonlo, gambèn' ibaku nyi kros ny'
 12 atômbiô. Toto waô wi syuga 'nlwè wi be syarenla.
 13 Konde, awarera, anlw' aweliô gô dwanla dièngadiènga ; dadiè òdièngadièng' iwanli w' alwanla gô nungunl' ôzyônli, ndô yanjanla
 14 nli nli' itonda. Konde ivanga nyòdu nyi dendò nli' igamb' ifiôri, nyò inlè, Rond' ôganganlô wo
 15 g' ôku' womè. Ndô ja 'nlw' anômanla anyaganla, vandaminlanli anlwè vende jilianla.
 16 Ndô mi bulia 'nlè, Lwanlanli ga nt' ar' Inlinla, gambèn' anlw'
 17 alend' itonginla s' ôzyônli. Konde ôzyônli wi tonginla nsirag' Inlinla, nli' Inlinla kè nyi sir' ôzyônli ; konde isaôn yinlo yi siranla ; yenlo anlwè jolie denda nte bela
 18 'nlwè. Ndô ja 'nlw' akèndiô nli' Inlinla, anlw' azye gô ngulu y'
 19 ivanga. Ndô ijanja s' ôzyônli si re miô pa mbiambiè, se sinlo inlè, inanla nla winganli, intyale s'
 20 isyèkè, itouginla, isavinl' ikanla, avônlo m' aganga, ndôva, anyôfianlô, idôv' impaga, ifiandi, egunlu, ibangwanla, ijaruanla, inè
 21 nja s' iuôka, fiandi, ibongô s' alugu, ôgazyô nli' intyale ga sinlo : mi bulinla 'nlwè g' ôfiwanja wa sô, ga nt' alonge bulluli miè
 'nlwè, inlè waô wi dend' agamba ga minlo w' ayigiz' inlongo ny'
 22 Anyambiè. Ndô ilônda y' Inlinla nle itonda, igeva, amènjè, isindinl' ida, nkèngo, ômbia, ibekeliô, ôkèndekende, isimbila s' ôku-

- wa : Intyale ga sinlo si degò nl' 24 ivang' ledu. Nli mongi wi Krai
Jisu wi re banlia p' izyònlì yaò gò
kros nl' ijònguula nl' itonginla sa
yò ta.
- 25 Ja 'zw' adwanla nl' Inlinla,
azwè ga ganganle nl' Inlinla kè.
- 26 Azw' alwanl' idandò yanyawè,
azw' aʋendianlanli, ge jenlanle
fiandi.
- 6 Awarera, vanganl' òm' akòtò nl'
ifwema, anlwè, yi re ga nt' ar'
Inlinla, winlizanl' òm' ònlongo
mè nli mpanginli y' òkendekende,
mbaudaminlag' ikuw' iyanli,
anlwè kè anlwè vende syoriò.
- 2 Rwanlanlanl' arwanlò manli, ko
dendanl' ivanga nyi Krai yenlo.
- 3 Konde jog' òm' ajenla 'nlè ayè
ezòma, ge azyele, e temiz' òku'
4 wèmè. Ndò òm' edu e ga gènliz'
eʋilò zèmè, gambènì' asyògwa nl'
òku' wèmè dadiè, aranga nl' òm'
5 òfiwènlè. Konde òm' edu e be
twanl' irwanlò nyèmè.
- 6 Ndò ayè ò nènjà e ga gere nl'
òmo nènjà yom' iyè ʋia yòdu.
- 7 Aremizònlì; Anyambiè azyèlìò:
konde eza zi nyènyò nl' òma, zò
8 mèmò zi be tenlò ndè. Konde
ayè ò nyènya g' òzyònlì wè, e be
tenl' ibonla avila g' òzyònlì; ndò
ayè ò nyènya gw' Inlinla, e be
tenl' efiènlò z' egòmbe zòdu avila
9 gw' Inlinla. Azw' ayasenli de-
- nde mbia : konde gò be duk' egò-
mbe azwè be tenla, ja 'zw' agwa
10 sike. Yenlo, gò re 'zwè nl' egò-
mbe, azwè ga lend' anlaga waòdu
mbia, nla pòsyò waò wi nagò y'
ibekelia.
- 11 Vònlanli, nl' irèndo nde impòlò
yi re miè tèndinla pa 'nlwè nl'
- 12 ògo waffimè. Waò wi bele mè-
pe jenlò g' òzyòulì, wi sòmbia
'nlwè gò kèrò; dadiè wi vende
kombizò g' òfiwanja wi kros yi
- 13 Krai Jisu. Konde vanganle
waò wi kèrò wi pa penjavenj'
ivanga; ndò wi bela 'nlwè gò kè-
rò, ko waò syògwa nl' izyònlì
- 14 yanli. Ndò alwanlize gòre miè
gò syògwa, kaò du nli kros ya Re-
r' iyazyò Jisu Krai; gò yò ntye
y' aʋanliò g' òzamb' iwam', miè
kè mi aʋanliò g' òzamba wi ntye.
- 15 Konde gò kèrò arang' ezoma, gò
dwanl' òzombè kè arang' ezoma,
- 16 ndò kaò ipangò ijonla. Nl' ònta-
ngò wi dwanla ga nt' ar' ivanga
nyinlo, aʋènjà mi ga lwanle gòre
waò, nli nkèngo, nla gòre Israël
y' Anyambiè.
- 17 Avila vènlo òm' edu e ga rig'
azyokolia miè konde mi twa-
nle linglilò yi Jisu g' òku'
wam'.
- 18 Awarera, imèpinlò sa Reri ya-
zyò Jisu Krai si ga lwanle nl'
anlinl' imanli. Amèn.

EZANGÔ ZI POL Y' EROMI GÔRE MONGI EFISUS.

- 1 POL, erômi zi Jisu Krai vo ntôndinli y' Anyambiè, gôr' iyombwi yi re gô Efesus, nla gôre waô wi
- 2 bekelie Krai Jisu: Imèpinlô gôre 'nlwè nli' aŋiènjè avila gôr' Anyambiè ya Rer' iyazyô nli' avila gôr' Ôvanginli Jisu Krai.
- 3 Ôzavinlô gôr' Anyambiè Rerè y' Ôvanginli wazyô Jisu Krai, ô re 'zwè savinla pa nli' ôzavinlô edu w' Inlinla gw' imbôra s' ôrôwa
- 4 gôre Krai: vanganle ga nt' avinjîô ndè 'zwè gôre Krai ntye yinlo lôviagô ro, inlè azwè ga lwanl' iyombwi nli mpèlo fo g'
- 5 ôzyô wè nli' itonda. Alingili 'zwè ke gô dwanla gôre yè nli' inyanga ny' awanla vo Jisu Krai, ga nt' avegagi ntondinli y' ôrèmi' iwè,
- 6 gw' isuminlia s' imèpinlô sè ibia, s' avenliô ndè 'zwè gôre yè ô ton-dô. Gôre yè azw' are nli' ôlan-dunlô vo ntyinl' iyè' vanganl' inyezô s' ipava, ga nt' ar'ibunla
- 8 s' ikèsyi sè, si re yè bunliza pa gôre 'zwè gw' imia sôdu nli' ôkeli
- 9 wôdu, are mieza pa 'zwè k' isaôn y' iyumbunlô yi ntondinli yè, ga nt' are nkenjinli yè y' agenjiô
- 10 ndè gôre yè, nkenjinli mè yi be twa gô be syîfe gômbe, inlè gô datiz' isaôn yôdu gôre Krai, isaôn yi re g' ôrôwa, nli' isaôn yi re gô
- 11 ntye. Gôre yè kè azw' atwenl' iyigisi, konde azw' avegagi dingli-lô pa ga nt' are nkenjinli yè ô janj' isaôn yôdu ga nt' are ntondi-
- 12 nli y' ôrèmi' iwè; gô ntinla 'nlè azwè y' alônge bekele Krai, azwè ga lwanle gw' isuminlia s' ivend' inyè. Anlwè kè, anlwè jogo p' igamba ny' ôrèti, vanganle ntyangô mbia y' ôzunginlô wanli, aŋekeliè kè, anlw' alingiliô nli' Inli-
- 14 nli' Iŋia ny' ômpanganlô, nyi re gôre 'zwè mbei nônga y' ijig' isazyô, agènda gw' egômbe zi be dan-dunlô mongi w' Anyambiè, gw' isuminlia s' ivend' inyè.
- 15 Gô ntinla yinlo miè kè, vo re miè jogo pa g' ôŋwanja w' ibeke-li' sanli gôre Rerè Jisu nla g' ôŋwanja w' itond' isanli gôr' iyo-mbwi yôdu, mi pa tîga gô p' ake-ŋa g' ôŋwanj' iwanli, ntaga
- 17 'nlwè gw' inkolo sam'; inlè Anya-mbiè y' Ôvanginli wazyô Jisu Krai, Rerè y' ivenda, e ga ve 'nlwè inlinla ny' imia nla ny' itu-minlia gô kôtiza g' ôŋwanj' iwè;
- 18 ko antyo m' irèmi' iyanli dwanla nungunlô pa, ko 'nlwè mia nt' ar' igumû nyi mbeli yè, nli nt' ar'ibunla s' ivenda ny' ijig' isè, gôr' iyombwi, nli nt' ar' ipend' ipôlô si ngulu yè gôre 'zwè yi bekelia, ga nt' ar' ijanja si njollinli yi ngu-lu yè, s' ayanjiô ndè gôre Krai gw' arôngunliè yè avila gw' iju-wa, alwanlizè tu g' ôgo wè ônlô-
- 21 miè gw' alwanlô m' ôrôwa, gw' igônlo bô viaganlô nli' ipanginla sôdu, nli' inyanga, nli ngulu, nli' ivenda, nli' in' iedu nyi tetô, ara-nga gô ntye yinlo dadîè, ndô kè
- 22 gô ntye yi bia. Nli' aweliè isaôn

- yôdu g' ôdôlôngô w' intyôzyô sè, alôvîè gô dwanl' ewônjô z' isaôn
- 23 yôdu gô fiandô, yô nî' ôku' wè, jônliô pa nle yè ô jônlie ya yôdu gô mbôr' iedu.
- 2 Anlw' avegagi juwa pa g' ôfiwa-2 nja w' ipava nî' ibe sanli, s' alwanlagô 'nlwè gw' alônga ga nt' are ntyale yi ntye yinlo, ga nt' ar' ôvanginli w' inyanga ny' ômpunga, inlinla nyi janja vênlo gw' irêfia y' awanla w' itwayogi-3 nlo. Azwèdu azw' alwanlagi gôre waô kè nli mori gw' itonginla s' ikuw' iyazyô, ndendage ntondinli y' ôzyônli nla y' ôrêfia, azw' avegagi k' awanla w' egunlu nli nja-4 nli egolanli g' affiori. Ndô Anyambîè, ô re nkèngo mpôlô, v' ito-5 nd' isè sipôlô s' arondîè 'zwè, vanganle gw' avegagi 'zwè juwa pa v' ipav' isazyô, alwanlizl 'zwè bo ta nli Kraïis (anlw' asunginlô 6 nî' imèpinlô), arôngunlia 'zwè ta nla yè, alwanliza 'zwè tu nla yè gw' imbôra s' ôrôwa, gôre Kraïis 7 Jisu: inlè, gô gômbe yi bia ko yè tuminli' ibunla s' imèpinlô sè vo nkèngo yè gôre 'zwè gôre Kraïis 8 Jisu. Konde anlw' asunginlô nî' imèpinlô v' ibekelia; nli ndaga mè yi pîla gôr' anlwè mè: yô nî' eza zi pô nî' Anyambîè mpagaga: 9 aranga kè nî' ijanja, ôm' edu e 10 vende syôgwa. Konde azwè ijanj' isè, s' ayanjiô ndè gôre Kraïis Jisu gô vilô fia, y' agenjiô nî' Anyambîè gw' alônga gôre 'zwè gô dwanla gô yô.
- 11 Yenlo yônginlianli, anlwè y' avegag' anlongo gô njanli, aweliô nle waô wi re kèrô pa nî' ago g' 12 ôzyônli, inlè, Izombè; yônginli-anl' inlè egômbe mè anlwè pega- ga nli Kraïis, anlw' avegag' awo- ga gw' inlongo nyi Israël, nî' agènda gw' injeka s' ômpanganlô, ndwanlaga iguffiu fo nî'
- 13 Anyambîè fo gô ntye. Ndô vè- nlo gôre Kraïis Jisu anlwè y' ave- gagi bô anlw' atwenli pièrè vo 14 ntyinla yi Kraïis. Konde ayè nî' affiènjè mazyô, ô vangî yô v'anli 15 effiori, azazy' ôgômba wagare; g' ôzyônli wè are tòmba pa kè ndô- 16 vâ, vanganl' ivanga nyi re nî' isômbia; ko yè panga waô a'vanli ôm' ôfiwonla ôffiori g' ôku' wè- 17 mè, mpangag' affiènjè, amèpia- nla waô a'vanli nî' Anyambîè g' ôku' ôffiori vo kros, njônlage ndô- 18 vâ nla yô. Nî' a'vieniè agambi- nla 'nlwè yi re bô, nla waô wi 19 re pièrè, affiènjè. Konde vo yè azw' anlongo ambanli azw' are nî' iyinginlô gôre Rerè nî' Inli- 20 nî' iffiori. Sambô vênlo anlw' azyele nyènlè agènda ge awoga, ndô anlw' atwenl' alwanli ul' 21 iyombwi, anlwè nî' egondo z' 22 Anyambîè; anlw' are nôgô pa gw' izanga nyi rôffi nî' ivogisi, Kraïis Jisu ayè mè idô ivôlô nyi 21 ntulungu; nli nôginli yôdu, jô- ngô pa ta nle yè, yi penda du mpendaga gô nagô yôrunda gôre 22 Rerè; gôre yè kè anlw' are nôgô pa ta ilwanlô ny' Anyambîè gw' Inlinla.
- 3 Gô ntinla yinlo miè Pol, mbwe- di yi Kraïis g' ôfiwanj' iwanli 2 anlw' anlongo,—j' adwanl', inlè anlw' are jogo pa g' ôfiwanja w' igamba ny' imèpinlô s' Anya- mbîè nyi re pô pa miè g' ôfiwa- 3 nj' iwanli; inlè mi amiezîô nî' ituminlia s' Anyambîè ôsaôn w' iyumbunlô, nt' arèndinli miè 4 'nlwè nî' agamb' amèwo; gô ta- ngunla 'nlwè mô, anlwè ko mi' ikôtiz' isam' gw' isaôn y' iyumbu- 5 nlô yi Kraïis; yi re yi miezô awa w' anlaga gw' ampôffi' alônga, ga nt' are yô miezô pa nî' Inlinla egômbe zinlo gôre rôffi yè yo- 6 mbwi nî' ivogisi; inlè, anlongo

m' atweni' iyigisi ta ni' Iju, ni' òku' òmò nla waò, ni' iwongisi nla waò y' òmpanganlò wi re gò-re Kraiis Jisu vo ntyangò mbia, 7 mi avangiò minisè yi ntyangò mbia mè, ga nt' are mpenli y' imèpinlò s' Anyambiè s' avenliò miè ga nt' are ujanjinli yi ngulu 8 yè. Gòre miè, òfiwangò mè gòr' iyombwi yòdu, avenliò imèpinlò sinlò, gò kambini' anlongo ibunla s' ambia mi Kraiis si re s' ayo- 9 lie miò, ayenliz' anlaga nt' ar' igamba ny' iyumbunlò ny' ayunibunliò avila gw' egòmbe zòdu gòr' Anyambiè ò vangi ya yòdu; 10 ko mbunlinli y' imia s' Anyambiè miezò vènlò gòr' ampenda ni' anyanga gw' imbòra s' òròwa 11 vo fiandò, ga nt' are nkenjtnli yè y' egòmbe zòdu y' agenjiò ndè gòre Kraiis Jisu y' Óvangingli wazyò: gòre yè azw' are ni' iganda 12 ni' iyinginlò itia fo v' ibekeli' sazyò gòre yè. Yenlo mi bel' igamba nyinlo gòre 'nlwè, inlè, alè- 13 lanli g' òfiwanja w' injuke si jènlò miè g' òfiwanj' iwanli, sò ni' ivend' iyanli.

14 Gò ntnla yinlo dòvina miè Re- 15 rè akotolo, ò re waòdu wi re g' òròwa nla gò ntye wi re bètò ana 16 avila gòre yè, inlè e ga ve 'nlwè, ga nt' ar' ibunla s' ivend' inyè, ko 'nlwè jolizò nli ngulu gò gare 17 yanli v' Inlini' inyè. Kraiis kè e ga lwanle g' irèmi' iyanli v' ibekelia; anlwè jola pa, dòvìò pa gw' 18 itonda, ko 'nlwè jolie kòtiza ni' iyombwi yòdu nt' ar' òmpuzyu ni' elavinli ni' elòndwinli ni' 19 òronga, amia k' itonda si Kraiis si piaganl' imia sòdu, ko 'nlwè jò- 20 nliò ni' ibunla s' Anyambiè sòdu.

20 Gòre yè ò re nli ngulu yi denda viaganlò nli nte bambia 'zwè ge pikilia, ga nt' are ngulu yi janja 21 gòre 'zwè, gòre yè ga lwanl' ive-

nda gò fiandò nla gòre Jisu Kraiis agènda gw' ampòmia mòdu gò konlako. Amèn.

4 Sambò miè, mbwedi ya Rerè, mi kwenla 'nlwè nkolo inlè, iwanlanli swaswo ni' ifwelìò s' awe- 2 liò 'nlwè, ni' òdwèrè w' òrèmia wòdu, ni' òkendekende, ni' isi- 3 ndinli' ida, zindianlanli ni' ito- 3 nda. Gènlizanli gò penjavenj' òku' òmò w' Inlinla ni' ògòrò w' 4 affiènjà. R' òku' òffiori, ni' Inli- 5 ni' iffiori, vanganle ga nt' aweliò 'nlwè gw' igumfu iffiori nyi mbe- 6 li yanli; r' Óvangingli òffiori, ibe- 7 keli' iffiori, ni' ibaptalz' iffiori, 8 r' Anyambiè mori Rerè ya waò- 9 du, ò re gw' igònlò nyi ya yòdu, nla gò ya yòdu kwanga nla kwan- 10 nga.

7 Ndò òm' edu gòre 'zwè avenliò imèpinlò ;a nt' ar' egènlizò zi 8 fipenli yi Kraiis. Yenlo buliè, 'nlè, Gw' avandiè gw' igònlò, 9 agèndi ni' imbwedi, av' anlaga ya 10 yi mpagaga. Ndò igamba nyinlo inlè, Avandi, nyi re sè kaò du 11 inlè azuminli kè gw' imbòra si 12 ntye? Ayè mèmò ò zuminli nle 13 yè ò vandi gw' igònlò viaganlò. 14 ni' iròwa yòdu, kè yè jònlie ya 15 yòdu. Ni' alòvìè awèwo, ròmi; 16 affiori, ivogisi; affiori, igambinli; 17 affiori, ivenjavenji ni' inlènji; gò 18 mèpiz' iyombwi, gò nungunli' 19 evìlò zi minisè, nla gò nuginli' 20 òkuwa wi Kraiis: kaò azwèdu du 21 azw' atwa òku' òmò gw' ibekelia, nla gw' imia s' Ófiwa w' Anyambiè, azyi'va gw' igònlà ny' òma, vanganl' egènlizò z' igònlà nyi 14 Kraiis: ko 'zw' avo dwani' awanla, mbòlanganlagò arwanlagò vonlo nla vonlo ni' òmpung' iedu w' inènja' v' avònlò m' anlaga, ni' itemiza si fwemiza waò anla- 15 ga; ndò nkambag' ògiligili gw' itonda, azwè ga vòffe gw' isaòn

- yôdu gôre yè, ô r' ewônjô, vanganle Kraï; vo yè ôkuwa wôdu wi datizô ayôngô ta mbiambiè v' inungunla si ntyongakanlô edu, ev' iedu njanjaga ga nt' ar' egênlizô za zô, ko ôkuwa penda gw' isanuginla gw' itonda.
- 17 Igamba nyinlo nyi bullô miè, arakilla gôre Rerè, inlè, alwanlanli nyènè ga nte dwanl' anlongo,
- 18 gw' edosyu z' irèfm' iyaô, wi re nli wônjô yaô mpiri, waô k' awoga gw' èfènlo z' Anyambiè v' itèfmiu yi re nla waô, vo njolinli y' irèfm' iyaô. Mongi sinlo, gô re wi zye nli' irèfma yi pikilla nyènè, wi re pa p' ikuw' iyaô gw' itonginla gô dend' isyèkè sôdu nli' ôgasyô.
- 20 Ndô anlw' aze nènga pe Kraï
- 21 yenlo; ja rètì anlw' ayogìô yè, anlènjô gôre yè, nt' ar' ôgiligili gôre Jisu: inlè, g' ôfiwanja wi ndwanli yanli nônga, anlwè ga rômb' ômo lungu wi re feva pa nli' itonginla s' itemiza; ko 'nliwè kalw' awonla gô mpanginli y' irèfm' iyanli, awor' ôm' ôfiwonla wi re pangô pa g' Anyambiè, nli' ôgôre nli nkèrè yagiligili.
- 25 Sambô, walanl' inôka, ko kambanl' ôgiligili ôm' edu nli' ôgannganlô wè: konde azwè nle va azwè nli' azwè. Vendanli, ndô ayanjinl' ibe: eguulu zo z' azyiŵa kwanga gô be pôswe nkômbe: Avanlı kè Satan mbôra. Ayè ô jufa e ga rig' avo jufe: ndô e ga ro janje, ndendage mbia nli' ago mèmè, ko yè dwanla nli' eza zi re yè
- 29 ko p' ômo re nli' aguga. Igamb' iŵ' iedu ny' agogwa avila gw' agwanli manli, ndô Igamb' iŵia nyi r' isyolo gô nuginlia, ko nyô
- 30 mèpia waô wi jogo. Ayenlizanl' Inlinl' Iŵia ny' Anyambiè ekèŵa, nyi re dingilla pa 'nliwè gô ntyugu y' ôlandunlô. Isaôn yi nônli yôdu, nli' egunlu, nli' ibenda, nli' anyômanlô, nli' imog' ibe, si ga rômbô avila gôre 'nliwè, nli' fiambi yôdu. Lwanlanli nkèngo anlwè nli' anlwè, nli' irèfma y' ipôginla, nyezananli ga nt' ar' Anyambiè nyeza pa 'nliwè kè gôre Kraï.
- 5 Sambô veranl' Anyambiè, g' 2 awanla wi tondô, ko dwanlanli gw' itonda, ga nt' arondi Kraï kè aronda 'nliwè, av' ôku' wèmè g' ôfiwanj' iwanli, ntyagô yi nkanngô mbia yi jirô gôr' Anyambiè.
- 3 Ndô ibelanla, nli' intyale s' isyèkè sôdu, ge ôgasyô w' anliva, w' aretô nla 'nliwè, ga nte simanlô nli' 4 iyombwi; ge agamba mi ntyonli, ge elombe z' edosyu, ge ibôl' itu si re si zyele kwèkwè: ndô ro 5 penl' akeŵa. Konde anlw' avôrô igamba nyinlo inlè, zyel' ebelanli, ge ôma w' isyèkè, ge ôma w' ôgasyô w' anliva, ayè mèmô ôzavinli w' ikanla, ô re nli' ijiga gw' inlongo nyi Kraï nli' Anyambiè.
- 6 Aremizônli nli' ôm' edu nli' agamba m' edosyu: konde g' ôfiwanja w' isaôn yinlo bi' egunlu z' Anyambiè gôr' awanla w' itwa 7 yoginlô. Sambô alwanlanl' iwo 8 ngisi nla waô; konde anlw' avegagi mpiri nli mori, ndô venlo anlw' atwenl' ôzange gôre Rerè: ganganlanli g' awanla w' ôzange.
- 9 Konde ilônnda y' ôzange yi re g' ômbia wôdu nli' ôgôre wôdu nli' 10 ôgiligili wôdu. Gèlagèlanl' ôsaôn 11 wi tondie Rerè; ko ayindanli nli' ijanja si mpiri si re si janl' ilônnda 12 du, ndô ro tevunlenli sô; konde re ntyonli vanganle gô tet' isaôn 13 yi dendô waô ntyoria. Ndô isaôn yôdu yi tevunlô yi miezô nli' ôzange: konde ezom' edu zi miezô zô 14 ôzange. Yenlo bullè, 'nliè, Nlongwa, awè ô panla, ko tóngwa avila gw' jjuwa, gambènè Kraï e be jeunjizo.

15 Gelimanli sambô nte kanganla
 'nlwê, aranga ga dosyu, ndô g'
 16 anlaga w' imla, ndandunlag' egô-
 mbe, konde intyugu si re simbe.
 17 Gô ntinla yinlo alwanlanl' iteffiu,
 ndô gôtizanli nt' are ntondinli ya
 18 Rerê. Awongônli nli' ivê, nyi pa-
 ng' anlag' iteffiu, ndô lwanlanli
 19 rallie nli' Inlinla; ko kambanla-
 nli nli' ijembô nli vanda nli' ame-
 nga m' Inlinla, ayembini' Anya-
 mbiê ijembô sibia gw' irêfi' iya-
 20 nli. Vanli Anyambiê ya Rerê
 akeva egômbe zôdu g' ôfiwanja
 w' isaôn yôdu gw' ina ny' Ôva-
 21 nginli wazyô Jisu Kraiss; ko tugi-
 zanlanli gw' itia si Kraiss.
 22 Antô, yoginlônli anlômiesanlimê,
 23 ga nte joginlô 'nlwê Rerê. Konde
 ônlômie nli' ewônjô z' ôfiwantô, ga
 nt' are Kraiss kê ewônjô zi fiandô,
 24 ayemê kê ôzunge w' ôkuwa. Ndô
 ga nte joginlô fiandô ayoginlô
 Kraiss, yenlo k' antô wi ga yogi-
 nlô anlômie saô g' ôsaôn wedu.
 25 Anlômie, rondanl' antô wanli, ga
 nt' arondi Kraiss kê aronde fiandô,
 av' ôku' wê g' ôfiwanja wa yô;
 26 ko yê dwanliza yô ôrunnda, ayo-
 mbunlla yô nli' ijôvunla s' anlingô
 27 v' igamba, alôvia yô gôre yemê
 fiandô njombwi, yi re yi zye nli'
 ibôke ge njêki ge ezom' edu ônlo-
 ngo winlo; ndô yi ga lwanl' ôru-
 28 nda nli mpêlo fo. Vanganle
 yenlo anlômie wi ga rond' antô
 waô g' ikuw' iyaômê. Ayê ô ton-
 d' ôfiwant' we e tond' ôku'
 29 wemê. Konde zyel' ômo re bi-
 ka p' ôzyônli wemê nli mori;
 ndô e penjavenja wô avôfîla
 wô, vanganle ga nte penja-
 venje Kraiss avenjavenje fia-
 30 ndô; konde azwê nle va y' ôku'
 31 wê. Gô ntinla yinlo ônlômie e ga
 rige rer' iyê nli ngi yê, azyayônga
 gôr' ôfiwant' wê; ko wa'vanli
 32 dwanl' ôzyônli ômô. Winlo ôsa-

ôn ômpôlô w' iyumbunlô: ndô
 mi kamba g' ôfiwanja wi Kraiss
 33 nli fiandô. Ndô ôm' edu gôre
 'nlwê e ga rond' ôfiwant' wê ga
 ôku' wemê; nli' ôfiwantô e ga vi-
 mbi' ônlômie wê.

6 Awanla, yoginlônli' izombi yanli
 gôre Rerê: konde yinlo nle ndaga
 2 mbia. Lube rer' iyo nli ngi yo,
 wô nli' ôzômbi' ôlônga wi re nli'
 3 ômpanganlô, ko 'wê dwanla mbi-
 ambiê, alwanl' ôling' ôla gô ntye.
 4 Nli' anlwê, irera kê, avëndianl'
 awanl' iyanli: ndô vôfîlanli waô
 g' ôrevunlô nli' inênja sa Rerê.
 5 Inlive, yoginlônli' irer' isanli ga
 nt' ar' ôzyônli, nli' itia nli' itata-
 fîinla, nli' ôrêfia wantuntu, ga
 6 nte joginlô 'nlwê Kraiss; aranga
 nli njanjinli y' antyo, gô tond'
 anlaga; ndô g' inyôngô si Kraiss,
 ndendage ntondinli y' Anyambiê
 7 nli' ôrêfia; njanjaga nli mbia ga
 gôre Rerê, nli' aranga ga gôr' anla-
 8 ga: konde anlw' avôrô, inlê nda-
 ga mbi' edu yi dendô nli' ôma, yô
 mêmô yi be bongô ndê gôre Rerê,
 atw' ôsyaka mbia atw' ôfiwontye
 9 mbia. Nli' anlwê irera, lendanli
 waô ntaga mêmô, ko tiganli tieza:
 konde anlw' avôrô inlê Rer' iyaô
 nli yanli are g' ôrôwa, ô re azye
 nli' ôma wantuntu.
 10 Gô nuunla, yolanli gôre Rerê,
 nla gô ngulu yi njolinli yê.
 11 Woranl' imianga y' igovi yôdu y'
 Anyambiê, ko 'nlwê jolia kuma-
 nla gw' avônlo ambe mi Satan.
 12 Konde azwê pa demb' ôpa nli'
 ôzyônli nli ntyinla, ndô nli' ampe-
 nda, nli' anyanga, vanganle nli' iva-
 nginli yi mpiri yi ntye yinlo, nli'
 imbêli s' anlinl' ambe gw' imbôr'
 13 indôndwi. Gô ntinla yinlo wo-
 nganl' imianga y' igovi yôdu y'
 Anyambiê, ko 'nlwê jolia sindinla
 gô ntyugu mbe, agumanla gôre,
 14 anlwê kêva p' isaôn yôdu. Gu-

- manlanli sambò, in' iyanli kòrò
 15 pa ni' ògiligili, ni' intónlò sanli pugò
 intyòzyò sanli kè borìò pa nli
 mpiu yi ntyangò mbia y' afmènjà;
- 16 gw' igónlò nyl ya yinlo yòdu wo-
 nganli kè nguŵa y' ibekelia, nle
 yò anlwè be jolie nim' agonga m'
- 17 ògónli módu m' òmo mbe. Wo-
 nganli k' ipake ny' òfiwanga ny'
 isunginla, ni' òkwara w' Inlinla,
 wò ni' igamba ny' Anyambiè.
- 18 Gambinlanli egòmbe zòdu ni'
 inkolo sòdu ni' ibambia sòdu gw'
 Inlinla, vembaganli gò sò kè ni'
 isyolinla sòdu ni' inkolo g' òfiwa-
- 19 nja w' iyombwi yòdu, nla g'
 òfiwanj' iwam' kè inlè mi ga vò
 igamba, ko miè nungunl' ògwanl'
 iwam' ni' iganda gò miez' isaón
 y' iyumbunlò yi ntyangò mbia,
- 20 inlè, miè òvovi, kòrò pa ni' izu-
 ngakanlò g' òfiwanja wi ntyangò
 mbia mè, mi ga wukunl' igamba
 g' òfiwanja wa yò, nt' are kwè-
 kwè gòre miè gò kamba.
- 21 Nðò gò panga 'nlwè mia g'
 òfiwanj' iwam', nte denda miè,
 Tikikus, òfiworerè wi tondò nli
 minisè yi re ko bekeliò gòre Rerè,
 e be mieza 'nlwè isaón yòdu.
- 22 Mi atòmfiè gòre 'nlwè gò nlinla
 yinlo, gò mieza 'nlwè nt' are
 'zwè, nla gò sindi' irèf' iya-
 nli.
- 23 Afmènjà mi ga lwanle gòr' awa-
 rerè, ni' itonda ni' ibekelia ta,
 avila gòr' Anyambiè ya Rerè ni'
- 24 Óvanganli wazyò Jisu Krais. I-
 mèpinlò si ga lwanle nla waòdu
 wi tond' Óvanganli wazyò Jisu
 Krais ni' òrètí.

EZANGO ZI POL Y' EROMI GÔRE MONGI

FILIPAI.

1 POL nli Timothe, inyôngô si
 Kraïis Jïsu, gor' iyombwi yôdu
 gôre Kraïis Jïsu wi re gô Filipai,
 nla gôr' ivenjavenji nli mongi
 2 janjinla: Imèpinlò gôre 'nlwè nli'
 affiènjè avila gôr' Anyambiè ya
 Rer' iyazyò nli' Ôvanginli Jïsu
 Kraïis.
 3 Mi p' Anyambiè yam' akeŵa
 egômb' iedu zi jônginlia mîè
 4 'nlwè, egômbe zôdu gw' inkolo
 sam' sôdu g' ôŵwanj' iwanli mi
 5 kambinla nli mbia, g' ôŵwanja
 w' idiŵa si diŵa 'nlwè nli ntyan-
 ngô mbia avila gô ntyugu nônga
 6 aŵia vênlo; konde mi are nli' abe-
 ko, inlè, ayè ô re pakilla p' eŵilò
 evia gôre 'nlwè e be suliza zò
 kwanga gô ntyugu yi Jïsu Kraïis:
 7 re kwèkwè kè gôre miè gô pikilla
 yenlo g' ôŵwanj' iwanli anlwèdu,
 konde mi are nli' anlwè g' ôrèŵi'
 iwam', konde, gw' intyôgô sam'
 nla gw' ikanla si ntyangô mbia
 nla gw' idwanliza sa yò, anlwèdu
 anlw' ar' iwongisi nla miè gw'
 8 imèpinlò. Konde Anyambiè nli'
 ôyenli wam', nte jônjunla miè
 'nlwè nli nkèngô mbia yi Kraïis
 9 Jïsu. Mi kweni' inkolo kè 'nlè,
 itond' isanli si ga wunle mbunla-
 ga viaganlò gw' imia nli' ikôtiza
 10 sôdu; ko 'nlwè jolie jèkèli' isaôn
 y' impaga, alwanla ipondia fo nli
 ntyèmbo fo kwanga gô ntyugu yi
 11 Kraïis; ralie nli' ilônda y' ôgôre,
 yi re vo Jïsu Kraïis gw' ipendia
 nli' isuminlia s' Anyambiè.
 12 Ndò, awarera, mi bela 'nlwè gô

13 mia inlè, isaôn yi re twa pa gôre
 miè, yi re dwanla pa pôsyô gô
 14 nuginlie ntyangô mbia; yenlo
 igôrô yam' g' ôŵwanja wi Kraïis
 y' atwenli gô miò gô nagô y' iso-
 15 zyé nla gôr' affiôri waôdu; nla
 gôr' awarèrè gôre Kraïis, awenge
 wi re twa pa nli' iganda viaganlò
 v' igôrô yam', gô kamb' igamba
 ny' Anyambiè itia fo.
 16 Awèwo rêti wi kambinle Kraïis
 nli fiandi nli mbèlèkè; ndò awè-
 17 wo kè nli' irèŵi' imbia: winlo nli'
 itônda, konde w' avôrô inlè mi
 are dôŵiô pa gô kaule ntyangô
 18 mbia: ndò mongi mèsô wi ka-
 mbinle Kraïis vo anyômanlò, ara-
 nga nli' ôrèti, mpikiliaga gô ku-
 19 nde njuke gw' intyôgô sam'. Sa-
 mbô ande? mponlo edu, ge nli'
 ipondia ge nli' ôrèti, Kraïis e ka-
 mbinlò; nla gô ndaga mè jenla
 miè mbia, efi, m' be jenla yò mbia
 20 kè. Konde mi avôrô, inlè ôsaôn
 winlo wi be twa gw' isunginlò
 sam', v' inkolo sanli nli' inungu-
 21 nla s' Inlinlia nyi Jïsu Kraïis, ga
 nte deŵinla miè alôvi' iguŵiu,
 inlè mi ayenlizò ntyonli g' ôsaôn
 wedu, ndò inlè, nli' iganda nyôdu
 ga nt' avegagi egômbe zôdu, ye-
 nlo kè vênlo, Kraïis e be pendizò
 g' ôku' wam', nli' eŵiènlo mbia,
 22 nli' ijuwa mbia. Konde gôre miè
 gô dwanla bo nle Kraïis, nla gô
 23 juwa nli' inyenla. Ndò ja gô
 dwanla g' ôzyônli, y' abaga miè
 ilônda y' eŵilò, gambènè mi
 24 amie nte be pinja miè. Ndò mi

are kôtô pa ni' agamb' ambanli,
mi jôngunla gô këndaga alwanla
nli Krai; yi re mbia viaganlô
24 pôlô: ndô gô dwanla g' ôzyônli
r' isyolo gôre 'nlwè viaganlô.
25 Nla gôre miè ni' abeko minlo,
mi avôrô inlè m' be tiganla, alwa-
nla nla 'nlwèdu, gô nuginlia
'nlwè ayenliza 'nlwè igeŵa ny'
26 ibekelia; ko isyôgw' isanli gôre
Krais Jisu bunla g' ôŵwanj' iwa-
m' v' idwanli si be fo dwanlô miè
27 gôre 'nlwè. Dadiè lwanlanli
swaswo nli ntyangô mbia yi
Krais: inlè, ja mi abia ayenla
'nlwè ge mi aŵia, mi ga yogo g'
ôŵwanj' iwanli' inlè anlwè ku-
manla jolajola ni' inilni' imô, ni'
ôrêmia mô nwagaga g' ôŵwanja
28 w' ôŵekeliô wi ntyangô mbia; ko
ariezônli g' ôsaôn wedu ni' ilôŵa-
lôŵi yanli: ndaga mè yi re gôre
waô elingiliô z' ijilizô, ndô gôre
'zwè z' isunginlô si pila gôr'
29 Anyambiè; konde re pô pa 'nlwè
g' ôzamba wi Krai, aranga gô
bekeliè dadiè, ndô gô sindinla kè
30 g' ôŵwanj' iwè: ndwanlaga ni'
igovi mèmô ny' ayenliô 'nlwè
nla miè, nyi jogo 'nlwè kè venlo
'nlè nyi re nla miè.

2 Sambô j' adwanl' ôzindliô gôre
Krais, j' adwanl' isindia s' ito-
nda, j' adwanl' ôganganlô w'
Inlinla, j' adwanle nkêngo ni'
2 ipôginla; lendanl' igeŵ' inyam',
inlè, vikilianli ntaga mèmô; lwa-
nlanli ni' itonda mèmô, ni' ôrêm'
3 ômô' nli mpivinli mô. Alenda-
nli mpongo edu ni' anyôŵianlô
ni' ekale, ndô ni ôkendekendi w'
ôrêmia ôm' edu njenlag' aŵiori
4 aŵia viaganlô ni' ôku' wèmè; ôm'
edu gôre 'nlwè avônle ya yèmè
dadiè, ndô ôm' edu e ga vônle ya
5 y' aŵiori kè. Lwanlanli nli mpi-
vinli mè, y' avegagi gôre Krai
6 Jisu: ô re vanganl' avegagi ni'

edidi z' Anyambiè, e pa jenl'
inyanga nyi dwanla g' Anyambiè
7 eza zi kôtô ngwasyi, ndô ayavuri
ôku' wè, awong' edidi zi nyôngô,
8 arwa ni' egolanli z' anlaga; nla
gw' alêngiô yè nli mbôndinli y'
ôma, azyônli ôku' wè arugiza wô
kwanga gw' ijuwa, vanganl' iju-
9 wa gô kros. Gô ntinla mè kè
Anyambiè are yè pendia pa pôlô,
avè ina mè nyi re viaganlô ni'
10 ana môdu; ko waôdu wi re g'
ôrôwa nla gô ntye nla g' ôdôlôngô
wi ntye dôŵ' akotolo gw' ina nyi
11 Jisu, ni' ônlèŵ' iedu mêmâ 'nlè
Jisu Krai ni' Ôvanganli, gw' ipe-
ndia s' Anyambiè ya Rerè.

12 Yenlo, anlwè yi tondô miè, ga
nt' ayoginlô 'nlwè egômbe zôdu,
aranga gw' avegagi miè nla 'nlwè
dadiè, ndô venlo viaganlô vo re
mi azele, yanjanl' isunginlô sa-
13 nli ni' itia ni' itataŵinla; konde
nle Anyambiè ô janja gw' irèŵ'
iyanli avanga 'nlwè gô jivira nla
gô denda, ga nt' are ntondinli yè.
14 Lendanl' isaôn yôdu ôlagalagô fo
15 ni' idôŵ' impaga fo; ko 'nlwè
dwanle ntyèmbo fo ni' ifwema fo,
awanla w' Anyambiè mpèlo fo gô
gôre y' ivôŵia ny' arègô nyi re fe-
va pa, gôre mongi mè anlwè ba-
16 mba g' ôzange gô ntyè, ntômbi-
nliag' igamba ny' emènlô; ko
miè dwanla nli utinla yi syôgwa
gô ntyugu yi Krai, inlè mi duô
mi apull mangô vo nyawè ge ja-
17 nja vo nyawè. Ndô, vanganle
mi ajirô gô ntyagô y' ibekeli'
sanli, mi jenle mbia, ni' igeŵa ni'
18 anlwèdu: egolanli mèmô k' a-
nlwè, yenlanli mbia ni' igeŵa nla
miè.

19 Ndô mi are ni' iguŵu gôre Rerè
Jisu gô sunge tôŵie Timothe gôre
'nlwè, ko miè sindiô gô be mia
20 miè g' ôŵwanj' iwanli. Konde
mi azye ni' ômoŵiwènlè ô re nla

miè òrèñia mò, ò be nake ya ya-
 21 nli rèti. Konde waòdu wi bute
 ya yaòme, aranga ya yi Jisu
 22 Krai. Ndò anlw' avòró yè mbi-
 ambie, inlè, ayanji nla miè gò kè-
 ndie ntyangò mbia g' ònwanla
 23 nla rer' iyè. Sambò mi deñinla
 gò tòfñè gòre 'nlwè pele, gò be
 mia miè nte be twa gòre miè:
 24 ndò mi are nli' abeko gòre Rerè,
 inlè mièmè m' be bia gòre 'nlwè
 25 kwè. Ndò mi atangi, 'nlè r' i-
 syolo gò tòfña gòre 'nlwè Epafro-
 ditus, òñworerè òmbilò nli sozyè
 nla miè, ò ròfñiò 'nlwè nli yoma
 26 y' avegagi miè nli' isyolo; konde
 avelagi gò jenla 'nlwè, ayenle
 njuke g' òrèñia, konde anlw' ayo-
 27 giò, inlè aluò nla sijogo: konde
 rèti avegagi nli' ijogo pièrè nli' iju-
 wa: ndò Anyambiè avòginlè; nli'
 arang' ayè dadie, ndò miè kè, mi
 vende dwanla nli' ekèva gw' ekè-
 28 va. Sambò mi abeli viaganlò gò
 tòfñè, ko 'nlwè jenle mbia gò je-
 nla 'nlwè yè, nli' ekèva' izam'
 29 dwanl' ezangò kwe. Wonganliè
 sambò gòre Rerè nli' igèva nyò-
 du; ko dubanl' anlaga ònlongo
 30 mè: konde aro juwi g' òñwanja
 w' eñilo zi Krai, e nak' eñièno
 zè mè gò suliz' eza z' ariganli gw'
 inungunl' isanli gòre miè.

3 Gò nuunla, awarer' iyam', yenla-
 nli mbia gòre Rerè. Gò tëndinla
 'nlwè agamba mè mò, zyele njuke
 gòre miè, nla gòre 'nlwè re mbia.

2 Gelimanli gw' imbwa, gelimanli
 gòr' iyanjisi y' ibe, gelimanli gò-
 3 re waò wi bonj' ikuw' iyaò: ko-
 nde azwè nle mongi wi re kèrò
 pa, azwè yi savinla v' Inlinla ny'
 Anyambiè, azyògwa nli Krai
 Jisu, ko 'zw' alwanla nli' abeko
 4 g' òzyònlì: ndò mièmè miè ko
 dwanla nli' abeko vanganle g'
 òzyònlì: jog' òm' òñwènlè e je-
 nlò inlè are nli' inyanga nyi beke-

5 li' òzyònlì, miè viaganlò: mi age-
 riò ntyugu ènlènlai, miè òñwa wi
 Israel, òñwa wi mbuve yi Bènja-
 min, òñwo Hebruhebrue; g' òza-
 6 mba w' ivanga, miè Farisi; gò
 teva nt' avegagi miè mpiu, mi
 agombizagi fiandò; g' òzamba w'
 ògòre wi pila gw' ivanga, mi ave-
 7 gagi du ntyèmbo fo. Ndò ya yò-
 du y' avegag' inyenla gòre miè,
 yò mè mò yi re miè tanga pa sipe-
 8 rò g' òñwanja wi Krai. Rèti,
 vanganl' isaòn yòdu mi jenla yò
 sipèrò g' òñwanja w' òmbia w'
 imla si Krai Jisu y' Òvanginli
 wam': g' òñwanj' iwè mi aperìò
 nli ya yòdu, ayenla yò g' ati' ko
 9 miè nyenle Krai, alèngò gòre yè,
 aranga nli' ògòre wafñimè, wi pi-
 la gw' ivanga, ndò nli' ògòre wi
 pila gw' ibekelle Krai, vanganl'
 ògòre wi pila gòr' Anyambiè v'
 10 ibekelia: ko miè miyè, amia kè
 ngulu y' itòngw' isè, nli' alato nla
 yè gw' azyingò mè, agolanlò nli'
 11 ijuw' isè; vendetwa nli mponio
 edu miè ko syi'va gw' itòngunliò
 12 avila gw' ijuwa. Aranga 'nlè mi
 akòti, ge mi are twa pa nli' im-
 pa: ndò mi kombiza, vendetwa
 miè ko syi'va gò kòta sò gò re
 'nlè mi are kòta pa nle Krai Jisu
 13 kè gò ntiula mè. Awarera, mi
 pa tanga g' òzamb' iwam' inlè
 mi akòti: ndò ezom' eñiori zò de-
 ndò miè, ndeñanlag' isaòn yi re
 gò nyufña, ala'vinlag' isaòn yi re
 14 gò bòsyò, mi kombize mbòra yi
 suka nli' òlembianlò gò bong' ipa
 si mbela y' igònlò y' Anyambiè
 15 gòre Krai Jisu. Azwè sambò,
 ntangò yi re mèpa pa, azwè ga
 lwanle nli' ipikilia sinlo: nla ja
 'nlw' apikill' igamb' inyènlè gò
 ndag' iedu, Anyambiè e be mieza
 'nlwè kè g' òñwanja wi ndaga
 16 mè: dadie, g' òsaòn wedu wi re
 'zwè syi'va pa, azwè ga ganganle

- 17 ta gô wô. Awarera, vèranli miè, ko pônlanli waô wi dwanla ga nt' ar' egolanli zi re 'nlwè jenla
- 18 pa gôre 'zwè. Konde ònlongo wi dwanl' awenge, mi awulinli 'nlwè nyongo sinyenge, awulinli 'nlwè vèno vanganle ndenlaga, inlè waô ilòvâlòvî yi kros yi Krai: ntyai yaô nî' ijilizò, Anyambiè
- 19 yaô nî' iwumû, wi syôgwa nli ntyonli yaô, anake ya yi ntye yinlo. Konde inlongo nyazyô nyi re g' ôrôwa; azwè pônla k' Ôzunge, Rerè Jisu Krai, gô bia avila
- 20 gôgô: ô be kalunl' ikuw' iyazyô imbe, ko yô dwanla nî' egolanli z' ôku' wè w' ônjèlènjèlè, ga nt' are ngulu yi re nla yè gô tugize ya yôdu gôre yèmè.
- 4 Yenlo, awarera wi tondô ayôngunlô nle miè pôlô, igev' inyam', nli kôrôw' iyam', gumanlanli jolajola gôre Rerè, anlwè yi tondô miè.
- 2 Mi kwenle Yuodia nli Sintike nkolo, inlè, wi ga vikilie ntaga
- 3 mèmô gôre Rerè. Mi kwenlo kè nkolo, awè ômbilô nla miè wagi-ligili, inlè nlungunl' antô mèwo w' ayanji nla miè gô ntyangô mbia, nli Klèmènt kè, nî' affiori imbilô nla miè, wi re nî' an' imaô gw' ezangô z' emènlo.
- 4 Yeulanli mbia gôre Rerè egô-mbe zôdu: mi fo bulla 'nlè, Yenlanli mbia. Nkèngo yanli yi ga miô nî' anlaga waôdu. Rere
- 6 are pièrè. Alwanlanl' affandi g' ôsaôn wedu; ndô gw' isaôn yôdu miezanl' Anyambiè ibel' isanli nli kaminli nli kwenl' inkolo nli p' akeva ta. Nî' affènjè m' Anyambiè, mi piaganl' ikôtiza sôdu, mi be penjavenj' irèm' iyanli nî' ipikili' sanli gôre Krai Jisu.
- 8 Gô nuunla, awarera, ôsaôn wedu wi re rèti, ôsaôn wedu wi re nî'
- ôlubô, ôsaôn wedu wi re gôre, ôsaôn wedu wi re pupu, ôsaôn wedu wi tondô, ôsaôn wedu wi re nî' eluffi evia; j' adwanl' ômbia, nla j' adwanl' isuminli, vikilianl' isaôn yinlo. Isaôn yi re 'nlwè nènga pa, yi re 'nlwè bongpa, yi re 'nlwè jôgo pa, yi re 'nlwè jenla pa gôre miè, lendanli yô: gambè-nl' Anyambiè y' affènjè adwanla nla 'nlwè. Ndô mi jenle mbia mpôlô gôre Rerè, inlè vèno gô nuunla anlw' afo feyi ipikilla g' ôffwanj' iwam'; anlw' avikillagi rèti, ndô anlw' azillinô nli mponlo. Aranga 'nlè mi kamba g' ôffwanja w' aguga: konde mi anèngi, gô dwanla duèrè nli ya yi re nla miè. Mi avôrô gô dwanl' elèngè, mi avôrô kè gô bunliô: g' ôsaôn wedu nla gw' isaôn yôdu mi amènli nî' ijôra nli njanla, mi
- 13 amènli nî' ibunia nî' aguga. Miè ko jolia isaôn yôdu vo yè ô joliza
- 14 miè. Vanga nlonlo anlw' alendi mbiambia, gw' anlungunli 'nlwè
- 15 miè gw' azyingô mam'. Anlwè mè kè anlw' avôrô, anlwè mongi Filipai, inlè gw' ipakilla si ntyangô mbia, gw' avienli miè avila gô Masedônia, pegage fiandô y' aliivi nla miè mpagaga awongaga,
- 16 kaô anlwè dadîè; konde vanganle gô Thésalonika anlw' arwanlizi nyongo mori nla yi mbanli gô
- 17 nungunla miè. Aranga 'nlè mi jôngunl' eza zi mpagaga; ndô mi jôngunl' ilônda yi be bunla gô
- 18 ntangô yanli. Ndô mi are nli ya yôdu, awunliô: mi ajôri, konde mi abongi gôr' Epafroditus ya y' arwanlizô 'nlwè, nkangô mbia, ntyagô yi tondô nî' Anyambiè
- 19 awongô nle yè nli mbia. Nî' Anyambiè yam' e be p' anlwè asyolo manli môdu ga nt' ar' ibunia s' ivend' inyè gôre Krai Jisu.
- 20 Nla gôr' Anyambiè ya Rer' iya-

zyô ga lwanl' ivenda gô konlako.
Amèn.

21 Wôgizanli miè iyombwi yôdu
gôr' Kraïsi Jisu. Awarerè wi re
22 nla miè wi bôgiza 'nlwè. Iyo-

mbwi yôdu yi bôgiza 'nlwè, ndô
pôsyô waô wi nagô yi Sesar.

23 Imèpinlô s' Ôvanginli wazyô
Jisu Kraïsi si ga lwanle nl' anliul'
imanli.

EZANGO ZI POL Y' EROMI GÔRE MONGI KOLOSI.

- 1 POL, erômi zi Kraisi Jisu vo ntandinli y' Anyambiè, nli Timothe
- 2 y' ôfworerè, gôr' iyombwi n' awarerè wi re ko bekelî gôre Kraisi wi re gô Kolosi: Imèpinlò gôre 'nlwè n' affènjà avila gôr' Anyambiè ya Rer' iyazyò.
- 3 Azwè p' Anyambiè Rere y' Ôvanginli wazyò Jisu Kraisi akeva, nkambinlaga g' ôfwanj' iwanli
- 4 pèkèpèkè, konde azw' are jogo pa g' ôfwanja w' ibekeli' sanli gôre Kraisi Jisu, n' itond' isanli gôr'
- 5 iyombwi yôdu, g' ôfwanja w' igumfi nyi re kenjinlò pa 'nlwè g' ôrôwa, ny' alôngi joglò 'nlwè gw' igamba ny' ôrèti nyi ntyangò
- 6 mbia, yi re bia pa gôre 'nlwè; ga nt' are yò bia pa gô ntye yôdu njanlag' ilônda nli mpendada, ga nte denda yò gôre 'nlwè kè, avila gô ntyugu y' ayogiò 'nlwè amia imèpinlò s' Anyambiè ga nt' ar'
- 7 ôgilligili; vanganle ga nt' anèngi 'nlwè gôr' Epafras ômbilò nla 'zwè wi tondò, nli minisè yi Kraisi yi re ko bekelî g' ôfwanj'
- 8 iwazyò, ô mièzi 'zwè k' itond' isanli gôr' Inlinla.
- 9 Gô ntinla yinlo azwè ke, avila gô ntyugu y' ayogiò 'zwè yò, azwè tiga du gô kambinla nla gô kwenl' inkolo g' ôfwanj' iwanli, inlè anlwè ga yônliò n' imia si ntandinli yè gw' imia sôdu n' ikôtiza sôdu si pila gw' Inlinla,
- 10 ko 'nlwè dwanla swaswo nt' are ko tondie Rerè, njanlag' ilônda gw' èvilò edu evia, avendia gw'
- 11 imia s' Anyambiè; ko 'nlwè joliò nli ngulu yôdu, ga nt' are ngulu y' ivend' inyè, alwanla n' isolinla n' isindinl' ida sôdu njanlag'
- 12 igeva; mpagage Rerè akeva, ô re kekiza pa 'zwè gô dwanl' iwongi-
- 13 si y' ijiga s' iyombwi g' ôzange; ô rômbi 'zwè gô ngulu yi mpiri, agalunla 'zwè gw' inlongo ny'
- 14 ôfwanj' iè wi tondò ndè; gôre yè azw' are n' ôlandunlò, vanganl'
- 15 inyeza s' ipava. Ayè kè n' edidl z' Anyambiè ô re ayenlizò, njaliè
- 16 y' elièva zôdu; konde gôre yè ya yôdu y' avangiò, ya yi re g' ôrôwa nli ya yi re gô ntye, ya yi jenlò nli ya yi re y' ayenlizò, atwe ka mbia g' ipanginla, atw' ampenda g' anyanga, ya yôdu yi re
- 17 pangò pa vo yè, nla gôre yè; ayè kè alôngi nli ya yôdu, nli ya yôdu
- 18 yi dwanlizò nle yè. Ayè n' ewônjà z' ôkuwa, inlè, fiandò: ayè kè n' ipakilia, ôlônga gô janlò avila gw' ijuwa; gô ntinla 'nlè gw' isaôn yôdu e ga lwanl'
- 19 ôlônga. Konde ayenliò mbia gôre Rerè, inlè njônlinli yôdu yi ga
- 20 lwanle gôre yè. Ayenli mbia kè gô mèpianle ya yôdu nla yèmè vo yè, ayè panga p' affènjà vo ntyinla yi krosi yè; atwe ya yi re gô
- 21 ntye, ge ya yi re g' ôrôwa. Nl' anlwè, y' avegag' egômb' elônga awoga n' ilôvalôvi gw' irèm' iyanli g' ôfwanja w' ijanj' isanli s'
- 22 ibe, vènlo are 'nlwè mèpianla pa g' ôkuwa w' ôzyônli wè v' ijuwa, gô dôvia 'nlwè iyombwi

- mpèlo fo nli ntyèmbo fo g' ózyò
- 23 wè : ja 'nlw' adwanla g' ófèkeliò, dóvìò pa ayolizò kè, ko 'nlw' aròmbò gw' igumu nyi ntyangò mbia y' ayogìò 'nlwè, y' agambinliò gw' eliṽa zòdu g' ódòlòngò w' óròwa; y' arwenli miè Pol kè minisè.
- 24 Ndò vèno mi jenl' injuke sam' g' ófiwanj' iwanli mbia, amènliza g' ózyònlì wam' mbèi y' ariganli y' azyingò mi Kraiss g' ófiwanja
- 25 w' óku' wè, wo nle fiandò; y' arwenli miè minisè, ga nt' ar' inyanga ny' Anyambiè ny' aveuliò miè g' ófiwanj' iwanli, gò mieza 'nlwè igamba ny' Anyambiè mbiambiè, vanganl' ósaón w' iyumbunlò w' avegagi jumbunlò pa avila gò gòmbe lóngà nla gw' ampómia módu : ndò vèno
- 27 w' amiezìò iyombwi yè; gòre waò Anyambiè arondi gò mieza nt' ar' ibunla s' ivenda s' ósaón w' iyumbunlò winlo gòr' anlongo, wò nle Kraiss gw' irèṽi' yanli, igumfi ny' ivenda. Ó kambinlò 'zwè, ntevunlag' óm' edu anlènjang' óm' edu gw' imia sòdu, ko 'zwè dóvìò
- 29 óm' edu mèpa pa gòre Kraiss; gò ntinla yinlo janja miè kè, nkènli-zaga ga nt' are ngulu yè, ó janja gòre miè nli ngulu.
- 2 Konde mi bela 'nlwè gò mia nte nwa miè pòlò gw' ikambinla g' ófiwanj' iwanli nli mongi wi Laodisia, nla waòdu ntangò yi re yi pa jenl' ózyò wam' g' ózyònlì; 2 inlè irèṽi' iyaò yi ga zindìò, ko waò jòngò ta gw' itonda, awunli' imia, gò kòtiz' ósaón w' iyumbunlò w' Anyambiè, vanganle Kraiss,
- 3 ó re nli' ibunla s' imia nla s' ikòti-4 za sòdu jumbunlò pa gòre yè. Mi kamba yenlo, anlwè vende temizò nli' óm' edu nli' agamba m' ónè-5 mbo. Konde vanganle mi azyè nla 'nlwè g' ózyònlì, mi are nla
- 'nlwè gw' inliula, njenlaga nli mbia ndwanli yanli mbia y' affè-njè, nli njolinli y' ibekeli' sanli gòre Kraiss.
- 6 Sambò ga nt' awonginli 'nlwè Kraiss Jisu y' Óvanginli, yenlo
- 7 lwanlanli gòre yè, dóvìò pa nli nagò pa gòre yè, ayolizò nli' ibekelia, nt' anlènjangò 'nlwè, mbunlaga nli' akeṽa.
- 8 Gelimanli, anlwè vende kwerò nli' óm' edu ó' imia s' anlaga nli itemiza sanyawè, ga nt' ar' inè-nja s' anlaga, ga nt' ar' intyale si ntye yinlo, nli' aranga ga nt' are
- 9 Kraiss. Konde g' óku' wè dwanle mpanginli yaro y' Anyambiè.
- 10 Nla gòre yè anlw' are jònlìò pa, vanganle gòre yè ó r' ewònjò z' ipanginla sòdu nli' inyanga nyò-
- 11 du. Gòre yè kè agèriò 'nlwè nli' ikèra si re si pa dendò nli' ago, gw' isyòrunla s' ókuwa w' ózyò-
- 12 nli, gw' ikèra si Kraiss; anlwè bè-nlò pa nla yè gw' ibaptalizò, gò sò anlw' are tòngunliò pa kè nla yè v' ibekelia si bekelia 'nlwè njanjinli y' Anyambiè, ó ròngunliè
- 13 avila gw' ijuwa. Anlwè, y' avegagi juwa pa g' ófiwanja w' ipav' isanli nli' ózyombè w' ikuw' iyanli, Anyambiè alwanlizì 'nlwè bo nla yè, ayè nyeza pa 'zwè ipa-
- 14 v' isazyò sòdu; nli' azizè irèndo y' isòmbia y' aziri 'zwè, azoziza 'zwè : aròmba yò, nkominlaga yò
- 15 gò kros; are kwèra p' ampènda nli' anyanga, aruminla mò, nsyò-gwaga nla mò vo kros.
- 16 Sambò ayivir' óm' edu jekelia 'nlwè g' ófiwanja w' inya, nli' ijonga, nla g' ófiwanja wi ntyugu yi ntyagò ge y' ógwèlì ófiwonla
- 17 ge intyugu sòrunda : ya mèyo yi r' iviri ny' isaón yi re gò bia; ndò
- 18 ókuwa wi nivò nle Kraiss. Ayiviranl' óm' edu bonginla 'nlwè ipa sanli ntòndage gò tugiz' óku'

- wèndè azavinlag' ienjèl, ndwanla-ga gw' isaõn yi re yè jeula pa, nsyõgwaga ntinla fo nl' ipkilia
- 19 s' õzyõnli wè, ndò e pa kõt' ewõnjõ ngwaasyi, inlè Kraiss, vo yè õkuwa wõdu, nungunliõ pa ayõngõ ta nl' intyongakanlõ nl' iganjji, wi põfma nl' ipõfmiõ s' Anyambiè.
- 20 Ja 'nlw' ayuwi nli Kraiss gw' intyale si ntye s' azõmbiõ, anlwè pe tugiz' ikuw' iyanli gõ sò sè, mpanli ga anlwè pe dwanla gw'
- 21 isaõn yi ntye? inlè agõta, alemba, ge bwata, ga nt' ar' isõmbia
- 22 nl' inènja s' anlaga, ndò isaõn mèyo yõdu yi maule manlaga.
- 23 Intyale mè si re rèti nl' egolanli z' imia, konde nli ntõndinli yaõmè wi savinla, arugiz' ikuw' iyaõ, ayenliz' ikuw' iyaõ njuke; ndò si pa nungunla du gõ sir' itonginla s' õzyõnli.
- 3 Sambõ, ja 'nlw' are tõngunliõ pa nli Kraiss, wutanli ya yi re gw' igõnlõ, mbõra yi re Kraiss tu g' 2 õgo 'nlõfmiè w' Anyambiè. Nla-kanli ya yi re gw' igõnlõ, aranga
- 3 yi re gõ ntye yinlo. Konde anlwè ajuwi, nl' emèulo zanli zi re jumbunliõ pa nli Kraiss gõr'
- 4 Anyambiè. Gõ be bõwunlie Kraiss, emènlo zazyõ, vovo anlwè kè anlwè be bõwunlia nla ayè gw' ivenda.
- 5 Yõnlanli sambõ v' iyanli yi re gõ ntye; inlè, ibelanla, intyale s' isyèkè, itonginla, ibela sibe, nl' õgasyõ w' anliva, wõ nl' isavinl'
- 6 ikanla; konde g' õfiwanja w' agamba minlo bi' egunlu z' Anyambiè gõr' awanla w' itwayoginliõ;
- 7 anlwè kè anlw' aganganlagi nla waõ nli mori, gw' alwanlagi
- 8 'nlwè gw' isaõn mèyonlo. Ndò vènlo walanli k' isaõn yinlo yõdu; inlè egunlu, ngambi, fiandi, imoginla, agamba mi ntyonli avi-
- 9 la gw' agwanl' imanli: anõkianlanli; konde anlw' azyõrunl'
- 10 õmo lungu nl' ijanj' isè, awor' õm' õfiwonla, õ pangõ õfiwonla gw' imia ga nt' ar' edidi z' õmo
- 11 vangìè. Vènlo zyel' eza zi fwe-liõ 'nlè õfiwo Grek ge õfiwo Ju, zyel' ikèra ge õzombe, zyel' õma w' iga, ge õfiwo Sithia, zyel' õsya-ka, g' õfiwontye: ndò Kraiss ayè nle ya yõdu, nla gõre waõdu.
- 12 Sambõ ga waõ wi re pinjõ pa nl' Anyambiè, iyombwi nla waõ wi tondõ, woranli õrèmia w' ipõginla, nkèngo, isyõnli s' õkuwa, õkèndekende, isindinl' ida.
- 13 Zindianlanli, ko nyezalanli, jog' õm' edu are nli ndaga nl' õma; ga nt' anyezi Rerè kè anyeza 'nlwè, lendanli 'nlwè
- 14 kè yenlo. Nla gw' igõnlõ ny' isaõn yinlo yõdu woranl' itõnda,
- 15 sò nl' õgõrõ w' imèpa. Nl' amèn-njè mi Kraiss mi ga vanginle gw' irèm' iyanli, gõ mò kè awelia 'nlwè, gõ dwanl' õku' õmõ; ko
- 16 dwanlanli kè nl' akefa. Igamba nyi Kraiss nyi ga lwanle gw' irèm' iyanli inyèngenyènge gw' imia sõdu; nènjanlaga nli ntevanlaga nl' ijembõ nli vanda nl' amènnga m' Inlinla, njembinlag' Anyambiè gw' irèm' iyanli v'
- 17 Inlinla. Nl' ezom' edu zi dendõ 'nlwè, gw' igamba ge gw' efilõ, lendanli zõ gw' ina ny' Òvanganli Jisu, mpagag' akefa gõr' Anyambiè ya Rerè vo yè.
- 18 Antõ, rugizani' ikuw' iyanli gõr' anlõfmiè sanlimè, ga nt' are swa-
- 19 swo gõre Rerè. Anlõfmiè, rōnda-nl' antõ wanli, ko alwanlanli nõnli gõre waõ. Awanla, yoginlõnl' izombi yanli gw' isaõn yõdu, konde igamba nyinlo nyi tondie Rerè.
- 20 Irera, avendianl' awanl' ianli, wi
- 21 vende jasa. Inlive, yoginlõnl' irer' isanli ga nt' ar' õzyõnli gw'

- isaón yódu; aranga nli njanjinli y' antyo, ga waó wi tondi' anlaga, ndó nli' órèti w' órèfia, ntiagage
- 23 Rerè: ezom' edu zi dendó 'nlwè, yanjani nli' órèfia, ga göre Rerè,
- 24 nli' aranga gòr' anlaga; konde anlw' avòrò, iulè anlwè be bong' ipa avila göre Rerè, vanganl' iji-ga: anlwè janjinl' Óvanginli
- 25 Krai. Konde ayè ó janj' ibe e be pò nt' ar' ibe si re yè janja pa: zyele k' óma wantuntu.
- 4 Irera, vanl' inyongó sanli nt' are göre nli kwèkwè; konde anlw' avòrò, inlè anlw' are nli Rerè g' óròwa.
- 2 Zolinlanli gw' ikambinla, ko bè-
- 3 mbanli gó sò nli' ip' akeva; egolanli mèmó gambinlanli kè g' ófiwanj' iwazyò, inlè Anyambiè e ga nungunle 'zwè igugi gw' igamba, gó kamb' isaón y' iyumbunlò yi Krai, yi re miè gó
- 4 ntyógó; ko miè bówunlia yò, nt' are kwèkwè göre miè gó kamba.
- 5 Ganganlanli nli' ókeli göre waó wi re gw' igala, ndanduulag' egó-
- 6 mbe. Elombe zanli zi ga lwanle pèkèpèkè nt' ar' Inlinla, sógó pa nli' ezanga, ko 'nlwè mia nt are 'nlwè gó fwinliz' óm' edu.
- 7 Tikikus y' ófiworerè wi tondó, minisè yi re ko bekielò, nli' ómbilò nla miè göre Rerè, e be mieza 'nlwè isaón yódu g' ófiwanj' iwa-
- 8 m': ó re miè tòfia pa göre 'nlwè gó ntinla mè, ko 'nlwè mia nt' are nla 'zwè, ko yè sindi' irèfi'
- 9 iyanli kè; ayè nli' Ónèsimus y' ófiworerè, o re ko bekielò arondó
- kè, ó vili göre 'nlwè kè. Waó wi be mieza 'nlwè isaón yódu ya gunlu.
- 10 Aristarkus mbwèdi nla miè abógiza 'nlwè, nli Markus kè, ófiwongwè wi Barnabas; anlw' avenliò ózòmbilò g' ófiwanj' iwè, inlè, j' abófiwa göre 'nlwè, wonganliè,
- 11 nli Jisus kè, ó fweliò inlè Justus, abógiza 'nlwè, winlo wi re gó nkumba yi mongi wi re kèrò pa: mongi sinlo dadlè nli' imbilò nla miè gw' evilò z' inlongo ny' Anyambiè, waó kè wi re sindia
- 12 pa miè. Epafra, ó vili göre 'nlwè, nyóngó yi Krai Jisu, abógiza 'nlwè, nkwenlag' inkólò pólò g' ófiwanj' iwanli pèkèpèkè, inlè anlwè, ga lwanle mèpa pa nli nènjiò pa kè mbiambiè gó ntondi-
- 13 nli yódu y' Anyambiè. Konde mi takilia g' ófiwanj' iwè, inlè are nli' afiandi ampólò g' ófiwanj' iwanli, nla g' ófiwanja wi mongi wi Laodisia, nla g' ófiwanja wi
- 14 mongi wi Hierapolis. Luk, y' óganga ó tondó, abógiza 'nlwè,
- 15 nli Demas kè. Wógizanl' awarèrè wi re gó Laodisia, nli Nifas, nli fiandó yi re gó nag' wè.
- 16 Nla gó be duò ezangó zinlò z' atangunlò göre 'nlwè, zi ga rangunlò kè gó fiandó yi Laodisia; ko 'nlwè tangunla kè mèzo zi pila gó
- 17 Laodisia. Wulinlianl' Arkipus inlè, Vandaminl' evilò zi re 'wè bonga göre Rerè, ko suliza zó.
- 18 Miè Pol mi bógiza 'nlwè nli' ógo wafimè. Yónginlianl' intyógó sam'. Imèpinlò göre 'nlwè.

EZANGÔ ELÔNGA ZI POL Y' ERÔMI GÔRE MONGI THESSALONIKA.

- 1 POL, nli Silvanus, nli Timothe, gô fiandô yi mongi wi Thêsalonika yi re gôr' Anyambiè ya Rêrè nla gôr' Ôvanginli Jisu Kraï: Imèpinlô gôre 'nlwè nli' aâmè-njè.
- 2 Azwè p'Anyambiè akeŵa egômbe zôdu g' ôfiwanj' iwanli anlwèdu, ntetaga 'nlwè gw' inkolo sazyô;
- 3 gô jônginlia 'zwe pèkèpèkè eŵilô zanli z' ibekelia nli' ijanj' isanli s' itonda nli' isindinli' isanli s' iguffu gôr' Ôvanginli wazyô Jisu Kraï, g' ôzyô w' Anyambiè ya Rer'
- 4 iyazyô. Konde, awarera, anlwè yi tondô nli' Anyambiè, azw' avô-rô ipinjô sanli, konde ntyangô yazyô mbia yi pa bia gôre 'nlwè gw' igam̄ba dadidè, ndô gô ngulu kè, nla gw' Inlinli' Iŵia, nla gw' ibekelia sipôlô; vanganle nte mia 'nlwè ônlongo w' anlaga w' avegagi 'zwe gôre 'nlwè g' ôfiwanj' iwanli. Ni' avèri 'nlwè 'zwe, nli Rêrè, awong' igamba gô njuke mpôlô, awonga nyô nli mbia y'
- 7 Inlinli' Iŵia; Yenlo anlw' arwenli' irevi gôre waôdu wi bekelia
- 8 gô Masedônia nli' Akala. Konde avila gôre 'nlwè igamba nya Rêrè nyi re tônga pa, aranga gô Masedônia nli' Akala dadidè, ndô gô mbôr' iedu ibekeli' sanli si re 'nlwè bekelia p' Anyambiè s' aja-gayagi; yenlo azw' azye nli' isyolo
- 9 nyi buli' igamba. Konde waômè wi takilia g' ôfiwanj' iwazyô nt' ayinginli 'zwe gôre 'nlwè; nli nt' agalwi 'nlwè gôr' Anyambiè avila
- gw' ikanla, gô janjinli' Anyambiè yabo nla yagiligili; nla gô penginli' Ôfiwanli' iyè avila g' ôrdwa, ô rôngunliô ndè avila gw' ijuwa, inlè Jisu, ô sungiula 'zwe avila gw' egunlu zi bia.
- 2 Konde anlw' avôrô anlwè mèmè, awarera, nt' ayinginli 'zwe gôre 'nlwè, inlè yi pegaga vo nyawè:
- 2 ndô gw' aluô 'zwe azw' ajenli njuke, ayenlizô azyingô gô Filipai, ga nte mia 'nlwè, azw' arwenli' iganda gôr' Anyambiè yazyô gô kambinla 'nlwè ntyangô mbia y' Anyambiè gw' igov' ivôlô.
- 3 Konde inènj' isazyô si pa pila gw' ifwema, ge gw' intyale s' isyèkè, ge dwanla sô gw' avôulô ambe:
- 4 ndô ga nt' are 'zwe pinjô pa nli' Anyambiè gô jeginlô ntyangô mbia, yenlo kamba 'zwe; aranga ntondiag' anlaga, ndô Anyambiè
- 5 ô kènliz' irèmi' iyazyô. Konde azwè pa dengô nkambag' agamba m' ônlèmbo nli mori, nte mia 'nlwè, ge m' ipondia gô diŵinli' ôgasyô w' anliva, Anyambiè nli' ôyenli; azwè buta k' ôlubô gôr' anlaga, avila gôre 'nlwè, ge aâmori; azw' avegagi ngulu yi dwanla dira gôre 'nlwè, ga rômi yi Kraï,
- 7 ndô azw' are dwanla pa nli nkèngô gô gare yauli ga nte penjavenje ngwè avenuejavenj' awanli' iyè-mè: yenlo kè, gô re 'nlè azwè nlaki 'nlwè pôlô, azw' aro tondi gô pa 'nlwè, arange ntyangô mbia dadidè, ndô mènlo yazyô kè, ko-
- 9 nde azw' arondi 'nlwè pôlô. Ko-

- nde anlwè jönginlia, awarera, nt' ayanji 'zwè ayenle njuke: nja-njag' ömïanda nï' ögwëra, inlè azw' alwanl' irwanlò gôr' öm' edu göre 'nlwè, yenlo agambinli 'zwè 'nlwè ntyangò mbia y' Anyambìè. Anlwè nï' iyenli, nï' Anyambìè kè, nt' alwanlagi 'zwè nli nkèrè nï' ögöre nli ntyèmbo
- 10 fo göre 'nlwè yi bekelia. Anlw' avörò kè nt' avegagi 'zwè gôr' öm' edu göre 'nlwè, egolanli ga rerè nï' awanl' iyèmè, ntevonlaga 'nlwè, nsindiaga 'nlwè, nli ntakiliaga, gò ntinla 'nlè anlwè ga iwanle nt' are kwèkwè gôr' Anyambìè, ö re 'nlwè fwelia pa gw' inlongo nyèmè nla gw' ive-ud' inyèmè.
- 11 Nla gò ntinla yinlo pa 'zwè Anyambìè akeva pèkèpèkè kè, inlè, gw' avenliò 'nlwè igönda nle 'zwè, vanganl' igamba ny' Anyambìè, anlw' awongi nyò aranga g' igamba ny' anlaga, ndò ga nt' are nyò rèti, igamba ny' Anyambìè, nyi janja gw' irèfï' iyanli
- 12 anlwè yi bekelia. Konde, awarera, anlw' are pèra p' ifïandòs' Anyambìè si re gò Judia göre Kraïis Jïsu: konde anlw' azindinl' isaön mèdò göre mongi w' inlongo nyanlimè, y' azindinlagò waò kè
- 13 gôr' Iju. Iju mè w' ayönl' Övangelinli Jïsu nï' ivogisi, agombiza 'zwè kè, wi tondi' Anyambìè, waò
- 14 k' ilövalövi y' anlaga waòdu; w' alegi 'zwè kambinl' anlongo inlè wi ga zunginlò; ko waò jönl' ibe saò ralle egömbe zödu: ndò egunlu zi re bla pa göre waò kwanga nla kwanga.
- 15 Ndò azwè, awarera, bangwanla pa nla 'nlwè v' öfwolingò, nï' ökuwa dadidè, aranga nï' ördëfia, azw' agènlizi pölò viaganlò gò jenl' azyò manli nï' ijöngunla sipò-
16. 10: konde azw' avèll bienli göre 'nlwè, vanganle mèd Pol, nyongo mori nla yimbanli; ndò Satau alegi 'zwè. Konde iguñu nya-zyò, nï' igev' inyazyò, nli kòröwa y' isyögwi sazýò, ande? Arang' anlwè, gw' özyò w' Övangelinli wazyò
- 17 Jïsu gw' ibi' sè? Konde anlwè nï' ivend' inyazyò nï' igev' inyazyò kè.
- 18 Yenlo gw' avegagi 'zwè azw' ayolle fo sindinla nyènlè, azw' ayiviri gò tiganla gò Athene azw' anka; nï' aröfïi 'zwè Timothe, önworer' iyazyò nli minisè y' Anyambìè gò ntyangò mbia yi Kraïis, gò joliza 'nlwè, anuginlia 'nlwè g' öfwanja w' ibekeli' sanli;
- 19 gò ntinla 'nlè azyugazyug' öma nï' injuke sinlo; konde anlwè mèd anlw' avörò inlè azw' alövíò g' ösaöu winlo. Konde rèti, gw' avegagi 'zwè nla 'nlwè, azw' awulinli 'nlwè egömbe viagaga ro inlè, azwè be jenl' injuke; vanganle nt' are twa pa, nte mia 'nlwè
- 20 kè. Yenlo, konde mi avegagi nï' añandi g' öfwanj' iwanli, mi aröfïi gò mi' ibekeli' sanli, vende twa inlè özyorisi asyori 'nlwè, ko
- 21 evilò zazyò twa vo nyawè. Ndò vèlo gw' abia Timothe göre 'zwè avila göre 'nlwè, amieza 'zwè ntyangò mbia y' ibekeli' sanli nï' itond' isanli, nla, inlè anlwè jönginlia 'zwè nli mbia egömbe zödu, mbelaga gò jenla 'zwè, vanganle nte bela 'zwè gò jenla 'nlwè;
- 22 yenlo awarera, azw' azindidè g' öfwanj' iwanli v' ibekeli' sanli gw' ijel' isazyò södu nla gò njuke
- 23 zazyò yödu. Konde vèlo ja 'nlw' akumanla jolajola, göre
- 24 Rerè, gambènl' azw' atöla. Konde azwè ko fwïnliz' Anyambìè akeva sè g' öfwanj' iwanli, gw' igeva nyödu nyi jenlò 'zwè g' öfwanj' iwanli g' özyò w' Anyambìè
- 25 yazyò? ukwenlag' inkolo pölò

- ögwëra nl' òfñanda gò jenl' azyò manli, azuliz' eza z' atiganli gò mèpi' ibekeli' sanli.
- 11 Ndò Anyambiè ya Rer' iyazyò ayèmè, nl' Òvanginli wazyò Jisu, e ga nyonyunle mponlo yazyò gò
- 12 bia gòre 'nlwè. Nl' Òvanginli e ga vendie awunlia 'nlwè gw' itonda si tondanlò 'nlwè, nla si tonda 'nlwè waòdu, vanganle nte tonda 'zwè 'nlwè; gò ntinla 'nlè e ga lwanliz' irèñ' iyanli ntyèmbo fo g' ògòre g' òzyò w' Anyambiè ya Rer' iyazyò, gw' ibia s' Òvanginli wazyò Jisu Kraiis nl' iyombwi yè yòdu nla yè.
- 4 Gò nuunla, awarera, mi kwenla 'nlwè nkolo arevunla 'nlwè gw' ina ny' Òvanginli Jisu, inlè, gò re 'nlwè bongga pa gòre 'zwè nt' are 'nlwè gò kanganya nla gò toudi' Anyambiè, vanganle nte denda 'nlwè; wunlanli vovo
- 2 mbunlaga nli mbunlaga. Konde anlw' avòrò isòmbia s' avenli
- 3 'zwè 'nlwè vo Rerè Jisu. Konde yinlo nle ntondinli y' Anyambiè, vanganl' imèpi' sanli, inlè òvèlaga
- 4 nlò w' alwanla gòre 'nlwè; ko òm' edu gòre 'nlwè mia gò penjavenj' òku' wè gò nkèrè nl' òlubò,
- 5 nl' aranga gò mbelinli y' itonginla, ga nte dend' anlongo mi re
- 6 mi pa mi' Anyambiè. Òm' edu avit' òfworer' iyè, ge dendinlè mbe gò ndaga: konde Òvanginli e be fwinnize ngoko g' òfwanja w' isaòn mèyo yòdu, ga nt' alònge buli 'zwè arakilia 'nlwè.
- 7 Konde Anyambiè e fwelia 'zwè gw' intyale s' isyèkè, ndò gw' 8 imèpa. Ayè sambò ò bika, e pa bik' òma, ndò kaò du Anyambiè, ò pa 'nlwè k' Inlinl' inyè ívia.
- 9 Ndò g' òfwanja w' itonda s' awarèrè anlw' azye nl' isyolo nyi tëndinlò: konde anlwèmè anlw' are nènjà pa nl' Anyambiè gò
- 10 tondanla; konde anlwè denda yenlo kè gòr' awarèrè waòdu wi re gò Masedonia yòdu. Ndò azwè kwenla 'nlwè nkolo, awarera, inlè vendianl' itond' isanli mpendia-
- 11 ga; ko kènlizlanli gò dwanla dwerè, aʼvandaminle v'ìlò yanlimè, ayanja nl' ago manlimè, vanganle
- 12 nt' azòmbi 'zwè 'nlwè; ko 'nlwè dwanla ga nt' ar' ògòre gòre waò wi re gw' igala, ko 'nlwè awònlìò ezoma.
- 13 Ndò, awarera, azwè pa bela 'nlwè gò dw' amia g' òfwanj' iwaò wi re nanla p' antyovinlo; anlwè vende dwanla nl' ekèvè, vanganle g' aʼfiori, wi re wi zye nl' iguffiu. Konde ja 'zw' abekellia 'nlè Jisu ayuwi ovo tòngwa kè, vanganle yenlo kè waò wi re nanla pa gòre Jisu Anyambiè be
- 15 baga waò nla yè. Konde azwè bullinlia 'nlwè òsaòn winlo v' igamba nya Rerè, inlè azwè yi re bo, ariganla kwanga gw' ibia sa Rerè, azw' alònge nla waò wi re nanla
- 16 pa. Konde Òvanginli ayèmè e be suminl' avila g' òròwa nli mbòginla, nl' inyòlì nyi enjèl' mpòlòmè, nl' òrombo w' Anyambiè: nla waò wi re juwa pa gòre Kraiis
- 17 wi be dònge tòngwa: vovo azwè yi re bo, ariganla, azwè be swò mpo mò nla waò gò vindi, gò datanla nli Rerè gw' igònlò: nla yenlo be dwanla 'zwè gò konla-
- 18 ko nli Rerè. Sambò zindianlanli nl' agamba minlo.
- 5 Ndò g' òfwanja wi gòmbe nl' intyugu, awarera, anlw' azy' 2 isyolo nyi tëndinlò. Konde anlwèmè anlw' avòrò mbiambiè inlè ntyugu ya Rerè yi bia g' òfe
- 3 ògwèra. Gò bulla waò inlè, Aʼfè-njè nl' òmbiambiè, vovo be dumbò waò nl' òjill' ndumbaga g' isyongo gòr' òfwautò ò re nl'
- 4 inyèfè; ko w' awanga du. Ndò

- anlwè, awarera, anlw' azye gò
 5 g' òfe: konde anlwèdu anlw'
 awanla w' òzange, ni' awanla w'
 6 òfianda: azw' aranga w' ògwèra,
 ge wi mpiri. Sambò azw' anlanla
 ga nte dend' aṣṣori, ndò azwè ga
 vèmbage, alwanla ni' òziffia.
 7 Konde waò wi naula wi nani'
 ògwèra; nla waò wi bongò ni'
 8 alugu wi bongò ògwèra. Ndò
 azwè y' òfianda, azwè ga lwanle
 ni' òziffia, awor' ibekelia ni' ito-
 nda g' òfiwanga wi divini' òku-
 wa; nla g' ipaki nyi divini' ewò-
 9 njò, iguffiu ny' isunginlò. Konde
 Anyambiè e d'òfia 'zwè gw' egu-
 nlu, ndò gò niv' isunginlò vo Rer'
 10 iyazyò Jisu Krai, ò yuwi g'
 òfiwanj' iwazyò, inlè, azwè bala
 ge gw' antyovinlò, azwè ga lwa-
 11 nle ta nla yè. Yenlo zindianla-
 nli, ko nugianlanli, ga nte denda
 'nlwè kè.
 12 Ndò azwè kwenla 'nlwè nkolo,
 awarera, gò mia waò wi janja gò-
 re 'nlwè, avanginla 'nlwè gòre.
 13 Rerè, anlènja 'nlwè; ko 'nlwè
 duba waò pòlòmè gw' itonda g'
 òfiwanja w' eṣilò zaò. Lwanla-
 nli ni' aṣṣanjè anlwè ni' anlwè.
 14 Azwè kwenla 'nlwè nkolo, awa-
 rera, inlè, revunlanli waò wi re
- wi pa kanganla gòre, zindianli
 waò wi r' irèṣi' ilèle, zimbianli
 waò wi re dèla, ko dwanlanli ni'
 15 isindinla gòre waòdu. Vandami-
 nlanl' inlè òm' edu awinliz' òṣṣo-
 ri mbe vo mbe; ndò gombizanli
 mbia egòmbe zòdu, anlwè ni'
 anlwè, nla gòr' anlaga waòdu.
 16 Yenanli mbia pèkèpèkè. Ga-
 17 mbinlanli sijasa fo. Gw' isaòn
 yòdu vanl' akeṣa; konde yinlo
 nle ntandinli y' Anyambiè gòre
 19 'nlwè gòre Krai Jisu. Anlima-
 20 ni' Inlinla. Avèdianl' ipoga.
 21 Gènlizanl' isaòn yòdu, gòtanl'
 22 òmbia ngwasyi. Vangwanlanli
 nli mpanginli edu y' ibe.
 23 Ni' Anyambiè y' aṣṣanjè ayèmè
 e ga zuliz' imèpi' sanli; ko anli-
 ni' imanli ni' irèṣi' iyanli ni'
 ikuw' iyanli yòdu penjavenjò
 ntyèmbo fo, kwanga gw' ibia s'
 24 Òvanginli Jisu Krai. Ayè ò
 fwelia 'nlwè are ni' inyanga nyi
 bekelìò, ayè be denda yenlo kè.
 25 Awarera, gambinlanli g' òfiwa-
 26 nj' iwazyò. Zangwanlanli awa-
 rerè waòdu ni' isomba sòrunda.
 27 Mi sòmbia 'nlwè v' Òvanginli,
 inlè ezangò zinlo zi ga rangunlò
 gòr' awarerè waòdu.
 28 Imèpinlò s' Òvanginli wazyò Ji-
 su Krai si ga lwanle nla 'nlwè.

EZANGÓ ZIŨANLI ZI POL GORE MONGI THESSALONIKA.

1 POL, nli Silvanus, nli Timothe, gô fiandô yi mongi wi Thèsalonika, yi re gôr' Anyambiè ya Rer' iyazyô nla gôr' Ôvanginli Jisu

2 Krai: Imèpiulô gôre 'nlwè nli' aŕmènjà avila gôr' Anyambiè ya Rerè nli' Ôvanginli Jisu Krai.

3 Azwè ga v' Anyambiè akeŕa egômbe zôdu g' ôŕiwanj' iwanli, awarera, ga nt' are kwèkwè, kondenlè ibekeli' sanli si penda du mpendaga, nli' itond' isanli si tondanlô 'nlwè anlwèdu si bu-

4 nla mbunlaga; yenlo azwèmè azwè syôgwa nla 'nlwè gw' ifiandô s' Anyambiè g' ôŕiwanja w' isindinl' isanli nli' ibekeli' sanli gw' ikombizô sanli sôdu nla gw' injuke si jenlô 'nlwè; sô elingilîô z' ijèkèlia s' ôgôre s' Anyambiè; gô ntinla 'nlè anlwè ga lèngô nli' inyanga ny' inlongo ny' Anyambiè, g' ôŕiwanja wa nyô

6 nyi jenlô 'nlwè njuke. Konde nle ndaga y' ôgôre gôr' Anyambiè gô fwinlizage njuke gôre waô

7 wi jenliza 'nlwè njuke, nla gô fwinlizage 'nlwè yi jenlizô njuke ijowa ta nla 'zwè, gw' ibôwuulia s' Ôvanginli Jisu avila g' ôrôwa nli' ienjèl' si ngulu yè g' ôgônli

8 wi bafinla, fwinlizage ngoko gôre waô wi pa mi' Anyambiè; nla gôre waô wi pa joginlô ntyangô mbla y' Ôvanginli wazyô Jisu.

9 Mongi mè wi be dèng' ôrevunlô, vanganal' ijiliza s' egômbe zôdu bô avila g' ôzyô wa Rerè nli'

10 avila gw' ivenda nyi ngulu yè, gô be biè gô pendio nli' iyombwi yè,

nla gô mamô gô ntyugu mè nle waôdu wi bekeli; konde atakwè mazyô gôre 'nlwè m' aŕekeliô.

11 Gô ntinla yinlo kambuila 'zwè k' egômbe zôdu g' ôŕiwanj' iwanli, inlè Anyambiè yazyô e ge yenle 'nlwè nli' inyanga ny' ifwelliô sanli, azuliza nli ngulu ntandinli yanli yôdu mbia nli' eŕilô edu z' ibekeli; ko ina ny' Ôvanginli wazyô Jisu pendio gôre 'nlwè, nla 'nlwè gôre yè, ga nt' ar' imèpinlô s' Anyambiè yazyô nli' Ôvanginli Jisu Krai.

2 Ndô, awarera, g' ôŕiwanja w' ibia s' Ôvanginli wazyô Jisu Krai, nli' idatanl' isazyô gôre yè azwè

2 kwenla 'nlwè nkolo inlè, azunge syugônli gw' irèŕi' iyanli, ge syokoliônli, nli' inlinla, ge nli' igamba, ge nli' ezangô zi bullô inlè z' apila gôre 'zwè, inlè ntyugu ya

3 Rerè y' atwenli. Aremizônli du nli' ôm' edu: konde ntyugu mè y' aŕie, kaô ipôswa mè s' adônga, nli' ôma mè w' ibe, ôŕiwanla w'

4 ôyilizô, abôwunlia, ôlôŕalôŕi ô pendio ôku' wè gô sir' ezom' edu zi fwelliô, inlè Anyambiè ge savi-nlô; ko yè dwanla tu gô nagô y' Anyambiè, aruminli ôku' wè inlè

5 ayè Anyambiè. Anlwè pa jônginlia inlè, mi awulinli 'nlwè isaôn yinlo gw' avegagi miè nla 'nlwè?

6 Nla vènle anlw' avôrô eza zi simbia, ko ôma mè bôwunlia gw'

7 egômbe zè mè. Konde ôsaôn w' iyumbunlô w' ipawa w' atwe gô janja: dadîè ayè ô simbia e be simbia, kaô atômbô. Vovo be bô-

wunlia òmbe mènwo, ò be jilizo nle Rerè n' òfiwei w' ògwanl' iwè, avangò eza zanyawè n' ònjè-
 9 lènjèlè w' ibi' sè. Ibia s' òma mè si re ga njanjinli yi Satan nli ngulu nli lemba n' ayombo mi
 10 mamò n' inòka, n' itemiza sòdu sibe gòre waò wi jilizo; konde wi bong' itonda s' òrèti, ko waò sun-
 11 nginlò. Nla gò ntinla yinlo Anyambiè e tòfia waò njanjinli y' itemiza, ko waò bekelel' inòka; ko
 12 waòdu p' ògara, waò wi re wi bekelel' òrèti, ndò wi jenl' ibe mbia.
 13 Ndo re kwèkwè gòre 'zwè gò p' Anyambiè akefa egòmbe zòdu g' òfiwanj' iwanli, awarera, anlwè yi tondò nle Rerè, konde Anyambiè avinji 'nlwè avila gw' ipakilla gw' isunginlò v' imèpia s'
 14 Inlinla n' ijivira s' ògilligili: gò sò aweliè 'nlwè vo ntyangò yazyò mbia, gò dèng' ivenda ny' Óvanginli wazyò Jisu Krai. Sambò, awarera, gumanlanli lolajola, ko kótanli ngwasyi inènja s' anlè-
 15 njíò nlwè, ntyo n' igamba, ntyo n' ezangò zazyò.
 16 Óvangani wazyò Jisu Krai ayèmè, n' Anyambiè ya Rer' iya-zyò, ò rondi 'zwè ava 'zwè òzindió wakonlako n' igumù ífia v'
 17 imèpinlò, e ga zindi' irèfm' iyanli, ayoliza 'nlwè gw' èvilò edu èfia nla gw' igamb' iedu ífia.
 3 Gò nuunla, awarera, gwenlanl' Anyambiè nkolo g' òfiwanj' iwa-zyò, inlè igamba nya Rerè nyi ga gènde nli mangò avendiò, ga nt'
 2 are nyò kè gòre 'nlwè; ko 'zwè sunginlò avila gòre dòsyu n' a-nlag' afe; konde ibekelia si zye
 3 nla waòdu. Ndò Rèrè, ò re ko bekelìò, e be joliza 'nlwè, avenja-
 4 venja 'nlwè avila gòr' òmbe. Ndò azw' are n' igumù nyinlo gòre Rere g' òfiwanj' iwanli, inlè a-nlwè dend' isaòn yi sòmbiò 'zwè,

nla inlè anlwè be denda yò kè.
 5 Ndò Rerè e ga gèndi' irèfm' iyanli gw' itonda s' Anyambiè, nla gw' isindinla si Krai
 6 Ndò azwè sòmbia 'nlwè, awarera, gw' ina ny' Óvanginli wazyò Jisu Krai, gò bangwanla n' òfiworer' iedu ò kangania règo, n' aranga ga nt' ar' inènja s' awonglò 'nlwè avila gòre 'zwè.
 7 Konde anlwèmè anlw' avorò nt' are kwèkwè gòre 'nlwè gò pèra 'zwè: konde azwè pa janj' isaòn
 8 yarègo gòre 'nlwè; ge ny' inya s' òm' edu ipá fo, ndò azw' ayanjagi pòlò òfianda n' ògwèra, inlè azw' alwanl' irwanlò gòr' òm' edu gòre
 9 'nlwè: aranga 'nlè azw' azye n' inyanga, ndò gò dòvinla 'nlwè ikuw' iyazyò elingilò, ko 'nlwè
 10 pèra 'zwè. Konde vangaule gw' avegagi 'zwè nla 'nlwè, azw' azòmbi 'nlwè inlè, Jog' òm' edu ayi-
 11 vire janja, gambèl' anya. Konde azwè jogo, inlè r' awèwo wi kangania gòre 'nlwè règo, wi janja du èvilò, ndò wi re sèrèngila
 12 gw' isaòn yaffiori. Ndò waò wi re yenlo azwè sòmbia agwenla waò nkolo kè gòr' Óvanginli Jisu Krai inlè, wi ga yanje n' òke-
 13 ndekende, any' iny' isaòmè. Ndò anlwè, awarera, ayanlanl' dende
 14 mbia. Jog' òm' edu ayoginlò igamb' inyazyò v' ezangò zinlo, lingi-
 15 lianl' òma mè, ko allvanli nla yè, gò ntinla 'nlè e ga yenle ntyonli.
 15 Ndò avònanliè g' òlòfalòfi, ndò revunlanliè g' òfiworerè.
 16 Rerè y' affiènjà ayèmè e ga ve 'nlwè affiènjà egòmbe zòdu gò mpenli edu. Rerè e ga lwanle nla 'nlwèdu.
 17 Mbògizi yi Pol' n' ògo waffimè, yò elingilò gw' ezangò edu: yenlo tènda mè. Imèpinlò s' Óvanginli wazyò Jisu Krai si ga lwanle nla 'nlwèdu.

EZANGÔ ELÔNGA ZI POL Y' ERÔMI GÔRE TIMOTHE.

- 1 POL, erômi zi Krai Jisu ga nt' ar' ôzômbiô w' Anyambiè y' Ôzunge wazyô, nli Krai Jisu y' igu-
 2 fû nyazyô; gôre Timothe, ôfiwa- nli' iyamimè gw' ibekelia: gôre 'wè ga lwanl' imèpinlô, ikèsyi, nli' amènjè, avila gôr' Anyambiè ya Rerè nli Krai Jisu y' Ôvanginli wazyô.
- 3 Yôngiulîa nt' agwenli miè 'wè nkolo gô tiganla gô Efîsus, gw' agèndi miè gô Masèdonia, gô sômbi' awèwo inlè w' anlènj' agam-
 4 mb' amènlè, ge p' irèfî' iyad gw' inkanlô nla gw' agamba g' ôfiwanja w' ampôfia mi re mi zye nli ntyai, mi pang' impaga, viaganlô nli' inuginlia s' èvilô z' Anyambiè
 5 gw' ibekelia. Ndô ntinla y' ôzômbiô nle itonda si pila g' ôrèfia wi nkèrè wi re ntyèmbo fo, nla gw' ibekelia si re si pa pondiô.
- 6 Awèwo wi re kegwa pa gw' isaôn yinlo agalwa gw' agamba ma-
 7 nyawè; wi bele dwanl' inlènji y' ampanga, ndô wi pa kôtiz' isaôn yi buliô waô, ge g' ôfiwanja w'
 8 isaôn yi bukuniô waô. Ndô azw' avôró, inlè ivanga nyi r' lvia, jog' ôm' anènja g' ôfiwanja wa nyô ga
 9 nt' are kwèkwè, amia kè 'nlè, ivanga nyi pa pangô ntinla y' ôma w' ôgôre, ndô g' ôfiwanja w' ivavisi nli mongi wi zye nli' ijogi-
 10 nlô, g' ôfiwanj' iwaô wi re wi dub' Anyambiè nli' iyanjisi y' ibe, g' ôfiwanj' iwaô wi re feva pa nli mongi wi tang' irangô, iyônliisi y' irerè nla y' ingwè, nli' iyônliisi y'
 11 anlaga, nla g' ôfiwanja wi vove-
 12 vove, nli' inlanlisi y' anlôfia, nli mongi wi ju' anlaga, nli' inlôki, nli mongi wi tang' irangô y' inôka, nla j' adwanl' igamb' inyènè nyi re nyi zye swaswo nli' inènj'
 13 ibia; ga nt' are ntyangô mbia y' ivenda ny' Anyambiè yi savinlô, ntyangô mbia y' ayeginliô miè.
 14 Mi pè akefa, ô venli miè ngulu, vanganle Krai Jisu y' Ôvanginli wazyô, konde ayenli miè nli' inyanga nyi bekelio, alôfia miè
 15 gw' èvilô zè; vanganle mi avega- gi gw' alônga ôvèdisi, nli' ômo gombiz' èvilô' azira zô: ndô mi alèng' ikèsyi, konde mi alendi
 16 yenlo imia fo nli' itwafekelia; nli' imèpinlô s' Ôvanginli wazyô s' awunli pôlô nli' ibekelia nli' itonda
 17 kè si re gôre Krai Jisu. Nyô nli' igamba nyi re ko bekelio, nyô kè nyi re nli' inyanga nyi bongô nli' ôm' edu, inlè Krai Jisu avienli gô ntye yinlo go sunginl' anlag' ave; gôre waô miè nli' ewônjô.
 18 Ndô mi avôginliô gô ntinla 'nlè, gôre miè ewônjô z' anlag' ave Jisu Krai ko tuminli' isindinli' isè ida sôdu, elingillô gôre waô wi be-
 19 keliè alèng' èfiènlo z' egômbe zôdu. Gôr' ôga wakonlako, ô re ayuwize, ayenlizô kè, Anyambiè yômô, ga lwanl' ôlubô nli' ivenda gô konlakô. Amèn.
 20 Ôzômbiô winlo wô tigô miè gôre 'wè, ôfiwanl' iyam' Timothe, ga nt' ar' ipoga s' alônge pogiô g' ôfiwanj' iwo, ko 'wè nwanla vo

19 sô igov' i'via; ndwanlaga ni' ibekelia ni' òrèmia wi re ntyèmbo fo; awèwo wi re tiga p' agamba minlo, ko waò jila g' ózamba w' ibekelia. Gôre mongi mè nle Himeneas ni Alèxander; wi re miè pa pe Satan gò nènjà gò dw' avèdia.

2 Sambò mi bela gw' alônga inlè, ga lwanl' ikambinla, ni' ikwenl' inkolo, ni' ibambia, ni' akeva mi ga vò Anyambiè, g' òfiwanja w' anlaga waòdu; g' òfiwanja w' aganla waòdu wi re ni' anyanga; ko 'zwè dènge ndwanli y' afiènjà ni' òdwèrè g' òmbia wòdu ni' òzifmia wòdu. Yinlo nle ndagambia yi tondò gw' antyo m' Anyambiè y' Ózunge wazyò; ò bela 'nlè anlaga waòdu wi ga zunginlò, alèng' imia s' ògiligili.

5 Konde r' Anyambiè mori, ni' òvovi k' òffiori, ntyo Anyambiè ni' anlaga, òma, Krai Jisu, ò venli òku' wèmè òlandunlò w' anlaga waòdu; atakwè mè mi ga rakiliò gò gómbe ya mò; gò mò kè alòvìò miè òkambl ni' eròfmi, mi kamb' òrèti, mi nòka du, mi alòvìò gò nènjà anlongo ibekelia ni' òrèti.

8 Sambò mi bela 'nlè anlòmfe wi ga gambinle mbòr' iedu, ntòmbinlag' ago mi nkèrè, egunlu fo ni mpaga fo kè. Egolani mè mò k' antò, wi ga mèpiz' ikuw' iyaò ni' ambora mi simanla, ni ntyonli ni' òzifmia; aranga ni' asara, ni syika yatenlatenla ge adò ambia ge nkèmbò yi njòni mpòlò; ndò ni' ijanj' ibia, ambora mi simanla ni' antò wi mèma gò janjini' Anyambiè. Òfiwantò e ge nlènge ni' òdo ni' ijoginlò sòdu. Ndò mi jivir' òfiwantò gò nènja, ge gò panginl' ònlòmfe, ndò e ga lwanle do. Konde Adam alônge pangio, avila vova Ev; ni Adam e pa

temizò, ndò òfiwantò ayè temizò 15 pa are pòswa pa gw' ipava. Ndò e be sunginlò ni janl' awanla, jogo adwanla gw' ibekelia ni' itonda ni nkèrè ta ni' òzifmia.

3 Nyinlo igamba ny' òrèti inlè, Jog' òm' ajònguni' inyang nyi 2 minisè, e jònguni' evìlò evia. Sambò minisè e ga lwanle ntyèmbo fo, ònlòmfe w' òfiwant' òffiori, ni ngulu yi simbi' òku' wèmè, òma w' òkeli, ni mpanginli mbia, òyògò gòr' agènda, ni' avònlò mi 3 nènja; arang' eyonga, ge òma wi mbèlèkè; ndò e ga lwanle nkèngò, arang' òma w' anyòmanlò, 4 ge ntòndi y' anliva; e ga lwanl' òma wi panginle nag' wè mbiambiè, avang' awanl' iyè gò jogi- 5 nlò ni' òzifmia wòdu; Ndò jog' òma amle gò panginle nag' wèmè mbiambiè, aye ko bandaminle 6 fiandò y' Anyambiè sè? Alwanla k' òfiwonla, e vende jònlìò ni' ekale avòswa g' ògara wi 7 Satan. E ga lwanle kè ni' elufmi evia gòre waò wi re gw' igala; e vende pèdiò agtò nle mòndò yi 8 Satan. Egolani mè mò mongi kera wi ga lwanle zifmia, arang' anlaga w' inlèmi' imbanli' arang' intondi s' ivè, arang' agasyò m' 9 anliva mi ntye; mpenjavenjag' òsaòn w' iyumbunlò w' ibekelia 10 g' òrèmia wi nkèrè. Mongi sinlo kè wi ga lóngè kènlizò; vovo vanga w' abong' evìlò z' ikerà, jogo 11 w' adèngò ntyèmbo fo. Egolani mè mò k' antò wi ga lwanle zifmia, arang' ivèrinli, ni ngulu yi simbi' ikuw' iyaò, anlaga wi re 12 ko bekeliò gw' isaòn yòdu. Mongi kera wi ga lwanl' òm' edu ni' òfiwant' òmò, mpanginlag' awanl' iyaò ni' inagò saò mbiambiè. 13 Konde waò wi re janja pa mbiambiè gw' evìlò z' ikerà wi dengi- 14 ni' ikuw' iyaò inyang' i'via, ni'

igand' ivólò gw' ibekelia si re góre Kraisi Jisu.

- 14 Mi tëndinlo isaón yinlo, ndevini-
nлага gò sunge bia góre 'wè;
15 ndò ja mi adinga, ko 'wè mia nt'
are kwèkwè gò dwanla gò nagò
y' Anyambiè, yi re yò nle fiandò
y' Anyambiè yabo, inyèngo nli
16 ntinla y' òrèti. Nla rèti mpaga
fo gw' èvìlò z' Anyambiè r' òsaón
òmpólò w' iyumbunlò; inlè, ayè
ò wòwunlò g' ózyónli, alwanlizò
ògóre gw' inlinla, ayenliò n' ie-
njèl, agambinlò anlongo, a'vèke-
liò gò ntye, awongió gw' igónlò
gw' ivenda.

- 4 Ndò Inlinla nyi bulia zange inlè,
gw' intyugu si bia awèwo wi be
fal' ibekelia, ko waò pòganliò
anlinla mi fwemiza n' inènja s'
2 anlini' ambe, v' òmbiagwanla w'
anlaga wi kamb' inòka, wi re nli
lingilìlò y' ibe gw' irèm' iyaò
mpanli ga vezyò yi re pezyò pa
3 n' òfiwanga wi mpiu. Wi deg'
ljòmbanla, azòmbia gò tige nye
jèrè, y' avangiò n' Anyambiè gò
bongò n' ake'va nle waò wi beke-
4 lia ami' ògilligili. Konde ezom'
edu z' avangiò n' Anyambiè zi r'
èvia, zyele k' ezoma zi re gò bikò,
5 ja z' abongò n' ake'va: konde zi
mèpiò v' igamba ny' Anyambiè
6 n' ikambinla. Jogo ò ajónginli'
awarerè isaón yinlo, ò be dwanle
minisè mbia yi Jisu Kraisi, pòmliò
pa n' agamba m' ibekelia, nla
m' inènj' ibia mi re 'wè mènla pa
7 nli sònga. Ndò wal' inkanlò s'
edosyu nla sanyawè. Mènli' òku'
8 wo gw' ijanjini' Anyambiè: konde
ijanja s' òkuwa si zye n'
isyolo ivólò; ndò ijanjini' Anya-
mbiè si re n' isyolo gw' inkò'va
sòdu, konde si r' n' òmpa-
nganlò w' èmènlo zatè zinlo,
9 nla mèzo zi bia. Igamba mè
nyi re gilligili, nyi re n' inyanga

[Mpongwe.]

17

- kè nyi bongò n' anlaga waòdu.
10 Konde gò ntinla yinlo yò janjò
'zwè anwa, konde azwè devini'
Anyambiè yabo igufiu, ayè ò r'
Òzunge w' anlaga waòdu, pòsyò
11 waò wi bekelia. Zòmbia ko nlenj'
12 isaón yinlo. Òm' edu avèdi' eru-
mbe zo; ndò lwanl' awè òrevi wi
mougi wi bekelia, gw' igamba,
gò ndwanli, gw' itonda, gw' ibe-
13 kelia, nla gò nkèrè. Kaò mi abia,
lwanla gw' itangunla, gw' itevu-
14 nla, nla gw' inènja. Ale'vanl' eza
zi re nla 'wè, z' avenliò 'wè v' ipo-
ga, n' italia s' ago m' anlero. V'a-
15 ndaminl' isaón yinlo, ko dwa-
nla du gò yò; ko waòdu jenla 'nle
16 ò kènde mèpaga. V'andaminl'
òku' wo, n' inènj' iso. Gongwa
gw' isaón yinlo; konde ja ò ade-
nda yenlo, ò be sungini' òku' wo-
mè nla waò wi jogo kè.

- 5 Azèmb' ònlero ntyèmbo, ndò
gwenlè nkolo ga rerè; n' awanjo
2 g' awarerè; antò anlero ga si-
ngwè, n' antò arumbe g' awarerè
3 antò, gò nkèrè yòdu. Lub' antò
4 wi tigò wi re junlò pa rèti. Ndò
ja òfiwantò wi tigò are n' awanla
ge awa w' awanl' è, winlo wi ga
lònge nènge go dend' òmbia w'
Anyambiè gò nagò yaòmè, awi-
nliz' izomb' iyaò nt' are kwèkwè:
konde ndaga yinlo yi tondò gw'
5 antyo m' Anyambiè. Ayè ò r'
òfiwantò wi tigò rèti, ayunlò, are
n' igufiu nyè gòr' Anyambiè,
alwanla gw' ikambinla n' ikwe-
n' inkolo òmànda n' ògwèra.
6 Ndò ayè ò kombiz' igeva are juwa
7 pa vangani' e pare bo. Zòmbi'
anlaga isaón yinlo, ko waò dwa-
nle ntyèmbo fo. Ndò jog' òm'
8 edu e pa penjavenje mongi yè-
mè, nla pòsyò mongi wi nag' wè-
mè, gambèn' adand' ibekelia, are
k' òmbe viaganlò n' òma ò' re e
9 pa jivira. Òm' edu arèndò gw'

257

ezangó g' ófiwantó wi tigó, kaó
 du atwenl' agóffi m' impuffi' órò-
 wa, ó yómbagi k' ónlóffi ómó
 10 dadìè, ó re nì' eluffi' e'via gó v'ìlò
 v'ia, ó re p'óffiia p' awanla, alwa-
 nì' óyógó g'ór' agènda, ayóvunl'
 intyózyó s' iyómbwì, anlungunla
 waó w' avegagi jela pa, azóngag'
 11 e'vìlò edu e'via. Ndó awong' antó
 arumbe wi tigó: konde waó bika
 pe Kraìs v' itonginl' isaó, gambè-
 12 nlè w' abele j'ómba; ko waó dwa-
 nla nì' ógara, konde w' afal' ibe-
 13 keli' saó id'ónga. Nla viaganlò
 mèvo wi nènga gó dwani' ómósyá,
 ntèlarèlaga gw' inagó; nì' arang'
 ómósyá dadìè, ndó wi dwanle
 sèrèngila kè nli p'ókwe, nkambag'
 isaón yi re yi zye kwèkwè.
 14 Sambó mi bela 'nlè antó arumbe
 wi tigó wi ga yómbe, ayani' awa-
 nla, avanginl' inagó, ko w' av'
 15 ól'óval'óvì mbóra yi pèdia: konde
 vanganle venlo awèwo wi re j'èrua
 16 pa gó s'ónge Satan. Ja ófiwantó
 edu ó bekelia are nì' antó wi tigó,
 e ga nlungunle waó, ko w' alwa-
 nì' irwanlò gó fiandó; ko fiandó
 nungunla waó wi r' antó wi tigó
 rèti.
 17 Anlero wi panginla mbiambiè
 wi ga yenlo nì' inyanga nyi dubó
 viaganlò, p'ósyó waó wi janja gw'
 18 igamba nla gw' inénja. Konde
 irèndo yi bulia 'nlè, Ag'ór' ógwa-
 nla wi nyare yi tèv' óresi. Nla
 inlè, Ómbilò are nì' inyanga ny'
 19 ip' isè. Avóganlìó igamba nyi
 soziz' ónlero, kaó adwanl' iyenli
 20 imbanli g' iraró. Waó wi janj'
 ibe revunla waó gw' azyó m'
 anlaga waódu, ko affiori dwanla
 21 nì' itia. Mì s'ómbio g' ózyó w'
 Anyambiè, nli Kraìs Jìsu, nì' ie-
 njèl' si re pinjò pa, inlè, venjave-
 nj' isaón yinlo óma wantuntu fo,
 ko alende mpongo edu nkanlage
 22 ndegó. Arall' óm' edu ago nèga-

nèga, ge di'va nì' ibe singanli:
 23 venjavenj' óku' wo nkèrè. Avo
 jong' anlingó dadìè, ndó wonga
 k' ivè ófiwozoma g' ófiwonja w'
 iwuffiu nyo nì' inkazyá si jenlò
 24 ndo sinyenge. Ibe s' anlag' awè-
 wo si re gó bwi, nkèndaga gó b'ò-
 syó gw' ijèkèllia; nì' ibe s' affiori
 25 si s'ónge nli nyuffia. Egolanli
 mèmò kè r' ijanj' ibia si re gó
 bwi; nì' ijanj' ibia si zye yenlo s'
 ayolie jumbunlò.
 6 Waó ntangó yi re nivó pa wi ga
 yenl' irer' isaómè nì' inyanga ny'
 ólubó wódu, inlè ina ny' Anya-
 mbiè nì' inénja si Kraìs s' avèdió.
 2 Nla' waó wi re nì' irerè si bekelia,
 w' avèdia waó, konde waó awa-
 rerè; ndó wi ga ro janjinle waó,
 konde waó wi janjinlò yenlo wi
 bekelia arondó. Nlénja ko s'ò-
 mbi' isaón yinlo.
 3 Jog' óm' edu anènj' agamb' affiè-
 nlè, ko ayivir' agamb' ambia, va-
 nganl' agamba m' Óvanginli wa-
 zyó Jìsu Kraìs, nì' inénja si re
 swaswo nì' e'vìlò z' Anyambiè,
 4 gambènl' ar' ekale, ko amie mpo-
 ngo; ndó e tanla g' ófiwanja w'
 ikotè nì' isungakanla s' agamba,
 si janle fiandi, anyómanlò, irowó,
 5 ipikil' ibe, nì' impaga sa nyawè
 si dóv'ó nì' anlaga wi re feviz' p'
 igu awónlì' ógìlìgìlì, wi pikìllia
 'nlè ijanjinl' Anyambiè nle mpo-
 6 nlo yi dèng' óba. Ndó ijanjinl'
 Anyambiè nì' ódwèrè ta si re nì'
 7 ób' ómpóló: konde azwè bag' ezo-
 ma gó ntye yinlo, yenlo kè azw'
 ayolie twanl' ezoma gó be kogwa
 8 'zwè; ndó vo re 'zwè nì' inya nli
 ya yi boró, yinlo yi be dwanla
 9 kwèkwè góre 'zwè. Ndó waó wi
 bele paga wi p'óswa gw' isyorìó,
 nla gó m'andó, nla gw' itonginl'
 ijenge s' edosyu, si jenliz' anlinl'
 imaó nkazyá alominlia waó gw'
 ijiliza nla gw' el'óngó z' ógónli.

- 10 Konde itonda s' anliva sô ni' ôramba w' anlongo m' ibe môdu: ni' awêwo njôngunlaga mô wi re kegwa pa gw' ibekelia, arum' ikuw' iyaômè pokoso ni' inkazya sinyenge.
- 11 Ndô awè, ôma w' Anyambiè, wang' isaôn yinlo; ko kombiz' ôgôre, isavinl' Anyambiè, ibekelia, itonda, isindinla, ôkendeke-nde. Nw' igov' i'via ny' ibekelia, gôt' emênlo z' egômbe zôdu ngwasyi, gô zô aweliô 'wè, amèm' imèm' ibia gw' azyô m' iyenl'
- 12 imienge. Mi sômbio g' ôzyô w' Anyambiè, ô dwanlize ya yôdu bo, nla g' ôzyô wi Kraïs Jisu, ô mèm' imèm' ibia g' ôzyô wi Pontius Pilat; inlè venjavenj' awè ôzômbiô, mpêlo fo, nli ntyèmbo fo, kwanga gw' ibôwunlia s' Ôvanginli wazyô Jisu Kraïs: si be tuminliô gô gômbe yèmè nle yè, ô re ayè dadiè ni' Ôvanginli wi savinlô, Ôga w' aga, nli Rerè y'
- 16 Irerè; ô re dadiè ni' itwayuwa, ndwanlaga g' ôzange wi re w' awôfiwô; ô re e pa jenlô ni' ôma, ge jolê jenlô: gôre yè ga lwanl' ôlubô ni' inyanga gô konlako. Amèn.
- 17 Zômbia waô wi re paga pa gô ntye yatè yinlo, inlè w' alwanl' ekale, ge devinl' igumba nyi re ny' alinge igufiù, ndô wi ga levinl' Anyambiè igufiù, ô pa 'zwè ya yôdu ni' ibunla gô jenliza 'zwè
- 18 mbia. Zômbia waô, inlè wi ga yanje mbia, avagizô nle vilô via; wi ga lwanl' ôgwande ni'
- 19 ilunda; wi ga gekiz' ikuw' iyaô azang' ambia gw' egômbe zi bia, ko waô kôt' emênlo zarèti ngwasyi.
- 20 Timothe, venjavenj' igamba ny' ayeginliô 'wè; rëndia agamb' ambe manyawè ni' isira s' imia
- 21 s' inôka; si r' awêwo mêmâ pa, ko waô fema avila gw' ibekelia. Imèpinlô gôre 'wè.

EZANGÔ ZIŪANLI ZI POL Y' ERÔMI GÔRE TIMOTHE.

1 POL, erômi zi Jisu Kraiſ vo ntandinli y' Anyambiè, ga nt' ar' òmpanganlò w' efiènlò zi re gôre

2 Kraiſ Jisu, gôre Timothe y' òfiwanl' iyam' wi tondò: Imèpinlò nli nkèngò nli' aſiènjè avila gôr' Anyambiè ya Retè nli Kraiſ Jisu y' Óvanginli wazyò.

3 Mi p' Anyambiè akeſa, ò janjinlò miè nli' òrèmi wi nkèrè, nt' alendag' Irer' isam' kè, konde ògwèra nli' òſmànda mi jònginliò

4 pèkèpèkè gw' inkolò sam'; nla gò jònginlià miè antyonli mo mi bele pòlò gò jenlò ko miè jònlò

5 nli' igeva. Konde mi jònginlià ibekelia si re s' avondiò si re gôre 'wè; s' alònge dwanli gôre ngi yo mpòlò Lòis, nla gôre ngi yo Yunis; mi are nli' abeko inlè si re

6 gôre 'wè kè. Gò nlinla yinlò yònginlià gò nongunli' eza z' avenliò 'wè nli' Anyambiè, z' awongliò ndo v' italia s' ago mam'.

7 Konde Anyambiè e pa 'zwè inlinla ny' itia; ndò nyi ngulu nla

8 ny' itonda nla ny' òkeli. Sambò ayenl' atakwè ma Rer' iyazyò, ge miè mbwedi ya ntyonli: ndò zindinle njuke ta nli ntyangò mbia, ga nt' are ngulu y' Anyambiè;

9 ò re sunginla pa 'zwè, awelia 'zwè nli mbela yòruna, aranga nt' ar' ijanj' isazyò, ndò ga nt' are nkenjinli yèmiè nli' imèpinlò, s' avenliò 'zwè gôre Kraiſ Jisu

10 ntye lòviagò ro, ndò vènlò s' amiezìò v' ibòdunlià s' Ózunge wazyò Kraiſ Jisu, ò re tòmba p' iju-

wa, awòwunli' efiènlò nli' itwanda wonla vo ntyangò mbia; gò yò mi alòviò òkambi, nli' eròmi, nli'

11 ònlènji. Gò nlinla mè mi sindinli' isaòn yinlò: ndò mi jenle ntyonli du; konde mi avòrò òmo re miè bekelia pa, mi are kè nli' abeko inlè are nli ngulu yi penjavenj' eza zi re miè pè pa kwanga

12 gò ntyugu mè. Venjavenja, gw' ibekelia nli' itonda si re gôre Kraiſ Jisu, egènlizò mè z' agamb' a mbia z' awongliò ndo avila gôre

13 miè. Eza mè eſia z' avenliò 'wè venjavenja zò v' Inlinl' Iſia' nyi dwanla gôre 'zwè.

14 Ó vòrò inlè waòdu wi re gò Asia wi re dubwa pa gôre miè; gôre waò nle Fijelus nli Hermojen.

15 Rerè e ga vòginle nagò y' Ónèsiforus: konde ayowizi miè nyo ngo sinyenge, ko yè ayenle ntyò-

16 gò yam' ntyonli; ndò, gw' avegagìè gò Ròma, awuti miè pòlò mbutaga, kè dènga miè kè. Rerè e ga vè gò dèng' ikèsiyi avila gôre Rerè gò ntyugu mè; ò vòrò mbiambiè kè nt' ayanjinliè miè gw' isaòn imienge gò Efesus.

2 Sambò, awè òfi' wafii, yolare gw' imèpinlò si re gôre Kraiſ Jisu. Nli' isaòn yi re 'wè jogo pa gôre miè gw' azyò m' iyenl' imienge, va yò anlaga wi re ko bekelìò, wi be jollè nènj' aſiori kè.

3 Zindinle njuke nla miè, ga sozyè

4 mbia yi Kraiſ Jisu. Ómo kè dwanle sozyè e taganla nli' isaòn y' efiènlò zinlò; inlè e ga rondiè

5 ó vinjiè gò dwanle sozyè. Nla jog' òm' adembianla kè, awónliò kòròwa, kaò du adembianla ga nt' ar' ampanga m' òlembianlò.
 6 Ómbilò wi janja e ga lónge ny'
 7 òlònda yi ntyaga. Vikilia nte kamba miè; konde Rerè e be po ikòtiza gw' isaòn yòdu. Yònginliè Jisu Krai, tóngwa pa avila gw' ijuwa, ó yanliò gò mbuñe yi David, ga nt' are ntyangò yami
 9 mbia: gò ntyangò mbia mè kè mi sindinle njuke kwanga gò ntyògò, g' òmo mbe; ndò igamba ny' Anyambiè nyi zyele gò ntyògò.
 10 Yeulo mi sindinli' isaòn yòdu g' òñwanja wi mongi wi re pinjò pa, inlè wi ga lèng'. isunginlò si re gòre Krai Jisu nl' ivenda ny'
 11 egómbe zòdu. Nyinlo nl' igamba nyagiligili inlè, Ja 'zw' ayuwi nla yè, azwè be dwanla bo nla yè
 12 kè: ja 'zw' asindinla, gambènli' azw' apanginla nla yè: ja 'zw'
 13 adandè, e be danda 'zwè kè: ja 'zw' alwanli' anlaga wi re ko bekelìò, e pe dwani' inyanga nyi bekelìò; konde ayolie syalande.
 14 Yònginli anlag' isaòn yinlo, ko sòmbia waò g' ózyò w' Anyambiè, inlè w' alòv'anli' impaga g' òñwanja w' agamba vo nyawè-nyawè, gw' ijiliza si mongi jogo.
 15 Gènliza gò dóv'i' óku' wo nl' itondò gòr' Anyambiè, ómbilò wi re w' ayenle ntyonli, ntenlag' igamba ny' ógiligili gòre. Ndò rèndi' agamb' ambe manyawè: konde waò wi kombiza mò wi kènda du nkèndaga gw' ibe viaganlò, nl' igamb' inyaò nyi be nya g' ólòsò yi bonla: gòre mongi mè
 18 nle Himene nli Filetus, wi re fema pa g' òñwanja w' ógiligili, mbuliaga 'nlè òròngunliò w' apiaganli, ko waò jilliz' ibekelia s'
 19 awèwò. Vanganlonlo ntinla njole yi r' Anyambiè dóv'ia pa yi kuma-

nla, yi re kè nl' itènda sinlo inlè, Rerè avòrò anlag' iwè: nla inlè, Óm' edu ó mèm' ina nyi Krai, e
 20 ga lubwe avila gw' ijanj' ibe. Gò nagò mpòlò re vagò aranga yi ayika yatenlatenla nla yapupu dadie, ndò yi rere nla y' iwònlò, kè; yèwo yi re g' òlubò, nla yèwo
 21 gw' ipèdiò. Sambò jog' òm' ajo- mbunli óku' wè avila gw' agamba minlo, gambènli' adwanli' evagò z' òlubò, mèpa pa, ev'ia gò janjò nl' òmo niva zò, kekizò pa kè gw'
 22 evilò edu ev'ia. Ndò wang' iton- gninginla s' awanjo, ko kombiz' ógòre, ibekelia, itonda, nl' amè- njè, nla waò wi tónginle Rerè nl'
 23 irem'ia yi nkerè. Ndò wal' ikotè s' edosyu nl' item'u, konde ó vòrò
 24 inlè si janli' anyòm'anlò. Nyòngò ya Rerè e ga rig' ayòmanle, ndò e ga lwanle nli nkèngo gòr' anlaga waòdu, nl' avònlò mi nènja, nl'
 25 isindinla, nl' òkendekende ntevu- nlagà waò wi sir' igamba; vende twa inlè Anyambiè be pa waò ikalwa s' òrèm'ia, ko waò mi' ógi-
 26 ligili, aròmb' ikuw' iyaò avila gò mòndò yi Satan, waò wi re kòtò pa nle yè gò dende ntòndinli yè.
 3 Ndò miar' igamba nyinlo, inlè gw' intyugu sinuunla be hi' egò-
 2 mbe zi njuke. Konde anlaga w' be dwanli' intond' s' ikuw' iyaò- mè, intondi s' anliva, idandò, ekale, irowisi, ijoginlò fo gòr' izo- mbe, abodiè, ivèdisi y' Anya-
 3 mbiè, itonda fo gòr' awanli' iyaò- mè, asinda, ivèrinli, w' amie si- mbi' ikuw' iyaò, ivèdisi, inlu-
 4 mbisi yi mbia, igondisi, wònjò yole, anlaga w' ekale, mongi wi ton- d' ambia m' ókuwa viaganlò
 5 nl' Anyambiè; anlaga wi re nl' egolanli z' isavinla s' Anyambiè, ndò wi dande ngulu ya sò: ròmb' óku' wo gòr' anlag' ònlongo mè.
 261

- 6 Konde gôre mongi mènle waò wi jinginja gw' inagò nì' avònlò, agòt' antò w' itemù simbwedl wi re dirinlò p' ibe, agèndlò nì' anlongo m' itonginja aſſenge, wi re egòmbe zòdu nèngaga, ndò wì jolìe kènda gw' imia s' ògìlligìli.
- 8 Nla ga nt' ayolinli Janes nli Jambres ayolinle Mòsès, yenlo kè mongi sinlo wi jolinl' ògìlligìli; anlaga wi re nì' igu bonla pa, feva pa kè g' òzamba w' ibekelia. Ndò w' aviaganle mèvo: konde edo-syu zaò zi be jenlò zange nì' anlaga waòdu, ga nt' avegag' izaò.
- 10 Ndò ò re syuria p' inènj' isam', nli ndwanli yam', nli nkenjiuli yam', nì' ibekeli' sam' nì' òkèndekende wam', nì' Itond' isam', nì' isindinl' isam', nì' ikombizò sam', nì' azyingò mam'; ò vòrò isa-òn y' arwenli gòrè miè gò Antiok, gò Ikòniùm, nla gò Listra; ò vòrò ikombizò s' azindinlò miè: nì' avila gò sò sòdu Rerè azingini
- 12 miè. Nla waòdu wi dwanla gòre Krai Jisu ga nt' are kwèkwè wi 13 be kombizò. Ndò anlag' aſe nì' iremisi wi be kènda du gw' ibe nkèndaga, ntemizag' aſiori, ko 14 waòmè temizò kè. Ndò lwanl' awè gw' isaòn yi re 'wè nènga pa amia mbiambiè, konde ò vòrò 15 waò wi re 'wè nènja pa; ò vòrò kè 'nlè avila gw' erumbe ò mienl' irèndo yòruna yi re ko pango imia gw' isunginlò v' ibekelia si re 16 gòre Krai Jisu. Irèndo yòdu y' avenliò nì' ipunginja s' Anyambiè, yò kè yi r' isyolo gò nènja, gò sèmba, gò tevunla, gò pòſſia 17 g' ògòre: ko òma w' Anyambiè dwanle mèpa pa, kekizò pa kè gw' èvilò edu èvia.
- 4 Mi sòmbio g' òzyò w' Anyambiè, nli Krai Jisu, ò be jèkèlia anlaga wabo nla wi re juwa pa, inlè, njònginliag' ibi' isè nì' inlongo nyè,
- 2 gambinl' igamba; lwanla gò nyò nli mpiu gw' egòmbe' èvia, nì' egòmbe fo kè; revunla, zèmba, anuginlia, nì' isindinlia nì' inènja 3 sòdu. Konde egòmbe zi be bia zi re w' ayivire jogo inènj' ibia; ndò, gò re waò nì' aròl mi bel' agamb' aſſionla, wi be kenjinl' ikuw' iyaò inlènji yi re ga nt' ar' 4 itonginl' isaò: ko waò kegunli' aròl maò avila g' ògìlligìli, agè 5 kombiz' inkanlò. Ndò lwanl' awè zima gw' isaòn yòdu, zindinle njuke, gambinle ntyangò mbia, 6 zuliz' èvilò zo zi minisè. Konde miè mi atwenli gò jirò ga ntyagò, nì' egòmbe z' ògèndo 7 wam' z' asyivi. Mi are nwa p' igov' iſia, mi amènliz' òlembianlò wam', mi apenjavenj' ibeke- 8 lia. Avila vènlo mi penginlò nle kòròwa y' ògòre, yi be pò miè gò ntyugu mè nì' Òvanginli, Òyèkèli w' ògòre: nì' aranga gòre miè dadiè, ndò gòre waòdu kè wi tond' ibònwunli' sè
- 9 Gènliza gò sunge bia gòre miè; 10 konde Demas afali miè, aronde ntye yatè yinlo; are kènda pa gò Thèsalonika; Krèsèns kè are kènda pa gò Galatia, nli Titus gò 11 Dalmatia. Luk dadiè are nla miè. Wonge Mark ko bia nla yè; konde e be nungunla miè gw' 12 èvilò zi minisè. Mi atòmli Tiki- 13 kus gò Efesus. Òrògòsamba w' arigìlò miè gò Tròas gòre Karpus, gò be bio ko twanla wò, nli yangò kè, ndò pòsyò yangò yi banda. 14 Alexander y' òguvaguva wi nkònga alendinli miè mbe mpòlò: Rerè e be fwìnlizè ga nt' ar' ijanj' 15 isè. Awè kè gelima gòre yè; konde azir' agamb' imazyò pòlò. 16 Gw' alònge kambò òzoza wam' pegag' òmo ganli miè, ndò waòdu w' awalì miè: y' aranginlò waò. 17 Ndò Rerè aganli miè, ayoliza

- miè; ko igamba kambô buku vo miè, ko anlongo môdu jogo: azunginlîô miè kè avila g' ôgwanla
- 18 wi lion. Rerè e be penjavenja miè avila gw' e'vilô edu e'vê, azunginla miè gw' inlongo nyè ny' ôrôwa: gôre yè ga lwanl' ivenda gô konlako. Amèn.
- 19 Wôgisa mlè Priska ni' Akwila,
- 20 nli nagô y' Ônsèsifôrus. Erastus ariganli gô Korinth: ndô Trôfîmus ayè rigiô miè ni' ijogo gô
- 21 Miletus. Gènliza gô bia egômbe z' ifwi viagaga ro. Ubulus abôgizo, nli Pyudèns kè, nli Linus, nli Klodius, ni' awarerè waôdu.
- 22 Rerè e ga lwanle ni' inlinl' inyo. Imèpinlô gôre 'wè.

EZANGÔ ZI POL GÔRE TITUS.

1 POL, nyôngô y' Anyambiè, n' erôfîni yi Jisu Kraï, ga nt' ar' ibèkelia si mongi wi re pingô pa n' Anyambiè, n' imia s' ôgiligili wi re ga nt' are ntoundinli y' Anyambiè, gw' igufîu ny' efiènlo z' egômbe zôdu, z' avanganliô n' Anyambiè, yi re y' anlôkize, ntye

2 yinlo lôviagô ro; ndô egômbe syiva pa are bôwunlia p' igamb' inyè gô ntyangô, yi re yè jeginla pa miè, ga nt' ar' ôzômbiô w' Anyambiè y' Ôzunge wazyô;

3 gôre Titus y' ôfîwanl' iyam' wagiligili ga nt' ar' ibekell' sazyô mêmô: Imèpinlô n' afiènjà avila gôr' Anyambiè ya Rerè nli Kraï Jisu y' Ôzunge wazyô.

4 Gô ntinla yinlo arigi miè 'wè gô Kret inlè, ko 'wè kenj' isaôn y' ariganli gô kenjô, alôvi anlero gô nkal' iedu, ga nt' azômbi miè 'wè;

5 j' adwanl' ômo re ntyèmbo fo, ônlôfîe w' ôfîwant' ôfîmori, ô re n' awanla wi bekelia, ô re e pa tetô n' intyal' imbe n' ipava. Konde ôvenjavenji e ga lwanle ntyèmbo fo, ga nyôngô y' Anyambiè; arang' ômô r' ewônjô eyole, ge ômo sunge benda, g' eyonga, ge ôma w' igovi, ge ôma w' ôgasyô w'

6 anliva; ndô e ga lwanle n' ôgwande, ntondi y' isaôn imbia, ôzifîa, ôgôre, nkèrè, ômo simbi' ôku'

7 'wè; nkôtag' igamba nyagiligili ngwasyi nt' anênjiô yè, ko yè dwanla nli ngulu yi nuginli' anlaga n' inênj' ibia, azyuria waô wi dôv' impaga.

8 Konde r' awenge wi r' ijoginlô

fo, igambisi y' agamba manyawè n' iremisi, pôsyô gôre waô wi re kèrô pa, wi re agwanl' imaô mi ga nlungj; wi kegunlia inagô saro, nèujag' isaôn yi re yi zye kwèkwè gô nènjô, g' ôfîwanja w'

9 anliva mi ntyonli. Ôfîmori gôre waô, ôvogisi waômè, are bulia pa, 'nlè, Mongi wi Kret waô inlôki egômbe zôdu, inyama simbe,

10 ambuffîu magera. Igamba mè nyi re rèti. Gô ntinla yinlo zèmba waô nsèmbinli njole, ko waô dwanla lolajola gw' ibekelia, ko w' ayoginlô inkanlô s' Iju, n' isômbia s' anlaga wi kegwa avila g' ôgiligili. Gôre waô wi re nkèrè ya yôdu yi re nkèrè: ndô gôre waô wi re feva pa ko w' ayivira zyel' ezoma zi re nkèrè; ndô vanganl' igu yaô n' irèfî' iyaô yi re feva pa. Wi bulia 'nlè azw' avôrô Anyambiè; ndô wi dandè n' ijanj' isaô, wi re du boula pa, ijoginlô fo, nla gw' e'vilô edu e'via ngulu fo.

11 Ndô gamb' awè isaôn yi kekanla 2 n' inênj' ibia: inlè, anlero wi ga zimbe ikuw' iyaô, alwanla zifîa, n' ôgu mbiambiè, lolajola gw' ibekelia, gw' itonda, nla gw' isindinla. Egolanli mêmô k' antô anlero wi ga lwanle nli mpanginli yi kekanla n' isaôn yôruna, arang' i'fèrinli ge asyaka w' ivè inyenge, ndô inlènji y' isaôn imbia; ko waô nènj' antô arumbe gô tond' anlôfîe saômè, n' awanl' iyaômè, alwanla zifîa, nli nkèrè, mbandaminlag' inagô saômè,

nkèngò, nì' ijoginlò gòr' anlòmfe
 6 ny' avèdiò. Zòmbì' awanjò kè gò
 7 dwanla zìfìa: gw' isaòn yòdu
 ntuminliag' òku' womè egènlizò
 z' ijanj' ibia; gw' inènja rumi-
 8 nlià agamba mi nkèrè nì' òzifìa,
 nì' agamb' ambia, mi re m' ayolle
 sèmbò; inlè ayè ò sira e ga yenle
 ntyonli, konde azye nì' igamb'
 9 ife nyi kamba g' òfiwanj' iwazyò.
 9 Zòmbì' inyòngò, inlè wì ga yogi-
 nìò irer' isaòmè, arondia waò gw'
 isaòn yòdu, ko w' awinliz' iga-
 10 mba; aranga njufaga, ndò ndwa-
 nlag' anlaga wì re ko bekeliò g'
 òsaòn wedu; ko waò simanla nì'
 inènja s' Anyambiè y' Ózunge
 11 wazyò gw' isaòn yòdu. Konde
 imèpinlò s' Anyambiè si re bòwu-
 nlià pa, si bag' isunginlò gòr'
 12 anlaga waòdu, nènjaga 'zwè inlè,
 azwè ga wal' isilini' Anyambiè
 nì' itonginla si ntye, alwanla nì'
 òzifìa nì' ògòrè nì' ijoginlò gòr'
 Anyambiè gò ntye yatè yinlo;
 13 mpònlag' igufiù ifia mènyo, va-
 ngani' ibòwunlià s' ivenda ny'
 Anyambiè mpòlò nì' Ózunge wa-
 14 zyò Jisu Krai; ò venl' òku' wè-
 mè g' òfiwanj' iwazyò, gò dandu-
 nlià 'zwè avila gw' ipava sòdu,
 amèpi' anlaga gò dwanl' iwè mè,
 wì re mpiu gw' ijanj' ibia.
 15 Gamb' isaòn yinlo ko tevunlià
 azèmba nì' inyanga nyòdu. Ayi-
 vir' òm' edu pèdiò.

3 Yònginliaga waò gò tugiz' ikuw'
 iyaò gòr' ampènda, nì' anyanga,
 alwanla nì' ijoginlò, nla gò dwa-
 nlià keka pa gw' èvilò edu èfia;
 2 w' avèrinl' òm' edu, w' alwanlià
 kè nli mbèlèkè, ndò wì ga lwanle
 nkèngò, ntuminliag' òkèndeke-
 nde wòdu gòr' anlaga waòdu.
 3 Konde azw' avegag' itefiù nli
 mori, ijoginlò fo, temizò pa, nja-
 njinlag' anlango m' itonginla nì'

ambia mi ntye, ndwanlaga gw'
 egunlu nli fiandi, bikò pa, nli
 4 mbikanlaga kè. Ndò gw' a-
 wòwunli nkèngò y' Anyambiè
 y' Ózunge wazyò, nì' itond' isè
 5 gòr' anlaga, azunginli 'zwè, ara-
 nga g' òfiwanja w' ijanja s' ògòrè
 s' ayanjiò 'zwè, ndò ga nì' are
 nkèngò yè azunginli 'zwè, v' ijò-
 vunla s' ijanlò ijonla nì' ipa-
 6 ngò ijonla si pangò Inlinl' I-
 fia, ny' ayiriò ndè gòrè 'zwè nì'
 ibunla, wò Jisu Krai s' Ózunge
 7 wazyò; gò ntinla 'nlè, azwè pò pe-
 mbèfì v' imèpinlò sè, azwè ga
 lwanl' iyigisi y' igufiù ny' èfì-
 8 nlo zakonlako. Igamba nyinlo
 nyi re giligili, nla g' òfiwanja w'
 isaòn yinlo mi bela 'nlè ò ga wu-
 kunle buku, gò ntinla 'nlè waò
 wì re bekelià p' Anyambiè wì ga
 v' ikuw' iyaò gw' ijanj' ibia. Isa-
 òn yinlo yi r' imbia yi re kè nì'
 9 isyolo gòr' anlaga. Ndò v' angwa-
 nlià nì' ikote s' edosyu, nì' aga-
 mba g' òfiwanja w' ampòfia, nì'
 anyòmanlò nì' impaga g' òfiwa-
 nja w' ivanga; konde isaòn yinlo
 yi r' isyolo fo nì' agamba ma nya-
 10 wè. J' adwanl' òmo sòng' inènj'
 ijènè, ayè tevunlò pa nyongò
 nònga nli yimbanli, v' angwanlià
 11 nla yè; konde òm' ònlongo mè
 are joliza p' òrèfì' iwè, e fema-
 wema, av' òku' wè mè ògara.
 12 Gò be tòfia miè Artemas ge Ti-
 kikus gòrè 'wè, nlègize bia gòrè
 miè gò Nikopolis: konde mi àkè-
 nji gò dwanlià gògò egòmbe z'
 13 ifwi. Nlungunle Zenas agambwè
 nì' Apolos g' ògèndo waò mbia-
 14 mbè, ko w' awut' ezoma. Mongi
 yazyò wì ga nlèngè kè gò janje
 vilò fia gò ya yi r' isyolo, ko w'
 alwanl' ilònda fo.
 15 Waòdu wì re nlià miè w' abògizo.
 Wògiza miè waò wì tonda 'zwè
 gw' ibekelià. Imèpinlò gòrè 'wè.

EZANGÓ ZI POL GÔRE FILEMON.

- 1 POL, mbwedi g' ôfiwanja wi Kraiss Jisu, nli Timothe y' ôfiworerè, gôre Filemon, ômo tondô nli
- 2 ômbilô nla 'zwè, nla gôr' ôfiworer' iyazyô ôfiwantô Apia, nli Arkipus yi sozyè nla 'zwè, nla gô
- 3 fiandô yi re gô nag' wo: Imèpinlô gôre 'nlwè nli' aâniènjà avila gôr' Anyambiè ya Rer' iyazyô nli' Ôvanginli Jisu Kraiss.
- 4 Mi p' Anyambiè yam' akeŵa egômbe zôdu, njônginliago gw'
- 5 inkolo sam', konde mi are jogo pa g' ôfiwanja w' itond' iso gôr' iyombwi yôdu, nli' ibekelia si re
- 6 'wè gôr' Ôvanginli Jisu. Mi bambia 'nlè idiŵa si diŵô ndo gw' ibekelia, si ga yanje gô pange miô ezom' edu eŵia zi re gôre
- 7 'zwè, gw' ipendia si Kraiss. Konde mi avegagi nli' igeŵ' ivôlô nli' ôzindiô ômpôlô gw' itond' iso, konde vo 'wè, ôfiworera, irêmia y' iyombwi yi re dènga p' ijo-wa.
- 8 Yenlo, vanga mi adwanla nli' iganda nyôdu gôre Kraiss gô sômbio ôsaôn wi re kwèkwè, ndô g' onwanja w' itonda, mi tonda viaganlô gô kwenlo nkolo, gô re miè nt' are miè Pol yi mbôlô, nla venlo mbwedi g' ôfiwanja wi
- 10 Kraiss Jisu kè. Mi kwenlo nkolo g' ôfiwanja w' ôfiwanl' iyam' Ônesimus, ô yanliô miè gô ntyô-
- 11 gô yam', ô vegagi nli mori ôma w' isyolo fo gôre 'wè, ndô venlo atwenl' isyôlô gôre 'wè nla gôre
- 12 miè: mi atômiè gôre 'wè, ayè ô
- 13 re ga ôrêm' iwam'. Mi ato si-
- mbiè gunlu nla miè, ko yè janji-nla miè gw' inyang' inyo gô ntyôgô yam' g' ôfiwanja wi ntya-
- 14 ngô mbia: ndô mi alende mpongo kaô mi amie ntandinli yo; inlè nkèngo yo y' alwanle mpanli ga mbangatiagô, ndô nli' ôrè-
- 15 ña. Konde vendetwa gô ntinla yinlo aŵangwanli nla 'wè v' ôfiwolingô, inlè ô ga lwanle nla
- 16 yè pèkèpèkè; aranga nyènlè ga nyôngô, ndô viaganlô nli nyôngô, vanganle g' ôfiworerè wi ton-
- 17 dô, gôre miè rèti, ndô ko pôrô gôre 'wè, g' ôzyôuli nla gôre Rerè.
- 18 Sambô jogo w' apônla miè ga ndegô, wongè ga mièmè. Ndô j' are 'wè dendinla pe mbe, ge anwanlo ezoma, wela zô gô nta-
- 19 ngô yam'. Miè Pol mi tènda nli' ôgo waŵimè, inlè, m' be po zô: mi aŵullie nte nwanlo miè ôku'
- 20 womè. In, ôfiworera, mi ga yenle mbia gôre Rerè g' ôfiwanj' iwo: zindi' ôrêm' iwam' gôre
- 21 Kraiss. Gô re miè nli' abeko gw' ijoginlô so mi tèndinlo, miagag' inlè ô be denda vanganle viaga-
- 22 nlô nli nte bulia miè. Ndô egô-mbe mèmô gekiza miè eziga kè: konde mi are nli' iguŵu inlè m' be pô gôre 'nlwè v' inkolo sanli.
- 23 Epafraŵ, yi mbwedi nla miè gô-
- 24 re Kraiss Jisu, abôgizo; yenlo kè Mark, nli Aristarkus, nli Demas, nli Luk, imbilô nla miè, w' abôgizo.
- 25 Imèpinlô sa Rer' iyazyô Jisu Kraiss si ga lwanle nli' inlinl' inyo. Amèn.

EZANGÓ ZI POL Y' ERÔMI GÔR'

I H E B R U .

1 Anyambiè, y' agambagi nli rerè egòmb' elônga nyongo sinyenge nli' imponlo sinyenge v' ivogisi,
2 gw' intyugu sinlo sinuuna are kamba pa nla 'zwè v' Ôfiwanl' iè, ò re yè dôvia pa ôyigisi wi ya yò-
3 du, vo yè ke avangi ntye; ayè ò r' ònjèlènjàlè w' ivend' inyè, nli' edidi zi mpanginli yè, ò simbie ya yòdu kè nli' igamba nyi ngulu yè, gw' aluò yè apang' ôyombu-
4 nliò w' ibe, alwanli tu g' ôgo 'nlò-
5 mliè w' ivenda gw' igònlò; are twa pa kè nli' inyanga viaganlò nli' ienjèl, nt' are yè jiga p' ina
6 i'via viaganlò nla waò. Konde are bulinlia pa mande gôr' ienjèl' inlè, Aw' ôfiwanl' iyam' ònlòmfi, nlenlo winlo mi are 'wè janla pa?
7 nla, inlè, M' be dwanle rerè gòre yè, nla yè be dwanl' ôfiwanl'
8 iyam'? Nla gw' avo jinglinliè njalie nlòmfi gò ntye awuli, 'nlè, Ienjèl' s' Anyambiè sòdu si ga za-
9 vinlè. Nla g' ôfiwanja w' ienjèl e bulia, 'nlè, E pang' ienjèl sè impunga nli' inyòngò sè ibamlinla
10 s' ôgònlì. Ndò g' ôfiwanja w' Ônwò 'nlòmfi e bulia, 'nlè, Ek' Izo, Anyambiè, zi re gò konlako; nkogu y' ôgòre nle nkogu y' ipa-
11 nginl' iso. Ô re tonda p' ôgòre, avik' ibe; yenlo Anyambiè, Anyambiè yo, are 'wè sagia p' aga-
12 li m' i'geva viaganlò nli' affiori. E fo bulia kè, 'nlè, Aw' Ôvanginli, gw' ipakilia ò lôvi ntye, nli' ôrò-
13 wa nle ijanja s' ago mo; ya yinlo yi be jila; ndò ò be kongwa: yò-

du kè yi be twe lungu ga ngoi;
12 ò be pura yò rwe ga ngoi, ko yò kalunliò: ndò awè ò par' egolanli mèmò, nli' impuffi iyo y' azukize
13 du. Ndò are bulinlia pa mande gôr' ienjèl' nli mori, inlè, Lwa' tu awè g' ôgo wam' ònlòmfiè, kaò mi apang' ilòvalòvi yo iyarinlò ny'
14 agòlò mo? Ienjèl sòdu arang' anlinlia mi janjinlia, mi tòmfò gò janjinlia waò wi be jig' isunginlò?
2 Gò ntinlia yinlo azwè ga vikill' isaòn y' ayogiò mbiambiè viaga-
2 nlò, azwè vende peria yò. Konde jog' igamba ny' agambiò nli' ienjèl' ny' avegagi jolajola, nli' ipav' iedu nli' itwayoginlò sòdu s' alèng' òrevunlò w' avegagi kwè-
3 kwè; gambènl' azw' apera sè, j' azw' apèdi' isunginlò sipólò sinlo? s' avakili kambò nle Rerè, ko sò dwanlizò gòre 'zwè nle waò
4 w' ayogiò; Anyambiè kè arakili mpo mò nla waò, nli lemba nli' isaòn yi mamò, nli' anlongo mi lemba affièngè, nli' idavia s' Inli-
5 nli' I'via, ga nt' avegagi ntondinli
5 yè. Konde e pa fela gò ngulu y' ienjèl ntye yi re gò bia, yi kambò
6 'zwè. Ndò òm' are takilla pa gò mbòra, inlè, Ôma ezande, zi re 'wè ko jònginliè? Ge ôfiwa w'
7 òma, ko 'wè balè? W' azyònlè kwè nli' ienjèl; w' awònlè kòrò-
8 wa y' ivenda nli' òlubò, alòviè
8 ewònjò z' ijanja s' ago mo; ò re ya yòdu fela pa g' òdòlòngò w' intyòzyò sè. Sambò gw' aweliè ya yòdu gò ngulu yè, e tíg' ezom'

- edu zi re zi zye gò ngulu yè. Ndó
 9 vèno azwè jenle ya yódu felò pa
 kwè nì' ienjèl' g' òfiwanja w' isi-
 ndinl' ijuwa, azwè jenlè borlò pa
 kòròwa y' ivenda nì' òlubò, ko yè
 demb' ijuwa g' òfiwanja w' òm'
 edu v' imèpinlò s' Anyambiè.
- 10 Konde avegagi kwèkwè vo yè, ò
 vanginlò ya yódu, ò vangì ya
 yódu kè, gw' aluò yè abag' awa-
 nì' awenge gw' ivenda, gò kekiz'
 òvenlisi w' isunginl' isaò v' isindi-
 nì' azyingò. Konde ayè ò mèpiza
 nla waò wi mèpizò waòdu wi pila
 gòr' òmori : gò ntinla mè e pa je-
 nle ntyonli gò felia waò, inlè,
- 12 awarerè; konde e bulia, 'nlè, M' be
 takili' awarer' iyam' in' inyo, gò
 gare yi fiandò be jemba miè isu-
 minli' so. Nla, inlè, M' be beke-
 liè. Nli mbòra nyènè kè, 'nlè,
 Vónla, miè nì' awanla wi r' A-
 14 nyambiè pa pa miè. Sambò gò r'
 awanla nì' òzyònlì nli ntyinla,
 ayèmè kè awongi mpanginli mè-
 mò; inlè, v' ijuw' isè e ga ròmbe
 ngulu y' òma mè ò re nli ngulu
- 15 y' ijuwa ayè nle Satan; ko yè
 panga waò dièngadiènga waòdu
 w' avegagi efènlò zaò zòdu tugò
 16 pa v' itia s' ijuwa. Konde rètl' e
 nungunla du ienjèl, ndò e nungu-
 nì' awanla w' Abraham. Yenlo
 avegagi kwèkwè vo yè gò pangò
 egolanli g' awarer' iyè gw' isaòn
 yódu, ko yè dwanle minisè mpòlò
 yi nkèngo, yi re ko bekelìò gw'
 isaòn y' Anyambiè gò pang' òra-
 18 vinlò w' ibe s' anlaga. Konde
 aye syoriò pa g' òsaòn w' aziindi-
 nlò ndè, are ngulu yi nungunla
 waò wi syoriò.
- 3 Gò ntinla yinlo, awarer' ayo-
 mbwi, iwongisi yi mbela y' òrò-
 wa, vikilianli eròmì nli minisè
 mpòlò y' imèm' isazyò, inlè, Jisu ;
 2 ò vegagi òmo re ko bekelìò gòre
- yè ò lóvìè, ga nt' avegagi Mosès
 3 kè gò nag' wè yódu. Konde ayè
 ayenlò nì' inyanga ny' ivenda
 viaganlò nli Mosès, nt' are yè ò
 nòge nagò nì' inyanga ny' òlubò
 4 viaganlò nli nagò. Konde nag'
 wedu yi nògò nì' òma; ndò ayè ò
 vange ya yódu nli' Anyambiè.
- 5 Mosès avegagi òmo re ko bekelìò
 kè gò nagò yódu y' Anyambiè ga
 nyòngò, atakwè m' isaòn mèyo y'
 6 avegagi gò kambò; ndò Krai
 avegagi gò nag' wè ga òfiwonlò-
 fiè; nli nagò mè nle 'zwè, ja
 'zw' akòt' igand' inyazyò nì' isyò-
 gwa s' igumù nyazyò, ngwasyi
 7 kwanga gò ntyai. Yenlo, ga nte
 buli' Inlinl' Ivia inlè, Nlèno wi-
 8 nlo ja 'nlw' ajog' inyòl nyè, ayo-
 lizani' irèfm' iyanli, ga gw' ibe-
 ndia, gò ntyugu y' idemba gw'
 9 itòve, gw' alembiò miè nì' irer'
 isanli, ko waò kènliza miè, aye-
 nì' ijanj' isam' agòfmi m' impum'
 10 anlai. Gò ntinla mè avendi miè
 nì' ivòfma mènyonlo, awullia, 'nlè,
 wi femawema gw' irèfm' iyaò pè-
 kèpèkè, ko w' ami' imponlo
- 11 sam'; yenlo mi arang' òrangò
 gw' egunlu zam', inlè, w' ayingi-
 12 nle gw' ijow' isam'. Vandamfi-
 nlanli, awarera, vende dwani'
 òma gòre 'nlwè nì' òrèfm' òmbe
 w' itwayivira, kè dubwa avila
 13 gòr' Anyambiè yabo. Ndó revu-
 anlanli ntyugu edu, gò par' òma-
 nda; vende dwani' òma gòre
 'nlwè wi jolizò òrèfma nì' itemiza
 14 s' ibe. Konde ja 'zw' akòt' ipa-
 kilia s' ibekeli' sazyò ngwasyi
 kwanga gò ntyai, gambè azw'
 15 atw' iwongisi y' Krai: gò buliò,
 inlè, Nlèno winlo ja 'nlw' ajog'
 inyòl nyè, ayolizani' irèfm' iya-
 16 nli, ga gw' ibendia. Konde wa-
 mande gw' ayogiò waò, w' ave-
 ndizè? aranga waòdu w' agogwi
 17 avila gò Ejipt nli Mosès? Nla

- wamande w' avendinliò ndè agò-
mì m' impum' anlai? aranga
waò w' avavi, ko beude yaò pò-
18 swa gw' itòve? Wamande kè
w' aranginliò ndè òrangò inlè w'
ayinginle gw' ijow' isè, kaò waò
19 w' avegagi nì' itwayoginliò? A-
zwè jenla kè 'nlè wi jolle jinginla
g' òfiwanja w' itwayivira.
- 4 Sambò òmpanganliò tiginliò pa
'zwè gò jinginla gw' ijow' isè,
azwè ga rienli vende dwani' òma
gòre 'nlwè ò jenliò 'nlè apèna.
- 2 Konde azwè kè azw' are kambli-
nliò pe ntyangò mbia, vanganle
ga waò; ndò igamba ny' agambiò
nyl nungunla waò mpongo, ko-
nde nyi dèng' ibekelia gòre waò
3 w' ayogliò. Konde azwè yi re
bekelia pa, azwè jinginla gw' ijo-
wa; ga nt' are yè bulia pa inlè,
nt' arangi miè òrangò gw' egunlu
zam', inlè, w' ayinginle gw' ijow'
isam': vanganle vilò yè y' aluò
y' amanli avila gw' idòvliò si
4 ntye. Konde are bulia pa gò
mbòra g' òfiwanja wi ntyugu òrò-
gènlò inlè, Nl' ayowi Anyambiè
gò ntyugu y' òrogènlò avila gw'
5 ijanj' isè sòdu; nla gò mbòra yi-
nlo kè e fo bulia, 'nlè' W' ayi-
6 nginle gw' ijow' isam'. Sambò
konde atiganli gòr' anlaga gò ji-
nginla gò sò, nla waò w' alònge
kambinliò ntyangò mbia wi pa ji-
nginla g' òfiwanja w' itwayivira,
7 e fo tete ntyugu yantuntu, inlè,
Nlènlo winlo, gò buliè vo David,
òling' òla piaganla pa, nt' aluò
abuliò, inlè, Nlènlo winlo ja
'nlw' ajog' inyòl nyè, ayòlzanl'
8 irem' iyanli. Konde arwe 'nlè
Josyua avenli waò ijowa, gavo e
to kamba g' òfiwanja wi ntyugu
9 nyènlè viaganliò. Sambò mongi
w' Anyambiè w' atiginliò sijowa.
10 Konde ayè ò re jinginla pa gw'
ijow' isè, ajowi avila gw' ijanj'
- isè, nt' ayow' Anyambiè avila
11 gw' isè. Sambò azwè ga gènlize
gò jinginla gw' ijowa mèso, ve-
nde pòsw' òma gò mpanli mèmò
12 y' itwayivira. Konde igamba
ny' Anyambiè nyi re bo, nli ngu-
lu yi janja, nyi re kè twa viaga-
nliò nì' òkwara wi tenla nkòva
mbanli, ntumaga kwanga gw'
ikera s' effiènlò nì' inlinla, nì'
intyongakanliò nli ntyombè; nyò
kè nyi re ngulu yi mi' ipikilia
13 nì' ikenja s' òrèfia. Zyel' ezoma
kè jumbunliò pa g' òzyò wè: ndò
yoma yòdu yi re tele, nungunliò
pa kè zange gw' antyo m' òma
mè ò be bambia 'zwè ntangò.
- 14 Sambò gò 're 'zwè nli minisè
mpòlò, ò re jinginla pa boll g'
òròwa, inlè Jisu y' òfiwa w'
Anyambiè, azwè ga gòtenl' imè-
m' isazyò ngwasyi. Konde azwè
15 azye nli minisè mpòlò ò re ayolle
pòginl' idèlinli sazyò; ndò ave-
gagi syorliò pa gw' isaòn yòdu nt'
16 are 'zwè, ndò e janj' ibe. Sambò
azwè ga viage nì' iganda gw' eka
z' imèpinliò, ko 'zwè dènge nkè-
ngo, nì' imèpinliò si nungunla
'zwè gò gòmbe yi re 'zwè nì'
isyolo.
- 5 Konde minisè mpòlò edu, pinjò
pa avila gòr' anlaga, e dòvliò g'
òfiwanja w' anlaga gw' isaòn y'
Anyambiè, gò p' idòvia ayir'
2 intyagò g' òfiwanja w' ibe. Are
ngulu yi pòginla waò wi r' imia
fo kè nla wi femawema, konde
ayèmè are kòmbinliò pa nli ndè-
3 linli; nla gò nlinla yinlo are nì'
isyolo nyi jir' intyagò g' òfiwanja
w' ibe, aranga g' òfiwanja w'
anlaga dadè, ndò g' òfiwanja w'
4 òku' wèmè kè. Òma kè awong'
inyanga nyinlo g' òkuwèmè, kaò
e fweliò nì' Anyambiè, ga nt' ave-
5 gagi Aron. Yenlo kè, Krai e pe-
ndl' òku' wèmè gò twe minisè

mpólò ayèmè, ndó ayè ò wulinlè, 'nìè, Aw' òfiwanl' iyam', nìèlò winlò ajanla mè' wè, ayè avendè.
 6 Ga nte buliè gò mbóra nyènlè kè 'nìè. Awè minisè yapèkèpèkè gò
 7 mpanginli yi Mèlkizedèk. Ayè kè gw' intyugu s' avegagiè g' òzyònlì, agambinli agwenlè nkolo ò vegagi nli ngulu yi sunginlè avila gw' ijuwa, vanganle n' itònga sipólò n' antyonli, n' ayiviriò yè n' Anyambiè, konde
 8 avimbè; ndò vanganlè ayè òfiwanla, anlèng' ijoginlò n' isaòn y'
 9 azindinlò ndè; ayè kekizò pa yenlo, arwenl' òvanganli w' isunginla sakonlako gòre waòdu wi
 10 joginlò yè; aṽetiò kè n' Anyambiè, inlè, minisè mpólò gò mpanj' iwè azw' are n' igamb' inyenge nyi bulia, nyi re kè jola gò bengunlò, konde anl' atwenli
 12 dira gò jogo. Konde egòmbè syiṽa pa zi re 'nlwè n' inyanga nyi dwanl' inlènji, anl' are n' isyolo nyi dèng' òma gò fè nènja 'nlwè agamb' alònga m' ipakilia s' inènja s' Anyambiè; anl' atwenli n' isyolo ny' ambèningò, n'
 13 aranga ny' iny' ijole. Konde ayè ò jong' ambèningò e pa mènla n' igamba ny' ògòre, konde e
 14 pare kekei. Ndò iny' ijole si re gòr' anlaganlagiè, waò wi re n' irèṽi' iyaò mènla pa n' isindinla gò mie mbia nli mbe.
 6 Yenlo azwè ga rig' ipakilia s' inènja si Kraia, go 'zwè kombiz' isulizò; aranga ndòviaga nyongo nyènlè izanga ny' ikalwa avila gw' ijanja si re juwa pa, nla ny'
 2 ibekelia gòr' Anyambiè, nla ny' inènja s' ibaptaiṽa, n' italia s' ago, n' itòngunliò si r' òngi wi re juwa pa, n' ijèkèlia sakonlako.
 3 Nla yenlo be denda 'zwè, j'
 4 Anyambiè ajivira. Konde waò

wi re jenzizò pa nli mori alemb' idaṽia s' òròwa, alwanl' iwongisi
 5 y' Inlinl' Iṽia, alemb' igamb' iṽia ny' Anyambiè, n' ingulu si
 6 ntye yi bia, ko waò pòswa, w' ayolie fo pangò awonla ko waò kalwa; konde wi fo banli' Òfiwa w' Anyambiè gò kros gw' ikuw' iyaòmbè, ayenlizè ntyonli gò bwi.
 7 Konde ntye yi jong' iningò si biaṽiaga gò yò, ayanl' òwong' òmbia gòre waò wi janja yò, yi re n' òzavinlò avila gòr' Anyambiè:
 8 ndò mèyo yi janl' arèndè n' ifalifa, yi r' isyolo fo, yi re kè pièrè n' òzavò; nli ntyai ya yò nle gò pezyò.
 9 Ndò, mongi tondò, azwè pònl' isaòn imbia viaganlò g' òfiwanj' iwanli, n' isaòn yi kènda ta n' isunginlò, vanganl' azw' akamba
 10 yenlo. Konde Anyambiè arang' òmbe gò deṽanl' ijanj' isanli n' itonda si re 'nlwè tuminlia pa gw' in' inyè' gw' alnugunli' 'nlwè iyombwi, avo nungunla waò kè.
 11 Azwè bela kè, 'nlè òm' edu gòre 'nlwè e ga ruminlie mpiu mèmò gw' isuliza s' iguṽu kwanga gò
 12 ntyai: ko nlw' alwanl' agera, ndò lwanlanl' ivèrisi yi mongi wi re jiga p' impanganlò v' ibekelia n' isindinla.
 13 Konde gw' avanganli Anyambiè avanganla nli Abraham, gò re 'nlè ayolie tang' òm' ompólò viaganlò n' ayèmè, arang' òku' wè
 14 òrangò, inlè, Rèti gw' isavinla m' be savinlo, nla gw' ibunliza m' be
 15 bunlizo. Nla yenlo, ayè sindinla
 16 pa, alèng' òmpanganlò. Konde rèti anlaga wi tang' eza mè zi re viaganlò òrangò: nla gw' impag' isaò sòdu òrangò wi dwanliz' igamba.
 17 Yenlo Anyambiè, mbelaga gò tuminli' iyigisi y' òmpanganlò zange viaganlò nt' are nkenjinli yè y' ayolie kalwi, alwanliz' iga-

- 18 mba gôre waô nî' ôrangô : gô nti-
 nla 'nlè v' isaôn imbanli yi re y'
 agalwize, gô yô kè Anyambiè ayol-
 lie nôke, azwè ga lwanle nî'
 ôzindîô ôyole, azwè yi re fanga pa
 gw' izyombunlô agôt' igufîu nîy
 re dôvînlô pa 'zwè ngwasyi.
- 19 Igufîu mè nîy re gôre 'zwè ga
 nyillô y' lulinla, nyô kè ny' azai-
 zize, nîy re k' iyole, njingînla
 boli gô mbôra yagare y' ônlamb'
 20 ôzyambe; mbôra yi re Jisu ige-
 ndî nyazyô jingînla pa g' ôfiwanj'
 iwazyô, ô re twa pe minisè mpôlô
 y' egômbe zôdu gô mpanginli yi
 Mèlkizedèk.
- 7 Konde Mèlkizedèk winlo, y' ôga
 wi Salèm, minisè y' Anyambiè
 y' igôulômè, ô latanli nli Abra-
 ham gw' awinyè avila gw' ijiliza
 2 s' aga', azavinlè, ô venliô nle Abra-
 ham effîori gw' igômi gô ya yôdu;
 in' inyè nîy pîvia 'nlè ôga w'
 ôgôre, avila vovo kè ôga wi Sa-
 lèm, wi pîvia 'nlè ôga w' affîenjè;
 3 ô re rerè fo, ngwè fo, njanli fo,
 azye kè nî' ipakilla s' intyugu ge-
 ntyal y' effîenlo, ndô are pangô
 p' egolanli ga Ôfiwa w' Anya-
 mbiè, e dwanle minisè egômbe
 zôdu.
- 4 Ndô vivîarenli nt' avegag' ôma
 mè ômpôlô, ô venliô nle rerè nô-
 nga Abraham effîori gw' igômi
 5 avila gw' ifîanlô. Rèti waô gôr'
 awanla wi Levi wi bong' inyanga
 nîy minisè wi re nî' ôzômbîô gô
 bong' avila gôr' anлага effîori gw'
 igôfîi gô ya yôdu ga nt' ar' iva-
 nga, inlè, avila gôr' awarer' iyaô,
 vanganle w' apila g' ôna wi
 6 Abraham; ndô ayè ô re njanli yè
 yi pa tangô avila gôre waô awon-
 gi gôre Abraham effîori gw' igô-
 fîi gô yom' iyè, azavinlè ô vegagi
 7 nî' impanganlô. Ndô mpaga du
 fo ôfiwangô e savinlô nî' ômpôlô.
- 8 Nla venlo anlaga wi juwa njuwa-

- ga wi bong' effîori gw' igôfîi;
 ndô vovo ôma, ô bullîô inlè e pare
 9 bo. Yenlo, ôma ko bullia 'nlè, vo
 Abraham vanganle Levi, ô bong'
 effîori gw' igôfîi, are pa p' effîori
 10 gw' igôfîi; konde e pare g' ôna
 wa rer' iyè, gw' alatanli Mèlkize-
 dèk nla yè.
- 11 Arwe 'nlè anlaga ko mèpa nî'
 iminisè gô mpanginli yi Levi
 (konde gw' egômbe zaô ivanga
 ny' avenliô anlaga), isyolo ande
 gôre minisè nyènlè gô nongwa
 gô mpanginli yi Mèlkizedèk, nî'
 aranga gô mpanginli yi Aron?
 12 Konde mpanginli yi minisè kalu-
 nlô pa, atwenli k' ikalwa s' iva-
 13 nga nt' ar' isyolo. Konde ayè ô
 kambô isaôn yinlô ayè ôfiwa wi
 mbuŵe nyènlè, yi re yi zye nî'
 ôma ô re janja pa gô mbôra yi
 14 ntyagô. Konde re zange, inlè,
 Rer' iyazyô avili gô mbuŵe yi
 Juda; ndô mbuŵe mè Môsès e pa
 15 teta yô gw' evillô zi minisè. Nî'
 igamba nîy bullîô 'zwè nîy re za-
 nge vîaganlô, j' anongwè minisè
 nyènlè gô mpanginli yi Mèlkize-
 16 dèk, ô lôvîô, aranga ga nt' are
 ivanga ny' ôzômbîô w' ôzyônli,
 ndô ga nt' are ngulu y' ôffîenlo
 17 zapèkèpèkè. Konde yi takillîô g'
 ôfiwanj' iwè, inlè, Awè nle mini-
 sè yakonlako gô mpanginli yi
 18 Mèlkizedèk. Konde ivanga ny'
 anlônge dwanli nîy re tômbô pa
 konde ny' avegagi dèla nî' isyolo
 19 fo. (Konde ivanga nîy pa mèpiz'
 ezoma), ko bia gw' inyanga nya
 nyô igufîu iŵia vîaganlô, vo nyô
 syusya 'zwè pièrè nî' Anyambiè.
 20 Nî' igamba mè nîy pa twa ôrangô
 21 fo; konde rèti awa wi Levi wî re
 twa p' iminisè ôrangô fo; ndô
 Jisu nî' ôrangô vo yè ô bullia g'
 ôfiwanj' iwè, inlè, Jihôva are ta-
 nga p' ôrangô e be nîga kè nkô-
 ndi, inlè, Awè nle minisè yako-

22 nlako; yenlo Jisu are twa pe pu-
 23 nu yi njeka mbia viaganlò. Nli
 mongi mèso wi re twa p' iminisè
 sinyenge, konde wi jollè kongwa
 24 g' òfiwanja w' ijuwa. Ndò winlo,
 gò re 'nlè e dwanla pèkèpèkè,
 are nli' inyanga nyi minisè nyi re
 25 nyi kalwa du. Yenlo are nli
 ngulu kè yi sunginla kwanga wa-
 òdu wi syusya gòr' Anyambiè vo
 yè, konde are egòmbe zòdu bo gò
 kanla waò.

26 Konde azw' are nli' isyolo nyi mi-
 nisè mpòlò ònlongo mè, ò re nkè-
 rè, ibe fo, mpèlo fo, bangwanla pa
 nli' anlag' a'vè, ò re pandiò pa kè,
 27 gw' igònlò viaganlò nli' òròwa; ò
 re azye nli' isyolo, g' iminis' ifiò-
 ri, gò jir' intyagò ntyugu edu,
 gw' alònga g' òfiwanja w' ibe sè-
 mè, nli' avila vovo g' òfiwanja w'
 ibe s' anlaga: konde alèndi yenlo
 nyongo mori v' egòmbe zòdu gw'
 28 ayiriè òku' wèmè. Konde ivanga
 nyi dòvi' anlaga iminis' impòlò,
 wi re nli' indèlinli; ndò igamba
 ny' òrangò, nyi sòng' ivanga, ny'
 alòvi' Òfiwanla, ò re mèpa pa gw'
 egòmbe zòdu.

8 Ntinla y' isaòn y' akambò vènlo
 ye yinlo inlè, azw' are nli minisè
 mpòlò ònlongo winlo, ò re dwa-
 nla pa tu g' ògo 'nlòmiè w' eka z'
 2 òma w' igònlò mè g' òròwa, mi-
 nisè yi nagò y' òrunla, nla yi na-
 go y' ikuku, y' alòviò nlè Rerè,
 3 arang' anlaga. Konde minisè
 mpòlò edu e dòviò gò jir' intyagò
 s' inya nla si ntyinla: yenlo r'
 isyolo gòre winlo ke gò dwanla
 4 nli' eza zi jirò. Arwe 'nlè are gò
 ntye, gavo alwanize minisè, kon-
 de r' iminisè si jir' intyagò ga nt'
 5 ar' ivanga; wi re wi sòng' egolanli
 nli' iviri ny' isaòn y' òròwa, ga nt'
 avenliò Mòsès avenli' òkeli nli'
 Anyambiè gw' alukiè gò kekize
 nagò y' ikuku: konde awuli' inlè,

272

Vandaminla, ko pange ya yòdu
 ga nt' ar' egolanli z' areviò 'wè
 6 gò nòmba. Ndò vènlo are dènga
 p' èvillò èvia viaganlò, ga nt' are
 yè òvovi wi njeka mbia viaganlò,
 jekanlò pagw' impanganlò imbia
 7 viaganlò. Konde arwe 'nlè nje-
 ka nònga y' avegagi ntyèmbo fo,
 gavonlo awutò mbòra gò njeka yi-
 8 mbanli. Konde nsèmbaga waò,
 e bulla, 'nlè, Vònlani, intyugu si
 bia, bulie Rerè, si be jekanlò miè
 njeka nyonla nli nagò yi Israël
 9 nli nagò yi Juda; aranga ga nt'
 avegagi njeka y' ayekanliò miè
 nli' irer' isaò gò ntyugu y' agòti
 miè waò g' ògo gò kogunli waò
 avila gò ntye yi Ejipt; konde wi
 pa kongwa gò njek' iyam', ko mi
 10 anlaka waò, bulie Rerè. Konde
 yinlo nle njeka yi be jekanlò miè
 nli nagò yi Israël intyugu mèso
 viaganlò, bulie Rerè; inlè, m' be
 fel' ampang' imam' gw' igu yaò,
 arènda mò gw' irèmi' iyaò: m' be
 dwanl' Anyambiè yaò, ko waò
 11 dwanl' anlag' iwam'. Ko w' avo
 nènj' òm' edu òm' iwè, nli' òm'
 edu òfiworer' iyè, inlè, Miare Re-
 rè: konde waòdu wi be mia miè,
 avila gòr' òfiwangò agènd' òmpò-
 12 lò gòre waò. Konde m' be pògi-
 ni' ibe saò, nli' ipav' isaò m' be
 13 fo jònginlia so nyènlè. Gò bulie
 'nlè, Njeka nyonla, e pange nje-
 ka nònga nungu; ndò eza zi tw'
 elungu, alòmbinla, zi re pièrè nli
 manla.

9 Njeka nònga y' avegagi kè nli' isò-
 mbia s' isavinla, nli nagò y' òru-
 nda yi ntye. Konde nagò y' iku-
 ku y' anlògiò; gò yò mbòra nònga
 y' avegagi nli' òfiwanga w' òjò, nli
 tavuru, nli mpèmbe yi tuminliò;
 mèyo yi fweliò, inlè, Mbòra yò-
 3 runda. Ni' ònlamb' òzyambe wi
 mbanli viaganlò, vovo avegagi
 mbòra yi fweliò, inlè Òrunla mè;

- 4 gôgô avegagi mbôra yi nkangô yi syika yatenlatenla, ni' egara zi njeka, pugô pa nli syika yatenlatenla; gô zô avegagi evagô zi syika yatenlatenla zi mana, nli mpâva yi Aron y' awal' irôndô, ni' adô mi njeka. Nla gw' igôulô nya zô avegag' ikêrubim s' ônjêlênjêlê ndîvînlage mbôra y' ôravînlô; ndô vênlo azw' ayolie kamb' isaôn yînlô yôdu mori mori. Ni' isaôn yînlô kekizô pa yenlo, iminîsê si jîngînla pêkêpêkê gô nontye nônga, ndendag' intyale s' isavînlâ; ndô gô nontye yîmbanlî ayîngînlagi minîsê mpôlô dadîê, nyongô mori g' ômpufîa, ni' ayê kê ayolie kaô nli ntyînlâ, y' ayîrîô ndê g' ôfiwanja w' oku' wêmê, nla g' ôfiwanja w' ifwema s' anlaga. Inlînl' I'vîa ny' arevagi yenlo, inlê, mponlo yi jîngînla gô mbôra y' ôrunda yi duô y' anungunlô, gw' avegagi nagô y' ikuku yi pare. Igamba mê ni' elîngîllî gw' egômbe zinlo; kôndê vovo w' avenl' idavîa ayîrag' intyagô si re s' ayolie mèpi' ôma ô savînlâ yenlo g' ôrêmîa. Si re kaô intyale s' ôzyônli, anlôngo m' inya ni' ijonga ni' ijôvunla, si sômblîô kaô agênda gw' egômbe zi be kumanlîô isaôn yôdu. Ndô Kraîs bia pa, minîsê mpôlô y' isaôn imbia yi re gô bia, aviaganlî gô nagô y' ikuku mbia viaganlî nli mèpa pa viaganlî, yi re yi pangô ni' ago, inlê, aranga yi ntye yînlô, ayîngînla gô mbôra y' ôrunda mê nyongô mori v' egômbe zôdu, aranga nli ntyînlâ y' imbônli ni' inyare, ndô nli ntyînl' iyêmê, alêng' ôlandunlô wakônlakô. Konde vôndô ntyînlâ y' imbônli ni' inyar' inlôfîe, ni' ômbu wi nyare nyantô nyêngô pa gôre waô wi re feva pa, yi mèpia waô gw' ijombunlîa s'
- 14 ôzyônli: kô pôrô ntyînlâ yi Kraîs, ô yîr' ôku' wê v' Inlînlâ nyakônlakô mpêlô fo gôr' Anyambîê, yi be jombunlî' irêm' iyanlî avîla gw' îjanja si re juwa pa, kô 'nlwê janjînl' Anyambîê yabo? Nla gô ntyînlâ yînlô ayê ni' ôvovi wi njeka nyonla, inlê ayê juwa pa gô dandunl' ivavîsî yi njeka nônga, waô wi re fweliô pa wi ga lêng' ômpangalô w' îjîga sakônlakô.
- 15 16 Konde gô dwanl' ezangô z' îjîga, vovo ga lwanl' îjuwa s' ômo vangi zô. Konde ezangô z' îjîga zi r' îsyolo ôma juwa pa: ndô zi zye ni' îsyolo du ôlingô wi par' ômo
- 17 18 vangi zô bo. Gô ntyînlâ yînlô vanganle njeka nônga yi pa jekanlô ntyînlâ fo. Konde gw' aluô îsômbîa sôdu s' akambîô nle Môsês gôr' anlaga waôdu nt' avegag' ivanga, awongî ntyînlâ y' inyare nla y' imbônli, ni' anlingô ni' imîa y' adombe yatenlatenla nli hisop, anyèn' ezangô mê, ni'
- 19 20 anlaga waôdu, awulîa 'nlê, Yînlô nle ntyînlâ yi njeka y' azômbîô ni' Anyambîê gôre 'nlwê. Egolânli mêmô kê anyènyi nagô y' ikuku nli vagô yôdu yi nagô nli ntyînlâ. Nla ga nt' ar' ivanga, piêrê nli ya yôdu yi jombunlîô nli ntyînlâ, ni' ipôvîza si ntyînlâ fo zyel' inyeza s' îbe.
- 21 22 23 Sambô avegag' îsyolo inlê golanlî y' isaôn yi re g' ôrôwa yi ga yombunlîô yenlo; ndô ya y' ôrôwa yômê ni' intyagô simbia viaganlô nla sinlo. Ndô Kraîs, ayîngînli, aranga gô mbôra y' ôrunda yi pangô ni' ago, yi r' egolanlî zi mbôra y' ôrunda yagîllîgî; ndô g' ôrôwa wômê, gô bôwunlîa vênlo g' ôzyô w' Anyambîê g' ôfiwanj' iwazyô. Arang' inlê e ga yîrayîr' ôku' wêmê, ga nte jîngînle minîsê mpôlô gô mbôra y' ôrunda ômpufî' îedu nli ntyînlâ yîngâ-

26 nli; arwe yenlo, gavonlo ajuwi
nyongo sinyenge ntye ga pangó:
ndó vènlo gw' isula si gómbe
awowunli nyongo mori gó tómb'
27 ibe nli' ijir' óku' wèmbè. Nla ga
nt' are kenjò pa, gó' anlaga gó
juwa nyongo mori, nli' avila vovo
28 ijèkèlía; yenlo kè Krai, ayè jirò
pa nyongo mori gó twanli' ibe
sawènge, e be fo bówunlia nyongo
yimbánli góre waó wi penginlè gó
sunginla waó, ndó ibe fo si tavi-
nló ndè.

10 Konde ivanga, gó re 'nlè nyi re
nli' iviri nyi ya vía yi re gó bia,
nli' arang' etindli yi ya mè rèti,
intyagó mèsónlo mèmó si jiragó
waó pèkèpèkè ómpuffi' ièdu, s'
2 ayolie mèpia waó wi bia. Azya
nlonlo s' arigizi jirò, konde waó
wi savinla/yenlo, waó jombunlió
pa, w' avo syurlió nli' ibe gw'
3 irèmi' iyaó? Ndó gw' intyagó
sinlo r' ijónginlia s' ibe ómpuffi'
4 ièdu. Konde ayolie: dwanli' inlè
ntyinla y' inyar' inlòffiè nli'
5 imbónli ko tómb' ibe. Yenlo gw'
avienli Krai s' ntye, awuli 'nlè,
Intyagó nli' ida'via ó pa bela só,
ndó ó re kekiza pa miè ókuwa;
6 intyagó si pezyó nla si jirò g'
ófiwanja w' ibe ó jenla só mbia.
7 Vovo awuli miè, inlè, Vónla, mi
bia gó dende ntondinli yo, Anya-
mbiè, gó mpuragó y' ezangó re
8 tэндó pa g' ófiwanj' iwam'. Ayè
bulia pa yenlo, inlè, Intyagó nli'
ida'via nli' intyagó si pezyó nla si
jirò g' ófiwanja w' ibe ó pa bela
só, ge jenla só mbia, inlè, mèsó si
9 jirò ga nt' ar' ivanga, vovo awulè
'nlè, Vónla, mi bia gó dende nt-
ondinli yo. E tómb' ezom' elón-
10 ko yè dwanliza zifvanli. Vo nke-
njinli mè azw' are jombunlió pa
v' ijira s' ókuwa wi Krai nyongo
11 mori v' egómbe zódu. Nli minisè
edu e kumanla ntyugu edu gó

dend' e'viló zè njiraga nyongo
sinyenge Intyagó mèmó, si re s'
12 ayolie tómb' ibe: ndó Krai, ayè
jira pe ntyagó mori g' ófiwanja
w' ibe v' egómbe zódu, alwanli tu
g' ógo 'nlómfiè w' Anyambiè.
13 Avila vovo e penginla, kaó ilóva-
lò'vi yè y' adó'vió iyarinlió ny'
14 agóló mè. Konde nli' ijire ntyagó
mó are mèpia pa waó wi re jo-
15 mbwa pa v' egómbe zódu. Nli'
Inlinli' I'via nyi takilia 'zwè nda-
ga mè: konde ayè bulia pa 'nlè,
16 Yinlo nle njeka yi be jeka miè
nla waó intyugu mèsó viaganlió,
bulie Rerè; inlè, M' be fel' ampa-
ng' imam' gw' irèmi' iyaó, nla
gw' igu yaó kè m' be tènda mó;
17 vovo buliè 'nlè, Nli' ibe saó nli'
ipav' isaó mi ayónginliè só nyè-
18 nlè. Ndó gó nyezó sinlo, zyele
ntyagó yi fo jirò nyènlè g' ófiwa-
19 nj' w' ibe. Sambó, awarera, gó
re 'zwè nli' iganda gó jinginla gó
mbdra y' órunla vo ntyinla yi
20 Jisu, nli mponlo nyonla nla yabo
y' avanginlió ndè 'zwè, yi jinginla
boli g' ónlamb' ózyambi, inlè
21 ózyónli wè; nla gó re 'zwè nli
minisè mpóló yi r' ewónjò zi nagó
22 y' Anyambiè; azwè ga zyuaye
pièrè nli' irèmi' yarèti nli' ibekelia
ijole, irèmi' iyazyó nyènyó pa gó
tómb' ógara w' ibe, nli' ikuw' iya-
zyó jóvunlió pa nli' anlingó mapu-
23 pu. Azwè ga gót' iguffiu nyi
mèmó 'zwè ngwaasyi, ko ny' azyu-
gazyuga; konde ayè ó re panga-
nla pa are nli' inyanga nyi bekié.
24 Azwè ga vikilianlenli kè gó nu-
gianla gw' itonda nla gó viló via.
25 Azw' awalanli' idatanla ta, ga nte
dend' awèwo, ndó azwè ga nugia-
nlenli; nla pòsyó, gó jenla 'zwè,
inlè ntyugu yi syusya pièrè.
26 Konde ja 'zw' apava nli nkanda,
azwè dènga p' imia s' órèti, zyele
nyènlè ntyagó yi jirò g' ófiwanja

27 w' ibe, ndó kaó ipónla s' ereria s' ijèkèlía, nli ngambi g' ógónli yi
 28 be mènì' ilóvólóví. Ayè ó re pava p' ivanga nyi Mósès e juwa ipóginla fo to dwanl' iyenl' imbanli g' iraro: ndó vikilianli, nli órevunl' ómpóló ndè viaganló, be tevunló yè, ó re jara p' Ófiwa w' Anyambiè nli' agóló, arange ntyinla yi njeka y' ayombunlió yè, eza za nyawè, ko yè pèdi' Inlinla ny' imèpinló?

30 Konde azw' avóró yè ó re bulia pa, inlè, Ngoko iyam', mièmè m' be fwinliza. Nla inlè, Rerè e be jèkèlì' anlag' iwè. R' igamba ny' ereria gò pòswa gw' ago
 31 m' Anyambiè yabo. Ndó vikilianli intyugu inónnga, gw' azindinli 'nlwè, anlwè jenzizó pa, azindinl' igovi ivóló ny' azyingó;
 32 gw' egómbe, gw' avangiò 'nlwè eza zi mamó nli' ipèdió nli' azyingó; gw' egómbe kè, gw' arwenli 'nlwè iwongisi nla waó w' alendinló yenlo. Konde anlw' avógtinli waó w' avegagi gò ntyógó, azindinla kè ikwèró s' igumb' inyanli nli mbia, miagag' inlè anlw' are nli' igumba nyi r' ívia viaganló
 33 nla nyi dinga kè. Sambó awalanl' igand' inyanli, konde nyi re nli' ób' ómpóló. Konde anlw' are nli' isyolo ny' isindinla, inlè, anlwè janja pe ntondinli y' Anyambiè, anlwè ga lèng' ómpanganló. Konde atiganl' ófiwolingó wakwè, ayè ó bia e be bia, e be dinga kè. Óm' iwam' w' ógóre e be dwanla v' ibekelia: nla j' afwinya nli nyufia, órèfì' iwam' w' ayenle yè mbia nyènlè. Ndó azw' azye góre waó wi fwinya nli nyufia gw' ijilizó; ndó góre waó wi re nli' ibekelia gw' isunginla s' anlinl' imaó.

11 Ibekelia nli' iguñu iyole g' ófiwanja w' isaón yidevinló 'zwè,

atakwè m' isaón yi re yi pa jenló.
 2 V' ibekeli' 'saó anlag' alónnga w'
 3 alèng' elufmí evia. V' ibekelia kótiza 'zwè, inlè, elíva z' avangiò nli' igamba ny' Anyambiè; yenlo ya yi jenló yi pangó nli yoma yi 4 re ko jenló. V' ibekelia Abèl ayirinl' Anyambiè ntyagó mbia viaganló nli Ken, g' ófiwanja wa yó kè azuminlió inlè, ar' ógóre, Anyambiè ntakiliaga g' ófiwanja w' idaívi' sè: nla v' ibekelia mè vanganl' ayè juwa pa ge e pe kamba. V' ibekelia awongiò Enok ko yè ayenl' ijuwa; yenlo e dèngó du, konde Anyambiè awongiè: konde ayè wongagó ro alèng' atakwè minlo, inlè, e tondi'
 6 Anyambiè: nli' ibekelia fo óm' ayolie tondie yè: konde ayè ó bia gòr' Anyambiè e ga vekelie 'nlè Anyambiè, are, nla inlè e be da-
 7 via waó wi butè. V' ibekelia Nóa, miezó pa nli' Anyambiè g' ófiwanja w' isaón yi re yi pa twa gò jenló, arieni, agekiz' ówata-
 8 nga gw' isunginla si nag' wè; yenlo avenli ntye ógara, arw' óyigisi w' ógóre v' ibekelia. V' ibekelia Abraham gw' awelió yè, ayiviri gò tóra agènda gò mbóra y' avegagiè gò bonga g' ijiga; nli' arorìè, ge amie mbóra yi kèndó
 9 ndè. V' ibekelia alwanl' ógènda gò ntye y' ómpanganló, ga gò ntye yinganli' ndwanlaga gw' gw' inagó s' akuku, ayè nli Izak nli Jakob, irigó nla yè y' ómpanganló mèmó. Konde avónlagi nkala yi re dóvíó pa, yi re ónlógi-
 10 si nli' óvangi wa yó nli' Anyambiè. V' ibekelia vanganle Sara ayèmè alèngi ngulu yi pundiga, egómbe zè piaganla pa, konde arangiè ó vanganli, nli' inyanga
 11 nyi bekelió. Yenlo avili gòr' ófiori, nli' ayè mpanli ga juwa pa, avil' awanla g' igègèni y' óròwa

- vo ntangó, nla g' ózyègè wi ntyu-
 13 ʋa, ntangó du fo.
- 13 Anlaga winlo waódu w' ayuwi
 gw' ibekelia, ge w' aleng' isaón y'
 avanganlió, ndó w' ayenli yé bó
 ayenlè mbia, mèmag' inlè waó
- 14 awoga n' agènda gó ntye. Konde
 waó wi kamb' isaón ónlongó wi-
 nlo wi teva 'nlè wi bute ntye yi
- 15 be dwanl' iyaómè. Arwe 'nlè w'
 anlaki ntye mè y' arórió waó, w'
 aro dènge mponlo yi fwinya.
- 16 Ndó vènló wi jóngunle ntye mbia
 viaganlò, inlè, óròwa: yenlo A-
 nyambiè e jenle ntyonli gó fwe-
 lió inlè Anyambiè yaó: konde are
 waó kekiza pe nkala.
- 17 V' ibekelia Abraham, gw' agè-
 nlizió yè, ayiri Izak ntyagó: ye-
 nlo ayè ó luó adèng' impanganlò
 nli mbia, avegagi njirag' ikik'
- 18 inyè inlómè ntyagó; vanganl' ó-
 fiwanl' iè ó wulló, inlè, Góre Izak
- 19 be dwanl' awanl' iwo: konde avi-
 killi 'nlè Anyambiè are nli ngulu
 yi tóngunlia, vanganl' avila gw'
 ijuwa, n' avo dèngiè yè mpanli
- 20 ga avila gw' ijuwa. V' ibekelia
 Izak azavinli Jakob nli Iso, va-
 nganlè g' ófiwanja w' isaón y'
- 21 avegagi gó bia. V' ibekelia Jakob,
 gw' alukiè gó juwa, azavinl' awa-
 n' aʋanli wi Jòsèf; azuminli'
- 22 Anyambiè, nsimbiag' óku' wè gó
 nkogu yè. V' ibekelia Jòsèf, gw'
 arwenliè pièrè gó juwa, agambi g'
 ófiwanja w' idubwa s' awa wi
- 23 Israèl avila gó Ejipt, av' ózombió
 g' ófiwanja wi p' iyè. V' ibekelia
 Mòsès, ayè janlò pa, ayumbunlió
- 24 n' izombi yè agwèli araró, konde
 w' ayenl', inlè, ayè ekeikei eʋia;
 24 ko w' ari' ózombió w' óga. V'
 ibèkèlia Mòsès, ayè twa p' óma, e
 jéviere fwelió, inlè, ófiwanla w'
- 25 ófiwo fiwantó wi Faraó; ntondaga
 gó jenlizó mbe nli mongi w'
 Anyambiè, viaganlò nla gó dèng'
- 26 ambia m' ibe v' ófiwolingó; ko-
 nde ayenl' ipèdió g' ófiwanja wi
 Kraís anliv' ambia viaganlò n'
 agumba mi Ejipt módu: konde
 avikiliagi ntàbe pó yè nli' Anya-
 27 mbiè. V' ibekelia alubwi gó Eji-
 pt, e tia du egunlu z' óga: konde
 azindinli, mpanli ga njenlagè ó
- 28 re ayenlizó. V' ibekelia avenja-
 venji ntyagó y' ónloganlò, n'
 inyènge ntyinia, ko yè ó yiliz'
- 29 injalie awata waó. V' ibekelia
 avokosi waó mbenle mbonde ego-
 lanli ga gó ntye yakaka: ndó
 gw' agènlizi mongi wi Ejipt gó
- 30 denda yenlo, w' alofinli. V'
 ibekelia avósw' ikómbe s' adó
 si Jèrikó, só pingwavingwó pa
- 31 ntyugu órogènlò. V' ibekelia
 Rahab y' evóve, ayè jinginlia p'
 ilodinli n' afènjè, e jilizó nla
 waó w' avegagi n' itwayoginlò.
- 32 Nl' ande mori zi be bulió miè?
 konde egómbe zi be pera miè ja
 mi akamba g' ófiwanja wi Gède-
 ou, nli Barak, nli Samson, nli
- 33 Jaftha, David kè nli Samuèl n'
 ivogisi: wi re v' ibekeli' saó w'
 agev' anlongo, w' ayanj' ógóre,
 w' alèng' impanganlò, w' anlu-
- 34 nj' agwanla m' ilion. W' anlime
 ngulu y' ógónli, w' averi avila g'
 ókwara, w' ayolizió avila gw'
 idèla, w' arwenli ngulu gw' igo-
 vi, w' awangiz' imbèli s' anlongo
- 35 affiori. Antó w' avo dèngi bende
 yaó bo v' itóngunlió: n' affiori
 w' ayenlizió azyingó, wi jéviere
 dandunlò, inlè wi ga lèng' itò-
- 36 ngunlió sibia viaganlò. Nl' affio-
 ri w' alembió n' isyèlió n' isyi-
 wó, n' igóró n' intyógó kè: w'
 avungió adó, w' arenlió nkwi nli
- 37 gwasa, w' alembió, w' ayónlió n'
 ikwara: w' agèndagèndagi bora
 pe banda y' adombe nla y' imbó-
 nli; w' avegagi jela pa, w' aye-
 nlizió azyingó kè, alendinlió mbe.

- 38 Ntye yinlo yi pegaga ni' inyanga ny' anлага mè; w' awòlanganlagi gw' itòve nla gw' inòmba nla gw' ibulungu ni' impògòni yi
- 39 ntye. Mongi sinlo waòdu, w' azuminliò g' òfiwanja w' ibekeli' saò, ndò wi dènga du òsaòn w'
- 40 avanganliò, konde Anyambiè agenjinli 'zwè òsaòn òmbia viaganliò, gò ntinla 'nlè mongi mè w' azukiz' imèpa kaò nla 'zwè.
- 12** Sambò, gò re 'zwè kòmbinlò pa nli nkumba mpòlò yinlo y' iyenli, azwè kè azwè ga wal' irò-anlò edu, ni' ibe si tagaraga 'zwè, ko 'zwè pule mangò ni' isindinla g' alèmbianlò wi re dòvinlò pa
- 2 'zwè, mpònlage Jisu ewònjò nla yè ò suliz' ibekeli' sazyò, ò zindinli kros, mpèdiage ntyonli, v' igeña ny' alòvinliò yè, are kè dwanla pa tu g' ògo 'nlòfmiè w'
- 3 eka z' Anyambiè. Viviarènt yè ò zindinli' isira ònlongo winlo s' aziriò yè ni' anlag' afe, anlwè vende jasa, agwa sike gw' irè-
- 4 m' iyanli. Anlwè pa sir' ibe kwanga gò pòvizò ntyinla. A-nlw' are deñanla pa kè òrevunlò, wi kamba nla 'nlwè g' awanla, inlè, Òn' wafm', avèdi' òrevunlò wa Rerè, ge kw' òge gò
- 6 sèmbò wè nle yè. Konde ayè ò tonde nle Rerè ayè be tevunlò ndè, kè syiw' òfiwanli' iedu wi
- 7 bongò ndè. Zindinlanli' òrevunlò; Anyambiè e dendinla 'nlwè g' awanla; konde òfiwanla wi ò
- 8 re arevunlò nle rer' iye? Ndò ja 'nlw' adwanli' òrevunlò fo, wi dèngo ni' awanla waòdu, gambènli' anlw' awanla wa sinkonge, ni'
- 9 arang' awanlawani' iè. Viaganlo ni' igamba mè, azw' avegagi ni' irer' isazyò ga nt' ar' òzyòni, s' arevunlagi 'zwè, ko 'zwè bimbiala waò: azw' arugiz' ikuw' iyazyò gòre Rerè y' anliula viaganliò, ko
- 10 'zwè tòla? Konde waò rèti w' arevunlagi 'zwè v' intyugu sa-kwè nt' ayenli waò kwèkwè; ndò ayè gò mbi' yazyò, inlè, azwè galwanli' iwongisi yi nkèr' iyè.
- 11 Zyel' òrevunlò wi jenlò mbiala gw' egòmbè zàtè, ndò kaò mbe: ndò avila vovo yi janli' ilònda y' afiè-njè gòre waò wi re sindinla pa wò, vanganli' ilònda y' ògòre.
- 12 Sambò yolianli' ago mi re pogwa
- 13 pa, ni' ampuv' alèle; ko panginlanli' aglò manli imponlo sagò-re, inlè, nlèma y' ayèrua, ndò yi ga ro jingò.
- 14 Gombizani' afiènjè ni' anлага waòdu, ni' imèpa, si re ja si zyele, zyel' òmo be jenle Rerè. Vandaninlanli vende dwanli' òmo pènl' imèpinlò s' Anyambiè; vende dwanli' oramba wi nòni wi feya azyokolia 'nlwè, ko awenge
- 16 fevizò vo wò; vende dwanli' evòve, ge òvèdisi w' Anyambiè, ga Iso, ò gòl' inyang' inyè ny' ònlero ni' iny' imò. Konde anlw' avòrò, inlè, avila vovo gw' afe-liè gò jig' òzavinlò, awaliò; konde e dènga du mbòra yi nige nkòndi vanganli' awuti ni' antyonli mbutaga.
- 18 Konde anlw' azyè bia pa gò nòmba yi re ko bwatò, y' afièntli ni' ògòni' nla gò vindi yaviovio,
- 19 nla gò mpiri, ni' ògula, nla gw' itònga s' òrombo, ni' inyòl ny' agamba; nyi re waò w' ayogiò nyò w' agwenle nkolo, inlè avo kundò igamba gòre waò nyènlè:
- 20 konde wi jolie sindinle ndaga y' azòmbiò, inlè, Ja vanganle nyama y' abwate nòmba yi ga vungò
- 21 adò. Ni' òsaòn w' avegag' ereri' evòlò gò jenlò, yenlo Mòsès awul' inlè, mi tia ntièntli mbe aratafiinla. Ndò anlw' are bia pa gò nòmba yi Sion, nla gò nkala y' Anyambiè, yabo, Jerusalèm y'

- 23 **òròwa**, nla gw' imbelli s' ienjèl si re ntangò fo, nla g' òlatanl' òmpòlò nli fiandò y' injaliè si re nli' an' imað tendò pa g' òròwa, nla gòr' Anyambiè y' Òyèkèli wa waòdu, nla gw' aninla m' anlaga wagòre
 24 mèpa pa, nla gòre Jisu òvovi wi njeka nyonla, nla gò ntyinla yi nyènyò yi kamb' isaòn imbia via-
 25 ganlò nli ntyinla yi Abèl. Vandaminlanli ko aʼvikanli yè yi kamba; konde vòndò mongi mè w' avikiè ò gambi nla waò gò ntye, wi dènge ngulu yi pera du, ko pòrò 'zwè, ja 'zw' akegwa avila gòre yè ò kamba avila g' òròwa.
 26 Inyòl nyè ny' azyugi ntye egòmbe mè: ndò vèno are panganla pa, 'nlè, Nyongo nyènlè mi azyuge ntye yinlo dadìè, ndò òròwa kè.
 27 Nl' igamba nyinlo, inlè, Nyongò nyènlè, nyi pivia 'nlè itòmbò si ya mè yi syugò, ga ya yi re pangò pa, ko ya mèyo yi pa syugò tiganla.
 28 Yenlo konde azwè dèng' inlongo nyi re ny' azyugizò, azwè ga lwanle nli' akeʼva, ko 'zwè p' Anyambiè isavinla si be tondò ndè nli' ibimbia nli' itia: konde Anyambiè yazyò nli' ògònlì wi jiliza njilizaga.
13 Gongwanli gw' itonda s' awa-
 2 rerè. Aleʼvanlanli gò dwania nli' òlunda gòr' agènda: konde vo wò anlaga wi re jinginia p' ienjèl ko w' amia. Yònginlianli waò wi re gw' intyògò, mpanli ga kòrò pa nla waò; nla waò wi jènlizò mbe kè, konde anlwè mè anlwè pare g' òkuwa. Ijòmbanla si ga lwanle nli' idubò gòr' anlaga waòdu, ko òdò w' aweʼvizo: konde vòvèvòve nla waò wi nanla nla winganli Anyambiè be jèkè-
 5 lia waò. Lwanlanli' ògasyò w' auliva fo; ko-dwanlanli duèrè nli ya yi re nla 'nlwè: konde ayèmè are bulla pa, inlè, Mi arigize 'wè
 6 du, ge falo. Yenlo azwè ko bulla nli' iganda, inlè, Rerè nli' òlun-
 ngunli wam'; mi arle du: òfiwo-
 7 nlaga ko denda miè ande? Yò-
 nginlianli' inlènji yanli, y' aga-
 mbini' 'nlwè agamba m' Anya-
 mbiè; viviarenli ntyai y' indwa-
 8 nli saò, pèranli' ibekeli' saò. Jisu
 Krai ar' egolanli mò jaò nla nè-
 nlo nli' agènda gw' egòmbe zòdu.
 9 Arwanlòni nli' anlongo m' inènj'
 Ijonla: konde re mbia inlè òrèfia
 wi ga lwanlizò nli' imèpinlò, nli'
 aranga nli' inya, si re si nungunla
 waò mpongo du w' aʼvandaminla-
 10 gi sò. Azw' are nli mbòra yi
 ntyagò, yi re waò wi janjinle
 nagò y' ikuku wi zye nli' inyanga
 11 nyi nya vovo. Konde inyama
 mèsonlo, si re nli ntyini' iyaò
 twanliò pa gò mbòra y' òrunða
 nli minisè mpòlò g' òfiwanja w'
 ibe, bende ya so yi pezyò gw'
 12 igala ny' òlakò. Yenlo Jisu kè,
 gò ntinla 'nlè e ga mèpi' anlaga
 vo ntyini' iyèmè, azindinli' ijuwa
 13 gw' igala nyi nkala. Sambò
 azwè ga gogwe g' òlakò agènda
 gòre yè, nsindinlag' ipèdiò sè.
 14 Konde azw' azyè vèno nli nkala
 yi dinga, ndò azwè buta yò yi re
 15 gò bia. Vo yè azwè ga yirini'
 Anyambiè ntyagò y' isuminlia
 egòmbe zòdu, yò inlè ilònda y'
 inlumbu yazyò yi mèm' in' inyè.
 16 Ndò aleʼvanlanli' idende mbia nli'
 idaʼvia: konde Anyambiè e tond'
 17 intyagò ònlongo mè. Yòginlònlì
 waò wi panginla 'nlwè, ko tugiz-
 zani' ikuw' iyanli gòre waò:
 konde wi bandaminli' anlinli' ima-
 nli, ga waò wi be bambiò ntangò;
 inlè gò be bambiò waò ntangò mè
 wi ga lwanle nli' igèʼva, nli' aranga
 nli' ekèʼva: konde ekèʼv' izaò zi
 18 zye nli' òba gòre 'nlwè. Gambi-
 nlanli g' òfiwanj' iwazyò: konde
 azwè pikilia 'nlè azw' are nli'

irèñi' imbia, mbelaga gò dwanla
 19 ni' ògòre gw' isaón yòdu. Mi
 kwenla 'niwè nkolo pòlò viaganlò
 gò denda yenlo, gò ntinla 'niè
 mi ga zunge fwilizò gòre 'niwè
 viaganlò.
 20 Anyambiè y' aḿiènjà, y' aròngu-
 nli Óvanginli wazyò Jisu y' Óve-
 njavenji òmpòlò w' adombè avila
 gw' ijuwa vo ntyinla yi njeka ya-
 21 konlako, e ga mèpi' 'niwè gw'
 eḿilò edu eḿia gò dende ntondinli
 yè, njanjaga gòre 'zwè eza zi
 toudò gw' antyo mè, vo Jisu

Krais; gòre yè ga lwanl' ivenda
 agènda gò konlako. Amen.

22 Ndò mi kwenla 'niwè nkolo,
 awarera, inlè, zindinlanl' igamba
 ny' òrevunlò : konde mi are tèndi-
 nla pa 'niwè ni' agamba aḿièwo.
 23 Mlaganl' inlè òḿworer' iyazyò
 Timothe atigò diènga; j' asunge
 bia, m' be jenla 'niwè nla yè.
 24 Wògizanli mongi wi panginla
 'niwè waòdu, ni' iyòmbwi yòdu.
 Mongi wi Itali w' abògiza 'niwè.
 25 Imèpinlò si ga lwanle ni' anlwè-
 du. Amèn.

EZANGÔ ZI JEMS.

- 1 JEMS, nyôngô y' Anyambiè nla y' Ôvanginli Jisu Krats, gôr' igô-mi ny' imbuve ni' imbuve mbanli si re pazanganla pa, ibôgiza.
- 2 Awarera, ranganli yô ndaga y' igeva nyôdu ja 'nlw' apôswa gw'
- 3 idembô sijenge; miagaga 'nlè, ikènlizô s' ibekell' sanli si janj'
- 4 isindinla. Ni' isindinla si ga zuziz' eivilô zè, ko 'nlwè dwanla mèpa pa kwanga, ko 'nlwè avè-nl' ezoma.
- 5 Ndô jog' ôm' edu gôre 'nlwè asilinlô ni' imia, e ga vambie gôr' Anyambiè, ô da'vi' anlaga waôdu ni' ôgwande ko azèmba waô; si be pô yè. Ndô e ga vambie ni' ibekelia, mpaga fo: konde ayè ô dôve mpaga areg' ôkeva wi ntyuva wi bôlô avindiô ni' ômpunga.
- 7 Konde ôma mè avikilia 'nlè e be dèng' ezoma avila gôre Rerè; ayè ôma w' ipikil' ibanli' kè kalwalgalwa gw' imponlo sè sôdu.
- 9 Ôfworerè w' inyang' inyangô e
- 10 ga zyôgwè gw' ipendiô sè: ni' ôma wi ntambi, gw' isyônlîô sè: konde e be piaganla g' ipunjnla
- 11 s' a'fianli. Konde nkômbeyi tongwa ni' ômpunga wi mpiu wi bla, ko yô jômiz' a'fianli; ni' ipunjnla sa mô si pôswa, ni' imèpe jenlô sa mô si pera: yenlo kè be piaganl' ôma wi ntambi gw' imponlo sè.
- 12 Ôzavinlô gôr' ôma mè ô sindinl' idembô: konde ayè kènlizô pa, e be 'pô kôrôwa y' e'fienlo, y' avanganliô nle Rerè gôre waô wi to-
- 13 ndè. Awull' ômaj' asyoriô inlè, Mi asyoriô ni' Anyambiè: konde Anyambiè ayolie syoriô ni' ibe,
- 14 ni' ayèmè e syori' ôm' edu. Ndô ôm' edu e syoriô, gô durinlô yè
- 15 azyoriô ni' itonginl' isèmè. Ni' itonginla, pundiga pa, si janl' ibe: ni' ibe, gô sula sô, si bag'
- 16 ijuwa. Aremizônli, awarera wi
- 17 tondô miè. Ida'vi' edu ibia ni' ôsaôn wedu ômbia wi pila gw' igônîô, nsuminlag' avila gôre Rerè y' izange, ô re azye ni' ikalwalgalwa, ge iviri ny' ikalwa. Ni ntondinli yèmè ayanli 'zwè v' igamba ny' ôrèti, gô ntinla 'nlè azwè ga lwanle mpanli g' ilônd' ilônga gô ya y' avangiô ndè.
- 19 Awarer' iyam' wi tondô miè, mi-aul' igamba nyinlo. Ndô ôm' edu e ga lwanle nèga gô jogo, dira gô
- 20 kamba, dira gô benda: konde egunlu z' anlaga zi janj' ôgôre
- 21 w' Anyambiè. Sambô walanl' isyèkè sôdu ni' ibunla si fiandl', ko bonganli ni' ôkendekende igamba nyi re bènîô pa gôre 'nlwè, nyi re ko sunginl' anlinl' imanli.
- 22 Ndô lwanlanl' iyanjisî y' igamba, ni' arang' iyogisi dadiè, ntemizag' ikuw' iyanlimè. Konde jog' ôm' adwanl' ôyogisi w' igamba, ni' arang' ôyanjisî, are g' ômo
- 24 pônî' ôzyô wèmè gw' eyenlô: konde e pônî' ôku' wèmè, agèndaga, kè sunge de'vanl' ônlongo w'
- 25 ôma w' avegagô ndè. Ndô ayè ô pônla gw' ivang' i'via nyadièngadiènga, ko yè sindinla gô nyô,

- alwanl' arang' òyogisi wi de'vanla, ndò òyanjisi w' e'villò, òma mè e be savinlò gw' ijanj' isè.
- 26 Jog' òm' apikilia 'nlè ayè òma w' Anyambiè, gò re e pa simbi' ònlè-mè wè ndò e temiz' òrè'm' iwè, isavinla s' òma mè si re sanyawè.
- 27 Isavinla si nkèrè si re du mpèlo fo g' òzyò w' Anyambiè ya Rer' iyazyò se sinlo inlè, gòr' òma gò bal' awa wi tigò nl' antò wi tigò gw' injuke saò, nla gò penjavenj' òku' wè mpèlo fo gò ntye.
- 2 Awarer' iyam', alwanlanli nl' ibekelia s' Òvanginli wazyò w' ivenda Jisu Kraisi, alwanla nl' 2 anlaga wantuntu kè. Konde j' abia òma gò mbòra yi datanlò 'nlwè ò re nl' òfiorò wi ayika yatenlatenla, nl' ingoi simbia, kè jingina k' òguge nl' ingoi simbe;
- 3 ko 'nlwè dubè ò re bora p' iwor' i'via, awulia 'nlè, Lwanla tu vè-nlo gò mbòra mbia; ko 'nlwè bulinli' òkuge inlè, Gumanla mèvo, ge lwa tu vèno gw' ijarinlò n'ya-m'; ja 'nlw' adenda yenlo, anlwè pa pang' ibangwanla, arw' iyèkè-li y' ipikil' ibe? Vòganliónli, awarer' iam' wi tondò miè; Anyambiè e pa pinja waò wi r' ikuge gò ntye gò dwanle nla'mi gw' ibekelia, nl' iyigisi y' inlongo ny' avanganliò yè gòre waò
- 6 wi tondè? Ndò anlw' are pèdia p' ikuge. Nla'mi yi pa pitakanla 'nlwè, alura 'nlwè gò ka y' ijèkè-7 lia? Wi pa pèdi' in' i'via mènyo 8 ny' aweliò 'nlwè? Ndò ja 'nlw' adend' ivang' i'via, ga nt' ar' irèndo inlè, Rond' òganganliò wo ga òku' womè, gambèn' anlw' ade-9 nda mbiambiè: ndò ja 'nlw' adwanla nl' anlaga wantuntu, gambèn' anlw' ajanj' ibe, azyuriò
- 10 nl' ivanga g' ivavisì. Konde ayè ò penjavenj' ivanga nyòdu, ko yè fema gò ndaga mori dadìè, atwe-
- 11 nl' ògara wa nyòdu. Konde ayè ò wuli 'nlè, Anlanla nla winganli, awuli k'è 'nlè, Ayònia. Sambò jogo ò anlanla nla winganli, ndò ò ajònia, ò atweni' òvavisì w'
- 12 ivanga. Gambanli ko dendanli g' anlaga wi be jèkèliò nl' ivanga
- 13 nyadièngadiènga. Konde ayè be dèng' ijèkèlia ipòginla fo ò re e pa tuminli' ipòginla: nl' ipòginla si bòl' ikapa gw' ijèkèlia.
- 14 R' isyolo ande, awarer' iam', jog' òm' abulia 'nlè are nl' ibekelia, ndò azye nl' ijanja? ibekelia
- 15 mè sò ko sunginlè? Jog' òfiwo-rerè ònlòfite ge òfiwantò are tele,
- 16 awònlìò inya si ntyugu edu, k' òma gòre 'nlwè bulinlia waò inlè, Gèndaganli mbiambiè, yogonl' ògònlì ko jòranli; ko 'nlw' ava waò ya yi re nl' isyolo g' òkuwa;
- 17 r' isyolo ande? Yenlo re k' ibekelia, ja s' adwanl' ijanja fo, si re
- 18 juwa pa s' dadìè. Ndò òma be bulia 'nlè, Ò re nl' ibekelia, mi are nl' ijanja: ruminlia mè ibekeli' so ijanja fo, mi be tuminliò
- 19 ibekeli' sam nl' ijanj' isam'. Ò bekelia 'nlè r' Anyambiè mori dadìè; ò denda mbiambiè: anli-nl' ambe kè mi bekelia yenlo,
- 20 aratafinlia. Ò pa bele mia, awè òtè'mu, inlè ibekelia ijanja fo si re
- 21 juwa pa? Abraham rer' iyazyò e pa pò mbè'm' nl' ijanja, konde ayiri Izak òfiwanl' iyè gò mbòra
- 22 yi ntyagò? Ò jenla 'nlè ibekelia s' alwanli ta nl' ijanj' isè, nl' ibe-
- 23 kelia s' amèpiò nl' ijanja; nl' irèndo y' arwenli rèti yi bulia 'nlè, A'vèkeli Abraham a'vèkeli' Anyambiè, nl' ibekeli' sè s' aranginliò yè v' ògòre; nl' aweliò yè inlè,
- 24 ndegò y' Anyambiè. Anlwè jenla 'nlè òma e dènge mbè'm' nl' ijanja, nl' aranga nl' ibekelia da-
- 25 diè. Egolanli mèmò kè Rahab y' evòvevòve e pa dènge mbè'm'

ni' ijanja, gw' ayinginliè igendi, agogunlia waò nli mponlo nyè-nlè? 28 Konde ga nt' ar' òkuwa ialinla fo wi re juwa pa, yenlo kè, ibekelia ijanja fo si re juwa pa kè.

3 Alwani' awenge gòre 'nlwè wi bong' inyanga ny' inlènji, awarer' iam', konde azwè yi nènja azwè be dèng' ijèkèlia sijole viaganlò. Konde gw' isaón imienge azwèdu azwè fema. Jog' òm' awèfia ni' igamba, òma mè are mèpa pa, nli ngulu kè yi simbi' 2

3 òkuwa wòdu. Ja 'zw' afel' imianga gw' agwanla m' inkavala, gò panga sò joginlò 'zwè, azwè kegunlia k' ikuw' iyaò yòdu. Vónlanli k' affiatanga, vanga m' adwanli' ampólò yenlo, agèndiò ni' impung' iyole, ndò mi kegunliò ni' evèp' ezangò, nkòv' iedu yi 5 belò ni' òmo kòta zò. Yenlo re k' ònlèfè èv' ezangò, awòl' ika-pa gw' isaón impólò. Vónlanli nt' ar' ikònl' ipólò si bakò ni' 6 ògònlì òfiwangò! Ni' ònlèfè ni' ògònlì: ntye y' ibe gò v' iyazyò ni' ònlèfè, wi feviz' òkuwa wòdu, avak' ògònlì gò ndwanli yòdu y' òma, wò kè wi bakò ni' 7 elóngò z' ògònlì. Konde ònlongo edu w' inyama ni' inyonli, nli ya yi dandalanda nli ya yi re gò ntyuŵa, yi mènizò, yi re mènìò pa kè ni' anlaga: ndò ònlèfè zye! òmo re ko mèniza wò; wi r' ez' èŵe zi re z' ayolie simbiò, 9 ralle ni' ekèmbè zi jónla. Nla wò savinla 'zwè Anyambiè ya Rerè; nla wò kè sava 'zwè anlaga, wi re pangò pa ni' egolanli z' 10 Anyambiè: avila g' ògwanla mèmò kogw' òzavinlò ni' òzavò. Awarer' iam', isaón yinlo y' 11 alwanlize yenlo. Ógei wi kogunlia gò mbòra mèmò anlingò ni' 12 ònligi nla mi nònlì? Awarera,

erere z' ifig zò ko janl' ilònda y' ioliv, ge ògoli ilonda yi fig? yenlo kè avila gò mbòra yi kogw' anlingò mi nyanga ayoliè kogwa kè magei.

13 Mande are ni' imia ni' ikòtiza gòre 'nlwè? Ega ruminli' ijanj' isè nli ndwanli mbia ni' òkènde- 14 kende w' imia. Ndò ja 'nlw' adwanla nli fiandi yi nònlì ni' anyòmanlò gw' irèf' iyanli, azyògwanli ko anlòkinlanl' òrèti.

15 Imia mèsò si pa pill' avila gw' igònlò, ndò sò si ntye, s' òkuwa, 16 si Satan. Konde mbòra yi re fiandi ni' anyòmanlò, vovo pangò imbunga ni' igamb' iedu iŵe.

17 Ndò imia si pila gw' igònlò si re gw' alònga nkèrè, avila vovo affiènjà, nkèngo, si sunge nyeza, si re ni' ikèsyi ni' ilònd' imbia ralie, ikalwagalwa fo, ni' òmbiala 18 gwanla fo. Ni' òlònda w' ògòre wi nyènyò ni' affiènjà gòre waò wi pang' affiènjà.

4 Agovi mi pila gwi, ni' anyòmanlò mi pila gwi gòre 'nlwè? mi pa pila gw' itonginl' isanli si nwa gò 2 vi yanli? Anlwè tonginla, ko niwè alènga: anlwè jónla, ayenle fiandi, ndò anlwè jolie dènga: anlwè nw' igovi; anlwè pa dènga, konde anlwè pa bambia.

3 Anlwè bambia, ko 'niw' alènga, konde anlwè bambia ni' ibe, gò 4 periza gw' itonginl' isanli. Anlwè vòŵevòŵe, anlwè pa mia 'nlè ndegò yi ntye nle ndòŵa gòr' Anyambiè? Ayè sambò ò bele dwanle ndegò yi ntye e pang' òku' 5 wè òlòŵalòŵi w' Anyambiè. Ge pikilia 'nlwè inlè irèndo yi kamba vo nyawè? Inlinla nyi dwanla gòre 'zwè nyi jòngunla kwanga gò jenle fiandi? Ndò e p' imèpinlò viaganlò. Yenlo buli' irèndo inlè, Anyambiè e sir' ida-ndò, ndò e p' imèpinlò gòr' ike-

- 7 ndekende. Rugizani' ikuw' iya-nli sambò gòr' Anyambiè; ndò nwanli nli Satan, gambènè e be
- 8 fanga avila gòre 'nlwè. Zyusya-nli gòr' Anyambiè, gambènè' asyusya gòre 'nlwè. Yòvunlanl' ago manli, anlw' aŵe; n' anlwè y' ipikili' ibanli, Yombunlianl'
- 9 irèŵ' iyanli. Yenlanli njuke, ko denlanli n' antyonli: akè manli mi ga galw' edingò, n' igeŵ'
- 10 iyanli ekèŵa. Zyònlilanl' ikuw' iyanli gòr' Anyambiè, gambènè' apendiza 'nlwè.
- 11 Aŵèrianlanli, awerera. Ayè ó kambe mbe g' ófiwanja w' ófiworerè, ge jèkèlì' ófiworer' iyè, e kambe mbe g' ófiwanja w' ivanga, ayèkèlla k' ivanga: ndò ja w' ajèkèlì' ivanga, gambènè' awè arang' óyanjisi w' ivanga, ndò
- 12 óyèkèlì. Ómòri n' óvenlisi w' ivanga n' óyèkèlì, ó re nli ngulu yi sunginla nla yi jiliza: ndò awè mande ó jèkèlì' óganganlò wo?
- 13 Nl' anlwè yi bulia 'nlè, Nlènlo ge mènè azwè be kènda gò nkala mèyo, alwanla vovo ómpuffia,
- 14 agòla, alènga k' óba: ndò anlwè pa mia nte be twa mènè. Eŵè-nlo zanli ande? Konde anlwè n' ómbutòwa, wi bòwunlia v' ófiwo-
- 15 lingò, gambènèlè wi ninla. Ndò anlwè ga ro bulie 'nlè, Ja Rerè atonda, azwè be dwanla bo, alenda yenlo nla yenlo. Ndò vènlo anlwè ayógwa gw' ekali zanli: isyógwa ónlongo mè sódu si r'
- 17 ibe. Sambò ayè ó mia gò dende mbia, ko yè alenda yò, gòre yè r' ibe.
- 5 Nl' anlwè nlaŵi' lenlanli ko tónganli g' ófiwanja w' azyingò
- 2 manli mi bia gòre 'nlwè. Igumb' iyanli ny' abonli, nli ingoi sanli
- 3 s' anyenliò n' intyèlèlè. Syik' iyanli yatenlatenla nlayapupu y'
- akòti nyanga; nli nyanga ya yò yi be dwanl' atakwè mi sira 'nlwè, ko yò ny' izyònlì yanli g' ógònlì. Anlw' are kenja p' igumba gw' intyugu sinuunla. Vò-nlanli, ipa si mongi janja wi re tenla p' intyag' isanli, si re 'nlwè simbia pa nli' ipita, si tóngà: nli' itóngà si mongi wi re tenla p' iny' isanli si re jinginla pa gw'
- 5 aròl ma Rerè yi Sabeoth. Anlw' are dwanla pa gw' ambia mi ntye, alèng' igeŵ' inyanli; anlw' are jòriza p' irèŵ' iyanli gò ntyugu
- 6 y' ijónla. Anlw' are pa p' ógòre ógara, ayònlè; e pa dega 'nlwè.
- 7 Zindinlanli sambò, awarera, kwanga gw' ibòwunlia sa Rerè. Vònlànli, ómbilò wi ntyaga e penginl' ilònd' imbia yi ntye, alwanla nli' isindinla, kaò y' adènge
- 8 ningò nònga nla yinuunla. Lwanlanli 'nlwè kè nli' isindinla; yollanli' irèŵ' iyanli: konde ibia sa
- 9 Rerè s' atwenli pièrè. Alagalanli anlwè nla 'nlwè, awarera, anlwè vende p' ógara: vòna, óyèkèlì e kumanla g' ómpòmba-
- 10 nla. Awarera, wonganl' ivogisi y' agambi gw' ina nya Rerè g' irevi nt' are gò sindinlò azyingò.
- 11 Vòna, azwè teta waò wi re sindinla pa nli' ózavinlò: anlw' are jogo pa g' ófiwanja w' isindinla si Job, ayenle ntyal ya Rerè gòre yè, inlè Rerè are nli' ipòginla nli' ikèsyi ralie.
- 12 Ndò viaganlò nli' isaón yòdu, awarera, aranganli du órangò, nlò g' óròwa, nlo gò ntye, ge nli' órang' ófiwenlè edu: ndò ifi yanli yi ga lwanle ifi, nli nyawè yanli, nyawè; anlwè vende pòswa g' ógara.
- 13 R' óma gòre 'nlwè ó jenle nka-zya? e ga gambinle. R' ómo jenl' igeŵa? e ga yemb' isuminlia.

- 14 R' òma gòre 'nlwè ò jogo nkanli? e ga weli' anlero wi fiandò, ko waò kambinla g' òfiwanj' iwè, azagiè nl' agali gw' ina nya Rerè:
- 15 nl' ikambinla s' ibekelia si be tólizè ò jogo, nli Rerè e be kumanniè; nla ja aduò ajanj' ibe, si be
- 16 nyezò yè. Sambò mèmanlanl' ifwem' isanli, ko kambinlanli g' òfiwanja w' aḿori, ko 'nlwè jingò. Ikambinla s' òma w' ògòre si ja-
- 17 nja pòlò. Elias avegag' òma nli mpanginli ga 'zwè, nl' agambi-
- nlìè nli ngulu inlè anlonge ningò; nli ningò yi pa noga gò ntye v' impuffi' irarò nl' agwèli òròwa.
- 18 Nl' avo kambinliè; nl' òròwa w' avenli ningò, nli ntye y' ayanl' ilònd' iyè.
- 19 Awerera, jog' òma gòre 'nlwè akegwa avilag' òrèti, k' òḿori fwi-
- 20 nlizè; e ga mie 'nlè, ayè ò fwi-nliz' òmo mbe avila gw' ifwema si mponlo yè e be sunginl' inlinla avila gw' ijuwa, avug' ibe si-jenge.

EZANGÔ ELÔNGA ZI PITÈR.

- 1 PITÈR, erôfîi zi Jisu Krai, gôr' Iju agènda wi re pazanganla pa gô Pontus, Galatia, Kapadôsia,
- 2 Asia, nli Bithinia, wað wi re pinjô pa ga nt' aluð Anyambiè ya Rerè amienl' isaðn yôdu, gô dwanla mèpa pa v' Inlinla, ko wað joginlò anyènyô nli ntyinla yi Jisu Krai: Imèpinlò n' afîðnjè mi ga wunlizò gôre 'nlwè.
- 3 Ôzavinlò gôr' Anyambiè Rerè y' Ôvanganli wazyò Jisu Krai, ô vo janli 'zwè ga nt' are nkèngô yè mpòlò, ko 'zwè dwanla n' iguñu nyabo v' Itôngwa si Jisu Krai
- 4 avila gw' ijuwa, alèng' ijiga si re s' awonlize, s' awevize, s' avulize, si penjavenjò g' ôrôwa gôre 'nlwè,
- 5 anlwè yi bandaminlò nli ngulu y' Anyambiè v' ibekelia gô dèng' izunginlò si re keka pa gô tuminlò gw' Intyugu sinuunla. Gô ndaga mè jenla 'nlwè igev' ivòlò kè, vanganle vènlo v' Ôñwolingò, j' adwanl' isyolo, anlw' ajenlizò
- 7 ekèv'a v' idembò sijenge, inlè ikènlizò s' ibekeli' sanli, si re nli njônli viaganlò nli syika yatenla-teula yi piaganla, vanga y' akènlizò n' ôgônli, si ga lèngò gw' isuminlia n' ivenda n' ôlubò gw'
- 8 ituminliò si Jisu Krai: ô re vanganl' anlwè pa jeulè, anlwè tondè; ô re vanganle vènlo anlwè pa jeulè, anlwè bekelè, ko 'nlwè jenle mbia mpòlò n' igev'a nyi re ny' agambizò, ralie n' ivenda: konde anlwè pò eza zi re ntinla y' ibekeli' sanli, vanganl' isunginla s'
- 10 anlinl' imanli. G' ôñwanja w' isunginla mè ivogisi y' agambi g' ôñwanja w' imèpinlò siulo s' avegagi gô bia gôre 'nlwè, w' awu-tagì agèlagèla pòlò: mbelaga gô mia egômbe ye ònlóngò w' intyugu w' alingiliò n' Inlinla nyi Krai ny' avegagi gôre wað, gw' arakili nyò egômbe viagaga ro azyingò mi Krai, n' ivenda nyi
- 12 be sônga vovo. Ny' aruminliò wað inlè, aranga g' ôñwanja w' ikuw' iyaðmè, ndò g' ôñwanj' iwanli, ayanji wað isaðn yinlo, yi re kambinlò pa 'nlwè vènlo nle wað w' agambinli 'nlwè ntyangò mbia v' Inlinl' Ivia nyi tòfîð avila g' ôrôwa; isaðn mè vanganl' ienjèl si bele kèlagèla yò.
- 13 Gô ntinla yinlo gòranl' ina y' igu yanli, gelimanli ko devinlanli kað imèpinlò mèso si be bagò gôre 'nlwè gw' ituminliò si Jisu
- 14 Krai. G' awanla w' ijoginlò, agolaulanl' ikuw' iyanli gw' itonginl' isanli idônga s' avegagi nla 'nlwè gw' avegagi 'nlwè imia fo:
- 15 ndò ga nt' are yè ô weli 'nlwè ôrunða, lwanlanli 'nlwè kè ôrunða gô ndwanli yanli yòdu; konde re tøndò pa inlè, Lwanlanl' ôrunða; konde mi ar' ôrunða.
- 17 Nla ja 'nlw' afwelè inlè, Rera, ô re azye n' ôma wantuntu ndò e jèkèlia ga nt' ar' ijanja s' ôm' edu, viaganlanl' egômbe zi re 'nlwè
- 18 agènda gô ntye n' itia: konde anlw' avorò inlè, anlw' alandunlò avila gô ndwanli y' ôteñu y' a-

- wongiò 'nlwè avila gòr' irer' isa-
 nli, aranga nli ya yi bonla, syika
 19 yapupu ge yatenlatenla, ndò nli
 ntyinla yi njónli ga y' òfiwido-
 mbè wi re mpèlo fo nli' ibòke fo,
 20 vanganle yi Kraiss: ò luò amienliò
 rèti ntye yinlo lóv'lagò ro, ndò
 aruminiò gw' isula si gómbe g'
 21 òfiwanj' iwanli, anlwè yi bekelí
 Anyambiè vo yè, vanganl' Anya-
 mbiè y' aróngunliè avila gw' iju-
 wa, avendizè: gò ntínla 'nlè, ibe-
 keli' sanli nli' igumú nyanli ga
 lwanle gòr' Anyambiè.
- 22 Gò re 'nlwè jombunlia p' anlinl'
 imanli gw' ijoginlò sanli s' òrèti
 gò tond' awarerè nli' itonda si r'
 ipondia fo, rondanlanli pòlò gw'
 23 irèfí' iyanli. Konde anlw' afo
 janliò, aranga nli' ilònda yi bonla
 mbonlaga, ndò nli' ilònda yi re y'
 awonlize, nli' igamba ny' Anya-
 mbiè, nyi re bo, nyi be dwanla kè
 24 ndwanlaga. Kondenlè, Izyónli
 yòdu yi re g' affianli, nli' ivenda
 nya yò g' ipunjinja s' affianli.
 Affianli mi jómá, nli' ipunjinja sa
 25 mò si pòswa: ndò igamba nya
 Rerè nyi be dwanla gò konlako.
 Nyinlo kè igamba nyi ntyangò
 mbia ny' agambiniò 'nlwè.
- 2 Sambò walaní' ibe sòdu, nli' ite-
 miza, nli' òmbiagwanla, nli' fiandi,
 2 nli' imoginla sòdu, ko jòngunlanl'
 ambenlingò m' igamba mi r' ite-
 miza fo, ga keikel' y' ajanlò vo tè,
 ko 'nlwè pómia vo mò gw' isungi-
 3 nli; ja 'nlw' are demba pa inlè
 4 Rerè ar' òmbia. Gòre yè bia
 'nlwè, ga gw' idò nyabo, bikò pa
 rèti nli' anlaga, ndò pinjò pa nli'
 5 Anyambiè, idò nyi njónli, ko
 'nlwè kè nògò g' add mabo, arwe
 nagò yinlinla, alwanl' iminisè s'
 òrunla gò jir' intyagò sinlinla, si
 tondò nli' Anyambiè vo Jisu
 6 Kraiss. Konde re tэндò pa gw'
 irèndo inlè, Vónla, mi dòvia gò

- Slon idò ivólò nyl ntulungu, pi-
 njò pa, nla nyi njónli: ayè ò be-
 7 kelia nyò ayenlizò ntyonli. Gòre
 'nlwè sambò yi bekellia are nli
 njónli: ndò gòre waò wi pa beke-
 lla, idò ny' avikiò nli' inlògisi, ny'
 8 atwenl' ewónjò zi ntulungu; nli'
 idò nyi pómí' abaku, nli' idò ny' i-
 kweza; konde w' agwezò nli' igam-
 ba, konde w' avegag' ijoginlò fo:
 9 gò ndaga mè kè alóvíò waò. Ndò
 anlwè nli' inlongo pinjò pa, aga
 nli' iminisè ta, inlongo ny' òrun-
 da, anlaga nivò pa nli' Anya-
 mbiè, ko 'nlwè tuminli' òmbia w'
 òma mè ò re 'nlwè fwelia pa avila
 gò mpiri gò dwanla g' ózange wè
 10 wi mamò: anlwè yi re egómb'
 elóna anlwè pegag' inlongo, ndò
 vèno anlwè nle mongi w' Anya-
 mbiè: anlwè yi re anlwè duò dè-
 nga p' ipòginla, ndò vèno anlw'
 adèng' ipòginla.
- 11 Mongi tondò, mi kwenla 'nlwè
 nkolo g' agènda nli mongi jakilia
 inlè, venjavenjanl' ikuw' iyanli
 avila gw' itonginla s' ózyónli, si
 12 nwa nli' Inlinla. Ndwanli yanli
 yi ga lwanle kwèkwè gò gare y'
 anlongo; inlè, waò wi bèrinlia
 'nlwè g' iyanjisi y' ibe, gò jenla
 waò ijanj' isanli ibia, wi ga ven-
 ndi' Anyambiè gò ntyugu yi biè
 gò bala waò.
- 13 Rugizani' ikuw' iyanli g' òzò-
 mbiò edu w' anlaga gw' inyanga
 nya Rerè; gòr' óga, ga gòr' òmo
 14 re gw' ewónjò; nla gòr' ivangi-
 nli, ga gòre waò wi tòmò ndè gò
 tevunl' iyanjisil' y' ibe nla gò su-
 15 minlia waò wi janj' ibia. Konde
 yinlo nle ntóndinli y' Anyambiè,
 anlwè ga lwanlize dosyu yi r'
 16 imia fo do nli' ijanj' ibia: g' awo-
 ntye, ndò alwanlanli nli' awontye
 wanli gò pug' ibe, ndò lwanlanli
 17 g' inyóngò s' Anyambiè. Luba-
 ni' anlaga waòdu. Rondanl' awa-

- rerè. Rianl' Anyambiè. Luba-
 18 nl' òga. Inyòngò, rugònlì nl'
 irer' isanlì nl' itia sòdu; aranga
 gòre waò r' a'via nli nkèngò da-
 19 diè, ndò gòr' ayole kè. Konde
 jog' òmo re ntyèmbo fo asindinle
 njuke ntinla y' Anyambiè, mèyo
 20 ndaga yi tondò. Konde isumi-
 nlia nde, ja 'nlw' abòlò gò janja
 'nlwè ibe, ko 'nlwè sindinla? ndò
 ja 'nlw' ajenle njuke gò denda
 'nlwè mbia, ko 'nlwè sindinla,
 ndaga mè yò tondò nl' Anya-
 21 mbiè. Nla rèti g' òsaòn winlo
 aweliò 'nlwè: konde Kraiis kè
 azindinli g' òfiwanj' iwanli, arig-
 22 ginla 'nlwè egolanli, inlè anlwè
 ga zònge gw' intyòzyò sè: ò re, e
 dend' ibe, nl' itemizò si dèngò g'
 23 ògwanl' iwè: ò re, gw' arowlò yè,
 e fwlnliz' òrowò; gw' ayenliè
 azyingò, e tieza du; ndò arig'
 24 òku' wè gòre yè ò jèkèlia ga nt'
 ar' ògòre: ò re ayèmè arwanl' ibe
 sazyò g' òku' wè mè gw' erere, gò
 ntinla 'nlè, azwè juwa pa gw'
 25 v' imbip' isè ayangiò 'nlwè. Ko-
 nde anlw' avegagi g' adombè pe-
 ra pa; ndò vènlo anlw' afwinyi
 gòr' òvenjavenji wi bandaminl'
 anlinl' imanli.
- 3** Egolanli mèmò, anlw' antò, lwa-
 nlanli nl' ijoginlò gòr' anlòfite sa-
 nlimè; inlè, j' awèwo w' ayogi-
 nìlò igamba, wi ga lurinlò igamba
 fo nli ndwanli mbia y' antò waò,
 2 gò jenla waò ndwanli yanli yi
 3 nkèrè nl' itia. Nkèmbo yanli y'
 alwanla y' igala, inòginl' itwe,
 nli ya yi syika yatenlatenla, nl'
 4 ambora; ndò yi ga lwanle mpa-
 nginli y' òrèfina, nkèmbo y' inli-
 nla y' òkèndekende nl' òdwèrè
 yi re y' awonlize, yi re njònlì
 mpòlò gw' antyo m' Anyambiè.
 5 Konde nl' egolanli zinlo kè egò-
 mb' elònga antò w' òrunða, w'
- alòvini' Anyambiè igumù, w'
 amèpiz' ikuw' iyaò, ntugizag'
 ikuw' iyaò gòr' anlòfite saòmè:
 6 nt' ayoginlò Sara ayoginlò Abra-
 ham, aweliagè inlè rera: awanl'
 iwè nle 'nlwè kè, ja 'nlw' adenda
 mbiambiè, ko 'nlw' azyugò nl'
 itia.
- 7 Egolanli mèmò k' anlw' anlò-
 fite, lwanlanli nla waò nl' imia,
 av' òlubò gòr' antò, ga vagò lèle,
 nl' iyigisi nla 'nlwè y' imèpinlò
 s' èffienlo; gò ntinla 'nlè ikambi-
 ni' isanli s' azimbiò.
- 8 Gò nuunla, lwanlanli nl' òrèfì'
 òmò, mpògianlaga nli ntondanla-
 ga g' awarerè, nli mpanginli yi
 9 nkèngò nl' òkèndekende. Aw-
 nliزانli mbe vo mbe, ge òrowò v'
 òrowò; ndò ro savinlenli: konde
 gò ndaga mè aweliò 'nlwè, inlè
 10 anlwè ga yig' òzavinlò. Konde,
 Ayè ò bele tond' èffienlo, ayenl'
 intyugu simbia, e ga zimbi' ònlè-
 fite wè gw' ibe, nl' inlumbu yè
 11 inlè, y' agamb' itemiza: E ga ge-
 gwe avila gw' ibe, alende mbia;
 e ga wut' a'fienje, agombiza mò.
 12 Konde antyo ma Rerè mi re gòr'
 agòre, nl' aròl mè mi re zange
 gw' inkolo saò: ndò òzyò wa Re-
 rè wi re gòre waò wi janj' ibe gò
 13 sira waò. Nla mande be syokolia
 'nlwè, ja 'nlw' adwanle mpiu gw'
 14 isaòn imbia? Ndò, ja 'nlw' aje-
 nle njuke g' òfiwanja w' ògòre,
 òzavinlò gòre 'nlwè: arlanli k'
 ereri' zaò, ge dwanla nl' a'fiani.
 15 Lwanlisanli Kraiis gw' irèfì' iya-
 ni òrunða g' Òvanganli: ko dwa-
 nlanli keka pa gò jivir' òm' edu ò
 bambia 'nlwè ntinla y' ibekelia
 si re gòre 'nlwè, ndò nl' òkènde-
 16 kende nl' itia: ndwanlaga nl'
 òrèfina ntyèmbo fo; inlè, gw' isa-
 òn yl bèrinlìlò 'nlwè, wi ga yenli-
 zò ntyonli wi pèdie ndwanli ya-
 17 nli mbia gòre Kraiis. Konde ja

- ntondinli y' Anyambiè y' adwanla yenlo, re mbia göre 'nlwè gö sindinle njuke g' òfiwanja w' ijanj' ibia, viaganlò nla gö sindinla
- 18 g' òfiwanja w' ijanj' ibe. Konde Kraiis kè azindinli nyongo mori g' òfiwanja w' ibe, òma w' ògöre g' òfiwanja w' arègo, gö бага 'zwè gòr' Anyambiè; avegagi jònlò pa g' òzyònlì, ndò dwanlizò
- 19 pa bo gw' inlinla; gö nyò kè agèndi agambinl' anlinla mi re gö
- 20 ntyògò, m' avegagi egòmb' elònga ijoginlò fo, gw' avenginlag' Anyambiè azindinl' òling' òla gw' intyugu si Nòa, gw' agekizìò òwatanga, gö wò awèwo, inlè anlag' ènlènlaì, w' azunginlò vo
- 21 anlingò. Ndò egolanli z' anlingò mè nì' ibaptalizò, si re arang' itòmba s' isyèkè s' òzyònlì, ndò iji-vira s' òrèfì' òmbia gòr' Anyambiè; yenlo vèno mi sunginla 'nlwè v' itòngwa si Jisu Kraiis;
- 22 ò re kènda pa g' òròwa, alwanla tu g' ògo 'nlòfìè w' Anyambiè, ienjèl nì' anyanga nì' ampènda tugizò pa göre yè.
- 4 Yenlo göre Kraiis sindinla pe njuke g' òzyònlì, gekizani' ikuw' iyanli nì' ipikilia sinlo mèmò inlè, ayè ò re sindinla pe njuke g' òzyònlì are tiga p' ibe; ko yè alwanla nyènèlè òlingò wi tiganla göre yè g' òzyònlì gw' itonginla s' anlaga, ndò gö ntondinli y' Anyambiè.
- 3 Konde egòmbe zi re piaganla pa zi re kwèkwè gö re 'zwè denda pe ntondinli y' anlongo, alwanla gw' inanla nla winganli, itonginla, ibongò s' ivè, ògasyò w' inya nì' ijonga, nì' isavinla s' ikanla si bikò. Vèno wi mama kònde anlwè pa kènda nla waò nli mangò g' ògasyò mèmò, nkambaga 'nlwè mbe. Wi be bambiò ntangò nle yè ò re keka pa gö jèkèlia anlaga wabo nla wi re ju-
- 6 wa pa. Konde gö ntinla yinlo ntyangò mbia y' agambinliò vanganle göre waò wi re juwa pa, inlè wi ga yèkèlìò ga nt' ar' anlaga g' òzamba w' òzyònlì' ko waò dwanla bo ga nt' ar' Anyambiè g' òzamba w' inlinla.
- 7 Ntyai y' isaòn yòdu y' atwenli pìrè: lwanlanli nì' imia, ko bè-
- 8 mbanli gw' ikambinla. Viaganlò nì' isaòn yòdu lwanlanli mpiu gw' itondanla; konde itonda si
- 9 pug' ibe sijenge. Lwanlanli nì' ògwande anlwè nla 'nlwè idagalaga fo: ga nt' ar' òm' edu daViò pa, lafianlanli yenlo anlwè nla 'nlwè, g' inyòngò simbia s' ibunla
- 11 s' imèpinlò s' Anyambiè. Jog' òm' akamba, e ga gambe ga nt' ar' agamba m' Anyambiè; jog' òm' ajanjinla, e ga yanjinle ga nt' are ngulu yi pò yè nì' Anyambiè: inlè gw' isaòn yòdu Anyambiè e ga vendizò vo Jisu Kraiis, ò re ivenda nì' ipanginla isè egòmbe zòdu. Amèn.
- 12 Mongi tondò, afiamanli g' òfiwanja w' idembò egolanli g' ògònlì, si be bia göre 'nlwè gö kènliza 'nlwè, mpanli ga òsaòn wi mamò
- 13 w' abienl' anlwè: ndò gö re 'nlwè iwongisi y' azyingò mi Kraiis, yenlanli mbia; inlè gö be bòwunli' ivend' inyè kè anlwè ga
- 14 yenle mbia nì' ige' ivòlò. Ja 'nlw' atowò g' òfiwanja w' ina nyi Kraiis, òzavinlò göre 'nlwè; konde Inlinla ny' ivenda nla ny' Anyambiè nyi dwanla göre
- 15 'nlwè. Ndò ayenliz' òma göre 'nlwè ayenlizò njuke g' òyònlisi, ge g' òfe, ge g' òyanjisi w' ibe, ge g' epòkwè gw' indaga s' affiori:
- 16 ndò jog' òm' ajenle njuke konde ayè krisyon, e ga rig' ayenle ntyonli; ndò e ga zuminli' Anyambiè
- 17 g' òfiwanja w' ina mè. Konde egòmbe z' atwenli z' r' ijèkèlia gö

- pakilia gò nagò y' Anyambiè: nla ja s' adònge pakilia gòre 'zwè, ntyai yi mongi wi re wi joginlò ntyangò mbia be dwanla sè?
- 18 Nla ja agòre w' asile sunginlò, a'vè n' arègo wi be bowunlia gwí?
- 19 Yenlo waò wi jenle njuke ga nt' are ntondinli y' Anyambiè, wi ga rig' anlinl' imaò gòr' Òvangi wi re ko bekelio, ndwanlaga gw' ijanj' ibia.
- 5 Mi kwenl' anlero wi re gòre 'nlwè nkolo, mi ònlero nla waò, n' òyeuli w' azyingò mi Kraiss, n' òwongisi kè gw' ivenda nyi be
- 2 tuminliò inlè: Venjavenjanl' òlemba w' Anyambiè wi re gòre 'nlwè, a'vandaminla wò, aranga mbangatiagò, ndò n' itonda; aranga n' ògasyò w' anliva, ndò n'
- 3 òreñia w' ijivira; aranga mpanginlaga waò wi re pò pa gw' ago manli, ndò lwanlanl' irevi y' òle-
- 4 mba. Nla gò be bòwunli' òvenjavenji òmpòlò w' adombè, anlwè be pò kòròwa y' ivenda yi re y' avu-
- 5 lize. Egolani mèmò, anl' arumbe, yoginlanl' anlèro. Nl' anlwèdu, woranl' òkèndekende, gò janjanla: konde Anyambiè e sir' òdandò, ndò e p' ikèndeke-
- 6 nde imèpinlò. Zyónlianl' ikuw'
- iyanni sambò g' ògo w' Anyambiè wi ngulu, ko yè pendia 'nlwè gw' 7 egòmb' e'via. Wolanl' a'fiandi manli mòdu gòre yè, konde e 8 naka 'nlwè. Lwanlanli ziffia, ko bèmbanli: òlò'valò'vi wanli Satan, ga llou yi kungula, e tèka, mbu- 9 taga ò be nyòndè. Nwanli nla yè nkumanlaga jolajola gw' ibekelia, miagaga 'nlè awarer' iyanli wi re gò ntey wi re njenlag' injuke mè- 10 mò. Nl' Anyambiè y' imèpinlò sòdu, ò re fwelia pa 'nlwè gw' ivend' inyè nyakonlako gòre Kraiss, 'nlwè sindinla p' injuke v' òfwolingò, ayèmè e be mèpiza 'nlwè, alò'via 'nlwè, ayolia 'nlwè.
- 11 Gòre yè ga lwanl' ipanginla gò konlako. Amèn.
- 12 Nli Silvanus, òfworer' iyazyò wi re ko bekelio, ga nte tanga miè, mi are tèndinla pa 'nlwè n' agamba makwè, gò nuginlia 'nlwè, arakilia 'nlè sinlo n' imèpinlò sarèti s' Anyambiè: gumanlanli 13 gò sò. Nandò yi re gò Babilon, pinjò pa ta nla 'nlwè, y' abògiza 'nlwè; nla yenlo kè dende Ma- 14 rkus òfiwanl' iyam'. Zangwanlanli n' isomba s' itonda.
- A'fiènjè mi ga lwanle gòre 'nlwèdu wi re gòre Kraiss.

EZANGŌ ZIVĀNLI ZI; PITĒR.

- 1 SIMON PITĒR, nyōngō nī' erōfīi
zi Jisu Krai, gōre waō wi re dē-
nga p' ibekelia si njōnli mēmō
nla 'zwē g' ōgōre w' Anyambiē y'
- 2 Ōzunge wazyō Jisu Krai: Imē-
pinlō gōre 'nlwē nī' aſiēnjē mi
ga wunliō gw' imia s' Anyambiē
nla si Jisu y' Ōvanginli wazyō.
- 8 Konde ngulu yē y' Anyambiē yi
re pa pa 'zwē ya yōdu yi kekanla
nī' eſiēnlo nī' isavinl' ibia, v'
imia s' ōma mē ō re fwella pa
'zwē nī' ivend' inyē nī' ōmbi' wē;
- 4 ava 'zwē k' impanganlō impōlō
mē nla yi njōnli; inlē vo yō a-
nlwē ga lwanl' iwongisi yi mpa-
nginli y' Anyambiē, anlwē tō-
mba k' ikuw' iyanli avila gw'
isyēkē si re gō ntye v' itonginla.
- 5 Nla gō ntinla yinlo mēmō gēnli-
zanlī nli ngulu yōdu gō kunda
gw' ibekeli' sanli ōmbia; nla g'
6 ōmbia imia; nla gw' imia isimbia
s' ōkuwa; nla gw' isimbia s' ōku-
wa isindinla; nla gw' isindinla
7 isavinl' ibia; nla gw' isavinl' ibia
itonda s' awarērē; nla gw' itonda
8 s' awarērē itonda. Konde ja isaōn
yinlo y' adwanla gōre 'nlwē awu-
nla, yi be panga 'nlwē inlē, anlw'
alwanl' ōmōsya ge nkeli gw' imia
- 9 sa Rer' iyazyō Jisu Krai. Ndō
ayē ō re azye nī' isaōn yinlo ar'
iwōmbe, e jenla kaō piērē, are
deſanla pa kē iyombunliō s' ibe
- 10 sē idōnga. Yenlo, awarera, gē-
nlizanli nli ngulu viaganlō gō
dwanliz' ifwelliō sanli nī' ipinjō
sanli: konde ja 'nlw' adend' isaōn
- 11 yinlo, gambēnlē anlw' avōfīō du
nī' ibaku: konde yenlo ijinginla
sipōlō si be pō 'nlwē gw' inlongo
nyakonlako ny' Ōvanginli nī' Ō-
zunge wazyō Jisu Krai.
- 12 Gō ntinla yinlo mi be dwanla
keka pa egōmbe zōdu gō jōngi-
nli 'nlwē isaōn yinlo, vanganl'
anlw' avōrō yō, alwanlizō g' ōrētī
- 13 wi re gōre 'nlwē. Mi tanga kē
'nlē re kwēkwē gōre miē, ōlingō
wi re miē gō nagō y' ikuku yinlo,
gō syuga 'nlwē nli jōnginli 'nlwē
- 14 isaōn yinlo; konde mi avōrō inlē,
isyōrunlō si nagō y' ikuku yam'
si bia nēganēga vanganle ga nt'
areviō miē nli Rer' iyazyō Jisu
- 15 Krai. Ndō m' be kēnliza 'nlē,
miē juwa pa, anlwē be jollē jō-
nginli' isaōn yinlo pēkēpēkē.
- 16 Konde azwē pa sōng' inkanlō s'
avangiō nī' avōnlō, gw' amlezi
'zwē 'nlwē ngulu nī' ibia s' Ōva-
nginli wazyō Jisu Krai, ndō
azw' avegag' iyeuli y' ivend'
- 17 inyē. Konde avenliō nī' Anya-
mbiē ya Rerē ōlubō nī' ivenda,
gw' i'vieni' inyōi mē gōre yē avila
g' ōnjēlēnjēlē ōmpōlō inlē, Winlo
nī' Ōnwanl' iyam' wi tondō wi
- 18 jenlō miē mbia. Nī' azwēmē
azw' ayogiō inyōi mē avila g'
ōrōwa, gw' avegagi 'zwē nla yē
- 19 gō nōmba yōrunda. Azw' are kē
nī' igamba ny' ipoga nyi re nī'
inyanga nyi bekeliō viaganlō:
anlwē denda mbiambiē gō banda-
minla nyō, ga lamp yi bamba gō
mbōra yi mpiri, kaō ōwenja w'

ajenja, ni' ògègènlè w' ibanga wi
 20 tongwa gw' irèfí' iyanli : miaga-
 ga gw' alóna igamba nyinlo,
 inlè ipoga s' irèndo si píla gò mpi-
 21 vinli y' òma. Konde ipoga si pa
 bia nli mori nli ntòndinli y' òma :
 ndò anlaga w' agambi gw' inya-
 nga ny' Anyambiè, nt' agèndlò
 waò ni' Inlini' I'via.
 2 Ndò anlongw' ivogisi y' inòka
 kè gòr' anlaga, ga nte be dwanla
 gòre 'nlwè inlènji y' inòka, yi be
 bag' inènj' ijónla s' ijiliza ntyoria,
 ndaudaga vanganle Rerè y' agòli
 waò, ko waò dèngiz' ikuw' iyaò
 2 ijiliza sanèganèga. Ni' awènge
 wi be sòng' intyale s' isyèkè saò,
 nla gw' òfiwanj' iwaò mponlo y'
 3 òrètì yi be kambò mbe. Nla v'
 ògasyò w' igumba wi be kòla
 'nlwè g' anliva ni' agamb' imao
 m' ipondia : wi re ògar' iwaò pò
 pa avil' egòmb' elóna wi pengi-
 nla du, ni' ijilizò saò si nanla du
 4 antyovinlo. Konde j' Anyambiè
 e pa pòginl' ienjèl gw' ayanji waò
 ibe, ndò awali waò gw' elóngò z'
 ògònlì, awela waò gw' ibela si
 mpìri, gò penjavenjò gw' ijèkèlia;
 5 e pa pòginla kè ntye y' egòmb'
 elóna, ndò azunginli Nòa òka-
 mbi w' ògòre ayè ni' awènl' òro-
 gènlò, gw' avagiè ijambunlia s'
 anlingò gò ntye y' anlag' a'è;
 6 avenli k' inkala si Sodom nli
 Gomora ògara w' ijilizò, agalunla
 sò òmbu, alwanliza sò elingilìò
 7 gòre waò wi be dwanl' a'è; ni'
 azunginliè Lot, òma w' ògòre, ò
 yenliziò ekèva nli ndwanli y'
 8 isyèkè y' anlag' a'è : konde òma
 w' ògòre mèwonla, ndwanlaga
 gòre waò, njenlaga nli njogogo,
 ayezilz' òrèm' iwè w' ògòre nka-
 zya ntyugu edu g' òfiwanja w'
 9 ijanj' isaò sibe : Rerè avòrò gò tò-
 mb' agòre avila gw' idembò, nla
 gò pig' arègo gò tevunlò go ntyu-

10 gu y' ijèkèlia ; ndò pòsyò waò wi
 kanganla ga nt' ar' òzyònlì gw'
 itonginla s' isyèkè, avèdi' inya-
 nga. Wi r' itia fo, nli wònjò
 yole, wi pa fanga gò pèdi' anya-
 11 nga : ndò ienjèl, vanga s' adwanl'
 impòlò nli ngulu viaganlò, wi pa
 bag' òzozyò w' òrowò gòre waò g'
 12 òzyò wa Rerè. Ndò mongi sinlo,
 ga sinyama si r' ipikilia fo, janlò
 pa gò kòtò ayilizò, wi pèdia gw'
 isaòn yi re w' amie, wi be jilizò
 13 via gw' iboni' isaò, alènge mbe
 ipa s' ijanj' ibe saò. Wi sònga k'
 ambia vanganl' òfianda, waò ni'
 abòke ni' impèlo, wi jenle mbia
 gw' itemiz' isaò gò nya waò nla
 14 'nlwè ; wi re ni' antyo maò ralie
 ni' evòve, waò kè wi jollè tig' ibe,
 nsoriaga waò wi r' irèfí' ilèle, wi
 re ni' irèfí' iyaò pò pa g' ògasyò
 w' anliva ; waò k' awanla wi savò
 15 nsavagò ; w' arigi mponlo, age-
 gwa nsòngage mponlo yi Balam
 òfiwanla wi Beor, ò roud' ipa s'
 16 ijanj' ibe ; ndò azèmbiò g' òfiwa-
 nja w' ipa' isè : buru y' ifiafiu
 y' agambi ni' inoyi ny' òma aleg'
 17 òteffiu w' òvogisi. Mongi sinlo
 ni' ikel si r' anlingò fo, vindì yi
 pèvizò ni' ògula ; wi re piginlò pa
 18 kè mpìri yadowadowa. Konde,
 gò kamba waò agamb' ampòlò m'
 ekale, wi syoria ni' itonginla s'
 òzyònlì ni' isyèkè, waò wi re ntò-
 mbag' ikuw' iyaò gò nkumba yi
 mongi wi dwanla gw' ifwema ;
 19 wi panganla nla waò ndwanli y'
 òdièngadiènga, ndò waòmè wi r'
 asyaka y' ifeva ; konde òm' edu e
 dwanl' òsyaka w' eza mè zi kevè.
 20 Konde, waò tòmba p' ikuw' iyaò
 gw' isyèkè si re gò ntye v' imia s'
 òvanganli ni' Òzunge Jisù Kraiis,
 jogo w' afo tagò nie sò agevò,
 ndwanli yaò nuunla y' atwenli
 21 mbe viaganlò nli nònga. Konde
 aro dwanli mbia gòre waò gò dw'

amie mponlo y' ògòre, viaganlò
 nla gò kegwa avila g' òzòmbiò
 wòruna w' avenliò waò, waò
 22 mia pa wò. Atwenli gòre waò ga
 nt' are nkògò yarèti inlè, Mbwa
 y' afo fwinyi gw' aròve mè, nli
 ngòa nyantò jòvunlò pa gò fo sa-
 mbakala g' òmbonla.

3 Vènlo, mongi tondò, zinlo n'
 ezangò zivani zi tèndinla miè
 'nlwè; nla gò yò v'ani mi syug'
 arèmi' iyauli imbia nli jòngi-
 2 nli 'nlwè; inlè anlwè ga yòngi-
 nlie agamba m' agambiò gw'
 alònga n' ivogisi yòruna, n'
 isòmbia s' Òvanganli n' Òzunge
 3 vo ròmli yanli: miagaga gw'
 alònga igamba nyinlo, inlè gw'
 intyugu sinuunla be bi' ivèdisi,
 yi kanganla ga nt' ar' itonginl'
 4 isaò, awulia 'nlè, Òmpanganlò w'
 ibi' isè w' re gwì? konde, irèrè si
 ga yuwe, isaòn yòdu yi pedwanla
 nt' avegagi yò avila gw' ipakilia
 5 s' ipangò si ntye. Konde wi
 tondè devanl' igamba nyinlo inlè,
 avil' egòmb' elònga avegag' òrò-
 wa, nli ntye y' avegagi nkuma-
 nlaga avila gw' anlingò nla gw'
 anlingò, v' igamba; ny' Anya-
 6 mbiè; nli ntye y' avegagi egòmbe
 mè y' ayambunliò n' anlingò
 7 mèmò, ayila: ndò n' igamba mè-
 mè òròwa nli ntye y' egòmbe
 zinlo yi re penjavenjò pa gò pia
 n' ògònlì, pigò pa gò ntyugu y'
 ijèkèlia n' ijilizò s' anlag' a'vè.

8 Ndò, mongi tondò, alev'ani n'
 igamba nyinlò inlè, gòre Rerè
 ntyugu mori yi re ga ntosèn y'
 impuffia, nli ntosèn y' impuffia ga
 9 ntyugu mori. Rerè e pa tig' egò-
 mbe zi suliz' òmpanganlò wè pia-
 ganla, ga nte pikili' awèwo; ndò
 are n' isindinl' ida gòre 'nlwè, e

pa bela 'nlè anlaga wi ga vere,
 ndò inlè waòdu wi ga vie gw' ika-
 10 lwa. Ndò ntyugu ya Rerè yi be
 bia g' òfe; gò yò be piaganl' òrò-
 wa nli nyongole mpòlò, nli ya yò-
 du yi be janginliò nli mpiu mpò-
 lò, ntye kè n' ijanja si re gò yò yi
 11 be pezyò. Sambò gò re 'nlè isaòn
 yinlo yòdu yi be janginliò yenlo,
 anlwè ga lwanl' anlag' ònlongo
 ndegò ndwanli yòruna n' isavi-
 12 n' ibia, mpònlaga nli nègizag'
 ibia si ntyugu y' Anyambiè, gò
 be jil' òròwa mba'finlaga n' ògò-
 nli, nli ya yòdu yi be janginliò nli
 13 mpiu mpòlò? Ndò, ga nt' ar'
 òmpanganlò wè, azwè devinl'
 òròw' òfwònlà nli ntye nyonla,
 gò yò be dwani' ògòre.

14 Yenlo, mongi tondò, gòre 'nlè
 anlwè pònl' isaòn yinlo, gènliza-
 nli gò dèngò nle yè n' a'fienjè,
 ibòke fo nli ntyembo fo gw' antyo
 15 mè. Ranganli kè 'nlè isindinla
 sa Rerè n' isunginlò; vanganle
 nt' arèndinli Pol, òfworer' iyazyò
 wi tondò, arèndinla 'nlwè, ga nt'
 16 ar' imia si re pò pa yè; ga nt' are
 yè tènda pa kè gò yangò yè yòdu,
 nkambaga gò yò g' òfwanja w'
 isaòn yinlo; gò yò kè r' isaòn yi
 re jola gò kòtizò, yi pizò waò wi r'
 imia fo n' ekale gw' ijilizò saò,
 ga nte dende waò kè n' irèndo
 17 ifiòri. Anlwè sambò, mongi to-
 ndò, anlwè mia p' isaòn yinlo
 egòmbe viagaga ro, vandaminla-
 nli anlwè vende kèndiò n' ifema
 s' anlag' a'vè, kò 'nlwè pòswa
 avila gò ndwanli yanli njole.

18 Ndò vòfianli gw' imèpinlò nla
 gw' imia s' Òvanganli n' Òzunge
 wazyò Jisu Krai. Gòre yè ga
 lwanl' ivenda vènlo n' egòmbe
 yòdu. Amèn.

EZANGÓ ELÓNGA ZI

J A N.

- 1 Mèzo z' avili gw' ipakilia, zi re 'zwè jogo pa, zi re 'zwè jenla pa ni' antyo mazyò, z' avònlíò 'zwè, zi r' ago mazyò kòta pa z' igamba
- 2 ny' effènlo, zò takiliò 'zwè: ni' effènlo z' awòwunliò, ayenlò nle 'zwè, ko 'zwè dwanl' iyenli, arakilia 'nlwè effènlo zakonlako, z' avegagi nli Rerè, awòwunliò gòre
- 3 'zwè; eza zi re 'zwè jenla pa ayogo zò takiliò 'zwè gòre 'nlwè, inlè anlwè kè anlwè ga lwanl' alato nla 'zwè: nla rèti, alato mazyò mi re nli Rerè, ni' Ófiwanl' iyè
- 4 Jisu Krai. Azwè tend' isaón yinlo, inlè mbi' yazyò yi yónlie.
- 5 Ni' igamba nyi re 'zwè jogo pa gòre yè, arakilia 'nlwè nye nyinlo inlè, Anyambiè ni' Ózange, nla gòre yè zyele mpiri du. Ja 'zw' abulia 'nlè azw' ar' alato nla yè, aganganla gò mpiri, azwè nòka, ko 'zw' alend' òrèti: ndò ja 'zw' akanganla g' ózange, ga nt' are yè g' ózange, azw' are ni' alato òfiori ni' òfiori, nli ntyinla yi Jisu y' Ófiwanl' iyè yi jombunlia
- 8 'zwè avila gw' ibe sòdu. Ja 'zw' abulia 'nlè azw' azye ni' ibe, azwè òmiz' ikuw' iyazyò, ni' òrèti wi zyele gòre 'zwè. Ja 'zw' amèm' ibe sazyò, ar' inyanga nyi bekeliò ni' ògòre kè gò nyeza 'zwè ibe sazyò, ayombunlia 'zwè avila gw'
- 10 ifwema sòdu. Ja 'zw' abulia 'nlè azwè pa dend' ibe, azwè pange ònlòki, ni' igamb' inyè nyi zyele gòre 'zwè.
- 2 Awani' iyam', isaón yinlo tèndinla miè 'nlwè, ko 'nlw' ayanj' ibe. Nla jog' òm' ajanj' ibe, azw' are ni' óganliel gòre Rerè, Jisu
- 2 Krai y' ògòre: ayè ni' òraviniò gw' ibe sazyò; ni' aranga gw' isazyò dadìè, ndò kè gw' ibe si ntye yòdu. Ni' igamba nyinlè mia 'zwè inlè, azw' avòrò yè, inlè ja' zw' apenjavenj' ampang' imè.
- 4 Ayè ò bulia 'nlè, mi avòrò yè, ko y' avenjavenj' ampang' imè, ayè ònlòki, ni' òrèti wi zyele gòre yè: ndò ayè ò penjavenj' igamb' inyè, gòre yè itonda s' Anyambiè si re mèpa pa gillgilli. Ni' igamba nyinlo mia 'zwè inlè, azwè are gòre yè: ayè ò bulia 'nlè e dwanla gòre yè e ga ganganl' ayè mè vanganle ga nt' aganganlagìè.
- 7 Mongi tondò, mi pa tèndinla 'nlwè ivang' inyonla, ndò ivang' ilungu nyi re dwanla pa nla 'nlwè avila gw' ipakilia: ivang' ilungu ni' igamba ny' ayogiò
- 8 'nlwè. Ndò mi tèndinla 'nlwè ivang' inyonla, òsaón wi re rè: i gòre yè nla gòre 'nlwè; konde mpiri yi piaganla, ni' ózange
- 9 wòrèti w' atwenli gò bamba. Ayè ò bulia 'nlè are g' ózange, kè num' òfworer' iyè, a pare gò mpiri kwanga nla nlenlo. Ayè ò tond' òfworer' iyè e dwanla g' ózange, nla gòre yè zyele ndaga y'
- 11 ikweza. Ndò ayè ò bik' òfworer' iyè are gò mpiri, aganganla gò mpiri, e mia ke nkòva yi kè ndò ndè, konde mpiri y' anlim' antyo mè.
- 12 Mi tèndinla 'nlwè, yawanla, konde ibe sanli s' anyezò 'nlwè v'

13 inyanga ny' in' inyè. Mi tëndinla 'nlwè irerè, konde anlw' avòrò yè ò vegagi avila gw' ipakilia. Mi tëndinla 'nlwè, awanjo, konde anlw' are keva p' òmbe. Mi atëndinla 'nlwè, yawanla, konde
 14 anlw' avòrò Rerè. Mi atëndinla 'nlwè, irerè, konde anlw' are miè pa ò vegagi avila gw' ipakilia. Mi atëndinla 'nlwè, awanjo, konde anlw' are nli ngulu, ni' igamba ny' Anyambiè nyi dwanla gòre 'nlwè, anlw' are keva pa k'
 15 òmbe. Arondanli ntye yinlo, ge isaón yi re gò ntye. Jog' òm' edu atonde ntye, itonda sa Rerè si
 16 zyele gòre yè. Konde yòdu yi re gò ntye, itonginla s' òzyònlì, ni' itonginla s' antyo, ni' ekale z' efiènlò, yi pa pila gòre Rerè, ndò
 17 gò ntye yinlo. Nli ntye yi piaganla, ni' itonginla sa yò: ndò ayè ò dende ntòndinli y' Anyambiè e dwanla gò konlako. Yawanla, nyinlo ni' igwèra nyi nuunla: nli nt' are 'nlwè jogo pa inlè ayè ò sire Krais e bia, vanganle vèlò re nongwa pa izirisì yi Krais imienge; ni' igamba mè mia 'zwè inlè nyinlo ni' igwèra
 18 nyinuunla. W' agogwi avila gòre 'zwè, ndò wi pegag' iwazyò; konde arwe 'nlè waò iwazyò, gavnòlo w' aro dwanli nla 'zwè: ndò w' agogwi, ko waò jenlò inlè,
 20 waò arang' iwazyò waòdu. Nl' anlw' are ni' isagiò avila gòr' Òma w' òrunda, amia isaón yòdu.
 21 Mi pa tëndinla 'nlwè konde anlwè pa mi' ògillgili, ndò konde anlw' avòrò wò, nla zyel' inòka
 22 si pila g' òrèti. Ònlòki mande kaò ayè ò danda inlè Jisu nle Krais? Ayè òzirisì wi Krais, ò
 23 dande Rerè ni' Òfiwanla. Ayè ò dand' Òfiwanla, ayè mèmò azye nli Rerè; ayè ò mèm' Òfiwanla
 24 are nli Rerè kè. Eza zi re 'nlwè

jogo pa avila gw' ipakilia, zi ga lwanle gòre 'nlwè. Ja eza zi re 'nlwè jogo pa avila gw' ipakilia z' adwanla gòre 'nlwè, anlwè kè anlwè be dwanla gòr' Òfiwanla,
 25 nla gòre Rerè. Nl' òmpanganlò w' avanganliò ndè 'zwè nle winlo, inlè efiènlò z' egòmbe zòdu.
 26 Isaón yinlo mi are tëndinla pa 'nlwè yò g' òfiwanja wi mongi
 27 wi kegunlia 'nlwè. Ndò anlwè, isagiò s' azagiò ndè 'nlwè si dwanla gòre 'nlwè, anlw' azye k' isyolo nyi nènjò ni' òma; ndò ga nte nènjò 'nlwè ni' isagiò mè g' òfiwanja w' isaón yòdu, sò kè si re rèti, ni' arang' inòka, vanganle ga nt' anènjìò 'nlwè nle sò,
 28 lwanlanli gòre yè. Nla vèulo, yawanla, lwanlanli gòre yè; inlè, gò be bówunliè, azwè ga lwanle ni' iganda, ko 'zwè ayenle ntyonli g' òzyò wè gw' ibi' sè. Ja 'nlw' amia 'nlè ar' ògòre, anlw' avòrò inlè, òm' edu kè ò dend' ògòre ajanlò nle yè.
 3 Vónlanì' ònlongo w' itonda wi re Rerè tonda pa 'zwè, inlè azwè to fwellò inlè, awanla w' Anyambiè: nla yenlo re 'zwè. V' igamba nyinlo ntye yi mèa 'zwè,
 2 konde yi miè du. Mongi tondò, vèlò azw' awanla w' Anyambiè, nli nte be dwanla 'zwè yi pa tuminliò; ndò azw' avòrò inlè, j' abuwunlia, azwè be dwanla ga yè; konde azwè be jenlè ga nt' are
 8 yè. Nl' òm' edu ò re ni' iguñiu nyinlo gòre yè e jombunli' òkuw' wèmè, vanganle ga nt' are yè
 4 nkèrè. Òm' edu ò janj' ibe e pava k' ivanga: konde ibe sò ni'
 5 ipava s' ivanga. Anlw' avòrò kè 'nlè, awòwunliò gò tòmb' ibe;
 6 nla gòre yè zyel' ibe du. Òm' edu ò dwanla gòre yè e janj' ibe: ayè ò janjag' ibe e pa jenlè, ge
 7 miè. Awanl' iyam', aremisónli

- 1 nì' òm' edu: ayè ò janjag' ògòre
 ar' ògòre, vanganle ga nt' are yè
 8 ògòre: ayè ò janjag' ibe ayè òma
 wi Satan; konde Satan ayanjag'
 ibe avila gw' ipakilla. Gò ntinla
 yinlo awòwunliò Òfiwa w' Anya-
 mbiè, inlè gò jiliz' ijanja si Satan.
 9 Òm' edu ò re janlò pa nì' Anya-
 mbiè e pa janj' ibe, konde ilònda
 y' Anyambìè yi dwanla gòre yè:
 yènlò e jollie janj' ibe, konde are
 10 janlò pa nì' Anyambìè. Nì' igam-
 ba nyinlo awanla w' Anyambìè
 wi miò, nì' awanla wi Satan: inlè
 òm' edu ò re e pa dend' ògòre ayè
 arang' òma w' Anyambìè, ge ayè
 11 ò re e pa tond' òfiworer' iyè. Kon-
 de nyinlo nì' igamba ny' ayogió
 'nlwè avila gw' ipakilla, inlè
 12 azwè ga rondanlenli. Azw' alwa-
 nla ga Ken ò vegagi òma wi Sa-
 tan, ayònl' òfiwongìè. Nì' eza-
 nde z' ayònlìè yè? Konde ijanj'
 isè s' avegagi sibe, nla s' òfiwo-
 ngìè sibia.
 13 Affiamanli, awarera, ja ntye y'
 14 anumba 'nlwè. Azw' avòró inlè,
 azw' are piaganla pa avila gw'
 ijuwa agènda gw' emènlo, konde
 azwè tond' awarèrè. Ayè ò re e
 pa tonda [e dwanla gw' ijuwa.
 15 Òm' edu ò bik' òfiworer' iyè ayè
 òyònlisi: anlw' avòró kè 'nlè zyel'
 òyònlisi ò re nì' emènlo zakonla-
 16 ko zi dwanla gòre yè. Nì' igamba
 nyinlo mi' azwè itonda, konde
 alimbini' emènlo zè g' òfiwanj'
 iwazyò: azwè kè azwè ga limbinle
 fiènlo yazyò g' òfiwanja w' awa-
 17 rerè. Ndó ayè ò re nì' igumba
 nyi ntye yinlo, kè jenl' òfiworer'
 iyè gw' ijela, anunj' òrèfì' iwè w'
 ipòginla gòre yè, itonda s' Anya-
 18 mbiè si dwanla gòre yè? Awanl'
 iyam', azwè ga rig' aronda nì'
 igamba, nì' ònlèfìè dadìè; ndó
 19 nì' idenda nì' òrèti. Gò ndaga
 mè be mia 'zwè inlè azw' are g'
 òrèti, ko 'zwè dwanliz' irèfì' iya-
 20 zyò g' òzyò wè, konde ja irèfì'
 iyazyò y' apa 'zwè ògara; Anya-
 mbiè are viaganlò nì' irèfì' iya-
 21 zyò, ami' isaòn yòdu. Mongi ton-
 ndò, ja irèfì' iyazyò y' ava 'zwè
 ògara, gambènl' azw' are nì' igam-
 22 nda gòr Anyambìè; nì' ezom'
 edu zi bambiò 'zwè, azwè dènga
 gòre yè, konde azwè penjavenj'
 ampang' imè, alend' isaòn yi ton-
 23 ndò gw' antyo mè. Nì' ivang'
 inyè nye nyinlo, inlè azwè ga ve-
 kelie ina ny'. Òfiwanl' iyè Jisu
 Krai, arondanla, ga nt' azòmbiè
 24 'zwè. Nla yè ò penjavenj' ampa-
 ng' imè e dwanla gòre yè, nla yè
 gòre yè. Nì' igamba nyinlo mia
 'zwè kè 'nlè e dwanla gòre 'zwè,
 inlè nì' Inlinl' inyè nyi re yè pa
 pa 'zwè.
 4 Mongi tondò, aʋekelianl' anli-
 nì' imòdu, ndò gènlizani' anlinla,
 vendetwa mò m' Anyambìè: kon-
 de ivogisi y' inòka imienge yi re
 2 bia pa gò ntye. Nì' igamba nyi-
 nlo mia 'nlwè Inlinla ny' Anya-
 mbiè: inlè inlinl' iedu nyi mèma
 'nlè Jisu Krai are bia pa g' òzyò-
 3 nli nyò ny' Anyambìè: nì' inlin-
 nì' iedu nyi re nyi pa mème Jisu
 nyò aranga ny' Anyambìè: nyi-
 nlo nì' inlinla mè nyi sire Krai,
 nyi re 'nlwè jogo pa inlè nyi bia;
 nla vanganle vènlò nyi re gò
 4 ntye. Anlwè w' Anyambìè, a-
 wanl' iyam', anlw' are keva pa
 waò kè: konde ayè ò re gòre
 'nlwè are viaganlò nla yè ò re gò
 5 ntye. Waò wi ntye: yenlo kam-
 ba waò ga nt' are ntye, ko ntye
 6 joginlò waò. Azwè w' Anya-
 mbiè: ayè ò mi' Anyambìè e jogi-
 ninlò 'zwè; ayè ò re azye w' A-
 nyambìè e joginlò zwè. Nì' igam-
 ba mè mia 'zwè inlinla ny'
 òrèti nì' inlinla ny' ifema.
 7 Mongi tondò, azwè ga rondanle-

nli: konde itonda si pilla gôr' Anyambîè; nli' òm' edu ò tonda ajanliò nli' Anyambîè, ami' Anyambîè. Ayè ò re e pa tonda e pa mi' Anyambîè; konde Anyambîè nli' itonda. Gò ndaga yinlo aruminliò itonda s' Anyambîè gòre 'zwè, inlè Anyambîè are tòfîa p' Òfiwanl' iyè wikika gò ntye, inlè azwè ga lwanle nli' efiènlò vo yè. Itonda se sinlo, aranga 'nlè, azwè arondl' Anyambîè, ndò inlè, arondl' 'zwè, aròfî' Òfiwanl' iyè gò dw' òraviniò gw' ibe sazyò. Mongi tondò, j' Anyambîè arondl' 'zwè yenlo, azwè kè azwè ga rondanlenli. Zyel' òmo re jenla p' Anyambîè nli mori: ja 'zw' atondanla, Anyambîè e dwanla gòre 'zwè, nli' itond' isè si re mèpa pa gòre 'zwè: nli' igamba nyinlo mia 'zwè inlè, azwè dwanla gòre yè, nla yè gòre 'zwè, konde are pa pa 'zwè Inlinl' inyè. Azw' are jenla pa kè arakilla inlè, Rerè are tòfîa p' Ònwanla gò dwanl' Òzunge wi ntye. Òm' edu ò be mèma 'nlè Jisu nle Òfiwa' w' Anyambîè, Anyambîè dwanla nla yè, nla yè gòre Anyambîè. Azw' are mia pa aʼvekèlia kè itonda si re nli' Anyambîè gòre 'zwè. Anyambîè nli' itonda; nli' ayè ò dwanla gw' itonda e dwanla nli' Anyambîè, nli' Anyambîè gòre yè. Gw' igamba nyinlo r' itond' isazyò mèpa pa, ko 'zwè dwanla nli' iganda gò ntyugu y' ijèkèlia; konde ga nt' are yè, yenlo re 'zwè gò ntye yinlo. Zyel' itia gw' itonda: ndò itonda si re mèpa pa si tòmb' itia, konde itia si re nli' òrevunlò; nla yè ò tia azye mèpa pa gw' itonda. Azwè tonda, konde ayè lóngè tondi 'zwè. Jog' òm' abulla 'nlè, mi tond' Anyambîè, kè numb' òfiworer' iyè, ayè ònlòki: konde ayè ò re e tond' òfiworer' iyè ò re

yè jenla pa, ayè ko tond' Anyambîè? Aw' are dènga pa k' ivanga nyinlò gòre yè, inlè ayè ò tond' Anyambîè e ga ronde k' òfiworer' iyè yè.

5 Òm' edu ò bekèlia 'nlè Jisu nle Krai are janlò pa nli' Anyambîè: nla yè ò tondè ò janla e tondè kè ò janlò ndè. Nli' igamba nyinlo mia 'zwè inlè, azwè tond' awanla w' Anyambîè, ja 'zw' atond' Anyambîè, avenjavenj' ampang' imè. Konde sinlo nli' itonda s' Anyambîè, inlè gòre 'zwè gò penjavenj' ampang' imè: nli' ampang' imè mi zyele jola. Konde ezom' edu zi janlò nli' Anyambîè zi keve ntye: nli' ikeva si keve ntye se sinlo, inlè ibe keli' sazyò. Nla 'yè ò keve ntye mande, kaò ayè ò bekèlia 'nlè Jisu nli' Òfiwa w' Anyambîè? Winlo nle yè ò vïenli nli' anlingò nli ntyinla, vanganle Jisu Krai; aranga nli' anlingò dadè, ndò nli' anlingò nli ntyinla. Nli' Inlinla kè nyi takilla, konde Inlinla nyò nli' òrètì. Konde r' ararò wi takilla, Inlinla, nli' anlingò, nli ntyinla: nla yinlo irarò yi kwezanganla òmò. Ja 'zw' abong' atakwè m' anlaga, atakwè m' Anyambîè mi re viaganlò: konde atakwè m' Anyambîè me minlo, mi re yè takilla pa g' òfiwanja w' òfiwanl' iyè. Ayè ò bekeli' Ònwa w' Anyambîè are nli' atakwè g' òkuw' wèwè: ayè ò re e pa bekeli' Anyambîè are pangè p' ònlòki; konde e pa bekeli' igamba nyi r' Anyambîè takilla pa g' òfiwanja w' Ònwanl' iyè. Nli' atakwè me minlo, inlè Anyambîè are pa pa 'zwè efiènlò zakonlako, nli' efiènlò mè zi re gòr' Òfiwanl' iyè. Ayè ò re nli' Ònwanla are nli' efiènlò; ayè ò re

- azyè nl' Óñwanla w' Anyambiè azyè nl' efiènlò.
- 13 Mi are tëndinla pa 'nlwè isaón yinlo, ko 'nlwè mia 'nlè anlw' are nl' efiènlò zakonlako, vanganl' anlwè yi bekelì' ina ny'
- 14 Óñwa w' Anyambiè. Minlo nì' abeko mi re nla 'zwè gòre yè, inlè, ja 'zw' abambi' ezoma ga nt' are ntòndinli yè, e pòganliò 'zwè:
- 15 nla ja 'zw' amia 'nlè e pòganliò 'zwè, ezom' edu zi bambiò 'zwè, azw' avòrò inlè, azw' are nli ya yi
- 16 re 'zwè bambia pa gòre yè. Jog' òm' ajenl' òñworer' iyè e janj' lbe si re si zyele gw' ijuwa, e ga vambiè, nì' Anyambiè e be pè efiènlò gòre waò wi janj' lbe si re si zyele gw' ijuwa. R' lbe si re gw' ijuwa: mi pa bulla 'nlè e ga ga-
- 17 mbinle g' òñwanja wa sò. Ipava sòdu nì' lbe: r' lbe kè si re si zyele gw' ijuwa.
- 18 Azw' avòrò inlè, òm' edu ò re janlò pa nì' Anyambiè e janjag' lbe; ndò ayè ò rè janlò pa nì' Anyambiè e pig' òkuw' wèmè, nì'
- 19 òm' ombe e bwatè du. Azw' avòrò inlè, azwè w' Anyambiè, nli ntye yòdu yi dwanla gò ngulu y'
- 20 òmo' mbe. Azw' avòrò kè 'nlè Óñwa w' Anyambiè abienli, ava 'zwè ikòtiza, ko 'zwè miè ò r' ògiligili, azwè are gòre yè kè ò r' ògiligili, vanganle gòr' Ónwanl' iyè Jisu Kraìs. Yinlo nì' Anyambiè y' òreti, nì' efiènlò zakonlako. Awanl' iyam', venjavenjanl' ikuw' iyanli avila gw' ikanla.

EZANGÔ ZIVANLI ZI

J A N .

- 1 ONLERO gôr' ôfiwantô wi re pinjô pa nî' awanl' iyè wi tondô miè g' ôrèti; nî' aranga miè dadiè, ndô waôdu wi mi' ôgilligili;
- 2 g' ôfiwanja w' ôrèti wi dwanla gôre 'zwè, wi be dwanla nla 'zwè
- 3 kè pèkèpèkè: Imèpinlô, nkèngo, nî' afiènjè, mi be dwanla gôre 'zwè, avila gôr' Anyambiè ya Rerè, nî' avila gôre Jisu Krais, Ôfiwanla wa Rerè, g' ôrèti nla gw'
- 4 itonda. Mi jeule mbia mpôlô konde mi are dènga pa gôr' awanl' iyo awèwo wi kanganla g' ôrèti, vanganle ga nt' azômbiô 'zwè nle
- 5 Rerè. Nla vèno, ôfiwantô, mi bel' igamba nyinlo, aranga mpānli ga mi atèndinlo ivang' inyo- nla, ndô mènyo ny' avegagi nla
- 6 'zwè avila gw' ipakilia, inlè azwè ga rondanlenli. Nî' itonda se sinlo, inlè azwè ga ganganle nt' ar' isômbi' sè. Nyinlo nî' ivanga, vanganle nt' ayogiô 'nlwè avila gw' ipakilia, inlè anlwè ga ganga-
- 7 nle gô nyô. Konde iremisi imienge yi 're kènda pa gô ntye, waô wi pa mènma 'nlè Jisu Krais are bia pa g' ôzyônli. Ayè ô re yenlo nî' ôremisi nî' ômo sire Krais.
- 8 Vandaminlanl' ikuw' iyanli, inlè anlw' averize ya yi re 'nlwè janja pa, ndô anlwè ga lèng' ipa sôdu.
- 9 Ôm' edu ô kènda nli bôsyô ko alwanla gw' inènja si Krais, azye nî' Anyambiè: ndô ayè ô dwanla gw' inènja mè, ayè mènno are nli Rerè nî' Ôfiwanla ta.
- 10 Jog' abi' ôma gôre 'wè, ko avag' inènja sinlo, awongè gô nag'
- 11 wo, ge savinlè: konde ayè ô savinlè ar' ôwongisi w' ijanj' isè sibe.
- 12 Gôre miè nî' isaôn imienge yi tèndinlo, mi alende nî' ezangô nli mpira: konde mi devinla gô bia gôre 'wè, agamba nla 'wè ôzyô g'
- 13 ôzyô, ko igew' inyo jônliô. Awanla w' ôfiwongio ôfiwantô ô re pinjô pa w' abôgizo.

EZANGÔ ZIRARÔ ZI

J A N.

- 1 ONLÈRO gôre Galus ô tondô, ô
 2 tondô miê g' ôrèti. Awè yi tondô
 miê, mi jôngunla 'nlè gw' isaôn
 yôdu ô ga gende mbiambiè alwa-
 nla kè mbiambiè, vanganle nte
 kènd' inlinl' inyo mbiambiè.
 3 Konde mi ayenli mbia mpôlô,
 gw' a'vienl' awarerè arakilia g'
 ôñwanja w' arèti wo, vanganle
 4 nte kanganlo g' ôgiligili. Mi azye
 nl' igev' ivôlô viaganlô nla nyi-
 nlo, inlè gô jogo inlè awanl'
 iyam' wi kanganla g' ôrèti.
 5 Awè yi tondô, ô janj' e'villô zi re
 ko bekelîô gw' isaôn yôdu yi de-
 ndô ndo gôr' awarerè vangaule
 6 waô w' anlongo affiori; winlo wi
 re takilia pa g' ôñwanja w' itond'
 iso gô fiandô. Ô be denda mbia-
 mbiè gô nungunla waô g' ôgèndo
 waô nt' are ko dwanla kwèkwè
 7 nl' Anyambiè: konde w' agènda-
 gi g' ôñwanja w' in' inyè, wi
 8 bong' ezoma kè gôr' anlongo. Sa-
 mbô azwè ga wong' anlaga ônlô-
 ngo mè nli mbia, ko 'zwè dwanl'
 9 imbilô ta nl' ôrèti. Mi arèndinli
 fiandô agamb' affièwo: ndô Dio-
 trefus, ô tonde dwanl' ewônjô gô-
 10 re waô, e pa bong' 'zwè. Sambô,
 ja mi abia, m' be jônginlia isaôn
 yi janjô ndè, nkambaga g' ôñwa-
 nj' iwazyô agamb' ambe manya-
 wè: azye duèrè kè vovo, ndô e pa
 bong' awarerè ayèmè, alega waô
 kè w' aro bongi waô, arômba waô
 11 gô fiandô. Awè yi tondô, avèr'
 ez' e'vè ndô eza zi r' e'via. Ayè ô
 janje mbia ayè w' Anyambiè:
 ayè ô janj' ibe e pa jenl' Anya-
 12 mbiè. Demetrius are nl' isumi-
 nliô s' anlaga waôdu, nla s' ôrèti
 kè: nl' azwè kè azwè takilia g'
 ôñwanj' iwè; ô vôrô kè 'nlè ata-
 kwè mazyô mi re rèti.
 13 Mi avegagi nl' isaôn imienge gô
 tèndinlo, ndô mi pa bele tènda
 yô nli mpira nli ntôngô yi tèndi-
 14 nla: ndô mi devinla gô sunge je-
 nlo, ko 'zwè kamba ôzyô g' ôzyô.
 Affiènjè gôre 'wè. Indegô s' abô-
 gizo. Wôgiz' indegô nl' ana.

EZANGÔ ZI

JUD.

1 JUD, nyôngô yi Jisu Krai, nî' òfiworerè wi Jems, gôre waò wi re fweliò pa, wi tondò gôr' Anyambidiè ya Rerè, avenjavenjò gôre

2 Jisu Krai: Nkèngô gôre 'nîwè nî' afitènje nî' itonda si ga wunle.

3 Mongi tondò, gw' aveli miè pòlò gò tèndinla 'nîwè g' òfiwanja w' isunginla si re gôre 'zwèdu, mi ajeni' isyolo gò tèndinla 'nîwè nuginliaga 'nîwè gò nwa pòlò g' òfiwanja w' ibekelia s' avenliò

4 iyombwi nyongo mò. Konde r' anlag' awèwo jinginla pa nî' avònlò, vanganle waò w' alòvìò egòmb' elônga g' ògara winlo, anlag' a'vè, wi kaluni' imèpinlò s' Anyambidiè gw' isyèkè, alandè ò re dadiè Rer' iyazyò nî' Òvanginli Jisu Krai.

5 Vènlo mi bele jônginlia 'nîwè, vanganl' anlw' avòr' isaòn yinlo yòdu mbiambiè, inlè Rerè, ayè sunginla p' anlaga avila gò ntye yi Ejipt, avila vovo ayilizi waò

6 wi re wi bekelia. Nî' ienjèl s' avegagi si pa penjavenj' anyang' imaòmè, ndò s' arig' ilwanlò nyaò, Rerè are penjavenja pa sò gò mpi ri gw' igòrò yapèkèpèkè agènda gw' ijèkèlia si ntyugu mpòlò.

7 Vanganle ga Sodom nli Gomora, nî' ink' impòlò s' avegagi vingòvingò, waò pa p' ikuw' iyaò g' òvelanlò, azòng' òzyònlì òfiwènle, wi re dòvìò pa elingiliò, njenlag' azyingò m' ògònlì wapèkèpèkè.

8 Ndò egolanli mèmò mongi sinlo kè nî' ipikilli' saò sanyawè wi fe-

viz' òzyònlì, avèdi inyanga nî' 9 ampenda. Ndò Maikèèl enjèl' mpòlòmè, gw' anwenliè nli Satàn azungakanla nla yè òkuwa wi Mòsès, arienli gò sozizè nî' arowò, ndò awuli 'nîlè, Rerè e ga zè-

10 mbo. Ndò mongi sinlo wi pèdi' isaòn yi re wi pa mia: nî' isaòn yi miò waò nli njanli, g' inyama si zye nî' ògu, gw' isaòn mè wi

11 feviz' ikuw' iyaò. Azyile gôre waò! konde wi re kènda pa gò mponlo yi Ken, avule mangò nî' ògasyò gw' ifwema si Balam g' òfiwanja w' ipa, ayilizò gw' ipa-

12 va si Kora. Winlo nî' abòke gw' intyagò sanli s' itonda gò nya waò nla 'nîwè, ivenjavenji yi nyez' ikuw' iyaòmè itia fo; vindi yi r' anlingò fo, mpèvizagò nî' impunga; rere yi r' ilònda fo, juwa pa nyongo mbanli, tòdunlò pa

13 nî' iramba; ikev' ivendi yi ntyu'vè, njirag' ampunli mi ntyonli yaòmè; igègènlì yi peravera, gôre waò re pigò pa mpi ri yadowa-

14 dowa gò konlako. Nla g' òfiwanja wi mongi sinlo avogi Enok kè, òma wòrogènlò avila gòre Adam, awulia 'nîlè, Vònlanli, Rerè e bia nî' igòfmi ny' intosèn s'

15 iyombwi yè, gò dend' ijèkèlia gôre waòdu, azyuri' anlag' a'vè waòdu, g' òfiwanja w' ijanj' isaò sòdu sibe si re waò janja pa, nla g' òfiwanja w' agamb' ayole mòdu mi r' anlag' a'vè kamba pa gò

16 sirè. Winlo nle waò wi fufiavu'fina, alagalaga, wi dwanla ga nt'

- ar' itonginl' isaômè, agwanl' imaò nkambag' agamb' ampòlò m' ekale, waò kè wi dwaña nl' anla-ga wantuntu g' ôfiwanja w' inye-nla.
- 17 Ndò anlwè, mongi tondò, yôngi-nlianl' agamba m' alônge kambìò nli rôfii y' Ôvanginli wazyò Jisu
- 18 Krajs; nt' awulinli waò 'nlwè inlè, gw' intyugu sinuunla be bi' ivèdisl, yi kanganla ga nt' ar' itonginl' isaômè si bendi' Anya-
mbiè. Winlo nle waò wi pang' ibangwanla, wi sònga kaò ibela s' ôkuwa, wi zyele kè nl' Inlinla.
- 20 Ndò aulwè yi tondò, nlôgianl' ikuw' iyanli gw' ibekeli' sanli s' ôrun-da mè, nkambinlaga gw'
- 21 Inlinl' I'via, ko penjavenjanl' ikuw' iyanli gw' itonda s' Anya-
mbiè, mpônlage nkèngo y' Ôva-
nginli wazyò Jisu Krajs gw' effiè-
nlo zakonlako. Nla gòr' awèwo
wi re nl' impaga lwanlanli nli
23 nkèngo; nl' a'fiori zunginlanli
waò, nswagaga waò avila g' ôgò-
nli; nl' a'fiori vòginlanli waò nl'
itia, mblkaga vanganl' ingòl' saò
fevizò pa nl' ôzyònlì.
- 24 Vènlo gòre yè ô re nli ngulu yi
bandaminla 'nlwè avila gw' ipò-
swa, alô'via 'nlwè g' ôzyò w' ive-
nd' inyè mpèlo fo nl' igev' ivòlò,
25 gòre yè ô re dadiè Anyambiè y'
Ôzunge wazyò, ga lwanle vo Jisu
Krajs y' Ôvanginli wazyò, ive-
nda, nl' inyanga, nl' ipanginla,
nli ngulu, egòmbe vakillaga ro,
nla vènlo, nl' agènda gò konlako.
Amèn.

ITUMINLIA SI JAN.

1 ITUMINLIA si Jisu Krai, s' ave-
nliò yè nì' Anyambiè gò tev'
inyòngò sè isaón yi be sunge twa :
2 gòre nyòngò yè Jan. Nì' arakili
Jan igamba ny' Anyambiè, nì'
atakwè mi Jisu Krai, vanganì'
3 isaón yòdu y' ayenliò ndè. Óza-
vinliò gòre yè ò tangunla, nla gòre
waò wi jog' agamba m' ipoga,
avenjavenj' agamba mi re tèndò
pa gò sò: konde egómbe z' atwe
pièrè.
4 Jan gòr' ifiandò òrogènlò si re
gò Asia: Imèpinliò gòre 'nlwè nì'
amènjè, avila gòre yè ò re avega-
gi ò re kè gò bia; nì' avila gòr'
anlinì' òrogènlò mi re g' ózyò w'
5 ek' izè; nì' avila gòre Jisu Krai,
òyenli wi re ko bekeliò, njalie yi
mongi wi re juwa pa, nì' Óva-
uginli w' aga wi ntye. Gòre yè
ò tonda 'zwè, avurunla 'zwè avila
gw' ibe sazyò nli ntyinì' iyè;
6 avanga 'zwè inlongo ny' iminisé
gòr' Anyambiè ya Rer' iyè; gòre
yè ga lwanì' ivenda nì' ipanginla
7 gò konlako. Amèn. Vónla, e
bia nli vindi; nì' intyo edu nyi
be jenlè, nla waò w' arumiè wi be
jenlè; nì' imbuve si ntye sòdu si
be denla g' ófiwanj' iwè. Vanga-
nì' yenlo. Amèn.
8 Miè nì' Alfa nì' Ómega, bulle
Rerè Anyambiè, yi re y' avegagi
nla yi be dwanla kè, Anyambiè
9 yi ngulu yòdu. Miè Jan, y'
ófiworer' iyanli nì' ówongisi nla
'nlwè gw' injuke nla gw' inlongo
nla gw' isindinla si re gòre Jisu,

mi avegagi gò nenge yi fwellò,
inlè, Patmos, g' ófiwanja w' iga-
mba ny' Anyambiè nì' atakwè
10 mi Jisu. Mi avegagi gw' Inlinla
gò ntyugu ya Rerè, nì' ayogió
miè gò nyum' iyam' inyò' ivólò,
11 ga ny' òrombo, inlè, isaón yi je-
nliò ndo, rènda yò gw' ezangò,
arwanliza zò gw' ifiandò òrogè-
nliò; gò Efesus, nla gò Smerna,
nla gò Pergamus, nla gò Thiati-
ra, nla gò Sardis, nla gò Filadè-
12 ifia, nla gò Laodisia. Awizi miè
gò jeni' inyòl ny' agambi nla
miè. Nla gw' awizi miè mi aye-
nì' ilampi òrogènlò si syika yate-
13 nlatenla; nla gò garegare y' ila-
mpi ayenli miè òma nì' egolanli
z' ófiwonlaga, boriò pe ngoi mpò-
lò kwanga gw' intyózyò, nì' òtu-
mba wi syika yatenlatenla diriò
14 pa gò ntónlò yè. Nì' ewónjò zè
nì' itwe sè s' avegagi pupu g'
imla yapupu, nla g' òkondo; nì'
antyo mè m' avegagi g' ibamínla
15 s' ògónli; intyózyò sè s' avegagi
ga nyènlè njombwi, mpanli ga
y' amèpiziò gw' inlu; nì' inyòl
nyè ga nyongole y' anlingò affè-
16 ngè. Nì' avegagiè nì' igègènlì
òrogènlò g' ògo 'nlómìè: nì' avi-
la g' ògwanì' iwè agogwi òkwar'
òruenli wi re tua nkòva mbanli:
nì' ózyò wè w' avegagi ga nkò-
mbe gò bamba yò nli ngulu.
17 Gw' ayenli miè yè, mi avòswi
gw' agólò mè g' ebende. Nì' ara-
liè ògo 'nlómìè gòre miè, awulla,
'nlè, Aria; miè nì' òlònga nì'
18 ònuunla, nì' òma wabo; mi ave-

- gagi juwa pa, nla vónla, mi are bo gò konlako, mi are kè nì' isyape s' ijuwa nì' ilòmbò. Rènda sambò isaón y' ayenlìò 'wè, nì' isaón yi re, nì' isaón yi be twa gò
- 19 bósyo; iyumbunlò ny' igègènlì òrogènlò y' ajenlò 'wè g' ògo wam' ònlòfíitè, nì' ilampi si syika yatenlatenla òrogènlò. Igègènlì òrogènlò nì' ienjèl s' ifiandò òrogènlò: nì' ilampi òrogènlò nì' inandò òrogènlò.
- 2 Gòre enjèl yi fiandò yi Efesus rènda: Isaón yinlo yi bulliò ndè ò kòt' igègènlì òrogènlò g' ògo wè ònlòfíitè, ò kanganla gò garegare y' ilampi si syika yatenlatenla
- 2 òrogènlò, inlè: Mi avòrò ijanj' iso, nì' evilò zo nì' isindinì' iso, nla inlè ò jollè sindinì' anlag' a'vè, ndò ò re kènliza pa waò wi bullia 'nlè waò ròfíi, ge w' azya, alènga waò inlòki; mi avòrò kè 'nlè ò re nì' isolinla; ò re sindinla pa g' òfiwanj' w' in' inyam',
- 4 ko w' ayasa. Ndò mi are nli ndaga yinlo nla 'wè, inlè, ò re tiga p' itòng' iso idònga. Yònginla sambò nt' are 'wè pòsowa pa, ko nige nkòndi, ayanj' ijanj' idònga; azya nlonlo m' be bia gòre 'wè, aròmbe lampi yo avila gò mbòra ya yò, kaò w' akalwa.
- 6 Ndò ndaga yinlo yi re nla 'wè, inlè, ò bik' ijanja s' Inikolaiton, 7 si bikò miè kè. Ayè ò re nì' aròl, e ga yogo nte bulli' Inlinla gòr' ifiandò. Gòre yè ò keva, be pò miè gò ny' erere z' efíènlò, zi re gò ntyaga y' Anyambiè.
- 8 Nla gòre enjèl yi fiandò yi Smerna rènda; Isaón yinlo yi bulliò nì' òlònga nì' ònuunla, ò vegagi
- 9 juwa pa, ndò are bo: inlè, Mi avòrò azyingò mo, nì' agug' imo (ndò ò re paga pa), nì' òrowò wi mongi bullia, 'nlè, waò Iju, ge w' azya, ndò waò nle fiandò yi
- 10 Satan. Ari' isaón yi be sindinlò ndo: vónla, Satan e be fel' awèndo gòre 'nlwè gò ntyògò, ko 'nluè dembò; anlwè be dwanla kè nì' azyingò igòfíi ny' intyugu. Lwanl' òma wi bèkeliò kwanga gw' ijuwa, gambènè m' be
- 11 po kòròwa y' efíènlò. Ayè ò re nì' òròl, e ga yogo nte bulli' Inlinla gòr' ifiandò. Ayè ò keva ayenlizò nkazyà nì' ijuwa sibanni.
- 12 Nla gòre enjèl yi fiandò yi Pergamus rènda; Isaón yinlo yi bulliò ndè ò re nì' òkwar' òruenli wi re tua nkò'va mbanli, inlè: Mi avòrò, mbòra yi dwanlò ndo, vanganle mbòra yi re Satan dò'via p' ek' izè: nla, inlè, ò kòt' in' inyam' ngwaayi, ko w' aland' ibekeli' sam', vanganle gw' intyugu si Antipas, òyenli wam' wi re ko bekelìò, ò yinlìò gòre 'nlwè, mbòra yi dwanle
- 14 Satan. Ndò mi are nì' isaón yakwè nla 'wè, konde ò re nì' awèwo vovo wi kòt' inènja si Balam, ò nlenji Balak gò pòmiz' awa wi Israel ibaku, ko waò nye ya y' ayiriò gw' akanla, avèng' antò winganli. Egolanni mèmò anlw' are kè nì' awèwo wi kòt'
- 16 inènja s' Inikolaiton. Galwa sambò; azya nlonlo m' be bia gòre 'wè nèganèga, anwa nla waò nì'
- 17 òkwara w' ògwani' iwam'. Ayè ò re nì' aròl, e ga yogo nte bulli' Inlinla gòr' ifiandò. Gòre yè ò keva, be pò miè mana yi re jumbunlò pa, avè kè idò nyapupu, nla gò nyò in' inyona tèndò pa, nyi re nyi mlò nì' òma kaò ayè ò dènga nyò.
- 18 Nla gòre enjèl yi fiandò yi Thiatira rènda; Isaón yinlo yò bulliò nì' Òfiwa w' Anyambiè, ò re nì' antyo mè g' ògònlì wi bafinla, nì' intyòzyò sè ga nyènliè

- 19 njombwi, inlè: Mi avòrò ijanj' iso, ni' itond' iso ni' ibèkèli' so ni njanjinli yo ni' isindinl' iso, nla, inlè ijanj' iso sinuunla si re
20 viaganlò ni' idônga. Ndò mi are ni ndaga yinlo nla 'wè, inlè, ò sindinl' òñwantò mèwonla Jeza- bèl, ò fweli' òku' wè, inlè, òvogiai; ko yè nènja aremiz' inyôngò sam' gò nanla nla winganli, anye ya y'
21 ayiriò gw' ikanla. Ni' avenli miè yè egòmbe zi kalwa; ndò e j'ivire 22 kalwa avila g' òvèlanlò wè. Vò- nla, m' be falè g' òdò, nla waò wi nanla nla yè gw' azyingò ampòlò, kaò w' akalwa avila gw' ijanj'
23 isaò. Ni' awanl' iè m' be jónla waò ni' ijuwa; ni' ifiandò sòdu si be mia, inlè, miè nje yè ò kèlagèl' ina ni' irèña: m' be p' òm' edu gòre 'nlwè kè ga nt' ar' ijanj' isè.
24 Ndò anlwè mongl mori wi re go Thiatira, waò wi re wi zye ni' inènja sinlo, wi re wi mia du isa- òn y' òronga wi Satan, nte bulia waò; mi bulinlia 'nlwè, inlè, m' be twanliza 'nlwè irwanlò nyè- nìè. Ndò eza zi re nla 'nlwè, gò-
25 tanli zò ngwasyi, kaò mi abia. Ni' ayè ò keva, avenjavenj' ijanj' i- sam' kwanga gò ntyai, gòre yè be
26 pò miè inyanga gòr' anlongo: ko yè panginla waò ni nkogu y' ò- fiwanga, ga nte jónlò intyuanla sam- bònìlò simbei; ga nt' are miè pò
28 pa kè nle Rer' iyam': m' be pè 29 kè ògègèni w' ibanga. Ayè ò re ni' òròl, e ga yogo nte buli' Inli- nla gw' ifiandò.
- 3** Nla gòre enjèl yi fiandò yi Sar- dis rènda; Isaòn yinlo yò buliò ndè ò re ni' anlinl' òrogènlò m' A- nyambiè, ni' igègèni òrogènlò, i- nìè: Mi avòrò ijanj' iso, inlè, ò re ni' ina inlè ò re bo, ndò ò re juwa
2 pa. Vèmbaga, ko joli' isaòn yi ti- ganla, yi re pièrè gò juwa: konde mi pa jeni' ijanj' iso kwèkwè g'
304
- 3 òzyò w' Anyambiè yam'. Yò- nginlia sambò nt' are 'wè bonga pa ayogo; ko penjavenja yò, aga- lwa. Jogo w' avèmba, m' be bia g' òfe, ko w' ami' igwèra nyi be
4 bia miè gòre 'wè. Ndò ò re ni' ana afièwo gò Sardis mi re mi fe- viz' ingoi saò; wi be kanganla nla miè bora p' ingoi sapupu; konde
5 wi re ni' inyanga. Ayè ò keva e be boriò yenlo ni' iwora nyapu- pu; miè kè mi azazy' in' inyè avila gw' ezangò z' efiènlò, ndò m' be mèm' in' inyè g' òzyò wa Rer' iyam', nla gw' azyò m' ie- njèl' sè. Ayè ò re ni' òròl, e ga yogo nte bulia Inlinla gw' ifia- ndò.
7 Nla gòre enjèl yi fiandò yi Fila- ddèfisa rènda; Isaòn yinlo yò buliò nle yè ò r' òrunða, ò re rèti, ayè ò re ni' isyape si David, ò nungu- nla, ko anunj' òma, ò nunja, ko
8 anunguni' òma inlè: Mi avòrò ijanj' iso: vónla, mi are nungu- nla pa g' òzyò wo iguge nyabwi, nyi re zyèl' òma ko nunja nyò; mi avòrò kè, 'nlè, ò re ni' òfiwo ngulu, ò re penjavenja pa k' iga- mb' inyam', ko w' aland' in'
9 inyam'. Vónla, m' be po waò wi fiandò yi Satan, wi bulia, 'nlè, waò Iju, ge w' azya, ndò wi nòka; vónla, m' be panga waò bia aza- vinla gw' agòlò mò, kò waò mia
10 'nlè mi are 'wè tonda pa. Konde ò re penjavenja p' igamba ny' isin- dinl' isam', miè kè m' be penja- venjo gw' igwèra ny' idembò, nyi bia gò ntye yòdu, gò kèuliza waò
11 wi dwania gò ntye. M' be sunge bia: gòt' eza zi re nla 'wè ngwa- syi, ko kòròw' iyo y' awongò ni'
12 òma. Ayè ò keva, m' be pangè inyèngo gò nagò y' òrunða y' Anyambiè yam', ko yè avo ko- gwa, vovo nyènlè: m' be tènda gòre yè ina ny' Anyambiè yam',

- ni' ina nyi nka' mpòlò y' Anyambìè yam', yò nle Jerusalem nyo-
nla, yi suminla avila gòr' Anya-
mbìè yam' g' òròwa; m' be tèn-
da kè gòre yè in' inyam' inyonla.
- 13 Ayè ò re ni' òròl, e' ga yogo nte
bulia Inlinla gòr' ifiandò.
- 14 Nla gòre enjèl yi fiandò yi Lao-
disia rènda; Isaòn yinlo yi buliò
nli Amèn, òyenli w' ibekeliò ni'
òrèti, ipakilla s' ipangò' s' Anya-
mbìè, inlè: Mi avòrò ifanj' iso,
inlè ò zyele nkel ge mpiu: mi o
tondo dwanle nkel ge mpiu.
- 15 Yenlo konde ò r' òntinti, ni' ara-
nga mpiu ge nkel, m' be pulio
- 16 avila g' ògwani' iwam'. Konde
ò bulia, 'nlè, mi apagi, arwa ni'
igumb' inyenge, ko mi azilinlò
ni' ezoma; ko w' amia 'nlè awè
òma w' azyingò ni' injuke, òkugi
- 17 kè ni' ipoku ul' òtele: yenlo mi
tevunlo, inlè, gòla nla miè syika
yatenlatenla mèpizò pa ni' ògònlì,
ko 'wè bòfiwa; ni' ingoi sapupu
ko bori' òku' wo, inlè ntyonli y'
òtele wo y' awòwuulia; nli fiang-
gò y' antyo gò kil' antyo mo, ko
- 18 'wè jenla. Ntangò yi tondò miè,
yò sèmbò mie arevunla: lwanla
mpiu sambò, ko kalwa. Vòna,
mi kumanla gw' iguge alòka:
jog' òm' edu ajogo inyòl nyam'
anlungunl' iguge, m' be jinginla
gòre yè, anya nla yè, nla yè nla
miè. Gòre yè ò keva, bè pò miè
gò dwanla tu nla miè gw' ek'
izam', nt' agevi miè kè, alwaula
tu nli Rer' iyam' gw' ek' izè.
- 19 Ayè ò re ni' òròl, e ga yogo nte
bulia Inlinla gòr' ifiandò.
- 20 4 Isaòn yinlo viaganlò vòna, mi
ayeni' iguge nungunlò pa g' òrò-
wa, ni' inyò' ilònga ny' ayogìò
miè egolanli g' òrombo nkambaga
nla miè, awulia 'nlè, Vanda gu-
nlu, ko mi tuminlio isaòn yi re gò
2 twa. Avila vovo nèganèga mi

[Mpongwe.]

20

- arwenli gw' inlinla: nla vòna,
avegag' eka dòvìò pa g' òròwa,
3 ni' òma tu gw' eka mè. Nla yè
ò lwanli tu ayenlanli g' idò nyi
jaspè nli nyi sardius: avegagi kè
mbumba vingòvingò eka, egolanli
- 4 ga idò ifia nyi èmèrod. Nla
vingòvingò eka mè avegagi ka
agòfmi ambanli nli ka niai: nla
gò ka mè alwanli tu agòfmi m'
anlero ambanli ni' anlero anlai,
boriò pa ni' ingoi sapupu; nla gò
wònjò yaò ikòròwa si syika yate-
5 nlatenla. Ni' avila gw' eka ago-
gwi anomingwèmbòlò ni' amòl
ni' injalitòwa. Avegagi k' ila-
mpi òrogènlò mbañinlaga swa-
swo ni' eka, sò ni' anlinl' òrogè-
6 nlò m' Anyambìè. Swaswo ni'
eka, avegagi ntyuŵa y' elas egola-
nli ga kristal; nla gò garegare y'
eka, nla vingòvingò eka, avegagi
ya yabo nlai ralie ni' antyò gò
- 7 bòsyò nla gò nyuŵia. Elònga z'
avegag' egolanli ga lion, nla zivā-
nli egolanli g' òfiwo nyare, nla
zirarò z' avegagi ni' òzyò egolanli
g' òma, nla zinlai z' avegag' ego-
lanli ga ngwanyonli yi dògwa.
- 8 Nli ya mèyo nlai, òm' edu ni'
ampav' òròwa, y' avegagi ni'
antyo ralie vingòvingò nla gò
gare y' ampava: yò kè yi zye ni'
ijowa òfianda ni' ògwèra, kaò
mbuliaga, 'nlè Òruna, òruna,
òruna, nle Rerè Anyambìè, yi
ngulu yòdu, y' avegagi, yi re, nla
- 9 yi be dwanla. Nla gw' azavinli
ya yabo nlai ava ivenda ni' òlubò
ni' akeva gòre yè ò dwanla tu gw'
10 eka, ò dwanla gò konlako, vovo
avòswi anlero agòfmi ambanli ni'
anlero anlai avòswa gò ntye g'
òzyò wè ò re tu gw' eka, azavinlè
ò dwanla gò konlako, awal' ikò-
ròw' isaò kè gò ntye swaswo ni'
- 11 eka, awulia, 'nlè, Ò re ni' inya-
nga, Òvanganli wazyò ni' Anya-

305

- mbiè zazyò, gò pò ivenda nì' òlu-
bò nì' inyanga: konde ò vang'
isaon yòdu, nla vo ntandinli yo
arwenli yò, avangiò yò kè.
- 5 Nì' ayenli miè g' ògò 'nlòmfiè w'
òmo vegagi tu gw' eka ezangò
tèndò pa gò gare nla gw' igala,
nunjò pa nli lingiliò òrogènlò.
- 2 Nì' ayenli miè enjèl yi ngulu
e tònga nì' inyò' ivòlò, inlè,
Mande re nì' inyanga nyi nu-
ngunl' ezangò, aròmbè lingi-
liò ya zò? nla g' òròwa nla gò
ntye nla g' òdòlóngò wi ntye
pegag' òma nli ngulu yi nungunl'
- 4 ezangò, ge pòna zò. Nì' alenli
miè pòlò, konde dèng' òma nì'
inyanga nyi nungunl' ezangò, ge
5 pòna zò. Nì' awulinliò miè nì'
òfìori gòr' anlero, inlè, Alenla:
vòna, lion yi mbuṽe yi Juda, y'
òramba wi David, are dènga pe
ngulu yi nungunl' ezangò, arò-
6 mbe lingiliò òrogènlò ya zò. Nì'
ayenli miè gò garegare y' eka nla
yi ya yabo nla, nla gò garegare
y' anlero, ayenl' òfìwidombe ku-
manla pa, egolanli ga w' aluò w'
ajònlìò; nì' òfìwidombe w' avega-
gi nì' imengò òrogènlò, nì' antyo
òrogènlò, mò nì' anlìnl' òrogènlò
m' Anyambiè, mi tòfìò gò ntye
- 7 yòdu. Nì' aṽienliè, awong' eza-
ngò avila g' ògò 'nlòmfiè w' òma ò
8 vegagi tu gw' eka. Nì' ayè
bonga p' ezangò, ya yabo nla nì'
agòfì m' anlero ambanli nì' anle-
ro anlai w' avòswi gò ntye g' òzyò
w' òfìwidombe, òm' edu nli fi-
ombi, nli va yi syika yatenlatenla
ralle nì' aka mi nkangò, mò nì'
9 ikambinla s' iyombwi. Nì' aye-
mbi waò òwemb' òfìwonla, awu-
lia, 'nlè, Ò re nì' inyanga nyi
bong' ezangò, anungunle lingiliò
ya zò: konde ò yònlìò, alandunl'
anlaga nli ntyinl' iyo gò dwanla
mongi w' Anyambiè avila gò
- mbuṽ' iedu, nì' ònlèfì' iedu, nì'
10 inlongo edu, nli ntye edu, avanga
waò aga nì' imiuisè gòr' Anya-
mbiè zazyò; ko waò panginla gò
11 ntye. Nì' ayenli miè, ayogo
amò m' ienjèl sinyèngè vingòvi-
ngò eka nla mi ya mèyo yabo nla
m' anlero; nli ntangò yaò y' ave-
gagi igòfì nyi ntosèn igòfì nyi
ntosèn sinyongo, nì' intosèn s'
12 intosèn: nì' awuli waò nì' inyò'
ivòlò, inlè, Òfìwidombe w' ayò-
nliò are nì' inyanga nyi pò inya-
nga, nli ntambi, nì' imia, nli
ngulu, nì' òlubò, nì' ivenda, nì'
13 òzavinlò. Nì' ezom' edu z' ava-
ngiò zi re g' òròwa, nla gò ntye,
nla g' òdòlóngò wi ntye, nla gò
mbeule, nli ya yòdu yi re gò yò,
mi ayogiò yò yi bulia, 'nlè, Gòre
yè ò dwanla tu gw' eka, nla gòr'
Òfìwidombe, ga lwanl' òzavinlò,
nì' òlubò, nì' ivenda, nì' ipangi-
nla, gò konlako. Nì' awuli ya
yabo nla, inlè, Amèn. Nì' anle-
ro w' avòswi gò ntye, azavinla.
- 6 Nì' ayenli miè gw' anungunl'
òfìwidombe anungunl' èfìori gò
lingiliò òrogènlò, nì' ayogiò miè
èfìori gò ya yabo nla zi bulia nì'
inyòl ga njalitòwa, inlè, Yògò.
- 2 Nla vòna, mi ayenli nkavala ya-
pupu, nì' ayè ò vegagi tu gò yò
avegagi nì' elendinla. Avenliò
yè kòròwa: nì' agèndiè nkevaga,
nla gò keva.
- 3 Gw' anlungunliè elingiliò zìṽa-
nli, mi ayogiò eza zabo zìṽanli zi
4 bulia, 'nlè, Yògò. Nì' agogwi
nkavala nyènlè yatenlatenla, nla
gòre yè ò vegagi tu gò yò avenliò
inyanga nyi tòmb' aṽienjè gò
ntye, ko waò jònanla. Avenliò
yè kè òkwara w' iwora òmpòlò.
- 5 Gw' anlungunliè elingiliò zìṽarò,
mi ayogiò eza zabo zìṽarò zi bulia,
'nlè, Yògò. Nla vòna, mi ayenli
nkavala yaviovio; nla yè ò lwa-

- nli tu gò yò avegagi, nì' òdòdò g' 15 mbiò avila gò mbòra ya yò. Nì'
 6 ògo wè. Nì' ayogliò miè egolanli
 g' inyòì gò gare yi ya yabo mèyo
 nìai nyl bulia, 'nìè, Egènlizò zi
 mpèmba gò fura, nli gènlizò y'
 òresi rarò gò fura; nì' agali nì'
 ivè azyuga yò.
- 7 Nìai gw' anlungunliè elingiliò
 zinlai, mi ayogliò inyòì ny' eza
 zabo zinlai nyl bulia, 'nìè, Yògò.
- 8 Nìai vòna, mi ayenli nkavala ya-
 gawa: nìai yè ò lwanli gò yò, in'
 inyè ny' avegag', inlè Ijuwa; nì'
 ilòmbò ny' azòngiè. Nì' avenliò
 waò inyanga gò mori yi mbel nìai
 yi ntye, gò jòna nì' òkwara, nli
 njanla, nì' evunga, nì' inyam' i-
 mbendi si ntye.
- 9 Gw' anlungunliè elingiliò zita-
 nli, mi ayenli, g' òdòlòngò wi
 mbòra yi ntyagò, anlinla ma waò
 w' ayònlò g' òfiwanja w' igamba
 ny' Anyambiè, nìai g' òfiwanja w'
 10 atakwè m' arakiliò waò. Nì' arò-
 ngi waò nì' inyò' ivòlò, awulia,
 'nìè, Rera, òma w' òruna nì'
 omiènlè, òlingò sè be dwanlo ayè-
 kèlia waò wi dwanla gò ntye
 awinliza, waò ngoko yi ntyinl'
 11 iyazyò? Nì' avenliò òm' edu gò-
 re waò ngoi mpòlò yapupu, nì'
 igamba ny' awulinliò waò, inlè,
 wì ga vo jowe v' òfiwolingò, kaò
 ntangò y' inyòngò nìai waò, nì'
 awarer' iyaò wì be jònlò ga waò,
 y' akeka.
- 12 Nì' ayenli miè gw' anlungunliè
 elingiliò zòròwa, arwenl' isyuga-
 zuga si ntye sipòlò; nli nkòmbe
 y' arwenli viovio ga pinda y' imia,
 nì' ògwèli w' arwenli ga ntyinla;
 13 nì' igègèni y' òròwa y' avòswi gò
 ntye, ga nte posyunli' erere z'
 ifig avòsyunli' ilònd' iyè yi re yi
 pà bonda, gò syugò zò nì' òmpu-
 ng' òmpòlò. Nì' òròwa w' arò-
 mbiò g' eza zi purò rwè; nli nò-
 mb' iedu nli neng' iedu y' arò-
- 15 mbiò avila gò mbòra ya yò. Nì'
 aga wì ntye, nì' awanl' iyaò, nì'
 ingowè impòlò, nli nìamì, nì'
 anlaga wì ngulu, nì' òsyak' iedu
 nì' òfiwontye, w' azyombunli gw'
 ibulungu nìai gw' adò m' inòmba;
 16 awulinl' inòmba nì' adò, inlè,
 Vòswanli gòre 'zwè, ko jumbu-
 nlanli 'zwè avila g' òzyò w' òmo
 dwanla tu gw' eka, nì' avila gw'
 17 egunlu z' Òfiwidombe: konde
 ntyugu mpòlò y' egunlu zaò y'
 abienli; nìai mande ko jollie ku-
 manla?
- 7 Avila vovo mi ayenli ienjèl nìai
 wì kumanla gw' intyòmbò nìai si
 ntye, nìimbiag' impung' inlai yi
 ntye, inlè, òmpunga w' avèvinla
 gò ntye, ge gò ntyuŵa, ge gw' erer'
 2 iedu. Nì' ayenli miè enjèl mori
 yi panda avila gò tongwa nli nkò-
 mbe, nì' avegagiè nì' elingiliò z'
 Anyambiè yabo: nì' aròngiè nì'
 inyò' ivòlò gòr' ienjèl' nìai, s'
 avenliò ngulu yi jenlize ntye nli
 3 mbenle nkazya, awulia, 'nìè, A-
 yenlizanli ntye nkazya, ge mbè-
 ne, ge rere, kaò azw' aduò azwè
 dingil' inyòngò s' Anyambiè ya-
 4 zyò gw' imbaŵi' isaò. Nì' ayogliò
 miè ntangò ya waò w' alingiliò,
 inlè, nkama yi ntosèn nì' agòmi
 m' intosèn aulal nì' intoèèn nìai,
 gw' imbuŵe sodu s' awa w' Israèl.
 5 Gò mbuŵe yi Juda alingiliò igòŵi
 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gò
 mbuŵe yi Rubèn alingiliò igòŵi
 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gò
 mbuŵe yi Gad alingiliò igòŵi
 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli:
 6 Gò mbuŵe yi Aser alingiliò igòŵi
 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gò
 mbuŵe yi Nefthali alingiliò igòŵi
 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gò
 mbuŵe yi Manasè alingiliò igòŵi
 7 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gò
 mbuŵe yi Simeon alingiliò igòŵi
 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gò

mbuŵe yi Levi alingiliò igòfmi
 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gò
 mbuŵe yi Isakar alingiliò igòfmi
 8 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gò
 mbuŵe yi Zabyulon alingiliò igò-
 fmi nyi ntosèn nli ntosèn mbanli:
 Gò mbuŵe yi Jòséf alingilio igòfmi
 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gò
 mbuŵe yi Bènjamin alingili òigò-
 fmi nyi ntosèn nli ntosèn mba-
 nli.

9 Isaòñ yinlo viaganlò vòula, mi
 ayenli nkumba mpòlò, yi re y'
 arangizò nl' òma, avila gò nty'
 iedu, nl' avila gw' imbuŵe sòdu
 nl' anlongo mòdu nl' inlèfme yò-
 du, kumanla pa swaswo nl' eka
 nla g' òzyò w' Òñwidombe, bora
 p' ingoi sapupu, nl' ikògò ya yila
 10 gw' ago maò. Nl' aròngi waò nl'
 inyò' ivòlò, awulia, 'nlè, Isungi-
 nla gòr' Anyambiè yazyò ò re tu
 gw' eka, nla gòr' Òñwidombe.

11 Nl' avegag' ienjèl sòdu kumanla
 pa vingòvingò eka nl' anlero nli
 ya yabo nlai; nl' avòswi waò
 swaswo nl' eka azyò maò gò ntyè,
 12 azavinl' Anyambiè, awulia, 'nlè,
 Amèn: Ózavinlò, nl' ivenda, nl'
 imia, nl' akeva, nl' òlubò, nl'
 inyanga, nli ngulu, yi ga lwanle
 gòr' Anyambiè yazyò gò kònlakò.

13 Amèn. Nl' òfiori gòr' anlero
 awinlizi, awulinlia miè, inlè, Wi-
 nlo wi re borìò pa nl' ingoi sapu-
 pu, wamande? W' apila nla
 14 gwi? Nl' awulinli miè yè, inlè,
 Rera, ò vòrò. Nl' awulinliè miè,
 inlè, Winlo nle waò w' avill gw'
 azyingò ampòlò, ayòvunl' ingoi
 saò, avanga sò pupu gò ntyinla y'
 15 Òñwidombe. Yenlo dwanla waò
 swaswo nl' eka z' Anyambiè; ka
 waò janjinlè òfiana nla ògwèra
 gò nag' wè yòrunla: nla yè ò-re
 tu gw' eka e be divinla waò nli
 16 nagò yè y' ikuku. Wi be fo jogo
 njanla nyènè, ge kòtò nl' esyòve;

nkombe kè yi be fo bambinla waò
 17 òfwei wi nkazyà nyènè. Konde
 Òñwidombe ò re gò garegare y'
 eka e be dwanl' òvenjavenji waò,
 agèndia waò gw' igeròmbenle y'
 anlingò m' emènlo: nl' Anya-
 mbìè e be siz' antyonli mòdu avila
 gw' antyo maò.

8 Nla gw' anlungunliè ellngiliò z'
 òrogènlò, òròwa w' avonli do vo
 2 erenle z' igwèra. Nl' ayenli miè
 ienjèl òrogènlò si kumanla g'
 òzyò w' Anyambiè; avenliò waò
 itombo òrogènlò.

3 Nl' avienli enjèl mori agumanla
 gò mbòra yi ntyagò, nli ntyèngè
 yi syika yatenlatenla yi felò ya yi
 nkangò bemenli; nl' avenliò yè
 ya yi nkangò yenge, gò kundò
 gw' ikambinla s' iyombwi gò
 mbòra yi ntyagò yi syika yatenla-
 4 tenla yi re swaswo nli eka. Nl'
 avandi òtutu wi ya yi nkangò, nl'
 ikambinla s' iyombwi ta, avanda
 g' òzyò w' Anyambiè avila g' ògo
 5 wi enjèl. Nl' awongi enjèl awo-
 nge ntyèngè; nl' ayònlìè yò nl'
 ògònlì avila gò mbòra yi ntyagò,
 avunga yò gò ntye: nl' azòngi
 injalitòwa, nl' amòì, nl' anomì-
 ngwèmbòlò, nl' isyugazyuga si
 ntye.

6 Nl' agekiz' ienjèl òrogènlò s'
 avegagi nl' itombo òrogènlò age-
 7 kiza gò tònga. Aròngi nònga, nl'
 azòngi ningò y' addò nl' ògònlì,
 datizò pa nli ntyinla, nl' avungìò
 yò gò ntye: nl' avezyò mori gò
 mbei ntyarò yi ntye, nli mori gò
 mbei ntyarò yi rere, nl' añianli
 ambezyò mòdu m' avezyò.

8 Aròngi yimbanli, nl' ezoma ga
 nòmba mpòlò mbañinlaga nl'
 ògònlì z' avungìò gò ntyuŵa: nli
 mori gò mbei ntyarò yi ntyuŵa y'
 9 arwenli ntyinla; nl' ayuwi emòri
 gò rarò gò ya yòdu yi dwanla gò
 mbenle, yi re nl' emènlo; nl'

- ayilizio òffiori gw' ararò gw' affia-
tanga.
- 10 Aròngi enjèl yi ntyarò, nì' avò-
swi avila g' òròwa ògègènlì òmpò-
lò, mbafinlaga g' òjò, nì' avòswi
wò g' òffiori gw' irarò gw' iloóvì
- 11 yòdu, nì' igeròmbenle y' anlingò;
nì' ina ny' ògègènlì mè nyi fwe-
liò, 'nìè, ikazya: nli mori gò mbel
ntyarò y' anlingò y' arwenl' ika-
zya; nì' anlag' awenge w' ayu-
wi nì' anlingò, konde m' arwe-
nli nònlì.
- 12 Aròngi enjèl yinlai, nì' awòllò
mori gò mbel ntyarò yi nkòmbè,
nla y' ògwèlì, nla y' igègènlì;
yenlo mori gò mbel ntyarò gò yò
y' ayilanganlì, nì' òffimanda wi
dèng' òzange vo mbel mori gò
ntyarò, nì' ògwèra k' egolanlì mè-
mò.
- 13 Nì' aye-nli miè, ayogo ngwanyo-
nli, yi dògwa gò gare y' òròwa,
awulia nì' inyò' ivòlò, inlè,
Azyile, azyile, azyile gòre waò wi
dwanla gò ntye, g' òffwanja w'
amòl' affiori m' itombo s' ienjèl
utyarò, si pare gò tónge.
- 9 Nì' aròngi enjèl yitanlì, nì' aye-
nli miè ògègènlì wi pòswa avila
g' òròwa gò ntye: nì' avenliò yè
- 2 syape y' ivemba ny' òronga. Nì'
anlungunliè ivemba ny' òronga;
nì' avandì òtutu avila gw' ive-
mba, ga òtutu w' ebek' evòlò; nì'
ayilanganliò nkòmbè nì' òzange
g' òffwanja w' òtutu w' ivemba.
- 3 Nì' avila g' òtutu agogw' isaka-
mpazyò gò ntye; nì' avenliò yò
ngulu, nt' are ngulu yi tebòmbè
- 4 yi ntye. Nì' azòmbiò yò, inlè,
w' alendinl' affianlì mi ntye mpo-
ngo, g' ezom' edu evezyò, g' erer'
iedu, ndò kaò anlaga mè wi re wi
zye nì' elingiliò z' Anyambiè gw'
5 imbañ' isaò. Nì' avenliò yò ara-
nga gò jónla waò, ndò gò jenliza
waò azyingò agweli atanlì: nli
- nkazya ya yò y' avegagi ga nka-
zya yi pangò nì' etebòmbè ja z'
6 ata òma. Gw' intyugu mèsonlo
anlaga wi be but' ijuwa, ko w'
alènga sò; ayòngunla kè gò ju-
7 wa, ko ijuwa fanga waò. Nì'
impanginlì s' isakampazyò s' ave-
gagi g' inkavala kekizò pa gw'
igoóvì; nla gò wònjò ya yò avega-
gi ga sikòròwa si syika yatenla-
tenla, nì' azyò wa yò m' avegagi
8 g' azyò m' anlaga. Nì' avegagi
yò nì' itwe g' itwe s' antò, nì' ano
ma yò m' avegagi g' ano m' illon.
- 9 Nì' avegagi yò nì' imianga yi
divinle ntónlò, nli nyongole y'
ampava ma yò y' avegagi ga nyò-
ngole y' intyònlì, nì' inkavala
sinyenge si kènda nli ngulu gw'
10 igovì. Nì' avegagi yò nì' ikwe-
nde ga 'tebòmbè, nì' iloganlì; nla
gw' ikwende ya yò nle ngulu yaò
yi jenliz' anlaga nkazya agwèl'
11 atanlì. Nì' avegagi yò nli enjèl
y' ivemba ny' òronga g' òga gò
panginla yò: in' inyè gò nka-
mbinlì yi Hebru nle, Abadon,
ndò g' ònlèmhè wi Grek in' inyè
12 nle, Apolyon. Azyili alónge m'
apiaganlì: ndò atiganlì gò bia
azyili affiènlè ambanlì.
- 13 Aròngi enjèl yòròwa, nì' ayogiò
miè inyòl' avila gw' imengò nlai
yi mbòra yi ntyagò yi syika yate-
nlatenla yi re g' òzyò w' Anya-
14 mbìè, ny' awulinlì' enjèl yòròwa,
y' avegagi nì' òrombo, inlè, Vu-
runlì' ienjèl nlai si re kòrò pa g'
15 òlovi òmpòlò Yufrate. Nì' avu-
runlò ienjèl nlai, s' avegagi ke-
kizò pa gw' igwèra nli ntyugu
nì' ògwèlì nì' òmpuffa, gò jònl'
16 òffiori gw' ararò gòr' anlaga. Nli
ntangò y' imbèlì yi mongi w'
inkavala y' avegagi nkama s'
intosèn mbanlì s' intosèn: mi
17 ayogiò ntangò yaò. Yenlo aye-
nli miè inkavala gò nyilinlò, nla

wað w' alwanli tu gò sò, nì' imi-
 anga yi ntónlò ga y' ògónli nli
 hiasinth nli sulfer: nli wónjò y'
 inkavala y' avegagi ga wónjò y'
 ilnon; nì' avila gw' agwanla ma
 sò agogwi ògónli nì' òtutu nli su-
 18 lfer. Nì' isaón yinlo irarò ayò-
 nlò mori gò mbei ntyarò y' anla-
 ga, inlè, nì' ògónli nì' òtutu nli
 sulfer, y' agogwi avila gw' agwa-
 19 nla ma sò. Nli ngulu y' inkava-
 la yi re gw' agwanl' imaò, nla
 gw' ikwend' iyaò: konde ikwe-
 nde yaò yi re g' ifmamba, alwanla
 nli wónjò; nì' inkavala si jenlize
 20 nkazyà nla yò. Nli mbei y' awa
 w' anlaga, yi pa jónlò nì' isaón
 yinlo, wi pa nige nkòndi g' òfiwa-
 nja w' ijanja s' ago maò, ko wað
 tig' isavinla s' anlínl' ambe, nì'
 ikanla si syika yatenlatenla nli
 yapupu, nla si nyènlè, nla s' adò,
 nla si rere; si re s' ayolie jenla,
 21 ge jogo, ge kènda; wi pa nige
 nkòndi kè g' òfiwanja w' ijónla-
 nì' isaò, nì' isèna, nì' ibelanla,
 nì' ijufa.

10 Nì' ayeñli miè enjèl mori yi
 ngulu yi suminla avila g' òrò-
 wa, bora p' evindi; nli mbumba
 y' avegagi gw' ewónjò zè, nì'
 ózyò wè w' avegagi ga nkómbe,
 nì' intyózyò g' afiéngò m' ògò-
 2 nli. Avegagiè nì' òfiw' ezangò
 nungunlò pa g' ògo wè: nì' alò-
 víè ògólò wè ònlómíè gò ntyuṽa,
 3 nì' ònyantwè gò ntye. Nì' arò-
 ngiè nì' inyò' ivólò, nte tónge
 lión: gw' aròngiè, injalitòwa òro-
 4 gènlò s' agambi. Gw' agamb'
 injalitòwa òrogènlò, mi aro tèndi:
 nì' ayogiò miè inyò' avila g' òrò-
 wa nyi bulla, 'nlè, nunj' isaón y'
 agambiò nì' injalitòwa òrogènlò,
 5 ko arènda yò. Nli enjèl y' aye-
 nliò miè kumanla pa gò ntyuṽa
 nla gò ntye aròmbini' ògo wè
 6 ònlómíè g' òròwa, arang' òrangò

nla yè ò dwanla gò konlako, ò
 vangi òròwa nli ya yi re gò wò,
 nli ntye nli ya yi re gò yò, nli
 ntyuṽa nli ya yi re gò yò, inlè,
 7 egómbe zi zye nyènlè: ndò gw'
 intyugu s' inyò' nyi enjèl y' òro-
 gènlò, j' aduka gò tónge, vovo
 òsaón w' iyumbunlò w' Anya-
 mbiè w' amanla, ga nt' ar' intya-
 ngò simbia s' arakiliò ndè gòr'
 8 inyóngò sè s' ivogisi. Nì' inyò'
 ny' ayogiò miè avila g' òròwa,
 ny' avo kambi nla miè, awulla,
 'nlè, Gè bong' ezangò zi re nu-
 ngunlò pa g' ògo wi enjèl yi ku-
 manla gò ntyuṽa nla gò ntye.
 9 Nì' agèndi miè gòre enjèl, awuli-
 nliè, 'nlè, Va miè òfiw' ezangò.
 Awulinliè miè, 'nlè, Wouga, ko
 nya zò; zi be pang' iwuffiu nyo
 nòlli, ndò zi be dwanla g' ògwa-
 10 nì' iwo ònligi g' ònlèmbè. Nì'
 awongi miè òfiw' ezangò avila g'
 ògò wi enjèl, anya zò; avegagi zò
 g' ògwanl' iwam' ònligi g' ònlè-
 mbè: ndò miè via nli nya zò,
 iwuffiu nyam' ny' arwenli nòlli.

11 Nì' awulinli wað miè, inlè, Ò ga
 vo poge g' òfiwanja w' intye si-
 nyenge nì' anlongo nì' inlèmbè nì'
 aga.

11 Avenliò miè ntóngò egolanli
 ga nkogu: nì' awuli òmori,
 inlè, Gumanla, ko kènlize nagò
 yòrunða y' Anyambiè, nli mbòru
 yi ntyagò, nla wað wi savinla
 2 gògò. Ndò igala nyi nagò y'
 Anyambiè riga nyò, ko agènliza
 nyò; konde nyi re pò pa gòr'
 anlongo: nli nka' mpólò yòrunða
 yi be jarò nì' anlongo agòfí m'
 ògwèli anlai nì' agwèli ambanli.

3 Mi be pa gòr' iyenli yam' imba-
 nli inyanga nyi poga ntòsen nli
 nkama s' intyugu mbanli nì'
 agòfí m' intyugu òròwa, bora pe
 4 pinda. Winlo nle rere y' Ioliv
 ṽanli nì' ilampí mbanli, si kuma-

- 5 nla g' ozyò wa Rerè yi ntye. Jog' òm' edu abele jogiza waò nkazya, ògònlì wi kogwa gw' agwanì' imað, ayiliz' ilòvålòvì yaò: nla jog' òm' edu abele jenliza waò nkazya, e ga yònlò njonlì yinlo.
- 6 Wiulo wi re nli ngulu yi nunj' òròwa, ko anloge ningò v' intyugu s' ipog' isaò: wi re nli ngulu kè gw' anlingò gò kalunla mò ntyinla, nla gò pe ntye evung' iedu' egòmb' iedu' zi beò waò.
- 7 Nla gò be duò waò w' amènliz' atakwè maò, nyama yi panda avilla gw' ivemba ny' òronga yi be nwa nla waò, ageva waò, ayò-
- 8 nla waò. Nl' bende yaò yi be dwanla gw' igala nyi nka' mpòlò, yi fwelìò gw' inlinla inlè Sodom nli Ejipt, mbòra y' aʋanliò Rer' 9 iyaò gò krosi kè. Nl' anlaga avila gw' anlongo nl' imbuʋe nl' inlèmfè nl' intye wi be pònlè bende yaò ntyugu ntyarò nl' erenle, ko w' ayivire bende yi
- 10 felò g' òrònginlò. Nla waò wi dwanla gò ntye wi be jenle mbia g' òʋwanj' iwaò, avang' igeva, irwazanle ya yi mpagaga; konde ivogisi mèyo imbauli y' ayenlizagi waò wi dwanla gò ntye azyingò. Ntyugu ntyarò nl' erenle mè piaganla pa ayinginl' òʋwei
- 11 m' emènlò gòre waò avila gòr' Anyambiè, nl' agumanlì waò gòre. Nl' avòswi itia sipòlò gòre
- 12 waò w' avònlagi waò. Nl' ayo-giò waò inyò' ivòlò avila g' òròwa nyi bulinla waò, inlè, Vandanli gunlu. Avandi waò g' òròwa gw' evindi; nl' ilòvålòvì yaò y' aye-
- 13 nli waò. Nla gw' igwera mè arwenl' isyugazyuga si ntye sipòlò, nli mbei mori gw' igòmì yi nka' mpòlò y' avòswi; nl' ayuwi gw' isyugazyuga si ntye ntoèn s' anlaga òrogenlò: nla waò w' ariganli w' arienli, av' ivenda gòr'
- 14 Anyambiè y' òròwa. Igamba ny' azyile nyambanli ny' aplaganli: vònla nyararò nyi sunge bla.
- 15 Arongi enjèl yòrogenlò; nl' azòngi amòl ampòlò g' òròwa, awulla, 'nlè, Ipanginla si ntye s' atwenli gòre Rer' iyazyò, nli Kraisi iyè: ayè be panginla gò
- 16 konlako. Nl' agòmì m' anlero ambanli nl' ònlero anlai, wi dwanla tu g' òzyò w' Anyambiè gò k' iyaò, w' avòswi azyò maò gò ntye,
- 17 azavinl' Anyambiè, awulla, 'nlè, Azwè po akeva, Rerè Anyambiè, yi ngulu yodu, yi re nla y' avegagi; konde ò re bonga pe ngulu yo
- 18 mpòlò, avenda. Anlongo m' aʋendi, nl' egunlu zo z' abienli, nl' egòmbe zi re waò wi re juwa pa gò jèkèlìò z' abienli, nla gò p' ipa gòr' inyòngò so s' ivogisi, nl' iyo-mbwi, nla waò wi ti' in' inyo awangò nl' avòlò; nla gò jiliza waò wi' jilize ntye.
- 19 Anlungunlò nagò yòruna y' Anyambiè yi re g' òròwa; nl' ayenlìò gò nagò yè yòruna egara zi njek' iyè; nl' azòngi anomingwèmbòlò, nl' amòl, nl' injalitòwa, nl' isyugazyuga si ntye, nli ningò mpòlò y' adò.
- 12 Nl' awòwunl' elemb' evòlò g' òròwa; òʋwantò bora pe nkò-mbe, nl' ògwèlì g' òdòlòngò w' intyòzyò sè, nla gw' ewònjò zè kòròwa y' igòmì nl' igègènlì mba-
- 2 nli. Nl' arwenlè nl' inyèfite: nl' arònglè nl' isyongo, ayenle nka-
- 3 zya y' ijanla. Nl' awòwunlì elemb' ezenlè g' òròwa; vònla, òʋiamb' òpòlò watenlatenla, nli wònjò òrogenlò nl' igòmì ny' imengò, nl' ikòròwa òrogenlò gò wònjò yè.
- 4 Òkwend' iwè w' alure mbei mori gò ntyarò y' igègènlì y' òròwa, awala yò gò ntyè: nl' agumanl' òʋiamb' òmpòlò g' òzyò w' òʋwantò ò rwenlì gò janla, gò ny'

5 ðfiwanl' ið j' ajanla. Nl' ayanlið ðfiwonlòmfe, ð vegagi gò pangini' anlongo mòdu nli nkogu y' ðfiwanga: nl' azwenlið ðfiwanl' ið gw' igònlò gòr' Anyambiè, nla gw' 6 ek' izè. Nl' awang' ðfiwantò agènda gw' ig' ivòlò, gògò avegagi nli mbòra kekizò pa nl' Anyambiè gòre wað gò penjavenjè ntosèn nl' inkama s' intyugu mbanli nl' agòfmi m' intyugu òròwa.

7 Nl' arwenl' igovi g' òròwa: Mishèl nl' ienjèl sè s' anwenli nl' ðfiamb' òmpòlò; nl' ðfiamba nl' 8 ienjèl sè w' anwenli. Ndò wi keva du, ko w' avo dènginlò mbòra 9 nyènlè g' òròwa. Nl' awaliò ðfiamb' òmpòlò, ðfiamb' òlungu, ayè ð fweliò, 'nlè, Diabolos nli Satan, òremisi wi ntye yòdu; awaliò gò ntye, nl' ienjèl sè s' 10 awaliò nla yè. Nl' ayogió miè inyò' ivòlò g' òròwa, nyi bulia, 'nlè, Vèno abienli isunginla, nli ngulu, nl' inlougò ny' Anyambiè yazyò, nl' inyanga nyi Kraisi iyè: konde òzozisi w' awarer' iyazyò, ð zozizi wað g' òzyò w' Anyambiè yazyò ðfianda nl' ògwèra, are fa- 11 ló pa gò ntye. Nl' agevi wað yè g' ðfiwanja wi ntyinla y' Òfiwídombe, nla g' ðfiwanja w' igamba ny' atakwè mað; ko w' aronde fíènlo yað nsindinlaga kwanga 12 gw' ijuwa. Sambò yenle mbia, òròwa, nla 'nlwè yi dwaula gò wò. Azyile gò ntye nla gò mbe- nle: konde Satan are suminla pa gòre 'nlwè, nl' egunlu evòlò, konde avòrò inle are nl' òlingò wa- kwè dadìè.

13 Gw' ayenli ðfiamba, inlè, afaliò gò ntye, agombiz' ðfiwantò ð yanli' ðfiwonlòmfe. Nl' avenliò ðfiwantò ampav' ambanli mi ngwanyonli mpòlò, ko yè dògwa agènda gw' ig' ivòlò gò mbòr'

iyè, yi penjavenjò yè avila g' òzyò w' aßiamba, v' egòmbe nli gòmbe 15 nl' erenle z' egòmbe, Nl' agogunli ðfiamba avila g' ògwanl' iwè agogunli' anlingò g' òlovi gò nyuma y' ðfiwantò, gò pèvizè nli ntònda. Nl' anlungunliò ðfiwantò 16 nli ntye, nli ntye y' anlungunli ògwanl' iwè, aßiènli' òlòvi w' agogunliò nl' ðfiamba avila g' ògwanl' iwè. Nl' ðfiamba aßèndinl' 17 ðfiwantò, agèndaga gò nw' igovi nl' awanl' ið aßiori, wi penjavenj' ampanga w' Anyambiè, agòt' atakwè mi Jisu.

13 Nl' agumanliè g' òzyègè wi ntyuða.

Nl' ayenli miè nyama yi panda avila gò ntyuða, nl' igòfmi ny' imengò nli wónjò òrogènlò, nla gw' imengò sè igòfmi ny' ikòròwa, nla gò wónjò yè ana mi pèdi' 2 Anyambiè. Nli nyama y' ayenliò miè y' avegag' egolanli ga njègo, nl' intyòzyò egolanli g' intyòzyò si urs, nl' ògwanl' iwè g' ògwanla wi lion: Nl' ðfiamb' òmpòlò w' avenliè ngulu yè, nl' 3 ek' izè' nl' inyang' ivòlò. Nl' ayenli miè eßiori gò wónjò yè egolanli ga z' awonjìò evòra z' ijuwa; nl' evòr' izè z' ijuwa z' ayingiò: nl' aßiami ntye yòdu gò 4 nyuma yi nyama. Azavinlagi wað ðfiamba òmpòlò, konde w' avenli nyama inyang' inyè; nl' azavinli wað nyama, awulia 'nlè, Mande are ga nyama? Mande ko 5 nwa nla yè? Avenliò yè ògwanla gò kamb' isaðn òmpòlò, nl' agamba wi pèdi' Anyambiè: nl' avenliò yè inyanga gò dwaula agòfmi m' agwèli anlai nl' agwèli amba- 6 nli. Nl' anlungunliè ògwanl' iwè gò pèdi' Anyambiè, avèdi' in' inyè, nli nag' wè yòrunða, nla 7 wað wi dwaula g' òròwa. Nl' avenliò yè gò nwa nl' iyombwi,

ageva waô: avenliô kè inyanga nyi panginle mbuŵ' iedu n' inlo-ngo 'edu n' ònlèŵ' iedu nli ntye 8 'edu. Nla waôdu wi dwanla gô ntye wi be savinlè, òm' edu ô re azye n' in' inyè tëndô pa gw' ezangô z' emènlo z' Ôŵwidombe w' ayônliô avila gw' idôvia si 9 ntye. Jog' òm' edu are n' ôrôl, e ga yogo. Jog' òm' akôt' anlaga imbwedi, ayè be kôtô mbwedi: jog' òm' ajônla n' ôkwara, e ga yônlo n' ôkwara. Gw' igamba nyinlo n' isindinla n' ibekelia s' iyombwi.

11 Nl' ayenli miè nyama nyèulè yi kôgwa avila gô ntye; avegagi yô n' imengô mbanli g' ôŵwidombe, 12 agamba ga ôŵiamb' ômpôlô. Nl' awongîè inyanga uyôdu nyi nyama nongâ g' ôzyô wè. Nl' avangîè ntye nla waô wi dwanla gô yô gô savinle nyama nônga, y' avegagi n' evôra z' ijuwa z' ayi- 13 ngiô. Nl' alendiè lembe vôlô, vanganle pang' ôgônli wi suminla gô ntye avila g' ôrôwa gw' azyô 14 m' anlaga. Aremiziè waô wi dwanla gô ntyè nli lembe y' avenliô yè ngulu yi denda g' ôzyô wi nyama; awulinlia waô wi dwa- 15 nla gô ntyè, iulè, Vanganli egolanli zi nyama, y' avegagi n' evôra z' ôkwara arôla. Avenliô yè ngu- 16 lu yi p' ôŵwei gô zô, vanganle g' ôganla wi nyama, ko ôganla wi nyama kamba, ayônliza waôdu wi pa jivira gô savinl' egolanli zi 17 nyama. Avangîè waôdu, awangô n' avôlô, nlaŵi nli lènge, awontye n' asyaka, gô dingiliô g' ôgo 'nlôŵiè, ge gw' imbafî' isaô. 18 Nl' avangîè, inlè, òm' ayolie kôla, kaô adwanla n' elingiliô inlè, ina nyi nyama ge ntangô y' in' inyè.

18 Imia se sinlo. Ayè ô re n' ikô-tiza, e ga range ntaugô yi nyama; konde yô nle utaugô y' ôma: nli

ntangô yè nle nkama ôrôwa n' agôŵi ôrôwa n' . wa.

14 Nla vônla, mi ayenli Ôŵwido- mbe kumanla pa gô nômba yi Zion, n' anlaga nla yè nkama agôŵi m' intosèu anlai n' intosèn nlai, w' avegagi n' in' inyè, n' ina nya Areg' iyè, tëndô pa gw' 2 imbafî' isaô. Ayogiô miè inyôl avila g' ôrôwa, egolanli ga nyo- ngole y' anlingô affienge, n' ego- lanli ga njalitôwa mpôlô: n' inyôl ny' ayogiô miè ny' avegagi mpanli g' iwôlîsi yi bôl' ifiombi.

3 Nl' ayembi waô ôwemb' ôŵwonla swaswo n' eka, nla gw' azyô mi ya yabo nlai n' anlero: zyei' ômo re ko nlèng' ôwembô mè kaô nkama n' agôŵi m' intosèn anlai n' intosèn nlai, waô w' alandu- 4 nliô avila gô ntye. Winlo nle waô wi pa fevizô n' antô; konde waô azyali. Winlo nle waô wi sông' Ôŵwidombe mbôr' iedu yi kèndô ndè. Winlo w' alandunliô avila gôr' Anlaga, gô dwanl' ilô- nd' ilônga gôr' Anyambiè nla gôr' 5 Ôŵwidombe. Nla gw' agwanl' imaô dèngô inôka: wi re mpèlo fo.

6 Nl' ayenli miè enjèl mori yi dô- gwa gô gare y' ôrôwa, y' avegagi nli ntyangô mbia yakonlako gô kambinlô waô wi dwanla gô ntye, nla gô ntye edu nla gô mbuŵ' iedu nla g' ònlèŵ' iedu nla gw' 7 inlongo 'edu. Nl' awuliè n' inyôl' ivôlô, inlè, Rianl' Anyam- biè, ko suminlianliè; konde igwèra ny' ijèkèlî' sè ny' atwenli. Zavinlanliè y' avangi ôrôwa nli ntye nli ntyuŵa n' igerômbenle y' anlingô.

8 Azôngi enjèl yimbanli, awulia, 'nlè, Apôswi, Babilon apôswi, nka' mpôlô mèyo, yi re panga p' anlongo môdu gô jong' ivè ny' ibelanl' isè.

- 9 NI' azôngiô waô nli enjêl yintyarô, y' awuli' nli' inyô' ivôlô, inlê, Jog' ôm' edu asavinle nyama nli' ôganl' iwê, alingiliô gô mbaâm'
- 10 Iyê, ge g' ôgo wê, ayê kê be jong' ivê ny' egunlu z' Anyambiê, nyi re kekizô pa gw' ingôngô ny' egunlu zê ezôma fo zi sambunlia nyô; ko yê jenlizô azyingô nli' ôgônli nli sulfer gw' azyô m' ienjêl sôrunnda, nla g' ôzyô w' Ôfiwidombe.
- 11 Ôtutu w' azyingô maô wi be panda gô konlako; ko w' alêng' ijowa ôffianda g' ôgwêra, waô wi savinle nyama nli' ôganl' iwê, nli' ôm' edu ô dingiliô nli' in' inyê.
- 12 Gw' igamba nyinlo nli' isindinla s' iyombwi, waô wi penjavenj' ampanga m' Anyambiê nli' ibekelia si Jisu.
- 13 NI' ayogiô miê inyôl avila g' ôrôwa nyi bulia, 'nlê, Rênda, inlê, Ôzavinlô gôre waô wi re juwa pa wi juwa gôre Rerê avila vênlo: ifi, buli' Inlinla, wi jowa avila gô vilô yaô; konde ijanj' isaô si songa waô.
- 14 Nla vônla, mi ayenli evindi zapupu; nla gô zô ôma tu egolanli g' Ôfiwa w' ôma, gw' ewônjô zê avegagi nli kôrôwa yi syika yatenlatenla nla g' ôgo wê ôsêle ôruenli.
- 15 NI' avienli enjêl mori avila gô nagô yôrunda, arônga nli' inyô' ivôlô gôre yê ô lwanli tu gw' evindi, inlê, Wel' ôsêle wo, ko tenla: konde igwêra ny' itenla ny' atwenli; konde ntyaga yi ntye y' abondi pôlô. Nla yê ô vegagi tu gw' evindi awal' ôsêl' iwê gô ntyê; nli ntyaga yi ntye y' arenliô.
- 17 Agogwi enjêl mori avila gô nagô yôrunda yi re g' ôrôwa, ayê kê nli'
- 18 Ôsêle ôruenli. NI' avienli enjêl mori avila gô mbôra yi ntyagô, ayê ô panginl' ôgônli; nli' arôngiê nli' inyô' ivôlô gôre yê ô vegagi nli' ôsêle ôruenli, awulia, 'nlê,

- Gendi' ôsêle wo ôruenli, ko kumlinli' ilônnda y' ôgoli wi ntye; konde ilônnda ya wô y' abondi mbiambiê. NI' awali enjêl awal' ôsêle wê gô ntyê, aguminli' ilônnda y' ôgoli wi ntye, awala yô gô mbôra yi piar' ivê y' egunlu z' Anyambiê. Nli mbôra yi piar' ivê y' ayariô gw' igala nyi nkala, nli' agogwi avila gw' iviarinlô ntyinla, ko yô syiŵa kwanga gw' agwaula m' inkavala, ayambunle mbôra vo ntôsên nli ukama s' inanda ôrôwa.

- 15 NI' ayenli miê elemb' ezênlê g' ôrôwa, evôlô nla zi mamô, inlê, ienjêl ôrogênlô s' avegagi nli' injuke ôrogênlô, so nle sinuunla, konde gô sô egunlu z' Anyambiê
- 2 zi manla. NI' ayenli miê ezoma ga ntyuŵa y' elas bindô pa nli' ôgônli; nli' ayenli miê kê waô w' avili gô keŵe nyama, nli' ôganl' iwê, nli ntangô y' in' inyê, kumanla pa g' ôzamba wi ntyuŵa y' elas, nli' ifiombi s' Anyambiê bemenle. NI' ayembi waô ôwembô wi Môsês nyôngô y' Anyambiê, nli' ôwembô w' Ôfiwidombe, awulia, 'nlê, Ijanj' iso si r' impôlô nla simamô, Rerê Anyambiê yi ngulu yôdu; imponlo so si r' ôgôre nli' ôrêti, awê Ôga w' ampôfia.
- 4 Mande be dw' aria, Rera, ko avendi in' inyo? konde awê dadiê ô r' ôrunnda; konde anlongo môdu mi be bia azavinla g' ôzyô wo; konde ijanj' iso s' ôgôre si re tuminliô pa.
- 5 Isaôn yinlo viaganlô avônli miê, nli' anlungunlô nagô yôrunda y'
- 6 atakwê g' ôrôwa: nli' avila gô nagô yôrunda agogwi ienjêl ôrogênlô s' avegagi nli' injuke ôrogênlô, boriô pa nli' ivêla nyapupu nli' ijombwi, nli' intônlo saô diris pa nli' itumba yi syika yatenlatenla. NI' avenli' emôri gôre. ya

- yabo nlai avenl' ienjèl òrogènlò va yi syika yatenlatenla òrogènlò ralle nli' egunlu z' Anyambiè, yi 8 dwanla gò konlako. Nl' ayònlìò nagò yòrunda nli' òtutu avila gw' ivenda ny' Anyambiè, nli ngulu yè; pegag' òma nli ngulu yi jingula gò nagò yòrunda kè, kaò injuke òrogènlò s' ienjèl òrogènlò s' amanla.
- 16 Nl' ayogìò miè inyò' ivòlò avila gò nagò yòrunda, ny' awuli-nl' ienjèl òrogènlò, inlè, Gènda-nli, ko jiranli va òrogènlò y' egunlu z' Anyambiè gò ntye. Agèndi nònga, ayir' ev' izè gò ntye; nl' avienl' ilòsò imbe yi nkazya mpòlò gòr' anlaga w' avegagi nl' elingilìò zi nyama, azavinl' òganl' iwè.
- 3 Nl' ayir' eujèl yimbanli ayir' ev' izè gò ntyuṽa; nl' agalwi yò egolanli ga ntyinla y' òmo re juwa pa; nl' ayuwi ezom' edu z' emènlo, vanganle yòdu y' avegagi gò mbenle.
- 4 Nl' ayir' enjèl yintyarò ayir' ev' izè gw' iloṽi nla gw' igeròmbenle y' anlingò; nl' agalwi yò ntyinla. Nl' ayogìò miè enjèl y' anlingò yi bulla, 'nlè, Ògòre nle 'wè, yi re nla y' avegagi, awè òma w' òrunda, konde ò re jèkèlia pa yenlo: konde w' avòvizi ntyinla y' iyombwi nl' ivogisi, awè kè ò re pa pa waò ntyinla gò jonga: wi re nl' iuyanga nyi dendinlò yenlo. Nl' ayogìò miè mbòra yi ntyagò yi bulla, 'nlè, Ifi' Rera, Anyambiè yi ngulu yòdu, ijèkèli' so si r' orèti nl' ògòre.
- 8 Nl' ayir' enjèl yinlai ayir' ev' izè gò nkòmbe; nl' avenliò yè ngulu gò pezy' anlaga nl' ògònlì.
- 9 Nl' avezyiò anlaga nli mpiu mpòlò: arowi waò ina ny' Anyambiè yi panginl' injuke sinlo; ko w' anlige nkònde gò pè ivenda.
- 10 Ayiri enjèl yòtanli ayir' ev' izè gw' eka zi nyama; nl' inlongo nyè ny' ayllanganli; nl' awògagi 11 waò inlèṽiè yaò nli nkazya, aròw' Anyambiè y' òròwa g' òfiwanja w' inkazy' isaò nl' ilòsò yaò; ko w' anlige nkònde avila gw' ijanj' 12 isaò. Ayiri enjèl yòròwa ayir' ev' izè g' òloṽi òmpòlò Yufrate; nl' agaminl' anlingò ma wò, ko mponlo y' aga wi pila gò tongwa 13 nli nkòmbe kekizò. Nl' ayenli miè anlinla m' isyèkè ararò ga ronge, mi kogwa avila g' ògwanla w' òfiamb' òmpòlò, nl' avila g' ògwanla wi nyama, nl' avila g' 14 ògwanla w' òvogisi w' inòka: konde mò anlinl' ambe, mi janje lemba; mi kènda gòr' aga wi ntye yòdu, gò datiza waò ta gw' igovi nyi ntyugu mpòlò y' Anyambiè yi ngulu yòdu. Vòna, mi 15 bla g' òfe. Òzavinlò gòre yè ò bèmba, avenjavenj' ingoi sè, e vende kanganla tele, ko ntyonli 16 yè jenlò. Nl' alatiz' anlinla mè alatiza waò ta gò mbòra yi fweliò nli nkambinli yi Hebru, inlè Harmagedon.
- 17 Ayiri enjèl yòrogènlò ayir' ev' izè g' òmpunga; nl' avienl' inyò' ivòlò avila gò nagò yòrunda, avila gw' eka, awulia, 'nlè, Amanli: 18 nl' arwenl' anomingwèmbòlò, nl' amòl, nl' ijalitòwa; arwenli k' isyugazyuga si ntye sipòlò, si re anlaga wi ga pakiliè dwanla gò ntye, pa jenlò nli mori isyuga- 19 zyuga si ntye mpendinli mè. Nl' ayarunliò nka' mpòlò mbei ntyarò, nl' ink' impòlò s' anlongo s' avòswi: nli Babilon mpòlò y' ayònginliò g' òzyò w' Anyambiè, gò pa yò ingòngò ny' ivè ny' ereria z' egunlu zè. Inenge sòdu s' 20 awangi, nl' inòmb' impòlò si dè- 21 ngò nyènlè. Nl' avòswi gòr' anlaga avila g' òròwa nungò y'

adò ampòlò, idò 'edu ndirinli yi talent: nì' arow' anlaga Anyambìè g' ònwanja wi njuke yi ni-ugò y' adò; konde njuke y' arwenli mpòlò.

- 17 Nì' avienli mori gòr' ienjèl' òrogènlò s' avegagi nli va òrogènlò, agamba nla miè, awullia, 'niè, Yògò gunlu, m' be tuminlio ijèkèllia s' evòvevòv' evòlò zì dwa-
 2 ula tu gw' anlingò affièngè; zì re aga wi ntye wi re nanla pa nla yè, nla waò wi dwania gò ntyè wi re bongò pa nì' ivè ny' ibelò sè.
 3 Arwanliè miè gw' inlinla gw' ig' ivòlò: nì' ayenli miè òfiwantò tu gò nyama mbondi, nli nyama y' avegagi ralie nì' ana mi tow' Anyambìè, alwanla kè nli wónjò òrogènlò nì' igòfmi ny' imengò.
 4 Nì' aworìò òfiwantò nli nkèmbò yatenlatenla nla yi nkògò, batìò pa nli ya yi ayika yatenlatenla nì' adò ambia, nla g' ògo wè avegagi nì' imogi nyi ayika yatenlatenla ralie nli ya yi bikò, nì' isyè-
 5 kè s' ibelò sè. Nla gò mbañ' iyè avegagi ina tèndò pa, òsaòn w' iyumbunlò, inlè, Babilon mpòlò, ngwè yi vòvevòve nli ya yi bikò
 6 yi ntye. Nì' ayenli miè òfiwantò bongò pa nli ntyinla y' iyombwi, nla y' iyenli yi Jisu. Nla gw' ayenli miè yè, mi affiami nì'
 7 ifiama sipòlò. Nì' awulinliò miè nli enjèl, inlè, Ò mam' ande? M' be tevo òsaòn w' iyumbunlò w' òfiwantò, nla wi nyama yi kumbè, yi re nli wónjò òrogènlò
 8 nì' igòfmi ny' imengò. Nyama y' ayenliò ndo y' avegagi, avila vovo yi zyele; ndò atwenli gò panda avila gw' ivemba ny' òronga, agènda gw' ijilizò. Nla waò wi dwania gò ntye, waò wi zye nì' an' imaò tèndò pa gw' ezangò z' emènio avila gw' ipangò si ntye, wi be mama gò be jenla waò nyama,

- inlè y' avegagi, yi zyele, ndò yi be
 9 bia. Yinlo nle mpiviani yi re nì' imia. Wónjò òrogènlò nì' inòmb' òrogènlò, si dwaniò nì' òfiwantò: r' aga òrogènlò kè; atanli wi re pòswa pa, òfiòri are, nì' òfiòri e pare gò bia; nla j' abla, e
 11 ga lwanle v' òfiwolingò. Nli nyama y' avegagi, ndò azyele, ayè nì' òga w' enlènlai, avila kè g' òrogènlò; e be kènda kè gw'
 12 ijilizò. Nì' igòmi ny' imengò ny' ayenliò ndo nì' igòmi ny' aga, wi re wi pa penda avia vènlò; ndò wi be pò inyanga nyi panginla g' aga nli nyama, v' igwèr' ifiòri.
 13 Winlo wi re nì' òrèm' òmò, ko waò pe ngulu yaò nì' inyàng'
 14 inyaò gòre nyama. Winlo wi be nwa nì' Òfiwidombe, k' Òfiwidombe keva waò, konde ayè nì' Òvanganli w' ivanginli, nì' òga w' aga; nla waò wi re nla yè, wi re fweliò pa pinjò pa nì' anlaga
 15 wi re ko bekeliò. Nì' awulinliè miè, inlè, Anlingò m' ayenliò ndo, mbòra yi r' òfiwantò w' evòve tu, mò nì' imbuwè, nì' inkumba, nì'
 16 anlongo, nì' inlèfè. Nì' igòfmi ny' imengò ny' ayenliò 'wè nli nyama, wi be bik' òfiwantò w' evòve, ayelizè, alwanlizè tele, ko waò ny' òzyonli wè, avezyè nì'
 17 ògòuli. Konde Anyambìè avenli waò gw' irèfmi' iyaò gò deude ntondinli yè, ko waò dwani' òrèfmi' òmò, gò p' iulongo nyaò gòre nyama, kaò agamba im' Anya-
 18 mbìè m' adwanlizò. Nì' òfiwantò w' ayenliò ndò ule nka' mpòlò, yi panginl' aga wi ntye.
 18 Isaòn yiulo viaganlò ayenli miè enjel mori yi suminla avila g' òrowa, nì' inyàng' ivòlò; nì' ivend' inyè ny' avambizi ntye
 2 òzange. Arongìè nì' inyòl nyi ngulu, inlè, Y' apòswi, Babilon mpòlò y' apòswi, yi re twa pa. kè

- ilwanlò ny' anlinl' ambe, nl' elumba z' inlinl' iedu ny' isyèkè, nla zi nyonli edu mbe y' isyèkè.
- 3 Konde anlongo môdu mi re jonga p' ive ny' egunlu ny' ibelò sè; nl' aga wi ntye wi re nanla pa nla yè, nl' imasen si ntye si re paga pa nl' ibunla si yom' iyè vïa.
- 4 Nl' ayogió miè inyò' inyènè avila g' òròwa, nyi bulla, 'nlè, Gogwanli gòre yè, anlag' iwam', ko 'nlw' alwanl' iwongisi y' ibe sè,
- 5 ayenla k' injuke sè: konde ibe sè s' asyivi kwanga g' òròwa, nl' Anyambiè are jònginlia p' ipaṽ' isè. Winlizanliè nt' awinlizè, ko panli yè nt' ar' ljanj' isè nyongò mbanli: imogi ny' awundunliò ndè, wundunlianliè nyò nyongo
- 7 mbanli. Ga nt' avendiò ndè òku' wè, awunlie yom' iyè via, yenlo vanliè azyingò nl' ekèṽa: konde e bullaj' g' òrèṽ' iwè, inlè, Mi atwenl' òg' òfiwantò, mi arang' òfiwantò wi tigò, mi alenliz' edingò du. Sambò gò ntyugu mori injuke se si be bia, inlè ijuwa, nl' edinjó, nl' njanla; ko yè pezyò nl' ògònlì via; konde Óvanginli Anyambiè ò re yè jèkèlì pa are nli ngulu. Nl' aga wi ntye, wi re nanla pa nla yè, alwanla nla yè gw' ambia, wi be denla arònga nl' ekèṽa g' òfiwanj' iwè, gò pò-
- 10 nla waò òtutu w' ipezyò sè, nkumanlaga bò nl' itia s' azyingò mè, awulia, 'nlè, E, E, nka' mpòlò, Babilon, nka njoli! konde gw' igwèr' ifmori ijèkèlì' so s' abienli.
- 11 Nl' imasèn si ntye si be denla ayenl' ekèṽa g' òfiwanj' iwè, konde zyel' òmo kòl' igumb' inyaò nyènè; vanganl' igumb' inyaò nyi syika yatenlatenla nli yapupu, nl' adò ambia, nl' iperl' nl' ivèl' iṽia, nl' inlamba yi nkògò, nli serik, nl' inlamba yatenlatenla, nli rere yòdu yi re nkangò,
- nl' anlongo m' intyuanla si mpunji môdu, nli vagò yòdu yi rere vïa nla yi nyènliè, nla y' òfiwanga, nla y' adò mapupu; nli sinamon, nli ya vïa yi nyò, nli ya yi nkangò, nl' agali ambia, nl' ivè, nl' agali, nli mpèmba mbia, nl' òresi, nl' inyare, nl' adombe, nl' inkavala, nl' jintyònlì, nl' iku-
- 14 wa nli mènlo y' anlaga. Nl' ilònda y' ayòngunlò òrèm' iwo y' apiaganli avila gòre 'wè, nli ya vïa yòdu nla yi mèpe jenlò y' ajilli gòre 'wè, òm' ayolie fò dènga
- 15 yo nyènè. Nl' imasen si ya yinlo s' avagizò nle yè, si be kumanla daṽadaṽie nl' itia s' azyingò mè, ndenlaga, nli njenlag' ekèṽa;
- 16 ṽa; awulia, 'nlè, E, E, nka' mpòlò, y' avegagi boriò pa nl' ivèl' iṽia nl' inlamba yi nkògò nla yatenlatenla, mèpizò pa nli syika yatenlatenla nl' adò ambia nl'
- 17 iperl! konde gw' igwèr' ifmori igumb' inyenge mènnyonlo ny' ajilizò. Nl' ingowè sòdu s' aṽiatanga, nla waòdu w' agèndi gògò nl' aṽiatanga, nli mongi janja g' aṽiatanga, nla waòdu wi janja gò ntyuṽa, w' agumanli daṽadaṽiè,
- 18 arònga gw' avòulagi waò òtutu w' ipezyò sè, awulia, inlè, Nkala nde yi re ga nka' mpòlò yinlo?
- 19 Nl' anyènyi waò ntyèngè gò wònjò yaò, arònga, ndenlaga, nli njenlag' ekèṽa, awulia, 'nlè, E, E, nka' mpòlò, y' avagizì waòdu w' avegagi nl' aṽiatanga gò ntyuṽa nl' ibunla s' igumb' inyè! gw' igwèr' ifmori y' ajilizò. Yenlanli mbia g' òfiwanj' iwè, awè òròwa, nl' anlw' iyombwi, nli ròṽi, nl' ivogisi, konde Anyambiè are fwinliza pa ngoko yanli gore yè.
- 21 Nl' awongi enjèl yi ngulu awong' idò ivòlò ga idò nyi kile mpèmba, avùnga nyò gò ntyuṽa, awulia, inlè, Yenlo be pòsyunliò Ba-

bilon, nka' mpóló, n' ipóswa sipóló, ko y' avo dèngó nyènlè.

22 N' inyóì nyi mongi w' ifiombi ul' inyembi nli mongi w' abeka nli mongi w' itombo ny' avo joganló du góre 'wè; n' awa w' ikèng' iedu, avo dèngó du góre 'wè; nli nyongole y' idó nyi kile mpèmba y' avo joganló du góre 'wè.

23 N' ózange wi lampi w' avo baminla nyènlè du góre 'wè; n' inyóì ny' ónlómé ò jómbe nla ny' ófiwantó ò jómbe ny' avo joganló nyènlè du góre 'wè: konde imasen so s' avegagi nlañfi yi ntyè; n' isènlì so si re temiza p' anlo-

24 ngo módu. Nla gó yó alèngió ntyinla y' ivogisi nla y' iyombwi, nla ya waódu w' ayónlió gó ntye.

19 Isaón yinlo viaganló ayogió miè inyó' ivóló ny' anlag' awe-nge g' órówa, wi bulia, 'nlè, Ale-luya; Isunginla, n' ivenda, nli ngulu, gó' Anyambiè yazyó:

2 konde ijèkèlì' sè si r' órèti n' ógóre; konde are jèkèlia p' evò-vevó' evóló, z' awevizi ntye n' ibeló sè, awinlize ngoko góre yè g' ófiwanja wi ntyinla y' inyóngó

3 sè. Awuli waó nyongo yimba-nli, inlè, Aleluya. N' ótutu wè

4 wi panda gó konlako. N' agó-fíi m' anlero ambanli n' anlero anlai nli ya yabo nlai y' avóswi gó ntye, azavinl' Anyambiè ò dwanla tu gw' eka, awulia, 'nlè,

5 Amèn. Aleluya. N' avil' inyóì avila gw' eka nyi bulia, 'nlè, Zuminlianl' Anyambiè yazyó, anlw' inyóngó sè sódu, n' anlwè yi tiè,

6 awangó n' avóló. N' ayogió miè egolanli g' inyóì nyi nkumba mpóló y' anlaga, n' egolanli g' inyóì ny' anlingó amenge, n' egolanli g' inyóì ny' injalitó-wa simpóló, nyi bulia, 'nlè, Aleluya: konde Rer' iyazyó, Anya-

mbiè yi ngulu yódu, e panginla.

7 Azwè ga yenle mbia n' igev' ivóló, ko 'zwè p' ivenda góre yè: konde ijómbanla s' Ófiwidombe s' abienli, n' ófiwant' wè are ke-

8 kiza p' óku' wè. N' avenlió yè inyanga nyi borló n' ivèl' ívia, iyombwi nla nyapupu: konde ivel' ívia n' ijanja s' ógóre s' iyombwi.

9 N' awulinliè miè, inlè, Rènda inlè, Ózavinlo góre waó wi fwelió gw' inya si nkóló s' ijómbanla s' Ófiwidombe. N' awulinliè miè, inlè, Minlo n' agamba marèti m' Anyambiè.

10 Avóswi miè gw' agóló. mè gó savinlè. N' awulinliè miè, inlè, Ríg' alenda: miè nyóngó nla 'wè nla n' awarer' iyo wi re n' atakwè mi Jisu: zavinl' Anyambiè: konde atakwè mi Jisu mó n' inlinla ny' ipoga.

11 N' ayenli miè órówa nungunló pa; nla vónla, nkavala yapupu, nla yè ò vegagi tu gó yó, in' inyè nyi pivia 'nlè óma w' ibèkèlìó n' órèti; n' ógóre e jèkèlia anw'

12 igovi. N' antyo mè m' avegagi g' ógónli wi bafinla, nla gw' ewónjò zè avegag' ikórówa sinyenge: avegagi kè n' ina tэндó pa, nyi re nyi mió n' óma kaó ayè-mè.

13 Avegagi borló pa n' ingoi nyènyò pa nli ntyinla: n' in' inyè nyi fwelió, inlè, Igamba ny'

14 Anyambiè. N' imbèli si re g' órówa s' azóngiè tu gw' inkavala sapupu, borló, pa n' ivèl' ívia

15 nyapupu n' iyombwi. Avila g' ógwanl' iwè agogwi ókwara óru-enli, ko yè ból' anlongo nla wó: e be panginla waó nli nkogu y' ófiwanga: e be jara kè iviarinló ny' ivè ny' egunlu evóló z' Anyambiè yi ngulu yódu. Nla gó ngoi yè nla gw' ivèvènlì nyè avegagi n' ina tэндó pa, inlè, Óga w' aga, n' Óvanganli w' ivanginli.

- 17 Ayenli miè enjèl yi kumanla gò nkombe; nì' aròngiè nì' inyò' ivòlò, awulinì' inyonli sòdu si dògwa gw' igònlò, inlè, Yògònlì, ko datanlanli ta gw' inya si ukòlò sipòlò
- 18 s' Anyambiè; ko n'lwè ny' izyò-nli y' aga, nì' izyònlì y' ingowè, nì' izyòulì y' anlaga wi ngulu, nì' izyònlì y' inkavala nla ya waò wi dwanla tu gò sò, nì' izyòulì y' anlaga waòdu, awontye nì' asyaka, awangò nì' avòlò.
- 19 Nì' ayenli miè nyama, nì' aga wi ntye, nì' imbèlì. saò, datanla pa ta gò nw' igovi nla yè ó vegagi tu gò nkavala, nì' imbèlì sè.
- 20 Nì' agòtiò nyama, nì' agòtiò nla yè kè óvogisi w' ayanji lemba g' ózyò wi nyama, ko yè tèmiza waò w' avenliò elingillò zi nyama, nla waò w' azavinì' óganì' iwè: waò a'vanli w' awaliò bo gw' eli'va z'
- 21 ógònlì zi pia nli sulfèr: nì' affiòri w' ayònlìò nì' ókwara w' óma mè ó vegagi tu gò nkavala, inlè, nì' ókwara w' agogwi g' ógwanl' iwè: nì' inyonli sòdu s' ayòri nì' izyònlì yaò.
- 20 Ayenli miè enjèl yi suminla avila g' óròwa, nì' isyape s' iveмба ny' óronga nì' izungakanlò
- 2 ivòlò g' ógo wè. Nì' agòtiè ófiamb' ómpòlò, ófiamb' ólungu mè-wonlo, wò nle Diabòlos nli Satan, nì' agòriè yè vo ntosèn y' impu-
 3 fía, awalè gw' ivemba ny' óronga, anuaja nyò, awal' elingillò gò nyò, ko yè avo temiz' anlongo nyènèlè, kaò ntosèn y' impu'fía y' akeka: avila vòvò e ga vo purunlò v' ófiwòlingò.
- 4 Ayenli miè ka, nla waò w' avegagi tu gò yò, nì' avenliò waò inyan-
 5 ga ny' ijèkèlia. Nì' ayenli miè anlinla ma waò w' arenliò wònjò g' ófiwanja w' atakwè mi Jisu, nla g' ófiwanja w' igamba ny' Anyambiè, nla waò wi re wi pa savinlè
- nyama, ge óganl' iwè, nlo bong' elingillò zè gw' imbafii' isaò ge gw' agò maò; nì' alwanli waò, avenda nli Krai's vo ntosèn y'
 5 impu'fía. Afiori gòre waò w' avegagi juwa pa wi pa dwanla bo kaò ntosèn y' impuma y' akeka.
- 6 Sinlo nì' itòngw' idònga. Ózavinlò nì' órunða gòre waò wi re nli mbòra gw' itòngw' idònga: gòre waò ijuwa sibanli si zye nli ngulu; ndò wi be dwanl' iminisè s' Anyambiè nla si Krai's, avenda nla yè vo ntosèn y' impu'fía.
- 7 Nla gò be manle ntosèn y' impu-
 8 fía, Satan e be purunlò avila gò ntyògò yè, ko yè kogwa gò temiz' anlongo mi re gw' intyombo nla si ntye, inlè, Gog nli Magog, alati-
 9 za waò ta gw' igovi: nli ntangò yaò yi re ga ózyègè w' ntyu'va.
- 9 Nì' avandi waò g' ómpuzuzy wi ntye, agòmbinl' ólakò w' iyo-
 10 mbwi, nli nka' mpòlò yi tondò vingòvingò: nì' azuminl' ógònlì avila g' óròwa, ayiliza waò. Nli Satan ó remizagi waò awalio gw' eli'va z' ógònlì nli sulfèr, mbòra yi re kè nyama nì' óvogisi w' inò-
 11 ka; wi be jenlizò azyingò ófianda nì' ógwèra gò konlako.
- 11 Ayenli miè ek' evòlò zapupu, nla yè ó re tu gò zò, nli ntye nì' órò-
 12 wa y' awangi avila g' ózyò wè; ko y' avo dènginlò mbòra nyènèlè.
- 12 Ayenli miè kè mongi wi re juwa pa, avòlò nì' awangò, kumanla pa swaswo nì' eka; nì' anungunliò yangò: nì' anlungunliò ezangò ezènèlè zò nì' ezangò z' emènlo: nì' ayèkèliò mongi wi re juwa pa avila gw' isaònl' yi re tèndò pa gò
 13 yangò, nt' ar' ijanj' isaò. Agogunli ntyu'va mongi wi re juwa pa gò yò; nì' ijuwa nì' ilòmbò s' agogunli mongi wi re juwa pa gò sò: nì' ayèkèliò waò óm' edu nt'
 14 ar' ijanj' isè. Nì' ijuwa nì' ilò-

mbô s' awaliô gw' eliŵa z' ôgônli. Sinlo s' ijuwa sibanli, inlê eliŵa z' 15 ôgônli. Nl' ôm' edu ô re e dèngô tëndô pa gw' ezangô z' efièniô, awaliô gw' eliŵa z' ôgônli.

21 Nl' ayenli miê ôrôw' ôfiwonla nli ntye nyonlo : konde ôrôw' ôlônga nli ntye nônga y' aluô y' apiaganli ; nli ntyuŵa kè yi zyele 2 nyènîè. Nl' ayenli miê nka' mpôlô yôrunda, Jerusalèm nyonla, yi suminla avila gôr' Anyambiè g' ôrôwa, kekizô pa ga ôfiwantô ô jômbô ô boriô nkëmbo 3 gô toundi' ônlôfîe wê. Nl' ayogiô miê inyô' ivôlô avila gw' eka nyi bulia, 'nlê, Vônla, ilwanlô ny' Anyambiè nyl re nl' anlaga, ayè be dwanla nla waô, ko waô dwanle mong' îè, nl' Anyambiè ayèmè e be dwanla nla waô, alwanl' A- 4 nyambiè yaô. Ayè be siz' antyoni miôdu avila gw' antyo maô ; be fo dwanl' ijuwa nyènîè ; g' ekôŵa, g' edingô, ge nkazya, konde isaôn 5 ilônga y' apiaganli. Ayè ô dwanla tu gw' eka awuli, 'nlê, Vônla, mi pang' isaôn yôdu imionla. Nl' awuliè, 'nlê, Rênda : konde agamba minlo mi re rêti nl' inyang 6 nga nyi bekelîô. Nl' awulinliè miê, inlê, Atwenli. Miê nl' Alfa nl' Omega, ipakilla nli ntyai. Ayè ô re nl' esyôve m' be pè gw' 7 everô z' anlingô m' efièniô mpagaga. Ayè ô keŵa e be jig' isaôn yinlo ; m' be dwanl' Anyambiè yè, ko yè dwanl' ôfiwanl' îyam'. 8 Ndô waô wi tia, nla waô wi re wi jivira, nl' iyanjisi y' isaôn yi bikô, nl' iyônliisi, nli vovevôve, nl' intyènli, nli mongi wi savinl' ikanla, nl' inôki yôdu, wi be deuge mbôr' iyaô gw' eliŵa zi piaga 9 nl' ôgônli nli sulfèr ; sô nl' ijuwa sibanli.

9 Aŵienli gôre miê mori gôr' ienjèl ôrogènlô s' avegagi nli va ôrogè-

nlô, ralie nl' injuke sinuunla ôro- 10 gènlô ; nl' agambiè nla miê, awulia, 'nlê, Yôgô gunlu, m' be tevo ôfiwantô wi jômbô, ôfiwantô w' Ôfiwidombe. Nl' arwanliè miê gw' inlinla gô nômba mpôlô ndôndwi, aruminlia miê nka' mpôlô yôrunda Jerusalèm, yi suminla avila gôr' Anyambiè g' ôrôwa, nl' 11 ivenda ny' Anyambiè. Nl' ôzange wa yô w' avegagi ga idô nyi njônli mpôlô, vanganle ga jaspè, 12 kèlakèla ga kristal. Nli nka' mpôlô y' avegagi nl' ôgômba ômpôlô nl' ôlôndwi ; nl' aguge igôfîi nl' ambanli, nla gw' aguge igôfîi ny' ienjèl nl' ienjèl mbanli ; nla gw' aguge avegag' ana 13 tëndô pa, inlê, ana m' igôfîi ny' imbuŵe nl' imbuŵe mbanli si Israël. Gô tongwa nli nkômbe 14 avegag' aguge ararô ; gô nkôŵa yi nord kè aguge ararô ; gô nkôŵa yi syud aguge ararô ; nla gô pôswa nli nkômbe kè aguge ararô. 15 Nl' ôgômba wi nka' mpôlô w' avegagi nl' intinla igôfîi nli mbanli, nla gô sô avegagi tëndô p' ana m' igôfîi nyi rôfîi nli rôfîi 16 ŵanli y' Ôfiwidombe. Nla yè ô gambi nla miê avegagi nli ntôngô yi syika yatenlatenla g' egènlizô gô kènlize nkala, nl' aguge ma 17 yô, nl' ôgômba wa yô. Nka' mpôlô y' avegagi nl' izamb' inlai, nl' elavinli nl' evendinli ya yô y' avegagi ndavinli mèmô. Nl' agènlizè nka' mpôlô nli ntôngô, alènga igôfîi ny' întosèn ny' îstade mbanli. Elavinli za yô nl' evendinli nl' elôndwinli yi re ndavinli mèmô. Agènlizè k' ôgômba 18 wa yô, alènga gènliza y' erenle z' ôgo nkama nl' agôfîi anlai nli gènlizô nlai, ga nt' ar' egenlizô z' ôma, inlê zi enjèl. Nôgiulli y' ôgômba wa yô y' avegagi nli jaspè : nli nkala y' avegagi syika

- yatenlatenla mbia, egolanli g' elas zapupu. Ni' intinla s' ògòmba wi nka' mpòlò s' avegagi mèpizò pa ni' anlongo mòdu m' adò mi njónli. Ntinla nòuga y' avegagi jaspè; yimbanli, safir; yintyarò, kalsidoni; yinlai, èmèrod; yatanli, sardonix; y' òròwa, sardius; yòrogènlò, krisolite; yènlènlai, bèril; yènlogòfii, topaz; yigòfii, krisofras; yigòfii nli mori, hiasinth; yigòfii nli mbanli, amethist. Ni' igòfii ny' aguge ni' aguge ambanli m' avegagi igòfii ny' iperl' ni' ipèrl' mbaali; igug' iedu perl mori: ni' igala nyi nkala y' avegagi syika yatenlatenla mbia, egolanli g' elas zapupu. Mi jenle nagò yòruna vovo: konde Rerè Anyambiè yi ngulu yòdu, ni' Òñwidombe, wad nle nagò yòruna ya yò. Nka' mpòlò yi zye ni' isyolo nyi nkómbe, ge ògwèllì, gò bamba gò yò: konde ivenda ny' Anyambiè nyi bambiza yò òzange, nli lampi ya yò ni' Òñwidombe. Anlongo mi be kanganla g' òzange wa yò: ni' aga wi ntye wi be bag' ivend' inyaò gò yò. Ni' aguge ma yò m' anunjò du òmànda, konde gògò zyel' ògwèra. Wi be бага k' ivenda ni' òlubò w' anlongo gò yò. Nla gò yò ayìnginl' ezom' edu z' isyèkè, ge òmo janj' agamba mi bikò ge pang' inòka: ndò kaò wad wi re tэндò pa gw' ezangò z' èffènlò z' Òñwidombe.
- 22** Ni' aruminliè miè òlovi w' anlingò m' èffènalò, pupu ga kristal, wi kogwa avila gw' eka z' Anyambiè nla z' Òñwidombe.
- 2 Gò gare y' igala nyi nkala, nla gw' izamb' imbanli y' òlovi, avegag' erere z' èffènlò, zi janl' ilònda igòfii ny' inyongo ni' inyongo mbanli g' òmpuffia, nyongo mori ògwèllì edu: ni' ijavi s' ere-
- 3 re si re gò jing' anlongo. Be fo dwani' òzavò nyènlè: ni' éka z' Anyambiè nla z' Òñwidombe zi be dwania gò yò: ni' inyòngò sè
- 4 si be janjinlè; ko wad jenl' ózyò wè; ni' in' inyè nyi be dwania
- 5 gw' imbaffi' isaò. Be fo dwani' ògwèra nyènlè; wi zye ni' isyolo ny' òzange w' òjò kè, ge wi nkómbe; konde Rerè Anyambiè e be bambiza wad òzange: ko wad panginla nla yè go konlako.
- 6 Ni' awulinliè miè, inlè, Agamba minlo mi re rèti ni' inyanga nyi bekelìò. Nli Rerè, Anyambiè y' aninla m' ivogisi, aròfii enjèl yè gò tuminli' inyòngò sè
- 7 isaòn y' atwe pièrè gò twa. Nla vónla, mi sunge bia. Òzavinlò gòre yè ò penjavenj' agamba m' ipoga s' ezangò zinlo.
- 8 Nle miè Jan ò yogo ayenl' isaòn yinlo. Nla gw' ayogiò miè aye-nla, mi avòswi gò savinla gw' agòlò mi enjèl y' aruminli' miè
- 9 isaòn yinlo. Ni' awulinliè miè, inlè, Rig' alenda: miè nle nyòngò nla 'wè ni' awarer' iyo m' ivogisi, nla wad wi penjavenj' agamba m' ezangò zinlo: zavinl' Anyambiè.
- 10 Ni' awulinliè miè, inlè, Anlunj' agamba m' ipoga s' ezangò zinlo;
- 11 konde egòmbè z' atwe pièrè. Ayè ò re azyel' ògòre, e ga lwanl' ògòre fo: nla yè ò r' isyèkè, e ga lwanle ni' isyèkè: ayè ò r' ògòre, e ga gunde gò janj' ògòre: nla yè ò r' òruna, e ga lwanl' òruna
- 12 viaganlò. Vónla, mi sunge bia; ni' ipa si re nla miè, gò p' òm'
- 13 edu ga nt' ar' ljanj' isè. Miè ni' Alfa ni' Òmega, òlònga ni' ònunla, ipakilia nli ntyal. Òzavinlò gòre wad wi jòvuni' ingol saò, ko wad dwania ni' inyanga gw' erere z' èffènlò, ayinginla ni'
- 15 aguge boli gò nka' mpòlò. Gw'

igala r' imbwa, n' intyèni, nli vòvevòve, n' iyònlisi, nli mongi wi savinl' ikanla, n' òm' edu ò tond' inòka alenda só.

16 Mìè Jisu mi are tòfia pe enjèl yam' gò takilia 'nlwè isaòn yinlò gw' ifiandò. Mfè n' òramba nli mbamba yi David, ògègèni òvamb' w' ibanga.

17 Nl' Inlinla nli fiandò yi bulia, 'nlè, Yògò. Nla yè ò jogo, e ga wulie, 'nlè, Yògò. Nla yè ò re n' esyòve, e ga v'ie: òm' edu ò jivira, e ga wong' anlingò m' emènlo mpagaga.

322

18 Mi takilia gòr' òm' edu ò jog' agamba m' ipogo s' ezangò zinlo, inlè, Jog' òm' edu akunda gò mò, Anyambiè be kundinlè injuke si

19 re tèndò pa gw' ezangò zinlo: nla jog' òm' edu atòmba avila gw' agamba m' ezangò z' ipoga sinlo, Anyambiè be tòm' inyang' inyè gw' erere z' emènlo, nla gò nka' mpólò yòrunda, yi kambò gw' eza-

20 ngò zinlo. Ayè ò takilia isaòn yinlo e bulia 'nlè, Ifi: m' be sunge bia. Amèn: ko bia, Rerè Jisu.

21 Imèpinlò sa Rerè Jisu si ga lwanle n' iyombwi. Amèn.

